CORPVS POETARVM LATINORVM

CORPVS
POETARVM LATINORVM

A SE ALIISQVE DENVO RECOGNITORVM
ET BREVI LECTIONVM VARIETATE
INSTRVCTORVM

EDIDIT

IOHANNES PERCIVAL POSTGATE

FASC. V

QVO CONTINENTVR

MARTIALIS IVVENALIS
NEMESIANVS

LONDINI
SVMPTIBVS G. BELL ET FILIORVM
MDCCCCXX

141933

LONDINI: EXCVDEBANT C. WHITTINGHAM ET SOC.

IOHANNES P. POSTGATE
LECTORI BENEVOLO
SALVTEM

OPORTET eos artifices qui non in stanti quadam et quasi rigida elaborant materia sed in molli et cum aeuo et ipsa quodam modo fluenti, non solum ne deserant suum opus uidere sed etiam ne ipsi ab eo aliquando deserantur. quod in poetarum Latinorum carminibus in unum tamquam corpus redigendis uereor ut satis cauerint priores. hi enim, dum poesis illius reliquias per saeculum quasque suum indagant colligunt disponunt, non uiderunt se Romanarum Camenarum non solum iuuentutem aut senectutem sed etiam ipsam mortem sectari et, sit modo uerbo uenia, illa quoque quae post mortem sunt. nos uero non Weberos Walkerosque, uiros honestissimos, improbamus si pellecti aliqua commoditatis specie fecerunt illud quod fecere; sed ipsi ueritatem rationemque magis uoluimus sequi, duces haud paullo, uisi fallimur, potiores.

In quo primum, ut ab eis initium fiat scriptoribus in quibus desinit hoc uolumen, Flauiani illi non parua cum de se ipsis tum de post futuris documenta dabunt. huius enim saeculi poeticam indolem nec Papiniana tibi Thebais, totidem annis quot scripta est (*Theb.* XII 811) uix ac ne uix quidem perlegenda, nec Punica Siliana, mille iam mortibus frigida, reuera repraesentabunt, sed saturae Iuuenalis, Martialis epigrammata et, tertium si quaeris, eius quem primum appellauimus Siluae. hic nullam epicorum altitudinem, nullum ardorem lyricorum, hic cottidiana uides omnia ac domestica. neque absurde dixeris Romanorum ingenium quod Graiae poesis tenuis spiritus sublime parumper [illegible]tulisset, deficiente hoc cum et ipsum deficeret, rursus in patria atque humo quodam modo propiora (sicut Romanam totam esse saturam dicit Quintilianus) sua grauitate reccidisse. uerum enimuero poetas non solum illa pristina uis ac scribendi elatio sed etiam modi sui coeperant destituere. nam antiquorum eis numerorum suptilitatem quae ex syllabarum breuitate et longitudine metienda, non ex momentis accentuum examinandis, tota pendebat, tempus, res omnium edacissima, in dies magis magisque absumebat; quod quantum interfuerit in illis hominibus qui carmina non oculis percurrenda indiligentibus sed uoce uegeta ac uiua proferenda intellegerent, haud facile est, ut in hoc saeculo, aestimare. itaque minime mirandum est post Iuuenalem poetarum ingentem apparere solitudinem atque annis fere CCL qui ueteribus quidem adnumeraretur dignum exstitisse neminem.

Rem satis iam per se apertam pluribus docere supersederem; sed mouet me Romani honoris uerecundia. nam consulem cum illis suis fascibus incedere uideo Ausonium, rem mehercule, si uera quaerimus, haud minus secum discordem ac pugnantem quam olim Tullio uidebatur ille 'et consul et Antonius' (*Philipp.* II 70).[1] ain uero? eumne tu qui in technopaegniis, in centonibus in quibus Vergilio quoque, si dis placet, suum eripuit pudorem, in 'monosyllabis tantum in fine positis' miseram Musam totiens exercuit, qui talia pro uersibus Latinis, iocari nimirum sibi uisus, excudit:

[1] Si tanti uidetur scire hunc consulatum quot locis crassa illa Burdigala (Mart. IX 32. 6) ingesserit, adi Peiperianae editionis indicem, s. u. *Ausonii.*

est inter fruges morsu piper aequiperans git
et Pelusiaco de semine plana, teres lens
et duplici defensa putamine quinquegenus nux

Germani fratres sunt Chrestos, Acindynos alter.
falsum nomen utrique; sed ut uerum sit utrique
alpha suum Chresto det Acindynos: ipse sine alpha
permaneat; uerum nomen uterque geret.

erramus gelido*τρομεροὶ καὶ* frigdopoetae . . . .
ἔν τε for*ῳ* caus*αις τε καὶ* ingrat*αισι καθέδραις*

qui *Aquĭtania*, qui *trigŏno*, qui *matrīcida*, qui *nonagintă*, qui *ariete*, ut pauca tantum commemorem, scripserit—eumne inquam tu dignum esse credis qui inter Romani carminis auctores sessum recipiatur aut, si praepostero illo honore confisus hunc locum sibi adrogauerit, non continuo submoueatur atque eo quidem cum uersu quo Parmenonis sui soporem matutinum tam lepide castigat

surge, nugator, lacerande uirgis!

Sed hic 'heus tu!' inquit aliquis 'num Claudianum quoque aspernaris qui aetate ipso Ausonio inferior est, ingenio et bonitate uel multo prior.' Claudianum ego haud equidem aspernor; miror magis in Aegyptio graecissante tantam et, si paruula quaedam (quale est *fertura*) exceperis, tam Romanam facundiam. ac si per diuam Camenam liceret, ueterum scriptorum ordinibus libenter eum adscriberem. uerum illa in mora est et Lucreti sui memor (III 851) ea quae Claudianus aut aliquis posterorum in Latino carmine egregie fecerit negat ad se iam quicquam pertinere cum semel interrupta fuerit illa sui repetentia. quocirca Claudianus noster nihilo magis in ueterum numerum referendus est quam Politianus aut Grotius aut Miltonus aut illi denique qui Hoeufftiano auro inlustrati sunt.

Quod ad Nemesianum attinet, exile sane illud quidem ingenium, fateor me non nihil quid facerem addubitasse. admittit enim non nulla quae prioribus saeculis plane indigna uideantur, qualia sunt et illud (*Cyneg.* 83)

agmina quis fortis animat deuotio mentes,

et illud (*ib.* 125)

fecundos aperit partus matura grauedo.

sed cum non solum aetate sed etiam rebus et argumentis priores propius attingeret, eodem quo Grattium et Calpurnium tomo et ipsum placuit includere. a Nemesiano priusquam discedatur, libet insigni documento demonstrare quantis in poetica laudibus eius aequalium iudicium illum coluerit, sese notauerit. apud Vopiscum in uita Numeriani (cap. 11) de principis scriptis haec relata inuenies: 'uersu talis fuisse praedicatur ut omnes poetas sui temporis uicerit. nam et cum Olympio Nemesiano contendit, qui *ἁλιευτικὰ κυνηγετικὰ* et *ναυτικὰ* (ixeutica *Bernhardy*) scripsit quique omnibus coronis inlustratus emicuit,' et q. s. litteris quae a saeculis damna acceperint aliquando etiam profuisse credibile est cum Nero Numerianusque poetae pari obliuione obruantur.

De summa iam diximus: sed ut in illa ad praesens saltem adquiesceremus sententia minores quoque accedebant causae, cum nos et iustus tomorum modus qui intra sescentas paginas contineretur et illae paene iam uulgares querimoniae finem, si non totius operis, at alterius saltem tomi desiderantium haud inuitos et ipsos monerent ne rem suo molimine satis grauem alieno insuper onere tardaremus. succurrebat quoque posse eis quibus haec displicitura essent aliam satis faciendi uiam inueniri. nam aliquam aliquando huic operi subiungere appendicem utique in animo fuit in qua et locus esset opusculis quibusdam quorum certa antiquitas, auctor incertus esset et colligerentur ea si quae post opus inceptum uirorum doctorum in his scriptoribus uersata industria uera uerique similia uel repperisset uel excogitasset. haec appendix poterit paucis, triginta puta, paginis constare, poterit etiam in tertii

tomi amplitudinem proferri ut non solum Ausonium Claudianumque et alios quos paganos uocant complectatur sed Christianos quoque qui eiusdem sint aetatis, Prudentium dico ceterosque quos ab aequalium suorum societate segregare, ea una de causa quod alia de dis sentirent, horum saeculorum quam iactant humanitati uix satis uidetur accommodatum. quae cum ita essent, melius uisum est de appendice illa nihil in praesentiarum diserte polliceri sed eorum uirorum qui incepto nostro fauent fauebuntque consilium ac iudicium expectare.

Nunc uero ut iam quod instat agatur in illis tribus scriptoribus Martiale Iuuenale Nemesiano recensendis quas secuti sunt rationes sui cuiusque editores ipsi tibi enarrabunt.

MARTIALEM recognouit Iacobvs D. Dvff qui de curis suis haec uoluit praemonita.

‘ Martialis codicum tres sunt familiae, quarum prima continet

H = Hauptii florilegium Vindobonense (277) saec. ix
R = Vossianum florilegium Leidense (Q 86) saec. ix
T = Thuaneum florilegium Parisinum (8071) saec. ix-x.

hi omnes excerpta tantum praebent sed testes sunt et antiquissimi et optimi. T ex H uidetur esse descriptus sed multo plura nunc habet uel epigrammata uel partes epigrammaton. consensum T et R

α nota indicaui.

Sequuntur codices recensionis Gennadianae:

L = Lucensis bibliothecae reginae Berolinensis (fol. 612) saec. xii
P = Palatinus Vaticanus (1696) saec. xv
Q = Arondellianus Musei Britannici (136) saec. xv
f = Florentinus bibliothecae Laurentianae (xxxv 39) saec. xv.

in his omnibus seruantur subscriptiones Torquati Gennadii qui textum emendauit a. s. CCCCl. earum plenissima ad xiii 4 sic est adscripta: EMENDAVI EGO TORQVATVS GENNADIVS IN FORO DIVI AVGVSTI MARTIS CONSVLATV VINCENTII ET FRAGVITII VIRORVM CLARISSIMORVM FELICITER. consensum horum codicum

β nota indicaui.

Tertio loco nominandi sunt

E = Edinburgensis bibliothecae Facultatis Aduocatorum saec. x
X = Puteanus Parisinus (8067) saec. x
A = Vossianus Leidensis primus (Q 56) saec. xi
V = Vaticanus (3294) saec. x,

qui inter plurimos huius tertiae familiae codices optimi uidentur. consensum quattuor codicum

γ nota indicaui.

Eiusdem familiae semel atque iterum citantur

B = Vossianus Leidensis secundus (Q 121) saec. xii
C = Vossianus Leidensis tertius (F 89) saec. xiv
G = Gudianus Wolfenbuttelensis (157) saec. xii.

Denique

ς nota eos recentes codices indicaui qui, quamquam nullam ex antiquis recensionibus sequuntur, ueras tamen saepe praebent lectiones, omnes ex coniectura, ut uidetur, natas.

Multum in toto hoc opere debeo uiro huius rei peritissimo Wallace M. Lindsay qui cum in editione sua Oxoniensi (1902) plenam et accuratam codicum notitiam primus dedit, tum me de nonnullis rebus per epistulas certiorem fecit. inueniuntur uel in textu uel in notis nouae aliquot emendationes Aluredi E. Housman quas ille mecum benigne communicauit.’

Martialis scidarum prima solidis quos vocant typis excudenda typothetis est reddita a. d. XV Kal. Dec. 1904, ultima a. d. IX Kal. Iun. 1905.

IVVENALEM recensuit ALVREDVS E. HOVSMAN, hac cum praefatione dimissum.

'Duo sunt, quae cum ad Iuuenalem perpoliendum praeter cetera desiderari mihi uideantur, hac saturarum editione praestare uolui: primum ut certum constet quid in melioribus codicibus, non in uno tantum omnium optimo, scriptum legatur; deinde ut librorum pretia aliquanto aequiore aestimentur quam adhuc factum est iudicio. quorum si prius illud satis prouisum erit, hoc alterum non nimis aegre, uti spero, efficietur: nunc nullo modo fieri potest ut recte iudicemus de codicibus qui quid adferant testimonii nescitur. itaque ut plurimum profuit Iuuenali Pithoei liber sexaginta abhinc annos denuo inuentus, sic ei uix minus nocuit immodicus ille codicis quantumuis egregii amor, cuius causae magna ex parte positae sunt in ceterorum ignoratione.

Iuuenalis librorum MSS ingens extat numerus, quorum longe optimus est et solus interpolationis quae ceteros inquinauit expers

P Pithoeanus, nunc Montepessulanus 125 bibliothecae medicae, saec. IX exeunte uel X ineunte scriptus. conlatione usus sum quam Franciscus Buechelerus anno 1893 textui a se recognito subiecit.

hunc librum passim radendo et corrigendo ad uulgarium codicum formam interpolauit

p altera manus (siue eae plures fuerunt), cuius ego lectiones, sicut ante me Otto Iahn, ita tantum adposui, ut constaret, quid olim non scriptum esset in P.

cum P artissimo cognationis uinculo continentur

Ar. scidae quinque Arouienses saec. X uel XI conscriptae, uersus II 148-155, III 6-13, 35-92, VI 136-193, 252-368, 427-484, VII 57-172 continentes, quas anno 1880 ad hominum notitiam protraxit H. Wirz, Herm. uol. XV pp. 437-448;

flor. Sang. florilegium in codice Sangallensi 870 saec. IX scripto extans, cuius conlationem anno 1885 edidit C. Stephan, mus. Rhen. uol. XL pp. 263-282;

S lemmata scholiorum in eodem codice Sangallensi et in ipsius P margine seruatorum.

medium quendam locum inter P et libros interpolatos tenet

Vind. Vindobonensis 107 siue CXI, saec. IX ut uidetur scriptus, uersus continens I 1-II 59, II 107-V 96, quem contulit A. Goebel in act. litt. Vind. anni 1859 pp. 37-75.

Ex magno uulgarium codicum numero septem elegi, quos reliquis, quorum quidem aliqua ad me peruenerit notitia, meliores iudico.

A Monacensem 408 bibliothecae aulicae, saeculi XI. contulit C. Hosius in apparatu critico ad Iuuenalem anno 1888 edito.

F (Iahnii *f*) Parisiensem 8071, saec. X, qui uersus I 1-III 316 et IX 40-150 omittit. huius lectiones locis a me indicatis enotauit C. Samaran, paucas postea L. Brandin conlega amicissimus.

G (Iahnii *g*) Parisiensem 7900ᴬ, saec. X, cuius lectiones itidem ab eisdem enotatas habeo.

L Leidensem 82 bibliothecae publicae, saec. XI, ab Hosio conlatum.

O Canonicianum class. Lat. 41 bibliothecae Bodleianae apud Oxonienses, saec. XI, ex quo uersus triginta sex in nullo alio codice seruatos anno 1899 protulit E. O. Winstedt. ipse librum inspexi, non nulla postea de eo rettulit T. C. Snow amicus et quondam praeceptor.

T O, iv, 10 bibliothecae conlegii Trinitatis apud Cantabrigienses, saec. X. ipse inspexi, postea aliquot lectiones beneuole enotarunt a me rogati I. P. Postgate et I. D. Duff, qui etiam quae ipse olim e codice excerpserat mihi utenda concessit.

U (Iahnii *h*) Vrbinas 661 bibliothecae Vaticanae, saec. XI, in quo uersus VI 156-215 desiderantur. lectiones locis a me indicatis enotauit E. O. Winstedt, paucas postea G. Périnelle, cuius uoluntatem non nunc primum expertus sum.

Horum septem codicum optimi sunt et inter se cognati U et G, quorum in utroque uel in alterutro plus uiginti uersibus seruata est uera scriptura neque in ceteris extans neque uero in P, quocum etiam multa habent communia. L quasi exemplum praebet uulgaris recensionis et longius quam ceteri sex a P recedit, cui cum aliis faciens sat multis locis praestat, perraro solus. ab huius secta haud paucis scripturis, partim ualde insignibus, desciscunt et cum P consociantur F O T, ex quibus F T propriae opis non multum adferunt, aliquanto plus O, cui praeterea singulare decus circumdedit saturae sextae fragmentum in eo solo seruatum. A descriptus est ex codice Pithoeani simillimo, interdum etiam meliore, sed ex uulgari familia multifariam interpolato.

Qui praeterea codices interpolati in apparatu critico adhibiti sunt suis nominibus appellantur. septem ipse inspexi, in museo Britannico adseruatos, 15600 saec. IX, 15 B XII saec. X, 15 B XVII et XVIII et 30861 saec. XI, 11672 (qui sat. I-VIII omittit) saec. XIII, Burn. 192 saec. XV; ceterorum notitiam Rupertio Iahnio Hosio aliisque debeo.

ω littera usus sum ut codicum praeter P uel omnium uel meliorum uel e melioribus plurium consensum,

ς ut eorundem codicum uel unum uel aliquos uel etiam dimidiam partem significarem.

Superest ut fragmentum longe uetustissimum commemorem

Bob. palimpsestum Bobiensem, 5750 bibliothecae Vaticanae, quem saec. IV exeunte scriptum putant, ab Angelo Maio repertum et a G. Goetzio in ind. schol. aest. Ienens. anni 1885 editum. continet uersus XIV 323-XV 43 cum scholiis.

His testibus accedit

Σ scholiastes antiquus cuius adnotationes in P et Sang. 870 seruatae sunt. similis commentarius, in uersu VIII 198 desinens, Georgio Vallae, cum Iuuenalem anno 1486 ederet, praesto fuit, quem Probo alicui grammatico adscribit.'

Iuuenalis saturae solidis typis excudendae typothetis sunt redditae a. d. VII Id. Mai. 1905.

NEMESIANI Bvcolica cum Calpurnianis quondam inpari, quod aiunt, iugo coniuncta curis secundis is, qui illa, et haec recensuit Henricvs Schenkl et ueriora non nulla de codicum testimoniis rettulit. quod ad ipsos attinet, monet idem nihil hoc tempore opus esse dici cum de eorum numero et pretiis in quarti iam fasciculi praefatione p. vi, ubi res de Calpurnio esset, satis iam dictum sit. notas, quibus breuitatis causa ipsi significati sint, cum illic commemoratas inuenies, tum inter ea quae ad primam Nemesiani paginam subnotata sunt.

Cynegetica eiusdem ipsi recognouimus, adiectis quoque fragmentis, in quem numerum etiam dubia uel potius spuria de aucupio quaedam a prioribus recepta et ipsi admisimus ne praetermissa a legentibus aliquando desiderarentur. quod ad Cynegetica attinet, prima atque adeo unica fides ab eo codice petenda est qui littera

A insignitus est, h.e. Parisino 7561, saeculo X exarato.

Huius codicis lectiones ipsi denuo excussimus deque non nullis locis accuratiora in adnotatione critica attulimus. quae ne longior fieret, illud obseruauimus ut, sicubi aliquid in Parisino a prima manu praetermissum neque aliud quicquam insuper peccatum esset, inclinatis illud litteris in contextu significaretur. hoc igitur qui tenuerit et quae in ipsis adnotatis commemorata sunt, habebit sibi codicis memoriam tamquam ad amussim repraesentatam.

Praeter Parisinum nouicium quoque adhibuimus codicem in quo illius errores non nulli sublati sint; Vindobonensem dico 3261 saeculo XVI exaratum. hunc a Baehrensio olim littera *C* insignitum nos, duce Henrico Schenkl, qui et de hac re et de aliis quae ad Grattium et Nemesianum spectant pluribus docte utiliterque disseruit (Zu Grattius und anderen latein-

ischen Dichtern, XXIV Supplementband der Jahrbücher für Classische Philologie pp. 401, 388 sqq.), graeca litterula

σ maluimus notare, eam potissimum ob causam quod a Sannazario, quod ille docet, manu scriptus sit. restat ut eidem Henrico Schenkl gratias ex animo agamus qui alia etiam quae ad Nemesianum recensendum pertinerent per litteras nobiscum benigne communicauit.

Nemesiani carmina solidis typis excudenda typothetis sunt reddita a. d. XVI Kal. Iun. 1905.

Vale Lector Benevole.

Cantabrigiae scripsimvs a. d. V Kal. Ivn. a. p. Chr. n. MDCCCCV

M. VALERI MARTIALIS

EPIGRAMMATON LIBER

I

BARBARA pyramidum sileat miracula Memphis,
  Assyrius iactet nec Babylona labor;
nec Triuiae templo molles laudentur Iones,
  dissimulet Delon cornibus ara frequens;
aere nec uacuo pendentia Mausolea
  laudibus inmodicis Cares in astra ferant.
omnis Caesareo cedit labor Amphitheatro;
  unum pro cunctis fama loquetur opus.

II

Hic ubi sidereus propius uidet astra colossus
  et crescunt media pegmata celsa uia,
inuidiosa feri radiabant atria regis
  unaque iam tota stabat in urbe domus.
hic ubi conspicui uenerabilis Amphitheatri
  erigitur moles, stagna Neronis erant.
hic ubi miramur, uelocia munera, thermas,
  abstulerat miseris tecta superbus ager.
Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras,
  ultima pars aulae deficientis erat.
reddita Roma *sibi* est et sunt te praeside, Caesar,
  deliciae populi, quae fuerant domini.

III

Quae tam seposita est, quae gens tam barbara, Caesar,
  ex qua spectator non sit in urbe tua?
uenit ab Orpheo cultor Rhodopeius Haemo,
  uenit et epoto Sarmata pastus equo,
et qui prima bibit deprensi flumina Nili,
  et quem supremae Tethyos unda ferit;
festinauit Arabs, festinauere Sabaei,
  et Cilices nimbis hic maduere suis.
crinibus in nodum tortis uenere Sugambri,
  atque aliter tortis crinibus Aethiopes.
uox diuersa sonat populorum, tum tamen una est,
  cum uerus patriae diceris esse pater.

IV

Turba grauis paci placidaeque inimica quieti,
  quae semper miseras sollicitabat opes,
traducta est †getulis† nec cepit harena nocentis:
  et delator habet quod dabat exilium.

IV b

Exulat Ausonia profugus delator ab urbe:
  haec licet inpensis principis adnumeres.

V

Iunctam Pasiphaen Dictaeo credite tauro:
  uidimus, accepit fabula prisca fidem.
nec se miretur, Caesar, longaeua uetustas:
  quidquid fama canit, praestat harena tibi.

VI

Belliger inuictis quod Mars tibi seruit in armis,
  non satis est, Caesar; seruit et ipsa Venus.

VI b

Prostratum uasta Nemees in ualle leonem
  nobile *et* Herculeum fama canebat opus.
prisca fides taceat: nam post tua munera, Caesar,
  hoc iam femineo . . . . .

VII

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus
  adsiduam nimio pectore pauit auem,
nuda Caledonio sic uiscera praebuit urso
  non falsa pendens in cruce Laureolus.
uiuebant laceri membris stillantibus artus
  inque omni nusquam corpore corpus erat.
denique supplicium . . . .
  uel domini iugulum foderat ense nocens,
templa uel arcano demens spoliauerat auro,
  subdiderat saeuas uel tibi, Roma, faces.
uicerat antiquae sceleratus crimina famae,
  in quo, quae fuerat fabula, poena fuit.

VIII

Daedale, Lucano cum sic lacereris ab urso,
  quam cuperes pinnas nunc habuisse tuas!

IX

Praestitit exhibitus tota tibi, Caesar, harena
  quae non promisit proelia rhinoceros.
o quam terribilis exarsit pronus in iras!
  quantus erat taurus, cui pila taurus erat!

X

Laeserat ingrato leo perfidus ore magistrum,
  ausus tam notas contemerare manus;
sed dignas tanto persoluit crimine poenas,
  et qui non tulerat uerbera, tela tulit.
quos decet esse hominum tali sub principe mores,
  qui iubet ingenium mitius esse feris!

Hunc libellum qui 'spectaculorum' uocatur non habet β = secundae familiae codices Lucensis (L), Palatinus (P), Arondellianus (Q), Mediceus (f); non habet γ = tertiae familiae codices Edinburgensis (E), Puteanus Parisinus (X), Vossianus Leidensis primus (A), Vaticanus (V); hab. ς = codices Itali nouicii. [de α, uid. ad II 88, 2].

I–IX hab. T(huaneus). **I 2** *Assyrius* Alciatus, *assiduus* T. **3** *Iones* Scaliger, *honores* T. **4** *Delon* I. F. Gronouius, *delon* T. **II 3** *feri* ς, *fieri* T. **11** *sibi* suppl. ς. **III 7** *araps* T. **9** *tortis* ς, *torti* T. *sicambri* T. **IV 3** *Gaetula excepit* Leo, *ingens nec cepit* Housman. **IVb** a prioribus separ. Schneid(ewin). **V 3** *neu* Housman. **VIb 2** *et* suppl. ς. **4** *iam* ς, *etiam* T. *Marte fatemur agi* suppl. Buecheler. **VII 7** *dignum tulit; ille parentis* suppl. Schneid. **X** hab. R (Vossianum florileg.) **6** *qui iubet* ς, *cui iuuat* R.

XI

Praeceps sanguinea dum se rotat ursus harena,
inplicitam uisco perdidit ille fugam.
splendida iam tecto cessent uenabula ferro,
nec uolet excussa lancea torta manu;
deprendat uacuo uenator in aere praedam,
si captare feras aucupis arte placet.

XII

Inter Caesareae discrimina *saeua* Dianae
fixisset grauidam cum leuis hasta suem,
exiluit partus miserae de uulnere matris.
o Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
pluribus illa mori noluisset saucia telis,
omnibus ut natis triste pateret iter.
quis negat esse satum materno funere Bacchum?
sic genitum numen credite: nata fera est.

XIII

Icta graui telo confossaque uulnere mater
sus pariter uitam perdidit atque dedit.
o quam certa fuit librato dextera ferro!
hanc ego Lucinae credo fuisse manum.
experta est numen moriens utriusque Dianae,
quaque soluta parens quaque perempta fera est.

XIV

Sus fera iam grauior maturi pignore uentris
emisit fetum, uulnere facta parens;
nec iacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
o quantum est subitis casibus ingenium!

XV

Summa tuae, Meleagre, fuit quae gloria famae,
quantast Carpophori portio, fusus aper!
ille et praecipiti uenabula condidit urso,
primus in Arctoi qui fuit arce poli,
strauit et ignota spectandum mole leonem,
Herculeas potuit qui decuisse manus,
et uolucrem longo porrexit uulnere pardum.
praemia cum †laudem ferre adhuc poteram†.

XVI

Raptus abit media quod *ad* aethera taurus harena,
non fuit hoc artis sed pietatis opus.

XVI b

Vexerat Europen fraterna per aequora taurus:
at nunc Alciden taurus in astra tulit.
Caesaris atque Iouis confer nunc, fama, iuuencos:
par onus ut tulerint, altius iste tulit.

XVII

Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat
hic modo qui tauro tam metuendus erat,
non facit hoc iussus, nulloque docente magistro,
crede mihi, nostrum sentit et ille deum.

XVIII

Lambere securi dextram consueta magistri
tigris, ab Hyrcano gloria rara iugo,
saeua ferum rabido lacerauit dente leonem:
res noua, non ullis cognita temporibus.
ausa est tale nihil, siluis dum uixit in altis:
postquam inter nos est, plus feritatis habet.

XIX

Qui modo per totam flammis stimulatus harenam
sustulerat raptas taurus in astra pilas,
occubuit tandem †cornuto adore† petitus,
dum facilem tolli sic elephanta putat.

XX

Cum peteret pars haec Myrinum, pars illa Triumphum,
promisit pariter Caesar utraque manu.
non potuit melius litem finire iocosam.
o dulce inuicti principis ingenium!

XXI

Quidquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro
dicitur, exhibuit, Caesar, harena tibi.
repserunt scopuli mirandaque silua cucurrit,
quale fuisse nemus creditur Hesperidum.
adfuit inmixtum pecori genus omne ferarum
et supra uatem multa pependit auis,
ipse sed ingrato iacuit laceratus ab urso.
haec tantum res est facta *παρ' ἱστορίαν*.

XXI b

Orphea quod subito tellus emisit hiatu
ursam *in*uasuram, uenit ab Eurydice.

XXII

Sollicitant pauidi dum rhinocerota magistri
seque diu magnae colligit ira ferae,
desperabantur promissi proelia Martis;
sed tandem rediit cognitus ante furor.
namque grauem cornu gemino sic extulit ursum,
iactat ut inpositas taurus in astra pilas:
Norica tam certo uenabula derigit ictu [XXIII
fortis adhuc teneri dextera Carpophori.
ille tulit geminos facili ceruice iuuencos,
illi cessit atrox bubalus atque uison:
hunc leo cum fugeret, praeceps in tela cucurrit.
i nunc et lentas corripe, turba, moras.

XXIV

Si quis ades longis serus spectator ab oris,
cui lux prima sacri muneris ista fuit,
ne te decipiat ratibus naualis Enyo
et par unda fretis, hic modo terra fuit.
non credis? specta, dum lassant aequora Martem:
parua mora est, dices 'Hic modo pontus erat.'

XXV

Quod nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda
desine mirari: Caesaris unda fuit.

XXV b

Cum peteret dulces audax Leandros amores
et fessus tumidis iam premeretur aquis,
sic miser instantes adfatus dicitur undas:
'Parcite dum propero, mergite cum redeo.'

XXVI

Lusit Nereidum docilis chorus aequore toto
et uario faciles ordine pinxit aquas.
fuscina dente minax recto fuit, ancora curuo:

XI–XXX hab. T. **XII** 1 *saeua* ς, *sua* T. 3 *matris* ς, *mortis* T. **XIII** 6 *soluta* ς, *salute* T. *fera* ς, *fama* T. **XV** 1 *famae* ς, *sume* T. 2 *quanta est* ς, *quantum est* T, *quantula* Iunius, *quarta est* coni. Lindsay. 8 u. corruptum nemo adhuc sanauit. **XVI** 1 *ad* suppl. ς. **XVIb** 3 *confer n. fama* Heins(ius), *conferre nunc stama* T. **XIX XXX** habet H (Hauptii florileg. Vindobonense ex quo descriptus est T). **XIX** 3 *ardore* ς, *cornu truciore* Lindsay. **XX** 2 *promisit* ς, *promisca* H. **XXI** 8 *tantum* Housman, *tamen* H. *παρ' ἱστορίαν* Housman, *ita pictoria* (pro ΠΑΡΙCΤΟΡΙΑ) H. **XXIb** 2 *ursam* Housman, *uersam* H, *uersa* T. *inuasuram* Postgate, **isamur* H, *miramur* T, *mersuram* Housman. **XXII** 5 *gradem* H, corr. T. 7–12 nou. epigr. H, cum prioribus coniunxit Ellis. 12 *i* om. H, suppl. ς. **XXIV** 3 *ne* ς, *nec* H. **XXV** hab. R. **XXVb** hab. R, nou. epigr. fecerunt ς. **XXVI** 3 *recto* de Rooy, *nectho* H R.

credidimus remum credidimusque ratem,
et gratum nautis sidus fulgere Laconum
  lataque perspicuo uela tumere sinu.
quis tantas liquidis artes inuenit in undis?
  aut docuit lusus hos Thetis aut didicit.

XXVII

Saecula Carpophorum, Caesar, si prisca tulissent,
  non Parthaoniam barbara terra feram,
non Marathon taurum, Nemee frondosa leonem,
  Arcas Maenalium non timuisset aprum.
hoc armante manus hydrae mors una fuisset,
  huic percussa foret tota Chimaera semel.
igniferos possit sine Colchide iungere tauros,
  possit utramque feram uincere Pasiphaes.
si sit, ut aequorei reuocetur fabula monstri,
  Hesionem soluet solus et Andromedan.
Herculeae laudis numeretur gloria: plus est
  bis denas pariter perdomuisse feras.

XXVIII

Augusti labor hic fuerat committere classes
  et freta nauali sollicitare tuba.
Caesaris haec nostri pars est quota? uidit in undis
  et Thetis ignotas et Galatea feras;
uidit in aequoreo feruentes puluere currus
  et *domini* Triton isse putauit equos:
dumque parat saeuis ratibus fera proelia Nereus,
  horruit in liquidis ire pedestris aquis.
quidquid et in Circo spectatur et Amphitheatro,
  id diues, Caesar, praestitit unda tibi.
Fucinus et diri taceantur stagna Neronis:
  hanc norint unam saecula naumachiam.

XXIX

Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus,
  esset et aequalis Mars utrinsque diu,
missio saepe uiris magno clamore petita est;
  sed Caesar legi paruit ipse suae:
(lex erat, ad digitum posita concurrere parma):
  quod licuit, lances donaque saepe dedit.
inuentus tamen est finis discriminis aequi:
  pugnauere pares, succubuere pares.
misit utrique rudes et palmas Caesar utrique:
  hoc pretium uirtus ingeniosa tulit.
contigit hoc nullo nisi te sub principe, Caesar:
  cum duo pugnarent, uictor uterque fuit.

XXX

Concita ueloces fugeret cum damma Molossos
  et uaria lentas necteret arte moras,
Caesaris ante pedes supplex similisque roganti
  constitit, et praedam non tetigere canes.
. . . .
  haec intellecto principe dona tulit.
numen habet Caesar: sacra est haec, sacra potestas;
  credite: mentiri non didicere ferae.

XXXI (XXXII)

Da ueniam subitis: non displicuisse meretur,
  festinat, Caesar, qui placuisse tibi.

XXXII (XXXI)

Cedere maiori uirtutis fama secunda est.
  illa grauis palma est, quam minor hostis habet.

XXXIII

Hoc epigramma post librum XIV inuenies.

XXVII 2 *Parthaoniam b. t. feram* Buecheler, *amarathon cum b. t. fera* H. **7** *iungere* Gronouius, *uincere* H. **9** *sit ut* Heins., *situs* H. **XXVIII 6** *domini* ς, *domi* H. **8** *ire* ς, om. H. **10** *id dives, Caesar*, Housman, *d. Caesarea* H. **11** *diri* Heins., *tigri* H, *pigri* ς, *Teucri* Housman. **XXIX** hab. R. **5** *parma* Wagner, *palma* H, *positam—palmam* R. **9** *utrique* Scaliger, *utrisque* H, *utriusque* R. **11, 12** nou. epigr. H R, corr. Scaliger. **11** *te sub* Scaliger, *tibi* H R. **XXX** hab. R. **XXXI–XXXII** hab. florilegia quaedam.

M. VALERI MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER PRIMVS

SPERO me secutum in libellis meis tale temperamentum ut de illis queri non possit quisquis de se bene senserit, cum salua infimarum quoque personarum reuerentia ludant; quae adeo antiquis auctoribus defuit ut nominibus non tantum ueris abusi sint sed et magnis. mihi fama uilius constet et probetur in me nouissimum ingenium. absit a iocorum nostrorum simplicitate malignus interpres nec epigrammata mea scribat: inprobe facit qui in alieno libro ingeniosus est. lasciuam uerborum ueritatem, id est epigrammaton linguam, excusarem, si meum esset exemplum: sic scribit Catullus, sic Marsus, sic Pedo, sic Gaetulicus, sic quicumque perlegitur. si quis tamen tam ambitiose tristis est ut apud illum in nulla pagina Latine loqui fas sit, potest epistula uel potius titulo contentus esse. epigrammata illis scribuntur qui solent spectare Florales. non intret Cato theatrum meum aut, si intrauerit, spectet. uideor mihi meo iure facturus si epistulam uersibus clusero:

Nosses iocosae dulce cum sacrum Florae
festosque lusus et licentiam uolgi,
cur in theatrum, Cato seuere, uenisti?
an ideo tantum ueneras, ut exires?

I

Hic est quem legis ille, quem requiris,
toto notus in orbe Martialis
argutis epigrammaton libellis:
cui, lector studiose, quod dedisti
uiuenti decus atque sentienti
rari post cineres habent poetae.

II

Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos
et comites longae quaeris habere uiae,
hos eme, quos artat breuibus membrana tabellis:
scrinia da magnis, me manus una capit.
ne tamen ignores ubi sim uenalis et erres
urbe uagus tota, me duce certus eris:
libertum docti Lucensis quaere Secundum
limina post Pacis Palladiumque forum.

III

Argiletanas mauis habitare tabernas,
cum tibi, parue liber, scrinia nostra uacent.
nescis, heu, nescis dominae fastidia Romae:
crede mihi, nimium Martia turba sapit.
maiores nusquam rhonchi: iuuenesque senesque
et pueri nasum rhinocerotis habent.
audieris cum grande sophos, dum basia iactas,
ibis ab excusso missus in astra sago.
sed tu ne totiens domini patiare lituras
neue notet lusus tristis harundo tuos,
aetherias, lasciue, cupis uolitare per auras.
i, fuge! sed poteras tutior esse domi.

IV

Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos,
terrarum dominum pone supercilium.
consueuere iocos uestri quoque ferre triumphi,
materiam dictis nec pudet esse ducem.
qua Thymelen spectas derisoremque Latinum,
illa fronte precor carmina nostra legas.
innocuos censura potest permittere lusus:
lasciua est nobis pagina, uita proba.

V

Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis:
uis, puto, cum libro, Marce, natare tuo.

VI

Aetherias aquila puerum portante per auras
inlaesum timidis unguibus haesit onus:
nunc sua Caesareos exorat praeda leones,
tutus et ingenti ludit in ore lepus.
quae maiora putas miracula? summus utrisque
auctor adest: haec sunt Caesaris, illa Iouis.

VII

Stellae delicium mei columba,
Verona licet audiente dicam,
uicit, Maxime, passerem Catulli.
tanto Stella meus tuo Catullo
quanto passere maior est columba.

VIII

Quod magni Thraseae consummatique Catonis
dogmata sic sequeris saluos ut esse uelis,
pectore nec nudo strictos incurris in ensis,
quod fecisse uelim te, Deciane, facis.
nolo uirum facili redemit qui sanguine famam;
hunc uolo, laudari qui sine morte potest.

I EPIST. 6 *scripsit* β (consensus codd. L P Q f). I–II om. β. **II 1** *meas* Martens. **III** hab. H. **IV** hab. H. 8 *proba* H γ (consensus codd. E X A V) Auson. Id. XIV, *proba est* β. **V 1** *naumachias* β. **VI 5** *utrique* γ. **VIII** hab. T. **2** *saluos* T β, *talis* γ.

IX

Bellus homo et magnus uis idem, Cotta, uideri:
sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

X

Petit Gemellus nuptias Maronillae
et cupit et instat et precatur et donat.
adeone pulchra est? immo foedius nil est.
quid ergo in illa petitur et placet? tussit.

XI

Cum data sint equiti bis quina nomismata, quare
bis decies solus, Sextiliane, bibis?
iam defecisset portantis calda ministros,
si non potares, Sextiliane, merum.

XII

Itur ad Herculeas gelidi qua Tiburis arces
canaque sulpureis Albula fumat aquis,
rura nemusque sacrum dilectaque iugera Musis
signat uicina quartus ab urbe lapis.
hic rudis aestiuas praestabat porticus umbras,
heu quam paene nouum porticus ausa nefas!
nam subito conlapsa ruit, cum mole sub illa
gestatus biiugis Regulus esset equis.
nimirum timuit nostras Fortuna querellas,
quae par tam magnae non erat inuidiae.
nunc et damna iuuant; sunt ipsa pericula tanti:
stantia non poterant tecta probare deos.

XIII

Casta suo gladium cum traderet Arria Paeto,
quem de uisceribus strinxerat ipsa suis,
'Si qua fides, uulnus quod feci non dolet;' inquit
'sed tu quod facies, hoc mihi, Paete, dolet.'

XIV

Delicias, Caesar, lususque iocosque leonum
uidimus (hoc etiam praestat harena tibi)
cum prensus blando totiens a dente rediret
et per aperta uagus curreret ora lepus.
unde potest auidus captae leo parcere praedae?
sed tamen esse tuus dicitur: ergo potest.

XV

O mihi post nullos, Iuli, memorande sodales,
si quid longa fides canaque iura ualent,
bis iam paene tibi consul tricensimus instat,
et numerat paucos uix tua uita dies.
non bene distuleris, uideas quae posse negari,
et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.
exspectant curaeque catenatique labores;
gaudia non remanent, sed fugitiua uolant.
haec utraque manu conplexuque adsere toto:
saepe fluunt imo sic quoque lapsa sinu.
non est, crede mihi, sapientis dicere 'Viuam';
sera nimis uita est crastina: uiue hodie.

XVI

Sunt bona, sunt quaedam mediocria, sunt mala plura
quae legis hic. aliter non fit, Auite, liber.

XVII

Cogit me Titus actitare causas
et dicit mihi saepe 'Magna res est.'
res magna est, Tite, quam facit colonus.

XVIII

Quid te, Tucca, iuuat uetulo miscere Falerno
in Vaticanis condita musta cadis?
quid tantum fecere boni tibi pessima uina?
aut quid fecerunt optima uina mali?
de nobis facile est: scelus est iugulare Falernum
et dare Campano toxica saeua mero.
conuiuae meruere tui fortasse perire:
amphora non meruit tam pretiosa mori.

XIX

Si memini, fuerant tibi quattuor, Aelia, dentes:
expulit una duos tussis et una duos.
iam secura potes totis tussire diebus:
nil istic quod agat tertia tussis habet.

XX

Dic mihi, quis furor est? turba spectante uocata
solus boletos, Caeciliane, uoras.
quid dignum tanto tibi uentre gulaque precabor?
boletum qualem Claudius edit, edas.

XXI

Cum peteret regem decepta satellite dextra
ingessit sacris se peritura focis.
sed tam saeua pius miracula non tulit hostis
et raptum flammis iussit abire uirum:
urere quam potuit contempto Mucius igne,
hanc spectare manum Porsena non potuit.
maior deceptae fama est et gloria dextrae:
si non errasset, fecerat illa minus.

XXII

Quid non saeua fugis placidi, lepus, ora leonis?
frangere tam paruas non didicere feras.
seruantur magnis isti ceruicibus ungues
nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
praeda canum lepus est, uastos non implet hiatus:
non timeat Dacus Caesaris arma puer.

XXIII

Inuitas nullum nisi cum quo, Cotta, lauaris
et dant conuiuam balnea sola tibi.
mirabar quare numquam me, Cotta, uocasses:
iam scio me nudum displicuisse tibi.

XXIV

Aspicis incomptis illum, Deciane, capillis,
cuius et ipse times triste supercilium,
qui loquitur Curios adsertoresque Camillos?
nolito fronti credere: nupsit heri.

XXV

Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos
et cultum docto pectore profer opus,
quod nec Cecropiae damnent Pandionis arces
nec sileant nostri praetereantque senes.
ante fores stantem dubitas admittere Famam
teque piget curae praemia ferre tuae?
post te uicturae per te quoque uiuere chartae
incipiant: cineri gloria sera uenit.

XXVI

Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque
solus: aqua totiens ebrius esse potes;
nec consessorum uicina nomismata tantum,
aera sed a cuneis ulteriora petis.

IX hab. R. **X** hab. T. **1** *gemellus* T β, *gemellus uenustus* γ (in lem. DE GEMELLO T, DE VENVSTO $\beta\gamma$). **XI** hab. T. **XII** hab. T. **1** *herculei gelidas* $\beta\gamma$. **5** *umbras. auras* β. **12** *deum* T. **XIII** hab. T. **2** *traxerat* γ. **4** *quod tu* T γ. **XIV** hab. T. **XV 1** *sodalis* γ. **5** *quod p.* β. **10** *fluent* E. **XVI** hab. R. **XVIII** hab. R. **5** *de nobis facile est* def. I. E. B. Mayor coll. Sen. ad Marc. 16, 3. **6** *t. uina cado* γ. **XX** hab. R. **XXI 1–6** hab R. **XXII** hab. T. **1** *non* Dousa, *nunc* codd. **XXIII** hab. T. **XXIV** hab. T. **XXVI 4** *bibis* γ.

non haec Paelignis agitur uindemia prelis
uua nec in Tuscis nascitur ista iugis,
testa sed antiqui felix siccatur Opimi,
egerit et nigros Massica cella cados.
a copone tibi faex Laletana petatur,
si plus quam decies, Sextiliane, bibis.

XXVII

Hesterna tibi nocte dixeramus,
quincunces puto post decem peractos,
cenares hodie, Procille, mecum.
tu factam tibi rem statim putasti
et non sobria uerba subnotasti
exemplo nimium periculoso.
μισῶ μνάμονα συμπόταν, Procille.

XXVIII

Hesterno fetere mero qui credit Acerram,
fallitur. in lucem semper Acerra bibit.

XXIX

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos
non aliter populo quam recitare tuos.
si mea uis dici, gratis tibi carmina mittam:
si dici tua uis, hoc eme, ne mea sint.

XXX

Chirurgus fuerat, nunc est uispillo Diaulus.
coepit quo poterat clinicus esse modo.

XXXI

Hos tibi, Phoebe, uouet totos a uertice crines
Encolpos, domini centurionis amor,
grata Pudens meriti tulerit cum praemia pili.
quam primum longas, Phoebe, recide comas,
dum nulla teneri sordent lanugine uoltus
dumque decent fusae lactea colla iubae;
utque tuis longum dominusque puerque fruantur
muneribus, tonsum fac cito, sero uirum.

XXXII

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:
hoc tantum possum dicere, non amo te.

XXXIII

Amissum non flet cum sola est Gellia patrem,
si quis adest, iussae prosiliunt lacrimae.
non luget quisquis laudari, Gellia, quaerit:
ille dolet uere qui sine teste dolet.

XXXIV

Incustoditis et apertis, Lesbia, semper
liminibus peccas nec tua furta tegis,
et plus spectator quam te delectat adulter
nec sunt grata tibi gaudia si qua latent.
at meretrix abigit testem ueloque seraque
raraque Submemmi fornice rima patet.
a Chione saltem uel ab Iade disce pudorem:
abscondunt spurcas et monumenta lupas.
numquid dura tibi nimium censura uidetur?
deprendi ueto te, Lesbia, non futui.

XXXV

Versus scribere me parum seueros
nec quos praelegat in schola magister,
Corneli, quereris: sed hi libelli,
tamquam coniugibus suis mariti,
non possunt sine mentula placere.
quid si me iubeas thalassionem
uerbis dicere non thalassionis?
quis Floralia uestit et stolatum
permittit meretricibus pudorem?
lex haec carminibus data est iocosis,
ne possint, nisi pruriant, iuuare.
quare deposita seueritate
parcas lusibus et iocis rogamus,
nec castrare uelis meos libellos.
Gallo turpius est nihil Priapo.

XXXVI

Si, Lucane, tibi uel si tibi, Tulle, darentur
qualia Ledaei fata Lacones habent,
nobilis haec esset pietatis rixa duobus,
quod pro fratre mori uellet uterque prior,
diceret infernas et qui prior isset ad umbras:
'Viue tuo, frater, tempore, uiue meo.'

XXXVII

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro,
Basse, bibis uitro. carius ergo cacas.

XXXVIII

Quem recitas meus est, o Fidentine, libellus:
sed male cum recitas, incipit esse tuus.

XXXIX

Si quis erit raros inter numerandus amicos,
quales prisca fides famaque nouit anus,
si quis Cecropiae madidus Latiaeque Mineruae
artibus et uera simplicitate bonus,
si quis erit recti custos, mirator honesti
et nihil arcano qui roget ore deos,
si quis erit magnae subnixus robore mentis:
dispeream si non hic Decianus erit.

XL

Qui ducis uultus et non legis ista libenter,
omnibus inuideas, liuide, nemo tibi.

XLI

Vrbanus tibi, Caecili, uideris.
non es, crede mihi. quid ergo? uerna,
hoc quod Transtiberinus ambulator,
qui pallentia sulpurata fractis
permutat uitreis, quod otiosae
uendit qui madidum cicer coronae,
quod custos dominusque uiperarum,
quod uiles pueri salariorum,
quod fumantia qui tomacla raucus
circumfert tepidis cocus popinis,
quod non optimus urbicus poeta,
quod de Gadibus inprobus magister,
quod bucca est uetuli dicax cinaedi.
quare desine iam tibi uideri,
quod soli tibi, Caecili, uideris,
qui Gabbam salibus tuis et ipsum
posses uincere Tettium Caballum.
non cuicumque datum est habere nasum:
ludit qui stolida procacitate,
non est Tettius ille, sed caballus.

XLII

Coniugis audisset fatum cum Porcia Bruti
et subtracta sibi quaereret arma dolor,

XXVI 9 *Laetana* Friedl(aender). **XXVII 2** *qui nunc est* γ. **XXVIII** hab. R. **XXIX** hab. T. **4** *hoc* om. T. **XXXI 1–2** hab. T. **XXXII–XXXIII** hab. R. **XXXIV 1-5, 8–10** hab. T. **6** *submemmi* codd., item III 82, 2; XI 61, 2; XII 32, 22: *summoeni* ubique edd., u. Lindsay ap. Woelffl. Archiv xiii 279. **7** *ab laude* γ, *Laide* ϛ. **10** *subigi* (pro *futui*) T. **XXXV 11** *nec possunt* β. **XXXVII** hab. R. **2** *bassa* β γ. **XXXVIII** hab. R. **XXXIX** hab. T. **5** *imitator* γ. **XL 2** *inuide* Schol. qui u. citat ad Terent. Andr. IV init. **XLI 2** *uerna es* β. **4–XLVII 2** om. β. **XLI 12** *cadibus* γ. **17** *possis* Scriuer(ius). **XLII** hab. T.

'Nondum scitis' ait 'mortem non posse negari?
credideram fatis hoc docuisse patrem.'
dixit et ardentis auido bibit ore fauillas.
i nunc et ferrum, turba molesta, nega.

XLIII

Bis tibi triceni fuimus, Mancine, uocati
et positum est nobis nil here praeter aprum,
non quae de tardis seruantur uitibus uuae
dulcibus aut certant quae melimela fauis,
non pira quae longa pendent religata genesta
aut imitata breuis Punica grana rosas,
rustica lactantis nec misit Sassina metas
nec de Picenis uenit oliua cadis.
nudus aper, sed et hic minimus qualisque necari
a non armato pumilione potest.
et nihil inde datum est; tantum spectauimus omnes:
ponere aprum nobis sic et harena solet.
ponatur tibi nullus aper post talia facta,
sed tu ponaris cui Charidemus apro.

XLIV

Lasciuos leporum cursus lususque leonum
quod maior nobis charta minorque gerit
et bis idem facimus, nimium si, Stella, uidetur
hoc tibi, bis leporem tu quoque pone mihi.

XLV

Edita ne breuibus pereat mihi cura libellis,
dicatur potius Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

XLVI

Cum dicis 'Propero, fac si facis,' Hedyle, languet
protinus et cessat debilitata Venus.
expectare iube: uelocius ibo retentus.
Hedyle, si properas, dic mihi, ne properem.

XLVII

Nuper erat medicus, nunc est uispillo Diaulus:
quod uispillo facit, fecerat et medicus.

XLVIII

Rictibus his tauros non eripuere magistri,
per quos praeda fugax itque reditque lepus;
quodque magis mirum, uelocior exit ab hoste
nec nihil a tanta nobilitate refert.
tutior in sola non est cum currit harena,
nec caueae tanta conditur ille fide.
si uitare canum morsus, lepus inprobe, quaeris,
ad quae confugias ora leonis habes.

XLIX

Vir Celtiberis non tacende gentibus
nostraeque laus Hispaniae,
uidebis altam, Liciniane, Bilbilin,
equis et armis nobilem,
senemque Caium niuibus, et fractis sacrum
Vadaueronem montibus,
et delicati dulce Boterdi nemus,
Pomona quod felix amat.
tepidi natabis lene Congedi uadum
mollesque Nympharum lacus,
quibus remissum corpus adstringes breui
Salone, qui ferrum gelat.
praestabit illic ipsa figendas prope
Vobesca prandenti feras.
aestus serenos aureo franges Tago
obscurus umbris arborum;
auidam rigens Dercenna placabit sitim
et Nutha, quae uincit niues.
at cum December canus et bruma impotens
Aquilone rauco mugiet,
aprica repetes Tarraconis litora
tuamque Laletaniam.
ibi inligatas mollibus dammas plagis
mactabis et uernas apros
leporemque forti callidum rumpes equo,
ceruos relinques uilico.
uicina in ipsum silua descendet focum
infante cinctum sordido;
uocabitur uenator et ueniet tibi
conuiua clamatus prope;
lunata nusquam pellis et nusquam toga
olidaeque uestes murice;
procul horridus Liburnus et querulus cliens,
imperia uiduarum procul;
non rumpet altum pallidus somnum reus,
sed mane totum dormies.
mercatur alius grande et insanum sophos:
miserere tu felicium
ueroque fruere non superbus gaudio,
dum Sura laudatur tuus.
non inpudenter uita quod relicum est petit,
cum fama quod satis est habet.

L

Si tibi Mistyllos cocus, Aemiliane, uocatur,
dicatur quare non Taratalla mihi?

LI

Non facit ad saeuos ceruix, nisi prima, leones.
quid fugis hos dentes, ambitiose lepus?
scilicet a magnis ad te descendere tauris
et quae non cernunt frangere colla uelis.
desperanda tibi est ingentis gloria fati:
non potes hoc tenuis praeda sub hoste mori.

LII

Commendo tibi, Quintiane, nostros—
nostros dicere si tamen libellos
possum, quos recitat tuus poeta—:
si de seruitio graui queruntur,
adsertor uenias satisque praestes,
et, cum se dominum uocabit ille,
dicas esse meos manuque missos.
hoc si terque quaterque clamitaris,
inpones plagiario pudorem.

LIII

Vna est in nostris tua, Fidentine, libellis
pagina, sed certa domini signata figura,
quae tua traducit manifesto carmina furto.
sic interpositus uillo contaminat uncto
urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus,
sic Arretinae uiolant crystallina testae,
sic niger in ripis errat cum forte Caystri,
inter Ledaeos ridetur coruus olores,
sic ubi multisona feruet sacer Atthide lucus,
inproba Cecropias offendit pica querellas.
indice non opus est nostris nec iudice libris;
stat contra dicitque tibi tua pagina 'Fur es.'

LIV

Si quid, Fusce, uacas adhuc amari
(nam sunt hinc tibi, sunt et hinc amici),

XLII 4 *satis* (pro *fatis*) T γ. **XLIII** hab. T. 6 *mala* γ. 7 *iactantes* T X V, *lactentes* E. **XLV** 2 *ἀπαμειβομενος?* Friedl., *apamibomenon* γ. **XLVI** 1, 4 *Hedyli* Bentley. **XLVII** hab. R. 1 *qui fuerat medicus* Paul. Fest. p. 369 M. **XLVIII** hab. T. 4 *e* T. 6 *caueat* T, *cauea* ς. 7 *morsum* β. **XLIX** 5 *sterilemque* β. *Caium* Vossius, *caluum* β, *catum* γ. *et fractis* Iunius, *effractis* codd. 14 *Vobesca* ς, *uobisca* uel *uoberca* codd. 17 *recens* γ. 22 *lacetaniam* β, *Laeetaniam* Friedl. 28 *cinctum* ς, *cinctus* codd. 42 *quem* (pro *quom*) β. **L–LI** hab. T. **LI** 2 *ambitiosa* T. 4 *uelint* β γ. **LIII** 1–3, 6–12 hab. T. 4 *uillo* Heins., *uilis* β, *uitio* γ. 9 *alite* (pro *Atthide*) T.

unum, si superest, locum rogamus,
nec me, quod tibi sim nouus, recuses:
omnes hoc ueteres tui fuerunt.
tu tantum inspice qui nouus paratur
an possit fieri uetus sodalis.

LV

Vota tui breuiter si uis cognoscere Marci,
clarum militiae, Fronto, togaeque decus,
hoc petit, esse sui nec magni ruris arator,
sordidaque in paruis otia rebus amat.
quisquam picta colit Spartani frigora saxi
et matutinum portat ineptus Haue,
cui licet exuuiis nemoris rurisque beato
ante focum plenas explicuisse plagas
et piscem tremula salientem ducere saeta
flauaque de rubro promere mella cado?
pinguis inaequales onerat cui uilica mensas
et sua non emptus praeparat oua cinis?
non amet hanc uitam quisquis me non amat, opto,
uiuat et urbanis albus in officiis.

LVI

Continuis uexata madet uindemia nimbis:
non potes, ut cupias, uendere, copo, merum.

LVII

Qualem, Flacce, uelim quaeris nolimue puellam?
nolo nimis facilem difficilemque nimis.
illud quod medium est atque inter utrumque probamus:
nec uolo quod cruciat nec uolo quod satiat.

LVIII

Milia pro puero centum me mango poposcit:
risi ego, sed Phoebus protinus illa dedit.
hoc dolet et queritur de me mea mentula secum
laudaturque meam Phoebus in inuidiam.
sed sestertiolum donauit mentula Phoebo
bis decies: hoc da tu mihi, pluris emam.

LIX

Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum.
inter delicias quid facit ista fames?
redde Lupi nobis tenebrosaque balnea Grylli:
tam male cum cenem, cur bene, Flacce, lauer?

LX

Intres ampla licet torui lepus ora leonis,
esse tamen uacuo se leo dente putat.
quod ruet in tergum uel quos procumbet in armos,
alta iuuencorum uolnera figet ubi?
quid frustra nemorum dominum regemque fatigas?
non nisi delecta pascitur ille fera.

LXI

Verona docti syllabas amat uatis,
Marone felix Mantua est,
censetur Aponi Liuio suo tellus
Stellaque nec Flacco minus,
Apollodoro plaudit imbrifer Nilus,
Nasone Paeligni sonant,
duosque Senecas unicumque Lucanum
facunda loquitur Corduba,
gaudent iocosae Canio suo Gades,
Emerita Deciano meo:
te, Liciniane, gloriabitur nostra
nec me tacebit Bilbilis.

LXII

Casta nec antiquis cedens Laeuina Sabinis
et quamuis tetrico tristior ipsa uiro
dum modo Lucrino, modo se permittit Auerno,
et dum Baianis saepe fouetur aquis,
incidit in flammas: iuuenemque secuta relicto
coniuge Penelope uenit, abit Helene.

LXIII

Vt recitem tibi nostra rogas epigrammata. nolo.
non audire, Celer, sed recitare cupis.

LXIV

Bella es, nouimus, et puella, uerum est,
et diues, quis enim potest negare?
sed cum te nimium, Fabulla, laudas,
nec diues neque bella nec puella es.

LXV

Cum dixi ficus, rides quasi barbara uerba
et dici ficos, Caeciliane, iubes.
dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci,
dicemus ficos, Caeciliane, tuos.

LXVI

Erras, meorum fur auare librorum,
fieri poetam posse qui putas tanti,
scriptura quanti constet et tomus uilis:
non sex paratur aut decem sophos nummis.
secreta quaere carmina et rudes curas
quas nouit unus scrinioque signatas
custodit ipse uirginis pater chartae,
quae trita duro non inhorruit mento.
mutare dominum non potest liber notus.
sed pumicata fronte si quis est nondum
nec umbilicis cultus atque membrana,
mercare: tales habeo; nec sciet quisquam.
aliena quisquis recitat et petit famam,
non emere librum sed silentium debet.

LXVII

'Liber homo es nimium' dicis mihi, Ceryle, semper.
in te qui dicit, Ceryle, liber homo est?

LXVIII

Quidquid agit Rufus, nihil est nisi Naeuia Rufo.
si gaudet, si flet, si tacet, hanc loquitur.
cenat, propinat, poscit, negat, innuit: una est
Naeuia; si non sit Naeuia, mutus erit.
scriberet hesterna patri cum luce salutem,
'Naeuia lux,' inquit 'Naeuia lumen, haue.'
haec legit et ridet demisso Naeuia uoltu.
Naeuia non una est: quid, uir inepte, furis?

LXIX

Coepit, Maxime, Pana quae solebat,
nunc ostendere Canium Tarentos.

LXX

Vade salutatum pro me, liber: ire iuberis
ad Proculi nitidos, officiose, lares.

LV 3 *petet β.* 8 *exposuisse γ.* **LVI–LVII** hab. R. **LVII** 3 *probatur γ.* **LVIII** 3 *dolet hoc mea β.* **LIX** hab. T. 4 *lauor β γ.* **LXI** 3 *apono γ.* 5 *gaudet γ.* **LXII** hab. T. **LXIII** hab. R. **LXIV** hab. T. 3 *dum te β.* **LXV** hab. R. 2, 4 *Laetiliane* Charisius G. L. K. I p. 95. 3 *dicemus* codd., Charisius Priscianus G. L. K. II pp. 261, 267, *dicamus* Probus G. L. K. IV p. 21. *ficus β γ* Charis., Prisc., *ficos* R Probus. 4 *dicemus* codd., Prisc., Prob., *dicamus* Charis. *ficos* R β E, *ficus* X Prob., Prisc. **LXVI** 3 *constat γ.* **LXVII** hab. T. 2 *est?* Lindsay, *es γ*, *in te quis dicit, Ceryle, 'liber homo es'?* Wagner. **LXVIII** hab. T. **LXIX** 1 *quae* Housman, *que* codd., *qui* edd. **LXX** 1–16 hab. T, 1–2 hab. R.

quaeris iter, dicam. uicinum Castora canae
transibis Vestae uirgineamque domum.
inde sacro ueneranda petes Palatia cliuo,
plurima qua summi fulget imago ducis.
nec te detineat miri radiata colossi
quae Rhodium moles nincere gaudet opus.
flecte uias hac qua madidi sunt tecta Lyaei
et Cybeles picto stat Corybante tholus.
protinus a laeua clari tibi fronte Penates
atriaque excelsae sunt adeunda domus.
hanc pete: ne metuas fastus limenque superbum:
nulla magis toto ianua poste patet,
nec propior quam Phoebus amet doctaeque sorores.
si dicet 'Quare non tamen ipse uenit?'
sic licet excuses 'Quia qualiacumque leguntur
ista, salutator scribere non potuit.'

LXXI

Laeuia sex cyathis, septem Iustina bibatur,
quinque Lycas, Lyde quattuor, Ida tribus.
omnis ab infuso numeretur amica Falerno,
et quia nulla uenit, tu mihi, Somne, ueni.

LXXII

Nostris uersibus esse te poetam,
Fidentine, putas cupisque credi?
sic dentata sibi uidetur Aegle
emptis ossibus Indicoque cornu;
sic quae nigrior est cadente moro,
cerussata sibi placet Lycoris.
hac et tu ratione qua poeta es,
caluus cum fueris, eris comatus.

LXXIII

Nullus in urbe fuit tota qui tangere uellet
uxorem gratis, Caeciliane, tuam,
dum licuit: sed nunc positis custodibus ingens
turba fututorum est. ingeniosus homo es.

LXXIV

Moechus erat: poteras tamen hoc tu, Paula, negare.
ecce uir est: numquid, Paula, negare potes?

LXXV

Dimidium donare Lino quam credere totum
qui mauolt, mauolt perdere dimidium.

LXXVI

O mihi curarum pretium non uile mearum,
Flacce, Antenorei spes et alumne laris,
Pierios differ cantus citharamque sororum;
aes dabit ex istis nulla puella tibi.
quid petis a Phoebo? nummos habet arca Mineruae;
haec sapit, haec omnes fenerat una deos.
quid possunt hederae Bacchi dare? Pallados arbor
inclinat uarias pondere nigra comas.
praeter aquas Helicon et serta lyrasque dearum
nil habet et magnum sed perinane sophos.
quid tibi cum Cirrha? quid cum Permesside nuda?
Romanum propius diuitiusque forum est.
illic aera sonant: at circum pulpita nostra
et steriles cathedras basia sola crepant.

LXXVII

Pulchre ualet Charinus et tamen pallet.
parce bibit Charinus et tamen pallet.
bene concoquit Charinus et tamen pallet.
sole utitur Charinus et tamen pallet.
tinguit cutem Charinus et tamen pallet.
cunnum Charinus lingit et tamen pallet.

LXXVIII

Indignas premeret pestis cum tabida fauces
inque ipsos uultus serperet atra lues,
siccis ipse genis flentes hortatus amicos
decreuit Stygios Festus adire lacus.
nec tamen obscuro pia polluit ora ueneno
aut torsit lenta tristia fata fame,
sanctam Romana uitam sed morte peregit
dimisitque animam nobiliore rogo.
hanc mortem fatis magni praeferre Catonis
fama potest: huius Caesar amicus erat.

LXXIX

Semper agis causas et res agis, Attale, semper:
est, non est quod agas, Attale, semper agis.
si res et causae desunt, agis, Attale, mulas.
Attale, ne quod agas desit, agas animam.

LXXX

Sportula, Cane, tibi suprema nocte petita est.
occidit puto te, Cane, quod una fuit.

LXXXI

A seruo scis te genitum blandeque fateris,
cum dicis dominum, Sosibiane, patrem.

LXXXII

Haec quae puluere dissipata multo
longas porticus explicat ruinas,
en quanto iacet absoluta casu!
tectis nam modo Regulus sub illis
gestatus fuerat recesseratque,
uicta est pondere cum suo repente,
et postquam domino nihil timebat,
securo ruit incruenta damno.
tantae, Regule, post metum querellae
quis curam neget esse te deorum,
propter quem fuit innocens ruina?

LXXXIII

Os et labra tibi lingit, Manneia, catellus:
non miror, merdas si libet esse cani.

LXXXIV

Vxorem habendam non putat Quirinalis,
cum uelit habere filios, et inuenit
quo possit istud more: futuit ancillas
domumque et agros implet equitibus uernis.
pater familiae uerus est Quirinalis.

LXXXV

Venderet excultos colles cum praeco facetus
atque suburbani iugera pulchra soli,
'Errat' ait 'si quis Mario putat esse necesse
uendere: nil debet, fenerat immo magis.'
'Quae ratio est igitur?' 'Seruos ibi perdidit omnes
et pecus et fructus, non amat inde locum.'
quis faceret pretium nisi qui sua perdere uellet
omnia? sic Mario noxius haeret ager.

LXX 10 *torus* T. 13 *nec* γ. 15 *proprior* γ, *potior* T. LXXI 3 *effuso* β. LXXIII hab. T. 2 *meciliane* T, fort. recte. 4 *salitorum* (pro *fututorum*) T. LXXIV–LXXV hab. T. LXXVI 3 *cantusque chorosque* β. 11 *permessidis unda* γ. LXXVII hab. T. 6 *lingua nefas carinus* (pro *c. l. Ch.*) T. LXXVIII 2 *ipsos. suos* P. 8 *rogo* β, *uita* γ, unde *uia* τ. LXXIX hab. R. LXXX hab. T. LXXXI hab. T. 1 *serua* Marcilius. LXXXII 3 *in tanto* γ. LXXXIII hab. T. 1 *mannella* β. LXXXIV 5–LXXXV 4 om. γ.

LXXXVI

Vicinus meus est manuque tangi
de nostris Nouius potest fenestris.
quis non inuideat mihi putetque
horis omnibus esse me beatum,
iuncto cui liceat frui sodale?
tam longe est mihi quam Terentianus,
qui nunc Niliacam regit Syenen.
non conuiuere, nec uidere saltem,
non audire licet, nec urbe tota
quisquam est tam prope tam procul que nobis.
migrandum est mihi longius uel illi.
uicinus Nouio uel inquilinus
sit, si quis Nouium uidere non uolt.

LXXXVII

Ne grauis hesterno fragres, Fescennia, uino,
pastillos Cosmi luxuriosa uoras.
ista linunt dentes iantacula, sed nihil opstant,
extremo ructus cum redit a barathro.
quid quod olet grauius mixtum diapasmate uirus
atque duplex animae longius exit odor?
notas ergo nimis fraudes deprensaque furta
iam tollas et sis ebria simpliciter.

LXXXVIII

Alcime, quem raptum domino crescentibus annis
Lauicana leui caespite uelat humus,
accipe non Pario nutantia pondera saxo,
quae cineri uanus dat ruitura labor,
sed faciles buxos et opacas palmitis umbras
quaeque uirent lacrimis roscida prata meis
accipe, care puer, nostri monimenta doloris:
hic tibi perpetuo tempore uiuet honor.
cum mihi supremos Lachesis perneuerit annos,
non aliter cineres mando iacere meos.

LXXXIX

Garris in aurem semper omnibus, Cinna,
garrire et illud teste quod licet turba.
rides in aurem, quereris, arguis, ploras,
cantas in aurem, iudicas, taces, clamas,
adeoque penitus sedit hic tibi morbus,
ut saepe in aurem, Cinna, Caesarem laudes.

XC

Quod numquam maribus iunctam te, Bassa, uidebam
quodque tibi moechum fabula nulla dabat,
omne sed officium circa te semper obibat
turba tui sexus, non adeunte uiro,
esse uidebaris, fateor, Lucretia nobis:
at tu, pro facinus, Bassa, fututor eras.
inter se geminos audes committere cunnos
mentiturque uirum prodigiosa Venus.
commenta es dignum Thebano aenigmate monstrum,
hic, ubi uir non est, ut sit adulterium.

XCI

Cum tua non edas, carpis mea carmina, Laeli.
carpere uel noli nostra uel ede tua.

XCII

Saepe mihi queritur non siccis Cestos ocellis,
tangi se digito, Mamuriane, tuo.
non opus est digito: totum tibi Ceston habeto,
si dest nil aliud, Mamuriane, tibi.
sed si nec focus est nec nudi sponda grabati
nec curtus Chiones Antiopesue calix,
cerea si pendet lumbis et scripta lacerna
dimidiasque nates Gallica paeda tegit,
pasceris et nigrae solo nidore culinae
et bibis inmundam cum cane pronus aquam,
non culum, neque enim est culus, qui non cacat olim,
sed fodiam digito qui superest oculum:
nec me zelotypum nec dixeris esse malignum.
denique pedica, Mamuriane, satur.

XCIII

Fabricio iunctus fido requiescit Aquinus,
qui prior Elysias gaudet adisse domos.
ara duplex primi testatur munera pili:
plus tamen est, titulo quod breuiore legis:
'Iunctus uterque sacro laudatae foedere uitae,
famaque quod raro nouit, amicus erat.'

XCIV

Cantasti male, dum fututa es, Aegle.
iam cantas bene; basianda non es.

XCV

Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis, Aeli,
non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

XCVI

Si non molestum est teque non piget, scazon,
nostro rogamus pauca uerba Materno
dicas in aurem sic ut audiat solus.
amator ille tristium lacernarum
et baeticatus atque leucophaeatus,
qui coccinatos non putat uiros esse
amethystinasque mulierum uocat uestes,
natiua laudet, habeat et licet semper
fuscos colores, galbinos habet mores.
rogabit unde suspicer uirum mollem.
una lauamur: aspicit nihil sursum,
sed spectat oculis deuorantibus draucos
nec otiosis mentulas uidet labris.
quaeris quis hic sit? excidit mihi nomen.

XCVII

Cum clamant omnes, loqueris tunc, Naeuole, tantum,
et te patronum causidicumque putas.
hac ratione potest nemo non esse disertus.
ecce, tacent omnes: Naeuole, dic aliquid.

XCVIII

Litigat et podagra Diodorus, Flacce, laborat.
sed nil patrono porrigit: haec cheragra est.

XCIX

Non plenum modo uiciens habebas,
sed tam prodigus atque liberalis
et tam lautus eras, Calene, ut omnes
optarent tibi centies amici.
audit uota deus precesque nostras
atque intra, puto, septimas Kalendas
mortes hoc tibi quattuor dederunt.
at tu sic quasi non foret relictum
sed raptum tibi centies, abisti
in tantam miser esuritionem,
ut conuiuia sumptuosiora,
toto quae semel apparas in anno,
nigrae sordibus explices monetae,

LXXXVI hab. T. 8 *non uid.* β. **LXXXVII** hab. T. 4 *uenit* γ. **LXXXVIII** hab. T. 5 *fragiles* β. 8 *uiuit* T. 9 *supremus L. peruenerit annus* T. **LXXXIX** 2 *garris* ς. **XC** hab. T. 6 *adulter* (pro *fututor*) T. 7 *turpes* (pro *cunnos*) T. **XCI** hab. R. **XCII** hab. T. 3 *nudi nec* β γ. 8 *peda* β (u. Lindsay ap. Woelffl. Archiv xiii 279), *praeda* T, *palla* γ, *braca* Heins. 13 *non me* T. **XCIII** 2 *abisse* β. 4 *inscriptum titulo* γ. *leges* γ. **XCV** hab. T. **XCVII** hab. T. **XCIX** hab. T.

et septem ueteres tui sodales
constemus tibi plumbea selibra.
quid dignum meritis precemur istis?
optamus tibi milies, Calene.
hoc si contigerit, fame peribis.

C

Mammas atque tatas habet Afra, sed ipsa tatarum
  dici et mammarum maxima mamma potest.

CI

Illa manus quondam studiorum fida meorum
  et felix domino notaque Caesaribus,
destituit primos uiridis Demetrius annos:
  quarta tribus lustris addita messis erat.
ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras,
  ureret implicitum cum scelerata lues,
cauimus, et domini ius omne remisimus aegro:
  munere dignus erat conualuisse meo.
sensit deficiens sua praemia meque patronum
  dixit ad infernas liber iturus aquas.

CII

Qui pinxit Venerem tuam, Lycori,
blanditus, puto, pictor est Mineruae.

CIII

'Si dederint superi decies mihi milia centum'
  dicebas, nondum, Scaeuola, iustus eques,
'qualiter o uiuam, quam large quamque beate!'
  riserunt faciles et tribuere dei.
sordidior multo post hoc toga, paenula peior,
  calceus est sarta terque quaterque cute:
deque decem plures semper seruantur oliuae,
  explicat et cenas unica mensa duas,
et Veientani bibitur faex crassa rubelli,
  asse cicer tepidum constat et asse Venus.
in ius, o fallax atque infitiator, eamus:
  aut uiue aut decies, Scaeuola, redde deis.

CIV

Picto quod iuga delicata collo
pardus sustinet inprobaeque tigres
indulgent patientiam flagello,
mordent aurea quod lupata cerui,
quod frenis Libyci domantur ursi
et, quantum Calydon tulisse fertur,
paret purpureis aper capistris,
turpes esseda quod trahunt uisontes
et molles dare iussa quod choreas
nigro belua non negat magistro:
quis spectacula non putet deorum?
haec transit tamen, ut minora, quisquis
uenatus humiles uidet leonum,
quos uelox leporum timor fatigat.
dimittunt, repetunt, amantque captos,
et securior est in ore praeda,
laxos cui dare peruiosque rictus
gaudent et timidos tenere dentes,
mollem frangere dum pudet rapinam,
stratis cum modo uenerint iuuencis.
haec clementia non paratur arte,
sed norunt cui seruiant leones.

CV

In Nomentanis, Ouidi, quod nascitur agris,
  accepit quotiens tempora longa, merum
exuit annosa mores nomenque senecta;
  et quidquid uoluit, testa uocatur anus.

CVI

Interponis aquam subinde, Rufe,
et si cogeris a sodale, raram
diluti bibis unciam Falerni.
numquid pollicita est tibi beatam
noctem Naeuia sobriasque mauis
certae nequitias fututionis?
suspiras, retices, gemis: negauit.
crebros ergo licet bibas trientes
et durum iugules mero dolorem.
quid parcis tibi, Rufe? dormiendum est.

CVII

Saepe mihi dicis, Luci carissime Iuli,
  'Scribe aliquid magnum: desidiosus homo es.'
otia da nobis, sed qualia fecerat olim
  Maecenas Flacco Vergilioque suo:
condere uicturas temptem per saecula curas
  et nomen flammis eripuisse meum.
in steriles nolunt campos iuga ferre iuuenci:
  pingue solum lassat, sed iuuat ipse labor.

CVIII

Est tibi (sitque precor multos crescatque per annos)
  pulchra quidem, uerum Transtiberina domus:
at mea Vipsanas spectant cenacula laurus,
  factus in hac ego sum iam regione senex;
migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem.
  est tanti, uel si longius illa foret.
sed tibi non multum est, unum si praesto togatum:
  multum est hunc unum si mihi, Galle, nego.
ipse salutabo decuma te saepius hora:
  mane tibi pro me dicet hauere liber.

CIX

Issa est passere nequior Catulli,
Issa est purior osculo columbae,
Issa est blandior omnibus puellis,
Issa est carior Indicis lapillis,
Issa est deliciae catella Publi.
hanc tu, si queritur, loqui putabis;
sentit tristitiamque gaudiumque.
collo nixa cubat capitque somnos,
ut suspiria nulla sentiantur;
et desiderio coacta uentris
gutta pallia non fefellit ulla,
sed blando pede suscitat toroque
deponi monet et rogat leuari.
castae tantus inest pudor catellae,
ignorat Venerem; nec inuenimus
dignum tam tenera uirum puella.
hanc ne lux rapiat suprema totam,
picta Publius exprimit tabella,
in qua tam similem uidebis Issam,
ut sit tam similis sibi nec ipsa.
Issam denique pone cum tabella:
aut utramque putabis esse ueram,
aut utramque putabis esse pictam.

CX

Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa,
  ipse nihil scribis. tu breuiora facis.

CXI

Cum tibi sit sophiae par fama et cura deorum,
  ingenio pietas nec minor ipsa tuo:
ignorat meritis dare munera, qui tibi librum
  et qui miratur, Regule, tura dari.

XCIX 17 *optemus* β. **C** hab. T. **CIII 6** *bisque quaterque* γ. **7** *semper* γ, *tibi nunc* β. **11** *in ius o* ς, *illuso* β, *iniusto* γ. **CIV 5** *freno* β. **CV 1** *aruis* γ. **CVI 8** *bibas licet* β. **CVII** hab. T. **7** *campos nolunt* γ. **CVIII 8** *mihi* cum *multum est* coniungendum est. **9** *uel serius h.* β (u. III 36, 5). **10** *aueto* G(udianus). **CIX 13** *rogat et monet* γ. **15–16** om. γ. **CX** hab. T. **CXI 1** *cura laborum* γ. **2** *tuo* ς, *suo* codd.

CXII

Cum te non nossem, dominum regemque uocabam:
  nunc bene te noui; iam mihi Priscus eris.

CXIII

Quaecumque lusi iuuenis et puer quondam
apinasque nostras, quas nec ipse iam noui,
male conlocare si bonas uoles horas
et inuidebis otio tuo, lector,
a Valeriano Pollio petes Quinto,
per quem perire non licet meis nugis.

CXIV

Hos tibi uicinos, Faustine, Telesphorus hortos
  Faenius et breue rus udaque prata tenet.
condidit hic natae cineres nomenque sacrauit
  quod legis Antullae, dignior ipse legi.
ad Stygias aequum fuerat pater isset ut umbras:
  quod quia non licuit, uiuat, ut ossa colat.

CXV

Quaedam me cupit, (inuide, Procille!)
loto candidior puella cycno
argento niue lilio ligustro:
sed quandam uolo nocte nigriorem
formica pice graculo cicada.
iam suspendia saeua cogitabas:
si noui bene te, Procille, uiues.

CXVI

Hoc nemus aeterno cinerum sacrauit honori
  Faenius et culti iugera pulchra soli.
hoc tegitur cito rapta suis Antulla sepulchro,
  hoc erit Antullae mixtus uterque parens.
si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum:
  perpetuo dominis seruiet iste suis.

CXVII

Occurris quotiens, Luperce, nobis,
'Vis mittam puerum' subinde dicis
'cui tradas epigrammaton libellum,
lectum quem tibi protinus remittam?'
non est quod puerum, Luperce, uexes.
longum est, si uelit ad Pirum uenire,
et scalis habito tribus sed altis.
quod quaeris propius petas licebit.
Argi nempe soles subire Letum:
contra Caesaris est forum taberna
scriptis postibus hinc et inde totis,
omnis ut cito perlegas poetas.
illinc me pete. nec roges Atrectum
(hoc nomen dominus gerit tabernae):
de primo dabit alteroue nido
rasum pumice purpuraque cultum
denaris tibi quinque Martialem.
'Tanti non es' ais? sapis, Luperce.

CXVIII

Cui legisse satis non est epigrammata centum,
  nil illi satis est, Caediciane, mali.

LIBER SECVNDVS

Val. Martialis Deciano Svo Sal.

'QVID nobis' inquis 'cum epistula? parum enim tibi praestamus, si legimus epigrammata? quid hic porro dicturus es quod non possis uersib*us* dicere? uideo quare tragoedia atque comoedia epistulam accipiant, quibus pro se loqui non licet: epigrammata curione non egent et contenta sunt sua lingua: in quacumque pagina uisum est, epistulam faciunt. noli ergo, si tibi uidetur, rem facere ridiculam et in toga saltanti*s* inducere personam. denique uideris an te delectet contra retiarium ferula. ego inter illos sedeo qui protinus reclamant.' puto me hercules, Deciane, uerum dicis. quid si scias cum qua et quam longa epistula negotium fueris habiturus? itaque quod exigis fiat. debebunt tibi si qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non lassi peruenient.

I

Ter centena quidem poteras epigrammata ferre,
  sed quis te ferret perlegeretque, liber?
at nunc succincti quae sint bona disce libelli.
  hoc primum est, breuior quod mihi charta perit;
deinde, quod haec una peragit librarius hora,
  nec tantum nugis seruiet ille meis;
tertia res haec est, quod si cui forte legeris,
  sis licet usque malus, non odiosus eris.
te conuiua leget mixto quincunce, sed ante
  incipiat positus quam tepuisse calix.
esse tibi tanta cautus breuitate uideris?
  ei mihi, quam multis sic quoque longus eris!

II

Creta dedit magnum, maius dedit Africa nomen,
  Scipio quod uictor quodque Metellus habet;
nobilius domito tribuit Germania Rheno;
  et puer hoc dignus nomine, Caesar, eras.
frater Idumaeos meruit cum patre triumphos;
  quae datur ex Chattis laurea, tota tua est.

III

Sexte, nihil debes, nil debes, Sexte, fatemur.
  debet enim, si quis soluere, Sexte, potest.

IV

O quam blandus es, Ammiane, matri!
quam blanda est tibi mater, Ammiane!
fratrem te uocat et soror uocatur.
cur uos nomina nequiora tangunt?
quare non iuuat hoc quod estis esse?
lusum creditis hoc iocumque? non est:

CXII hab. R. **CXIV** 5 *et Stygias sed dum fuerat pater ire sub umbras β*. 6 *uiuit* ς. **CXV** hab. T. 1 *inuide, Procille* Gilbert, *inuide Pr.* edd. **CXVI** hab. T. 2 *pauca soli β*. **CXVIII** hab. T.
II EPIST. om. γ. 2 *uersibus* ς, *uerbis β*. *atque* Gilbert, *aut* codd. 3 *sua id est mala lingua β*, gloss. eiecit ed. a. 1473. 5 *et in* ς, *et dein β*. *saltantis* Pontanus, *saltanti* codd. **I** hab. T. 3 *sit* T, *sunt γ*. 5 *peraget γ*. **II** hab. T. **III** hab. R.

matrem, quae cupit esse se sororem,
nec matrem iuuat esse nec sororem.

V

Ne ualeam, si non totis, Deciane, diebus
et tecum totis noctibus esse uelim.
sed duo sunt quae nos disiungunt milia passum:
quattuor haec fiunt, cum rediturus eam.
saepe domi non es; cum sis quoque, saepe negaris;
uel tantum causis uel tibi saepe uacas.
te tamen ut uideam, duo milia non piget ire:
ut te non uideam, quattuor ire piget.

VI

I nunc, edere me iube libellos.
lectis uix tibi paginis duabus
spectas eschatocollion, Seuere,
et longas trahis oscitationes.
haec sunt, quae relegente me solebas
rapta exscribere, sed Vitellianis;
haec sunt, singula quae sinu ferebas
per conuiuia cuncta, per theatra;
haec sunt, aut meliora, si qua nescis.
quid prodest mihi tam macer libellus,
nullo crassior ut sit umbilico,
si totus tibi triduo legatur?
numquam deliciae supiniores.
lassus tam cito deficis uiator
et, cum currere debeas Bouillas,
interiungere quaeris ad Camenas?
i nunc, edere me iube libellos.

VII

Declamas belle, causas agis, Attice, belle,
historias bellas, carmina bella facis.
componis belle mimos, epigrammata belle;
bellus grammaticus, bellus es astrologus;
et belle cantas et saltas, Attice, belle;
bellus es arte lyrae, bellus es arte pilae.
nil bene cum facias, facias tamen omnia belle,
uis dicam quid sis? magnus es ardalio.

VIII

Si qua uidebuntur chartis tibi, lector, in istis
siue obscura nimis siue Latina parum,
non meus est error: nocuit librarius illis
dum properat uersus adnumerare tibi.
quod si non illum sed me peccasse putabis,
tunc ego te credam cordis habere nihil.
'Ista tamen mala sunt.' quasi nos manifesta negemus!
haec mala sunt, sed tu non meliora facis.

IX

Scripsi; rescripsit nil Naeuia; non dabit ergo.
sed puto quod scripsi legerat: ergo dabit.

X

Basia dimidio quod das mihi, Postume, labro,
laudo: licet demas hinc quoque dimidium.
uis dare maius adhuc et inenarrabile munus?
hoc tibi habe totum, Postume, dimidium.

XI

Quod fronte Selium nubila uides, Rufe,
quod ambulator porticum terit seram,
lugubre quiddam quod tacet piger uoltus,
quod paene terram nasus indecens tangit,
quod dextra pectus pulsat et comam uellit,
non ille amici fata luget aut fratris;
uterque natus uiuit et precor uiuat;
salua est et uxor sarcinaeque seruique;
nihil colonus uilicusque decoxit.
maeroris igitur causa quae? domi cenat.

XII

Esse quid hoc dicam quod olent tua basia murram
quodque tibi est numquam non alienus odor?
hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Postume, semper:
Postume, non bene olet qui bene semper olet.

XIII

Et iudex petit et petit patronus.
soluas censeo, Sexte, creditori.

XIV

Nil intemptatum Selius, nil linquit inausum,
cenandum quotiens iam uidet esse domi.
currit ad Europen et te, Pauline, tuosque
laudat Achilleos, sed sine fine, pedes.
si nihil Europe fecit, tunc Saepta petuntur,
si quid Phillyrides praestet et Aesonides.
hic quoque deceptus Memphitica templa frequentat,
adsidet et cathedris, maesta iuuenca, tuis.
inde petit centum pendentia tecta columnis,
illinc Pompei dona nemusque duplex.
nec Fortunati spernit nec balnea Fausti
nec Grylli tenebras Aeoliamque Lupi:
nam thermis iterum ternis iterumque lauatur.
omnia cum fecit, sed renuente deo,
lotus ad Europes tepidae buxeta recurrit,
si quis ibi serum carpat amicus iter.
per te perque tuam, uector lasciue, puellam,
ad cenam Selium tu, rogo, taure, uoca.

XV

Quod nulli calicem tuum propinas,
humane facis, Horme, non superbe.

XVI

Zoilus aegrotat: faciunt hanc stragula febrem.
si fuerit sanus, coccina quid facient?
quid torus a Nilo, quid Sidone tinctus olenti?
ostendit stultas quid nisi morbus opes?
quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas omnis.
uis fieri sanus? stragula sume mea.

XVII

Tonstrix Suburae faucibus sedet primis,
cruenta pendent qua flagella tortorum
Argique Letum multus obsidet sutor.
sed ista tonstrix, Ammiane, non tondet,
non tondet, inquam. quid igitur facit? radit.

XVIII

Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cenam,
tu captas aliam: iam sumus ergo pares.
mane salutatum uenio, tu diceris isse
ante salutatum: iam sumus ergo pares.
sum comes ipse tuus tumidique anteambulo regis,
tu comes alterius: iam sumus ergo pares.
esse sat est seruum, iam nolo uicarius esse.
qui rex est, regem, Maxime, non habeat.

V hab. T. **3** *distinguunt* β γ. **VII 1** **5, 8** hab. R. **1** *attale* β γ. **5** *attale* γ. **7** *facias t.* Frisingensia excerpta, *facis t.* β (*facis attamen* Q) γ. **8** *qui sis* R. **VIII** hab. R. **IX–X** hab. T. **XI 1, 4–6, 10** hab. T. **2** *sera* β. **10** *cena est* T. **XII** hab. T. **XIV 5** *tum* γ. **7** *hic* ς, *hinc* codd. **13** *thermis iterum ternis iterumque* Heins., *thermis iterumque iterumque iterumque* β, *thermis iterumque iterumque* γ. **XVI** hab. T. **XVIII 1–4, 7–8** hab. T. **8** *postume* γ.

XIX

Felicem fieri credis me, Zoile, cena?
  felicem cena, Zoile, deinde tua?
debet Aricino conuiua recumbere cliuo,
  quem tua felicem, Zoile, cena facit.

XX

Carmina Paulus emit, recitat sua carmina Paulus.
  nam quod emas possis iure uocare tuum.

XXI

Basia das aliis, aliis das, Postume, dextram.
  dicis 'Vtrum mauis? elige.' malo manum.

XXII

Quid mihi uobiscum est, o Phoebe nouemque sorores?
  ecce nocet uati Musa iocosa suo.
dimidio nobis dare Postumus ante solebat
  basia, nunc labro coepit utroque dare.

XXIII

Non dicam, licet usque me rogetis,
qui sit Postumus in meo libello,
non dicam: quid enim mihi necesse est
has offendere basiationes
quae se tam bene uindicare possunt?

XXIV

'Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
  squalidus haerebo pallidiorque reo:
si iubeat patria damnatum excedere terra,
  per freta, per scopulos exulis ibo comes.'
Dat tibi diuitias: ecquid sunt ista duorum?
  das partem? 'Multum est.' Candide, das aliquid?
mecum eris ergo miser: quod si deus ore sereno
  adnuerit, felix, Candide, solus eris.

XXV

Das numquam, semper promittis, Galla, roganti.
  si semper fallis, iam rogo, Galla, nega.

XXVI

Quod querulum spirat, quod acerbum Naeuia tussit,
  inque tuos mittit sputa subinde sinus,
iam te rem factam, Bithynice, credis habere?
  erras: blanditur Naeuia, non moritur.

XXVII

Laudantem Selium cenae cum retia tendit
  accipe, siue legas siue patronus agas:
'Effecte! grauiter! cito! nequiter! euge! beate!'
  hoc uolui: facta est iam tibi cena, tace.

XXVIII

Rideto multum qui te, Sextille, cinaedum
  dixerit et digitum porrigito medium.
sed nec pedico es nec tu, Sextille, fututor,
  calda Vetustinae nec tibi bucca placet.
ex istis nihil es fateor, Sextille: quid ergo es?
  nescio, sed tu scis res superesse duas.

XXIX

Rufe, uides illum subsellia prima terentem,
  cuius et hinc lucet sardonychata manus,
quaeque Tyron totiens epotauere lacernae
  et toga non tactas uincere iussa niues,
cuius olet toto pinguis coma Marcelliano
  et splendent uolso bracchia trita pilo.
non hesterna sedet lunata lingula planta,
  coccina non laesum pingit aluta pedem,
et numerosa linunt stellantem splenia frontem.
  ignoras quid sit? splenia tolle, leges.

XXX

Mutua uiginti sestertia forte rogabam,
  quae uel donanti non graue munus erat.
quippe rogabatur felixque uet usque sodalis
  et cuius laxas arca flagellat opes.
is mihi 'Diues eris, si causas egeris' inquit.
  quod peto da, Gai: non peto consilium.

XXXI

Saepe ego Chrestinam futui. det quam bene quaeris?
  supra quod fieri nil, Mariane, potest.

XXXII

Lis mihi cum Balbo est, tu Balbum offendere non uis,
  Pontice: cum Licino est, hic quoque magnus homo est.
uexat saepe meum Patrobas confinis agellum;
  contra libertum Caesaris ire times.
abnegat et retinet nostrum Laronia seruum;
  respondes 'Orba est, diues, anus, uidua.'
non bene, crede mihi, seruo seruitur amico:
  sit liber, dominus qui uolet esse meus.

XXXIII

Cur non basio te, Philaeni? calua es.
cur non basio te, Philaeni? rufa es.
cur non basio te, Philaeni? lusca es.
haec qui basiat, o Philaeni, fellat.

XXXIV

Cum placeat Phileros tota tibi dote redemptus,
  tres pateris natos, Galla, perire fame.
praestatur cano tanta indulgentia cunno
  quem nec casta potest iam decuisse Venus.
perpetuam di te faciant Philerotis amicam,
  o mater, qua nec Pontia deterior.

XXXV

Cum sint crura tibi simulent quae cornua lunae,
  in rhytio poteras, Phoebe, lauare pedes.

XXXVI

Flectere te nolim sed nec turbare capillos;
  splendida sit nolo, sordida nolo cutis;
nec tibi mitrarum nec sit tibi barba reorum:
  nolo uirum nimium, Pannyche, nolo parum.
nunc sunt crura pilis et sunt tibi pectora saetis
  horrida, sed mens est, Pannyche, uolsa tibi.

XXXVII

Quidquid ponitur hinc et inde uerris,
mammas suminis imbricemque porci
communemque duobus attagenam,
mullum dimidium lupumque totum
muraenaeque latus femurque pulli
stillantemque alica sua palumbum.
haec cum condita sunt madente mappa,

XIX 3-4 hab. T. **XX** hab. R. **2** om. β. *dicere iure* γ. **XXI-XXII** hab. T. **XXIV** hab. T. **7-8** hab. R. **6** '*multum est*' Candido tribuit Schneid. **XXVI** hab. T. **XXVII** 3 *cito* om. β, *st* Schneid. **4** *hoc uolui* uidetur non iam a Selio proficisci: u. VI 60, 4. **XXIX** 7, 8 ab hoc loco alienos esse censet Housman. **8** *cingit* γ, *stringit* Heins. **XXX** hab. T. **3** *fidusque u.* β. **XXXI** hab. R. **1** *tetigi* (pro *futui*) R. **XXXII** hab. T. **5** *letoria* β. **XXXIII** 1-3 hab. T. **XXXIV** 6 *pontica* β. **XXXV** hab. T. **XXXVI** 1-2, 5-6 hab. R. **XXXVII** 1-2, 4-5, 10-11 hab. T.

traduntur puero domum ferenda:
nos accumbimus otiosa turba.
ullus si pudor est, repone cenam:
cras te, Caeciliane, non uocaui.

XXXVIII

Quid mihi reddat ager quaeris, Line, Nomentanus?
hoc mihi reddit ager: te, Line, non uideo.

XXXIX

Coccina famosae donas et ianthina moechae:
uis dare quae meruit munera? mitte togam.

XL

Vri Tongilius male dicitur hemitritaeo.
noui hominis fraudes: esurit atque sitit.
subdola tenduntur crassis nunc retia turdis,
hamus et in mullum mittitur atque lupum.
Caecuba saccentur quaeque annus coxit Opimi,
condantur parco fusca Falerna uitro.
omnes Tongilium medici iussere lauari:
o stulti, febrem creditis esse? gula est.

XLI

'Ride si sapis, o puella, ride'
Paelignus, puto, dixerat poeta.
sed non dixerat omnibus puellis.
uerum ut dixerit omnibus puellis,
non dixit tibi: tu puella non es,
et tres sunt tibi, Maximina, dentes,
sed plane piceique buxeique.
quare si speculo mihique credis,
debes non aliter timere risum,
quam uentum Spanius manumque Priscus,
quam cretata timet Fabulla nimbum,
cerussata timet Sabella solem.
uoltus indue tu magis seueros
quam coniunx Priami nurusque maior.
mimos ridiculi Philistionis
et conuiuia nequiora uita,
et quidquid lepida procacitate
laxat perspicuo labella risu.
te maestae decet adsidere matri
lugentiue uirum piumue fratrem,
et tantum tragicis uacare Musis.
at tu iudicium secuta nostrum
plora, si sapis, o puella, plora.

XLII

Zoile, quid solium subluto podice perdis?
spurcius ut fiat, Zoile, merge caput.

XLIII

Κοινὰ φίλων haec sunt, haec sunt tua, Candide, κοινά,
quae tu magnilocus nocte dieque sonas?
te Lacedaemonio uelat toga lota Galaeso
uel quam seposito de grege Parma dedit:
at me, quae passa est furias et cornua tauri,
noluerit dici quam pila prima suam.
misit Agenoreas Cadmi tibi terra lacernas:
non uendes nummis coccina nostra tribus.
tu Libycos Indis suspendis dentibus orbis:
fulcitur testa fagina mensa mihi.
inmodici tibi flaua tegunt chrysendeta mulli:
concolor in nostra, cammare, lance rubes.
grex tuus Iliaco poterat certare cinaedo:
at mihi succurrit pro Ganymede manus.
ex opibus tantis ueteri fidoque sodali
das nihil et dicis, Candide, κοινὰ φίλων?

XLIV

Emi seu puerum togamue pexam
seu tres, ut puta, quattuorue libras,
Sextus protinus ille fenerator,
quem nostis ueterem meum sodalem,
ne quid forte petam timet cauetque,
et secum, sed ut audiam, susurrat:
'Septem milia debeo Secundo,
Phoebo quattuor, undecim Phileto,
et quadrans mihi nullus est in arca.'
o grande ingenium mei sodalis!
durum est, Sexte, negare, cum rogaris,
quanto durius, antequam rogeris!

XLV

Quae tibi non stabat praecisa est mentula, Glypte.
demens, cum ferro quid tibi? Gallus eras.

XLVI

Florida per uarios ut pingitur Hybla colores,
cum breue Sicaniae uer populantur apes,
sic tua subpositis conlucent prela lacernis,
sic micat innumeris arcula synthesibus,
atque unam uestire tribum tua candida possunt,
Apula non uno quae grege terra tulit.
tu spectas hiemem succincti lentus amici
pro scelus! et lateris frigora trita times.
quantum erat, infelix, pannis fraudare duobus—
quid metuis?—non te, Nacuole, sed tineas?

XLVII

Subdola famosae moneo fuge retia moechae,
leuior o conchis, Galle, Cytheriacis.
confidis natibus? non est pedico maritus:
quae faciat duo sunt: irrumat aut futuit.

XLVIII

Coponem laniumque balneumque,
tonsorem tabulamque calculosque
et paucos, sed ut eligam, libellos:
unum non nimium rudem sodalem
et grandem puerum diuque leuem
et caram puero meo puellam:
haec praesta mihi, Rufe, uel Butuntis,
et thermas tibi habe Neronianas.

XLIX

Vxorem nolo Telesinam ducere: quare?
moecha est. sed pueris dat Telesina. uolo.

L

Quod fellas et aquam potas, nil, Lesbia, peccas.
qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.

LI

Vnus saepe tibi tota denarius arca
cum sit et hic culo tritior, Hylle, tuo,
non tamen hunc pistor, non auferet hunc tibi copo,
sed si quis nimio pene superbus erit.
infelix uenter spectat conuiuia culi
et semper miser hic esurit, ille uorat.

XXXVII 11 *uocabo* T. **XXXVIII** hab. T. **XL** hab. T. 2 *mores* γ. 3 *ceruis* (pro *turdis*) T. 5 *siccentur* β, *sincentur* T. 6 *conduntur* T. **XLI** 6–7, 9–23 hab. T. 6 *et. nam* T. 10 *manumue* β. 13 *saeuos* T. 20 *lugentique* βγ. *piumque* βγ. **XLII** hab. R. **XLIII** 2 *sonas?* interrogatiue scripsi: u. III 63, 13; VIII 7, 1. 4 *terra dedit* γ. **XLV** hab. R. 1 *gille* (pro *Glypte*) R. **XLVI** 1–4, 7–10 hab. T. 3 *perlucent* P Q f, *praelucent* L. 5 *unam* uix sanum uidetur, *omnem* coni. Postgate. 8 *later* T, *lateri* ς. *tui* (pro *times*) Friedl. 10 *renuis* βγ. **XLVII** 1–2 hab. T. **XLIX** hab. T. **LI** hab. R.

LII

Nouit loturos Dasius numerare: poposcit
mammosam Spatalen pro tribus: illa dedit.

LIII

Vis liber fieri? mentiris, Maxime, non uis:
sed fieri si uis, hac ratione potes.
liber eris, cenare foris si, Maxime, nolis,
Veientana tuam si domat uua sitim,
si ridere potes miseri chrysendeta Cinnae,
contentus nostra si potes esse toga,
si plebeia Venus gemino tibi iungitur asse,
si tua non rectus tecta subire potes.
haec tibi si uis est, si mentis tanta potestas,
liberior Partho uiuere rege potes.

LIV

Quid de te, Line, suspicetur uxor
et qua parte uelit pudiciorem,
certis indiciis satis probauit,
custodem tibi quae dedit spadonem.
nil nasutius hac maligniusque.

LV

Vis te, Sexte, coli: uolebam amare.
parendum est tibi; quod iubes, colere:
sed si te colo, Sexte, non amabo.

LVI

Gentibus in Libycis uxor tua, Galle, male audit
inmodicae foedo crimine auaritiae.
sed mera narrantur mendacia: non solet illa
accipere omnino. quid solet ergo? dare.

LVII

Hic quem uidetis gressibus uagis lentum,
amethystinatus media qui secat Saepta,
quem non lacernis Publius meus uincit,
non ipse Cordus alpha paenulatorum,
quem grex togatus sequitur et capillatus
recensque sella linteisque lorisque,
oppignerauit modo modo ad Cladi mensam
uix octo nummis anulum, unde cenaret.

LVIII

Pexatus pulchre rides mea, Zoile, trita.
sunt haec trita quidem, Zoile, sed mea sunt.

LIX

Mica uocor: quid sim cernis, cenatio parua:
ex me Caesareum prospicis ecce tholum.
frange toros, pete uina, rosas cape, tinguere nardo:
ipse iubet mortis te meminisse deus.

LX

Vxorem armati futuis, puer Hylle, tribuni,
supplicium tantum dum puerile times.
uae tibi! dum ludis, castrabere. iam mihi dices
'Non licet hoc.' quid? tu quod facis, Hylle, licet?

LXI

Cum tibi uernarent dubia lanugine malae,
lambebat medios inproba lingua uiros.
postquam triste caput fastidia uispillonum
et miseri meruit taedia carnificis,
uteris ore aliter nimiaque aerugine captus
adlatras nomen quod tibi cumque datur.
haereat inguinibus potius tam noxia lingua:
nam cum fellaret, purior illa fuit.

LXII

Quod pectus, quod crura tibi, quod bracchia uellis,
quod cincta est breuibus mentula tonsa pilis,
hoc praestas, Labiene, tuae (quis nescit?) amicae.
cui praestas, culum quod, Labiene, pilas?

LXIII

Sola tibi fuerant sestertia, Miliche, centum,
quae tulit e sacra Leda redempta uia.
Miliche, luxuria est si tanti diues amares.
'Non amo' iam dices: haec quoque luxuria est.

LXIV

Dum modo causidicum, dum te modo rhetora fingis
et non decernis, Laure, quid esse uelis,
Peleos et Priami transit et Nestoris aetas
et fuerat serum iam tibi desinere.
incipe, tres uno perierunt rhetores anno,
si quid habes animi, si quid in arte uales.
si schola damnatur, fora litibus omnia feruent,
ipse potest fieri Marsua causidicus.
heia age, rumpe moras: quo te sperabimus usque?
dum quid sis dubitas, iam potes esse nihil.

LXV

Cur tristiorem cernimus Saleianum?
'An causa leuis est?' inquis 'extuli uxorem.'
o grande fati crimen! o grauem casum!
illa, illa diues mortua est Secundilla,
centena decies quae tibi dedit dotis?
nollem accidisset hoc tibi, Saleiane.

LXVI

Vnus de toto peccauerat orbe comarum
anulus, incerta non bene fixus acu.
hoc facinus Lalage speculo, quo uiderat, ulta est,
et cecidit saeuis icta Plecusa comis.
desine iam, Lalage, tristes ornare capillos,
tangat et insanum nulla puella caput.
hoc salamandra notet uel saeua nouacula nudet,
ut digna speculo fiat imago tua.

LXVII

Occurris quocumque loco mihi, Postume, clamas
protinus et prima est haec tua uox 'Quid agis?'
hoc, si me decies una conueneris hora,
dicis: habes puto tu, Postume, nil quod agas.

LXVIII

Quod te nomine iam tuo saluto,
quem regem et dominum prius uocabam,
ne me dixeris esse contumacem:
totis pillea sarcinis redemi.
reges et dominos habere debet
qui se non habet atque concupiscit
quod reges dominique concupiscunt.
seruom si potes, Ole, non habere,
et regem potes, Ole, non habere.

LII 1 *loturas* ς. **LIII** hab. T. **1** *fieri liber* β γ. **3** *nolles* γ. **7** *iungitur* Heins., *uincitur* codd. **LIV 5** *maligniusque est* β. **LV 2** *coleris* β. **LVI** *malaudit* L γ, om. P Q. **LVII 7** *Cladi* Salmasius, *gladi* β, *claudi* γ. **LVIII** hab. T. **LX** hab. R. **1** *tractas* (pro *futuis*) R. **2** *nec* (pro *dum*) R. *puerile* ς, *puer Hylle* codd. **LXI 1** *tenera l.* β. **5** *nimiaque* Q, *minimaque* cett. **6** *datum est* β. **LXII** hab. T. **LXIII 3** *amaris* β. **LXIV** hab. T. **2** *taure* β. **8** *potes* T. **9** *sperauimus* T γ. **LXVI** hab. T. **3** *quod* T. **4** *phlegusa* β. **6** *tangit* T, *tangito* Heins. **8** *tuo* γ. **LXVII** hab. R.

LXIX

Inuitum cenare foris te, Classice, dicis:
si non mentiris, Classice, dispeream.
ipse quoque ad cenam gaudebat Apicius ire:
cum cenaret, erat tristior ille, domi.
si tamen inuitus uadis, cur, Classice, uadis?
'Cogor' ais: uerum est; cogitur et Selius.
en rogat ad cenam Melior te, Classice, rectam.
grandia uerba ubi sunt? si uir es, ecce, nega.

LXX

Non uis in solio prius lauari
quemquam, Cotile. causa quae, nisi haec est,
undis ne fouearis irrumatis?
primus te licet abluas: necesse est
ante hic mentula quam caput lauetur.

LXXI

Candidius nihil est te, Caeciliane. notaui,
si quando ex nostris disticha pauca lego,
protinus aut Marsi recitas aut scripta Catulli.
hoc mihi das, tamquam deteriora legas,
ut conlata magis placeant mea? credimus istud.
malo tamen recites, Caeciliane, tua.

LXXII

Hesterna factum narratur, Postume, cena
quod nollem (quis enim talia facta probet?)
os tibi percisum quanto non ipse Latinus
uilia Panniculi percutit ora sono:
quodque magis mirum est, auctorem criminis huius
Caecilium tota rumor in urbe sonat.
esse negas factum: uis hoc me credere? credo.
quid quod habet testes, Postume, Caecilius?

LXXIII

†Quid faciat uolt scire Lyris: quod sobria: fellat.†

LXXIV

Cinctum togatis post et ante Saufeium,
quanta reduci Regulus solet turba,
ad alta tonsum templa cum reum misit,
Materne, cernis? inuidere nolito.
comitatus iste sit precor tuus numquam.
hos illi amicos et greges togatorum
Fuficulenus praestat et Fauentinus.

LXXV

Verbera securi solitus leo ferre magistri
insertamque pati blandus in ora manum
dedidicit pacem subito feritate reuersa,
quanta nec in Libycis debuit esse iugis.
nam duo de tenera puerilia corpora turba,
sanguineam rastris quae renouabat humum,
saeuos et infelix furiali dente peremit.
Martia non uidit maius harena nefas.
exclamare libet 'Crudelis, perfide, praedo,
a nostra pueris parcere disce lupa!'

LXXVI

Argenti libras Marius tibi quinque reliquit,
cui nihil ipse dabas. hic tibi uerba dedit?

LXXVII

Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra,
utilis unguendis axibus esse potes.
hac tu credideris longum ratione colosson
et puerum Bruti dixeris esse breuem.
disce quod ignoras: Marsi doctique Pedonis
saepe duplex unum pagina tractat opus.
non sunt longa quibus nihil est quod demere possis,
sed tu, Cosconi, disticha longa facis.

LXXVIII

Aestiuo serues ubi piscem tempore, quaeris?
in thermis serua, Caeciliane, tuis.

LXXIX

Inuitas tunc me cum scis, Nasica, uocasse.
excusatum habeas me rogo: ceno domi.

LXXX

Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit.
hic, rogo, non furor est, ne moriare, mori?

LXXXI

Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit:
cum tamen haec tua sit, Zoile, sandapila est.

LXXXII

Abscisa seruom quid figis, Pontice, lingua?
nescis tu populum, quod tacet ille, loqui?

LXXXIII

Foedasti miserum, marite, moechum,
et se, qui fuerant prius, requirunt
trunci naribus auribusque uoltus.
credis te satis esse uindicatum?
erras: iste potest et irrumare.

LXXXIV

Mollis erat facilisque uiris Poeantius heros:
uolnera sic Paridis dicitur ulta Venus.
cur lingat cunnum Siculus Sertorius, hoc est:
†ab hoc† occisus, Rufe, uidetur Eryx.

LXXXV

Vimine clausa leui niueae custodia coctae,
hoc tibi Saturni tempore munus erit.
dona quod aestatis misi tibi mense Decembri
si quereris, rasam tu mihi mitte togam.

LXXXVI

Quod nec carmine glorior supino
nec retro lego Sotaden cinaedum,
nusquam Graecula quod recantat echo
nec dictat mihi luculentus Attis
mollem debilitate galliambon,
non sum, Classice, tam malus poeta.
quid si per gracilis uias petauri
inuitum iubeas subire Ladan?
turpe est difficiles habere nugas
et stultus labor est ineptiarum.
scribat carmina circulis Palaemon:
me raris iuuat auribus placere.

LXXXVII

Dicis amore tui bellas ardere puellas,
qui faciem sub aqua, Sexte, natantis habes.

LXIX hab. T. **1-4** hab. R. **LXXI** hab. T. **1** *Gallidius* T. **2** *legis* γ. **5** *illud* β. **LXXII** hab. T. **1 2** hab. R. **LXXIII** *fortia* γ. <*Quid faciat se scire Lyris negat ebria semper.*> *Quid* etc. Munro, *fellat.* <*Gaudeo: quid facies ebria facta Lyris?*> ς. **LXXV-LXXVI** hab. T. **LXXVI 1** *relinquit* T. **LXXVII** hab. T. **LXXVIII** hab. R. **LXXIX** hab. R. **1** *uocatum* γ. **LXXX-LXXXI** hab. R. **LXXXII** hab. T. **1** *fugis* β, *fingis* γ. **LXXXIII 2** *et se qui* ς, *e se qui* β, *et si qui* γ. **3** *truncis* β. **LXXXIV 4** *abs hoc* ς, *esse huic* de Rooy. **LXXXV** hab. T. **LXXXVII** hab. R. **2** *cacantis* γ: u. III 89, 2.

LXXXVIII

Nil recitas et uis, Mamerce, poeta uideri.
quidquid uis esto, dummodo nil recites.

LXXXIX

Quod nimio gaudes noctem producere uino,
ignosco: uitium, Gaure, Catonis habes.
carmina quod scribis Musis et Apolline nullo,
laudari debes: hoc Ciceronis habes.
quod uomis, Antoni: quod luxuriaris, Apici.
quod fellas, uitium dic mihi cuius habes?

XC

Quintiliane, uagae moderator summe iuuentae,
gloria Romanae, Quintiliane, togae,
uiuere quod propero pauper nec inutilis annis,
da ueniam: properat uiuere nemo satis.
differat hoc patrios optat qui uincere census
atriaque immodicis artat imaginibus.
me focus et nigros non indignantia fumos
tecta iuuant et fons uiuus et herba rudis.
sit mihi uerna satur, sit non doctissima coniunx,
sit nox cum somno, sit sine lite dies.

XCI

Rerum certa salus, terrarum gloria, Caesar,
sospite quo magnos credimus esse deos,
si festinatis totiens tibi lecta libellis
detinuere oculos carmina nostra tuos,
quod fortuna uetat fieri permitte uideri,
natorum genitor credar ut esse trium.
haec, si displicui, fuerint solacia nobis;
haec fuerint nobis praemia, si placui.

XCII

Natorum mihi ius trium roganti
Musarum pretium dedit mearum
solus qui poterat. ualebis, uxor.
non debet domini perire munus.

XCIII

'Primus ubi est' inquis 'cum sit liber iste secundus?'
quid faciam si plus ille pudoris habet?
tu tamen hunc fieri si mauis, Regule, primum,
unum de titulo tollere iota potes.

LIBER TERTIVS

I

Hoc tibi quidquid id est longinquis mittit ab oris
Gallia Romanae nomine dicta togae.
hunc legis et laudas librum fortasse priorem:
illa uel haec mea sunt, quae meliora putas.
plus sane placeat domina qui natus in urbe est:
debet enim Gallum uincere uerna liber.

II

Cuius uis fieri, libelle, munus?
festina tibi uindicem parare,
ne nigram cito raptus in culinam
cordylas madida tegas papyro
uel turis piperisue sis cucullus.
Faustini fugis in sinum? sapisti.
cedro nunc licet ambules perunctus
et frontis gemino decens honore
pictis luxurieris umbilicis,
et te purpura delicata uelet,
et cocco rubeat superbus index.
illo uindice nec Probum timeto.

III

[Formosam faciem nigro medicamine celas,
sed non formoso corpore laedis aquas.
ipsam crede deam uerbis tibi dicere nostris:
'Aut aperi faciem, aut tunicata laua.']

IV

Romam uade, liber: si, ueneris unde, requiret,
Aemiliae dices de regione uiae.
si, quibus in terris, qua simus in urbe, rogabit,
Corneli referas me licet esse Foro.
cur absim, quaeret: breuiter tu multa fatere:
'Non poterat uanae taedia ferre togae.'
'Quando uenit?' dicet: tu respondeto: 'Poeta
exierat: ueniet, cum citharoedus erit.'

V

Vis commendari sine me cursurus in urbem,
parue liber, multis, an satis unus erit?
unus erit, mihi crede, satis, cui non eris hospes,
Iulius, adsiduum nomen in ore meo.
protinus hunc primae quaeres in limine Tectae:
quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille lares.
est illi coniunx, quae te manibusque sinuque
excipiet, tu uel puluerulentus eas.
hos tu seu pariter siue hanc illumue priorem
uideris, hoc dices 'Marcus hauere iubet,'
et satis est; alios commendet epistula: peccat
qui commendandum se putat esse suis.

VI

Lux tibi post Idus numeratur tertia Maias,
Marcelline, tuis bis celebranda sacris.
inputat aetherios ortus haec prima parenti;
libat florentes haec tibi prima genas.
magna licet dederit iucundae munera uitae,
plus numquam patri praestitit ille dies.

VII

Centum miselli iam ualete quadrantes,
anteambulonis congiarium lassi,
quos diuidebat balneator elixus.
quid cogitatis, o fames amicorum?
regis superbi sportulae recesserunt.
'Nihil stropharum est: iam salarium dandum est.'

LXXXVIII hab. T R. **2** *recitas α* (consensus codd. T et R). **LXXXIX** hab. T. **1–2** hab. R. **XC** hab. T. **9–10** hab. R. **XCI** **3** *festinantis β*. **XCIII** hab. R.

III I hab. T. **II** **4** *madidas β*. **5** *piperisque γ*. **11** *iudice γ*. **III** hab. T, om. *β*, secl. Schneid. **1** *formonsam* T (sic ubique) E. **2** *formonso* T E. **IV** hab. T. **1** *requirit* T. **3** *rogabit β*, *rogauit γ*. **V** **5** *primae quaeres in limine Tectae* Gronou., *primi—tecti β*, *primaeque in crimine tecti γ*. **9** *hunc illamue γ*. **10** *auere* Q ex corr., *habere* codd. **VI** **6** *ulla β*.

VIII

'Thaida Quintus amat.' 'Quam Thaida?' 'Thaida luscam.'
unum oculum Thais non habet, ille duos.

IX

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
non scribit, cuius carmina nemo legit.

X

Constituit, Philomuse, pater tibi milia bina
menstrua perque omnis praestitit illa dies,
luxuriam premeret cum crastina semper egestas
et uitiis essent danda diurna tuis.
idem te moriens heredem ex asse reliquit.
exheredauit te, Philomuse, pater.

XI

Si tua nec Thais nec lusca est, Quinte, puella,
cur in te factum distichon esse putas?
sed simile est aliquid. pro Laide Thaida dixi?
dic mihi, quid simile est Thais et Hermione?
tu tamen es Quintus: mutemus nomen amantis:
si non uult Quintus, Thaida Sextus amet.

XII

Vnguentum, fateor, bonum dedisti
conuiuis here, sed nihil scidisti.
res salsa est bene olere et esurire.
qui non cenat et unguitur, Fabulle,
hic uere mihi mortuus uidetur.

XIII

Dum non uis pisces, dum non uis carpere pullos
et plus quam putri, Naeuia, parcis apro,
accusas rumpisque cocum, tamquam omnia cruda
attulerit. numquam sic ego crudus ero.

XIV

Romam petebat esuritor Tuccius
profectus ex Hispania.
occurrit illi sportularum fabula:
a ponte rediit Muluio.

XV

Plus credit nemo tota quam Cordus in urbe.
'Cum sit tam pauper, quomodo?' caecus amat.

XVI

Das gladiatores, sutorum regule cerdo,
quodque tibi tribuit subula, sica rapit.
ebrius es: neque enim faceres hoc sobrius umquam,
ut uelles corio ludere, cerdo, tuo.
lusisti corio: sed te, mihi crede, memento
nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

XVII

Circumlata diu mensis scribilita secundis
urebat nimio saeua calore manus;
sed magis ardebat Sabidi gula: protinus ergo
sufflauit buccis terque quaterque suis.
illa quidem tepuit digitosque admittere uisa est,
sed nemo potuit tangere: merda fuit.

XVIII

Perfrixisse tuas questa est praefatio fauces.
cum te excusaris, Maxime, quid recitas?

XIX

Proxima centenis ostenditur ursa columnis,
exornant fictae qua platanona ferae.
huius dum patulos adludens temptat hiatus
pulcher Hylas, teneram mersit in ora manum.
uipera sed caeco scelerata latebat in aere
uiuebatque anima deteriore fera.
non sensit puer esse dolos, nisi dente recepto
dum perit. o facinus, falsa quod ursa fuit!

XX

Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus:
utrumne chartis tradit ille uicturis
legenda temporum acta Claudianorum?
an quae Neroni falsus adstruit scriptor,
an aemulatur inprobi iocos Phaedri?
lasciuus elegis an seuerus herois?
an in coturnis horridus Sophocleis?
an otiosus in schola poetarum
lepore tinctos Attico sales narrat?
hinc si recessit, porticum terit templi
an spatia carpit lentus Argonautarum?
an delicatae sole rursus Europae
inter tepentes post meridiem buxos
sedet ambulatue liber acribus curis?
Titine thermis an lauatur Agrippae
an inpudici balneo Tigillini?
an rure Tulli fruitur atque Lucani?
an Pollionis dulce currit ad quartum?
an aestuantis iam profectus ad Baias
piger Lucrino nauculatur in stagno?
'Vis scire quid agat Canius tuus? ridet.'

XXI

Proscriptum famulus seruauit fronte notata.
non fuit haec domini uita, sed inuidia.

XXII

Dederas, Apici, bis trecenties uentri,
et adhuc supererat centies tibi laxum.
hoc tu grauatus ut famem et sitim ferre
summa uenenum potione perduxti.
nihil est, Apici, tibi gulosius factum.

XXIII

Omnia cum retro pueris opsonia tradas,
cur non mensa tibi ponitur a pedibus?

XXIV

Vite nocens rosa stabat moriturus ad aras
hircus, Bacche, tuis uictima grata sacris.
quem Tuscus mactare deo cum uellet aruspex,
dixerat agresti forte rudique uiro
ut cito testiculos et acuta falce secaret,
taeter ut inmundae carnis abiret odor.
ipse super uirides aras luctantia pronus
dum resecat cultro colla premitque manu,
ingens iratis apparuit hirnea sacris.
occupat hanc ferro rusticus atque secat,
hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus
talibus et fibris numina prisca coli.

VIII–IX hab. R. **X 4** *essent* ς, *esset* codd. **XI 1, 2** hab. R. **2** *ecce* R. **3** *dixi?* interrogatiue H. Jackson, *dixit* γ. **XII 3–5** hab. T. **XIII** hab. T. **1** *piscem* β. *dum non uis pisces leporem* E A. *mullos* γ. **2** *putri* Heins., *patri* codd. **XV** *tota quam* G, *quam tota* cett. **XVI** hab. R. **5** *l. satis est* γ, cf. VI 45, 1, fort. recte. *tu* R. **XVII** hab. R. **1** *scribilita* Goetz, *scribit ita* γ, *inscripta* R β. **3** *sabidicula* R. **XVIII–XIX** hab. T. **XIX 2** *pictae* β. **5** *iacebat* T. **XX 4** *scriptor*, Friedl., *scriptor?* edd. **5** *iocos* ς, *locos* codd. **12** *rufus* (fort. pro *rusus*) β. **13** *meridiem* L Q F, *meridie* E A X Lindsay, cf. IV 61, 12 et Vsener Neue Jahrb. t. 117, 79. **14** *ambulatque* γ. **XXI** hab. R. **1** *notatus* β γ. **XXII 2** *sed adhuc* β. **4** *perduxti* Scriuer(ius), *perduxit* γ, *duxisti* β. **XXIII 1** *pueris retro* γ. **XXIV** hab. T. **2** *g. focis* T. **9** *hircania* T.

sic, modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus aruspex,
dum iugulas hircum, factus es ipse caper.

XXV

Si temperari balneum cupis feruens,
Faustine, quod uix Iulianus intraret,
roga lauetur rhetorem Sabineium.
Neronianas is refrigerat thermas.

XXVI

Praedia solus habes et solus, Candide, nummos,
aurea solus habes, murrina solus habes,
Massica solus habes et Opimi Caecuba solus,
et cor solus habes, solus et ingenium.
omnia solus habes—hoc me puta uelle negare!—
uxorem sed habes, Candide, cum populo.

XXVII

Numquam me reuocas, uenias cum saepe uocatus:
ignosco, nullum si modo, Galle, uocas.
inuitas alios: uitium est utriusque. 'Quod?' inquis.
et mihi cor non est et tibi, Galle, pudor.

XXVIII

Auriculam Mario grauiter miraris olere.
tu facis hoc: garris, Nestor, in auriculam.

XXIX

Has cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, anulos priores.

XXX

Sportula nulla datur; gratis conuiua recumbis:
dic mihi, quid Romae, Gargiliane, facis?
unde tibi togula est et fuscae pensio cellae?
unde datur quadrans? unde uir es Chiones?
cum ratione licet dicas te uiuere summa,
quod uiuis, nulla cum ratione facis.

XXXI

Sunt tibi, confiteor, diffusi iugera campi
urbanique tenent praedia multa lares,
et seruit dominae numerosus debitor arcae
sustentatque tuas aurea massa dapes.
fastidire tamen noli, Rufine, minores:
plus habuit Didymos, plus Philomelus habet.

XXXII

'An possim uetulam' quaeris, Matronia: possum
et uetulam, sed tu mortua, non uetula es.
possum Hecubam, possum Nioben, Matronia, sed si
nondum erit illa canis, nondum erit illa lapis.

XXXIII

Ingenuam malo, sed si tamen illa negetur,
libertina mihi proxuma condicio est:
extremo est ancilla loco, sed uincet utramque,
si facie nobis haec erit ingenua.

XXXIV

Digna tuo cur sis indignaque nomine, dicam.
frigida es et nigra es: non es et es Chione.

XXXV

Artis Phidiacae toreuma clarum
pisces aspicis: adde aquam, natabunt.

XXXVI

Quod nouus et nuper factus tibi praestat amicus,
hoc praestare iubes me, Fabiane, tibi:
horridus ut primo te semper mane salutem
per mediumque trahat me tua sella lutum,
lassus ut in thermas decuma uel serius hora
te sequar Agrippae, cum lauer ipse Titi.
hoc per triginta merui, Fabiane, Decembres,
ut sim tiro tuae semper amicitiae?
hoc merui, Fabiane, toga tritaque meaque,
ut nondum credas me meruisse rudem?

XXXVII

Irasci tantum felices nostis amici.
non belle facitis, sed iuuat hoc facere.

XXXVIII

Quae te causa trahit uel quae fiducia Romam,
Sexte? quid aut speras aut petis inde? refer.
'Causas' inquis 'agam Cicerone disertior ipso
atque erit in triplici par mihi nemo foro.'
egit Atestinus causas et Ciuis (utrumque
noras); sed neutri pensio tota fuit.
'Si nihil hinc ueniet, pangentur carmina nobis:
audieris, dices esse Maronis opus.'
insanis: omnes, gelidis quicumque lacernis
sunt ibi, Nasones Vergiliosque uides.
'Atria magna colam.' uix tres aut quattuor ista
res aluit, pallet cetera turba fame.
'Quid faciam? suade: nam certum est uiuere Romae.'
si bonus es, casu uiuere, Sexte, potes.

XXXIX

Iliaco similem puerum, Faustine, ministro
lusca Lycoris amat. quam bene lusca uidet!

XL

Mutua quod nobis ter quinquagena dedisti
ex opibus tantis, quas grauis arca premit,
esse tibi magnus, Telesine, uideris amicus.
tu magnus, quod das? immo ego, quod recipis.

XLI

Inserta phialae Mentoris manu ducta
lacerta uiuit et timetur argentum.

XLII

Lomento rugas uteri quod condere temptas,
Polla, tibi uentrem, non mihi labra linis.
simpliciter pateat uitium fortasse pusillum:
quod tegitur, maius creditur esse malum.

XLIII

Mentiris iuuenem tinctis, Laetine, capillis,
tam subito coruus, qui modo cycnus eras.
non omnes fallis; scit te Proserpina canum:
personam capiti detrahet illa tuo.

XXV 4 *is r.* L, *si r.* P. **XXVI** hab. R. **5** *nec me puta* Madvig. **XXVII** hab. R. **1** *cum sis prior ipse* γ. **3** *utrisque* β. **4** *nec tibi* A. **XXVIII** hab. R. **XXX** hab. T. **1** hab. R. **3** *getula* T. **XXXI** hab. T, om. γ. **2** *albanique* T. **4** *mensa* β. **XXXII 1-2** hab. R. **1** *An possim* Heraldus, *an possum* R, *non possum* βγ. *matrinia* γ, *matria* β. **3** *niobam* γ. *matrinia* γ, *matria* β. **XXXIII** hab. R. **XXXIV** hab. T. **XXXVI** hab. T. **1-4** hab. R. **3** *semper te* βγ. **9** *meraque* γ. **XXXVII 2** *facite* (pro *facere*) γ. **XXXVIII 1-12** hab. T. **3** *disertius* β. **XXXIX** hab. T. **XL 1** *ducta.* de Rooy *docta*: u. VIII 50, 1-2; X 92, 5. **XLI-XLII** hab. T. **XLII 4** *maius* βγ. *c. nefas* γ. **XLIII** hab. R. **3** *falles* γ.

XLIV

Occurrit tibi nemo quod libenter,
quod, quacumque uenis, fuga est et ingens
circa te, Ligurine, solitudo,
quid sit, scire cupis? nimis poeta es.
hoc ualde uitium periculosum est.
non tigris catulis citata raptis,
non dipsas medio perusta sole,
nec sic scorpios inprobus timetur.
nam tantos, rogo, quis ferat labores?
et stanti legis et legis sedenti,
currenti legis et legis cacanti.
in thermas fugio: sonas ad aurem.
piscinam peto: non licet natare.
ad cenam propero: tenes euntem.
ad cenam uenio: fugas edentem.
lassus dormio: suscitas iacentem.
uis, quantum facias mali, uidere?
uir iustus probus innocens timeris.

XLV

Fugerit an Phoebus mensas cenamque Thyestae
  ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.
illa quidem lauta est dapibusque instructa superbis,
  sed nihil omnino te recitante placet.
nolo mihi ponas rhombos mullumue bilibrem
  nec uolo boletos, ostrea nolo: tace.

XLVI

Exigis a nobis operam sine fine togatam:
  non eo, libertum sed tibi mitto meum.
'Non est' inquis 'idem.' multo plus esse probabo.
  uix ego lecticam subsequar, ille feret.
in turbam incideris, cunctos umbone repellet:
  inualidum est nobis ingenuumque latus.
quidlibet in causa narraueris, ipse tacebo:
  at tibi tergeminum mugiet ille sophos.
lis erit, ingenti faciet conuicia uoce:
  esse pudor uetuit fortia uerba mihi.
'Ergo nihil nobis' inquis 'praestabis amicus?'
  quidquid libertus, Candide, non poterit.

XLVII

Capena grandi porta qua pluit gutta
Phrygiumque Matris Almo qua lauat ferrum,
Horatiorum qua uiret sacer campus
et qua pusilli feruet Herculis fanum,
Faustine, plena Bassus ibat in raeda,
omnis beati copias trahens ruris.
illic uideres frutice nobili caules
et utrumque porrum sessilesque lactucas
pigroque uentri non inutiles betas;
illic coronam pinguibus grauem turdis
leporemque laesum Gallici canis dente
nondumque uicta lacteum faba porcum.
nec feriatus ibat ante carrucam
sed tuta faeno cursor oua portabat.
urbem petebat Bassus? immo rus ibat.

XLVIII

Pauperis extruxit cellam, sed uendidit Olus
  praedia: nunc cellam pauperis Olus habet.

XLIX

Veientana mihi misces, ubi Massica potas:
  olfacere haec malo pocula quam bibere.

L

Haec tibi, non alia, est ad cenam causa uocandi,
  uersiculos recites ut, Ligurine, tuos.
deposui soleas, adfertur protinus ingens
  inter lactucas oxygarumque liber:
alter perlegitur, dum fercula prima morantur:
  tertius est, nec adhuc mensa secunda uenit:
et quartum recitas et quintum denique librum.
  putidus est, totiens si mihi ponis aprum.
quod si non scombris scelerata poemata donas,
  cenabis solus iam, Ligurine, domi.

LI

Cum faciem laudo, cum miror crura manusque,
  dicere, Galla, soles 'Nuda placebo magis,'
et semper uitas communia balnea nobis.
  numquid, Galla, times ne tibi non placeam?

LII

Empta domus fuerat tibi, Tongiliane, ducentis:
  abstulit hanc nimium casus in urbe frequens.
conlatum est deciens. rogo, non potes ipse uideri
  incendisse tuam, Tongiliane, domum?

LIII

Et uoltu poteram tuo carere
et collo manibusque cruribusque
et mammis natibusque clunibusque,
et, ne singula persequi laborem,
tota te poteram, Chloe, carere.

LIV

Cum dare non possim quod poscis, Galla, rogantem,
  multo simplicius, Galla, negare potes.

LV

Quod quacumque uenis Cosmum migrare putamus
  et fluere excusso cinnama fusa uitro,
nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
  scis, puto, posse meum sic bene olere canem.

LVI

Sit cisterna mihi quam uinea malo Rauennae,
  cum possim multo uendere pluris aquam.

LVII

Callidus inposuit nuper mihi copo Rauennae:
  cum peterem mixtum, uendidit ille merum.

LVIII

Baiana nostri uilla, Basse, Faustini
non otiosis ordinata myrtetis
uiduaque platano tonsilique buxeto
ingrata lati spatia detinet campi,
sed rure uero barbaroque laetatur.
hic farta premitur angulo Ceres omni
et multa fragrat testa senibus autumnis;
hic post Nouembres imminente iam bruma
seras putator horridus refert uuas.
truces in alta ualle mugiunt tauri
uitulusque inermi fronte prurit in pugnam.
uagatur omnis turba sordidae chortis,
argutus anser gemmeique pauones
nomenque debet quae rubentibus pinnis

XLIV hab. T. **1** *qui* T. **13** *non sinis* γ. **15** *fuga sedentem* T γ, *fugas sedentem* β. **18** *bonus* β. **XLV** hab. T. **5–6** hab. R. **1** *mensas phoebus* β. **3** *ista* β. **5** *rhombum* γ. *mullumque* α. **XLVI** hab. T. **9–10** hab. R. **XLVII** **6** *trahens ruris* ς, *trahens iuris* γ, *ruris trahent* β. **11** *G. c. d.* ς, *gallicicanis dentes* γ, *callicanis dentem* β. **15** *Romam p.* γ. **XLVIII** hab. R. **XLIX** hab. T. **L** **1–2** hab. R. **5** *perlegitur* β, *porrigitur* X C (Vossianus Leidensis tertius), *perge tor* E. **6** *s. fuit* γ. **7** *d. bruma* E A V, *d. broma* X. **8** *es* β. **LI** hab. T. **LII** **1** *ducenis* Scriuer. **2** *hac* γ. **LV, LVI, LVII** hab. T. **LVIII** **1** *nosti* β.

et picta perdix Numidicaeque guttatae
et impiorum phasiana Colchorum;
Rhodias superbi feminas premunt galli;
sonantque turres plausibus columbarum,
gemit hinc palumbus, inde cereus turtur.
auidi secuntur uilicae sinum porci
matremque plenam mollis agnus expectat.
cingunt serenum lactei focum uernae
et larga festos lucet ad lares silua.
non segnis albo pallet otio copo,
nec perdit oleum lubricus palaestrita;
sed tendit auidis rete subdolum turdis
tremulaue captum linea trahit piscem
aut inpeditam cassibus refert dammam.
exercet hilares facilis hortus urbanos,
et paedagogo non iubente lasciui
parere gaudent uilico capillati,
et delicatus opere fruitur eunuchus.
nec uenit inanis rusticus salutator:
fert ille ceris cana cum suis mella
metamque lactis Sassinate de silua;
somniculosos ille porrigit glires,
hic uagientem matris hispidae fetum,
alius coactos non amare capones.
et dona matrum uimine offerunt texto
grandes proborum uirgines colonorum.
facto uocatur laetus opere uicinus;
nec auara seruat crastinas dapes mensa,
uescuntur omnes ebrioque non nouit
satur minister inuidere conuiuae.
at tu sub urbe possides famem mundam
et turre ab alta prospicis meras laurus,
furem Priapo non timente securus
et uinitorem farre pascis urbano
pictamque portas otiosus ad uillam
holus, oua, pullos, poma, caseum, mustum.
rus hoc uocari debet, an domus longe?

LIX

Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus,
  fullo dedit Mutinae: nunc ubi copo dabit?

LX

Cum uocer ad cenam non iam uenalis ut ante,
  cur mihi non eadem quae tibi cena datur?
ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino,
  sugitur inciso mitulus ore mihi:
sunt tibi boleti, fungos ego sumo suillos:
  res tibi cum rhombo est, at mihi cum sparulo.
aureus inmodicis turtur te clunibus implet,
  ponitur in cauea mortua pica mihi.
cur sine te ceno cum tecum, Pontice, cenem?
  sportula quod non est prosit. edamus idem.

LXI

Esse nihil dicis quidquid petis, inprobe Cinna:
  si nil, Cinna, petis, nil tibi, Cinna, nego.

LXII

Centenis quod emis pueros et saepe ducenis,
  quod sub rege Numa condita uina bibis,
quod constat decies tibi non spatiosa supellex,
  libra quod argenti milia quinque rapit,
aurea quod fundi pretio carruca paratur,
  quod pluris mula est quam domus empta tibi:
haec animo credis magno te, Quinte, parare?
  falleris: haec animus, Quinte, pusillus emit.

LXIII

Cotile, bellus homo es: dicunt hoc, Cotile, multi.
  audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?
'Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines,
  balsama qui semper, cinnama semper olet;
cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat,
  qui mouet in uarios bracchia uolsa modos;
inter femineas tota qui luce cathedras
  desidet atque aliqua semper in aure sonat,
qui legit hinc illinc missas scribitque tabellas;
  pallia uicini qui refugit cubiti;
qui scit quam quis amet, qui per conuiuia currit,
  Hirpini ueteres qui bene nouit auos.'
quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?
  res pertricosa est, Cotile, bellus homo.

LXIV

Sirenas hilarem nauigantium poenam
blandasque mortes gaudiumque crudele,
quas nemo quondam deserebat auditas,
fallax Vlixes dicitur reliquisse.
non miror: illud, Cassiane, mirarer,
si fabulantem Canium reliquisset.

LXV

Quod spirat tenera malum mordente puella,
  quod de Corycio quae uenit aura croco;
uinea quod primis cum floret cana racemis,
  gramina quod redolent, quae modo carpsit ouis;
quod myrtus, quod messor Arabs, quod sucina trita,
  pallidus Eoo ture quod ignis olet;
gleba quod aestiuo leuiter cum spargitur imbre,
  quod madidas nardo passa corona comas:
hoc tua, saeue puer Diadumene, basia fragrant.
  quid si tota dares illa sine inuidia?

LXVI

Par scelus admisit Phariis Antonius armis:
  abscidit uoltus ensis uterque sacros.
illud, laurigeros ageres cum laeta triumphos,
  hoc tibi, Roma, caput, cum loquereris, erat.
Antoni tamen est peior quam causa Pothini:
  hic facinus domino praestitit, ille sibi.

LXVII

Cessatis, pueri, nihilque nostis,
Vaterno Rasinaque pigriores,
quorum per uada tarda nauigantes
lentos tinguitis ad celeuma remos.
iam prono Phaethonte sudat Aethon
exarsitque dies et hora lassos
interiungit equos meridiana.
at uos, tam placidas uagi per undas
tuta luditis otium carina,
non nautas puto uos, sed Argonautas.

LXVIII

Huc est usque tibi scriptus, matrona, libellus.
  cui sint scripta rogas interiora? mihi.
gymnasium, thermae, stadium est hac parte: recede.
  exuimur: nudos parce uidere uiros.
hinc iam deposito post uina rosasque pudore,
  quid dicat nescit saucia Terpsichore:
schemate nec dubio sed aperte nominat illam
  quam recipit sexto mense superba Venus,
custodem medio statuit quam uilicus horto,
  opposita spectat quam proba uirgo manu.

LVIII 26 *subdole* β. 35 *Sassinatis; e silua* de Rooy. 39 *uimine offerunt* Heins., *uiminco ferunt* codd. **LIX** hab. T. 2 *tibi caupo* T. **LX** hab. T. 1 *uocor* β γ. 4 *sumitur* γ. 5 *pusillos* T β. 6 *et* β. 10 *quae* T. **LXI** hab. R. **LXII** hab. T. 7 *magno credis* T γ. **LXIII** 1–4 hab. R. 6 *choros* β. **LXIV–LXV** hab. T. **LXV** 1 *malum tenera* β. 3 *floret cum* γ. 5 *araps* T. 8 *nardo sparsa* β, *nardos parta* E. **LXVI** 1 *Phariis* ς, *fartis* β, *paruis* γ. **LXVII** 8–9 interpunctionem corr. W. Wyse. **LXVIII** hab. T. 4 *mares* γ.

si bene te noui, longum iam lassa libellum
ponebas, totum nunc studiosa leges.

LXIX

Omnia quod scribis castis epigrammata uerbis
inque tuis nulla est mentula carminibus,
admiror, laudo; nihil est te sanctius uno:
at mea luxuria pagina nulla uacat.
haec igitur nequam iuuenes facilesque puellae,
haec senior, sed quem torquet amica, legat.
at tua, Cosconi, ueneranda que sanctaque uerba
a pueris debent uirginibusque legi.

LXX

Moechus es Aufidiae, qui uir, Scaeuine, fuisti;
riualis fuerat qui tuus, ille uir est.
cur aliena placet tibi, quae tua non placet, uxor?
numquid securus non potes arrigere?

LXXI

Mentula cum doleat puero, tibi, Naeuole, culus,
non sum diuinus, sed scio quid facias.

LXXII

Vis futui nec uis mecum, Saufeia, lauari.
nescio quod magnum suspicor esse nefas.
aut tibi pannosae dependent pectore mammae
aut sulcos uteri prodere nuda times
aut infinito lacerum patet inguen hiatu
aut aliquid cunni prominet ore tui.
sed nihil est horum, credo, pulcherrima nuda es.
si uerum est, uitium peius habes: fatua es.

LXXIII

Dormis cum pueris mutuniatis,
et non stat tibi, Galle, quod stat illis.
quid uis me, rogo, Phoebe, suspicari?
mollem credere te uirum uolebam,
sed rumor negat esse te cinaedum.

LXXIV

Psilothro faciem leuas et dropace caluam.
numquid tonsorem, Gargiliane, times?
quid facient ungues? nam certe non potes illos
resina Veneto nec resecare luto.
desine, si pudor est, miseram traducere caluam:
hoc fieri cunno, Gargiliane, solet.

LXXV

Stare, Luperce, tibi iam pridem mentula desit,
luctaris demens tu tamen arrigere.
sed nihil erucae faciunt bulbique salaces
inproba nec prosunt iam satureia tibi.
coepisti puras opibus corrumpere buccas:
sic quoque non uiuit sollicitata Venus.
mirari satis hoc quisquam uel credere possit,
quod non stat, magno stare, Luperce, tibi?

LXXVI

Arrigis ad uetulas, fastidis, Basse, puellas,
nec formosa tibi sed moritura placet.
hic, rogo, non furor est, non haec est mentula demens?
cum possis Hecaben, non potes Andromachen!

LXXVII

Nec mullus nec te delectat, Baetice, turdus,
nec lepus est umquam nec tibi gratus aper;
nec te liba iuuant nec sectae quadra placentae,
nec Libye mittit nec tibi Phasis aues:
capparin et putri cepas allece natantis
et pulpam dubio de petasone uoras,
teque iuuant gerres et pelle melandrya cana;
resinata bibis uina, Falerna fugis.
nescio quod stomachi uitium secretius esse
suspicor: ut quid enim, Baetice, σαπροφαγεῖς?

LXXVIII

Minxisti currente semel, Pauline, carina.
meiere uis iterum? iam Palinurus eris.

LXXIX

Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omnes.
hunc ego, cum futuit, non puto perficere.

LXXX

De nullo quereris, nulli maledicis, Apici:
rumor ait linguae te tamen esse malae.

LXXXI

Quid cum femineo tibi, Baetice Galle, barathro?
haec debet medios lambere lingua uiros.
abscisa est quare Samia tibi mentula testa,
si tibi tam gratus, Baetice, cunnus erat?
castrandum caput est: nam sis licet inguine Gallus,
sacra tamen Cybeles decipis: ore uir es.

LXXXII

Conuiua quisquis Zoili potest esse,
Summemmianas cenet inter uxores
curtaque Ledae sobrius bibat testa:
hoc esse leuius puriusque contendo.
iacet occupato galbinatus in lecto
cubitisque trudit hinc et inde conuiuas
effultus ostro Sericisque puluillis.
stat exoletus suggeritque ructanti
pinnas rubentes cuspidesque lentisci,
et aestuanti tenue uentilat frigus
supina prasino concubina flabello,
fugatque muscas myrtea puer uirga.
percurrit agili corpus arte tractatrix
manumque doctam spargit omnibus membris;
digiti crepantis signa nouit eunuchus
et delicatae sciscitator urinae
domini bibentis ebrium regit penem.
at ipse retro flexus ad pedum turbam
inter catellas anserum exta lambentis
partitur apri glandulas palaestritis
et concubino turturum natis donat;
Ligurumque nobis saxa cum ministrentur
uel cocta fumis musta Massilitanis,
Opimianum morionibus nectar
crystallinisque murrinisque propinat.
et Cosmianis ipse fusus ampullis
non erubescit murice aureo nobis
diuidere moechae pauperis capillare.
septunce multo deinde perditus stertit:
nos accubamus et silentium rhonchis
praestare iussi nutibus propinamus.
hos malchionis patimur inprobi fastus,
nec uindicari, Rufe, possumus: fellat.

LXXXIII

Vt faciam breuiora mones epigrammata, Corde.
'fac mihi quod Chione': non potui breuius.

LXVIII 12 *legis* β. **LXIX** hab. T. **LXX** hab. R. **LXXI LXXII** hab. T. **LXXI** 2 *facitis* T. **LXXII** 1 *subigi* (pro *futui*) T. 2 *maius* γ. 3 *pendent a p.* β. 6 *monstri* (pro *cunni*) T, *cynici* β γ. **LXXIII** 2 *phoebe* β. **LXXIV** 1 *leuas* ς, *lauas* codd. **LXXV** hab. T R. **LXXVI** hab. T, 1–2 R. 2 *formonsa* T L. **LXXVII** 10 σαπρ. Friedl., *saprophagis* codd. **LXXVIII** hab. T. **LXXX** hab. T. 1 *loqueris* T. **LXXXII** 2 *Summemmianas*: u. ad I 34, 6. 4 *contendi* γ. 7 *puluinis* β. 9 *cuspidemque lentisce* β. 18 *ille* γ. 26 *fusus* ς, *fuscus* γ, *fuscis* β. 33 *uindicare* γ.

LXXXIV

Quid narrat tua moecha? non puellam
dixi, Gongylion. quid ergo? linguam.

LXXXV

Quis tibi persuasit naris abscidere moecho?
non hac peccatum est parte, marite, tibi.
stulte, quid egisti? nihil hic tibi perdidit uxor,
cum sit salua tui mentula Deiphobi.

LXXXVI

Ne legeres partem lasciui, casta, libelli,
praedixi et monui: tu tamen, ecce, legis.
sed si Panniculum spectas et, casta, Latinum,
(non sunt haec mimis inprobiora,) lege.

LXXXVII

Narrat te, Chione, rumor numquam esse fututam
atque nihil cunno purius esse tuo.
tecta tamen non hac, qua debes, parte lauaris:
si pudor est, transfer subligar in faciem.

LXXXVIII

Sunt gemini fratres, diuersa sed inguina lingunt.
dicite, dissimiles sunt magis an similes?

LXXXIX

Vtere lactucis et mollibus utere maluis:
nam faciem durum, Phoebe, cacantis habes.

XC

Volt, non uolt dare Galla mihi, nec dicere possum,
quod uolt et non uolt, quid sibi Galla uelit.

XCI

Cum peteret patriae missicius arua Rauennae,
semiuiro Cybeles cum grege iunxit iter.
huic comes haerebat domini fugitiuus Achillas
insignis forma nequitiaque puer.
hoc steriles sensere uiri: qua parte cubaret
quaerunt. sed tacitos sensit et ille dolos:
mentitur, credunt. somni post uina petuntur:
continuo ferrum noxia turba rapit
exciduntque senem spondae qui parte iacebat;
namque puer pluteo uindice tutus erat.
suppositam fama est quondam pro uirgine ceruam:
at nunc pro ceruo mentula supposita est.

XCII

Vt patiar moechum rogat uxor, Galle, sed unum.
huic ego non oculos eruo, Galle, duos?

XCIII

Cum tibi trecenti consules, Vetustilla,
et tres capilli quattuorque sint dentes,
pectus cicadae, crus colorque formicae;
rugosiorem cum geras stola frontem
et araneorum cassibus pares mammas;
cum conparata rictibus tuis ora
Niliacus habeat corcodilus angusta,
meliusque ranae garriant Rauennates
et Atrianus dulcius culix cantet,
uideasque quantum noctuae uident mane,
et illud oleas quod uiri capellarum,
et anatis habeas orthopygium macrae,
senemque Cynicum uincat osseus cunnus;
cum te lucerna balneator extincta
admittat inter bustuarias moechas;
cum bruma mensem sit tibi per Augustum
regelare nec te pestilenties possit:
audes ducentas nupturire post mortes
uirumque demens cineribus tuis quaeris
prurire. quid †sisatiae† uelit saxum?
quis coniugem te, quis uocabit uxorem,
Philomelus auiam quam uocauerat nuper?
quod si cadauer exiges tuum scalpi,
sternatur Achori de triclinio lectus,
thalassionem qui tuum decet solus,
ustorque taedas praeferat nouae nuptae:
intrare in istum sola fax potest cunnum.

XCIV

Esse negas coctum leporem poscisque flagella.
mauis, Rufe, cocum scindere quam leporem.

XCV

Numquam dicis haue sed reddis, Naeuole, semper,
quod prior et coruus dicere saepe solet.
cur hoc expectes a me, rogo, Naeuole, dicas:
nam, puto, nec melior, Naeuole, nec prior es.
praemia laudato tribuit mihi Caesar uterque
natorumque dedit iura paterna trium.
ore legor multo notumque per oppida nomen
non expectato dat mihi fama rogo.
est et in hoc aliquid: uidit me Roma tribunum
et sedeo qua te suscitat Oceanus.
quot mihi Caesareo facti sunt munere ciues,
nec famulos totidem suspicor esse tibi.
sed pedicaris, sed pulchre, Naeuole, ceues.
iam iam tu prior es, Naeuole, uincis: haue.

XCVI

Lingis, non futuis meam puellam
et garris quasi moechus et fututor.
si te prendero, Gargili, tacebis.

XCVII

Ne legat hunc Chione, mando tibi, Rufe, libellum.
carmine laesa meo est, laedere et illa potest.

XCVIII

Sit culus tibi quam macer, requiris?
pedicare potes, Sabelle, culo.

XCIX

Irasci nostro non debes, cerdo, libello.
ars tua non uita est carmine laesa meo.
non nocuos permitte sales. cur ludere nobis
non liceat, licuit si iugulare tibi?

C

Cursorem sexta tibi, Rufe, remisimus hora,
carmina quem madidum nostra tulisse reor:
imbribus inmodicis caelum nam forte ruebat.
non aliter mitti debuit ille liber.

LXXXIV 2 *Gongylion* ς, *cong.* γ, *gongylium* β. **LXXXV** hab. T. 1-2 hab. R. 3 *tua perdidit* β γ. 4 *sui* ς. **LXXXVI** hab. T. 3 *spectas tu casta* β, *si spectas casta* γ. **LXXXVII** hab. T. 1 *rumor chione* β γ. *solitam* i.e. *salitam* (pro *fututam*) T. 2 *monstro* (pro *cunno*) T. **LXXXVIII** 2 *sint* β. **LXXXIX-XC** hab. R. **XCI** hab. T. 9 *incidunt que* T. *cum parte iaceret* T. 11 *quondam fama c.* T γ. 12 *p. puero* T. **XCII** hab. T. **XCIII** 1-12, 16-19, 21 22 hab. T. 1 *uetustina* γ. 15 *b. moschi* β. 17 *pestilenties* Guietus, *pestilentia* codd. 18 *nupturire* Iunius, *nuptuire* codd. 20 *si satiae* L, *si satirae* P, *sisaciare* E, *sarire si* ς. 23 *exigis* γ. 24 *Achori. Orci* Roeper, *a Coride archiclinico* Schneid. **XCIV** hab. R. **XCV** 1-4, 7-12 hab. T. 2 *prius* T. 3 *expectas* T γ. **XCVII** hab. R. **XCIX** hab. T. 3 *innocuos* β γ fort. recte. 4 *licuit, liceat* T γ. **C** 4 *iste* γ.

LIBER QVARTVS

I

Caesaris alma dies et luce sacratior illa
  conscia Dictaeum qua tulit Ida Iouem,
longa, precor, Pylioque ueni numerosior aeuo,
  semper et hoc uoltu uel meliore nite.
hic colat Albano Tritonida multus in auro
  perque manus tantas plurima quercus eat;
hic colat ingenti redeuntia saecula lustro
  et quae Romuleus sacra Tarentos habet.
magna quidem, superi, petimus sed debita terris:
  pro tanto quae sunt inproba uota deo?

II

Spectabat modo solus inter omnes
nigris munus Horatius lacernis,
cum plebs et minor ordo maximusque
sancto cum duce candidus sederet.
toto nix cecidit repente caelo:
albis spectat Horatius lacernis.

III

Aspice quam densum tacitarum uellus aquarum
  defluat in uoltus Caesaris inque sinus.
indulget tamen ille Ioui, nec uertice moto
  concretas pigro frigore ridet aquas,
sidus Hyperborei solitus lassare Bootae
  et madidis Helicen dissimulare comis.
quis siccis lasciuit aquis et ab aethere ludit?
  suspicor has pueri Caesaris esse niues.

IV

Quod siccae redolet palus lacunae,
crudarum nebulae quod Albularum,
piscinae uetus aura quod marinae,
quod pressa piger hircus in capella,
lassi uardaicus quod euocati,
quod bis murice uellus inquinatum,
quod ieiunia sabbatariarum,
maestorum quod anhelitus reorum,
quod spurcae moriens lucerna Ledae,
quod ceromata faece de Sabina,
quod uolpis fuga, uiperae cubile,
mallem quam quod oles olere, Bassa.

V

Vir bonus et pauper linguaque et pectore uerus,
  quid tibi uis urbem qui, Fabiane, petis?
qui nec leno potes nec comissator haberi
  nec pauidos tristi uoce citare reos
nec potes uxorem cari corrumpere amici
  nec potes algentes arrigere ad uetulas,
uendere nec uanos circum Palatia fumos,
  plaudere nec Cano plaudere nec Glaphyro:
unde miser uiues? 'Homo certus, fidus amicus—'
  hoc nihil est: numquam sic Philomelus eris.

VI

Credi uirgine castior pudica
et frontis tenerae cupis uideri,
cum sis inprobior, Malisiane,
quam qui compositos metro Tibulli
in Stellae recitat domo libellos.

VII

Cur, here quod dederas, hodie, puer Hylle, negasti,
  durus tam subito qui modo mitis eras?
sed iam causaris barbamque annosque pilosque.
  o nox quam longa es quae facis una senem!
quid nos derides? here qui puer, Hylle, fuisti,
  dic nobis, hodie qua ratione uir es?

VIII

Prima salutantes atque altera conterit hora;
  exercet raucos tertia causidicos;
in quintam uarios extendit Roma labores;
  sexta quies lassis; septima finis erit;
sufficit in nonam nitidis octaua palaestris;
  imperat extructos frangere nona toros;
hora libellorum decuma est, Eupheme, meorum,
  temperat ambrosias cum tua cura dapes
et bonus aetherio laxatur nectare Caesar
  ingentique tenet pocula parca manu.
tunc admitte iocos: gressu timet ire licenti
  ad matutinum nostra Thalia Iouem.

IX

Sotae filia clinici, Labulla,
deserto sequeris Clytum marito
et donas et amas: ἔχεις ἀσώτως.

X

Dum nouus est nec adhuc rasa mihi fronte libellus,
  pagina dum tangi non bene sicca timet,
i puer et caro perfer leue munus amico
  qui meruit nugas primus habere meas.
curre, sed instructus: comitetur Punica librum
  spongea: muneribus conuenit illa meis.
non possunt nostros multae, Faustine, liturae
  emendare iocos: una litura potest.

XI

Dum nimium uano tumefactus nomine gaudes
  et Saturninum te pudet esse, miser,
impia Parrhasia mouisti bella sub ursa,
  qualia qui Phariae coniugis arma tulit.
excideratne adeo fatum tibi nominis huius,
  obruit Actiaci quod grauis ira freti?
an tibi promisit Rhenus quod non dedit illi
  Nilus, et Arctois plus licuisset aquis?
ille etiam nostris Antonius occidit armis,
  qui tibi conlatus, perfide, Caesar erat.

XII

Nulli, Thai, negas; sed si te non pudet istud,
  hoc saltem pudeat, Thai, negare nihil.

XIII

Claudia, Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti:
  macte esto taedis, o Hymenaee, tuis.
tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,

IV **III 7** *quis* Schneid., *qui* codd. **IV 1–4, 11–12** hab. T. **12** *malles* β γ. **V** hab. T. **7** *circa* β γ. **8** *Cano. plano* T. **9** *fidus certus* β γ. **VII** hab. R. **VIII 1** *continet* β. **4** *erat* γ. **6** *excelsos* β. **11** *gressu timet ire* ς, *gressum metire* codd. **IX 1** *bulla* β (et in lem. AD BVLLAM), *labulla* γ (sed in lem. AD FABVLLAM). **X** hab. R. **1** *rasa nec adhuc* R. **XI 2** *miser esse pudet* β. **5** *factum* L. **XII–XIII** hab. R. **XIII 1** *Cladia* R. *nupsit* β. *parenti* γ. **2** *m. ades* R.

Massica Theseis tam bene uina fanis;
nec melius teneris iunguntur uitibus ulmi,
nec plus lotos aquas, litora myrtus amat.
candida perpetuo reside, Concordia, lecto,
tamque pari semper sit Venus aequa iugo:
diligat illa senem quondam, sed et ipsa marito
tum quoque, cum fuerit, non uideatur anus.

XIV

Sili, Castalidum decus sororum,
qui periuria barbari furoris
ingenti premis ore perfidosque
astus Hannibalis leuisque Poenos
magnis cedere cogis Africanis,
paulum seposita seueritate,
dum blanda uagus alea December
incertis sonat hinc et hinc fritillis
et ludit tropa nequiore talo,
nostris otia commoda Camenis,
nec torua lege fronte sed remissa
lasciuis madidos iocis libellos.
sic forsan tener ausus est Catullus
magno mittere Passerem Maroni.

XV

Mille tibi nummos hesterna luce roganti
in sex aut septem, Caeciliane, dies
'Non habeo' dixi: sed tu, causatus amici
aduentum, lancem paucaque uasa rogas.
stultus es? an stultum me credis, amice? negaui
mille tibi nummos, milia quinque dabo?

XVI

Priuignum non esse tuae te, Galle, nouercae
rumor erat, coniunx dum fuit illa patris.
non tamen hoc poterat uiuo genitore probari.
iam nusquam pater est, Galle, nouerca domi est.
magnus ab infernis reuocetur Tullius umbris
et te defendat Regulus ipse licet,
non potes absolui: nam quae non desinit esse
post patrem, numquam, Galle, nouerca fuit.

XVII

Facere in Lyciscam, Paule, me iubes uersus,
quibus illa lectis rubeat et sit irata.
o Paule, malus es: irrumare uis solus.

XVIII

Qua uicina pluit Vipsanis porta columnis
et madet adsiduo lubricus imbre lapis,
in iugulum pueri, qui roscida tecta subibat,
decidit hiberno praegrauis unda gelu;
cumque peregisset miseri crudelia fata,
tabuit in calido uolnere mucro tener.
quid non saeua sibi noluit Fortuna licere?
aut ubi non mors est, si iugulatis, aquae?

XIX

Hanc tibi Sequanicae pinguem textricis alumnam,
quae Lacedaemonium barbara nomen habet,
sordida sed gelido non aspernanda Decembri
dona, peregrinam mittimus endromida,
seu lentum ceroma teris tepidumue trigona
siue harpasta manu puluerulenta rapis,
plumea seu laxi partiris pondera follis
siue leuem cursu uincere quaeris Athan:
ne madidos intret penetrabile frigus in artus
neue grauis subita te premat Iris aqua.
ridebis uentos hoc munere tectus et imbris
nec sic in Tyria sindone tutus eris.

XX

Dicit se uetulam, cum sit Caerellia pupa:
pupam se dicit Gellia, cum sit anus.
ferre nec hanc possis, possis, Colline, nec illam:
altera ridicula est, altera putidula.

XXI

Nullos esse deos, inane caelum
adfirmat Segius: probatque, quod se
factum, dum negat haec, uidet beatum.

XXII

Primos passa toros et adhuc placanda marito
merserat in nitidos se Cleopatra lacus,
dum fugit amplexus. sed prodidit unda latentem;
lucebat, totis cum tegeretur aquis.
condita sic puro numerantur lilia uitro,
sic prohibet tenues gemma latere rosas.
insilui mersusque uadis luctantia carpsi
basia: perspicuae plus uetuistis aquae.

XXIII

Dum tu lenta nimis diuque quaeris
quis primus tibi quisue sit secundus,
Graium quos epigramma conparauit,
palmam Callimachus, Thalia, de se
facundo dedit ipse Brutiano.
qui si Cecropio satur lepore
Romanae sale luserit Mineruae,
illi me facias, precor, secundum.

XXIV

Omnes quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas
extulit. uxori fiat amica meae.

XXV

Aemula Baianis Altini litora uillis
et Phaethontei conscia silua rogi,
quaeque Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno
nupsit ad Euganeos Sola puella lacus,
et tu Ledaeo felix Aquileia Timauo,
hic ubi septenas Cyllarus hausit aquas:
uos eritis nostrae requies portusque senectae,
si iuris fuerint otia nostra sui.

XXVI

Quod te mane domi toto non uidimus anno,
uis dicam quantum, Postume, perdiderim?
tricenos, puto, bis, uicenos ter, puto, nummos.
ignosces: togulam, Postume, pluris emo.

XXVII

Saepe meos laudare soles, Auguste, libellos.
inuidus ecce negat: num minus ergo soles?
quid quod honorato non sola uoce dedisti,
non alius poterat quae dare dona mihi?
ecce iterum nigros conrodit liuidus ungues.
da, Caesar, tanto tu magis, ut doleat.

XIII 4 *quam* R. 9 *illa m.* γ. **XIV** 4 *fastus* γ. 7 *uagus piger alea* β. 9 *tropa* Brodaeus, *popa* β, *rota* γ. **XV** hab. T. 1–2 hab. R. **XVI** hab. T. 5–6 hab. R. **XVIII** hab. T. 2 *manet* γ. **XIX** 1–4, 9–12 hab. T. 4 *endromedam* T, *-meda* β, *-mia* γ. 12 *sidone* β γ. *cultus* γ. **XX** hab. T. 1–2 hab. R. 2 *gallia* α L. **XXI** 3 *hoc* P. **XXII** hab. T. 5 *candida* T. 6 *tenuis* A et teste Schneid. C G, *tenues* ceteri. **XXIII** 3 *Graium quos* Koestlin, *gratumque* codd. **XXIV** hab. T. 2 *uxoris* β. **XXV** hab. T. 7–8 hab. R. 1 *altine* β. 6 *aurit* T. 7 *portus requiesque* P Q. **XXVI** hab. T. **XXVII** hab. R. 5 *conrodet* R.

XXVIII

Donasti tenero, Chloe, Luperco
Hispanas Tyriasque coccinasque
et lotam tepido togam Galaeso,
Indos sardonychas, Scythas zmaragdos,
et centum dominos nouae monetae,
et quidquid petit usque et usque donas.
uae glabraria, uae tibi misella:
nudam te statuet tuus Lupercus.

XXIX

Obstat, care Pudens, nostris sua turba libellis
  lectoremque frequens lassat et implet opus.
rara iuuant: primis sic maior gratia pomis,
  hibernae pretium sic meruere rosae;
sic spoliatricem commendat fastus amicam,
  ianua nec iuuenem semper aperta tenet.
saepius in libro numeratur Persius uno
  quam leuis in tota Marsus Amazonide.
tu quoque, de nostris releges quemcumque libellis,
  esse puta solum: sic tibi pluris erit.

XXX

Baiano procul a lacu, monemus,
piscator, fuge, ne nocens recedas.
sacris piscibus hae natantur undae,
qui norunt dominum manumque lambunt
illam, qua nihil est in orbe maius.
quid quod nomen habent et ad magistri
uocem quisque sui uenit citatus?
hoc quondam Libys impius profundo,
dum praedam calamo tremente ducit,
raptis luminibus repente caecus
captum non potuit uidere piscem,
et nunc sacrilegos perosus hamos
Baianos sedet ad lacus rogator.
at tu, dum potes, innocens recede
iactis simplicibus cibis in undas,
et pisces uenerare delicatos.

XXXI

Quod cupis in nostris dicique legique libellis
  et nonnullus honos creditur iste tibi,
ne ualeam si non res est gratissima nobis
  et uolo te chartis inseruisse meis.
sed tu nomen habes auerso fonte sororum
  inpositum, mater quod tibi dura dedit;
quod nec Melpomene, quod nec Polyhymnia possit
  nec pia cum Phoebo dicere Calliope.
ergo aliquod gratum Musis tibi nomen adopta:
  non semper belle dicitur 'Hippodame.'

XXXII

Et latet et lucet Phaethontide condita gutta,
  ut uideatur apis nectare clusa suo.
dignum tantorum pretium tulit illa laborum:
  credibile est ipsam sic uoluisse mori.

XXXIII

Plena laboratis habeas cum scrinia libris,
  emittis quare, Sosibiane, nihil?
'Edent heredes' inquis 'mea carmina.' quando?
  tempus erat iam te, Sosibiane,—legi.

XXXIV

Sordida cum tibi sit, uerum tamen, Attale, dicit,
  quisquis te niueam dicit habere togam.

XXXV

Frontibus aduersis molles concurrere dammas
  uidimus et fati sorte iacere pari.
spectauere canes praedam, stupuitque superbus
  uenator cultro nil superesse suo.
unde leues animi tanto caluere furore?
  sic pugnant tauri, sic cecidere uiri.

XXXVI

Cana est barba tibi, nigra est coma: tinguere barbam
  non potes (haec causa est) et potes, Ole, comam.

XXXVII

'Centum Coranus et ducenta Mancinus,
trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,
decies Sabinus alterumque Serranus;
ex insulis fundisque triciens soldum,
ex pecore redeunt ter ducena Parmensi':
totis diebus, Afer, hoc mihi narras
et teneo melius ista quam meum nomen.
numeres oportet aliquid, ut pati possim:
cotidianam refice nauseam nummis:
audire gratis, Afer, ista non possum.

XXXVIII

Galla, nega: satiatur amor nisi gaudia torquent:
  sed noli nimium, Galla, negare diu.

XXXIX

Argenti genus omne conparasti,
et solus ueteres Myronos artes,
solus Praxitelus manum Scopaeque,
solus Phidiaci toreuma caeli,
solus Mentoreos habes labores.
nec desunt tibi uera Grattiana
nec quae Callaico linuntur auro
nec mensis anaglypta de paternis.
argentum tamen inter omne miror
quare non habeas, Charine, purum.

XL

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto
  et docti Senecae ter numeranda domus,
praetulimus tantis solum te, Postume, regnis;
  pauper eras et eques sed mihi consul eras.
tecum ter denas numeraui, Postume, brumas:
  communis nobis lectus et unus erat.
iam donare potes, iam perdere, plenus honorum,
  largus opum: expecto, Postume, quid facias.
nil facis et serum est alium mihi quaerere regem.
  hoc, Fortuna, placet? 'Postumus inposuit.'

XLI

Quid recitaturus circumdas uellera collo?
  conueniunt nostris auribus ista magis.

XLII

Si quis forte mihi possit praestare roganti,
  audi, quem puerum, Flacce, rogare uelim.
Niliacis primum puer hic nascatur in oris:
  nequitias tellus scit dare nulla magis.
sit niue candidior: namque in Mareotide fusca
  pulchrior est quanto rarior iste color.
lumina sideribus certent mollesque flagellent
  colla comae: tortas non amo, Flacce, comas.
frons breuis atque modus leuiter sit naribus uncis,

XXIX 8 *marcus* γ. **XXX 1** *recede* (pro *monemus*) γ. **XXXI** hab. T. 2 *esse tibi* β γ. 5 *fronte* γ. 10 *hippodamus* β γ. **XXXII** hab. T. 3 *malorum* β. **XXXIII, XXXIV, XXXV** hab. T. **XXXV** 5 *animae* T. **XXXVI** hab. R. **XXXVII 1–2, 6–10** hab. T. 3 *sabellus* β. **XXXVIII** hab. R. **XXXIX 3** *manus* P Q. 6 *Gratiana* ς, *Grattiana* Postgate, *grantiana* β, *graniana* γ. 8 *Paterni* Postgate, coll. XII 53, 2. **XL 10** '*Postumus imposuit*' Fortunae dedit Gilbert. **XLI 2** *illa* β. **XLII** hab. T. **11–16** hab. R. 1 *posset* β γ. 6 *r. esset solet* β. 9 *breuiter* β γ.

Paestanis rubeant aemula labra rosis.
saepe et nolentem cogat nolitque uolentem,
liberior domino saepe sit ille suo;
et timeat pueros, excludat saepe puellas;
uir reliquis, uni sit puer ille mihi.
'Iam scio, nec fallis: nam me quoque iudice uerum est.
talis erat' dices 'noster Amazonicus.'

XLIII

Non dixi, Coracine, te cinaedum:
non sum tam temerarius nec audax
nec mendacia qui loquar libenter.
si dixi, Coracine, te cinaedum,
iratam mihi Pontiae lagonam,
iratum calicem mihi Metili:
iuro per Syrios tibi tumores,
iuro per Berecyntios furores.
quid dixi tamen? hoc leue et pusillum,
quod notum est, quod et ipse non negabis:
dixi te, Coracine, cunnilingum.

XLIV

Hic est pampineis uiridis modo Vesbius umbris;
presserat hic madidos nobilis uua lacus;
haec iuga, quam Nysae colles plus Bacchus amauit;
hoc nuper Satyri monte dedere choros;
haec Veneris sedes, Lacedaemone gratior illi;
hic locus Herculeo numine clarus erat.
cuncta iacent flammis et tristi mersa fauilla:
nec superi uellent hoc licuisse sibi.

XLV

Haec tibi pro nato plena dat laetus acerra,
Phoebe, Palatinus munera Parthenius,
ut qui prima nouo signat quinquennia lustro,
impleat innumeras Burrus Olympiadas.
fac rata uota patris: sic te tua diligat arbor,
gaudeat et certa uirginitate soror,
perpetuo sic flore mices, sic denique non sint
tam longae Bromio quam tibi, Phoebe, comae.

XLVI

Saturnalia diuitem Sabellum
fecerunt: merito tumet Sabellus,
nec quemquam putat esse praedicatque
inter causidicos beatiorem.
hos fastus animosque dat Sabello
farris semodius fabaeque fresae,
et turis piperisque tres selibrae,
et Lucanica uentre cum Falisco,
et nigri Syra defruti lagona,
et ficus Libyca gelata testa
cum bulbis cocleisque caseoque.
Piceno quoque uenit a cliente
parcae cistula non capax oliuae,
et crasso figuli polita caelo
septenaria synthesis Sagunti,
Hispanae luteum rotae toreuma,
et lato uariata mappa clauo.
Saturnalia fructuosiora
annis non habuit decem Sabellus.

XLVII

Encaustus Phaethon tabula tibi pictus in hac est.
quid tibi uis, dipyrum qui Phaethonta facis?

XLVIII

Percidi gaudes, percisus, Papyle, ploras.
cur, quae uis fieri, Papyle, facta doles?
paenitet obscenae pruriginis? an magis illud
fles, quod percidi, Papyle, desieris?

XLIX

Nescit, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,
qui tantum lusus ista iocosque uocat.
ille magis ludit qui scribit prandia saeui
Tereos aut cenam, crude Thyesta, tuam,
aut puero liquidas aptantem Daedalon alas,
pascentem Siculas aut Polyphemon ouis.
a nostris procul est omnis uesica libellis,
Musa nec insano syrmate nostra tumet.
'Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant.'
confiteor: laudant illa sed ista legunt.

L

Quid me, Thai, senem subinde dicis?
nemo est, Thai, senex ad irrumandum.

LI

Cum tibi non essent sex milia, Caeciliane,
ingenti late uectus es hexaphoro:
postquam bis decies tribuit dea caeca sinumque
ruperunt nummi, factus es, ecce, pedes.
quid tibi pro meritis et tantis laudibus optem?
di reddant sellam, Caeciliane, tibi.

LII

Gestari iunctis nisi desinis, Hedyle, capris,
qui modo ficus eras, iam caprificus eris.

LIII

Hunc, quem saepe uides intra penetralia nostrae
Pallados et templi limina, Cosme, noui
cum baculo peraque senem, cui cana putrisque
stat coma et in pectus sordida barba cadit,
cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati,
cui dat latratos obuia turba cibos,
esse putas Cynicum deceptus imagine ficta:
non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? canis.

LIV

O cui Tarpeias licuit contingere quercus
et meritas prima cingere fronde comas,
si sapis, utaris totis, Colline, diebus
extremumque tibi semper adesse putes.
lanificas nulli tres exorare puellas
contigit: obseruant quem statuere diem.
diuitior Crispo, Thrasea constantior ipso,
lautior et nitido sis Meliore licet,
nil adicit penso Lachesis fusosque sororum
explicat et semper de tribus una secat.

LV

Luci, gloria temporum tuorum,
qui Caium ueterem Tagumque nostrum
Arpis cedere non sinis disertis,
Arginas generatus inter urbes
Thebas carmine cantet aut Mycenas,
aut claram Rhodon aut libidinosae
Ledaeas Lacedaemonos palaestras:
nos Celtis genitos et ex Hiberis

XLII 15 *falles* α, *facilis* γ. **16** *dicens* β, *dicis* α. **XLIII 1–3, 7–11** hab. T. **9** *quod* P Q γ. *breue* T. **XLIV** hab. T. **6** *nomine* T β. **XLV** hab. T. **5** *uxor* (pro *arbor*) γ. **XLVI 11** *cocleisque* ς, *calcisque* β, *cholceisque* γ. **14** *ceno* (pro *caelo*) β. **15** *sagynti* codd. **XLVIII** hab. T. **1, 2, 4** *phapyle* T, *Pamphile* ς. **XLIX** hab. T. **1, 2** *nescis—putas* β. **2** *illa* β γ. **4** *thyeste* codd. **LI** hab. T. **3** *tribuit decies* γ. **LIII** hab. T. **6** *das* T. **7** *falsa* (pro *ficta*) γ. **LIV 2** *fronte* β. **10** *secat* Heins., *neget* β, *negat* γ. **LV 2** *Caium* ς, *gaium* codd. **5** *et* γ.

nostrae nomina duriora terrae
grato non pudeat referre uersu:
saeuo Bilbilin optimam metallo,
quae uincit Chalybasque Noricosque,
et ferro Plateam suo sonantem,
quam fluctu tenui sed inquieto
armorum Salo temperator ambit,
tutelamque chorosque Rixamarum,
et conuiuia festa Carduarum,
et textis Peterin rosis rubentem,
atque antiqua patrum theatra Rigas,
et certos iaculo leui Silaos,
Turgontique lacus Perusiaeque,
et paruae uada pura Tuetonissae,
et sanctum Buradonis ilicetum,
per quod uel piger ambulat uiator,
et quae fortibus excolit iuuencis
curuae Manlius arua Vatiuescae.
haec tam rustica, delicate lector,
rides nomina? rideas licebit,
haec tam rustica malo, quam Butuntos.

LVI

Munera quod senibus uiduisque ingentia mittis,
uis te munificum, Gargiliane, uocem?
sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
qui potes insidias dona uocare tuas.
sic auidis fallax indulget piscibus hamus,
callida sic stultas decipit esca feras.
quid sit largiri, quid sit donare docebo,
si nescis: dona, Gargiliane, mihi.

LVII

Dum nos blanda tenent lasciui stagna Lucrini
et quae pumiceis fontibus antra calent,
tu colis Argei regnum, Faustine, coloni,
quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
horrida sed feruent Nemeaei pectora monstri,
nec satis est Baias igne calere suo.
ergo sacri fontes et litora grata ualete,
Nympharum pariter Nereidumque domus.
Herculeos colles gelida uos uincite bruma,
nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

LVIII

In tenebris luges amissum, Galla, maritum.
nam plorare pudet te, puto, Galla, uirum.

LIX

Flentibus Heliadum ramis dum uipera repit,
fluxit in obstantem sucina gutta feram:
quae dum miratur pingui se rore teneri,
concreto riguit uincta repente gelu.
ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulchro,
uipera si tumulo nobiliore iacet.

LX

Ardea solstitio Castranaque rura petantur
quique Cleonaeo sidere feruet ager,
cum Tiburtinas damnet Curiatius auras
inter laudatas ad Styga missus aquas.
nullo fata loco possis excludere; cum mors
uenerit, in medio Tibure Sardinia est.

LXI

Donasse amicum tibi ducenta, Mancine,
nuper superbo laetus ore iactasti.
quartus dies est, in schola poetarum
dum fabulamur, milibus decem dixti
emptas lacernas munus esse Pompullae,
sardonycha uerum lineisque ter cinctum
duasque similes fluctibus maris gemmas
dedisse Bassam Caeliamque iurasti.
here de theatro, Pollione cantante,
cum subito abires, dum fugis, loquebaris,
hereditatis tibi trecenta uenisse,
et mane centum, et post meridie*m* centum.
quid tibi sodales fecimus mali tantum?
miserere iam crudelis et sile tandem.
aut, si tacere lingua non potest ista,
aliquando narra quod uelimus audire.

LXII

Tibur in Herculeum migrauit nigra Lycoris,
omnia dum fieri candida credit ibi.

LXIII

Dum petit a Baulis mater Caerellia Baias,
occidit insani crimine mersa freti.
gloria quanta perit uobis! haec monstra Neroni
nec iussae quondam praestiteratis, aquae.

LXIV

Iuli iugera pauca Martialis
hortis Hesperidum beatiora
longo Ianiculi iugo recumbunt:
lati collibus imminent recessus
et planus modico tumore uertex
caelo perfruitur sereniore
et curuas nebula tegente ualles
solus luce nitet peculiari:
puris leniter admouentur astris
celsae culmina delicata uillae.
hinc septem dominos uidere montis
et totam licet aestimare Romam,
Albanos quoque Tusculosque colles
et quodcumque iacet sub urbe frigus,
Fidenas ueteres breuesque Rubras,
et quod uirgineo cruore gaudet
Annae pomiferum nemus Perennae.
illinc Flaminiae Salariaeque
gestator patet essedo tacente,
ne blando rota sit molesta somno,
quem nec rumpere nauticum celeuma
nec clamor ualet helciariorum,
cum sit tam prope Muluius sacrumque
lapsae per Tiberim uolent carinae.
hoc rus, seu potius domus uocanda est,
commendat dominus: tuam putabis,
tam non inuida tamque liberalis,
tam comi patet hospitalitate:
credas Alcinoi pios Penates
aut, facti modo diuitis, Molorchi.
uos nunc omnia parua qui putatis,
centeno gelidum ligone Tibur
uel Praeneste domate pendulamque
uni dedite Setiam colono,
dum me iudice praeferantur istis
Iuli iugera pauca Martialis.

LXV

Oculo Philaenis semper altero plorat.
quo fiat istud quaeritis modo? lusca est.

LV 18 *peterem* β. **19** *ripas* β. **20** *suaeuos* β. **21** *turasiaeque* β. **22** *toutonissae* β. **LVI** hab. T. **6** *decceperit* T. **LVII** hab. T. **1** *neronis* (pro *Lucrini*) T. **2** *latent* β. **3** *Argei* Heins., *argio* T, *arginі* β, *argoi* γ. *rerum* T. **LVIII** hab. T. **2** *nam* ς, *iam* T, *non* βγ. **LIX** hab. T. **2** *gemma* βγ (sed u. VI 15, 2). **LX 1** *paestaque* (pro *Paestanaque*) γ. **3** *cur latius* β. **LXI 1–4, 7–8, 13–16** hab. T. **9** *polione* γ. **12** *meridiem* ς, *meridie* codd. Lindsay, cf. adn. ad III 20, 13. **13** *mili* T, *male* β. **LXII** hab. R. **LXIII** hab. T. **LXIV 1** *tulli* γ. **4** *eminent* β. **8** *solis* G^1 teste Schneid. fort. recte. **14** *facit* β. **16** *uirgine nequiore* Munro. **19** *iacet* γ. **31** *qui* ς, *quae* codd. **34** *dedite Setiam* ed. a. 1473, *deditis ediam* β, *dedite sed tamen* γ.

LXVI

Egisti uitam semper, Line, municipalem,
  qua nihil omnino uilius esse potest.
Idibus et raris togula est excussa Kalendis,
  duxit et aestates synthesis una decem.
saltus aprum, campus leporem tibi misit inemptum,
  silua grauis turdos exagitata dedit.
captus flumineo uenit de gurgite piscis,
  uina ruber fudit non peregrina cadus.
nec tener Argolica missus de gente minister
  sed stetit inculti rustica turba foci.
uilica uel duri conpressa est nupta coloni,
  incaluit quotiens saucia uena mero.
nec nocuit tectis ignis nec Sirius agris,
  nec mersa est pelago nec fluit ulla ratis.
subposita est blando numquam tibi tessera talo,
  alea sed parcae sola fuere nuces.
dic ubi sit decies, mater quod auara reliquit.
  nusquam est: fecisti rem, Line, difficilem.

LXVII

Praetorem pauper centum sestertia Gaurus
  orabat cana notus amicitia,
dicebatque suis haec tantum desse trecentis,
  ut posset domino plaudere iustus eques.
praetor ait 'Scis me Scorpo Thalloque daturum,
  atque utinam centum milia sola darem.'
a pudet ingratae, pudet a male diuitis arcae.
  quod non uis equiti, uis dare, praetor, equo?

LXVIII

Inuitas centum quadrantibus et bene cenas.
  ut cenem inuitor, Sexte, an ut inuideam?

LXIX

Tu Setina quidem semper uel Massica ponis,
  Papyle, sed rumor tam bona uina negat:
diceris hac factus caeleps quater esse lagona.
  nec puto nec credo, Papyle, nec sitio.

LXX

Nihil Ammiano praeter aridam restem
moriens reliquit ultimis pater ceris.
fieri putaret posse quis, Marulline,
ut Ammianus mortuum patrem nollet?

LXXI

Quaero diu totam, Safroni Rufe, per urbem,
  si qua puella neget: nulla puella negat.
tamquam fas non sit, tamquam sit turpe negare,
  tamquam non liceat, nulla puella negat.
casta igitur nulla est? sunt castae mille. quid ergo
  casta facit? non dat, non tamen illa negat.

LXXII

Exigis ut donem nostros tibi, Quinte, libellos.
  non habeo sed habet bybliopola Tryphon.
'Aes dabo pro nugis et emam tua carmina sanus?
  non' inquis 'faciam tam fatue.' nec ego.

LXXIII

Cum grauis extremas Vestinus duceret horas
  et iam per Stygias esset iturus aquas,
ultima uoluentis orauit pensa sorores,
  ut traherent parua stamina pulla mora,
iam sibi defunctus caris dum uiuit amicis.
  mouerunt tetricas tam pia uota deas.
tunc largas partitus opes a luce recessit
  seque mori post hoc credidit ille senem.

LXXIV

Aspicis inbelles temptent quam fortia dammae
  proelia? tam timidis quanta sit ira feris?
in mortem paruis concurrere frontibus ardent.
  uis, Caesar, dammis parcere? mitte canes.

LXXV

O felix animo, felix, Nigrina, marito
  atque inter Latias gloria prima nurus;
te patrios miscere iuuat cum coniuge census,
  gaudentem socio participique uiro.
arserit Euhadne flammis iniecta mariti,
  nec minor Alcestin fama sub astra ferat:
tu melius: certo meruisti pignore uitae
  ut tibi non esset morte probandus amor.

LXXVI

Milia misisti mihi sex bis sena petenti.
  ut bis sena feram, bis duodena petam.

LXXVII

Numquam diuitias deos rogaui
contentus modicis meoque laetus:
paupertas, ueniam dabis, recede.
causast quae subiti nouique uoti?
pendentem uolo Zoilum uidere.

LXXVIII

Condita cum tibi sit iam sexagensima messis
  et facies multo splendeat alba pilo,
discurris tota uagus urbe, nec ulla cathedra est
  cui non mane feras inrequietus 'Haue';
et sine te nulli fas est prodire tribuno,
  nec caret officio consul uterque tuo;
et sacro decies repetis Palatia cliuo
  Sigerosque meros Partheniosque sonas.
haec faciant sane iuuenes: deformius, Afer,
  omnino nihil est ardalione sene.

LXXIX

Hospes eras nostri semper, Matho, Tiburtini.
  hoc emis. inposui: rus tibi uendo tuum.

LXXX

Declamas in febre, Maron: hanc esse phrenesin
  si nescis, non es sanus, amice Maron.
declamas aeger, declamas hemitritaeos:
  si sudare aliter non potes, est ratio.
'Magna tamen res est.' erras; cum uiscera febris
  exurit, res est magna tacere, Maron.

LXXXI

Epigramma nostrum cum Fabulla legisset
negare nullam quo queror puellarum,
semel rogata bisque terque neglexit
preces amantis. iam, Fabulla, promitte:
negare iussi, pernegare non iussi.

LXVI 1–2, 5–12, 15–18 hab. T. **2** *dulcius* γ. **3** *tibi sumpta* γ. **7** *raptus* β γ. **8** *rubens* β. **9** *iussus* T. **14** *fuit* γ. *illa* γ. **17** *amara* β. **LXVII 2** *cara* β. **4** *iussus* β. **8** *non das* γ. **LXVIII** hab. T. **1** *inuitus* T. **LXIX** hab. T. **1** *potas* T. **2, 4** *Pamphile* ς. **LXXI** hab. T R. **1** *orbem* α. **LXXII** hab. T. **LXXIII** hab. T R. **4** *nulla* R β, *puella* T. **5** *carus* β. **7** *tum* β. **LXXIV** hab. T. **3** *paruis. toruis* Postgate. *audent* β γ. **4** *canis* γ. **LXXV** hab. T. **2** *latices* T. **3** *iam* (pro *te*) T. **4** *participeque* P, *-pemque* L Q, *participare* T. **5** *iniecta* ς, *inlecta* T β, *intecta* γ. **7** *famam* (pro *uitae*) T. **LXXVI** hab. T. **LXXVII** hab. T. **LXXVIII 1–6, 9–10** hab. T. **1–4** hab. R. **8** *sigereosque* γ. **9** *faciat s. iuuenis* β. **LXXX** hab. T.

LXXXII

Hos quoque commenda Venuleio, Rufe, libellos,
  imputet et nobis otia parua roga,
immemor et paulum curarum operumque suorum
  non tetrica nugas exigat aure meas.
sed nec post primum legat haec summumue trientem,
  sed sua cum medius proelia Bacchus amat.
si nimis est legisse duos, tibi charta plicetur
  altera: diuisum sic breue fiet opus.

LXXXIII

Securo nihil est te, Naeuole, peius; eodem
  sollicito nihil est, Naeuole, te melius.
securus nullum resalutas, despicis omnes,
  nec quisquam liber nec tibi natus homo est:
sollicitus donas, dominum regemque salutas,
  inuitas. esto, Naeuole, sollicitus.

LXXXIV

Non est in populo nec urbe tota
a se Thaida qui probet fututam,
cum multi cupiant rogentque multi.
tam casta est, rogo, Thais? immo fellat.

LXXXV

Nos bibimus uitro, tu murra, Pontice. quare?
  prodat perspicuus ne duo uina calix.

LXXXVI

Si uis auribus Atticis probari,
exhortor moneoque te, libelle,
ut docto placeas Apollinari.
nil exactius eruditiusque est,
sed nec candidius benigniusque.
si te pectore, si tenebit ore,
nec rhonchos metues maligniorum,
nec scombris tunicas dabis molestas.
si damnauerit, ad salariorum
curras scrinia protinus licebit,
inuersa pueris arande charta.

LXXXVII

Infantem secum semper tua Bassa, Fabulle,
  conlocat et lusus deliciasque uocat,
et, quo mireris magis, infantaria non est.
  ergo quid in causa est? pedere Bassa solet.

LXXXVIII

Nulla remisisti paruo pro munere dona,
  et iam Saturni quinque fuere dies.
ergo nec argenti sex scripula Septiciani
  missa nec a querulo mappa cliente fuit,
Antipolitani nec quae de sanguine thynni
  testa rubet, nec quae cottana parua gerit,
nec rugosarum uimen breue Picenarum,
  dicere te posses ut meminisse mei?
decipies alios uerbis uoltuque benigno;
  nam mihi iam notus dissimulator eris.

LXXXIX

Ohe, iam satis est, ohe, libelle.
iam peruenimus usque ad umbilicos:
tu procedere adhuc et ire quaeris,
nec summa potes in schida teneri,
sic tamquam tibi res peracta non sit,
quae prima quoque pagina peracta est.
iam lector queriturque deficitque;
iam librarius hoc et ipse dicit
'Ohe, iam satis est, ohe, libelle.'

LIBER QVINTVS

I

Haec tibi, Palladiae seu collibus uteris Albae,
  Caesar, et hinc Triuiam prospicis, inde Thetin,
seu tua ueridicae discunt responsa sorores,
  plana suburbani qua cubat unda freti,
seu placet Aeneae nutrix seu filia Solis
  siue salutiferis candidus Anxur aquis,
mittimus, o rerum felix tutela salusque,
  sospite quo gratum credimus esse Iouem.
tu tantum accipias: ego te legisse putabo
  et tumidus Galla credulitate fruar.

II

Matronae puerique uirginesque,
uobis pagina nostra dedicatur.
tu, quem nequitiae procaciores
delectant nimium salesque nudi,
lasciuos lege quattuor libellos:
quintus cum domino liber iocatur;
quem Germanicus ore non rubenti
coram Cecropia legat puella.

III

Accola iam nostrae Degis, Germanice, ripae,
  a famulis Histri qui tibi uenit aquis,
laetus et attonitus uiso modo praeside mundi,
  adfatus comites dicitur esse suos:
'Sors mea quam fratris melior, cui tam prope fas est
  cernere, tam longe quem colit ille deum.'

IV

Fetere multo Myrtale solet uino,
sed fallat ut nos, folia deuorat lauri
merumque cauta fronde, non aqua, miscet.
hanc tu rubentem prominentibus uenis
quotiens uenire, Paule, uideris contra,
dicas licebit 'Myrtale bibit laurum.'

V

Sexte, Palatinae cultor facunde Mineruae,
  ingenio frueris qui propiore dei
(nam tibi nascentes domini cognoscere curas
  et secreta ducis pectora nosse licet),
sit locus et nostris aliqua tibi parte libellis,
  qua Pedo, qua Marsus quaque Catullus erit.
ad Capitolini caelestia carmina belli
  grande coturnati pone Maronis opus.

VI

Si non est graue nec nimis molestum,
Musae, Parthenium rogate uestrum:

LXXXII 8 *onus* γ. **LXXXIII** hab. T. **LXXXV** hab. T R. **LXXXVII** hab. T. 2 *facit* β. 3 *quod* β γ. **LXXXVIII** 1–2, 7–10 hab. T. 9–10 hab. R. 8 *possis* T. **LXXXIX** 6 *notatur* (pro *peracta est*) γ.

V I hab. T, 7–8 hab. R. 1 *Hoc* β γ. 4 *plena* T. 8 *quaerimus* γ. **II** 6 *iocatur* ς, *iocetur* β, *uocatur* γ. **IV** 1 *tuccius* (pro *Myrtale*) γ.

sic te serior et beata quondam
saluo Caesare finiat senectus
et sis inuidia fauente felix,
sic Burrus cito sentiat parentem:
admittas timidam breuemque chartam
intra limina sanctioris aulae.
nosti tempora tu Iouis sereni,
cum fulget placido suoque uultu,
quo nil supplicibus solet negare.
non est quod metuas preces iniquas:
numquam grandia nec molesta poscit
quae cedro decorata purpuraque
nigris pagina creuit umbilicis.
nec porrexeris ista, sed teneto
sic tamquam nihil offeras agasque.
si noui dominum nouem sororum,
ultro purpureum petet libellum.

VII

Qualiter Assyrios renouant incendia nidos,
 una decem quotiens saecula uixit auis,
taliter exuta est ueterem noua Roma senectam
 et sumpsit uultus praesidis ipsa sui.
iam precor oblitus notae, Vulcane, querellae
 parce: sumus Martis turba sed et Veneris:
parce, pater: sic Lemniacis lasciua catenis
 ignoscat coniunx et patienter amet.

VIII

Edictum domini deique nostri,
quo subsellia certiora fiunt
et puros eques ordines recepit,
dum laudat modo Phasis in theatro,
Phasis purpureis ruber lacernis,
et iactat tumido superbus ore:
'Tandem commodius licet sedere,
nunc est reddita dignitas equestris;
turba non premimur, nec inquinamur':
haec et talia dum refert supinus,
illas purpureas et adrogantes
iussit surgere Leitus lacernas.

IX

Languebam: sed tu comitatus protinus ad me
 uenisti centum, Symmache, discipulis.
centum me tetigere manus Aquilone gelatae:
 non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

X

'Esse quid hoc dicam uiuis quod fama negatur
 et sua quod rarus tempora lector amat?'
hi sunt inuidiae nimirum, Regule, mores,
 praeferat antiquos semper ut illa nouis.
sic ueterem ingrati Pompei quaerimus umbram,
 sic laudant Catuli uilia templa senes.
Ennius est lectus saluo tibi, Roma, Marone,
 et sua riserunt saecula Maeoniden;
rara coronato plausere theatra Menandro;
 norat Nasonem sola Corinna suum.
uos tamen o nostri ne festinate libelli:
 si post fata uenit gloria, non propero.

XI

Sardonychas, zmaragdos, adamantas, iaspidas uno
 uersat in articulo Stella, Seuere, meus.
multas in digitis, plures in carmine gemmas
 inuenies: inde est haec, puto, culta manus.

XII

Quod nutantia fronte perticata
gestat pondera Masclion superbus,
aut grandis Ninus omnibus lacertis
septem quod pueros leuat uel octo,
res non difficilis mihi uidetur,
uno cum digito uel hoc uel illo
portet Stella meus decem puellas.

XIII

Sum, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper
 sed non obscurus nec male notus eques,
sed toto legor orbe frequens et dicitur 'Hic est,'
 quodque cinis paucis hoc mihi uita dedit.
at tua centenis incumbunt tecta columnis
 et libertinas arca flagellat opes,
magnaque Niliacae seruit tibi gleba Syenes
 tondet et innumeros Gallica Parma greges.
hoc ego tuque sumus: sed quod sum non potes esse:
 tu quod es e populo quilibet esse potest.

XIV

Sedere primo solitus in gradu semper
tunc, cum liceret occupare, Nanneius
bis excitatus terque transtulit castra,
et inter ipsas paene tertius sellas
post Gaiumque Luciumque consedit.
illinc cucullo prospicit caput tectus
oculoque ludos spectat indecens uno.
et hinc miser deiectus in uiam transit,
subsellioque semifultus extremo
et male receptus altero genu iactat
equiti sedere Leitoque se stare.

XV

Quintus nostrorum liber est, Auguste, iocorum
 et queritur laesus carmine nemo meo,
gaudet honorato sed multus nomine lector,
 cui uictura meo munere fama datur.
'Quid tamen haec prosunt quamuis uenerantia multos?'
 non prosint sane, me tamen ista iuuant.

XVI

Seria cum possim, quod delectantia malo
 scribere, tu causa es, lector amice, mihi,
qui legis et tota cantas mea carmina Roma:
 sed nescis quanti stet mihi talis amor.
nam si falciferi defendere templa †Tonantis
 sollicitisue uelim uendere uerba reis,
plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas
 et fiet uario sordidus aere sinus.
at nunc conuiua est comissatorque libellus
 et tantum gratis pagina nostra placet.
sed non et ueteres contenti laude fuerunt,
 cum minimum uati munus Alexis erat.
'Belle' inquis 'dixti: iuuat et laudabimus usque.'
 dissimulas? facies me, puto, causidicum.

XVII

Dum proauos atauosque refers et nomina magna,
 dum tibi noster eques sordida condicio est,
dum te posse negas nisi lato, Gellia, clauo
 nubere, nupsisti, Gellia, cistibero.

XVIII

Quod tibi Decembri mense, quo uolant mappae
gracilesque ligulae cereique chartaeque

VI 8 *aeui* γ. **VII** 1-4 hab. T R. 5 *nostrae* γ. **VIII** 5 *rubens* β. 12 *lelius* β. **IX** hab. T R. **X** hab. T, 3-4 hab. R. **XI** hab. T. 1 *zmargdos* L. Mueller R. M. p. 381. 2 *portat* T γ. **XII** 1 *pertinaci* γ. 2 *Masthlion* Scaliger. 3 *linus* β. **XIII** hab. T, 1-4 hab. R. **XIV** 2 *hunc cum* Housman. 3 *terque quaterque* β. 11 *sedere* Scriuer., *se dedere* codd. **XV** hab. T. 3 *honoratus* β. *carmine* γ. 5 *multis* T γ. 6 *prosunt* β. **XVI** hab. T. 5 *Tonantis. parentis* Friedl., *togatus* Baehrens. 6 *sollicitis uelim* β, *sollicitisque uelim* T γ. 9 *miseratorque* T. 13 *inquit* β γ. *satis est* (pro *iuuat et*) β, *satis* γ. *laudabimur* β. **XVII** hab. T. 4 *cistifero* T γ.

et acuta senibus testa cum Damascenis,
praeter libellos uernulas nihil misi,
fortasse auarus uidear aut inhumanus.
odi dolosas munerum et malas artes:
imitantur hamos dona: namque quis nescit
auidum uorata decipi scarum musca?
quotiens amico diuiti nihil donat,
o Quintiane, liberalis est pauper.

XIX

Si qua fides ueris, praeferri, maxime Caesar,
  temporibus possunt saecula nulla tuis.
quando magis dignos licuit spectare triumphos?
  quando Palatini plus meruere dei?
pulchrior et maior quo sub duce Martia Roma?
  sub quo libertas principe tanta fuit?
est tamen hoc uitium sed non leue, sit licet unum,
  quod colit ingratas pauper amicitias.
quis largitur opes ueteri fidoque sodali,
  aut quem prosequitur non alienus eques?
Saturnaliciae ligulam misisse selibrae
  †flammarisue† togae scripula tota decem
luxuria est, tumidique uocant haec munera reges:
  qui crepet aureolos forsitan unus erit.
quatenus hi non sunt, esto tu, Caesar, amicus:
  nulla ducis uirtus dulcior esse potest.
iam dudum tacito rides, Germanice, naso;
  utile quod nobis do tibi consilium.

XX

Si tecum mihi, care Martialis,
securis liceat frui diebus,
si disponere tempus otiosum
et uerae pariter uacare uitae,
nec nos atria nec domos potentum
nec litis tetricas forumque triste
nossemus nec imagines superbas;
sed gestatio, fabulae, libelli,
campus, porticus, umbra, Virgo, thermae,
haec essent loca semper, hi labores.
nunc uiuit necuter sibi, bonosque
soles effugere atque abire sentit,
qui nobis pereunt et inputantur.
quisquam, uiuere cum sciat, moratur?

XXI

Quintum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum
  ante salutabat rhetor Apollodotus.
nunc utrumque suo resalutat nomine. quantum
  cura laborque potest! scripsit et edidicit.

XXII

Mane domi nisi te uolui meruique uidere,
  sint mihi, Paule, tuae longius Esquiliae.
sed Tiburtinae sum proximus accola pilae,
  qua uidet anticum rustica Flora Iouem:
alta Suburani uincenda est semita cliui
  et numquam sicco sordida saxa gradu,
uixque datur longas mulorum rumpere mandras
  quaeque trahi multo marmora fune uides.
illud adhuc grauius quod te post mille labores,
  Paule, negat lasso ianitor esse domi.
exitus hic operis uani togulaeque madentis:
  uix tanti Paulum mane uidere fuit.
semper inhumanos habet officiosus amicos:
  rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

XXIII

Herbarum fueras indutus, Basse, colores,
  iura theatralis dum siluere loci.
quae postquam placidi censoris cura renasci
  iussit et Oceanum certior audit eques,
non nisi uel cocco madida uel murice tincta
  ueste nites et te sic dare uerba putas.
quadringentorum nullae sunt, Basse, lacernae
  aut meus ante omnis Cordus haberet equum.

XXIV

Hermes Martia saeculi uoluptas,
Hermes omnibus eruditus armis,
Hermes et gladiator et magister,
Hermes turba sui tremorque ludi,
Hermes, quem timet Helius sed unum,
Hermes, cui cadit Aduolans sed uni,
Hermes uincere nec ferire doctus,
Hermes subpositicius sibi ipse,
Hermes diuitiae locariorum,
Hermes cura laborque ludiarum,
Hermes belligera superbus hasta,
Hermes aequoreo minax tridente,
Hermes casside languida timendus,
Hermes gloria Martis uniuersi,
Hermes omnia solus et ter unus.

XXV

'Quadringenta tibi non sunt, Chaerestrate: surge,
  Leitus ecce uenit: sta, fuge, curre, late.'
ecquis, io, reuocat discedentemque reducit?
  ecquis, io, largas pandit amicus opes?
quem chartis famaeque damus populisque loquendum?
  quis Stygios non uolt totus adire lacus?
hoc, rogo, non melius quam rubro pulpita nimbo
  spargere et effuso permaduisse croco?
quam non sensuro dare quadringenta caballo,
  aureus ut Scorpi nasus ubique micet?
o frustra locuples, o dissimulator amici,
  haec legis et laudas? quae tibi fama perit!

XXVI

Quod alpha dixi, Corde, paenulatorum
te nuper, aliqua cum iocarer in charta,
si forte bilem mouit hic tibi uersus,
dicas licebit beta me togatorum.

XXVII

Ingenium studiumque tibi moresque genusque
  sunt equitis, fateor: cetera plebis habes.
bis septena tibi non sint subsellia tanti,
  ut sedeas uiso pallidus Oceano.

XXVIII

Vt bene loquatur sentiatque Mamercus,
efficere nullis, Aule, moribus possis,
pietate fratres Curuios licet uincas,
quiete Neruas, comitate Rusones,
probitate Macros, aequitate Mauricos,
oratione Regulos, iocis Paulos:
robiginosis cuncta dentibus rodit.
hominem malignum forsan esse tu credas:
ego esse miserum credo, cui placet nemo.

XVIII 5 *uidear* P Q. **XIX** hab. T, **15–19** hab. R. **5** *melior* (pro *maior*) β. **12** *flammarisue togae* codd. (*tolae* γ), *damnatisue togae* i.e. clientibus salutatoribus Housman, *e lamnisue Tagi* Munro. **XX 11** *necuter* Schneid., *neuter* β, *nec ut eius ibo b.* γ. **XXI** hab. T. **2** *Apollodotus* Heins., *Apollodorus* codd. **4** *scripserat et dedicit* T. **XXII 5** *Suburani* ς, *suburbani* codd. **7** *uincere* (pro *rumpere*) γ. **XXIV 8** *ipsi* β. **12** *aequorea* γ. **XXV 2** *sta. st!* Schneid. **XXVI** hab. T. **4** *beatā* T, *betam* γ. **XXVII 1–2** hab. T R. **3** *sunt* γ. **XXVIII** hab. T. **3** *Curuios* Friedl., *curios* codd.

XXIX

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis:
'Formosus septem, Marce, diebus eris.'
si non derides, si uerum, lux mea, narras,
edisti numquam, Gellia, tu leporem.

XXX

Varro, Sophocleo non infitiande coturno
nec minus in Calabra suspiciende lyra,
differ opus nec te facundi scaena Catulli
detineat cultis aut elegia comis;
sed lege fumoso non aspernanda Decembri
carmina, mittuntur quae tibi mense suo,
commodius nisi forte tibi potiusque uidetur
Saturnalicias perdere, Varro, nuces.

XXXI

Aspice quam placidis insultet turba iuuencis
et sua quam facilis pondera taurus amet.
cornibus hic pendet summis, uagus ille per armos
currit et in toto uentilat arma boue.
at feritas inmota riget: non esset harena
tutior et poterant fallere plana magis.
nec trepidant gestus, sed de discrimine palmae
securus puer est sollicitumque pecus.

XXXII

Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis
non dedit uxori. 'Cui dedit ergo?' sibi.

XXXIII

Carpere causidicus fertur mea carmina. qui sit
nescio: si sciero, uae tibi, causidice.

XXXIV

Hanc tibi, Fronto pater, genetrix Flaccilla, puellam
oscula commendo deliciasque meas,
paruola ne nigras horrescat Erotion umbras
oraque Tartarei prodigiosa canis.
inpletura fuit sextae modo frigora brumae,
uixisset totidem ni minus illa dies.
inter tam ueteres ludat lasciua patronos
et nomen blaeso garriat ore meum.
mollia non rigidus caespes tegat ossa nec illi,
terra, grauis fueris: non fuit illa tibi.

XXXV

Dum sibi redire de Patrensibus fundis
ducena clamat coccinatus Euclides
Corinthioque plura de suburbano
longumque pulchra stemma repetit a Leda
et suscitanti Leito reluctatur,
equiti superbo nobili locupleti
cecidit repente magna de sinu clauis.
numquam, Fabulle, nequior fuit clauis.

XXXVI

Laudatus nostro quidam, Faustine, libello
dissimulat, quasi nil debeat: inposuit.

XXXVII

Puella senibus dulcior mihi cycnis,
agna Galaesi mollior Phalantini,
concha Lucrini delicatior stagni,
cui nec lapillos praeferas Erythraeos
nec modo politum pecudis Indicae dentem
niuesque primas liliumque non tactum;
quae crine uicit Baetici gregis uellus
Rhenique nodos aureamque nitellam;
fragrauit ore quod rosarium Paesti,
quod Atticarum prima mella cerarum,
quod sucinorum rapta de manu gleba;
cui conparatus indecens erat pauo,
inamabilis sciurus et frequens phoenix,
adhuc recenti tepet Erotion busto,
quam pessimorum lex amara fatorum
sexta peregit hieme, nec tamen tota,
nostros amores gaudiumque lususque.
et esse tristem me meus uetat Paetus,
pectusque pulsans pariter et comam uellens:
'Deflere non te uernulae pudet mortem?
ego coniugem' inquit 'extuli et tamen uiuo,
notam superbam nobilem locupletem.'
quid esse nostro fortius potest Paeto?
ducentiens accepit et tamen uiuit.

XXXVIII

Calliodorus habet censum (quis nescit?) equestrem,
Sexte, sed et fratrem Calliodorus habet.
'Quadringenta seca' qui dicis, σῦκα μέριζε:
uno credis equo posse sedere duos?
quid cum fratre tibi, quid cum Polluce molesto?
non esset Pollux si tibi, Castor eras.
unus cum sitis, duo, Calliodore, sedebis?
surge: σολοικισμόν, Calliodore, facis.
aut imitare genus Ledae: cum fratre sedere
non potes: alternis, Calliodore, sede.

XXXIX

Supremas tibi triciens in anno
signanti tabulas, Charine, misi
Hyblaeis madidas thymis placentas.
defeci: miserere iam, Charine:
signa rarius, aut semel fac illud,
mentitur tua quod subinde tussis.
excussi loculosque sacculumque:
Croeso diuitior licet fuissem,
Iro pauperior forem, Charine,
si conchem totiens meam comesses.

XL

Pinxisti Venerem, colis, Artemidore, Mineruam:
et miraris opus displicuisse tuum?

XLI

Spadone cum sis euiratior fluxo,
et concubino mollior Celaenaeo,
quem sectus ululat matris entheae Gallus,
theatra loqueris et gradus et edicta
trabeasque et Idus fibulasque censusque,
et pumicata pauperes manu monstras.
sedere in equitum liceat an tibi scamnis
uidebo, Didyme: non licet maritorum.

XLII

Callidus effracta nummos fur auferet arca,
prosternet patrios impia flamma lares:
debitor usuram pariter sortemque negabit,
non reddet sterilis semina iacta seges:
dispensatorem fallax spoliabit amica,
mercibus extructas obruet unda rates.
extra fortunam est quidquid donatur amicis:
quas dederis solas semper habebis opes.

XXIX hab. T R. **1** *gallia* α. **2** *formonsus* T. **XXXI** hab. T. **XXXIII** hab. T R. **XXXIV** hab. T R. **3** *pallida nec* β. **6** *ne* α γ. **8** *blesso* α. **9** *nec rigidus* β. **XXXV 1** *Patrensibus* ς, *patruensibus* codd. **XXXVII 1–7, 9–14** hab. T. **4** *praeferens* β. **5** *indicentem* T, *indicae gentem* γ. **7** *crimine* T, *nigre* γ. *uellus* om. T. **12** *pauus* γ. **13** *scyrus* γ, *chyrus* β. **22** *noram* γ. **XXXVIII 3** *seca* Rutgers, *secat* codd. *dicis* Postgate, *dicit* codd. **7** *sedebis* Markland, *sedetis* codd. **XXXIX 9** *Iro. pro* γ. **XLII 7** *si quid* γ.

XLIII

Thais habet nigros, niueos Laecania dentes.
quae ratio est? emptos haec habet, illa suos.

XLIV

Quid factum est, rogo, quid repente factum,
ad cenam mihi, Dento, quod uocanti
(quis credat?) quater ausus es negare?
sed nec respicis et fugis sequentem,
quem thermis modo quaerere et theatris
et conclauibus omnibus solebas.
sic est, captus es unctiore mensa
et maior rapuit canem culina.
iam te, sed cito, cognitum et relictum
cum fastidierit popina diues,
antiquae uenies ad ossa cenae.

XLV

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam.
istud quae non est dicere, Bassa, solet.

XLVI

Basia dum nolo nisi quae luctantia carpsi
et placet ira mihi plus tua quam facies,
ut te saepe rogem, caedo, Diadumene, saepe:
consequor hoc, ut me nec timeas nec ames.

XLVII

Numquam se cenasse domi Philo iurat, et hoc est:
non cenat, quotiens nemo uocauit eum.

XLVIII

Quid non cogit amor? secuit nolente capillos
Encolpos domino, non prohibente tamen.
permisit fleuitque Pudens: sic cessit habenis
audaci questus de Phaethonte pater;
talis raptus Hylas, talis deprensus Achilles
deposuit gaudens, matre dolente, comas.
sed tu ne propera (breuibus ne crede capillis)
tardaque pro tanto munere, barba, ueni.

XLIX

Vidissem modo forte cum sedentem
solum te, Labiene, tres putaui.
caluae me numerus tuae fefellit.
sunt illinc tibi, sunt et hinc capilli
quales uel puerum decere possunt:
nudumst in medio caput nec ullus
in longa pilus area notatur.
hic error tibi profuit Decembri,
tum cum prandia misit Imperator:
cum panariolis tribus redisti.
talem Geryonem fuisse credo.
uites censeo porticum Philippi:
si te uiderit Hercules, peristi.

L

Ceno domi quotiens, nisi te, Charopine, uocaui,
protinus ingentes sunt inimicitiae,
meque uelis stricto medium transfigere ferro,
si nostrum sine te scis caluisse focum.
nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit?
inprobius nihil est hac, Charopine, gula.
desine iam nostram, precor, obseruare culinam,
atque aliquando meus det tibi uerba cocus.

LI

Hic, qui libellis praegrauem gerit laeuam,
notariorum quem premit chorus leuis,
qui codicillis hinc et inde prolatis
epistulisque commodat grauem uoltum
similis Catoni Tullioque Brutoque,
exprimere, Rufe, fidiculae licet cogant,
haue Latinum, χαῖρε non potest Graecum.
si fingere istud me putas, salutemus.

LII

Quae mihi praestiteris memini semperque tenebo.
cur igitur taceo, Postume? tu loqueris.
incipio quotiens alicui tua dona referre,
protinus exclamat 'Dixerat ipse mihi.'
non belle quaedam faciunt duo: sufficit unus
huic operi: si uis ut loquar, ipse tace.
crede mihi, quamuis ingentia, Postume, dona
auctoris pereunt garrulitate sui.

LIII

Colchida quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten?
quo tibi uel Nioben, Basse, uel Andromachen?
materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
Deucalion uel, si non placet hic, Phaethon.

LIV

Extemporalis factus est meus rhetor:
Calpurnium non scripsit, et salutauit.

LV

Dic mihi, quem portas, uolucrum regina? 'Tonantem.'
nulla manu quare fulmina gestat? 'Amat.'
quo calet igne deus? 'Pueri.' cur mitis aperto
respicis ore Iouem? 'De Ganymede loquor.'

LVI

Cui tradas, Lupe, filium magistro
quaeris sollicitus diu rogasque.
omnes grammaticosque rhetorasque
deuites moneo: nihil sit illi
cum libris Ciceronis aut Maronis.
famae Tutilium suae relinquat;
si uersus facit, abdices poetam.
artes discere uult pecuniosas?
fac discat citharoedus aut choraules;
si duri puer ingeni uidetur,
praeconem facias uel architectum.

LVII

Cum uoco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
saepe etiam seruum sic resaluto tuum.

LVIII

Cras te uicturum, cras dicis, Postume, semper.
dic mihi, cras istud, Postume, quando uenit?
quam longe cras istud, ubi est? aut unde petendum?
numquid apud Parthos Armeniosque latet?
iam cras istud habet Priami uel Nestoris annos.
cras istud quanti, dic mihi, possit emi?
cras uiues? hodie iam uiuere, Postume, serum est:
ille sapit quisquis, Postume, uixit heri.

LIX

Quod non argentum, quod non tibi mittimus aurum,
hoc facimus causa, Stella diserte, tua.

XLIV 1 *r. factum est β.* **XLV** hab. T R. 1 *formonsam* T. 2 *quod—soles α.* **XLVI** hab. T R. 3 *credo α β.* 4 *consequar β.* **XLVII** hab. T. **XLIX** hab. T. 4 *sint et* T. 5 *possint γ.* 9 *tunc β γ.* **L** hab. T. 3 *putes β, potes γ.* 8 *focus* T. **LI** hab. T. 8 *salutem* T L. **LII** hab. T R. **LIII** hab. T. **LV** 1 *portes γ.* **LVI** 6 *relinquas γ.* **LVII** hab. T R. **LVIII** 3 *longe est β.* 6 *posset β.* 7 *tardum β.*

quisquis magna dedit, uoluit sibi magna remitti;
fictilibus nostris exoneratus eris.

LX

Adlatres licet usque nos et usque
et gannitibus inprobis lacessas,
certum est hanc tibi pernegare famam,
olim quam petis, in meis libellis
qualiscumque legaris ut per orbem.
nam te cur aliquis sciat fuisse?
ignotus pereas, miser, necesse est.
non derunt tamen hac in urbe forsan
unus uel duo tresue quattuorue,
pellem rodere qui uelint caninam:
nos hac a scabie tenemus ungues.

LXI

Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret
qui, Mariane, tuae? crispulus iste quis est?
nescio quid dominae teneram qui garrit in aurem
et sellam cubito dexteriore premit?
per cuius digitos currit leuis anulus omnis,
crura gerit nullo qui uiolata pilo?
nil mihi respondes? 'Vxoris res agit' inquis
'iste meae.' sane certus et asper homo est,
procuratorem uoltu qui praeferat ipso:
acrior hoc Chius non erit Aufidius.
o quam dignus eras alapis, Mariane, Latini:
te successurum credo ego Panniculo.
res uxoris agit? res ullas crispulus iste?
res non uxoris, res agit iste tuas.

LXII

Iure tuo nostris maneas licet, hospes, in hortis,
si potes in nudo ponere membra solo,
aut si portatur tecum tibi magna supellex:
nam mea iam digitum sustulit hospitibus.
nulla tegit fractos nec inanis culcita lectos,
putris et abrupta fascia reste iacet.
sit tamen hospitium nobis commune duobus:
emi hortos; plus est: instrue tu; minus est.

LXIII

'Quid sentis' inquis 'de nostris, Marce, libellis?'
sic me sollicitus, Pontice, saepe rogas.
admiror, stupeo: nihil est perfectius illis,
ipse tuo cedet Regulus ingenio.
'Hoc sentis?' inquis 'faciat tibi sic bene Caesar,
sic Capitolinus Iuppiter.' immo tibi.

LXIV

Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni,
tu super aestiuas, Alcime, solue niues,
pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo
lassenturque rosis tempora sutilibus.
tam uicina iubent nos uiuere Mausolea,
cum doceant ipsos posse perire deos.

LXV

Astra polumque dedit, quamuis obstante nouerca,
Alcidae Nemees terror et Arcas aper
et castigatum Libycae ceroma palaestrae
et grauis in Siculo puluere fusus Eryx,
siluarumque tremor, tacita qui fraude solebat
ducere non rectas Cacus in antra boues.
ista tuae, Caesar, quota pars spectatur harenae!
dat maiora nouus proelia mane dies.
quot grauiora cadunt Nemeaeo pondera monstro!
quot tua Maenalios conlocat hasta sues!
reddatur si pugna triplex pastoris Hiberi,
est tibi qui possit uincere Geryonem.
saepe licet Graiae numeretur belua Lernae,
inproba Niliacis quid facit Hydra feris?
pro meritis caelum tantis, Auguste, dederunt
Alcidae cito di sed tibi sero dabunt.

LXVI

Saepe salutatus numquam prior ipse salutas.
sic erit; aeternum, Pontiliane, vale.

LXVII

Hibernos peterent solito cum more recessus
Atthides, in nidis una remansit auis.
deprendere nefas ad tempora uerna reuersae
et profugam uolucres diripuere suae.
sero dedit poenas: discerpi noxia mater
debuerat, sed tunc cum lacerauit Ityn.

LXVIII

Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi,
ut scires quanto sit tua flaua magis.

LXIX

Antoni Phario nihil obiecture Pothino
et leuius tabula quam Cicerone nocens,
quid gladium demens Romana stringis in ora?
hoc admisisset nec Catilina nefas.
impius infando miles corrumpitur auro,
et tantis opibus uox tacet una tibi.
quid prosunt sacrae pretiosa silentia linguae?
incipient omnes pro Cicerone loqui.

LXX

Infusum sibi nuper a patrono
plenum, Maxime, centiens Syriscus
in sellariolis uagus popinis
circa balnea quattuor peregit.
o quanta est gula, centiens comesse!
quanto maior adhuc, nec accubare!

LXXI

Vmida qua gelidas summittit Trebula ualles
et uiridis Cancri mensibus alget ager,
rura Cleonaeo numquam temerata Leone
et domus Aeolio semper amica Noto
te, Faustine, uocant: longas his exige messes
collibus; hibernum iam tibi Tibur erit.

LXXII

Qui potuit Bacchi matrem dixisse Tonantem,
ille potest Semelen dicere, Rufe, patrem.

LXXIII

Non donem tibi cur meos libellos
oranti totiens et exigenti
miraris, Theodore? magna causa est:
dones tu mihi ne tuos libellos.

LXXIV

Pompeios iuuenes Asia atque Europa, sed ipsum
terra tegit Libyes, si tamen ulla tegit.
quid mirum toto si spargitur orbe? iacere
uno non poterat tanta ruina loco.

LXXV

Quae legis causa nupsit tibi Laelia, Quinte,
uxorem potes hanc dicere legitimam.

LX 4 *a meis* β. 5 *urbem* β. LXIV 5 *iam* γ. LXV 4 *tusus* β. 6 *nec rectas* γ. 9 *maiora* β. 13 *quidem* β.
LXVI hab. T R. 2 *crit* Postgate, *cris* codd. LXVII hab. T. 4 *suam* T. LXVIII hab. T. LXXI 5 *hic* γ.
LXXIV hab. T R. 4 *ruina tanta* β.

LXXVI

Profecit poto Mithridates saepe ueneno
toxica ne possent saeua nocere sibi.
tu quoque cauisti cenando tam male semper
ne possis umquam, Cinna, perire fame.

LXXVII

Narratur belle quidam dixisse, Marulle,
qui te ferre oleum dixit in auricula.

LXXVIII

Si tristi domicenio laboras,
Torani, potes esurire mecum.
non derunt tibi, si soles προπίνειν,
uiles Cappadocae grauesque porri,
diuisis cybium latebit ouis.
ponetur digitis tenendus ustis
nigra coliculus uirens patella,
algentem modo qui reliquit hortum,
et pultem niueam premens botellus,
et pallens faba cum rubente lardo.
mensae munera si uoles secundae,
marcentes tibi porrigentur uuae
et nomen pira quae ferunt Syrorum,
et quas docta Neapolis creauit,
lento castaneae uapore tostae:
uinum tu facies bonum bibendo.
post haec omnia forte si mouebit
Bacchus quam solet esuritionem,
succurrent tibi nobiles oliuae,
Piceni modo quas tulere rami,
et feruens cicer et tepens lupinus.
parua est cenula (quis potest negare
sed finges nihil audiesue fictum
et uoltu placidus tuo recumbes;
nec crassum dominus leget uolumen,
nec de Gadibus inprobis puellae
uibrabunt sine fine prurientes
lasciuos docili tremore lumbos;
sed quod nec graue sit nec infacetum,
parui tibia Condyli sonabit.
haec est cenula. Claudiam sequeris.
quam nobis cupis esse tu priorem?

LXXIX

Vndecies una surrexti, Zoile, cena,
et mutata tibi est synthesis undecies,
sudor inhaereret madida ne ueste retentus
et laxam tenuis laederet aura cutem.
quare ego non sudo, qui tecum, Zoile, ceno?
frigus enim magnum synthesis una facit.

LXXX

Non totam mihi, si uacabis, horam
dones et licet inputes, Seuere,
dum nostras legis exigisque nugas.
'Durum est perdere ferias': rogamus
iacturam patiaris hanc ferasque.
quod si legeris ista cum diserto
(sed numquid sumus inprobi?) Secundo,
plus multo tibi debiturus hic est
quam debet domino suo libellus.
nam securus erit, nec inquieta
lassi marmora Sisyphi uidebit,
quem censoria cum meo Seuero
docti lima momorderit Secundi.

LXXXI

Semper pauper eris, si pauper es, Aemiliane.
dantur opes nullis nunc nisi diuitibus.

LXXXII

Quid promittebas mihi milia, Gaure, ducenta,
si dare non poteras milia, Gaure, decem?
an potes et non uis? rogo, non est turpius istud?
i, tibi dispereas, Gaure: pusillus homo es.

LXXXIII

Insequeris, fugio; fugis, insequor; haec mihi mens est:
uelle tuum nolo, Dindyme, nolle uolo.

LXXXIV

Iam tristis nucibus puer relictis
clamoso reuocatur a magistro,
et blando male proditus fritillo,
arcana modo raptus e popina,
aedilem rogat udus aleator.
Saturnalia transiere tota,
nec munuscula parua nec minora
misisti mihi, Galla, quam solebas.
sane sic abeat meus December.
scis certe, puto, uestra iam uenire
Saturnalia, Martias Kalendas;
tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

LIBER SEXTVS

I

Sextus mittitur hic tibi libellus,
in primis mihi care Martialis:
quem si terseris aure diligenti,
audebit minus anxius tremensque
magnas Caesaris in manus uenire.

II

Lusus erat sacrae conubia fallere taedae,
lusus et inmeritos exsecuisse mares.
utraque tu prohibes, Caesar, populisque futuris
succurris, nasci quod sine fraude iubes.
nec spado iam nec moechus erit te praeside quisquam:
at prius (o mores!) et spado moechus erat.

III

Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,
uera deum suboles; nascere, magne puer,
cui pater aeternas post saecula tradat habenas,

LXXVI hab. T R. 1 *Proficit* α. 2 *possint* α β. 4 *posses* β γ. LXXVIII 8 *qui modo* β. 29 *quo nec* β. 30 *Condyli*, u. IX 92, 2. 32 interpunctione correcta locum expediuit Greenough. LXXIX hab. T, 5–6 hab. R. 2 *est* om. T. LXXX 1 *uacabit* B. LXXXI hab. T R. 2 *nulli* T. LXXXII hab. T R. 4 *si* (pro *i*) α. *est* α. LXXXIII hab. T R. LXXXIV 9 *habeat* codd. (*abeat* Q).
VI II hab. T. 1 *serae* β. 4 *quos* β γ. 5 *quisque* T γ.

quique regas orbem cum seniore senex.
ipsa tibi niueo trahet aurea pollice fila
et totam Phrixi Iulia nebit ouem.

IV

Censor maxime principumque princeps,
cum tot iam tibi debeat triumphos,
tot nascentia templa, tot renata,
tot spectacula, tot deos, tot urbes,
plus debet tibi Roma quod pudica est.

V

Rustica mercatus multis sum praedia nummis:
mutua des centum, Caeciliane, rogo.
nil mihi respondes? tacitum te dicere credo
'Non reddes': ideo, Caeciliane, rogo.

VI

Comoedi tres sunt, sed amat tua Paula, Luperce,
quattuor: et κωφὸν Paula πρόσωπον amat.

VII

Iulia lex populis ex quo, Faustine, renata est
atque intrare domos iussa Pudicitia est,
aut minus aut certe non plus tricesima lux est,
et nubit decimo iam Telesilla uiro.
quae nubit totiens, non nubit: adultera lege est.
offendor moecha simpliciore minus.

VIII

Praetores duo, quattuor tribuni,
septem causidici, decem poetae
cuiusdam modo nuptias petebant
a quodam sene. non moratus ille
praeconi dedit Eulogo puellam.
dic, numquid fatue, Seuere, fecit?

IX

In Pompeiano dormis, Laeuine, theatro:
et quereris si te suscitat Oceanus?

X

Pauca Iouem nuper cum milia forte rogarem,
'Ille dabit' dixit 'qui mihi templa dedit.'
templa quidem dedit ille Ioui sed milia nobis
nulla dedit: pudet, a, pauca rogasse Iouem.
at quam non tetricus, quam nulla nubilus ira,
quam placido nostras legerat ore preces!
talis supplicibus tribuit diademata Dacis
et Capitolinas itque reditque uias.
dic precor, o nostri dic conscia uirgo Tonantis,
si negat hoc uultu, quo solet ergo dare?
sic ego: sic breuiter posita mihi Gorgone Pallas:
'Quae nondum data sunt, stulte, negata putas?'

XI

Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes
miraris? Pylades, Marce, bibebat idem,
nec melior panis turdusue dabatur Orestae,
sed par atque eadem cena duobus erat.
tu Lucrina uoras, me pascit aquosa peloris:
non minus ingenua est et mihi, Marce, gula.
te Cadmea Tyros, me pinguis Gallia uestit:
uis te purpureum, Marce, sagatus amem?
ut praestem Pyladen, aliquis mihi praestet Oresten.
hoc non fit uerbis, Marce: ut ameris, ama.

XII

Iurat capillos esse, quos emit, suos
Fabulla: numquid *ergo*, Paule, peierat?

XIII

Quis te Phidiaco formatam, Iulia, caelo,
uel quis Palladiae non putet artis opus?
candida non tacita respondet imagine lygdos
et placido fulget uiuus in ore decor.
ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo,
quem rapuit collo, parue Cupido, tuo.
ut Martis reuocetur amor summique Tonantis,
a te Iuno petat ceston et ipsa Venus.

XIV

Versus scribere posse te disertos
adfirmas, Laberi: quid ergo non uis?
uersus scribere qui potest disertos,
†non scribat†, Laberi: uirum putabo.

XV

Dum Phaethontea formica uagatur in umbra,
inplicuit tenuem sucina gutta feram.
sic modo quae fuerat uita contempta manente,
funeribus facta est nunc pretiosa suis.

XVI

Tu qui pene uiros terres et falce cinaedos,
iugera sepositi pauca tuere soli.
sic tua non intrent uetuli pomaria fures
sed puer et longis pulchra puella comis.

XVII

Cinnam, Cinname, te iubes uocari.
non est hic, rogo, Cinna, barbarismus?
tu si Furius ante dictus esses,
Fur ista ratione dicereris.

XVIII

Sancta Salonini terris requiescit Hiberis,
qua melior Stygias non uidet umbra domos.
sed lugere nefas: nam qui te, Prisce, reliquit,
uiuit qua uoluit uiuere parte magis.

XIX

Non de ui neque caede nec ueneno,
sed lis est mihi de tribus capellis:
uicini queror has abesse furto.
hoc iudex sibi postulat probari:
tu Cannas Mithridaticumque bellum
et periuria Punici furoris
et Sullas Mariosque Muciosque
magna uoce sonas manuque tota.
iam dic, Postume, de tribus capellis.

XX

Mutua te centum sestertia, Phoebe, rogaui,
cum mihi dixisses 'Exigis ergo nihil?'
inquiris, dubitas, cunctaris meque diebus
teque decem crucias: iam rogo, Phoebe, nega.

XXI

Perpetuam Stellae dum iungit Ianthida uati
laeta Venus, dixit 'Plus dare non potui.'
haec coram domina; sed nequius illud in aure:
'Tu ne quid pecces, exitiose, uide.

V hab. T R. **1** *nummis sum praedia multis* γ. **VI** hab. T. **VII** hab. T. **1** *relata* γ. **4** *telesina* β. **VIII** hab. T. **1** *Praecones* T. **6** *dignum quid* γ, *digno nequid* β. **X** hab. T. **9** *nostro* T. **12** *taxata* (pro *data*) γ. **XI** hab. T. **3** *turdus uidebatur* T. **XII 2** *ergo* suppl. Munro. *perierat* γ. **XIII 1** *formauit* β. **4** *liquor* γ. **7** *renouetur* β. **XIV 4** *conscribat* Schneid., fort. *non scribit, L.,* **XV** hab. T R. **XVI** hab. T R. **2** *loci* β γ. **4** *aut longis* β. **XVIII** hab. T R. **2** *domus* β. **XIX** hab. T. **7** *syllas* β. **XX** hab. T. **XXI 1-4** hab. T. **3** *aurem* β γ. **4** 'fort. *ambitiose*' Postgate.

saepe ego lasciuom Martem furibunda cecidi,
  legitimos esset cum uagus ante toros.
sed postquam meus est, nulla me paelice laesit:
  tam frugi Iuno uellet habere uirum.'
dixit et arcano percussit pectora loro.
  plaga iuuat: sed tu iam, dea, caede duos.

XXII

Quod nubis, Proculina, concubino
et, moechum modo, nunc facis maritum,
ne lex Iulia te notare possit,
non nubis, Proculina, sed fateris.

XXIII

Stare iubes nostrum semper tibi, Lesbia, penem:
  crede mihi, non est mentula quod digitus.
tu licet et manibus blandis et uocibus instes,
  te contra facies imperiosa tua est.

XXIV

Nil lasciuius est Charisiano:
Saturnalibus ambulat togatus.

XXV

Marcelline, boni suboles sincera parentis,
  horrida Parrhasio quem tegit Vrsa iugo,
ille uetus pro te patriusque quid optet amicus,
  accipe et haec memori pectore uota tene,
cauta sit ut uirtus nec te temerarius ardor
  in medios enses saeuaque tela ferat.
bella uelint Martemque ferum rationis egentes,
  tu potes et patris miles et esse ducis.

XXVI

Periclitatur capite Sotades noster.
reum putatis esse Sotaden? non est.
arrigere desit posse Sotades: lingit.

XXVII

Bis uicine Nepos (nam tu quoque proxima Florae
  incolis et ueteres tu quoque Ficelias)
est tibi, quae patria signatur imagine uoltus,
  testis maternae nata pudicitiae.
tu tamen annoso nimium ne parce Falerno,
  et potius plenos aere relinque cados.
est pia? sit locuples, sed potet filia mustum:
  amphora cum domina nunc noua fiet anus.
Caecuba non solos uindemia nutriat orbos:
  possunt et patres uiuere, crede mihi.

XXVIII

Libertus Melioris ille notus,
tota qui cecidit dolente Roma,
cari deliciae breues patroni,
hoc sub marmore Glaucias humatus
iuncto Flaminiae iacet sepulchro:
castus moribus, integer pudore,
uelox ingenio, decore felix.
bis senis modo messibus peractis
uix unum puer adplicabat annum.
qui fles talia, nil fleas, uiator.

XXIX

Non de plebe domus nec auarae uerna catastae,
  sed domini sancto dignus amore puer,
munera cum posset nondum sentire patroni,
  Glaucia libertus iam Melioris erat.
moribus hoc formaeque datum: quis blandior illo?
  aut quis Apollineo pulchrior ore fuit?
inmodicis breuis est aetas et rara senectus.
  quidquid ames, cupias non placuisse nimis.

XXX

Sex sestertia si statim dedisses,
cum dixti mihi 'Sume, tolle, dono,'
deberem tibi, Paete, pro ducentis.
at nunc cum dederis diu moratus,
post septem, puto, uel nouem Kalendas,
uis dicam tibi ueriora ueris?
sex sestertia, Paete, perdidisti.

XXXI

Vxorem, Charideme, tuam scis ipse sinisque
  a medico futui. uis sine febre mori.

XXXII

Cum dubitaret adhuc belli ciuilis Enyo,
  forsitan et posset uincere mollis Otho,
damnauit multo staturum sanguine Martem
  et fodit certa pectora tota manu.
sit Cato, dum uiuit, sane uel Caesare maior:
  dum moritur, numquid maior Othone fuit?

XXXIII

Nil miserabilius, Matho, pedicone Sabello
  uidisti, quo nil laetius ante fuit.
furta, fugae, mortes seruorum, incendia, luctus
  adfligunt hominem, iam miser et futuit.

XXXIV

Basia da nobis, Diadumene, pressa. 'Quot' inquis?
  oceani fluctus me numerare iubes
et maris Aegaei sparsas per litora conchas
  et quae Cecropio monte uagantur apes,
quaeque sonant pleno uocesque manusque theatro,
  cum populus subiti Caesaris ora uidet.
nolo quot arguto dedit exorata Catullo
  Lesbia: pauca cupit qui numerare potest.

XXXV

Septem clepsydras magna tibi uoce petenti
  arbiter inuitus, Caeciliane, dedit.
at tu multa diu dicis uitreisque tepentem
  ampullis potas semisupinus aquam.
ut tandem saties uocemque sitimque, rogamus
  iam de clepsydra, Caeciliane, bibas.

XXXVI

Mentula tam magna est, tantus tibi, Papyle, nasus,
  ut possis, quotiens arrigis, olfacere.

XXXVII

Secti podicis usque ad umbilicum
nullas relliquias habet Charinus,
et prurit tamen usque ad umbilicum.
o quanta scabie miser laborat!
culum non habet, est tamen cinaedus.

XXI 8 *iouem* γ. 10 *pare deo* γ, *parce deo* ς, *parce tuo* Heins. **XXIII** hab. T. 1 *semper nostrum* β γ. 4 *te contra* Schneid., *e contra* T, *contra te* β γ. **XXV** hab. T. 2 *teget* T, *tenet* Schneid. 7 *mortemque* T. 8 *patriae* β. **XXVII** 2 *ficetias* γ. 7 *est pia* Duff, *sit pia* codd. *si l.* P f. *et potet* β. 8 *fiat* Q. *opus* γ. **XXVIII** 6 *innocens* β. 9 'fort. *applicarat*' Postgate. **XXIX** post **XXX** hab. β. 8 *amas* γ. **XXX** 4 *rogatus* β. **XXXI** hab. T. 2 *subigi* (pro *futui*) T. **XXXII** 1–4 hab. T. 1 *Enyo. enpo* β, *senio* γ. 2 *possit* T. 4 *nuda manu* β γ. **XXXIV** hab. T R. 2 *mene* R. **XXXV** hab. T R. 3 *ducis* T L. **XXXVI** hab. T R. 1 *quantus* α β. *pamphile* β. **XXXVII** 2 *reliquias* codd.

XXXVIII

Aspicis ut paruus nec adhuc trieteride plena
Regulus auditum laudet et ipse patrem?
maternosque sinus uiso genitore relinquat
et patrias laudes sentiat esse suas?
iam clamor centumque uiri densumque corona
uolgus et infanti Iulia tecta placent.
acris equi suboles magno sic puluere gaudet,
sic uitulus molli proelia fronte cupit.
di, seruate, precor, matri sua uota patrique,
audiat ut natum Regulus, illa duos.

XXXIX

Pater ex Marulla, Cinna, factus es septem
non liberorum: namque nec tuus quisquam
nec est amici filiusue uicini,
sed in grabatis tegetibusque concepti
materna produnt capitibus suis furta.
hic qui retorto crine Maurus incedit
subolem fatetur esse se coci Santrae.
at ille sima nare, turgidis labris
ipsa est imago Pannychi palaestritae.
pistoris esse tertium quis ignorat,
quicumque lippum nouit et uidet Damam?
quartus cinaeda fronte, candido uoltu
ex concubino natus est tibi Lygdo:
percide, si uis, filium: nefas non est.
hunc uero acuto capite et auribus longis,
quae sic mouentur ut solent asellorum,
quis morionis filium negat Cyrtae?
duae sorores, illa nigra et haec rufa,
Croti choraulae uilicique sunt Carpi.
iam Niobidarum grex tibi foret plenus
si spado Coresus Dindymusque non esset.

XL

Femina praeferri potuit tibi nulla, Lycori:
praeferri Glycerae femina nulla potest.
haec erit hoc quod tu: tu non potes esse quod haec est.
tempora quid faciunt! hanc uolo, te uolui.

XLI

Qui recitat lana fauces et colla reuinctus,
hic se posse loqui, posse tacere negat.

XLII

Etrusci nisi thermulis lauaris,
inlotus morieris, Oppiane.
nullae sic tibi blandientur undae,
non fontes Aponi rudes puellis,
non mollis Sinuessa feruidique
fluctus Passeris aut superbus Anxur,
non Phoebi uada principesque Baiae.
nusquam tam nitidum uacat serenum:
lux ipsa est ibi longior, diesque
nullo tardius a loco recedit.
illic Taygeti uirent metalla
et certant uario decore saxa,
quae Phryx et Libys altius cecidit;
siccos pinguis onyx anhelat aestus
et flamma tenui calent ophitae.
ritus si placeant tibi Laconum,
contentus potes arido uapore
cruda Virgine Marciaue mergi;
quae tam candida, tam serena lucet
ut nullas ibi suspiceris undas
et credas uacuam nitere lygdon.
non adtendis et aure me supina
iam dudum quasi neglegenter audis.
inlotus morieris, Oppiane.

XLIII

Dum tibi felices indulgent, Castrice, Baiae
canaque sulpureis unda natatur aquis,
me Nomentani confirmant otia ruris
et casa iugeribus non onerosa suis.
hoc mihi Baiani soles mollisque Lucrinus,
hoc sunt mihi uestrae, Castrice, diuitiae.
quondam laudatas quocumque libebat ad undas
currere nec longas pertimuisse uias:
nunc urbis uicina iuuant facilesque recessus,
et satis est, pigro si licet esse mihi.

XLIV

Festiue credis te, Calliodore, iocari
et solum multo permaduisse sale.
omnibus adrides, dicteria dicis in omnis;
sic te conuiuam posse placere putas.
at si ego non belle sed uere dixero quiddam,
nemo propinabit, Calliodore, tibi.

XLV

Lusistis, satis est: lasciui nubite cunni:
permissa est uobis non nisi casta Venus.
haec est casta Venus? nubit Laetoria Lygdo:
turpior uxor erit quam modo moecha fuit.

XLVI

Vapulat adsidue ueneti quadriga flagello
nec currit: magnam rem, Catiane, facis.

XLVII

Nympha, mei Stellae quae fonte domestica puro
laberis et domini gemmea tecta subis,
siue Numae coniunx Triuiae te misit ab antris
siue Camenarum de grege nona uenis,
exsoluit uotis hac se tibi uirgine porca
Marcus, furtiuam quod bibit aeger aquam.
tu contenta meo iam crimine gaudia fontis
da secura tui: sit mihi sana sitis.

XLVIII

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata,
non tu, Pomponi, cena diserta tua est.

XLIX

Non sum de fragili dolatus ulmo,
nec quae stat rigida supina uena
de ligno mihi quolibet columna est,
sed uiua generata de cupressu,
quae nec saecula centiens peracta
nec longae cariem timet senectae.
hanc tu, quisquis es o malus, timeto,
nam si uel minimos manu rapaci
hoc de palmite laeseris racemos,
nascetur, licet hoc uelis negare,
inserta tibi ficus a cupressu.

L

Cum coleret puros pauper Telesinus amicos,
errabat gelida sordidus in togula:
obscenos ex quo coepit curare cinaedos,
argentum, mensas, praedia solus emit.

XXXIX 3 *filius qui β*. 7 *coci Santrae* Scriuer., *cogis antrae* codd. 19 *chroti β*. 20 *iamni ubida pruit g. γ, iamque hybridarum g. ς*. **XL** hab. T R. **XLII** 4 *nec γ*. 8 *micat β*. 18 *marciaque γ*. **XLIII** hab. T. 1 *se indulgent* Munro. 2 *nympha β γ, lympha* cod. unus. 6 *hoc uestrae mihi sunt β γ*. 9 *urbi γ*. **XLIV** hab. T. **XLV** 3-4 hab. T R. 2 *nobis γ*. 4 *turpius β γ*. **XLVI** hab. T. 1 *assiduo β*. 2 *facit β γ*. **XLVII** hab. T. 7 *meo lacrime g. γ*. **XLVIII** hab. T. **XLIX** 4, 11 *cupresso γ*. **L** hab. T.

uis fieri diues, Bithynice? conscius esto.
  nil tibi uel minimum basia pura dabunt.

LI

Quod conuiuaris sine me tam saepe, Luperce,
  inueni noceam qua ratione tibi.
irascor: licet usque uoces mittasque rogesque—
  'Quid facies?' inquis. quid faciam? ueniam.

LII

Hoc iacet in tumulo raptus puerilibus annis
  Pantagathus, domini cura dolorque sui,
uix tangente uagos ferro resecare capillos
  doctus et hirsutas excoluisse genas.
sis licet, ut debes, tellus, placata leuisque,
  artificis leuior non potes esse manu.

LIII

Lotus nobiscum est, hilaris cenauit, et idem
  inuentus mane est mortuus Andragoras.
tam subitae mortis causam, Faustine, requiris?
  in somnis medicum uiderat Hermocraten.

LIV

Tantos et tantas si dicere Sextilianum,
  Aule, uetes, iunget uix tria uerba miser.
'Quid sibi uult?' inquis. dicam quid suspicer esse:
  tantos et tantas Sextilianus amat.

LV

Quod semper casiaque cinnamoque
et nido niger alitis superbae
fragras plumbea Nicerotiana,
rides nos, Coracine, nil olentis,
malo quam bene olere nil olere.

LVI

Quod tibi crura rigent saetis et pectora uillis,
  uerba putas famae te, Charideme, dare?
extirpa, mihi crede, pilos de corpore toto
  teque pilare tuas testificare natis.
'Quae ratio est?' inquis. scis multos dicere multa:
  fac pedicari te, Charideme, putent.

LVII

Mentiris fictos unguento, Phoebe, capillos
  et tegitur pictis sordida calua comis.
tonsorem capiti non est adhibere necesse:
  radere te melius spongea, Phoebe, potest.

LVIII

Cernere Parrhasios dum te iuuat, Aule, triones
  comminus et Getici sidera pigra poli,
o quam paene tibi Stygias ego raptus ad undas
  Elysiae uidi nubila fusca plagae!
quamuis lassa tuos quaerebant lumina uultus
  atque erat in gelido plurimus ore Pudens.
si mihi lanificae ducunt non pulla sorores
  stamina nec surdos uox habet ista deos,
sospite me sospes Latias reueheris ad urbes
  et referes pili praemia clarus eques.

LIX

Et dolet et queritur sibi non contingere frigus
  propter sescentas Baccara gausapinas,
optat et obscuras luces uentosque niuesque,
  odit et hibernos, si tepuere, dies.
quid fecere mali nostrae tibi, saeue, lacernae
  tollere de scapulis quas leuis aura potest?
quanto simplicius, quanto est humanius illud,
  mense uel Augusto sumere gausapinas!

LX

Laudat, amat, cantat nostros mea Roma libellos,
  meque sinus omnes, me manus omnis habet.
ecce rubet quidam, pallet, stupet, oscitat, odit.
  hoc uolo: nunc nobis carmina nostra placent.

LXI

Rem factam Pompullus habet, Faustine: legetur
  et nomen toto sparget in orbe suum.
'Sic leue flauorum ualeat genus Vsiporum
  quisquis et Ausonium non amat imperium.'
ingeniosa tamen Pompulli scripta feruntur
  'Sed famae non est hoc, mihi crede, satis:
quam multi tineas pascunt blattasque diserti
  et redimunt soli carmina docta coci!
nescio quid plus est, quod donat saecula chartis:
  uicturus genium debet habere liber.'

LXII

Amisit pater unicum Salanus:
cessas munera mittere, Oppiane?
heu crudele nefas malaeque Parcae!
cuius uulturis hoc erit cadauer?

LXIII

Scis te captari, scis hunc qui captat, auarum,
  et scis qui captat quid, Mariane, uelit.
tu tamen hunc tabulis heredem, stulte, supremis
  scribis et esse tuo uis, furiose, loco.
'Munera magna tamen misit.' sed misit in hamo;
  et piscatorem piscis amare potest?
hicine deflebit uero tua fata dolore?
  si cupis, ut ploret, des, Mariane, nihil.

LXIV

Cum sis nec rigida Fabiorum gente creatus
nec qualem Curio, dum prandia portat aranti,
hirsuta peperit deprensa sub ilice coniunx,
sed patris ad speculum tonsi matrisque togatae
filius, et possit sponsam te sponsa uocare:
emendare meos, quos nouit fama, libellos
et tibi permittis felicis carpere nugas,
has, inquam, nugas, quibus aurem aduertere totam
non aspernantur proceres urbisque forique,
quas et perpetui dignantur scrinia Sili
et repetit totiens facundo Regulus ore,
quique uidet propius magni certamina Circi
laudat Auentinae uicinus Sura Dianae,
ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
non dedignatur bis terque reuoluere Caesar.
sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerua
acrius et tenues finxerunt pectus Athenae.
ne ualeam, si non multo sapit altius illud,
quod cum panticibus laxis et cum pede grandi
et rubro pulmone uetus nasisque timendum
omnia crudelis lanius per compita portat.
audes praeterea, quos nullus nouerit, in me
scribere uersiculos miseras et perdere chartas.
at si quid nostrae tibi bilis inusserit ardor,
uiuet et haerebit totaque legetur in urbe,
stigmata nec uafra delebit Cinnamus arte.

LI hab. T. 3 interpunctionem corr. Munro. 4 *inquit* T γ. **LII** hab. T R. 5 *uidebis* (pro *ut debes*) γ. **LIII** hab. T. **LVI** hab. T. **LVII** hab. T R. **LVIII** 2 *ferre* (pro *pigra*) γ. 6 *pudor* β. **LX** hab. T R. 2 *omnes* X[1], *omnis* cett. codd. **LXI** hab. T. 2 *spargit* T β. 9 *quod p. sit* T. 10 *senium* T. **LXII** 1 *silanus* β. 2 *mittere munera* γ. *appiane* β. **LXIII** hab. T. 7 *defluit* T. **LXIV** hab. T. 3 *rubicunda* (pro *deprensa*) β γ. 8 *quis* T. 12 *totiens* T. 17 *fixerunt* β γ. 20 *nasique* T. 22 *quod n. nouerat* T. 24 *si qui* T, *si quis* β. 25 *totoque—orbe* β γ.

sed miserere tui, rabido nec perditus ore
fumantem nasum niui temptaueris ursi.
sit placidus licet et lambat digitosque manusque,
si dolor et bilis, si iusta coegerit ira,
ursus erit: uacua dentes in pelle fatiges
et tacitam quaeras, quam possis rodere, carnem.

LXV

'Hexametris epigramma facis' scio dicere Tuccam.
Tucca, solet fieri, denique, Tucca, licet.
'Sed tamen hoc longum est.' solet hoc quoque, Tucca, licetque:
si breuiora probas, disticha sola legas.
conueniat nobis ut fas epigrammata longa
sit transire tibi, scribere, Tucca, mihi.

LXVI

Famae non nimium bonae puellam,
quales in media sedent Subura,
uendebat modo praeco Gellianus.
paruo cum pretio diu liceret,
dum puram cupit adprobare cunctis,
adtraxit prope se manu negantem
et bis terque quaterque basiauit.
quid profecerit osculo requiris?
sescentos modo qui dabat negauit.

LXVII

Cur tantum eunuchos habeat tua Caelia, quaeris,
Pannyche? uolt futui Caelia nec parere.

LXVIII

Flete nefas uestrum sed toto flete Lucrino,
Naides, et luctus sentiat ipsa Thetis.
inter Baianas raptus puer occidit undas
Eutychos ille, tuum, Castrice, dulce latus.
hic tibi curarum socius blandumque leuamen,
hic amor, hic nostri uatis Alexis erat.
numquid te uitreis nudum lascina sub undis
uidit et Alcidae nympha remisit Hylan?
an dea femineum iam neglegit Hermaphroditum
amplexu teneri sollicitata uiri?
quidquid id est, subitae quaecumque est causa rapinae,
sit, precor, et tellus mitis et unda tibi.

LXIX

Non miror quod potat aquam tua Bassa, Catulle:
miror quod Bassae filia potat aquam.

LXX

Sexagesima, Marciane, messis
acta est et, puto, iam secunda Cottae
nec se taedia lectuli calentis
expertum meminit die uel uno.
ostendit digitum, sed inpudicum,
Alconti Dasioque Symmachoque.
at nostri bene conputentur anni
et quantum tetricae tulere febres
aut languor grauis aut mali dolores
a uita meliore separetur:
infantes sumus et senes uidemur.
aetatem Priamique Nestorisque
longam qui putat esse, Marciane,
multum decipiturque falliturque.
non est uiuere, sed ualere uita est.

LXXI

Edere lasciuos ad Baetica crusmata gestus
et Gaditanis ludere docta modis,
tendere quae tremulum Pelian Hecubaeque maritum
posset ad Hectoreos sollicitare rogos,
urit et excruciat dominum Telethusa priorem.
uendidit ancillam, nunc redimit dominam.

LXXII

Fur notae nimium rapacitatis
conpilare Cilix uolebat hortum,
ingenti sed erat, Fabulle, in horto
praeter marmoreum nihil Priapum.
dum non uult uacua manu redire,
ipsum subripuit Cilix Priapum.

LXXIII

Non rudis indocta fecit me falce colonus:
dispensatoris nobile cernis opus.
nam Caeretani cultor ditissimus agri
hos Hilarus colles et iuga laeta tenet.
aspice quam certo uidear non ligneus ore
nec denota focis inguinis arma geram,
sed mihi perpetua numquam moritura cupresso
Phidiaca rigeat mentula digna manu.
uicini, moneo, sanctum celebrate Priapum
et bis septenis parcite iugeribus.

LXXIV

Medio recumbit imus ille qui lecto,
caluam trifilem semitatus unguento,
foditque tonsis ora laxa lentiscis,
mentitur, Aefulane: non habet dentes.

LXXV

Cum mittis turdumue mihi quadramue placentae,
siue femur leporis siue quid his simile est,
buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis.
has ego non mittam, Pontia, sed nec edam.

LXXVI

Ille sacri lateris custos Martisque togati,
credita cui summi castra fuere ducis,
hic situs est Fuscus. licet hoc, Fortuna, fateri:
non timet hostilis iam lapis iste minas;
grande iugum domita Dacus ceruice recepit
et famulum uictrix possidet umbra nemus.

LXXVII

Cum sis tam pauper quam nec miserabilis Iros,
tam iuuenis quam nec Parthenopaeus erat,
tam fortis quam nec cum uinceret Artemidorus,
quid te Cappadocum sex onus esse iuuat?
rideris multoque magis traduceris, Afer,
quam nudus medio si spatiere foro.
non aliter monstratur Atlans cum compare ginno
quaeque uehit similem belua nigra Libyn.
inuidiosa tibi quam sit lectica requiris?
non debes ferri mortuus hexaphoro.

LXXVIII

Potor nobilis, Aule, lumine uno
luscus Phryx erat alteroque lippus.
huic Heras medicus 'Bibas caueto:
uinum si biberis, nihil uidebis.'
ridens Phryx oculo 'Valebis' inquit.

LXIV 27 *rapido* T *γ*. 28 *uiui nasum β*. 32 *tacitus γ*. LXV hab. T R. 3 *licere β*. LXVII hab. T. 1, 2 *gelia β*, *gellia γ*. LXVIII hab. T. LXIX 2 *bassi γ*. *potet γ*. LXX 10 *separetur* Duff, *separentur* codd. 15 *uita* (om. *est*) P. LXXI 4 *sollicitare* C, u. VIII 56, 16, *sollicitata* codd. rell. LXXIII 3 *notissimus γ*. LXXV hab. T. 1 *turdumque γ*. 2 *est* om. *β γ*. LXXVI hab. T. LXXVII 1-6 hab. T. 1 *heros* T. 7 *ginno* Scriuer., *gibbo γ*, *mulo β*.

misceri sibi protinus deunces
sed crebros iubet. exitum requiris?
uinum Phryx, oculus bibit uenenum.

LXXIX

Tristis es et felix. sciat hoc Fortuna caueto:
ingratum dicet te, Lupe, si scierit.

LXXX

Vt noua dona tibi, Caesar, Nilotica tellus
miserat hibernas ambitiosa rosas.
nauita derisit Pharios Memphiticus hortos,
urbis ut intrauit limina prima tuae:
tantus ueris honos et odorae gratia Florae
tantaque Paestani gloria ruris erat;
sic, quacumque uagus gressumque oculosque ferebat,
tonsilibus sertis omne rubebat iter.
at tu Romanae iussus iam cedere brumae
mitte tuas messes, accipe, Nile, rosas.

LXXXI

Iratus tamquam populo, Charideme, lauaris:
inguina sic toto subluis in solio.
nec caput hic uellem sic te, Charideme, lauare.
et caput ecce lauas: inguina malo laues.

LXXXII

Quidam me modo, Rufe, diligenter
inspectum, uelut emptor aut lanista,
cum uultu digitoque subnotasset,
'Tune es, tune' ait 'ille Martialis,
cuius nequitias iocosque nouit
aurem qui modo non habet Batauam?'
subrisi modice, leuique nutu
me quem dixerat esse non negaui.
'Cur ergo' inquis 'habes malas lacernas?'
respondi: 'quia sum malus poeta.'
hoc ne saepius accidat poetae,
mittas, Rufe, mihi bonas lacernas

LXXXIII

Quantum sollicito fortuna parentis Etrusco,
tantum, summe ducum, debet uterque tibi.
nam tu missa tua reuocasti fulmina dextra:
hos cuperem mores ignibus esse Iouis;
si tua sit summo, Caesar, natura Tonanti,
utetur toto fulmine rara manus.
muneris hoc utrumque tui testatur Etruscus,
esse quod et comiti contigit et reduci.

LXXXIV

Octaphoro sanus portatur, Auite, Philippus.
hunc tu si sanum credis, Auite, furis.

LXXXV

Editur en sextus sine te mihi, Rufe Camoni,
nec te lectorem sperat, amice, liber:
impia Cappadocum tellus et numine laeuo
uisa tibi cineres reddit et ossa patri.
funde tuo lacrimas orbata Bononia Rufo,
et resonet tota planctus in Aemilia.
heu qualis pietas, heu quam breuis occidit aetas!
uiderat Alphei praemia quinta modo.
pectore tu memori nostros euoluere lusus,
tu solitus totos, Rufe, tenere iocos,
accipe cum fletu maesti breue carmen amici
atque haec apsentis tura fuisse puta.

LXXXVI

Setinum dominaeque niues densique trientes,
quando ego uos medico non prohibente bibam?
stultus et ingratus nec tanto munere dignus
qui mauult heres diuitis esse Midae.
possideat Libycas messis Hermumque Tagumque,
et potet caldam, qui mihi liuet, aquam.

LXXXVII

Di tibi dent et tu, Caesar, quaecumque mereris:
di mihi dent et tu quae uolo, si merui.

LXXXVIII

Mane salutaui uero te nomine casu
nec dixi dominum, Caeciliane, meum.
quanti libertas constet mihi tanta, requiris?
centum quadrantes abstulit illa mihi.

LXXXIX

Cum peteret seram media iam nocte matellam
arguto madidus pollice Panaretus,
Spoletina data est sed quam siccauerat ipse,
nec fuerat soli tota lagona satis.
ille fide summa testae sua uina remensus
reddidit oenophori pondera plena sui.
miraris, quantum biberat, cepisse lagonam?
desine mirari, Rufe: merum biberat.

XC

Moechum Gellia non habet nisi unum.
turpe est hoc magis: uxor est duorum.

XCI

Sancta ducis summi prohibet censura uetatque
moechari. gaude, Zoile: non futuis.

XCII

Caelatus tibi cum sit, Anniane,
serpens in patera Myronos arte,
Vaticana bibis: bibis uenenum.

XCIII

Tam male Thais olet quam non fullonis auari
testa uetus media sed modo fracta uia,
non ab amore recens hircus, non ora leonis,
non detracta cani Transtiberina cutis,
pullus abortiuo nec cum putrescit in ouo,
amphora corrupto nec uitiata garo.
uirus ut hoc alio fallax permutet odore,
deposita quotiens balnea ueste petit,
psilothro uiret aut acida latet oblita creta
aut tegitur pingui terque quaterque faba.
cum bene se tutam per fraudes mille putauit,
omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

XCIV

Ponuntur semper chrysendeta Calpetiano
siue foris seu cum cenat in urbe domi.
sic etiam in stabulo semper, sic cenat in agro.
non habet ergo aliud? non habet immo suum.

LXXX hab. T R. **4** *orbis* α. **8** *textilibus* γ. **LXXXI** hab. T. **1** *laueris* T L. **LXXXIV** hab. T R. **1** *libellus* (pro *Philippus*) R. **2** *amice* α. **LXXXV** hab. T. **1** *Edtus est* β. **8** *quanta* β, *quinque* γ. **LXXXVI** hab. T. **2** *uiuam* β. **6** *libet* codd. **LXXXVIII** hab. T. **2** *sosibiane* β. **3** *constat* T X. **LXXXIX** hab. T. **4** *tanta* γ. **XCII 2** *artes* γ. **XCIII** hab. T.

LIBER SEPTIMVS

I

Accipe belligerae crudum thoraca Mineruae,
ipsa Medusaeae quem timet ira comae.
dum uacat, haec, Caesar, poterit lorica uocari:
pectore cum sacro sederit, aegis erit.

II

Inuia Sarmaticis domini lorica sagittis
et Martis Getico tergore fida magis,
quam uel ad Aetolae securam cuspidis ictus
texuit innumeri lubricus unguis apri,
felix sorte tua, sacrum cui tangere pectus
fas erit et nostri mente calere dei.
i comes et magnos inlaesa merere triumphos
palmataeque ducem, sed cito, redde togae.

III

Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

IV

Esset, Castrice, cum mali coloris,
uersus scribere coepit Oppianus.

V

Si desiderium, Caesar, populique patrumque
respicis et Latiae gaudia uera togae,
redde deum uotis poscentibus. inuidet hosti
Roma suo, ueniat laurea multa licet:
terrarum dominum propius uidet ille tuoque
terretur uultu barbarus et fruitur.

VI

Ecquid Hyperboreis ad nos conuersus ab oris
Ausonias Caesar iam parat ire uias?
certus abest auctor sed uox hoc nuntiat omnis:
credo tibi, uerum dicere, Fama, soles.
publica uictrices testantur gaudia chartae,
Martia laurigera cuspide pila uirent.
rursus, io, magnos clamat tibi Roma triumphos,
INVICTVSque tua, Caesar, in urbe sonas.
sed iam laetitiae quo sit fiducia maior,
Sarmaticae laurus nuntius ipse ueni.

VII

Hiberna quamuis Arctos et rudis Peuce
et ungularum pulsibus calens Hister
fractusque cornu iam ter inprobo Rhenus
teneat domantem regna perfidae gentis
te, summe mundi rector et parens orbis,
abesse nostris non tamen potes uotis.
illic et oculis et animis sumus, Caesar,
adeoque mentes omnium tenes unus
ut ipsa magni turba nesciat Circi
utrumne currat Passerinus an Tigris.

VIII

Nunc hilares, si quando mihi, nunc ludite, Musae:
uictor ab Odrysio redditur orbe deus.
certa facis populi tu primus uota, December:
iam licet ingenti dicere uoce 'Venit!'
felix sorte tua! poteras non cedere Iano,
gaudia si nobis quae dabit ille dares.
festa coronatus ludet conuicia miles,
inter laurigeros cum comes ibit equos.
fas audire iocos leuioraque carmina, Caesar,
et tibi, si lusus ipse triumphus amat.

IX

Cum sexaginta numeret Cascellius annos,
ingeniosus homo est: quando disertus erit?

X

Pedicatur Eros, fellat Linus: Ole, quid ad te
de cute quid faciant ille uel ille sua?
centenis futuit Matho milibus: Ole, quid ad te?
non tu propterea sed Matho pauper erit.
in lucem cenat Sertorius: Ole, quid ad te,
cum liceat tota stertere nocte tibi?
septingenta Tito debet Lupus: Ole, quid ad te?
assem ne dederis crediderisue Lupo.
illud dissimulas ad te quod pertinet, Ole,
quodque magis curae conuenit esse tuae.
pro togula debes: hoc ad te pertinet, Ole.
quadrantem nemo iam tibi credit: et hoc.
uxor moecha tibi est: hoc ad te pertinet, Ole.
poscit iam dotem filia grandis: et hoc.
dicere quindecies poteram quod pertinet ad te:
sed quid agas ad me pertinet, Ole, nihil.

XI

Cogis me calamo manuque nostra
emendare meos, Pudens, libellos.
o quam me nimium probas amasque
qui uis archetypas habere nugas!

XII

Sic me fronte legat dominus, Faustine, serena
excipiatque meos qua solet aure iocos,
ut mea nec iuste quos odit pagina laesit
et mihi de nullo fama rubore placet.
quid prodest, cupiant cum quidam nostra uideri,
si qua Lycambeo sanguine tela madent,
uipereumque uomat nostro sub nomine uirus,
qui Phoebi radios ferre diemque negat?
ludimus innocui: scis hoc bene: iuro potentis
per genium Famae Castaliumque gregem
perque tuas aures, magni mihi numinis instar,
lector inhumana liber ab inuidia.

XIII

Dum Tiburtinis albescere solibus audit
antiqui dentis fusca Lycoris ebur,
uenit in Herculeos colles. quid Tiburis alti
aura ualet! paruo tempore nigra redit.

XIV

Accidit infandum nostrae scelus, Aule, puellae;
amisit lusus deliciasque suas:
non quales teneri plorauit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui,

VII I 2 *deae* (pro *comae*) γ. **II** hab. R. **III** hab. R. **2** *nec—mittas* R, *nec—mittis* γ. **IV 2** *appianus* β. **V 3** *hosti* ς, *hostis* codd. **VI 3–10** hab. T. **5** *puplica* T. **8** *inuitusque* T. **VII 3** *improbus* β. **5** om. β. *summe* ς, *summi* γ. *et* ς, *te* γ. **10** *passarinus* β. *aut* γ. **VIII 5** *poteris* L. **IX** hab. R. **X** hab. R. **3** *subegit* (pro *futuit*) R. **10** om. R. **12–13** om. β. **XII 1 4, 9–12** hab. T, **1–2** hab. R. **12** *liber* om. T. **XIII 1** *collibus* γ.

uel Stellae cantata meo quas fleuit Ianthis,
cuius in Elysio nigra columba uolat:
lux mea non capitur nugis neque moribus istis
nec dominae pectus talia damna mouent:
bis senos puerum numerantem perdidit annos,
mentula cui nondum sesquipedalis erat.

XV

Quis puer hic nitidis absistit Ianthidos undis?
effugit dominam Naida numquid Hylas?
o bene quod silua colitur Tirynthius ista
et quod amatrices tam prope seruat aquas!
securus licet hos fontes, Argynne, ministres:
nil facient Nymphae: ne uelit ipse caue.

XVI

Aera domi non sunt, superest hoc, Regule, solum
ut tua uendamus munera: numquid emis?

XVII

Ruris bybliotheca delicati,
uicinam uidet unde lector urbem,
inter carmina sanctiora si quis
lasciuae fuerit locus Thaliae,
hos nido licet inseras uel imo,
septem quos tibi misimus libellos
auctoris calamo sui notatos:
haec illis pretium facit litura.
at tu munere, delicata, paruo
quae cantaberis orbe nota toto,
pignus pectoris hoc mei tuere,
Iuli bybliotheca Martialis.

XVIII

Cum tibi sit facies de qua nec femina possit
dicere, cum corpus nulla litura notet,
cur te tam rarus cupiat repetatque fututor
miraris? uitium est non leue, Galla, tibi.
accessi quotiens ad opus mixtisque mouemur
inguinibus, cunnus non tacet, ipsa taces.
di facerent ut tu loquereris et ille taceret:
offendor cunni garrulitate tui.
pedere te mallem: namque hoc nec inutile dicit
Symmachus et risum res mouet ista simul.
quis ridere potest fatui poppysmata cunni?
cum sonat hic, cui non mentula mensque cadit?
dic aliquid saltem clamosoque obstrepe cunno
et, si adeo muta es, disce uel inde loqui.

XIX

Fragmentum quod uile putas et inutile lignum,
haec fuit ignoti prima carina maris.
quam nec Cyaneae quondam potuere ruinae
frangere nec Scythici tristior ira freti,
saecula uicerunt: sed quamuis cesserit annis,
sanctior est salua parua tabella rate.

XX

Nihil est miserius neque gulosius Santra.
rectam uocatus cum *cucurrit* ad cenam,
quam tot diebus noctibusque captauit,
ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
et utramque coxam leporis et duos armos,
nec erubescit peierare de turdo
et ostreorum rapere liuidos cirros.
buccis placentae sordidam linit mappam;
illic et uuae conlocantur ollares
et Punicorum pauca grana malorum
et excauatae pellis indecens uoluae
et lippa ficus debilisque boletus.
sed mappa cum iam mille rumpitur furtis,
rosos tepenti spondylos sinu condit
et deuorato capite turturem truncum.
colligere longa turpe nec putat dextra
analecta quidquid et canes reliquerunt.
nec esculenta sufficit gulae praeda:
mixto lagonam replet ad pedes uino.
haec per ducentas cum domum tulit scalas
seque obserata clusit anxius cella
gulosus ille, postero die—uendit.

XXI

Haec est illa dies, quae magni conscia partus
Lucanum populis et tibi, Polla, dedit.
heu! Nero crudelis nullaque inuisior umbra,
debuit hoc saltem non licuisse tibi.

XXII

Vatis Apollinei magno memorabilis ortu
lux redit: Aonidum turba, fauete sacris.
haec meruit, cum te terris, Lucane, dedisset,
mixtus Castaliae Baetis ut esset aquae.

XXIII

Phoebe, ueni, sed quantus eras cum bella tonanti
ipse dares Latiae plectra secunda lyrae.
quid tanta pro luce precer? tu, Polla, maritum
saepe colas et se sentiat ille coli.

XXIV

Cum Iuuenale meo quae me committere temptas,
quid non audebis, perfida lingua, loqui?
te fingente nefas Pyladen odisset Orestes,
Thesea Pirithoi destituisset amor,
tu Siculos fratres et maius nomen Atridas
et Ledae poteras dissociare genus.
hoc tibi pro meritis et talibus inprecor ausis,
ut facias illud quod, puto, lingua, facis.

XXV

Dulcia cum tantum scribas epigrammata semper
et cerussata candidiora cute,
nullaque mica salis nec amari fellis in illis
gutta sit, o demens, uis tamen illa legi!
nec cibus ipse iuuat morsu fraudatus aceti,
nec grata est facies cui gelasinus abest.
infanti melimela dato fatuasque mariscas:
nam mihi, quae nouit pungere, Chia sapit.

XXVI

Apollinarem conueni meum, scazon,
et si uacabit (ne molestus accedas)
hoc qualecumque, cuius aliqua pars ipse est
dabis: hoc facetae carmen inbuant aures.
si te receptum fronte uideris tota,
noto rogabis ut fauore sustentet.
quanto mearum, scis, amore nugarum
flagret: nec ipse plus amare te possum.
contra malignos esse si cupis tutus,
Apollinarem conueni meum, scazon.

XIV 7 *amoribus* ς, *cmoribus* E A. 9 *senos* Heins., u. ad VII 40, 6, IX 50, 3, *denos* codd. **XV** 2 *et fugit* γ. 6 *faciunt* γ. **XVI** hab. R. **XVII** 9 interpunctionem corr. Munro. *dedicata* β. **XVIII** hab. T. 3 *salitor* (pro *fututor*) T. 5 *mouetur* T. 6 *monstrum* (pro *cunnus*) T. 8 *monstri* T. 9 *uellem* T γ. 10 *semel* T γ. 11 *nostri* (i.e. *monstri*) T. 13 *monstro* T. **XIX** hab. T. 2, 4 interpunctionem corr. Duff, u. Ou. Heroid. IX 25. **XX** 2 *cucurrit* ς, *currit* codd. 8 *buccis placentae* Scriuer., *buccis plangentem* β, *dulcis placenta* γ. 10 *nec* (pro *et*) Heins. 13 *furtis. uirus* L, *hirus* P, *hircus* Q, *lurris* f. 14 *tepentis phondulos* β. **XXI** hab. R. 1 *magni quae* β. **XXIII** 1 *canenti* β. **XXIV** hab. T, 1, 2 hab. R. 1 *quid* α. 3 *pylades odisset oresten* β. 5 *et siculos* T. **XXV** hab. T. **XXVI** 4 *hoc* ς, *haec* codd. *facetae* Gronou., *facetum* codd. 9 *potes* (pro *cupis*) γ.

XXVII

Tuscae glandis aper populator et ilice multa
iam piger, Aetolae fama secunda ferae,
quem meus intrauit splendenti cuspide Dexter,
praeda iacet nostris inuidiosa focis.
pinguescant madido laeti nidore penates
flagret et exciso festa culina iugo.
sed cocus ingentem piperis consumet aceruum,
addet et arcano mixta Falerna garo.
ad dominum redeas, noster te non capit ignis,
conturbator aper: uilius esurio.

XXVIII

Sic Tiburtinae crescat tibi silua Dianae
et properet caesum saepe redire nemus,
nec Tartesiacis Pallas tua, Fusce, trapetis
cedat et inmodici dent bona musta lacus;
sic fora mirentur, sic te Palatia laudent,
excolat et geminas plurima palma fores:
otia dum medius praestat tibi parua December,
exige, sed certa, quos legis, aure iocos.
'Scire libet uerum? res est haec ardua.' sed tu
quod tibi uis dici dicere, Fusce, potes.

XXIX

Thestyle, Victoris tormentum dulce Voconi,
quo nemo est toto notior orbe puer,
sic etiam positis formosus amere capillis
et placeat uati nulla puella tuo:
paulisper domini doctos sepone libellos,
carmina Victori dum lego parua tuo.
et Maecenati, Maro cum cantaret Alexin,
nota tamen Marsi fusca Melaenis erat.

XXX

Das Parthis, das Germanis, das, Caelia, Dacis,
nec Cilicum spernis Cappadocumque toros;
et tibi de Pharia Memphiticus urbe tututor
nauigat, a rubris et niger Indus aquis;
nec recutitorum fugis inguina Iudaeorum,
nec te Sarmatico transit Alanus equo.
qua ratione facis, cum sis Romana puella,
quod Romana tibi mentula nulla placet?

XXXI

Raucae chortis aues et oua matrum
et flauas medio uapore Chias
et fetum querulae rudem capellae
nec iam frigoribus pares olinas
et canum gelidis holus pruinis
de nostro tibi missa rure credis?
o quam, Regule, diligenter erras!
nil nostri, nisi me, ferunt agelli.
quidquid uilicus Vmber aut colonus
aut rus marmore tertio notatum
aut Tusci tibi Tusculiue mittunt,
id tota mihi nascitur Subura.

XXXII

Attice, facundae renouas qui nomina gentis
nec sinis ingentem conticuisse domum,
te pia Cecropiae comitatur turba Mineruae,
te secreta quies, te sophos omnis amat.
at iuuenes alios fracta colit aure magister
et rapit inmeritas sordidus unctor opes.
non pila, non follis, non te paganica thermis
praeparat aut nudi stipitis ictus hebes,
uara nec in lento ceromate bracchia tendis,
non harpasta uagus puluerulenta rapis,
sed curris niueas tantum prope Virginis undas
aut ubi Sidonio taurus amore calet.
per uarias artes, omnis quibus area seruit,
ludere, cum liceat currere, pigritia est.

XXXIII

Sordidior caeno cum sit toga, calceus autem
candidior prima sit tibi, Cinna, niue:
deiecto quid, inepte, pedes perfundis amictu?
collige, Cinna, togam; calceus ecce perit.

XXXIV

Quo possit fieri modo, Seuere,
ut uir pessimus omnium Charinus
unam rem bene fecerit, requiris?
dicam, sed cito. quid Nerone peius?
quid thermis melius Neronianis?
non dest protinus, ecce, de malignis
qui sic rancidulo loquatur ore:
'Quid tu tot domini deique nostri
praefers muneribus?' Neronianas
thermas praefero balneis cinaedi.

XXXV

Inguina succinctus nigra tibi seruos aluta
stat, quotiens calidis tota foueris aquis.
sed meus, ut de me taceam, Laecania, seruos
Iudaeum nuda sub cute pondus habet,
sed nudi tecum iuuenesque senesque lauantur.
an sola est serui mentula uera tui?
ecquid femineos sequeris, matrona, recessus,
secretusque tua, cunne, lauaris aqua?

XXXVI

Cum pluuias madidumque Iouem perferre negaret
et rudis hibernis uilla nataret aquis,
plurima, quae posset subitos effundere nimbos,
muneribus uenit tegula missa tuis.
horridus, ecce, sonat Boreae stridore December:
Stella, tegis uillam, non tegis agricolam.

XXXVII

Nosti mortiferum quaestoris, Castrice, signum?
est operae pretium discere theta nouum:
exprimeret quotiens rorantem frigore nasum,
letalem iuguli iusserat esse notam.
turpis ab inuiso pendebat stiria naso,
cum flaret media fauce December atrox:
collegae tenuere manus: quid plura requiris?
emungi misero, Castrice, non licuit.

XXXVIII

Tantus es et talis nostri, Polypheme, Seueri
ut te mirari possit et ipse Cyclops.
sed nec Scylla minor. quod si fera monstra duorum
iunxeris, alterius fiet uterque timor.

XXXIX

Discursus uarios uagumque mane
et fastus et haue potentiorum
cum perferre patique iam negaret,
coepit fingere Caelius podagram.
quam dum uolt nimis adprobare ueram

XXVII 5 *lacti* ς, *lacto* γ, *tetri* L P Q. **XXVIII** 3 *tartis iaces* β, *tarpesiacis* γ. **XXIX** 1 *Victoris* ς, *uicturi* codd. 2 *urbe* P Q f. 3 *formonsus* A. **XXX** hab. T. 3 *salitor* (pro *fututor*) T. **XXXI** 1–3, 5–8 hab. T. 6 *rure missa* β γ. 9 *Calenus* Heins. 12 *in tota* β. **XXXII** 4 *phos* E, *phosus* X, *sophos* A, *chorus* C. **XXXIII** hab. T. 3 *delecto* γ, *neglecto* β. **XXXIV** 8, 9 *quid tu tot* Housman, *quid te tot* β, *ut quid tu* X V, *quid tu* E A. interpunx. post *muneribus* Housman. *neronianis* β. **XXXV** 1–6 hab. T. 4 *nulla* β γ. 5 *et* β. *lauamur* β. **XXXVI** hab. T. 3 *possit* T. **XXXVII** hab. T, 5–6 hab. R. 1 *Nostri* T. 6 *madida* β γ. 7 *nasus* (pro *manus*) T. **XXXIX** 5 *uult dum* β.

et sanas linit obligatque plantas
inceditque gradu laborioso,
(quantum cura potest et ars doloris!)
desit fingere Caelius podagram.

XL

Hic iacet ille senex Augusta notus in aula,
pectore non humili passus utrumque deum;
natorum pietas sanctis quem coniugis umbris
miscuit: Elysium possidet ambo nemus.
occidit illa prior uiridi fraudata iuuenta:
hic prope ter senas uixit Olympiadas.
sed festinatis raptum tibi credidit annis,
aspexit lacrimas quisquis, Etrusce, tuas.

XLI

Cosmicos esse tibi, Semproni Tucca, uideris.
cosmica, Semproni, tam mala quam bona sunt.

XLII

Muneribus cupiat si quis contendere tecum,
audeat hic etiam, Castrice, carminibus.
nos tenues in utroque sumus uincique parati:
inde sopor nobis et placet alta quies.
tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quaeris?
Alcinoo nullum poma dedisse putas?

XLIII

Primum est ut praestes, si quid te, Cinna, rogabo;
illud deinde sequens ut cito, Cinna, neges.
diligo praestantem; non odi, Cinna, negantem:
sed tu nec praestas nec cito, Cinna, negas.

XLIV

Maximus ille tuus, Ouidi, Caesonius hic est,
cuius adhuc uultum uiuida cera tenet.
hunc Nero damnauit; sed tu damnare Neronem
ausus es et profugi, non tua, fata sequi:
aequora per Scyllae magnus comes exulis isti,
qui modo nolueras consulis ire comes.
si uictura meis mandantur nomina chartis
et fas est cineri me superesse meo,
audiet hoc praesens uenturaque turba fuisse
illi te, Senecae quod fuit ille suo.

XLV

Facundi Senecae potens amicus,
caro proximus aut prior Sereno,
hic est Maximus ille, quem frequenti
felix littera pagina salutat.
hunc tu per Siculas secutus undas,
o nullis Ouidi tacende linguis,
spreuisti domini furentis iras.
miretur Pyladen suum uetustas,
haesit qui comes exuli parentis.
quis discrimina conparet duorum?
haesisti comes exuli Neronis.

XLVI

Commendare tuum dum uis mihi carmine munus
Maeonioque cupis doctius ore loqui,
excrucias multis pariter me teque diebus,
et tua de nostro, Prisce, Thalia tacet.
diuitibus poteris musas elegosque sonantes
mittere: pauperibus munera πεζά dato.

XLVII

Doctorum Licini celeberrime Sura uirorum,
cuius prisca grauis lingua reduxit auos,
redderis (heu, quanto fatorum munere!) nobis
gustata Lethes paene remissus aqua.
perdiderant iam uota metum securaque flebat
†tristitia et lacrimis† iamque peractus eras:
non tulit inuidiam taciti regnator Auerni
et raptas Fatis reddidit ipse colus.
scis igitur quantas hominum mors falsa querellas
mouerit et frueris posteritate tua.
uiue uelut rapto fugitiuaque gaudia carpe:
perdiderit nullum uita reuersa diem.

XLVIII

Cum mensas habeat fere trecentas,
pro mensis habet Annius ministros:
transcurrunt gabatae uolantque lances.
has uobis epulas habete, lauti:
nos offendimur ambulante cena.

XLIX

Parua suburbani munuscula mittimus horti:
faucibus oua tuis, poma, Seuere, gulae.

L

Fons dominae, regina loci quo gaudet Ianthis,
gloria conspicuae deliciumque domus,
cum tua tot niueis ornetur ripa ministris
et Ganymedeo luceat unda choro,
quid facit Alcides silua sacratus in ista?
tam uicina tibi cur tenet antra deus?
numquid Nympharum notos obseruat amores,
tam multi pariter ne rapiantur Hylae?

LI

Mercari nostras si te piget, Vrbice, nugas
et lasciua tamen carmina nosse libet,
Pompeium quaeres, et nosti forsitan, Auctum;
Vltoris prima Martis in aede sedet
iure madens varioque togae limatus in usu.
non lector meus hic, Vrbice, sed liber est.
sic tenet absentes nostros cantatque libellos
ut pereat chartis littera nulla meis:
denique, si uellet, poterat scripsisse uideri;
sed famae mauult ille fauere meae.
hunc licet a decuma (neque enim satis ante uacabit)
sollicites, capiet cenula parua duos,
ille leget, bibe tu; nolis licet, ille sonabit:
et cum 'Iam satis est' dixeris, ille leget.

LII

Gratum est quod Celeri nostros legis, Aucte, libellos,
si tamen et Celerem quod legis, Aucte, iuuat.
ille meas gentes et Celtas rexit Hiberos,
nec fuit in nostro certior orbe fides.
maior me tanto reuerentia turbat, et aures
non auditoris, iudicis esse puto.

LIII

Omnia misisti mihi Saturnalibus, Vmber,
munera, contulerant quae tibi quinque dies:
bis senos triplices et dentiscalpia septem;
his comes accessit spongea mappa calix
semodiusque fabae cum uimine Picenarum
et Laletanae nigra lagona sapae;

XL hab. T. **6** *propter senas* T. *denas* γ. *uidit* γ. **XLII** hab. T. **XLIII** hab. R. **XLIV 1** fort. '*Proximus i. tuis*' Postgate. **7** *si* ς, *sic* codd. **XLV 2** om. β. **11** om. β. **XLVI** hab. R. **4** *pisce* β. *placet* β. **6** πεζά Palmer, *Prisce* ex *pisce* R, *pexa* β, *plena* γ. **XLVII 5, 6** *flebant. tristitia* Postgate. **6** *tristia* P Q, *tristities* Housman. **8** *ruptas* Gronou. **11** *raptor* β. **XLIX 1** *Pauca* β. **L 6** *uicina tui* γ. **LI 13** *nolles* γ. **LII 1–2, 5–6** hab. T. **LIII 6** *Laectanae* Friedl.

paruaque cum canis uenerunt cottana prunis
  et Libycae fici pondere testa grauis.
uix puto triginta nummorum tota fuisse
  munera, quae grandes octo tulere Syri.
quanto commodius nullo mihi ferre labore
  argenti potuit pondera quinque puer!

LIV

Semper mane mihi de me mera somnia narras,
  quae moueant animum sollicitentque meum.
iam prior ad faecem, sed et haec uindemia, uenit,
  exorat noctes dum mihi saga tuas;
consumpsi salsasque molas et turis aceruos;
  decreuere greges, dum cadit agna frequens;
non porcus, non chortis aues, non oua supersunt.
  aut uigila aut dormi, Nasidiane, tibi.

LV

Nulli munera, Chreste, si remittis,
nec nobis dederis remiserisque:
credam te satis esse liberalem.
sed si reddis Apicio Lupoque
et Gallo Titioque Caesioque,
linges non mihi (nam proba et pusilla est)
sed quae de Solymis uenit perustis
damnatam modo mentulam tributis.

LVI

Astra polumque pie cepisti mente, Rabiri,
  Parrhasiam mira qui struis arte domum.
Phidiaco si digna Ioui dare templa parabit,
  has petet a nostro Pisa Tonante manus.

LVII

Castora de Polluce Gabinia fecit Achillan:
  πὺξ ἀγαθός fuerat, nunc erit ἱππόδαμος.

LVIII

Iam sex aut septem nupsisti, Galla, cinaedis,
  dum coma te nimium pexaque barba iuuat.
deinde, experta latus madidoque simillima loro
  inguina nec lassa stare coacta manu,
deseris inbelles thalamos mollemque maritum,
  rursus et in similes decidis usque toros.
quaere aliquem Curios semper Fabiosque loquentem,
  hirsutum et dura rusticitate trucem:
inuenies: sed habet tristis quoque turba cinaedos:
  difficile est uero nubere, Galla, uiro.

LIX

Non cenat sine apro noster, Tite, Caecilianus.
  bellum conuiuam Caecilianus habet.

LX

Tarpeiae uenerande rector aulae,
quem saluo duce credimus Tonantem,
cum uotis sibi quisque te fatiget
et poscat dare quae dei potestis:
nil pro me mihi, Iuppiter, petenti
ne suscensueris uelut superbo.
te pro Caesare debeo rogare:
pro me debeo Caesarem rogare.

LXI

Abstulerat totam temerarius institor urbem
  inque suo nullum limine limen erat.
iussisti tenuis, Germanice, crescere uicos,
  et modo quae fuerat semita, facta uia est.
nulla catenatis pila est praecincta lagonis
  nec praetor medio cogitur ire luto,
stringitur in densa nec caeca nouacula turba,
  occupat aut totas nigra popina uias.
tonsor copo cocus lanius sua limina seruant.
  nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.

LXII

Reclusis foribus grandes percidis, Amille,
  et te deprendi, cum facis ista, cupis,
ne quid liberti narrent seruique paterni
  et niger obliqua garrulitate cliens.
non pedicari se qui testatur, Amille,
  illud saepe facit quod sine teste facit.

LXIII

Perpetui numquam moritura uolumina Sili
  qui legis et Latia carmina digna toga,
Pierios tantum uati placuisse recessus
  credis et Aoniae Bacchica serta comae?
sacra coturnati non attigit ante Maronis
  impleuit magni quam Ciceronis opus:
hunc miratur adhuc centum grauis hasta uirorum,
  hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
postquam bis senis ingentem fascibus annum
  rexerat, adserto qui sacer orbe fuit,
emeritos Musis et Phoebo tradidit annos
  proque suo celebrat nunc Helicona foro.

LXIV

Qui tonsor tota fueras notissimus urbe
  et post hoc dominae munere factus eques,
Sicanias urbes Aetnaeaque regna petisti,
  Cinname, cum fugeres tristia iura fori.
qua nunc arte graues tolerabis inutilis annos?
  quid facit infelix et fugitiua quies?
non rhetor, non grammaticus ludiue magister,
  non Cynicus, non tu Stoicus esse potes,
uendere nec uocem Siculis plausumque theatris.
  quod superest, iterum, Cinname, tonsor eris.

LXV

Lis te bis decumae numerantem frigora brumae
  conterit una tribus, Gargiliane, foris.
a miser et demens! uiginti litigat annis
  quisquam cui uinci, Gargiliane, licet?

LXVI

Heredem Fabius Labienum ex asse reliquit:
  plus meruisse tamen se Labienus ait.

LXVII

Pedicat pueros tribas Philaenis
et tentigine saeuior mariti
undenas dolat in die puellas.
harpasto quoque subligata ludit
et flauescit haphe, grauesque draucis
halteras facili rotat lacerto,
et putri lutulenta de palaestra
uncti uerbere uapulat magistri:
nec cenat prius aut recumbit ante
quam septem uomuit meros deunces;
ad quos fas sibi tunc putat redire,
cum coloephia sedecim comedit.
post haec omnia cum libidinatur,
non fellat (putat hoc parum uirile),
sed plane medias uorat puellas.

LIV hab. T. **7** *auis* T. **LVI 1** *pie cepisti* L, *precepisti* E F. **4** *petat* γ. **LIX** hab. T. **LXI 1–4, 9–10** hab. T. **LXII 1** *grandis* P. **1, 5** *anulle* γ, *Hamille* Friedl. **5** *qui se* β. **LXIII 10** *urbe* β. **LXIV** hab. T. **1** *fueras tota* $\beta\gamma$. **3** *aeternaque* γ, *atheniaque* β. **LXV** hab. T. **LXVII 3** *dolat* Gruter, *dolet* β, *uorat* γ. **5** *draucis* τ, *draucos* β, *drauces* γ. **11** *reuerti* γ. **12** *sepe clam* (pro *sedecim*) β. **15** *sane* β.

di mentem tibi dent tuam, Philaeni,
cunnum lingere quae putas uirile.

LXVIII

Commendare meas, Instanti Rufe, Camenas
parce precor socero: seria forsan amat.
quod si lascinos admittit et ille libellos,
haec ego uel Curio Fabricioque legam.

LXIX

Haec est illa tibi promissa Theophila, Cani,
cuius Cecropia pectora uoce madent.
hanc sibi iure petat magni senis Atticus hortus,
nee minus esse suam Stoica turba uelit.
uiuet opus quodcumque per has emiseris aures;
tam non femineum nec populare sapit.
non tua Pantaenis nimium se praeferat illi,
quamuis Pierio sit bene nota choro.
carmina fingentem Sappho laudabat amatrix:
castior haec et non doctior illa fuit.

LXX

Ipsarum tribadum tribas, Philaeni,
recte, quam futuis, uocas amicam.

LXXI

Ficosa est uxor, ficosus et ipse maritus,
filia ficosa est et gener atque nepos,
nec dispensator nec uilieus ulcere turpi
nec rigidus fossor sed nec arator eget.
cum sint ficosi pariter iuuenesque senesque,
res mira est, ficos non habet unus ager.

LXXII

Gratus sic tibi, Paule, sit December
nec uani triplices breuesque mappae
nec turis ueniant leues selibrae,
sed lances ferat et scyphos auorum
aut grandis reus aut potens amicus;
seu, quod te potius iuuat capitque,
sic uincas Nouiumque Publiumque
mandris et uitreo latrone clusos;
sic palmam tibi de trigone nudo
unctae det fauor arbiter coronae
nec laudet Polybi magis sinistras;
si quisquam mea dixerit malignus
atro carmina quae madent ueneno,
ut uocem mihi commodes patronam
et quantum poteris, sed usque, clames
'Non scripsit meus ista Martialis.'

LXXIII

Esquiliis domus est, domus est tibi colle Dianae,
et tua patricius culmina uicus habet;
hinc uiduae Cybeles, illinc sacraria Vestae,
inde nouum, ueterem prospicis inde Iouem.
dic ubi conueniam, dic qua te parte requiram:
quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam habitat.

LXXIV

Cyllenes caelique decus, facunde minister,
aurea cui torto uirga dracone uiret:
sic tibi lascini non desit copia furti,
siue cupis Paphien seu Ganymede cales;
maternaeque sacris ornentur frondibus Idus
et senior parca mole prematur auus:
hunc semper Norbana diem cum coniuge Carpo
laeta colat, primis quo coiere toris.
hic pius antistes sophiae sua dona ministrat,
hic te ture uocat fidus et ipse Ioui.

LXXV

Vis futui gratis, cum sis deformis anusque.
res perridicula est: uis dare nec dare uis.

LXXVI

Quod te diripiunt potentiores
per conuiuia porticus theatra,
et tecum, quotiens ita incidisti,
gestari iuuat et iuuat lauari,
nolito nimium tibi placere.
delectas, Philomuse, non amaris.

LXXVII

Exigis ut nostros donem tibi, Tucca, libellos.
non faciam: nam uis uendere, non legere.

LXXVIII

Cum Saxetani ponatur coda lacerti
et, bene si cenas, conchis inuncta tibi,
sumen aprum leporem boletos ostrea mullos
mittis: habes nec cor, Papyle, nec genium.

LXXIX

Potaui modo consulare uinum.
quaeris quam uetus atque liberale?
prisco consule conditum: sed ipse
qui ponebat erat, Seuere, consul.

LXXX

Quatenus Odrysios iam pax Romana triones
temperat et tetricae conticuere tubae,
hunc Marcellino poteris, Faustine, libellum
mittere: iam chartis, iam uacat ille iocis.
sed si parua tui munuscula quaeris amici
commendare, ferat carmina nostra puer:
non qualis Geticae satiatus lacte iuuencae
Sarmatica rigido ludit in amne rota,
sed Mitylenaei roseus mangonis ephebus
uel non caesus adhuc matre iubente Lacon.
at tibi captiuo famulus mittetur ab Histro
qui Tiburtinas pascere possit oues.

LXXXI

'Triginta toto mala sunt epigrammata libro.'
si totidem bona sunt, Lause, bonus liber est.

LXXXII

Menophili penem tam grandis fibula uestit
ut sit comoedis omnibus una satis.
hunc ego credideram (nam saepe lauamur in unum)
sollicitum uoci parcere, Flacce, suae:
dum ludit media populo spectante palaestra,
delapsa est misero fibula: uerpus erat.

LXXXIII

Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci
expingitque genas, altera barba subit.

LXXXIV

Dum mea Caecilio formatur imago Secundo
spirat et arguta picta tabella manu,
i, liber, ad Geticam Peucen Histrumque iacentem:

LXIX 2 *dote manent β.* 9 *laudauit γ.* **LXXI** hab. R. 2 *socer* (pro *nepos*) *γ.* **LXXII** 3 *turpes β. breues γ.* 6 interpunctionem corr. Postgate. 7 *nouosque* L. **LXXIII** hab. T, 5–6 hab. R. 1 *Esquiliae β.* **LXXIV** 7 *caro β.* **LXXV** hab. R. 1 *gratis futui β.* **LXXVII** hab. R. **LXXVIII** 4 *pamphile β.* **LXXIX** 3 *prisco* Housman, *ipso* codd. **LXXX** 6 *ferat β.* 8 *gelido γ.* **LXXXII** 5–6 hab. T. 3 *uno γ.* **LXXXIII** hab. T. **LXXXIV** 3 *tacentem β.*

haec loca perdomitis gentibus ille tenet.
parua dabis caro sed dulcia dona sodali:
certior in nostro carmine uultus erit;
casibus hic nullis, nullis delebilis annis
uiuet, Apelleum cum morietur opus.

LXXXV

Quod non insulse scribis tetrasticha quaedam,
disticha quod belle pauca, Sabelle, facis,
laudo nec admiror. facile est epigrammata belle
scribere, sed librum scribere difficile est.

LXXXVI

Ad natalicias dapes uocabar,
essem cum tibi, Sexte, non amicus.
quid factum est, rogo, quid repente factum est,
post tot pignora nostra, post tot annos
quod sum praeteritus uetus sodalis?
sed causam scio. nulla uenit a me
Hispani tibi libra pustulati
nec leuis toga nec rudes lacernae.
non est sportula quae negotiatur;
pascis munera, Sexte, non amicos.
iam dices mihi 'Vapulet uocator.'

LXXXVII

Si meus aurita gaudet lagalopece Flaccus,
si fruitur tristi Canius Aethiope;
Publius exiguae si flagrat amore catellae,
si Cronius similem cercopithecon amat;
delectat Marium si perniciosus ichneumon,
pica salutatrix si tibi, Lause, placet;
si gelidum collo nectit Glaucilla draconem,
luscinio tumulum si Telesilla dedit:
blanda Cupidinei cur non amet ora Labycae
qui uidet haec dominis monstra placere suis?

LXXXVIII

Fertur habere meos, si uera est fama, libellos
inter delicias pulchra Vienna suas.
me legit omnis ibi senior iuuenisque puerque
et coram tetrico casta puella uiro.
hoc ego maluerim quam si mea carmina cantent
qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt;
quam meus Hispano si me Tagus impleat auro,
pascat et Hybla meas, pascat Hymettos apes.
non nihil ergo sumus nec blandae munere linguae
decipimur: credam iam, puto, Lause, tibi.

LXXXIX

I, felix rosa, mollibusque sertis
nostri cinge comas Apollinaris.
quas tu nectere candidas, sed olim,
sic te semper amet Venus, memento.

XC

Iactat inaequalem Matho me fecisse libellum:
si uerum est, laudat carmina nostra Matho.
aequales scribit libros Caluinus et Vmber:
aequalis liber est, Cretice, qui malus est.

XCI

De nostro, facunde, tibi, Iuuenalis, agello
Saturnalicias mittimus, ecce, nuces.
cetera lasciuis donauit poma puellis
mentula custodis luxuriosa dei.

XCII

'Si quid opus fuerit, scis me non esse rogandum'
uno bis dicis, Baccara, terque die.
appellat rigida tristis me uoce Secundus:
audis et nescis, Baccara, quid sit opus.
pensio te coram petitur clareque palamque:
audis et nescis, Baccara, quid sit opus.
esse queror gelidasque mihi tritasque lacernas:
audis et nescis, Baccara, quid sit opus.
hoc opus est, subito fias ut sidere mutus,
dicere ne possis, Baccara 'Si quid opus.'

XCIII

Narnia, sulpureo quam gurgite candidus amnis
circuit, ancipiti uix adeunda iugo,
quid tam saepe meum nobis abducere Quintum
te iuuat et lenta detinuisse mora?
quid Nomentani causam mihi perdis agelli,
propter uicinum qui pretiosus erat?
sed iam parce mihi, nec abutere, Narnia, Quinto:
perpetuo liceat sic tibi ponte frui.

XCIV

Vnguentum fuerat, quod onyx modo parua gerebat:
olfecit postquam Papylus, ecce, garumst.

XCV

Bruma est et riget horridus December,
audes tu tamen osculo niuali
omnes obuius hinc et hinc tenere
et totam, Line, basiare Romam.
quid posses grauiusque saeuiusque
percussus facere atque uerberatus?
hoc me frigore basiet nec uxor
blandis filia nec rudis labellis,
sed tu dulcior elegantiorque,
cuius liuida naribus caninis
dependet glacies rigetque barba,
qualem forficibus metit supinis
tonsor Cinyphio Cilix marito.
centum occurrere malo cunnilingis
et Gallum timeo minus recentem.
quare si tibi sensus est pudorque,
hibernas, Line, basiationes
in mensem rogo differas Aprilem.

XCVI

Conditus hic ego sum Bassi dolor, Vrbicus infans,
cui genus et nomen maxima Roma dedit.
sex mihi de prima derant trieteride menses,
ruperunt tetricae cum male pensa deae.
quid species, quid lingua mihi, quid profuit aetas?
da lacrimas tumulo, qui legis ista, meo:
sic ad Lethaeas, nisi Nestore serior, undas
non eat, optabis quem superesse tibi.

XCVII

Nosti si bene Caesium, libelle,
montanae decus Vmbriae Sabinum,
Auli municipem mei Pudentis,
illi tu dabis haec uel occupato.
instent mille licet premantque curae,
nostris carminibus tamen uacabit.
nam me diligit ille proximumque
Turni nobilibus legit libellis.

LXXXIV 7 *debilis flebilis* γ. **LXXXV** hab. R. 3 *felle* β. **LXXXVI** 7 *argenti* (pro *Hispani*) γ. 8 *tenuis* (pro *leuis*) β. 11 *dicis* β. **LXXXVII** 7 *Glaucilla* Heins., *gadilla* β, *glacia* γ. 8 *telesina* γ. *facit* β. 9 *labyrtae* β. **LXXXVIII** hab. T. 9 *magnae* T. **XC** hab. T. 3 *caluianus* T, *Cluuienus* Schneid. **XCII** hab. T. 1 *tibi* (pro *scis*) β. 2 *bis nobis* β. *decies* (pro *dicis*) T. 5–8 om. β. 10 *si quid opus* Gilbert, *quid sit opus* codd. **XCIII** hab. T. **XCIV** hab. T. 1 *ferebat* T. *onyx modo parue gerebas* Gronou. 2 *pamphilus* β. **XCV** 1–4, 7–9, 17–18 hab. T. 5 *possis* γ. **XCVI** 1–6 hab. R. 3 *dederant* γ. 4 *male* Heins., *mala* codd. 7 *serius* γ.

o quantum tibi nominis paratur!
o quae gloria! quam frequens amator!
te conuiuia, te forum sonabit
aedes compita porticus tabernae.
uni mitteris, omnibus legeris.

XCVIII

Omnia, Castor, emis. sic fiet ut omnia uendas.

XCIX

Sic placidum uideas semper, Crispine, Tonantem
nec te Roma minus quam tua Memphis amet,
carmina Parrhasia si nostra legentur in aula,
(namque solent sacra Caesaris aure frui)
dicere de nobis ut lector candidus aude
'Temporibus praestat non nihil iste tuis,
nec Marso nimium minor est doctoque Catullo.'
hoc satis est: ipsi cetera mando deo.

LIBER OCTAVVS

Imperatori Domitiano Caesari Avgvsto Germanico Dacico Valerivs Martialis S.

Omnes quidem libelli mei, domine, quibus tu famam, id est uitam, dedisti, tibi supplicant; et, puto propter hoc legentur. hic tamen, qui operis nostri octauus inscribitur, occasione pietatis frequentius fruitur minus itaque ingenio laborandum fuit, in cuius locum materia successerat: quam quidem subinde aliqua iocorum mixtura uariare temptauimus, ne caelesti uerecundiae tuae laudes suas, quae facilius te fatigare possint quam nos satiare, omnis uersus ingereret. quamuis autem epigrammata a seuerissimis quoque et summae fortunae uiris ita scripta sint ut mimicam uerborum licentiam adfectasse uideantur, ego tamen illis non permisi tam lasciue loqui quam solent. cum pars libri et maior et melior ad maiestatem sacri nominis tui alligata sit, meminerit non nisi religiosa purificatione lustratos accedere ad templa debere. quod ut custoditurum me lecturi sciant, in ipso libelli huius limine profiteri breuissimo placuit epigrammate.

I

Laurigeros domini, liber, intrature penates
disce uerecundo sanctius ore loqui.
nuda recede Venus; non est tuus iste libellus:
tu mihi, tu Pallas Caesariana, ueni.

II

Fastorum genitor parensque Ianus
uictorem modo cum uideret Histri,
tot uultus sibi non satis putauit
optauitque oculos habere plures,
et lingua pariter locutus omni
terrarum domino deoque rerum
promisit Pyliam quater senectam.
addas, Iane pater, tuam rogamus.

III

'Quinque satis fuerant: nam sex septemue libelli
est nimium: quid adhuc ludere, Musa, iuuat?
sit pudor et finis: iam plus nihil addere nobis
fama potest: teritur noster ubique liber;
et cum rupta situ Messallae saxa iacebunt
altaque cum Licini marmora puluis erunt,
me tamen ora legent et secum plurimus hospes
ad patrias sedes carmina nostra feret.'
finieram, cum sic respondit nona sororum,
cui coma et unguento sordida uestis erat:
'Tune potes dulcis, ingrate, relinquere nugas?
dic mihi, quid melius desidiosus ages?
an iuuat ad tragicos soccum transferre coturnos
aspera uel paribus bella tonare modis,
praelegat ut tumidus rauca te uoce magister,
oderit et grandis uirgo bonusque puer?
scribant ista graues nimium nimiumque seueri,
quos media miseros nocte lucerna uidet.
at tu Romanos lepido sale tingue libellos:
adgnoscat mores uita legatque suos.
angusta cantare licet uidearis auena,
dum tua multorum uincat auena tubas.'

IV

Quantus, io, Latias mundi conuentus ad aras
suscipit et soluit pro duce uota suo!
non sunt haec hominum, Germanice, gaudia tantum,
sed faciunt ipsi nunc, puto, sacra dei.

V

Dum donas, Macer, anulos puellis,
desisti, Macer, anulos habere.

VI

Archetypis uetuli nihil est odiosius Aucti
(ficta Saguntino cymbia malo luto),
argenti furiosa sui cum stemmata narrat
garrulus et uerbis mucida uina facit:
'Laomedonteae fuerant haec pocula mensae:
ferret ut haec, muros struxit Apollo lyra.
hoc cratere ferox commisit proelia Rhoetus
cum Lapithis: pugna debile cernis opus.
hi duo longaeuo censentur Nestore fundi:
pollice de Pylio trita columba nitet.
hic scyphus est in quo misceri iussit amicis
largius Aeacides uiuidiusque merum.
hac propinauit Bitiae pulcherrima Dido
in patera, Phrygio cum data cena uiro est.'
miratus fueris cum prisca toreumata multum,
in Priami calathis Astyanacta bibes.

XCVII 9 *mihi* γ. XCIX hab. T. 3 *leguntur* T.

VIII EPIST. om. β. 8 *lustratos* ed. a. 1471, *lustratus* γ. I hab. R. III hab. T. 2 *et* (pro *est*) γ. 12 *agis* γ, *cites* T. 19 *romanos lepido* G, *romanos lepidos* T, *romano lepidos* β, *romano lepido* γ. 22 *cum* T. *tubam* γ. IV 1 *concentos* L, *concentus* f, *comtentus* Q. 3 *nam non haec* β. VI 3-4, 7-8, 11-12 hab. T. 1 *eucti* β, *illo* γ, in lemmate DE AVTI CRATERA T, DE AVCTI CRATERA γ. 3 *fumosa* Lipsius.

VII

Hoc agere est causas, hoc dicere, Cinna, diserte,
horis, Cinna, decem dicere uerba nouem?
sed modo clepsydras ingenti uoce petisti
quattuor. o quantum, Cinna, tacere potes!

VIII

Principium des, Iane, licet uelocibus annis
et renoues uoltu saccula longa tuo,
te primum pia tura rogent, te uota salutent,
purpura te felix, te colat omnis honos:
tu tamen hoc mauis, Latiae quod contigit urbi
mense tuo reducem, Iane, uidere d um.

IX

Soluere dodrantem nuper tibi, Quinte, uolebat
lippus Hylas, luscus uult dare dimidium.
accipe quam primum; breuis est occasio lucri.
si fuerit caecus, nil tibi soluet Hylas.

X

Emit lacernas milibus decem Bassus
Tyrias coloris optimi. lucrifecit.
'Adeo bene emit?' inquis. immo non soluet.

XI

Peruenisse tuam iam te scit Rhenus in urbem;
nam populi uoces audit et ille tui:
Sarmaticas etiam gentes Histrumque Getasque
laetitiae clamor terruit ipse nouae.
dum te longa sacro uenerantur gaudia Circo,
nemo quater missos currere sensit equos.
nullum Roma ducem, nec te sic, Caesar, amauit:
te quoque iam non plus, ut uelit ipsa, potest.

XII

Vxorem quare locupletem ducere nolim
quaeritis? uxori nubere nolo meae.
inferior matrona suo sit, Prisce, marito:
non aliter fiunt femina uirque pares.

XIII

Morio dictus erat: uiginti milibus emi.
redde mihi nummos, Gargiliane: sapit.

XIV

Pallida ne Cilicum timeant pomaria brumam,
mordeat et tenerum fortior aura nemus,
hibernis obiecta Notis specularia puros
admittunt soles et sine facce diem.
at mihi cella datur non tota clusa fenestra,
in qua nec Boreas ipse manere uelit.
sic habitare iubes ueterem crudelis amicum?
arboris ergo tuae tutior hospes ero.

XV

Dum noua Pannonici numeratur gloria belli,
omnis et ad reducem dum litat ara Iouem,
dat populus, dat gratus eques, dat tura senatus,
et ditant Latias tertia dona tribus:
hos quoque secretos memorauit Roma triumphos,
nec minor ista tuae laurea pacis erat,
quod tibi de sancta credis pietate tuorum.
principis est uirtus maxima nosse suos.

XVI

Pistor qui fueras diu, Cypere,
causas nunc agis et ducena quaeris:
sed consumis et usque mutuaris.
a pistore, Cypere, non recedis:
et panem facis et facis farinam.

XVII

Egi, Sexte, tuam pactus duo milia causam.
misisti nummos quod mihi mille quid est?
'Narrasti nihil' inquis 'et a te perdita causa est.'
tanto plus debes, Sexte, quod erubui.

XVIII

Si tua, Cerrini, promas epigrammata uulgo,
uel mecum possis uel prior ipse legi:
sed tibi tantus inest ueteris respectus amici,
carior ut mea sit quam tua fama tibi.
sic Maro nec Calabri temptauit carmina Flacci,
Pindaricos nosset cum superare modos,
et Vario cessit Romani laude coturni,
cum posset tragico fortius ore loqui.
aurum et opes et rura frequens donabit amicus:
qui uelit ingenio cedere rarus erit.

XIX

Pauper uideri Cinna uult; et est pauper.

XX

Cum facias uersus nulla non luce ducenos,
Vare, nihil recitas. non sapis, atque sapis.

XXI

Phosphore, redde diem: quid gaudia nostra moraris?
Caesare uenturo, Phosphore, redde diem.
Roma rogat. placidi numquid te pigra Bootae
plaustra uehunt, lento quod nimis axe uenis?
Ledaeo poteras abducere Cyllaron astro:
ipse suo cedet nunc tibi Castor equo.
quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus et Aethon
frena uolunt, uigilat Memnonis alma parens.
tarda tamen nitidae non cedunt sidera luci,
et cupit Ausonium luna uidere ducem.
iam, Caesar, uel nocte ueni: stent astra licebit,
non derit populo te ueniente dies.

XXII

Inuitas ad aprum, ponis mihi, Gallice, porcum.
hybrida sum, si das, Gallice, uerba mihi.

XXIII

Esse tibi uideor saeuus nimiumque gulosus,
qui propter cenam, Rustice, caedo cocum.
si leuis ista tibi flagrorum causa uidetur,
ex qua uis causa uapulet ergo cocus?

XXIV

Si quid forte petam timido gracilique libello,
inproba non fuerit si mea charta, dato.
et si non dederis, Caesar, permitte rogari:
offendunt numquam tura precesque Iouem.
qui fingit sacros auro uel marmore uultus,
non facit ille deos: qui rogat, ille facit.

XXV

Vidisti semel, Oppiane, tantum
aegrum me: male saepe te uidebo.

VII hab. T. **VIII 3** *turba rogct* β. *uoce salutet* β. **IX** hab. R. **XI** hab. T. **6** *sentit* T. **XII** hab. T. **3** *quaeque* (pro *Prisce*) D. **XIV** hab. R. **4** *sine sole* R. **XV 5** *memorabit* β. **6** *erit* β. **8** *maxime* P Q E. **XVI 5** *rapinam* β. **XVII** hab. T. **XVIII 1–6, 9–10** hab. T. **6** *possit* T. **XX** hab. R. **XXI 1–4, 9–12** hab. T, **1–2** hab. R. **4** *igne* (pro *axe*) β γ. **5** *poteris* γ. **10** *roma* (pro *luna*) T. **12** *erit* (pro *derit*) T. **XXIII** hab. R.

XXVI

Non tot in Eois timuit Gangeticus aruis
raptor, in Hyrcano qui fugit albus equo,
quot tua Roma nouas uidit, Germanice, tigres,
delicias potuit nec numerare suas.
uincit Erythraeos tua, Caesar, harena triumphos
et uictoris opes diuitiasque dei:
nam cum captiuos ageret sub curribus Indos,
contentus gemina tigride Bacchus erat.

XXVII

Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique,
si sapis et sentis, hoc tibi ait 'Morere.'

XXVIII

Dic, toga, facundi gratum mihi munus amici,
esse uelis cuius fama decusque gregis?
Apula Ledaei tibi floruit herba Phalanthi,
qua saturat Calabris culta Galaesus aquis?
an Tartesiacus stabuli nutritor Hiberi
Baetis in Hesperia te quoque lauit oue?
an tua multifidum numerauit lana Timauum,
quem pius astrifero Cyllarus ore bibit?
te nec Amyclaeo decuit liuere ueneno
nec Miletos erat uellere digna tuo.
lilia tu uincis nec adhuc delapsa ligustra
et Tiburtino monte quod albet ebur;
Spartanus tibi cedet olor Paphiaeque columbae,
cedet Erythraeis eruta gemma uadis:
sed licet haec primis niuibus sint aemula dona,
non sunt Parthenio candidiora suo.
non ego praetulerim Babylonos picta superbae
texta Samiramia quae uariantur acu;
non Athamanteo potius me mirer in auro,
Aeolium dones si mihi, Phrixe, pecus.
o quantos risus pariter spectata mouebit
cum Palatina nostra lacerna toga!

XXIX

Disticha qui scribit, puto, uult breuitate placere.
quid prodest breuitas, dic mihi, si liber est?

XXX

Qui nunc Caesareae lusus spectatur harenae,
temporibus Bruti gloria summa fuit.
aspicis ut teneat flammas poenaque fruatur,
fortis et attonito regnet in igne manus!
ipse sui spectator adest et nobile dextrae
funus amat: totis pascitur illa sacris;
quod nisi rapta foret nolenti poena, parabat
saeuior in lassos ire sinistra focos.
scire piget post tale decus quid fecerit ante:
quam uidi satis hanc est mihi nosse manum.

XXXI

Nescio quid de te non belle, Dento, fateris,
coniuge qui ducta iura paterna petis.
sed iam supplicibus dominum lassare libellis
desine et in patriam serus ab urbe redi:
nam dum tu longe deserta uxore diuque
tres quaeris natos, quattuor inuenies.

XXXII

Aera per tacitum delapsa sedentis in ipsos
fluxit Aratullae blanda columba sinus.
luserat hoc casus, nisi inobseruata maneret
permissaque sibi nollet abire fuga.
si meliora piae fas est sperare sorori
et dominum mundi flectere uota ualent,
haec a Sardois tibi forsitan exulis oris,
fratre reuersuro, nuntia uenit auis.

XXXIII

De praetoricia folium mihi, Paule, corona
mittis et hoc phialae nomen habere iubes.
hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctum,
pallida quam rubri diluit unda croci.
an magis astuti derasa est ungue ministri
brattea, de fulcro quam reor esse tuo?
illa potest culicem longe sentire uolantem
et minimi pinna papilionis agi;
exiguae uolitat suspensa uapore lucernae
et leuiter fuso rumpitur icta mero.
hoc linitur sputo Iani caryota Kalendis,
quam fert cum parco sordidus asse cliens.
lenta minus gracili crescunt colocasia filo,
plena magis nimio lilia sole cadunt;
nec uaga tam tenui discurrit aranea tela,
tam leue nec bombyx pendulus urget opus.
crassior in facie uetulae stat creta Fabullae,
crassior offensae bulla tumescit aquae;
fortior et tortos seruat uesica capillos
et mutat Latias spuma Bataua comas.
hac cute Ledaeo uestitur pullus in ouo,
talia lunata splenia fronte sedent.
quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere possis,
mittere cum possis uel cocleare mihi,
(magna nimis loquimur), cocleam cum mittere possis,
denique cum possis mittere, Paule, nihil?

XXXIV

Archetypum Myos argentum te dicis habere.
quod sine te factum est hoc magis archetypum est?

XXXV

Cum sitis similes paresque uita,
uxor pessima, pessimus maritus,
miror non bene conuenire uobis.

XXXVI

Regia pyramidum, Caesar, miracula ride;
iam tacet Eoum barbara Memphis opus:
pars quota Parrhasiae labor est Mareoticus aulae!
clarius in toto nil uidet orbe dies.
septenos pariter credas adsurgere montes;
Thessalicum breuior Pelion Ossa tulit;
aethera sic intrat nitidis ut conditus astris
inferiore tonet nube serenus apex
et prius arcano satietur numine Phoebi
nascentis Circe quam uidet ora patris.
haec, Auguste, tamen, quae uertice sidera pulsat,
par domus est caelo sed minor est domino.

XXXVII

Quod Caietano reddis, Polycharme, tabellas,
milia te centum num tribuisse putas?
'Debuit haec' inquis. tibi habe, Polycharme, tabellas
et Caietano milia crede duo.

XXXVIII

Qui praestat pietate pertinaci
sensuro bona liberalitatis,
captet forsitan aut uicem reposcat.
at si quis dare nomini relicto

XXVI 1 *Eois* ς, *cis* codd. *armis* β. **XXVII** hab. R. **XXVIII** 5 *Tartesiacus* ς, *artesiacus* β, *tarpesiacus* γ. 12 *albet* ς, *alget* codd. **XXX** 3 *aspicit* β, *aspicite* Gruter. 10 *est* om. E, *est hanc* A V. **XXXI** hab. T. 2 *quid* T. **XXXII** hab. T. 2 *aretullae* β. 3 *l. occasus* T L E. 4 *diu* (pro *sibi*) P Q f. **XXXIII** 1–10, 13–18, 21–26 hab. T, 23–26 hab. R. 5 *in* (pro *an*) T, *ni* de Rooy. 12 om. β. 21 *hoc* T. **XXXIV** 2 *scite* (pro *sine te*) coni. Lindsay. **XXXV** hab. T. **XXXVI** 4 *clarius* ς, *carius* β, *clarior* γ. 9 *lumine* β. **XXXVII** 2 *num* ς, *non* β, *nunc* γ.

post manes tumulumque perseuerat,
quaerit quid nisi parcius dolere?
refert sis bonus an uelis uideri.
praestas hoc, Melior, sciente fama,
qui sollemnibus anxius sepulti
nomen non sinis interire Blaesi,
et de munifica profusus arca
ad natalicium diem colendum
scribarum memori piacque turbae
quod donas, facis ipse Blaesianum.
hoc longum tibi, uita dum manebit,
hoc et post cineres erit tributum.

XXXIX

Qui Palatinae caperet conuiuia mensae
ambrosiasque dapes non erat ante locus:
hic haurire decet sacrum, Germanice, nectar
et Ganymedea pocula mixta manu.
esse uelis, oro, serus conuiua Tonantis:
at tu si properas, Iuppiter, ipse ueni.

XL

Non horti neque palmitis beati
sed rari nemoris, Priape, custos,
ex quo natus es et potes renasci,
furaces, moneo, manus repellas
et siluam domini focis reserues:
si defecerit haec, et ipse lignum es.

XLI

'Tristis Athenagoras non misit munera uobis
quae medio brumae mittere mense solet.'
an sit Athenagoras tristis, Faustine, uidebo:
me certe tristem fecit Athenagoras.

XLII

Si te sportula maior ad beatos
non corruperit, ut solet, licebit
de nostro, Matho, centies laueris.

XLIII

Effert uxores Fabius, Chrestilla maritos,
funereamque toris quassat uterque facem.
uictores committe, Venus: quos iste manebit
exitus, una duos ut Libitina ferat.

XLIV

Titulle, moneo, uiue: semper hoc serum est;
sub paedagogo coeperis licet, serum est.
at tu, miser Titulle, nec senex uiuis,
sed omne limen conteris salutator
et mane sudas urbis osculis udus,
foroque triplici sparsus ante equos omnis
aedemque Martis et colosson Augusti
curris per omnis tertiasque quintasque.
rape, congere, aufer, posside: relinquendum est.
superba densis arca palleat nummis,
centum explicentur paginae Kalendarum:
iurabit heres te nihil reliquisse,
supraque pluteum te iacente uel saxum,
fartus papyro dum tibi torus crescit,
flentis superbus basiabit eunuchos;
tuoque tristis filius, uelis nolis,
cum concubino nocte dormiet prima.

XLV

Priscus ab Aetnaeis mihi, Flacce, Terentius oris
redditur: hanc lucem lactea gemma notet;
defluat et lento splendescat turbida lino
amphora centeno consule facta minor.
continget nox quando meis tam candida mensis?
tam iusto dabitur quando calere mero?
cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,
luxuriae fiet tam bona causa meae.

XLVI

Quanta tua est probitas tanta est infantia formae,
Ceste puer, puero castior Hippolyto.
te secum Diana uelit doceatque natare,
te Cybele totum mallet habere Phryge;
tu Ganymedeo poteras succedere lecto,
sed durus domino basia sola dares.
felix, quae tenerum uexabit sponsa maritum
et quae te faciet prima puella uirum!

XLVII

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est,
pars uulsa est. unum quis putet esse caput?

XLVIII

Nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam,
dum mutat cultus induiturque togam.
quisquis habes, umeris sua munera redde, precamur:
non hoc Crispinus te sed abolla rogat.
non quicumque capit saturatas murice uestes
nec nisi deliciis conuenit iste color.
si te praeda iuuat foedique insania lucri,
qua possis melius fallere, sume togam.

XLIX

Formosam sane sed caecus diligit Asper.
plus ergo, ut res est, quam uidet Asper amat.

L

Quanta Gigantei memoratur mensa triumphi
quantaque nox superis omnibus illa fuit,
qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum
et licuit Faunis poscere uina Iouem,
tanta tuas celebrant, Caesar, conuiuia laurus;
exhilarant ipsos gaudia nostra deos.
nescitur omnis eques tecum populusque patresque
et capit ambrosias cum duce Roma dapes.
grandia pollicitus quanto maiora dedisti!
promissa est nobis sportula, recta data est.

LI

Quis labor in phiala? docti Myos anne Myronos?
Mentoris haec manus est an, Polyclite, tua?
liuescit nulla caligine fusca nec odit
exploratores, nubila massa, focos.
uera minus flauo radiant electra metallo
et niueum felix pustula uincit ebur.
materiae non cedit opus: sic alligat orbem,
plurima cum tota lampade luna nitet.
stat caper Aeolio Thebani uellere Phrixi
cultus: ab hoc mallet uecta fuisse soror;
hunc nec Cinyphius tonsor uiolauerit et tu
ipse tua pasci uite, Lyaee, uelis.
terga premit pecudis geminis Amor aureus alis;
Palladius tenero lotos ab ore sonat:
sic Methymnaeo gauisus Arione delphin
languida non tacitum per freta uexit onus.
imbuat egregium digno mihi nectare munus
non grege de domini sed tua, Ceste, manus;
Ceste, decus mensae, misce Setina: uidetur
ipse puer nobis, ipse sitire caper.

XLI hab. T. **XLIII** hab. T. **XLIV 9** *est* om. β. **15** *basiauit* codd. **XLV 1** *ethencis* β. **3** *limo* L E. **XLVI 1–4, 7–8** hab. R. **1** *tua est. tuae* β, *tua* γ. *praestantia* v. l. in P Q. **2** *Cerce* R. *puro* Heins. **4** *Phryge* Brodaeus, *phryga* codd. **XLVII** hab. R. **1** *est* alterum om. β. **2** *p. tibi uulsa* γ. *putat* R γ. **XLVIII 8** *quó* L. **XLIX** (post **LI** L E) hab. T. **1** *formonsam* T A[1]. **L 5** *caesar celebrant* β. **LI 6** *punsula* β. **7** *urbem* β.

det numerum cyathis Istanti littera Rufi:
  auctor enim tanti muneris ille mihi:
si Telethusa uenit promissaque gaudia portat,
  seruabor dominae, Rufe, triente tuo;
si dubia est, septunce trahar; si fallit amantem,
  ut iugulem curas, nomen utrumque bibam.

LII

Tonsorem puerum sed arte talem
qualis nec Thalamus fuit Neronis,
Drusorum cui contigere barbae,
aequandas semel ad genas rogatus
Rufo, Caediciane, commodaui.
dum iussus repetit pilos eosdem,
censura speculi manum regente,
expingitque cutem facitque longam
detonsis epaphaeresin capillis,
barbatus mihi tonsor est reuersus.

LIII

Formosissima quae fuere uel sunt,
sed uilissima quae fuere uel sunt,
o quam te fieri, Catulla, uellem
formosam minus aut magis pudicam!

LIV

Magna licet totiens tribuas, maiora daturus
  dona, ducum uictor, uictor et ipse tui,
diligeris populo non propter praemia, Caesar,
  te propter populus praemia, Caesar, amat.

LV

Auditur quantum Massyla per auia murmur,
  innumero quotiens silua leone furit,
pallidus attonitos ad Poena mapalia pastor
  cum reuocat tauros et sine mente pecus,
tantus in Ausonia fremuit modo terror harena.
  quis non esse gregem crederet? unus erat;
sed cuius tremerent ipsi quoque iura leones,
  cui diadema daret marmore picta Nomas.
o quantum per colla decus, quem sparsit honorem
  aurea lunatae, cum stetit, umbra iubae!
grandia quam decuit latum uenabula pectus
  quantaque de magna gaudia morte tulit!
unde tuis, Libye, tam felix gloria siluis?
  a Cybeles numquid uenerat ille iugo?
an magis Herculeo, Germanice, misit ab astro
  hanc tibi uel frater uel pater ipse feram?

LVI

Temporibus nostris aetas cum cedat auorum
  creuerit et maior cum duce Roma suo,
ingenium sacri miraris desse Maronis
  nec quemquam tanta bella sonare tuba.
sint Maecenates, non derunt, Flacce, Marones
  Vergiliumque tibi uel tua rura dabunt.
iugera perdiderat miserae uicina Cremonae
  flebat et abductas Tityrus aeger oues:
risit Tuscus eques paupertatemque malignam
  reppulit et celeri iussit abire fuga.
'Accipe diuitias et uatum maximus esto;
  tu licet et nostrum' dixit 'Alexin ames.'
adstabat domini mensis pulcherrimus ille
  marmorea fundens nigra Falerna manu,
et libata dabat roseis carchesia labris
  quae poterant ipsum sollicitare Iouem.
excidit attonito pinguis Galatea poetae,
  Thestylis et rubras messibus usta genas;
protinus 'Italiam' concepit et 'Arma uirumque,'
  qui modo uix Culicem fleuerat ore rudi.
quid Varios Marsosque loquar ditataque uatum
  nomina, magnus erit quos numerare labor?
ergo ego Vergilius, si munera Maecenatis
  des mihi? Vergilius non ero, Marsus ero.

LVII

Tres habuit dentes, pariter quos expuit omnes,
  ad tumulum Picens dum sedet ipse suum;
collegitque sinu fragmenta nouissima laxi
  oris et adgesta contumulauit humo.
ossa licet quondam defuncti non legat heres:
  hoc sibi iam Picens praestitit officium.

LVIII

Cum tibi tam crassae sint, Artemidore, lacernae,
  possim te Sagarim iure uocare meo.

LIX

Aspicis hunc uno contentum lumine, cuius
  lippa sub adtrita fronte lacuna patet?
ne contemne caput, nihil est furacius illo;
  non fuit Autolyci tam piperata manus.
hunc tu conuiuam cautus seruare memento:
  tunc furit atque oculo luscus utroque uidet.
pocula solliciti perdunt ligulasque ministri
  et latet in tepido plurima mappa sinu;
lapsa nec a cubito subducere pallia nescit
  et tectus laenis saepe duabus abit;
nec dormitantem uernam fraudare lucerna
  erubuit fallax, ardeat illa licet.
si nihil inuasit, puerum tunc arte dolosa
  circuit et soleas subripit ipse suas.

LX

Summa Palatini poteras aequare Colossi,
  si fieres breuior, Claudia, sesquipede.

LXI

Liuet Charinus, rumpitur, furit, plorat
et quaerit altos unde pendeat ramos:
non iam quod orbe cantor et legor toto,
nec umbilicis quod decorus et cedro
spargor per omnes Roma quas tenet gentes,
sed quod sub urbe rus habemus aestiuum
uehimurque mulis non ut ante conductis.
quid inprecabor, o Seuere, liuenti?
hoc opto: mulas habeat et suburbanum.

LXII

Scribit in auersa Picens epigrammata charta,
  et dolet auerso quod facit illa deo.

LXIII

Thestylon Aulus amat sed nec minus ardet Alexin,
  forsitan et nostrum nunc Hyacinthon amat.
i nunc et dubita uates an diligat ipsos,
  delicias uatum cum meus Aulus amet.

LXIV

Vt poscas, Clyte, munus exigasque,
uno nasceris octiens in anno
et solas, puto, tresue quattuorue
non natalicias habes Kalendas.
sit uultus tibi leuior licebit

LI 21 *Istanti* Munro, *instanti* β, *instantis* γ. **LII** 6–10 hab. T. 4 *in genas* β. *rogatum* Heins. **LIII** (post **LV** L E) hab. T. 1 *formonsissima* T. 4 *formonsam* T. *aut minus p.* T γ. **LIV** (post **LVI** L E) hab. R. 3 *munera* R. **LV** 1–12 hab. T. 3 *pena* β, *plena* T γ. **LVI** hab. T, 19–20 hab. R. 5 *sunt* T. 21 *locor* T. *dicataque* T, *dictataque* γ L Q. 23 *ero* (pro *ego*) β γ. **LVII** 1 *expulit* β. **LVIII** 2 *possum* β. **LIX** hab. T. **LX** hab. R. **LXI** 8 *imprecamur* β. **LXIV** 1–6, 8–9, 12–18 hab. T. 3 *quattuorque* T.

tritis litoris aridi lapillis,
sit moro coma nigrior caduco,
uincas mollitia tremente plumas
aut massam modo lactis alligati,
et talis tumor excitet papillas
qualis cruda uiro puella seruat,
tu nobis, Clyte, iam senex uideris:
tam multos quis enim fuisse credat
natalis Priamiue Nestorisue?
sit tandem pudor et modus rapinis.
quod si ludis adhuc semelque nasci
uno iam tibi non sat est in anno,
natum te, Clyte, nec semel putabo.

LXV

Hic ubi Fortunae Reducis fulgentia late
templa nitent, felix area nuper erat:
hic stetit Arctoi formosus puluere belli
purpureum fundens Caesar ab ore iubar;
hic lauru redimita comas et candida cultu
Roma salutauit uoce manuque ducem.
grande loci meritum testantur et altera dona:
stat sacer et domitis gentibus arcus ouat.
hic gemini currus numerant elephanta frequentem,
sufficit inmensis aureus ipse iugis.
haec est digna tuis, Germanice, porta triumphis;
hos aditus urbem Martis habere decet.

LXVI

Augusto pia tura uictimasque
pro uestro date Silio, Camenae.
bis senos iubet en redire fasces,
nato consule, nobilique uirga
uatis Castaliam domum sonare
rerum prima salus et una Caesar.
gaudenti superest adhuc quod optet,
felix purpura tertiusque consul.
Pompeio dederit licet senatus
et Caesar genero sacros honores,
quorum pacificus ter ampliauit
Ianus nomina, Silius frequentes
mauult sic numerare consulatus.

LXVII

Horas quinque puer nondum tibi nuntiat, et tu
iam conuiua mihi, Caeciliane, uenis,
cum modo distulerint raucae uadimonia quartae
et Floralicias lasset harena feras.
curre, age, et inlotos reuoca, Calliste, ministros;
sternantur lecti: Caeciliane, sede.
caldam poscis aquam: nondum mihi frigida uenit;
alget adhuc nudo clusa culina foco.
mane ueni potius; nam cur te quinta moretur?
ut iantes, sero, Caeciliane, uenis.

LXVIII

Qui Corcyraei uidit pomaria regis,
rus, Entelle, tuae praeferet ille domus.
inuida purpureos urat ne bruma racemos
et gelidum Bacchi munera frigus edat,
condita perspicua uiuit uindemia gemma
et tegitur felix nec tamen uua latet:
femineum lucet sic per bombycina corpus,
calculus in nitida sic numeratur aqua.
quid non ingenio uoluit natura licere?
autumnum sterilis ferre iubetur hiemps.

LXIX

Miraris ueteres, Vacerra, solos
nec laudas nisi mortuos poetas.
ignoscas petimus, Vacerra: tanti
non est, ut placeam tibi, perire.

LXX

Quanta quies placidi tantast facundia Neruae,
sed cohibet uires ingeniumque pudor.
cum siccare sacram largo Permessida posset
ore, uerecundam maluit esse sitim,
Pieriam tenui frontem redimire corona
contentus, famae nec dare uela suae.
sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
carmina qui docti nota Neronis habet.

LXXI

Quattuor argenti libras mihi tempore brumae
misisti ante annos, Postumiane, decem;
speranti plures (nam stare aut crescere debent
munera) uenerunt plusue minusue duae;
tertius et quartus multo inferiora tulerunt;
libra fuit quinto Septiciana quidem;
besalem ad scutulam sexto peruenimus anno;
post hunc in cotula rasa selibra data est;
octauus ligulam misit sextante minorem;
nonus acu leuius uix cocleare tulit.
quod mittat nobis decumus iam non habet annus:
quattuor ad libras, Postumiane, redi.

LXXII

Nondum murice cultus asperoque
morsu pumicis aridi politus
Arcanum properas sequi, libelle,
quem pulcherrima iam redire Narbo,
docti Narbo Paterna Votieni,
ad leges iubet annuosque fasces:
uotis quod paribus tibi petendum est,
continget locus ille et hic amicus.
quam uellem fieri meus libellus!

LXXIII

Istanti, quo nec sincerior alter habetur
pectore nec niuea simplicitate prior,
si dare uis nostrae uires animosque Thaliae
et uictura petis carmina, da quod amem.
Cynthia te uatem fecit, lasciue Properti;
ingenium Galli pulchra Lycoris erat:
fama est arguti Nemesis formosa Tibulli;
Lesbia dictauit, docte Catulle, tibi:
non me Paeligni nec spernet Mantua uatem,
si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.

LXXIV

Oplomachus nunc es, fueras opthalmicus ante.
fecisti medicus quod facis oplomachus.

LXXV

Dum repetit sera conductos nocte penates
Lingonus a Tecta Flaminiaque recens,
expulit offenso uitiatum pollice talum
et iacuit toto corpore fusus humi.
quid faceret Gallus, qua se ratione moueret?
ingenti domino seruulus unus erat,
tam macer ut minimam posset uix ferre lucernam:
succurrit misero casus opemque tulit.
quattuor inscripti portabant uile cadauer,
accipit infelix qualia mille rogus;
hos comes inualidus summissa uoce precatur,
ut quocumque uelint corpus inane ferant:
permutatur onus stipataque tollitur alte
grandis in angusta sarcina sandapila.

LXIV 6 *aridi* τ, *aride* γ, *aridis* T β. LXV 5 *lauro* β. LXVI 5, 6 interpunctionem corr. Friedl. LXVII 1 2, 5-10 hab. R. 10 *ut antes* β, *uti ante* γ. LXVIII post LXIX β. LXIX hab. T. LXXI hab. T. LXXIII 1 *Instani* β, *Stant* γ. 5 *lasciua* β. LXXIV hab. R. 1 *Hoplomachus* $\beta\gamma$.

hic mihi de multis unus, Lucane, uidetur
cui merito dici 'mortue Galle' potest.

LXXVI

'Dic uerum mihi, Marce, dic amabo;
nil est quod magis audiam libenter.'
sic et cum recitas tuos libellos,
et causam quotiens agis clientis,
oras, Gallice, me rogasque semper.
durum est me tibi quod petis negare.
uero uerius ergo quid sit audi:
uerum, Gallice, non libenter audis.

LXXVII

Liber, amicorum dulcissima cura tuorum,
Liber, in aeterna uiuere digne rosa,
si sapis, Assyrio semper tibi crinis amomo
splendeat et cingant florea serta caput;
candida nigrescant uetulo crystalla Falerno
et caleat blando mollis amore torus.
qui sic uel medio finitus uixit in aeuo,
longior huic facta est quam data uita fuit.

LXXVIII

Quos cuperet Phlegraea suos uictoria ludos,
Indica quos cuperet pompa, Lyaee, tuos,
fecit Hyperborei celebrator Stella triumphi,
o pudor! o pietas! et putat esse parum.
non illi satis est turbato sordidus auro
Hermus et Hesperio qui sonat orbe Tagus.
omnis habet sua dona dies: nec linea diues
cessat et in populum multa rapina cadit;
nunc ueniunt subitis lasciua nomismata nimbis,
nunc dat spectatas tessera larga feras,
nunc implere sinus securos gaudet et absens
sortitur dominos, ne laceretur, auis.
quid numerem currus ter denaque praemia palmae,
quae dare non semper consul uterque solet?
omnia sed, Caesar, tanto superantur honore,
quod spectatorem te tua laurus habet.

LXXIX

Omnis aut uetulas habes amicas
aut turpis uetulisque foediores.
has ducis comites trahisque tecum
per conuiuia porticus theatra.
sic formosa, Fabulla, sic puella es.

LXXX

Sanctorum nobis miracula reddis auorum
nec pateris, Caesar, saecula cana mori,
cum ueteres Latiae ritus renouantur harenae
et pugnat uirtus simpliciore manu.
sic priscis seruatur honos te praeside templis
et casa tam culto sub Ioue numen habet;
sic noua dum condis, reuocas, Auguste, priora:
debentur quae sunt quaeque fuere tibi.

LXXXI

Non per mystica sacra Dindymenes
nec per Niliacae bouem iuuencae,
nullos denique per deos deasque
iurat Gellia, sed per uniones.
hos amplectitur, hos perosculatur,
hos fratres uocat, hos uocat sorores,
hos natis amat acrius duobus.
his si quo careat misella casu,
uicturam negat esse se nec horam.
eheu, quam bene nunc, Papiriane,
Annaei faceret manus Sereni!

LXXXII

Dante tibi turba querulos, Auguste, libellos
nos quoque quod domino carmina parua damus,
posse deum rebus pariter Musisque uacare
scimus et haec etiam serta placere tibi.
fer uates, Auguste, tuos: nos gloria dulcis,
nos tua cura prior deliciaeque sumus.
non quercus te sola decet nec laurea Phoebi:
fiat et ex hedera ciuica nostra tibi.

LIBER NONVS

Haue, mi Torani, frater carissime. epigramma, quod extra ordinem paginarum est, ad Stertinium clarissimum uirum scripsimus, qui imaginem meam ponere in bybliotheca sua uoluit. de quo scribendum tibi putaui, ne ignorares Auitus iste quis uocaretur. uale et para hospitium.

Note, licet nolis, sublimi pectore uates,
cui referet serus praemia digna cinis,
hoc tibi sub nostra breue carmen imagine uiuat,
quam non obscuris iungis, Auite, uiris:
'Ille ego sum nulli nugarum laude secundus,
quem non miraris sed puto, lector, amas.
maiores maiora sonent: mihi parua locuto
sufficit in uestras saepe redire manus.'

I

Dum Ianus hiemes, Domitianus autumnos,
Augustus annis commodabit aestates,
dum grande famuli nomen adseret Rheni
Germanicarum magna lux Kalendarum,
Tarpeia summi saxa dum patris stabunt,
dum uoce supplex dumque ture placabit
matrona diuae dulce Iuliae numen,
manebit altum Flauiae decus gentis
cum sole et astris cumque luce Romana.
inuicta quidquid condidit manus, caeli est.

LXXVIII 4 *et pietas* P. 6 *urbe* γ. 10 *tessara* L. LXXX 4 *et pugnat* Gilbert, *et pugnet* β, *et pugna et* γ. 5 *honor* β. 6 *nomen* β. LXXXI 4 *gallia* γ. 6 *et uocat* s. γ. 7 *duabus* γ. 9 *neget* γ. LXXXII 3 *uocarē* β.
IX EPIST. om. γ. DEDIC. 5–8 hab. R. 7 *sonant* R L. I 7 *numen* ς, *nomen* codd.

II

Pauper amicitiae cum sis, Lupe, non es amicae
 et queritur de te mentula sola nihil.
illa siligineis pinguescit adultera cunnis,
 convivam pascit nigra farina tuum.
incensura nives dominae Setina liquantur,
 nos bibimus Corsi pulla venena cadi;
empta tibi nox est fundis non tota paternis,
 non sua desertus rura sodalis arat;
splendet Erythraeis perlucida moecha lapillis,
 ducitur addictus, te futuente, cliens;
octo Syris suffulta datur lectica puellae,
 nudum sandapilae pondus amicus erit.
i nunc et miseros, Cybele, praecide cinaedos:
 haec erat, haec cultris mentula digna tuis.

III

Quantum iam superis, Caesar, caeloque dedisti
 si repetas et si creditor esse velis,
grandis in aetherio licet auctio fiat Olympo
 coganturque dei vendere quidquid habent,
conturbabit Atlans et non erit uncia tota
 decidat tecum qua pater ipse deum.
pro Capitolinis quid enim tibi solvere templis,
 quid pro Tarpeiae frondis honore potest?
quid pro culminibus geminis matrona Tonantis?
 Pallada praetereo: res agit illa tuas.
quid loquar Alciden Phoebumque piosque Laconas?
 addita quid Latio Flavia templa polo?
expectes et sustineas, Auguste, necesse est:
 nam tibi quod solvat non habet arca Iovis.

IV

Aureolis futui cum possit Galla duobus
 et plus quam futui, si totidem addideris,
aureolos a te cur accipit, Aeschyle, denos?
 non fellat tanti Galla. quid ergo? tacet.

V

Nubere vis Prisco: non miror, Paula; sapisti.
 ducere te non vult Priscus: et ille sapit.

VI

Tibi, summe Rheni domitor et parens orbis,
pudice princeps, gratias agunt urbes:
populos habebunt; parere iam scelus non est.
non puer avari sectus arte mangonis
virilitatis damna maeret ereptae,
nec quam superbus computet stipem leno
dat prostituto misera mater infanti.
qui nec cubili fuerat ante te quondam,
pudor esse per te coepit et lupanari.

VII

Dicere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer,
 continuis volui quinque diebus 'Have:'
'Non vacat' aut 'Dormit' dictum est bis terque reverso.
 iam satis est. non vis, Afer, havere: vale.

VIII

Tamquam parva foret sexus iniuria nostri
 foedandos populo prostituisse mares,
iam cunae lenonis erant, ut ab ubere raptus
 sordida vagitu posceret aera puer:
inmatura dabant infandas corpora poenas.
 non tulit Ausonius talia monstra pater,
idem qui teneris nuper succurrit ephebis,
 ne faceret steriles saeva libido viros.
dilexere prius pueri iuvenesque senesque,
 at nunc infantes te quoque, Caesar, amant.

IX

Nil tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
 annua, si memini, milia sena dabas.
plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:
 annua legavit milia sena tibi.

X

Cenes, Canthare, cum foris libenter,
clamas et maledicis et minaris.
deponas animos truces monemus:
liber non potes et gulosus esse.

XI

Nomen cum violis rosisque natum,
quo pars optima nominatur anni,
Hyblam quod sapit Atticosque flores,
quod nidos olet alitis superbae;
nomen nectare dulcius beato,
quo mallet Cybeles puer vocari
et qui pocula temperat Tonanti,
quod si Parrhasia sones in aula,
respondent Veneres Cupidinesque;
nomen nobile molle delicatum
versu dicere non rudi volebam:
sed tu, syllaba contumax, repugnas.
dicunt Eiarinon tamen poetae,
sed Graeci quibus est nihil negatum
et quos Ἄρες Ἄρες decet sonare:
nobis non licet esse tam disertis
qui Musas colimus severiores.

XII

Si daret autumnus mihi nomen, Oporinos essem,
 horrida si brumae sidera, Chimerinos;
dictus ab aestivo Therinos tibi mense vocarer:
 tempora cui nomen verna dedere, quis est?

XIII

Nomen habes teneri quod tempora nuncupat anni,
 cum breve Cecropiae ver populantur apes:
nomen Acidalia meruit quod harundine pingi,
 quod Cytherea sua scribere gaudet acu;
nomen Erythraeis quod littera facta lapillis,
 gemma quod Heliadum pollice trita notet;
quod pinna scribente grues ad sidera tollant;
 quod decet in sola Caesaris esse domo.

XIV

Hunc quem mensa tibi, quem cena paravit amicum
 esse putas fidae pectus amicitiae?
aprum amat et mullos et sumen et ostrea, non te.
 tam bene si cenem, noster amicus erit.

XV

Inscripsit tumulis septem scelerata virorum
 'Se fecisse' Chloe. quid pote simplicius?

XVI

Consilium formae speculum dulcisque capillos
 Pergameo posuit dona sacrata deo
ille puer tota domino gratissimus aula,
 nomine qui signat tempora verna suo.
felix quae tali censetur munere tellus!
 nec Ganymedeas mallet habere comas.

II 6 *torti* γ, *Tusci* Friedl. 8 *ad sua* γ, *haud sua* Ald. III 14 *quo* Duff. V (post X L E) hab. R. 1 *crispo* β. 2 *crispus* β. VI 8 *cubiculis* β. VII hab. R. 4 *afer nonuis* R γ. VIII hab. T. X hab. T. XI 12 *rebellas* β. XII post XIII L E. XIV hab. R. XV 1 *tumulo* γ.

XVII

Latonae uenerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa breuesque colos,
hos tibi laudatos domino, rata uota, capillos
ille tuus Latia misit ab urbe puer;
addidit et nitidum sacratis crinibus orbem,
quo felix facies iudice tuta fuit.
tu iuuenale decus serua, ne pulchrior ille
in longa fuerit quam breuiore coma.

XVIII

Est mihi (sitque precor longum te praeside, Caesar)
rus minimum, parui sunt et in urbe lares.
sed de ualle breui quas det sitientibus hortis
curua laboratas antlia tollit aquas:
sicca domus queritur nullo se rore foueri,
cum mihi uicino Marcia fonte sonet.
quam dederis nostris, Auguste, penatibus undam,
Castalis haec nobis aut Iouis imber erit.

XIX

Laudas balnea uersibus trecentis
cenantis bene Pontici, Sabelle.
uis cenare, Sabelle, non lauari.

XX

Haec, quae tota patet tegiturque et marmore et auro,
infantis domini conscia terra fuit.
felix o, quantis sonuit uagitibus et quas
uidit reptantis sustinuitque manus!
hic steterat ueneranda domus quae praestitit orbi
quod Rhodos astrifero, quod pia Creta, polo.
Curetes texere Iouem crepitantibus armis,
semiuiri poterant qualia ferre Phryges:
at te protexit superum pater et tibi, Caesar,
pro iaculo et parma fulmen et aegis erat.

XXI

Artemidorus habet puerum sed uendidit agrum;
agrum pro puero Calliodorus habet.
dic uter ex istis melius rem gesserit, Aucte:
Artemidorus amat, Calliodorus arat.

XXII

Credis ob haec me, Pastor, opes fortasse rogare
propter quae populus crassaque turba rogat,
ut Setina meos consumat gleba ligones
et sonet innumera compede Tuscus ager;
ut Mauri Libycis centum stent dentibus orbes
et crepet in nostris aurea lamna toris,
nec labris nisi magna meis crystalla terantur
et faciant nigras nostra Falerna niues;
ut canusinatus nostro Syrus assere sudet
et mea sit culto sella cliente frequens;
aestuet ut nostro madidus conuiua ministro,
quem permutatum nec Ganymede uelis;
ut lutulenta linat Tyrias mihi mula lacernas
et Massyla meum uirga gubernet equum.
est nihil ex istis: superos ac sidera testor.
ergo quid? ut donem, Pastor, et aedificem.

XXIII

O cui uirgineo flauescere contigit auro,
dic ubi Palladium sit tibi, Care, decus.
'Aspicis en domini fulgentes marmore uultus?
uenit ad has ultro nostra corona comas.'
Albanae liuere potest pia quercus oliuae,
cinxerit inuictum quod prior illa caput.

XXIV

Quis Palatinos imitatus imagine uultus
Phidiacum Latio marmore uicit ebur?
haec mundi facies, haec sunt Iouis ora sereni:
sic tonat ille deus cum sine nube tonat.
non solam tribuit Pallas tibi, Care, coronam;
effigiem domini, quam colis, illa dedit.

XXV

Dantem uina tuum quotiens aspeximus Hyllum,
lumine nos, Afer, turbidiore notas.
quod, rogo, quod scelus est mollem spectare ministrum?
aspicimus solem sidera templa deos.
auertam uultus, tamquam mihi pocula Gorgon
porrigat atque oculos oraque nostra petat?
trux erat Alcides, et Hylan spectare licebat;
ludere Mercurio cum Ganymede licet.
si non uis teneros spectet conuiua ministros,
Phineas inuites, Afer, et Oedipodas.

XXVI

Audet facundo qui carmina mittere Neruae,
pallida donabit glaucina, Cosme, tibi,
Paestano uiolas et cana ligustra colono,
Hyblaeis apibus Corsica mella dabit.
sed tamen et paruae nonnulla est gratia Musae;
appetitur posito uilis oliua lupo.
nec tibi sit mirum modici quod conscia uatis
iudicium metuit nostra Thalia tuum:
ipse tuas etiam ueritus Nero dicitur aures,
lasciuum iuuenis cum tibi lusit opus.

XXVII

Cum depilatos, Chreste, coleos portes
et uulturino mentulam parem collo
et prostitutis leuius caput culis,
nec uiuat ullus in tuo pilus crure,
purgentque saeuae cana labra uolsellae,
Curios Camillos Quintios Numas Ancos
et quidquid usquam legimus pilosorum
loqueris sonasque grandibus minax uerbis,
et cum theatris saeculoque rixaris.
occurrit aliquis inter ista si draucus,
iam paedagogo liberatus et cuius
refibulauit turgidum faber penem,
nutu uocatum ducis, et pudet fari
Catoniana, Chreste, quod facis lingua.

XXVIII

Dulce decus scaenae, ludorum fama, Latinus
ille ego sum, plausus deliciaeque tuae,
qui spectatorem potui fecisse Catonem,
soluere qui Curios Fabriciosque graues.
sed nihil a nostro sumpsit mea uita theatro
et sola tantum scaenicus arte feror:
nec poteram gratus domino sine moribus esse:
interius mentes inspicit ille deus.
uos me laurigeri parasitum dicite Phoebi,
Roma sui famulum dum sciat esse Iouis.

XXIX

Saecula Nestoreae permensa, Philaeni, senectae
rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas?
Euboicae nondum numerabas longa Sibyllae
tempora: maior erat mensibus illa tribus.
heu quae lingua silet! non illam mille catastae
uincebant, nec quae turba Sarapin amat,

XVII hab. T. 3 *sua uota* β, *rata uoce* γ. **XVIII 4** *ducit* γ. **XX 1–6** hab. T. 3 *o f. q.* β. 5 *urbi* β γ. **XXI** hab. T. **XXII 2** *uulgus* γ. 3 *uos et ina* γ, *quo Setina* Oudendorp. 14 *ecum* γ. **XXV** hab. T. 6 *tegam* β, sed *tegat* L[1]. **XXVI 1–4, 7–10** hab. T. 2 *pallia* β, *pallio* γ. 7 *modico—uati* β. **XXVII** 3 *cum* (pro *et*) β. 5 *runcentque* Postgate coll. Pers. 4, 36. 7 *umquam* γ. 10 *si draucus* Ald., Junius, *si draucis* γ, *sit raccus* β. **XXIX 1–4, 11–12** hab. T. 6 *serapin* β.

nec matutini cirrata caterua magistri,
nec quae Strymonio de grege ripa sonat.
quae nunc Thessalico lunam deducere rhombo,
quae sciet hos illos uendere lena toros?
sit tibi terra leuis mollique tegaris harena,
ne tua non possint eruere ossa canes.

XXX

Cappadocum saeuis Antistius occidit oris
Rusticus. o tristi crimine terra nocens!
rettulit ossa sinu cari Nigrina mariti
et questa est longas non satis esse uias;
cumque daret sanctam tumulis, quibus inuidet, urnam,
uisa sibi est rapto bis uiduata uiro.

XXXI

Cum comes Arctois haereret Caesaris armis
Velius, hanc Marti pro duce uouit auem.
luna quater binos non tota peregerat orbes,
debita poscebat iam sibi uota deus:
ipse suas anser properauit laetus ad aras
et cecidit sanctis hostia parua focis.
octo uides patulo pendere nomismata rostro
alitis? haec extis condita nuper erant.
quae litat argento pro te, non sanguine, Caesar,
uictima iam ferro non opus esse docet.

XXXII

Hanc uolo quae facilis, quae palliolata uagatur,
hanc uolo quae puero iam dedit ante meo,
hanc uolo quam redimit totam denarius alter,
hanc uolo quae pariter sufficit una tribus.
poscentem nummos et grandia uerba sonantem
possideat crassae mentula Burdigalae.

XXXIII

Audieris in quo, Flacce, balneo plausum,
Maronis illic esse mentulam scito.

XXXIV

Iuppiter Idaei risit mendacia busti,
dum uidet Augusti Flauia templa poli,
atque inter mensas largo iam nectare fusus,
pocula cum Marti traderet ipse suo,
respiciens Phoebum pariter Phoebique sororem,
cum quibus Alcides et pius Arcas erat
'Gnosia uos' inquit 'nobis monumenta dedistis:
cernite quam plus sit Caesaris esse patrem.'

XXXV

Artibus his semper cenam, Philomuse, mereris,
plurima dum fingis, sed quasi uera refers.
scis quid in Arsacia Pacorus deliberet aula,
Rhenanam numeras Sarmaticamque manum,
uerba ducis Daci chartis mandata resignas,
uictricem laurum quam uenit ante uides,
scis quotiens Phario madeat Ioue fusca Syene,
scis quota de Libyco litore puppis eat,
cuius Iuleae capiti nascantur oliuae,
destinet aetherius cui sua serta pater.
tolle tuas artes; hodie cenabis apud me
hac lege, ut narres nil, Philomuse, noui.

XXXVI

Viderat Ausonium posito modo crine ministrum
Phryx puer, alterius gaudia nota Iouis:
'Quod tuus ecce suo Caesar permisit ephebo
tu permitte tuo, maxime rector' ait.
'iam mihi prima latet longis lanugo capillis,
iam tua me ridet Iuno uocatque uirum.'
cui pater aetherius 'Puer o dulcissime,' dixit
'non ego quod poscis, res negat ipsa tibi:
Caesar habet noster similis tibi mille ministros
tantaque sidereos uix capit aula mares;
at tibi si dederit uultus coma tonsa uiriles,
quis mihi qui nectar misceat alter erit?'

XXXVII

Cum sis ipsa domi mediaque ornere Subura,
fiant absentes et tibi, Galla, comae,
nec dentes aliter quam Serica nocte reponas,
et iaceas centum condita pyxidibus,
nec tecum facies tua dormiat, innuis illo
quod tibi prolatum est mane supercilio,
et te nulla mouet cani reuerentia cunni,
quem potes inter auos iam numerare tuos.
promittis sescenta tamen; sed mentula surda est,
et sit lusca licet, te tamen illa uidet.

XXXVIII

Summa licet uelox, Agathine, pericula ludas,
non tamen efficies ut tibi parma cadat.
nolentem sequitur tenuisque reuersa per auras
uel pede uel tergo, crine uel ungue sedet;
lubrica Corycio quamuis sint pulpita nimbo
et rapiant celeres uela negata Noti,
securos pueri neglecta perambulat artus,
et nocet artifici uentus et unda nihil.
ut peccare uelis, cum feceris omnia, falli
non potes: arte opus est ut tibi parma cadat.

XXXIX

Prima Palatino lux est haec orta Tonanti,
optasset Cybele qua peperisse Iouem;
hac et sancta mei genita est Caesonia Rufi:
plus debet matri nulla puella suae.
laetatur gemina uotorum sorte maritus,
contigit hunc illi quod bis amare diem.

XL

Tarpeias Diodorus ad coronas
Romam cum peteret Pharo relicta,
uouit pro reditu uiri Philaenis
illam lingeret, ut puella simplex,
quam castae quoque diligunt Sabinae.
dispersa rate tristibus procellis
mersus fluctibus obrutusque ponto
ad uotum Diodorus enatauit.
o tardus nimis et piger maritus!
hoc in litore si puella uotum
fecisset mea, protinus redissem.

XLI

Pontice, quod numquam futuis, sed paelice laeua
uteris et Veneri seruit amica manus,
hoc nihil esse putas? scelus est, mihi crede, sed ingens,
quantum uix animo concipis ipse tuo.
nempe semel futuit, generaret Horatius ut tres;
Mars semel, ut geminos Ilia casta daret.
omnia perdiderat si masturbatus uterque
mandasset manibus gaudia foeda suis.
ipsam crede tibi naturam dicere rerum
'Istud quod digitis, Pontice, perdis, homo est.'

XXX hab. T. **XXXI** hab. T. **XXXII** hab. T. **6** *crassi β*, *crassa γ*. **XXXIII** hab. T. **2** *matronis* T, *morionis γ*. **XXXV 1–8, 11–12** hab. T. **3** *paucorum* T. **7** *maneat* T γ, *manet* Heins. **XXXVI 8** *quae β*. **XXXVII 1–6, 9–10** hab. T. **4** *centum iaceas β*. **XXXIX 1** *lux haec est* L. **XL 1–4, 6–7, 9–11** post **XLI** hab. T. **4** *lingere, ut est* Munro. **5** *puellae γ*. **XLI 3–10** hab. T. **5–6** om. *β*. **5** *aliit* i.e. *saliit* (pro *futuit*) T. **7** *perdiderant β*. **8** *mandassent β*.

XLII

Campis diues Apollo sic Myrinis,
sic semper senibus fruare cygnis,
doctae sic tibi seruiant sorores
nec Delphis tua mentiatur ulli,
sic Palatia te colant amentque:
bis senos cito te rogante fasces
det Stellae bonus adnuatque Caesar.
felix tunc ego debitorque uoti
casurum tibi rusticas ad aras
ducam cornibus aureis iuuencum.
nata est hostia, Phoebe; quid moraris?

XLIII

Hic qui dura sedens porrecto saxa leone
mitigat, exiguo magnus in aere deus,
quaeque tulit spectat resupino sidera uultu,
cuius laeua calet robore, dextra mero,
non est fama recens nec nostri gloria caeli;
nobile Lysippi munus opusque uides.
hoc habuit numen Pellaei mensa tyranni,
qui cito perdomito uictor in orbe iacet;
hunc puer ad Libycas iurauerat Hannibal aras;
iusserat hic Sullam ponere regna trucem.
offensus uariae tumidis terroribus aulae
priuatos gaudet nunc habitare lares,
utque fuit quondam placidi conuiua Molorchi,
sic uoluit docti Vindicis esse deus.

XLIV

Alcides modo Vindicem rogabam
esset cuius opus laborque felix.
risit, nam solet hoc, leuique nutu
'Graece numquid' ait 'poeta nescis?
inscripta est basis indicatque nomen.'
Λυσίππου lego, Phidiae putaui.

XLV

Miles Hyperboreos modo, Marcelline, triones
et Getici tuleras sidera pigra poli:
ecce Promethei rupes et fabula montis
quam prope sunt oculis nunc adeunda tuis!
uideris inmensis cum conclamata querellis
saxa senis, dices 'Durior ipse fuit.'
et licet haec addas: 'Potuit qui talia ferre,
humanum merito finxerat ille genus.'

XLVI

Gellius aedificat semper: modo limina ponit,
nunc foribus claues aptat emitque seras,
nunc has, nunc illas reficit mutatque fenestras:
dum tantum aedificet, quidlibet ille facit,
oranti nummos ut dicere possit amico
unum illud uerbum Gellius 'Aedifico.'

XLVII

Democritos, Zenonas inexplicitosque Platonas
quidquid et hirsutis squalet imaginibus,
sic quasi Pythagorae loqueris successor et heres;
praependet sane nec tibi barba minor:
sed, quod et hircosis serum est et turpe pilosis,
in molli rigidam clune libenter habes.
tu, qui sectarum causas et pondera nosti,
dic mihi, percidi, Pannyche, dogma quod est?

XLVIII

Heredem cum me partis tibi, Garrice, quartae
per tua iurares sacra caputque tuum,
credidimus (quis enim damnet sua uota libenter?)
et spem muneribus fouimus usque datis;
inter quae rari Laurentem ponderis aprum
misimus: Aetola de Calydone putes.
at tu continuo populumque patresque uocasti;
ructat adhuc aprum pallida Roma meum:
ipse ego (quis credat?) conuiua nec ultimus haesi,
sed nec costa data est caudaue missa mihi.
de quadrante tuo quid sperem, Garrice? nulla
de nostro nobis uncia uenit apro.

XLIX

Haec est illa meis multum cantata libellis,
quam meus edidicit lector amatque togam.
Partheniana fuit quondam, memorabile uatis
munus: in hac ibam conspiciendus eques,
dum noua, dum nitida fulgebat splendida lana,
dumque erat auctoris nomine digna sui:
nunc anus et tremulo uix accipienda tribuli,
quam possis niueam dicere iure tuo.
quid non longa dies, quid non consumitis anni?
haec toga iam non est Partheniana, mea est.

L

Ingenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum,
carmina quod faciam quae breuitate placent.
confiteor. sed tu bis senis grandia libris
qui scribis Priami proelia, magnus homo es?
nos facimus Bruti puerum, nos Langona uiuum:
tu magnus luteum, Gaure, Giganta facis.

LI

Quod semper superos inuito fratre rogasti,
hoc, Lucane, tibi contigit, ante mori.
inuidet ille tibi; Stygias nam Tullu ad umbras
optabat, quamuis sit minor, ire prior.
tu colis Elysios nemorisque habitator amoeni
esse tuo primum nunc sine fratre cupis;
et si iam nitidis alternus uenit ab astris
pro Polluce, mones Castora ne redeat.

LII

Si credis mihi, Quinte, quod mereris,
natalis, Ouidi, tuas Aprilis
ut nostras amo Martias Kalendas.
felix utraque lux diesque nobis
signandi melioribus lapillis!
hic uitam tribuit sed hic amicum.
plus dant, Quinte, mihi tuae Kalendae.

LIII

Natali tibi, Quinte, tuo dare parua uolebam
munera; tu prohibes: inperiosus homo es.
parendum est monitis, fiat quod uterque uolemus
et quod utrumque iuuat: tu mihi, Quinte, dato.

LIV

Si mihi Picena turdus palleret oliua,
tenderet aut nostras silua Sabina plagas,
aut crescente leuis traheretur harundine praeda,
pinguis et inplicitas uirga teneret auis,
Care, daret sollemne tibi cognatio munus

XLII 1 *murinus* γ, *Myrines* Buecheler. 11 *uota* (pro *nata*) Heins. XLIII 8 *urbe* γ. 10 *syllam* codd. XLIV 1 *Alcides* ed. a. 1473, *Alciden* codd. *uindicis* β. 4 *ais* γ. 6 *lysippum* codd. XLV 3 *prometheae* β. XLVI hab. R. 3 *mutatue* β. XLVII hab. T. 2 *quisquis* β. 4 *tamen* (pro *sane*) γ, *Samia* Heins. XLVIII hab. T. 1, 11 *gallice* γ. 3 *damnet quis enim* β. 8 *pallida* Dousa, *callida* codd. L hab. T. 3 *denis* β. 5 *lingona* γ. LI 3 *modo raptus* (pro *nam Tullus*) γ. 7, 8 sic interpunxit Munro. LIII hab. T. 3 *iubemus* β. LIV hab. T. 5 *cara* βγ.

nec frater nobis nec prior esset auus.
nunc sturnos inopes fringillorumque querellas
audit et arguto passere uernat ager;
inde salutatus picae respondet arator,
hinc prope summa rapax miluus ad astra uolat.
mittimus ergo tibi paruae munuscula chortis,
qualia si recipis, saepe propinquus eris.

LV

Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales,
dum Stellae turdos, dum tibi, Flacce, paro,
succurrit nobis ingens onerosaque turba,
in qua se primum quisque meumque putat.
demeruisse duos uotum est; offendere plures
uix tutum; multis mittere dona graue est.
qua possum sola ueniam ratione merebor:
nec Stellae turdos nec tibi, Flacce, dabo.

LVI

Spendophoros Libycas domini petit armiger urbis:
quae puero dones tela, Cupido, para,
illa quibus iuuenes figis mollesque puellas:
sit tamen in tenera leuis et hasta manu.
loricam clipeumque tibi galeamque remitto;
tutus ut inuadat proelia, nudus eat:
non iaculo, non ense fuit laesusue sagitta,
casside dum liber Parthenopaeus erat.
quisquis ab hoc fuerit fixus morietur amore.
o felix, si quem tam bona fata manent!
dum puer es, redeas, dum uultu lubricus, et te
non Libye faciat, sed tua Roma uirum.

LVII

Nil est tritius Hedyli lacernis:
non ansae ueterum Corinthiorum,
nec crus compede lubricum decenni,
nec ruptae recutita colla mulae,
nec quae Flaminiam secant salebrae,
nec qui litoribus nitent lapilli,
nec Tusca ligo uinea politus,
nec pallens toga mortui tribulis,
nec pigri rota quassa mulionis,
nec rasum cauea latus uisontis,
nec dens iam senior ferocis apri.
res una est tamen (ipse non negabit)
culus tritior Hedyli lacernis.

LVIII

Nympha sacri regina lacus, cui grata Sabinus
et mansura pio munere templa dedit,
sic montana tuos semper colat Vmbria fontes
nec tua Baianas Sassina malit aquas,
excipe sollicitos placide, mea dona, libellos;
tu fueris Musis Pegasis unda meis.
'Nympharum templis quisquis sua carmina donat,
quid fieri libris debeat, ipse docet.'

LIX

In Saeptis Mamurra diu multumque uagatus,
hic ubi Roma suas aurea uexat opes,
inspexit molles pueros oculisque comedit,
non hos quos primae prostituere casae,
sed quos arcanae seruant tabulata catastae
et quos non populus nec mea turba uidet.
inde satur mensas et opertos exuit orbes
expositumque alte pingue poposcit ebur,
et testudineum mensus quater hexaclinon
ingemuit citro non satis esse suo.
consuluit nares an olerent aera Corinthon,
culpauit statuas et, Polyclite, tuas,
et, turbata breui questus crystallina uitro,
murrina signauit seposuitque decem.
expendit ueteres calathos et si qua fuerunt
pocula Mentorea nobilitata manu,
et uiridis picto gemmas numerauit in auro,
quidquid et a niuea grandius aure sonat.
sardonychas ueros mensa quaesiuit in omni
et pretium magnis fecit iaspidibus.
undecima lassus cum iam discederet hora,
asse duos calices emit et ipse tulit.

LX

Seu tu Paestanis genita es seu Tiburis aruis,
seu rubuit tellus Tuscula flore tuo,
seu Praenestino te uilica legit in horto,
seu modo Campani gloria ruris eras,
pulchrior ut nostro uideare corona Sabino,
de Nomentano te putet esse meo.

LXI

In Tartesiacis domus est notissima terris,
qua diues placidum Corduba Baetin amat,
uellera natiuo pallent ubi flaua metallo
et linit Hesperium brattea uiua pecus.
aedibus in mediis totos amplexa penates
stat platanus densis Caesariana comis,
hospitis inuicti posuit quam dextera felix,
coepit et ex illa crescere uirga manu.
auctorem dominumque suum sentire uidetur:
sic uiret et ramis sidera celsa petit.
saepe sub hac madidi luserunt arbore Fauni
terruit et tacitam fistula sera domum:
dumque fugit solos nocturnum Pana per agros,
saepe sub hac latuit rustica fronde Dryas.
atque oluere lares comissatore Lyaeo,
creuit et effuso laetior umbra mero;
hesternisque rubens deiecta est herba coronis
atque suas potuit dicere nemo rosas.
o dilecta deis, o magni Caesaris arbor,
ne metuas ferrum sacrilegosque focos.
perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
non Pompeianae te posuere manus.

LXII

Tinctis murice uestibus quod omni
et nocte utitur et die Philaenis,
non est ambitiosa nec superba:
delectatur odore, non colore.

LXIII

Ad cenam inuitant omnes te, Phoebe, cinaedi.
mentula quem pascit, non, puto, purus homo est.

LXIV

Herculis in magni uoltus descendere Caesar
dignatus Latiae dat noua templa uiae,
qua Triuiae nemorosa petit dum regna, uiator
octauum domina marmor ab urbe legit.
ante colebatur uotis et sanguine largo,
maiorem Alciden nunc minor ipse colit.
hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores;
illi securus uota minora facit.

LXV

Alcide, Latio nunc agnoscende Tonanti,
postquam pulchra dei Caesaris ora geris,
si tibi tunc isti uultus habitusque fuissent,

LIV 7 *fringuillarumque β.* **10** *in* (pro *ad*) *β*, del. Palmer. **LV** hab. T. **LVII 1, 5–6, 9–13** hab. T. **LVIII 8** *monet β.* **LIX 13** *nitro β.* **19** *ueros* Ald. (u. X 87, 14), *uero β*, *uiro γ.* **LX** hab. T. **LXI 1** *tarpesiacis γ.* **9** *nemus* (pro *suum*) fort. recte *β.* **11, 14** (uel **14, 11**), **13, 12** *γ*, **13, 14, 11, 12** Munro. **LXV 3** *fuisset γ.*

cesserunt manibus cum fera monstra tuis,
Argolico famulum non te seruire tyranno
uidissent gentes saeuaque regna pati;
sed tu iussisses Eurysthea: nec tibi fallax
portasset Nessi perfida dona Lichas;
Oetaei sine lege rogi securus adisses
astra patris summi, quae tibi poena dedit;
Lydia nec dominae traxisses pensa superbae
nec Styga uidisses Tartareumque canem.
nunc tibi Iuno fauet, nunc te tua diligit Hebe;
nunc te si uideat Nympha, remittet Hylan.

LXVI

Vxor cum tibi sit formosa, pudica, puella,
quo tibi natorum iura, Fabulle, trium?
quod petis a nostro supplex dominoque deoque,
tu dabis ipse tibi, si potes arrigere.

LXVII

Lasciuam tota possedi nocte puellam,
cuius nequitias uincere nulla potest.
fessus mille modis illud puerile poposci:
ante preces totas primaque uerba dedit.
inprobius quiddam ridensque rubensque rogaui:
pollicitast nulla luxuriosa mora.
sed mihi pura fuit; tibi non erit, Aeschyle, si uis
accipere hoc munus condicione mala.

LXVIII

Quid tibi nobiscum est, ludi scelerate magister,
inuisum pueris uirginibusque caput?
nondum cristati rupere silentia galli:
murmure iam saeuo uerberibusque tonas.
tam graue percussis incudibus aera resultant,
causidicum medio cum faber aptat equo:
mitior in magno clamor furit amphitheatro,
uincenti parmae cum sua turba fauet.
uicini somnum non tota nocte rogamus:
nam uigilare leue est, peruigilare graue est.
discipulos dimitte tuos. uis, garrule, quantum
accipis ut clames, accipere ut taceas?

LXIX

Cum futuis, Polycharme, soles in fine cacare.
cum pedicaris, quid, Polycharme, facis?

LXX

Dixerat 'O mores! o tempora!' Tullius olim,
sacrilegum strueret cum Catilina nefas,
cum gener atque socer diris concurreret armis
maestaque ciuili caede maderet humus.
cur nunc 'O mores!' cur nunc 'O tempora!' dicis?
quod tibi non placeat, Caeciliane, quid est?
nulla ducum feritas, nulla est insania ferri;
pace frui certa laetitiaque licet.
non nostri faciunt tibi quod tua tempora sordent,
sed faciunt mores, Caeciliane, tui.

LXXI

Massyli leo fama iugi pecorisque maritus
lanigeri mirum qua coiere fide.
ipse licet uideas, cauea stabulantur in una
et pariter socias carpit uterque dapes:
nec fetu nemorum gaudent nec mitibus herbis,
concordem satiat sed rudis agna famem.
quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles,
ut niteant celsi lucida signa poli?
sidera si possent pecudesque feraeque mereri,
hic aries astris, hic leo dignus erat.

LXXII

Liber, Amyclaea frontem uittate corona,
qui quatis Ausonia uerbera Graia manu,
clusa mihi texto cum prandia uimine mittas,
cur comitata dapes nulla lagona uenit?
atqui digna tuo si nomine munera ferres,
scis, puto, debuerint quae mihi dona dari.

LXXIII

Dentibus antiquas solitus producere pelles
et mordere luto putre uetusque solum,
Praenestina tenes defuncti rura patroni,
in quibus indignor si tibi cella fuit;
rumpis et ardenti madidus crystalla Falerno
et pruris domini cum Ganymede tui.
at me litterulas stulti docuere parentes:
quid cum grammaticis rhetoribusque mihi?
frange leues calamos et scinde, Thalia, libellos,
si dare sutori calceus ista potest.

LXXIV

Effigiem tantum pueri pictura Camoni
seruat, et infantis parua figura manet.
florentes nulla signauit imagine uoltus,
dum timet ora pius muta uidere pater.

LXXV

Non silice duro structiliue caemento
nec latere cocto, quo Samiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit,
sed strage nemorum pineaque conpage,
ut nauigare Tucca balneo possit.
idem beatas lautus extruit thermas
de marmore omni, quod Carystos inuenit,
quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas misit
et quod uirenti fonte lauit Eurotas.
sed ligna desunt: subice balneum thermis.

LXXVI

Haec sunt illa mei quae cernitis ora Camoni,
haec pueri facies primaque forma fuit.
creuerat hic uultus bis denis fortior annis
gaudebatque suas pingere barba genas,
et libata semel summos modo purpura cultros
sparserat. inuidit de tribus una soror
et festinatis incidit stamina pensis,
apsentemque patri rettulit urna rogum.
sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,
haec erit in chartis maior imago meis.

LXXVII

Quod optimum sit disputat conuiuium
facunda Prisci pagina,
et multa dulci, multa sublimi refert,
sed cuncta docto pectore.
quod optimum sit quaeritis conuiuium?
in quo choraules non erit

LXXVIII

Funera post septem nupsit tibi Galla uirorum,
Picentine: sequi uult, puto, Galla uiros.

LXVI hab. T. **1** *formonsa* T. **LXVII 1–6** hab. T. **2** *nemo* T γ. **LXVIII** hab. T. **4** *sonas* β. **6** *causdico medium—equum* T. **LXX** hab. T. **6, 10** *macciliane* β. **9** *tua q. t.* β. **LXXI** hab. T. **6** *feram* T γ. **7** *proditor* β. **LXXII 5** *atquin* γ. **LXXIII** hab. T. **3** *decepti regna* β. **LXXIV** hab. T. **1** *pueri tantum* β. **LXXV 2** *samcramis* codd. **5** *posset* β. **8** *mittit* γ. **LXXVI 4** *cingere* β. **LXXVIII** hab. R.

LXXIX

Oderat ante ducum famulos turbamque priorem
  et Palatinum Roma supercilium:
at nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum est
  ut sit cuique suae cura secunda domus.
tam placidae mentes, tanta est reuerentia nostri,
  tam pacata quies, tantus in ore pudor.
nemo suos (haec est aulae natura potentis)
  sed domini mores Caesarianus habet.

LXXX

Duxerat esuriens locupletem pauper anumque:
  uxorem pascit Gellius et futuit.

LXXXI

Lector et auditor nostros probat, Aule, libellos,
  sed quidam exactos esse poeta negat.
non nimium curo: nam cenae fercula nostrae
  malim conuiuis quam placuisse cocis.

LXXXII

Dixerat astrologus periturum te cito, Munna,
  nec, puto, mentitus dixerat ille tibi.
nam tu dum metuis ne quid post fata relinquas,
  hausisti patrias luxuriosus opes,
bisque tuum deciens non toto tabuit anno.
  dic mihi, non hoc est, Munna, perire cito?

LXXXIII

Inter tanta tuae miracula, Caesar, harenae,
  quae uincit ueterum munera clara ducum,
multum oculi sed plus aures debere fatentur
  se tibi, quod spectant qui recitare solent.

LXXXIV

Cum tua sacrilegos contra, Norbane, furores
  staret pro domino Caesare sancta fides,
haec ego Pieria ludebam tutus in umbra,
  ille tuae cultor notus amicitiae.
me tibi Vindelicis Raetus narrabat in oris,
  nescia nec nostri nominis Arctos erat:
o quotiens ueterem non infitiatus amicum
  dixisti 'Meus est iste poeta, meus!'
omne tibi nostrum quod bis trieteride iuncta
  ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

LXXXV

Languidior noster si quando est Paulus, Atili,
  non se, conuiuas abstinet ille suos.
tu languore quidem subito fictoque laboras,
  sed mea porrexit sportula, Paule, pedes.

LXXXVI

Festinata sui gemeret quod fata Seueri
  Silius, Ausonio non semel ore potens,
cum grege Pierio maestus Phoeboque querebar.
  'Ipse meum fleui' dixit Apollo 'Linon':
respexitque suam quae stabat proxima fratri
  Calliopen et ait 'Tu quoque uulnus habes.
aspice Tarpeium Palatinumque Tonantem:
  ausa nefas Lachesis laesit utrumque Iouem.
numina cum uideas duris obnoxia fatis,
  inuidia possis exonerare deos.'

LXXXVII

Septem post calices Opimiani
denso cum iaceam triente blaesus,
adfers nescio quas mihi tabellas
et dicis 'Modo liberum esse iussi
Nastam (seruolus est mihi paternus):
signa.' cras melius, Luperce, fiet:
nunc signat meus anulus lagonam.

LXXXVIII

Cum me captares, mittebas munera nobis:
  postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
ut captum teneas, capto quoque munera mitte,
  de cauea fugiat ne male pastus aper.

LXXXIX

Lege nimis dura conuiuam scribere uersus
  cogis, Stella? 'Licet scribere nempe malos.'

XC

Sic in gramine florido reclinis,
qua gemmantibus hinc et inde riuis
curua calculus excitatur unda,
exclusis procul omnibus molestis,
pertundas glaciem triente nigro,
frontem sutilibus ruber coronis;
sic uni tibi sit puer cinaedus
et castissima pruriat puella:
infamem nimio calore Cypron
obserues moneo precorque, Flacce,
messes area cum teret crepantis
et feruens iuba saeuiet leonis.
at tu, diua Paphi, remitte, nostris
inlaesum iuuenem remitte uotis,
sic Martis tibi seruiant Kalendae
et cum ture meroque uictimaque
libetur tibi candidas ad aras
secta plurima quadra de placenta.

XCI

Ad cenam si me diuersa uocaret in astra
  hinc inuitator Caesaris, inde Iouis,
astra licet propius, Palatia longius essent,
  responsa ad superos haec referenda darem:
'Quaerite qui malit fieri conuiua Tonantis:
  me meus in terris Iuppiter ecce tenet.'

XCII

Quae mala sint domini, quae serui commoda, nescis,
  Condyle, qui seruum te gemis esse diu.
dat tibi securos uilis tegeticula somnos,
  peruigil in pluma Gaius ecce iacet.
Gaius a prima tremebundus luce salutat
  tot dominos, at tu, Condyle, nec dominum.
'Quod debes, Gai, redde' inquit Phoebus et illinc
  Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
tortorem metuis? podagra cheragraque secatur
  Gaius et mallet uerbera mille pati.
quod nec mane uomis nec cunnum, Condyle, lingis,
  non mauis quam ter Gaius esse tuus?

XCIII

Addere quid cessas, puer, inmortale Falernum?
  quadrantem duplica de seniore cado.
nunc mihi dic, quis erit cui te, Calacisse, deorum
  sex iubeo cyathos fundere? 'Caesar erit.'
sutilis aptetur deciens rosa crinibus, ut sit
  qui posuit sacrae nobile gentis opus.
nunc bis quina mihi da basia, fiat ut illud
  nomen ab Odrysio quod deus orbe tulit.

LXXIX 1–6 hab. T. **LXXXI** hab. T. **4** *mallem* β. **LXXXII** hab. T. **LXXXIV 5** *Raetus* (uel *Mocsus*) Rutgersius et Heins., *mestus* β, *raptas* γ. **LXXXV** hab. T. **LXXXVI 1** *cum* (pro *quod*) β. **LXXXVII 5** *zonas tam* γ. **LXXXVIII** hab. R. **XC 5** *perfundas* γ. **12** *fului* γ. **14** *puerum* γ. **XCII** hab. T. **1** *sunt* T γ. **11** *non faum* i.e. *monstrum* (pro *cunnum*) T. **12** *maius* T. **XCIII 3** *galacisse* β, *Calocisse* Scaliger, *Calathisce* Heins. **8** *urbe* β.

XCIV

Sardonica medicata dedit mihi pocula uirga,
os hominis! mulsum me rogat Hippocrates.
tam stupidus numquam nec tu, puto, Glauce, fuisti,
χάλκεα donanti *χρύσεα* qui dederas.
dulce aliquis munus pro munere poscit amaro?
accipiat, sed si potat in elleboro.

XCV

Alphius ante fuit, coepit nunc Olphius esse,
uxorem postquam duxit Athenagoras.

XCVb

Nomen Athenagorae quaeris, Callistrate, uerum.
si scio, dispeream, qui sit Athenagoras.
sed puta me uerum, Callistrate, dicere nomen:
non ego sed uester peccat Athenagoras.

XCVI

Clinicus Herodes trullam subduxerat aegro:
deprensus dixit 'Stulte, quid ergo bibis?'

XCVII

Rumpitur inuidia quidam, carissime Iuli,
quod me Roma legit, rumpitur inuidia.
rumpitur inuidia quod turba semper in omni
monstramur digito, rumpitur inuidia.
rumpitur inuidia tribuit quod Caesar uterque
ius mihi natorum, rumpitur inuidia.
rumpitur inuidia quod rus mihi dulce sub urbe est
paruaque in urbe domus, rumpitur inuidia.
rumpitur inuidia quod sum iucundus amicis,
quod conuiua frequens, rumpitur inuidia.
rumpitur inuidia quod amamur quodque probamur.
rumpatur quisquis rumpitur inuidia.

XCVIII

Vindemiarum non ubique prouentus
cessauit, Ouidi; pluuia profuit grandis.
centum Coranus amphoras aquae fecit.

XCIX

Marcus amat nostras Antonius, Attice, Musas,
charta salutatrix si modo uera refert,
Marcus Palladiae non infitianda Tolosae
gloria, quem genuit Pacis alumna Quies.
tu qui longa potes dispendia ferre uiarum,
i, liber, absentis pignus amicitiae.
uilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor:
grande tui pretium muneris auctor erit.
multum, crede mihi, refert a fonte bibatur
quae fluit an pigro quae stupet unda lacu.

C

Denaris tribus inuitas et mane togatum
obseruare iubes atria, Basse, tua,
deinde haerere tuo lateri, praecedere sellam,
ad uiduas tecum plus minus ire decem.
trita quidem nobis togula est uilisque uetusque:
denaris tamen hanc non emo, Basse, tribus.

CI

Appia, quam simili uenerandus in Hercule Caesar
consecrat, Ausoniae maxima fama uiae,
si cupis Alcidae cognoscere facta prioris,
disce: Libyn domuit, aurea poma tulit,
peltatam Scythico discinxit Amazona nodo,
addidit Arcadio terga leonis apro,
aeripedem siluis ceruum, Stymphalidas astris
abstulit, a Stygia cum cane uenit aqua,
fecundam uetuit reparari mortibus hydram,
Hesperias Tusco lauit in amne boues.
haec minor Alcides: maior quae gesserit audi,
sextus ab Albana quem colit arce lapis.
adseruit possessa malis Palatia regnis,
prima suo gessit pro Ione bella puer;
solus Iuleas cum iam retineret habenas,
tradidit inque suo tertius orbe fuit;
cornua Sarmatici ter perfida contudit Histri,
sudantem Getica ter niue lauit equum;
saepe recusatos parcus duxisse triumphos
uictor Hyperboreo nomen ab orbe tulit;
templa deis, mores populis dedit, otia ferro,
astra suis, caelo sidera, serta Ioni.
Herculeum tantis numen non sufficit actis:
Tarpeio deus hic commodet ora patri.

CII

Quadringentorum reddis mihi, Phoebe, tabellas:
centum da potius mutua, Phoebe, mihi.
quaere alium cui te tam uano munere iactes:
quod tibi non possum soluere, Phoebe, meum est.

CIII

Quae noua tam similis genuit tibi Leda ministros?
quae capta est alio nuda Lacaena cycno?
dat faciem Pollux Hiero, dat Castor Asylo,
atque in utroque nitet Tyndaris ore soror.
ista Therapnaeis si forma fuisset Amyclis,
cum uinceret duas dona minora deas,
mansisses, Helene, Phrygiamque redisset in Iden
Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

LIBER DECIMVS

I

Si nimius uideor seraque coronide longus
esse liber, legito pauca: libellus ero.
terque quaterque mihi finitur carmine paruo
pagina: fac tibi me quam cupis ipse breuem.

II

Festinata prior, decimi mihi cura libelli
elapsum manibus nunc reuocauit opus.
nota leges quaedam sed lima rasa recenti;
pars noua maior erit: lector, utrique faue,

XCIV hab. T. **1** *Santonica β.* **2** *mulsit γ.* **3** *cupidus γ.* **XCV** hab. T R. **1** *fui coepi β.* **XCVb** hab. T R. ab epigr. priore sep. Scriuer. **3** *credis β γ.* **4** *quid α.* **5** *puto α.* **XCVII** hab. R. **XCIX 4** *quam* Friedl. **7** *nunc te β.* **C 4** *uetulas γ.* **5** *u. putrisque γ.* **CI 4** *raraque β.* **7** *ceruam τ.* **8** *ab γ.* **21** *populo γ.* **23** *nomen β.* **CIII 1–4** hab. T. **3** *asilo* T.

X I **4** *esse γ.* **II 9–12** hab. T, **11** hab. R. **4** *ubique β.*

lector, opes nostrae: quem cum mihi Roma dedisset,
'Nil tibi quod demus maius habemus' ait.
'pigra per hunc fugies ingratae flumina Lethes
et meliore tui parte superstes eris.
marmora Messallae findit caprificus et audax
dimidios Crispi mulio ridet equos:
at chartis nec furta nocent et saecula prosunt,
solaque non norunt haec monumenta mori.'

III

Vernaculorum dicta, sordidum dentem,
et foeda linguae probra circulatricis,
quae sulpurato nolit empta ramento
Vatiniorum proxeneta fractorum,
poeta quidam clancularius spargit
et uolt uideri nostra. credis hoc, Prisce?
uoce ut loquatur psittacus coturnicis
et concupiscat esse Canus ascaules?
procul a libellis nigra sit meis fama,
quos rumor alba gemmeus uehit pinna:
cur ego laborem notus esse tam praue,
constare gratis cum silentium possit?

IV

Qui legis Oedipoden caligantemque Thyesten,
Colchidas et Scyllas, quid nisi monstra legis?
quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopaeus et Attis,
quid tibi dormitor proderit Endymion?
exutusue puer pinnis labentibus? aut qui
odit amatrices Hermaphroditus aquas?
quid te uana iuuant miserae ludibria chartae?
hoc lege, quod possit dicere uita 'Meum est.'
non hic Centauros, non Gorgonas Harpyiasque
inuenies: hominem pagina nostra sapit.
sed non uis, Mamurra, tuos cognoscere mores
nec te scire: legas Aetia Callimachi.

V

Quisquis stolaeue purpuraeue contemptor
quos colere debet laesit impio uersu,
erret per urbem pontis exul et cliui,
interque raucos ultimus rogatores
oret caninas panis inprobi buccas.
illi December longus et madens bruma
clususque fornix triste frigus extendat:
uocet beatos clamitetque felices
Orciniana qui feruntur in sponda.
at cum supremae fila uenerint horae
diesque tardus, sentiat canum litem
abigatque moto noxias aues panno.
nec finiantur morte supplicis poenae,
sed modo seueri sectus Aeaci loris,
nunc inquieti monte Sisyphi pressus,
nunc inter undas garruli senis siccus
delasset omnis fabulas poetarum;
et cum fateri Furia iusserit uerum,
prodente clamet conscientia 'Scripsi.'

VI

Felices, quibus urna dedit spectare coruscum
solibus Arctois sideribusque ducem.
quando erit ille dies quo campus et arbor et omnis
lucebit Latia culta fenestra nuru?
quando morae dulces longusque a Caesare puluis
totaque Flaminia Roma uidenda uia?
quando eques et picti tunica Nilotide Mauri
ibitis et populi uox erit una 'Venit'?

VII

Nympharum pater amniumque, Rhene,
quicumque Odrysias bibunt pruinas,
sic semper liquidis fruaris undis
nec te barbara contumeliosi
calcatum rota conterat bubulci;
sic et cornibus aureis receptis
et Romanus eas utraque ripa:
Traianum populis suis et urbi,
Thybris te dominus rogat, remittas.

VIII

Nubere Paula cupit nobis, ego ducere Paulam
nolo: anus est. uellem, si magis esset anus.

IX

Vndenis pedibusque syllabisque
et multo sale nec tamen proteruo
notus gentibus ille Martialis
et notus populis (quid inuidetis?)
non sum Andraemone notior caballo.

X

Cum tu, laurigeris annum qui fascibus intras,
mane salutator limina mille teras,
hic ego quid faciam? quid nobis, Paule, relinquis,
qui de plebe Numae densaque turba sumus?
qui me respiciet dominum regemque uocabo?
hoc tu (sed quanto blandius!) ipse facis.
lecticam sellamue sequar? nec ferre recusas,
per medium pugnas et prior isse lutum.
saepius adsurgam recitanti carmina? tu stas
et pariter geminas tendis in ora manus.
quid faciet pauper cui non licet esse clienti?
dimisit nostras purpura uestra togas.

XI

Nil aliud loqueris quam Thesea Pirithoumque
teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
dispeream, si tu Pyladi praestare matellam
dignus es aut porcos pascere Pirithoi.
'Donaui tamen' inquis 'amico milia quinque
et lotam, ut multum, terue quaterue togam.'
quid quod nil umquam Pyladi donauit Orestes?
qui donat quamuis plurima, plura negat.

XII

Aemiliae gentes et Apollineas Vercellas
et Phaethontei qui petis arua Padi,
ne uiuam, nisi te, Domiti, dimitto libenter,
grata licet sine te sit mihi nulla dies:
sed desiderium tanti est ut messe uel una
urbano releues colla perusta iugo.
i precor et totos auida cute conbibe soles:
o quam formosus, dum peregrinus eris!
et uenies albis non adgnoscendus amicis
liuebitque tuis pallida turba genis.
sed uia quem dederit rapiet cito Roma colorem,
Niliaco redeas tu licet ore niger.

XIII

Cum cathedralicios portet tibi raeda ministros
et Libys in longo puluere sudet eques,
strataque non unas cingant triclinia Baias
et Thetis unguento palleat uncta tuo,
candida Setini rumpant crystalla trientes,

IV 12 *etiam* (pro *Actia*) β. **V 1–5** hab. T. **7** *fornex* codd. **9** *orciuiana* L γ. **VI** hab. T. **4** *latiae* T γ. **VII 8** *orbi* E. **VIII** hab. T R. **X 3** *dic ego* Heins. **8** *set prior* γ. *isse* C, *iste* γ, *ire* β. **XI** hab. T. **6** *ut* om. T γ. *terue quaterue* Haupt, *terque quaterque* codd. **XII 8** *formonsus* E. **11** *te duce quem dederis rapte totorum auorum* γ. **XIII 1–2, 7–10** hab. T. **1** *cathedralicios* ς, *cathedratalios* β, *cathedras alius* γ, *cotathredatos* T. **3** *unas cingant* ς, *una tingat* γ, *linas pingat* β.

dormiat in pluma nec meliore Venus:
ad nocturna iaces fastosae limina moechae
et madet heu! lacrimis ianua surda tuis,
urere nec miserum cessant suspiria pectus.
uis dicam male sit cur tibi, Cotta? bene est.

XIV

Cedere de nostris nulli te dicis amicis.
sed, sit ut hoc uerum, quid, rogo, Crispe, facis?
mutua cum peterem sestertia quinque, negasti,
non caperet nummos cum grauis arca tuos.
quando fabae modium nobis farrisue dedisti,
cum tua Niliacus rura colonus aret?
quando breuis gelidae missa est toga tempore brumae?
argenti uenit quando selibra mihi?
nil aliud uideo quo te credamus amicum
quam quod me coram pedere, Crispe, soles.

XV

Dotatae uxori cor harundine fixit acuta,
sed dum ludit, Aper. ludere nouit Aper.

XVI

Si donare uocas promittere nec dare, Gai,
uincam te donis muneribusque meis.
accipe Callaicis quidquid fodit Astur in aruis,
aurea quidquid habet diuitis unda Tagi,
quidquid Erythraea niger inuenit Indus in alga,
quidquid et in nidis unica seruat auis,
quidquid Agenoreo Tyros inproba cogit aheno:
quidquid habent omnes, accipe, quomodo das.

XVII

Saturnalicio Macrum fraudare tributo
frustra, Musa, cupis: non licet: ipse petit;
sollemnesque iocos nec tristia carmina poscit
et queritur nugas obticuisse meas.
mensorum longis sed nunc uacat ille libellis.
Appia, quid facies, si legit ista Macer?

XVIII

Nec uocat ad cenam Marius, nec munera mittit,
nec spondet, nec uolt credere, sed nec habet.
turba tamen non dest sterilem quae curet amicum.
eheu! quam fatuae sunt tibi, Roma, togae!

XIX

Nec doctum satis et parum seuerum,
sed non rusticulum tamen libellum
facundo mea Plinio Thalia
i perfer: breuis est labor peractae
altum uincere tramitem Suburae.
illic Orphea protinus uidebis
udi uertice lubricum theatri
mirantisque feras auemque regis,
raptum quae Phryga pertulit Tonanti;
illic parua tui domus Pedonis
caelata est aquilae minore pinna.
sed ne tempore non tuo disertam
pulses ebria ianuam uideto:
totos dat tetricae dies Mineruae,
dum centum studet auribus uirorum
hoc quod saecula posterique possint
Arpinis quoque conparare chartis.
seras tutior ibis ad lucernas:
haec hora est tua, cum furit Lyaeus,
cum regnat rosa, cum madent capilli:
tunc me uel rigidi legant Catones.

XX

Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
pendula quod patriae uisere tecta libet,
tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis
et praetextata cultus amicitia,
tu facis; in terris quo non est alter Hiberis
dulcior et uero dignus amore magis.
tecum ego uel sicci Gaetula mapalia Poeni
et poteram Scythicas hospes amare casas.
si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
in quocumque loco Roma duobus erit.

XXI

Scribere te quae uix intellegat ipse Modestus
et uix Claranus quid rogo, Sexte, iuuat?
non lectore tuis opus est sed Apolline libris:
iudice te maior Cinna Marone fuit.
sic tua laudentur sane: mea carmina, Sexte,
grammaticis placeant, ut sine grammaticis.

XXII

Cur spleniato saepe prodeam mento
albaue pictus sana labra cerussa,
Philaeni, quaeris? basiare te nolo.

XXIII

Iam numerat placido felix Antonius aeuo
quindecies actas Primus Olympiadas
praeteritosque dies et totos respicit annos
nec metuit Lethes iam propioris aquas.
nulla recordanti lux est ingrata grauisque;
nulla fuit cuius non meminisse uelit.
ampliat aetatis spatium sibi uir bonus: hoc est
uiuere bis, uita posse priore frui.

XXIV

Natales mihi Martiae Kalendae,
lux formosior omnibus Kalendis,
qua mittunt mihi munus et puellae,
quinquagensima liba septimamque
uestris addimus hanc focis acerram.
his uos, si tamen expedit roganti,
annos addite bis precor nouenos,
ut nondum nimia piger senecta
sed uitae tribus areis peractis
lucos Elysiae petam puellae.
post hunc Nestora nec diem rogabo.

XXV

In matutina nuper spectatus harena
Mucius, inposuit qui sua membra focis,
si patiens durusque tibi fortisque uidetur,
Abderitanae pectora plebis habes.
nam cum dicatur tunica praesente molesta
'Vre manum,' plus est dicere 'Non facio.'

XXVI

Vare, Paraetonias Latia modo uite per urbes
nobilis et centum dux memorande uiris,
at nunc, Ausonio frustra promisse Quirino,
hospita Lagei litoris umbra iaces.
spargere non licuit frigentia fletibus ora,

XIII 10 *tucca* (pro *Cotta*) γ. **XIV** hab. T. **5** *nobis modium* β. **8** *quando missa selibra mihi est* γ. **9** *quod* T. **XV** hab. T. **XVI** hab. T. **7** *coxit* Heins. **XVII 6** *leget* Q. **XVIII** hab. T R. **XIX 15** *studet* β Plin. Epp. III 21, *uacat* γ. **XX** post **XII** hab. L E, **7 10** hab. T. **3** *mansuetus* (pro *Mani dilectus*) γ. **XXI 2–5** *crispe* (pro *Sexte*) β. **6** *et* γ. **XXIII** hab. T. **3** *tutos* β γ. **XXIV 2** *formonsior* L. **9** *areis* Ald., *aureis* codd. **11** *post hoc* Friedl. *Nestora* Heins., *nec hora* uel *nethora* codd. **XXV** hab. T. **3** *fortisque tibi durusque* γ. **XXVI** hab. T. **1** *Latia modo uite* ς, *lata modo uite* γ, *latius m. rite* β, *latio m. uecte* T.

pinguia nec maestis addere tura rogis.
sed datur aeterno uicturum carmine nomen:
numquid et hoc, fallax Nile, negare potes?

XXVII

Natali, Diodore, tuo conuiua senatus
accubat et rarus non adhibetur eques,
et tua tricenos largitur sportula nummos.
nemo tamen natum te, Diodore, putat.

XXVIII

Annorum nitidique sator pulcherrime mundi,
publica quem primum uota precesque uocant,
peruius exiguos habitabas ante penates,
plurima qua medium Roma terebat iter:
nunc tua Caesareis cinguntur limina donis
et fora tot numeras, Iane, quot ora geris.
at tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
ferrea perpetua claustra tuere sera.

XXIX

Quam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
misisti dominae, Sextiliane, tuae;
et quam donabas dictis a Marte Kalendis,
de nostra prasina est synthesis empta toga.
iam constare tibi gratis coepere puellae:
muneribus futuis, Sextiliane, meis.

XXX

O temperatae dulce Formiae litus,
uos, cum seueri fugit oppidum Martis
et inquietas fessus exuit curas,
Apollinaris omnibus locis praefert.
non ille sanctae dulce Tibur uxoris,
nec Tusculanos Algidosue secessus,
Praeneste nec sic Antiumque miratur;
non blanda Circe Dardanisue Caieta
desiderantur, nec Marica nec Liris,
nec in Lucrina lota Salmacis uena.
hic summa leni stringitur Thetis uento;
nec languet aequor, uiua sed quies ponti
pictam phaselon adiuuante fert aura,
sicut puellae non amantis aestatem
mota salubre purpura uenit frigus.
nec saeta longo quaerit in mari praedam,
sed a cubili lectuloque iactatam
spectatus alte lineam trahit piscis.
si quando Nereus sentit Aeoli regnum,
ridet procellas tuta de suo mensa:
piscina rhombum pascit et lupos uernas,
natat ad magistrum delicata muraena,
nomenculator mugilem citat notum
et adesse iussi prodeunt senes mulli.
frui sed istis quando, Roma, permittis?
quot Formianos inputat dies annus
negotiosis rebus urbis haerenti?
o ianitores uilicique felices!
dominis parantur ista, seruiunt uobis.

XXXI

Addixti seruum nummis here mille ducentis,
ut bene cenares, Calliodore, semel.
nec bene cenasti: mullus tibi quattuor emptus
librarum cenae pompa caputque fuit.
exclamare libet: 'Non est hic, inprobe, non est
piscis: homo est; hominem, Calliodore, comes.'

XXXII

Haec mihi quae colitur uiolis pictura rosisque,
quos referat uoltus, Caediciane, rogas?
talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus: in hoc iuuenem se uidet ore senex.
ars utinam mores animumque effingere posset!
pulchrior in terris nulla tabella foret.

XXXIII

Simplicior priscis, Munati Galle, Sabinis,
Cecropium superas qui bonitate senem,
sic tibi consoceri claros retinere penates
perpetua natae det face casta Venus,
ut tu, si uiridi tinctos aerugine uersus
forte malus liuor dixerit esse meos,
ut facis, a nobis abigas, nec scribere quemquam
talia contendas carmina qui legitur.
hunc seruare modum nostri nouere libelli,
parcere personis, dicere de uitiis.

XXXIV

Di tibi dent quidquid, Caesar Traiane, mereris
et rata perpetuo quae tribuere uelint:
qui sua restituis spoliato iura patrono
(libertis exul non erit ille suis),
dignus es ut possis tutum seruare clientem:
ut (liceat tantum uera probare) potes.

XXXV

Omnes Sulpiciam legant puellae
uni quae cupiunt uiro placere;
omnes Sulpiciam legant mariti
uni qui cupiunt placere nuptae.
non haec Colchidos adserit furorem,
diri prandia nec refert Thyestae;
Scyllam, Byblida nec fuisse credit:
sed castos docet et probos amores,
lusus delicias facetiasque.
cuius carmina qui bene aestimarit,
nullam dixerit esse nequiorem,
nullam dixerit esse sanctiorem.
tales Egeriae iocos fuisse
udo crediderim Numae sub antro.
hac condiscipula uel hac magistra
esses doctior et pudica, Sappho:
sed tecum pariter simulque uisam
durus Sulpiciam Phaon amaret.
frustra: namque ea nec Tonantis uxor
nec Bacchi nec Apollinis puella
erepto sibi uiueret Caleno.

XXXVI

Inproba Massiliae quidquid fumaria cogunt,
accipit aetatem quisquis ab igne cadus,
a te, Munna, uenit: miseris tu mittis amicis
per freta, per longas toxica saeua uias;
nec facili pretio sed quo contenta Falerni
testa sit aut cellis Setia cara suis.
non uenias quare tam longo tempore Romam,
haec puto causa tibi est, ne tua uina bibas.

XXXVII

Iuris et aequarum cultor sanctissime legum,
ueridico Latium qui regis ore forum,
municipi, Materne, tuo ueterique sodali
Callaicum mandas si quid ad Oceanum—.
an Laurentino turpis in litore ranas

XXVI 6 *focis* T. 7 *munus* γ. **XXVII** hab. T. **XXVIII** 3 *peruius* ς, *praeuius* codd. **XXX** 17 *cubiculo* γ. 25 *permittit* β. **XXXI** hab. T. 1 *trecentis* β. 6 *uoras* β. **XXXIII** 6 *lector* γ. **XXXIV** 4 interpunctionem corr. Munro. 5 *tutum* ς, *totum* codd., *populum* Housman, *etiam* Gilbert. **XXXV** 8 *pios amores* β, *probos amicos* γ. 12 post 11 hab. γ. 16 *esses* ς, *esse* L, *esset* P Q γ. 18 *amarat* γ. **XXXVI** 7–8 hab. T R. 4 *t. uina* γ. **XXXVII** 4, 20 fort. *ecquid*.

et satius tenues ducere credis acus,
ad sua captiuum quam saxa remittere mullum,
uisus erit libris qui minor esse tribus?
et fatuam summa cenare pelorida mensa
quosque tegit leui cortice concha breuis
ostrea Baianis quam non liquentia testis,
quae domino pueri non prohibente uorent?
hic olidam clamosus ages in retia uolpem
mordebitque tuos sordida praeda canes:
illic piscoso modo uix educta profundo
impedient lepores umida lina tuos.
dum loquor ecce redit sporta piscator inani,
uenator capta macle superbus adest:
omnis ab urbano uenit ad mare cena macello.
Callaicum mandas si quid ad Oceanum—.

XXXVIII

O molles tibi quindecim, Calene,
quos cum Sulpicia tua iugales
indulsit deus et peregit annos!
o nox omnis et hora, quae notata est
caris litoris Indici lapillis!
o quae proelia, quas utrimque pugnas
felix lectulus et lucerna uidit
nimbis ebria Nicerotianis!
uixisti tribus, o Calene, lustris:
aetas haec tibi tota computatur
et solos numeras dies mariti.
ex illis tibi si diu rogatam
lucem redderet Atropos uel unam,
malles quam Pyliam quater senectam.

XXXIX

Consule te Bruto quod iuras, Lesbia, natam,
mentiris. nata es, Lesbia, rege Numa?
sic quoque mentiris. namque, ut tua saecula narrant,
ficta Prometheo diceris esse luto.

XL

Semper cum mihi diceretur esse
secreto mea Polla cum cinaedo,
inrupi, Lupe. non erat cinaedus.

XLI

Mense nouo Iani ueterem, Proculeia, maritum
deseris atque iubes res sibi habere suas.
quid, rogo, quid factum est? subiti quae causa doloris?
nil mihi respondes? dicam ego, praetor erat:
constatura fuit Megalensis purpura centum
milibus, ut nimium munera parca dares,
et populare sacrum bis milia dena tulisset.
discidium non est hoc, Proculeia: lucrum est.

XLII

Tam dubia est lanugo tibi, tam mollis ut illam
halitus et soles et leuis aura terat.
celantur simili uentura Cydonea lana,
pollice uirgineo quae spoliata nitent.
fortius inpressi quotiens tibi basia quinque,
barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

XLIII

Septima iam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

XLIV

Quinte Caledonios Ouidi uisure Britannos
et uiridem Tethyn Oceanumque patrem,
ergo Numae colles et Nomentana relinquis
otia, nec retinet rusque focusque senem?
gaudia tu differs: at non et stamina differt
Atropos atque omnis scribitur hora tibi.
praestiteris caro (quis non hoc laudet?) amico
ut potior uita sit tibi sancta fides;
sed reddare tuis tandem mansure Sabinis
teque tuas numeres inter amicitias.

XLV

Si quid lene mei dicunt et dulce libelli,
si quid honorificum pagina blanda sonat,
hoc tu pingue putas et costam rodere mauis,
ilia Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, si delectaris aceto:
non facit ad stomachum nostra lagona tuum.

XLVI

Omnia uis belle, Matho, dicere. dic aliquando
et bene; dic neutrum; dic aliquando male.

XLVII

Vitam quae faciunt beatiorem,
iucundissime Martialis, haec sunt:
res non parta labore sed relicta;
non ingratus ager, focus perennis;
lis numquam, toga rara, mens quieta;
uires ingenuae, salubre corpus;
prudens simplicitas, pares amici,
conuictus facilis, sine arte mensa;
nox non ebria sed soluta curis,
non tristis torus et tamen pudicus;
somnus qui faciat breues tenebras:
quod sis esse uelis nihilque malis;
summum nec metuas diem nec optes.

XLVIII

Nuntiat octauam Phariae sua turba iuuencae,
et pilata redit †iamque subitque† cohors.
temperat haec thermas, nimios prior hora uapores
halat, et inmodico sexta Nerone calet.
Stella, Nepos, Cani, Cerialis, Flacce, uenitis?
septem sigma capit, sex sumus, adde Lupum.
exoneraturas uentrem mihi uilica maluas
attulit et uarias quas habet hortus opes.
in quibus est lactuca sedens et tonsile porrum,
nec deest ructatrix mentha nec herba salax;
secta coronabunt rutatos oua lacertos
et madidum thynni de sale sumen erit.
gustus in his; una ponetur cenula mensa,
haedus inhumani raptus ab ore lupi,
et quae non egeant ferro structoris ofellae
et faba fabrorum prototomique rudes;
pullus ad haec cenisque tribus iam perna superstes
addetur. saturis mitia poma dabo,
de Nomentana uinum sine faece lagona,
quae bis Frontino consule trima fuit.
accedent sine felle ioci nec mane timenda
libertas et nil quod tacuisse uelis:
de prasino conuiua meus uenetoque loquatur,
nec faciunt quemquam pocula nostra reum.

XXXVII 6 *acos* γ. 10 *quoque* γ. 17 *uenit* β. 18 *macle* Salmasius, *male* β, *meate* γ. **XXXIX** hab. T. 1 *quid* γ. 3 *nam qui tua* β. *narres* γ. **XLI** hab. T. 6 *parua* T. **XLII** hab. T. **XLIII** hab. T. 2 hab. R. **XLIV** 3 *relinques* Q. **XLV** hab. T. **XLVI** hab. R. **XLVII** 1–2, 5–13 hab. T. 1 *faciant* T γ. **XLVIII** 7–14, 17–24 hab. T. 2 *redit iam subiitque cohors* Paley. 3 *nimio—uapore* γ. 19 *fine* T. 20 *trima* Heins., *prima* codd. 23 *de prasino scutoque* (*Scorpoque* Gruter) *meus conuiua* β, *d. p. c. m. scipioque* γ. 24 *facient* β.

XLIX

Cum potes amethystinos trientes
et nigro madeas Opimiano,
propinas modo conditum Sabinum
et dicis mihi, Cotta, 'Vis in auro?'
quisquam plumbea uina uolt in auro?

L

Frangat Idumaeas tristis Victoria palmas,
plange, Fauor, saeua pectora nuda manu;
mutet Honor cultus, et iniquis munera flammis
mitte coronatas, Gloria maesta, comas.
heu facinus! prima fraudatus, Scorpe, iuuenta
occidis et nigros tam cito iungis equos.
curribus illa tuis semper properata breuisque
cur fuit et uitae tam prope meta tuae?

LI

Sidera iam Tyrius Phrixei respicit Agni
Taurus et alternum Castora fugit hiemps;
ridet ager, uestitur humus, uestitur et arbor,
Ismarium paelex Attica plorat Ityn.
quos, Faustine, dies, quales tibi Roma †Rauennae†
abstulit! o soles, o tunicata quies!
o nemus, o fontes soliduinque madentis harenae
litus et aequoreis splendidus Anxur aquis,
et non unius spectator lectulus undae,
qui uidet hinc puppes fluminis, inde maris!
sed nec Marcelli Pompeianumque, nec illic
sunt triplices thermae nec fora iuncta quater,
nec Capitolini summum penetrale Tonantis
quaeque nitent caelo proxima templa suo.
dicere te lassum quotiens ego credo Quirino:
'Quae tua sunt, tibi habe: quae mea, redde mihi.'

LII

Thelyn uiderat in toga spadonem,
damnatam Numa dixit esse moecham.

LIII

Ille ego sum Scorpus, clamosi gloria Circi,
plausus, Roma, tui deliciaeque breues,
inuida quem Lachesis raptum trieteride nona,
dum numerat palmas, credidit esse senem.

LIV

Mensas, Ole, bonas ponis, sed ponis opertas.
ridiculum est: possum sic ego habere bonas.

LV

Arrectum quotiens Marulla penem
pensauit digitis diuque mensa est,
libras scripula sextulasque dicit;
idem post opus et suas palaestras
loro cum similis iacet remisso,
quanto sit leuior Marulla dicit.
non ergo est manus ista, sed statera.

LVI

Totis, Galle, iubes tibi me seruire diebus
et per Auentinum ter quater ire tuum.
eximit aut reficit dentem Cascellius aegrum;
infestos oculis uris, Hygine, pilos;
non secat et tollit stillantem Fannius uuam;
tristia seruorum stigmata delet Eros;
enterocelarum fertur Podalirius Hermes:
qui sanet ruptos dic mihi, Galle, quis est?

LVII

Argenti libram mittebas; facta selibra est,
sed piperis. tanti non emo, Sexte, piper.

LVIII

Anxuris aequorei placidos, Frontine, recessus
et propius Baias litoreamque domum,
et quod inhumanae Cancro feruente cicadae
non nouere nemus, flumineosque lacus
dum colui, doctas tecum celebrare uacabat
Pieridas; nunc nos maxima Roma terit.
hic mihi quando dies meus est? iactamur in alto
urbis, et in sterili uita labore perit,
dura suburbani dum iugera pascimus agri
uicinosque tibi, sancte Quirine, lares.
sed non solus amat qui nocte dieque frequentat
limina nec uatem talia damna decent.
per ueneranda mihi Musarum sacra, per omnes
iuro deos, et non officiosus amo.

LIX

Consumpta est uno si lemmate pagina, transis,
et breuiora tibi, non meliora, placent.
diues et ex omni posita est instructa macello
cena tibi, sed te mattea sola iuuat.
non opus est nobis nimium lectore guloso;
hunc uolo, non fiat qui sine pane satur.

LX

Iura trium petiit a Caesare discipulorum
adsuetus semper Munna docere duos.

LXI

Hic festinata requiescit Erotion umbra,
crimine quam fati sexta peremit hiemps.
quisquis eris nostri post me regnator agelli,
manibus exiguis annua iusta dato:
sic lare perpetuo, sic turba sospite solus
flebilis in terra sit lapis iste tua.

LXII

Ludi magister, parce simplici turbae:
sic te frequentes audiant capillati
et delicatae diligat chorus mensae,
nec calculator nec notarius uelox
maiore quisquam circulo coronetur.
albae Leone flammeo calent luces
tostamque feruens Iulius coquit messem.
cirrata loris horridis Scythae pellis,
qua uapulauit Marsyas Celaenaeus,
ferulaeque tristes, sceptra paedagogorum,
cessent et Idus dormiant in Octobres:
aestate pueri si ualent, satis discunt.

LXIII

Marmora parua quidem sed non cessura, uiator,
Mausoli saxis pyramidumque legis.
bis mea Romano spectata est uita Tarento
et nihil extremos perdidit ante rogos:
quinque dedit pueros, totidem mihi Iuno puellas,
cluserunt omnes lumina nostra manus.
contigit et thalami mihi gloria rara fuitque
una pudicitiae mentula nota meae.

LXIV

Contigeris regina meos si Polla libellos,
non tetrica nostros excipe fronte iocos.

LI 5 *qualem tibi r. rauennam β, quale sit tibi r. rauennae γ. recessus* Friedl. **10** *rates* (pro *maris*) *γ*. **11** *sed neque β*. **LIII** hab. T. **LIV** hab. T. **LVI 2** *lutum* Heins. **6** *seruorum* P, *saxorum* L Q f, *saxonum γ, noxarum* Heins. **LVI 7–LXXII 13** om. *γ*. **LVII** hab. T R. **LIX 5, 6** hab. R. **6** *qui fiat non β*. **LXI 2** *quam ς, quem β*. **LXII 10–11** hab. T. **LXIII 2** *legis ς, leges β*.

ille tuus uates, Heliconis gloria nostri,
Pieria caneret cum fera bella tuba,
non tamen erubuit lasciuo dicere uersu
'Si nec pedicor, Cotta, quid hic facio?'

LXV

Cum te municipem Corinthiorum
iactes, Charmenion, negante nullo,
cur frater tibi dicor, ex Hiberis
et Celtis genitus Tagique ciuis?
an uoltu similes uidemur esse?
tu flexa nitidus coma uagaris,
Hispanis ego contumax capillis;
leuis dropace tu cotidiano,
hirsutis ego cruribus genisque;
os blaesum tibi debilisque lingua est,
nobis ilia fortius loquentur:
tam dispar aquilae columba non est
nec dorcas rigido fugax leoni.
quare desine me uocare fratrem,
ne te, Charmenion, uocem sororem.

LXVI

Quis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus
qui iussit fieri te, Theopompe, cocum?
hanc aliquis faciem nigra uiolare culina
sustinet, has uncto polluit igne comas?
quis potius cyathos aut quis crystalla tenebit?
qua sapient melius mixta Falerna manu?
si tam sidereos manet exitus iste ministros,
Iuppiter utatur iam Ganymede coco.

LXVII

Pyrrhae filia, Nestoris nouerca,
quam uidit Niobe puella canam,
Laertes auiam senex uocauit,
nutricem Priamus, socrum Thyestes,
iam cornicibus omnibus superstes,
hoc tandem sita prurit in sepulchro
caluo Plotia cum Melanthione.

LXVIII

Cum tibi non Ephesos nec sit Rhodos aut Mitylene,
sed domus in uico, Laelia, patricio,
deque coloratis numquam lita mater Etruscis,
durus Aricina de regione pater,
κύριέ μου, μέλι μου, ψυχή μου congeris usque,
pro pudor! Hersiliae ciuis et Egeriae.
lectulus has uoces, nec lectulus audiat omnis,
sed quem lasciuo strauit amica uiro.
scire cupis quo casta modo matrona loquaris?
numquid, cum crisas, blandior esse potes?
tu licet ediscas totam referasque Corinthon,
non tamen omnino, Laelia, Lais eris.

LXIX

Custodes das, Polla, uiro, non accipis ipsa.
hoc est uxorem ducere, Polla, uirum.

LXX

Quod mihi uix unus toto liber exeat anno
desidiae tibi sum, docte Potite, reus.
iustius at quanto mirere quod exeat unus,
labantur toti cum mihi saepe dies.
non resalutantis uideo nocturnus amicos,
gratulor et multis; nemo, Potite, mihi.
nunc ad luciferam signat mea gemma Dianam,
nunc me prima sibi, nunc sibi quinta rapit.
nunc consul praetorue tenet reducesque choreae;
auditur toto saepe poeta die.
sed nec causidico possis inpune negare,
nec si te rhetor grammaticusue rogent.
balnea post decumam lasso centumque petuntur
quadrantes. fiet quando, Potite, liber?

LXXI

Quisquis laeta tuis et sera parentibus optas
fata, breuem titulum marmoris huius ama.
condidit hac caras tellure Rabirius umbras;
nulli sorte iacent candidiore senes:
bis sex lustra tori nox mitis et ultima clusit,
arserunt uno funera bina rogo.
hos tamen ut primis raptos sibi quaerit in annis.
inprobius nihil his fletibus esse potest.

LXXII

Frustra, Blanditiae, uenitis ad me
adtritis miserabiles labellis:
dicturus dominum deumque non sum.
iam non est locus hac in urbe uobis;
ad Parthos procul ite pilleatos
et turpes humilesque supplicesque
pictorum sola basiate regum.
non est hic dominus sed imperator,
sed iustissimus omnium senator,
per quem de Stygia domo reducta est
siccis rustica Veritas capillis.
hoc sub principe, si sapis, caueto
uerbis, Roma, prioribus loquaris.

LXXIII

Littera facundi gratum mihi pignus amici
pertulit, Ausoniae dona †seuera †togae,
qua non Fabricius, sed uellet Apicius uti,
uellet Maecenas Caesarianus eques.
uilior haec nobis alio mittente fuisset;
non quacumque manu uictima caesa litat:
a te missa uenit: possem nisi munus amare,
Marce, tuum, poteram nomen amare meum.
munere sed plus est et nomine gratius ipso
officium docti iudiciumque uiri.

LXXIV

Iam parce lasso, Roma, gratulatori,
lasso clienti. quamdiu salutator
anteambulones et togatulos inter
centum merebor plumbeos die toto,
cum Scorpus una quindecim graues hora
feruentis auri uictor auferat saccos?
non ego meorum praemium libellorum
(quid enim merentur?) Apulos uelim campos:
non Hybla, non me spicifer capit Nilus,
nec quae paludes delicata Pomptinas
ex arce cliui spectat uua Setini.
quid concupiscam quaeris ergo? dormire.

LXXV

Milia uiginti quondam me Galla poposcit
et, fateor, magno non erat illa nimis.
annus abit: 'Bis quina dabis sestertia,' dixit.
poscere plus uisa est quam prius illa mihi.
iam duo poscenti post sextum milia mensem
mille dabam nummos. noluit accipere.
transierant binae forsan trinaeue Kalendae,
aureolos ultro quattuor ipsa petit.
non dedimus. centum iussit me mittere nummos;
sed uisa est nobis haec quoque summa grauis.

LXIV 3–6 hab. R. **LXV** 11 *ilia f. loquentur* Haupt, *filia f. loquetur β*. 15 *ne ς, nec β*. **LXVI** hab. R. **LXVIII** 1–8, 11–12 hab. T. **LXIX** hab. R. **LXX** 9 *coronae* Munro. **LXXI** 1–4 hab. R. 5 *unica* Gilbert. 7 *maeret* Heins. **LXXIII** 1 *munus γ*. 2 *sera* (pro *seuera*) *γ*, *superba* Heins. **LXXV** hab. T. 7 *ternaeue β*.

sportula nos iunxit quadrantibus arida centum;
  hanc uoluit: puero diximus esse datam.
inferius numquid potuit descendere? fecit.
  dat gratis, ultro dat mihi Galla: nego.

LXXVI

Hoc, Fortuna, tibi uidetur aequum?
ciuis non Syriaeue Parthiaeue,
nec de Cappadocis eques catastis,
sed de plebe Remi Numaeque uerna,
iucundus probus innocens amicus,
lingua doctus utraque, cuius unum est
sed magnum uitium quod est poeta,
pullo Maeuius alget in cucullo:
cocco mulio fulget Incitatus.

LXXVII

Nequius a Caro nihil umquam, Maxime, factum est
  quam quod febre perit: fecit et illa nefas.
saeua nocens febris saltem quartana fuisset:
  seruari medico debuit illa suo.

LXXVIII

Ibis litoreas, Macer, Salonas;
ibit rara fides amorque recti
et quae, cum comitem trahit pudorem,
semper pauperior redit potestas.
felix auriferae colone terrae,
rectorem uacuo sinu remittes
optabisque moras, et exeuntem
udo, Dalmata, gaudio sequeris.
nos Celtas, Macer, et truces Hiberos
cum desiderio tui petemus.
sed quaecumque tamen feretur illinc
piscosi calamo Tagi notata,
Macrum pagina nostra nominabit:
sic inter ueteres legar poetas,
nec multos mihi praeferas priores,
uno sed tibi sim minor Catullo.

LXXIX

Ad lapidem Torquatus habet praetoria quartum;
  ad quartum breue rus emit Otacilius.
Torquatus nitidas uario de marmore thermas
  extruxit; cucumam fecit Otacilius.
disposuit daphnona suo Torquatus in agro;
  castaneas centum seuit Otacilius.
consule Torquato uici fuit ille magister,
  non minor in tanto uisus honore sibi.
grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
  sic, puto, Torquatus rumpet Otacilium.

LXXX

Plorat Eros, quotiens maculosae pocula murrae
  inspicit aut pueros nobiliusue citrum,
et gemitus imo ducit de pectore quod non
  tota miser coemat Saepta feratque domum.
quam multi faciunt quod Eros! sed lumine sicco
  pars maior lacrimas ridet et intus habet.

LXXXI

Cum duo uenissent ad Phyllida mane fututum
  et nudam cuperet sumere uterque prior,
promisit pariter se Phyllis utrique daturam,
  et dedit: ille pedem sustulit, hic tunicam.

LXXXII

Si quid nostra tuis adicit uexatio rebus,
  mane uel a media nocte togatus ero
stridentesque feram flatus Aquilonis iniqui
  et patiar nimbos excipiamque niues.
sed si non fias quadrante beatior uno
  per gemitus nostros ingenuasque cruces,
parce, precor, fesso uanosque remitte labores
  qui tibi non prosunt et mihi, Galle, nocent.

LXXXIII

Raros colligis hinc et hinc capillos
et latum nitidae, Marine, caluae
campum temporibus tegis comatis;
sed moti redeunt iubente uento
redduntur que sibi caputque nudum
cirris grandibus hinc et inde cingunt.
inter Spendophorum Telesphorumque
Cydae stare putabis Hermerotem.
uis tu simplicius senem fateri,
ut tandem uidearis unus esse?
caluo turpius est nihil comato.

LXXXIV

Miraris, quare dormitum non eat Afer?
  accumbat cum qua, Caediciane, uides.

LXXXV

Iam senior Ladon Tiberinae nauta carinae
  proxima dilectis rura parauit aquis.
quae cum saepe uagus premeret torrentibus undis
  Thybris et hiberno rumperet arua lacu,
emeritam puppim, ripa quae stabat in alta,
  inplenit saxis opposuitque uadis.
sic nimias auertit aquas. quis credere posset?
  auxilium domino mersa carina tulit.

LXXXVI

Nemo noua caluit sic inflammatus amica,
  flagrauit quanto Laurus amore pilae.
sed qui primus erat lusor dum floruit aetas,
  nunc postquam desit ludere, prima pila est.

LXXXVII

Octobres age sentiat Kalendas
facundi pia Roma Restituti:
linguis omnibus et fauete uotis;
natalem colimus, tacete lites.
absit cereus aridi clientis,
et uani triplices breuesque mappae
expectent gelidi iocos Decembris.
certent muneribus beatiores:
Agrippae tumidus negotiator
Cadmi municipes ferat lacernas;
pugnorum reus ebriaeque noctis
cenatoria mittat aduocato;
infamata uirum puella uicit?
ueros sardonychas, sed ipsa tradat;
mirator ueterum senex auorum
donet Phidiaci toreuma caeli;
uenator leporem, colonus haedum,
piscator ferat aequorum rapinas.
si mittit sua quisque, quid poetam
missurum tibi, Restitute, credis?

LXXVII 3 *fuisses* β. 4 *illa* ς, *ille* codd. **LXXVIII** 3 *tecum* γ. *trahet* γ. **LXXIX** 7 *consul Torquatus* γ. **LXXX** hab. T. 1 *tere* (pro *murrae*) T. 5 interpunctionem mutauit Munro. **LXXXI** hab. T. 1 *salitum* (pro *fututum*) T. 3 *utrisque* T. **LXXXII** hab. T. 7 *lassos* (pro *fesso*) γ. **LXXXV** hab. T. 4 *gelu* γ. 7 *possit* T, *posse* γ. **LXXXVI** hab. T. **LXXXVII** 4, 17-18 hab. T. 18 *rapinam* γ. **LXXXVII** 20–**XCI** 2 om. γ.

LXXXVIII

Omnes persequeris praetorum, Cotta, libellos;
  accipis et ceras. officiosus homo es.

LXXXIX

Iuno labor, Polyclite, tuus et gloria felix,
  Phidiacae cuperent quam meruisse manus,
ore nitet tanto quanto superasset in Ide
  iudice conuictas non dubitante deas.
Iunonem, Polyclite, suam nisi frater amaret,
  Iunonem poterat frater amare tuam.

XC

Quid uellis uetulum, Ligeia, cunnum?
quid busti cineres tui lacessis?
tales munditiae decent puellas
(nam tu iam nec anus potes uideri);
istud, crede mihi, Ligeia, belle
non mater facit Hectoris, sed uxor.
erras si tibi cunnus hic uidetur,
ad quem mentula pertinere desit.
quare si pudor est, Ligeia, noli
barbam uellere mortuo leoni.

XCI

Omnes eunuchos habet Almo nec arrigit ipse:
  et queritur pariat quod sua Polla nihil.

XCII

Marri, quietae cultor et comes uitae,
quo ciue prisca gloriatur Atina,
has tibi gemellas barbari decus luci
commendo pinus ilicesque Faunorum
et semidocta uilici manu structas
Tonantis aras horridique Siluani,
quas pinxit agni saepe sanguis aut haedi,
dominamque sancti uirginem deam templi,
et quem sororis hospitem uides castae
Martem mearum principem Kalendarum,
et delicatae laureum nemus Florae,
in quod Priapo persequente confugit.
hoc omne agelli mite paruuli numen
seu tu cruore siue ture placabis,
'Vbicumque uester Martialis est,' dices
'hac ecce mecum dextera litat uobis
absens sacerdos; uos putate praesentem
et date duobus quidquid alter optabit.'

XCIII

Si prior Euganeas, Clemens, Helicaonis oras
  pictaque pampineis uideris arua iugis,
perfer Atestinae nondum uulgata Sabinae
  carmina, purpurea sed modo culta toga.
ut rosa delectat metitur quae pollice primo,
  sic noua nec mento sordida charta iuuat.

XCIV

Non mea Massylus seruat pomaria serpens,
  regius Alcinoi nec mihi seruit ager,
sed Nomentana securus germinat hortus
  arbore, nec furem plumbea mala timent.
haec igitur media quae sunt modo nata Subura
  mittimus autumni cerea poma mei.

XCV

Infantem tibi uir, tibi, Galla, remisit adulter.
  hi, puto, non dubie se futuisse negant.

XCVI

Saepe loquar nimium gentes quod, Auite, remotas
  miraris, Latia factus in urbe senex,
auriferumque Tagum sitiam patriumque Salonem
  et repetam saturae sordida rura casae.
illa placet tellus in qua res parua beatum
  me facit et tenues luxuriantur opes:
pascitur hic, ibi pascit ager; tepet igne maligno
  hic focus, ingenti lumine lucet ibi;
hic pretiosa fames conturbatorque macellus,
  mensa ibi diuitiis ruris operta sui;
quattuor hic aestate togae pluresue teruntur,
  autumnis ibi me quattuor una tegit.
i, cole nunc reges, quidquid non praestat amicus
  cum praestare tibi possit, Auite, locus.

XCVII

Dum leuis arsura struitur Libitina papyro,
  dum murram et casias flebilis uxor emit,
iam scrobe, iam lecto, iam pollinctore parato,
  heredem scripsit me Numa: conualuit.

XCVIII

Addat cum mihi Caecubum minister
Idaeo resolutior cinaedo,
quo nec filia cultior nec uxor
nec mater tua nec soror recumbit,
uis spectem potius tuas lucernas
aut citrum uetus Indicosque dentes?
suspectus tibi ne tamen recumbam,
praesta de grege sordidaque uilla
tonsos horridulos rudes pusillos
hircosi mihi filios subulci.
perdet te dolor hic: habere, Publi,
mores non potes hos et hos ministros.

XCIX

Si Romana forent haec Socratis ora, fuissent
  Iulius in Saturis qualia Rufus habet.

C

Quid, stulte, nostris uersibus tuos misces?
cum litigante quid tibi, miser, libro?
quid congregare cum leonibus uolpes
aquilisque similes facere noctuas quaeris?
habeas licebit alterum pedem Ladae,
inepte, frustra crure ligneo curris.

CI

Elysio redeat si forte remissus ab agro
  ille suo felix Caesare Gabba uetus,
qui Capitolinum pariter Gabbamque iocantes
  audierit, dicet 'Rustice Gabba, tace.'

CII

Qua factus ratione sit requiris,
qui numquam futuit, pater Philinus?
Gaditanus, Auite, dicat istud,
qui scribit nihil et tamen poeta est.

CIII

Municipes, Augusta mihi quos Bilbilis acri
  monte creat, rapidis quem Salo cingit aquis,
ecquid laeta iuuat uestri nos gloria uatis?
  nam decus et nomen famaque uestra sumus,
nec sua plus debet tenui Verona Catullo

LXXXVIII hab. R. 1 *locellos* β. 2 *caenas* R. **LXXXIX** 1 *tuus, Polyclite, labos* Heins. 2 *peperisse* Heins. **XC** hab. T. 1 *ligea* T (in lemm. AD LIGIAM). *monstrum* (pro *cunnum*) T. 5 *ligea* T. 7 *munus* (pro *cunnus*) T. 9 *linia* T. **XCI** hab. T. **XCII** 1 *Mari* Q. 16 *hac* ς, *haec* codd. 18 *obtarit* L. **XCVII** hab. T. 2 *casias* T L f (u. XI 54, 1), *casiam* γ. 3 *pollectore* γ, *collectore* β. **XCVIII** 11 *pudor* γ. **C** 3-6 hab. T. 6 *curres* β, om. T. **CI** hab. T. **CII** hab. T. 2 *aliit* i.e. *saliit* (pro *futuit*) T. *filenus* T. **CIII** 1 *acri* ς, *agri* codd.

meque uelit dici non minus illa suum.
quattuor accessit tricesima messibus aestas,
ut sine me Cereri rustica liba datis,
moenia dum colimus dominae pulcherrima Romae:
mutauere meas Itala regna comas.
excipitis placida reducem si mente, uenimus;
aspera si geritis corda, redire licet.

CIV

I nostro comes, i, libelle, Flauo
longum per mare, sed fauentis undae,
et cursu facili tuisque uentis
Hispanae pete Tarraconis arces:
illinc te rota tollet et citatus
altam Bilbilin et tuum Salonem
quinto forsitan essedo uidebis.
quid mandem tibi quaeris? ut sodales
paucos, sed ueteres et ante brumas
triginta mihi quattuorque uisos
ipsa protinus a uia salutes
et nostrum admoneas subinde Flauum
iucundos mihi nec laboriosos
secessus pretio paret salubri,
qui pigrum faciant tuum parentem.
haec sunt. iam tumidus uocat magister
castigatque moras, et aura portum
laxauit melior: uale, libelle:
nauem, scis, puto, non moratur unus.

LIBER VNDECIMVS

I

Quo tu, quo, liber otiose, tendis
cultus Sidone non cotidiana?
numquid Parthenium uidere? certe:
uadas et redeas ineuolutus.
libros non legit ille sed libellos;
nec Musis uacat, aut suis uacaret.
ecquid te satis aestimas beatum,
contingunt tibi si manus minores?
uicini pete porticum Quirini:
turbam non habet otiosiorem
Pompeius uel Agenoris puella,
uel primae dominus leuis carinae.
sunt illic duo tresue qui reuoluant
nostrarum tineas ineptiarum,
sed cum sponsio fabulaeque lassae
de Scorpo fuerint et Incitato.

II

Triste supercilium durique seuera Catonis
frons et aratoris filia Fabricii
et personati fastus et regula morum,
quidquid et in tenebris non sumus, ite foras.
clamant ecce mei 'Io Saturnalia' uersus:
et licet et sub te praeside, Nerua, libet.
lectores tetrici salebrosum ediscite Santram:
nil mihi uobiscum est: iste liber meus est.

III

Non urbana mea tantum Pimpleide gaudent
otia, nec uacuis auribus ista damus,
sed meus in Geticis ad Martia signa pruinis
a rigido teritur centurione liber,
dicitur et nostros cantare Britannia uersus.
quid prodest? nescit sacculus ista meus.
at quam uicturas poteramus pangere chartas
quantaque Pieria proelia flare tuba,
cum pia reddiderint Augustum numina terris,
et Maecenatem si tibi, Roma, darent!

IV

Sacra laresque Phrygum, quos Troiae maluit heres
quam rapere arsuras Laomedontis opes,
scriptus et aeterno nunc primum Iuppiter auro
et soror et summi filia tota patris,
et qui purpureis iam tertia nomina fastis,
Iane, refers Neruae, uos precor ore pio:
hunc omnes seruate ducem, seruate senatum;
moribus hic uiuat principis, ille suis.

V

Tanta tibi est recti reuerentia, Caesar, et aequi
quanta Numae fuerat: sed Numa pauper erat.
ardua res haec est, opibus non tradere mores
et, cum tot Croesos uiceris, esse Numam.
si redeant ueteres, ingentia nomina, patres,
Elysium liceat si uacuare nemus,
te colet inuictus pro libertate Camillus,
aurum Fabricius te tribuente uolet;
te duce gaudebit Brutus, tibi Sulla cruentus
imperium tradet, cum positurus erit;
et te priuato cum Caesare Magnus amabit,
donabit totas et tibi Crassus opes.
ipse quoque infernis reuocatus Ditis ab umbris
si Cato reddatur, Caesarianus erit.

VI

Vnctis falciferi senis diebus,
regnator quibus imperat fritillus,
uersu ludere non laborioso
permittis, puto, pilleata Roma.
risisti; licet ergo, non uetamur.
pallentes procul hinc abite curae;
quidquid uenerit obuium loquamur
morosa sine cogitatione.
misce dimidios, puer, trientes,
quales Pythagoras dabat Neroni,
misce, Dindyme, sed frequentiores:
possum nil ego sobrius; bibenti
succurrent mihi quindecim poetae.
da nunc basia, sed Catulliana:
quae si tot fuerint quot ille dixit,
donabo tibi Passerem Catulli.

VII

Iam certe stupido non dices, Paula, marito,
ad moechum quotiens longius ire uoles,
'Caesar in Albanum iussit me mane uenire,
Caesar Circeios.' iam stropha talis abit.
Penelopae licet esse tibi sub principe Nerua:

CIV 9 *sed* ς, *et* codd.
XI I 2 *sindone* β. **9** *uicinum* β. **II 2** *Fabricia* Wagner. **6** *libet—licet* ς. **III 1** *Pimpleide* ς, *pipeide* γ, *pieride* β. **10** *darent* Heins *daret* codd. **VI 5** *nec* γ. **VII 1–2, 9–10** hab. R. **1** *dicis* R β.

sed prohibet scabies ingeniumque uetus.
infelix, quid ages? aegram simulabis amicam?
haerebit dominae uir comes ipse suae,
ibit et ad fratrem tecum matremque patremque.
quas igitur fraudes ingeniosa pares?
diceret hystericam se forsitan altera moecha
in Sinuessano uelle sedere lacu.
quanto tu melius, quotiens placet ire fututum,
quae uerum mauis dicere, Paula, uiro!

VIII

Lapsa quod externis spirant opobalsama truncis,
ultima quod curuo quae cadit aura croco;
poma quod hiberna maturescentia capsa,
arbore quod uerna luxuriosus ager:
de Palatinis dominae quod Serica prelis,
sucina uirginea quod regelata manu;
amphora quod nigri, sed longe, fracta Falerni,
quod qui Sicanias detinet hortus apes;
quod Cosmi redolent alabastra focique deorum,
quod modo diuitibus lapsa corona comis:
singula quid dicam? non sunt satis; omnia misce:
hoc fragrant pueri basia mane mei.
scire cupis nomen? si propter basia, dicam.
iurasti. nimium scire, Sabine, cupis.

IX

Clarus fronde Iouis, Romani fama coturni,
spirat Apellea redditus arte Memor.

X

Contulit ad saturas ingentia pectora Turnus.
cur non ad Memoris carmina? frater erat.

XI

Tolle, puer, calices tepidique toreumata Nili
et mihi secura pocula trade manu
trita patrum labris et tonso pura ministro;
anticus mensis restituatur honor.
te potare decet gemma qui Mentora frangis
in scaphium moechae, Sardanapalle, tuae.

XII

Ius tibi natorum uel septem, Zoile, detur,
dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

XIII

Quisquis Flaminiam teris, uiator,
noli nobile praeterire marmor.
urbis deliciae salesque Nili,
ars et gratia, lusus et uoluptas,
Romani decus et dolor theatri
atque omnes Veneres Cupidinesque
hoc sunt condita, quo Paris, sepulchro.

XIV

Heredes, nolite breuem sepelire colonum:
nam terra est illi quantulacumque grauis.

XV

Sunt chartae mihi quas Catonis uxor
et quas horribiles legant Sabinae:
hic totus uolo rideat libellus
et sit nequior omnibus libellis.
qui uino madeat nec erubescat
pingui sordidus esse Cosmiano,
ludat cum pueris, amet puellas,
nec per circuitus loquatur illam,
ex qua nascimur, omnium parentem,
quam sanctus Numa mentulam uocabat.
uersus hos tamen esse tu memento
Saturnalicios, Apollinaris:
mores non habet hic meos libellus.

XVI

Qui grauis es nimium, potes hinc iam, lector, abire
quo libet: urbanae scripsimus ista togae;
iam mea Lampsacio lasciuit pagina uersu
et Tartesiaca concrepat aera manu.
o quotiens rigida pulsabis pallia uena,
sis grauior Curio Fabricioque licet!
tu quoque nequitias nostri lususque libelli
uda, puella, leges, sis Patauina licet.
erubuit posuitque meum Lucretia librum,
sed coram Bruto; Brute, recede: leget.

XVII

Non omnis nostri nocturna est pagina libri:
inuenies et quod mane, Sabine, legas.

XVIII

Donasti, Lupe, rus sub urbe nobis;
sed rus est mihi maius in fenestra.
rus hoc dicere, rus potes uocare?
in quo ruta facit nemus Dianae,
argutae tegit ala quod cicadae,
quod formica die comedit uno,
clusae cui folium rosae corona est;
in quo non magis inuenitur herba
quam Cosmi folium piperue crudum;
in quo nec cucumis iacere rectus
nec serpens habitare tota possit.
urucam male pascit hortus unam,
consumpto moritur culix salicto,
et talpa est mihi fossor atque arator.
non boletus hiare, non mariscae
ridere aut uiolae patere possunt.
finis mus populatur et colono
tamquam sus Calydonius timetur,
et sublata uolantis ungue Procnes
in nido seges est hirundinino;
et cum stet sine falce mentulaque,
non est dimidio locus Priapo.
uix implet cocleam peracta messis,
et mustum nuce condimus picata.
errasti, Lupe, littera sed una:
nam quo tempore praedium dedisti,
mallem tu mihi prandium dedisses.

XIX

Quaeris cur nolim te ducere, Galla? diserta es.
saepe soloecismum mentula nostra facit.

XX

Caesaris Augusti lasciuos, liuide, uersus
sex lege, qui tristis uerba Latina legis:
'Quod futuit Glaphyran Antonius, hanc mihi poenam
Fuluia constituit, se quoque uti futuam.
Fuluiam ego ut futuam? quod si me Manius oret
pedicem, faciam? non puto, si sapiam.
"Aut futue, aut pugnemus" ait. quid quod mihi uita
carior est ipsa mentula? signa canant!'
absoluis lepidos nimirum, Auguste, libellos,
qui scis Romana simplicitate loqui.

VII 7 *agis* β. **10** *paras* β γ. **11** *hictericam* γ. **VIII 1-12** hab. T. **1** *Lapsa quod externis spirant opobalsama truncis* ς, *lassa quod hesterni spirant o. drauci* codd., *lapsa quod hesternis sp. o. uirgis* Postgate coll. Stat. Silu. III 2, 141. **XIV** hab. T. **XV 1** om. γ. **13** *meos* ς, *meus* codd. **XVI 1-2, 5-10** hab. T. **3** *nam* γ. **8** *legas* T. **XVII** hab. T. **XVIII 1-18, 21-27** hab. T. **12** *erucam* β. **19** *Procnes* ex E. **XIX** hab. T R.

XXI

Lydia tam laxa est equitis quam culus aeni,
quam celer arguto qui sonat aere trochus,
quam rota transmisso totiens inpacta petauro,
quam uetus a crassa calceus udus aqua,
quam quae rara uagos expectant retia turdos,
quam Pompeiano uela negata Noto,
quam quae de pthisico lapsa est armilla cinaedo,
culcita Leuconico quam uiduata suo,
quam ueteres bracae Brittonis pauperis, et quam
turpe Rauennatis guttur onocrotali.
hanc in piscina dicor futuisse marina.
nescio; piscinam me futuisse puto.

XXII

Mollia quod niuei duro teris ore Galaesi
basia, quod nudo cum Ganymede iaces,
(quis negat?) hoc nimiumst. sed sit satis; inguina saltem
parce fututrici sollicitare manu.
leuibus in pueris plus haec quam mentula peccat
et faciunt digiti praecipitantque uirum:
inde tragus celeresque pili mirandaque matri
barba, nec in clara balnea luce placent.
diuisit natura marem: pars una puellis,
una uiris genita est. utere parte tua.

XXIII

Nubere Sila mihi nulla non lege parata est;
sed Silam nulla ducere lege uolo.
cum tamen instaret, 'Deciens mihi dotis in auro
sponsa dabis' dixi; 'quid minus esse potest?
nec futuam quamuis prima te nocte maritus,
communis tecum nec mihi lectus erit;
complectarque meam, nec tu prohibebis, amicam,
ancillam mittes et mihi iussa tuam.
te spectante dabit nobis lasciua minister
basia, siue meus siue erit ille tuus.
ad cenam uenies, sed sic diuisa recumbes
ut non tangantur pallia nostra tuis.
oscula rara dabis nobis et non dabis ultro,
nec quasi nupta dabis sed quasi mater anus.
si potes ista pati, si nil perferre recusas,
inuenies qui te ducere, Sila, uelit.'

XXIV

Dum te prosequor et domum reduco,
aurem dum tibi praesto garrienti,
et quidquid loqueris facisque laudo,
quot uersus poterant, Labulle, nasci!
hoc damnum tibi non uidetur esse,
si quod Roma legit, requirit hospes,
non deridet eques, tenet senator,
laudat causidicus, poeta carpit,
propter te perit? hoc, Labulle, uerum est?
hoc quisquam ferat? ut tibi tuorum
sit maior numerus togatulorum,
librorum mihi sit minor meorum?
triginta prope iam diebus una est
nobis pagina uix peracta. sic fit
cum cenare domi poeta non uult.

XXV

Illa salax nimium nec paucis nota puellis
stare Lino desit mentula. lingua, caue.

XXVI

O mihi grata quies, o blanda, Telesphore, cura,
qualis in amplexu non fuit ante meo,
basia da nobis uetulo, puer, uda Falerno,
pocula da labris facta minora tuis.
addideris super haec Veneris si gaudia uera,
esse negem melius cum Ganymede Ioui.

XXVII

Ferreus es, si stare potest tibi mentula, Flacce,
cum te sex cyathos orat amica gari,
uel duo frusta rogat cybii tenuemue lacertum
nec dignam toto se botryone putat;
cui portat gaudens ancilla paropside rubra
allecem, sed quam protinus illa uoret;
aut cum perfricuit frontem posuitque pudorem,
sucida palliolo uellera quinque petit.
at mea me libram foliati poscat amica
aut uirides gemmas sardonychasue pares,
nec nisi prima uelit de Tusco Serica uico
aut centum aureolos sic uelut aera roget.
nunc tu uelle putas haec me donare puellae?
nolo, sed his ut sit digna puella uolo.

XXVIII

Inuasit medici Nasica phreneticus Eucti
et percidit Hylan. hic, puto, sanus erat.

XXIX

Languida cum uetula tractare uirilia dextra
coepisti, iugulor pollice, Phylli, tuo:
nam cum me murem, cum me tua lumina dicis,
horis me refici uix puto posse decem.
blanditias nescis: 'Dabo' dic 'tibi milia centum
et dabo Setini iugera culta soli;
accipe uina domum pueros chrysendeta mensas.'
nil opus est digitis: sic mihi, Phylli, frica.

XXX

Os male causidicis et dicis olere poetis.
sed fellatori, Zoile, peius olet.

XXXI

Atreus Caecilius cucurbitarum
sic illas quasi filios Thyestae
in partes lacerat secatque mille.
gustu protinus has edes in ipso,
has prima feret alterave cena,
has cena tibi tertia reponet,
hinc seras epidipnidas parabit.
hinc pistor fatuas facit placentas,
hinc et multiplices struit tabellas
et notas caryotidas theatris.
hinc exit uarium coco minutal,
ut lentem positam fabamque credas;
boletos imitatur et botellos,
et caudam cybii breuesque maenas.
hinc cellarius experitur artes,
ut condat uario uafer sapore
in rutae folium Capelliana.
sic inplet gabatas paropsidesque
et leues scutulas cauasque lances.
hoc lautum uocat, hoc putat uenustum,
unum ponere ferculis tot assem.

XXI hab. T. **11, 12** *saliisse* (pro *futuisse*) T. **XXII** hab. T. **3** *nimium* (om. *est*) T γ. **4** *salitrici* (pro *fututrici*) T. **7** *tragos* T. **9** *mares* γ, *matrem* L. **XXIII** hab. T. **5** *saliam* (pro *futuam*) T. **XXIV 4, 9** *fabulle* β. **15** *poeta non uult* Gruter, *non uult p.* codd. **XXVI 1-4** hab. T. **XXVII 1-2, 5-14** hab. T. **13** *dare dona* (pro *donare*) γ. **XXVIII** hab. T. **1** *eucli* β, *aucti* γ. **XXIX** hab. T. **3** *uitam* (pro *murem*) T. **6** *certa* T. **XXXI 8** *placidas facit pl.* β, *facit fatuas pl.* γ, corr. ς.

XXXII

Nec toga nec focus est nec tritus cimice lectus
nec tibi de bibula sarta palude teges,
nec puer aut senior, nulla est ancilla nec infans,
nec sera nec clauis nec canis atque calix.
tu tamen adfectas, Nestor, dici atque uideri
pauper, et in populo quaeris habere locum.
mentiris uanoque tibi blandiris honore.
non est paupertas, Nestor, habere nihil.

XXXIII

Saepius ad palmam prasinus post fata Neronis
peruenit et uictor praemia plura refert.
i nunc, liuor edax, dic te cessisse Neroni:
uicit nimirum non Nero, sed prasinus.

XXXIV

Aedes emit Aper sed quas nec noctua uellet
esse suas; adeo nigra uetusque casa est.
uicinos illi nitidus Maro possidet hortos.
cenabit belle, non habitabit Aper.

XXXV

Ignotos mihi cum uoces trecentos,
quare non ueniam uocatus ad te
miraris quererisque litigasque.
solus ceno, Fabulle, non libenter.

XXXVI

Gaius hanc lucem gemma mihi Iulius alba
signat, io, notis redditus ecce meis:
desperasse iuuat ueluti iam rupta sororum
fila; minus gaudent qui timuere nihil.
Hypne, quid expectas, piger? inmortale Falernum
funde, senem poscunt talia uota cadum:
quincunces et sex cyathos besemque bibamus,
GAIVS ut fiat IVLIVS et PROCVLVS.

XXXVII

Zoile, quid tota gemmam praecingere libra
te iuuat et miserum perdere sardonycha?
anulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus:
non eadem digitis pondera conueniunt.

XXXVIII

Mulio uiginti uenit modo milibus, Aule.
miraris pretium tam graue? surdus erat.

XXXIX

Cunarum fueras motor, Charideme, mearum
et pueri custos adsiduusque comes.
iam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba
et queritur labris puncta puella meis;
sed tibi non creui: te noster uilicus horret,
te dispensator, te domus ipsa pauet.
ludere nec nobis nec tu permittis amare;
nil mihi uis et uis cuncta licere tibi.
corripis, obseruas, quereris, suspiria ducis,
et uix a ferulis temperat ira tua.
si Tyrios sumpsi cultus unxiue capillos,
exclamas 'Numquam fecerat ista pater';
et numeras nostros adstricta fronte trientes,
tamquam de cella sit cadus ille tua.
desine; non possum libertum ferre Catonem.
esse uirum iam me dicet amica tibi.

XL

Formosam Glyceran amat Lupercus
et solus tenet imperatque solus.
quam toto sibi mense non fututam
cum tristis quereretur et roganti
causam reddere uellet Aeliano,
respondit Glycerae dolere dentes.

XLI

Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas
et gaudet fama luxuriaque gregis,
cedentis oneri ramos siluamque fluentem
uicit, concussas ipse secutus opes.
triste nemus dirae uetuit superesse ruinae
damnauitque rogis noxia ligna pater.
pingues, Lygde, sues habeat uicinus Iollas:
te satis est nobis adnumerare pecus.

XLII

Viuida cum poscas epigrammata, mortua ponis
lemmata. qui fieri, Caeciliane, potest?
mella iubes Hyblaea tibi uel Hymettia nasci,
et thyma Cecropiae Corsica ponis api!

XLIII

Deprensum in puero tetricis me uocibus, uxor,
corripis et culum te quoque habere refers.
dixit idem quotiens lasciuo Iuno Tonanti!
ille tamen grandi cum Ganymede iacet.
incuruabat Hylan posito Tirynthius arcu:
tu Megaran credis non habuisse natis?
torquebat Phoebum Daphne fugitiua: sed illas
Oebalius flammas iussit abire puer.
Briseis multum quamuis auersa iaceret,
Aeacidae propior leuis amicus erat.
parce tuis igitur dare mascula nomina rebus
teque puta cunnos, uxor, habere duos.

XLIV

Orbus es et locuples et Bruto consule natus:
esse tibi ueras credis amicitias?
sunt uerae, sed quas iuuenis, quas pauper habebas.
qui nouus est, mortem diligit ille tuam.

XLV

Intrasti quotiens inscriptae limina cellae,
seu puer adrisit siue puella tibi,
contentus non es foribus ueloque seraque,
secretumque iubes grandius esse tibi:
oblinitur minimae si qua est suspicio rimae
punctaque lasciua quae terebrantur acu.
nemo est tam teneri tam sollicitique pudoris
qui uel pedicat, Canthare, uel futuit.

XLVI

Iam nisi per somnum non arrigis et tibi, Maeui,
incipit in medios meiere uerpa pedes,
truditur et digitis pannucea mentula lassis
nec leuat extinctum sollicitata caput.
quid miseros frustra cunnos culosque lacessis?
summa petas: illic mentula uiuit anus.

XLVII

Omnia femineis quare dilecta cateruis
balnea deuitat Lattara? ne futuat.
cur nec Pompeia lentus spatiatur in umbra

XXXII hab. T. **1** om. *β*. **XXXIV** hab. T. **1** *Sedes* T. **3** *nitidos* T *β*. **XXXV 2** *a te* ς. **XXXVII** hab. T, **3, 4** hab. R. **XXXIX** hab. T. **5** *creuit* T *β* V. **10** *abstinet ira manum* *β γ*. **XLI 5** *ruinae* de Rooy, *rapinae* codd. **XLII** hab. T. **XLIII 1–2, 9–12** hab. T. **10** *potior* Housman. **12** *monstros* (pro *cunnos*) T. **XLIV** hab. T. **XLV 3–4** om. *β*. **XLVI 1–4** hab. T.

nec petit Inachidos limina? ne futuat.
cur Lacedaemonio luteum ceromate corpus
perfundit gelida Virgine? ne futuat.
cum sic feminei generis contagia uitet,
cur lingit cunnum Lattara? ne futuat.

XLVIII

Silius haec magni celebrat monimenta Maronis,
iugera facundi qui Ciceronis habet.
heredem dominumque sui tumuliue larisue
non alium mallet nec Maro nec Cicero.

XLIX

Iam prope desertos cineres et sancta Maronis
nomina qui coleret, pauper et unus erat.
†Silius optatae† succurrere censuit umbrae,
Silius et uatem, non minor ipse, colit.

L

Nulla est hora tibi qua non me, Phylli, furentem
despolies: tanta calliditate rapis.
nunc plorat speculo fallax ancilla relicto,
gemma uel a digito uel cadit aure lapis;
nunc furtiua lucri fieri bombycina possunt,
profertur Cosmi nunc mihi siccus onyx;
amphora nunc petitur nigri cariosa Falerni,
expiet ut somnos garrula saga tuos;
nunc ut emam grandemue lupum mullumue bilibrem,
indixit cenam diues amica tibi.
sit pudor et tandem ueri respectus et aequi:
nil tibi, Phylli, nego; nil mihi, Phylli, nega.

LI

Tanta est quae Titio columna pendet
quantam Lampsaciae colunt puellae.
hic nullo comitante nec molesto
thermis grandibus et suis lauatur.
anguste Titius tamen lauatur.

LII

Cenabis belle, Iuli Cerialis, apud me;
condicio est melior si tibi nulla, ueni.
octauam poteris seruare; lauabimur una:
scis quam sint Stephani balnea iuncta mihi.
prima tibi dabitur uentri lactuca mouendo
utilis, et porris fila resecta suis,
mox uetus et tenui maior cordyla lacerto,
sed quam cum rutae frondibus oua tegant;
altera non derunt tenui uersata fauilla,
et Velabrensi massa coacta foco,
et quae Picenum senserunt frigus oliuae.
haec satis in gustu. cetera nosse cupis?
mentiar, ut uenias: pisces, conchylia, sumen,
et chortis saturas atque paludis aues,
quae nec Stella solet rara nisi ponere cena.
plus ego polliceor: nil recitabo tibi,
ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantas,
rura uel aeterno proxima Vergilio.

LIII

Claudia caeruleis cum sit Rufina Britannis
edita, quam Latiae pectora gentis habet!
quale decus formae! Romanam credere matres
Italides possunt, Atthides esse suam.
di bene quod sancto peperit fecunda marito,
quod sperat generos quodque puella nurus.
sic placeat superis ut coniuge gaudeat uno
et semper natis gaudeat illa tribus.

LIV

Vnguenta et casias et olentem funera murram
turaque de medio semicremata rogo
et quae de Stygio rapuisti cinnama lecto,
inprobe, de turpi, Zoile, redde sinu.
a pedibus didicere manus peccare proteruae.
non miror furem, qui fugitiuus eras.

LV

Hortatur fieri quod te Lupus, Vrbice, patrem,
ne credas; nihil est quod minus ille uelit.
ars est captandi quod nolis uelle uideri;
ne facias optat quod rogat ut facias.
dicat praegnantem tua se Cosconia tantum:
pallidior fiet iam pariente Lupus.
at tu consilio uidearis ut usus amici,
sic morere ut factum te putet esse patrem.

LVI

Quod nimium mortem, Chaeremon Stoice, laudas,
uis animum mirer suspiciamque tuum?
hanc tibi uirtutem fracta facit urceus ansa,
et tristis nullo qui tepet igne focus,
et teges et cimex et nudi sponda grabati,
et breuis atque eadem nocte dieque toga.
o quam magnus homo es qui faece rubentis aceti
et stipula et nigro pane carere potes!
Leuconicis agedum tumeat tibi culcita lanis
constringatque tuos purpura pexa toros,
dormiat et tecum modo qui dum Caecuba miscet
conuiuas roseo torserat ore puer:
o quam tu cupies ter uiuere Nestoris annos
et nihil ex ulla perdere luce uoles!
rebus in angustis facile est contemnere uitam:
fortiter ille facit qui miser esse potest.

LVII

Miraris docto quod carmina mitto Seuero,
ad cenam cum te, docte Seuere, uocem?
Iuppiter ambrosia satur est et nectare uiuit;
nos tamen exta Ioui cruda merumque damus.
omnia cum tibi sint dono concessa deorum,
si quod habes non uis, ergo quid accipies?

LVIII

Cum me uelle uides tentumque, Telesphore, sentis,
magna rogas: puta me uelle negare: licet?
et nisi iuratus dixi 'Dabo,' subtrahis illas,
permittunt in me quae tibi multa, natis.
quid si me tonsor, cum stricta nouacula supra est,
tunc libertatem diuitiasque roget?
promittam; neque enim rogat illo tempore tonsor,
latro rogat; res est inperiosa timor:
sed fuerit curua cum tuta nouacula theca,
frangam tonsori crura manusque simul.
at tibi nil faciam, sed lota mentula laeua
λαικάζειν cupidae dicet auaritiae.

LIX

Senos Charinus omnibus digitis gerit
nec nocte ponit anulos
nec cum lauatur. causa quae sit quaeritis?
dactyliothecam non habet.

XLVIII **3** *tumulique* γ. **XLIX** om. β, post **L** hab. γ. **3** *illius* Lindsay. *orbatae* Ribbeck, *ut patriae* Postgate, *o pietas* Lindsay, *en tantae* Gilbert. *censuit umbrae* Heins., *cenis ut cliabrae* (uel *diabrae*) γ. **4** *filius ut* Ribbeck. *minor ipse colit* Heins., *minus ipse tulit* γ. **L** **1–6, 11–12** hab. T. **2** *dispolias* T. **LII** **13** *coloephia* β. **LIII** **2** *cur—gentis* B, *quam—plebis* γ. **LIV** hab. T. **6** *erat* γ. **LV** hab. T. **LVI** **1–10, 13–16** hab. T. **1** *laudas—mortem* γ. **11** *modo qui dum* Gronou., *qui cum modo* codd. **LVIII** **1–10** hab. T. **11** *laeua* Scaliger, *luna* codd. **12** λαικάζειν Schneid., *leicazin* γ, λαιτκζε *in* β.

LX

Sit Phlogis an Chione Veneri magis apta requiris?
 pulchrior est Chione; sed Phlogis ulcus habet,
ulcus habet Priami quod tendere possit alutam
 quodque senem Pelian non sinat esse senem;
ulcus habet quod habere suam uult quisque puellam,
 quod sanare Criton, non quod Hygia potest.
at Chione non sentit opus nec uocibus ullis
 adiuuat, absentem marmoreamue putes.
exorare, dei, si nos tam magna liceret
 et bona uelletis tam pretiosa dare,
hoc quod habet Chione corpus faceretis haberet
 ut Phlogis, et Chione quod Phlogis ulcus habet.

LXI

Lingua maritus, moechus ore Nanneius,
Summemmianis inquinatior buccis;
quem cum fenestra uidit a Suburana
obscena nudum Leda, fornicem cludit
mediumque mauult basiare quam summum;
modo qui per omnes uiscerum tubos ibat
et uoce certa consciaque dicebat
puer an puella matris esset in uentre,
(gaudete cunni; uestra namque res acta est)
arrigere linguam non potest fututricem.
nam dum tumenti mersus haeret in uolua
et uagientes intus audit infantes,
partem gulosam soluit indecens morbus.
nec purus esse nunc potest nec inpurus.

LXII

Lesbia se iurat gratis numquam esse fututam.
 uerum est. cum futui uult, numerare solet.

LXIII

Spectas nos, Philomuse, cum lauamur,
et quare mihi tam mutuniati
sint leues pueri subinde quaeris.
dicam simpliciter tibi roganti:
pedicant, Philomuse, curiosos.

LXIV

Nescio tam multis quid scribas, Fauste, puellis:
 hoc scio, quod scribit nulla puella tibi.

LXV

Sescenti cenant a te, Iustine, uocati
 lucis ad officium quae tibi prima fuit.
inter quos, memini, non ultimus esse solebam;
 nec locus hic nobis inuidiosus erat.
postera sed festae reddis sollemnia mensae:
 sescentis hodie, cras mihi natus eris.

LXVI

Et delator es et calumniator,
et fraudator es et negotiator,
et fellator es et lanista. miror
quare non habeas, Vacerra, nummos.

LXVII

Nil mihi das uiuus; dicis post fata daturum.
 si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

LXVIII

Parua rogas magnos; sed non dant haec quoque magni.
 ut pudeat leuius te, Matho, magna roga.

LXIX

Amphitheatrales inter nutrita magistros
 uenatrix, siluis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar, domino fidissima Dextro,
 qui non Erigones mallet habere canem,
nec qui Dictaea Cephalum de gente secutus
 luciferae pariter uenit ad astra deae.
non me longa dies nec inutilis abstulit aetas,
 qualia Dulichio fata fuere cani:
fulmineo spumantis apri sum dente perempta,
 quantus erat, Calydon, aut, Erymanthe, tuus.
nec queror infernas quamuis cito rapta sub umbras.
 non potui fato nobiliore mori.

LXX

Vendere, Tucca, potes centenis milibus emptos?
 plorantis dominos uendere, Tucca, potes?
nec te blanditiae, nec uerba rudesue querellae,
 nec te dente tuo saucia colla mouent?
a facinus! tunica patet inguen utrimque leuata,
 inspiciturque tua mentula facta manu.
si te delectat numerata pecunia, uende
 argentum mensas murrina rura domum;
uende senes seruos, ignoscent, uende paternos:
 ne pueros uendas omnia uende miser.
luxuria est emere hos (quis enim dubitatue negatue?)
 sed multo maior uendere luxuria est.

LXXI

Hystericam uetulo se dixerat esse marito
 et queritur futui Leda necesse sibi;
sed flens atque gemens tanti negat esse salutem
 seque refert potius proposuisse mori.
uir rogat ut uiuat, uirides nec deserat annos,
 et fieri quod iam non facit ipse sinit.
protinus accedunt medici medicaeque recedunt,
 tolluntur que pedes. o medicina grauis!

LXXII

Drauci Natta sui uocat pipinnam,
conlatus cui Gallus est Priapus.

LXXIII

Venturum iuras semper mihi, Lygde, roganti
 constituisque horam constituisque locum.
cum frustra iacui longa prurigine tentus,
 succurrit pro te saepe sinistra mihi.
quid precer, o fallax, meritis et moribus istis?
 umbellam luscae, Lygde, feras dominae.

LXXIV

Curandum penem commisit Baccara Raetus
 riuali medico. Baccara Gallus erit.

LXXV

Theca tectus ahenea lauatur
tecum, Caelia, seruus; ut quid, oro,
non sit cum citharoedus aut choraules?
non uis, ut puto, mentulam uidere.
quare cum populo lauaris ergo?
omnes an tibi nos sumus spadones?
ergo, ne uidearis inuidere,
seruo, Caelia, fibulam remitte.

LXXVI

Soluere, Paete, decem tibi me sestertia cogis,
 perdiderit quoniam Bucco ducenta tibi.

LX 10 *possetis* β. **LXI** 2 *summum mianis* γ. 3 *Suburana* ς, *suburbana* codd. **LXIV** hab. T. **LXV** hab. T. 5 *cenae* γ. **LXVI** hab. T. **LXVII** hab. T. **LXVIII** hab. T. **LXIX** 1–4, 7–12 hab. T. 11 *undas* γ. **LXX** 3 *rudesque* β. *rudesuequepelle* E, *rudesue puelle* X, *rudesque puellae* A. 6 *aspiciturque* γ. **LXXI** hab. T. 2 *subigi* (pro *futui*) T. **LXXIV** 1 *Raetus* Schneid., *graecus* β, *uetus* γ. **LXXVI** hab. T.

ne noceant, oro, mihi non mea crimina: tu qui
bis centena potes perdere, perde decem.

LXXVII

In omnibus Vacerra quod conclauibus
consumit horas et die toto sedet,
cenaturit Vacerra, non cacaturit.

LXXVIII

Vtere femineis conplexibus, utere, Victor,
ignotumque sibi mentula discat opus.
flammea texuntur sponsae, iam uirgo paratur,
tondebit pueros iam noua nupta tuos.
pedicare semel cupido dabit illa marito,
dum metuit teli uulnera prima noui:
saepius hoc fieri nutrix materque uetabunt
et dicent: 'Vxor, non puer, ista tibi est.'
heu quantos aestus, quantos patiere labores,
si fuerit cunnus res peregrina tibi!
ergo Suburanae tironem trade magistrae.
illa uirum faciet; non bene uirgo docet.

LXXIX

Ad primum decuma lapidem quod uenimus hora,
arguimur lentae crimine pigritiae.
non est ista uiae, non est mea, sed tua culpa est,
misisti mulas qui mihi, Paete, tuas.

LXXX

Litus beatae Veneris aureum Baias,
Baias superbae blanda dona Naturae,
ut mille laudem, Flacce, uersibus Baias,
laudabo digne non satis tamen Baias.
sed Martialem malo, Flacce, quam Baias.
optare utrumque pariter inprobi uotum est.
quod si deorum munere hoc tibi detur,
quid gaudiorum est Martialis et Baiae!

LXXXI

Cum sene communem uexat spado Dindymus Aeglen
et iacet in medio sicca puella toro.
uiribus hic, operi non est hic utilis annis:
ergo sine effectu prurit utrique labor.
supplex illa rogat pro se miserisque duobus,
hunc iuuenem facias, hunc, Cytherea, uirum.

LXXXII

A Sinuessanis conuiua Philostratus undis
conductum repetens nocte iubente larem
paene imitatus obit saeuis Elpenora fatis,
praeceps per longos dum ruit usque gradus.
non esset, Nymphae, tam magna pericula passus
si potius uestras ille bibisset aquas.

LXXXIII

Nemo habitat gratis nisi diues et orbus apud te.
nemo domum pluris, Sosibiane, locat.

LXXXIV

Qui nondum Stygias descendere quaerit ad umbras
tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum.
alba minus saeuis lacerantur bracchia cultris,
cum furit ad Phrygios enthea turba modos;
mitior inplicitas Alcon secat enterocelas
fractaque fabrili dedolat ossa manu.
tondeat hic inopes Cynicos et Stoica menta
collaque puluerea nudet equina iuba.
hic miserum Scythica sub rupe Promethea radat,
carnificem duro pectore poscet auem;
ad matrem fugiet Pentheus, ad Maenadas Orpheus,
Antiochi tantum barbara tela sonent.
haec quaecumque meo numeratis stigmata mento,
in uetuli pyctae qualia fronte sedent,
non iracundis fecit grauis unguibus uxor:
Antiochi ferrum est et scelerata manus.
unus de cunctis animalibus hircus habet cor:
barbatus uiuit ne ferat Antiochum.

LXXXV

Sidere percussa est subito tibi, Zoile, lingua,
dum lingis. certe, Zoile, nunc futues.

LXXXVI

Leniat ut fauces medicus, quas aspera uexat
adsidue tussis, Parthenopaee, tibi,
mella dari nucleosque iubet dulcesque placentas
et quidquid pueros non sinit esse truces.
at tu non cessas totis tussire diebus.
non est haec tussis, Parthenopaee, gula est.

LXXXVII

Diues eras quondam: sed tunc pedico fuisti
et tibi nulla diu femina nota fuit.
nunc sectaris anus. o quantum cogit egestas!
illa fututorem te, Charideme, facit.

LXXXVIII

Multis iam, Lupe, posse se diebus
pedicare negat Charisianus.
causam cum modo quaererent sodales,
uentrem dixit habere se solutum.

LXXXIX

Intactas quare mittis mihi, Polla, coronas?
uexatas a te malo tenere rosas.

XC

Carmina nulla probas molli quae limite currunt,
sed quae per salebras altaque saxa cadunt,
et tibi Maeonio quoque carmine maius habetur,
'Lucili columella hic situ' Metrophanes';
attonitusque legis 'terrai frugiferai,'
Accius et quidquid Pacuuiusque uomunt.
uis imiter ueteres, Chrestille, tuosque poetas?
dispeream ni scis mentula quid sapiat.

XCI

Aeolidos Canace iacet hoc tumulata sepulchro,
ultima cui paruae septima uenit hiemps.
a scelus, a facinus! properas qui flere, uiator,
non licet hic uitae de breuitate queri:
tristius est leto leti genus: horrida uultus
apstulit et tenero sedit in ore lues,
ipsaque crudeles ederunt oscula morbi
nec data sunt nigris tota labella rogis.
si tam praecipiti fuerant uentura uolatu,
debuerant alia fata uenire uia.
sed mors uocis iter properauit cludere blandae,
ne posset duras flectere lingua deas.

LXXVII hab. T. **LXXVIII** hab. T. **10** *mundus* (pro *cunnus*) T. **11** *suburbane* T. *redde* β. **LXXIX 3** *uiae. quidem* γ. **LXXX 4** *tamen satis* β. **6** *inprobum* β. **7** *tibi. tamen* Munro. **LXXXI** hab. T. **4** *uterque* γ. **LXXXIII** hab. T. **LXXXIV** hab. T. **1** *undas* L γ. **5** *mitius* T. **10** *nudo* β γ. *pascat* T. **LXXXV** post **XCVII** hab. β. **LXXXVI** hab. T. **6** *hoc* γ. **LXXXVII 2** *nata* γ. **LXXXIX 2** *a te uexatas* γ. **XC 3** *quoque* Lachm., *quod—maius* γ, *res—maior* β. **4** *lucilli* Q γ, *Luccilei* Scriuer. *situ'. situ est* A, *situs est* E, *situs* β. **XCI 1** *canache* codd. **3** *quia* E, *quid* β.

XCII

Mentitur qui te uitiosum, Zoile, dicit.
  non uitiosus homo es, Zoile, sed uitium.

XCIII

Pierios uatis Theodori flamma penates
  abstulit. hoc Musis et tibi, Phoebe, placet?
o scelus, o magnum facinus crimenque deorum,
  non arsit pariter quod domus et dominus!

XCIV

Quod nimium liues nostris et ubique libellis
  detrahis, ignosco: uerpe poeta, sapis.
hoc quoque non curo, quod cum mea carmina carpas,
  compilas: et sic, uerpe poeta, sapis.
illud me cruciat, Solymis quod natus in ipsis
  pedicas puerum, uerpe poeta, meum.
ecce negas iurasque mihi per templa Tonantis.
  non credo: iura, uerpe, per Anchialum.

XCV

Incideris quotiens in basia fellatorum,
  in solium puta te mergere, Flacce, caput.

XCVI

Marcia, non Rhenus, salit hic, Germane: quid obstas
  et puerum prohibes diuitis imbre lacus?
barbare, non debet, summoto ciue, ministro
  captiuam uictrix unda leuare sitim.

XCVII

Vna nocte quater possum: sed quattuor annis
  si possum, peream, te, Telesilla, semel.

XCVIII

Effugere non est, Flacce, basiatores.
instant, morantur, persecuntur, occurrunt
et hinc et illinc, usquequaque, quacumque.
non ulcus acre pusulaeue lucentes,
nec triste mentum sordidique lichenes,
nec labra pingui delibuta cerato,
nec congelati gutta proderit nasi.
et aestuantem basiant et algentem,
et nuptiale basium reseruantem.
non te cucullis adseret caput tectum,
lectica nec te tuta pelle ueloque,
nec uindicabit sella saepius clusa:
rimas per omnis basiator intrabit.
non consulatus ipse, non tribunatus
senique fasces nec superba clamosi
lictoris abiget uirga basiatorem:
sedeas in alto tu licet tribunali
et e curuli iura gentibus reddas,
ascendet illa basiator atque illa.
febricitantem basiabit et flentem,
dabit oscitanti basium natantique,
dabit cacanti. remedium mali solum est,
facias amicum basiare quem nolis.

XCIX

De cathedra quotiens surgis (iam saepe notaui),
  pedicant miserae, Lesbia, te tunicae.
quas cum conata es dextra, conata sinistra
  uellere, cum lacrimis eximis et gemitu:
sic constringuntur magni Symplegade culi
  et nimias intrant Cyaneasque natis.
emendare cupis uitium deforme? docebo:
  Lesbia, nec surgas censeo nec sedeas.

C

Habere amicam nolo, Flacce, subtilem,
cuius lacertos anuli mei cingant,
quae clune nudo radat et genu pungat,
cui serra lumbis, cuspis eminet culo.
sed idem amicam nolo mille librarum.
carnarius sum, pinguiarius non sum.

CI

Thaida tam tenuem potuisti, Flacce, uidere?
  tu, puto, quod non est, Flacce, uidere potes.

CII

Non est mentitus qui te mihi dixit habere
  formosam carnem, Lydia, non faciem.
est ita, si taceas et si tam muta recumbas
  quam silet in cera uultus et in tabula.
sed quotiens loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis
  et sua plus nulli quam tibi lingua nocet.
audiat aedilis ne te uideatque caueto:
  portentum est, quotiens coepit imago loqui.

CIII

Tanta tibi est animi probitas orisque, Safroni,
  ut mirer fieri te potuisse patrem.

CIV

Vxor, uade foras aut moribus utere nostris:
  non sum ego nec Curius nec Numa nec Tatius.
me iucunda iuuant tractae per pocula noctes:
  tu properas pota surgere tristis aqua.
tu tenebris gaudes: me ludere teste lucerna
  et iuuat admissa rumpere luce latus.
fascia te tunicaeque obscuraque pallia celant:
  at mihi nulla satis nuda puella iacet.
basia me capiunt blandas imitata columbas:
  tu mihi das auiae qualia mane soles.
nec motu dignaris opus nec uoce iuuare
  nec digitis, tamquam tura merumque pares:
masturbabantur Phrygii post ostia serui,
  Hectoreo quotiens sederat uxor equo,
et quamuis Ithaco stertente pudica solebat
  illic Penelope semper habere manum.
pedicare negas: dabat hoc Cornelia Graccho,
  Iulia Pompeio, Porcia, Brute, tibi;
dulcia Dardanio nondum miscente ministro
  pocula, Iuno fuit pro Ganymede Ioui.
si te delectat grauitas, Lucretia toto
  sis licet usque die; Laida nocte uolo.

CV

Mittebas libram, quadrantem, Garrice, mittis.
  saltem semissem, Garrice, solue mihi.

CVI

Vibi Maxime, si uacas hauere,
hoc tantum lege: namque et occupatus
et non es nimium laboriosus.
transis hos quoque quattuor? sapisti.

XCIII hab. T R. **XCIV** hab. T. **1** *leuibus* (pro *liues*) T. **8** *anchalium* T. **XCVI** om. Q γ. **3** *ministri* Gronou. **XCVII 2** *telesina* β. **XCVIII 1** *basse* γ (sed in lemm. AD FLACCVM). **4** *pustulaeue* X. **19** om. β. **22** *dabit et c.* γ. **23** *non uis* β. **XCIX** hab. T. **2** *miseram* γ. **5** *si* β. *gemina* (pro *magni*) γ. **6** *nimias. Minyas* ed. Ald. a. 1501, Koestlin. *intrat* E X. **C** hab. T. **CI** hab. T. **CII** hab. T. **2** *formonsam* T. **CIII** hab. T. **1** *saphroni* β γ. **CIV 1–16, 21–22** hab. T, **1** hab. R. **1** in fine uersus *equales una domus teneat* add. R. **21** *tota* T. **CV** hab. T.

CVII

Explicitum nobis usque ad sua cornua librum
 et quasi perlectum, Septiciane, refers.
omnia legisti. credo, scio, gaudeo, uerum est.
 perlegi libros sic ego quinque tuos.

CVIII

Quamuis tam longo possis satur esse libello,
 lector, adhuc a me disticha pauca petis.
sed Lupus usuram puerique diaria poscunt.
 lector, solue. taces dissimulasque? uale.

LIBER DVODECIMVS

Valerivs Martialis Prisco svo Salvtem

Scio me patrocinium debere contumacissimae trienni desidiae; quo absoluenda non esset inter illas quoque urbicas occupationes, quibus facilius consequimur ut molesti potius quam ut officiosi esse uideamur; nedum in hac prouinciali solitudine, ubi nisi etiam intemperanter studemus, et sine solacio et sine excusatione secessimus. accipe ergo rationem. in qua hoc maximum et primum est, quod ciuitatis aures quibus adsueueram quaero, et uideor mihi in alieno foro litigare; si quid est enim quod in libellis meis placeat, dictauit auditor: illam iudiciorum subtilitatem, illud materiarum ingenium, bibliothecas theatra conuictus, in quibus studere se uoluptates non sentiunt, ad summam omnium illa quae delicati reliquimus desideramus quasi destituti. accedit his municipalium robigo dentium et iudici loco liuor, et unus aut alter mali, in pusillo loco multi; aduersus quod difficile est habere cotidie bonum stomachum: ne mireris igitur abiecta ab indignante quae a gestiente fieri solebant. ne quid tamen et aduenienti tibi ab urbe et exigenti negarem (cui non refero gratiam, si tantum ea praesto quae possum), inperaui mihi quod indulgere consueram, et studui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem aduentoria sua. tu uelim ista, quae tantum apud te non periclitantur, diligenter aestimare et excutere non graueris; et, quod tibi difficillimum est, de nugis nostris iudices candore seposito ne Romam, si ita decreueris, non Hispaniensem librum mittamus sed Hispanum.

I

Retia dum cessant latratoresque Molossi
 et non inuento silua quiescit apro,
otia, Prisce, breui poteris donare libello.
 hora nec aestiua est nec tibi tota perit.

II

Quae modo litoreos ibatis carmina Pyrgos,
 ite Sacra, iam non puluerulenta, uia.

III

Ad populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
 ibis io Romam nunc peregrine liber
auriferi de gente Tagi tetricique Salonis,
 dat patrios amnes quos mihi terra potens.
non tamen hospes eris nec iam potes aduena dici,
 cuius habet fratres tot domus alta Remi.
iure tuo ueneranda noui pete limina templi,
 reddita Pierio sunt ubi templa choro.
uel si malueris, prima gradiere Subura;
 atria sunt illic consulis alta mei:
laurigeros habitat facundus Stella penatis,
 clarus Ianthеae Stella sititor aquae;
fons ibi Castalius uitreo torrente superbit,
 unde nouem dominas saepe bibisse ferunt:
ille dabit populo patribusque equitique legendum
 nec nimium siccis perleget ipse genis.
quid titulum poscis? uersus duo tresue legantur,
 clamabunt omnes te, liber, esse meum.

IV

Quod Flacco Varioque fuit summoque Maroni
 Maecenas, atauis regibus ortus eques,
gentibus et populis hoc te mihi, Prisce Terenti,
 fama fuisse loquax chartaque dicet anus.
tu facis ingenium, tu, si quid posse uidemur;
 tu das ingenuae ius mihi pigritiae.

V

Longior undecimi nobis decimique libelli
 artatus labor est et breue rasit opus.
plura legant uacui, quibus otia tuta dedisti:
 haec lege tu, Caesar; forsan et illa leges.

VI

Contigit Ausoniae procerum mitissimus aulae
 Nerua: licet toto nunc Helicone frui:
recta Fides, hilaris Clementia, cauta Potestas
 iam redeunt; longi terga dedere Metus.
hoc populi gentesque tuae, pia Roma, precantur:
 dux tibi sit semper talis, et iste diu.
macte animi, quem rarus habes, morumque tuorum,
 quos Numa, quos hilaris possit habere Cato.
largiri, praestare, breues extendere census
 et dare quae faciles uix tribuere dei,
nunc licet et fas est. sed tu sub principe duro
 temporibusque malis ausus es esse bonus.

VII

Toto uertice quot gerit capillos
annos si tot habet Ligeia, trima est.

VIII

Terrarum dea gentiumque Roma,
cui par est nihil et nihil secundum,
Traiani modo laeta cum futuros
tot per saecula computaret annos,

XII epist. 1 *quo* om. β. 6 *conuentus* P Q. 7 *uoluptates* ς, *uolun(m)tates* γ, *uoluptatibus* β. 14 *candore* Housman, *nidore* β, *nitore* γ, *nimio fauore* Munro. 15 *librum* om. γ. II post V hab. L, om. γ. 1 *Pyrgos* ς, *pyrgus* β. III 17–18 hab. T. 4 *amnes quos* Housman. *manes quod* γ, *manes quae* β. *tibi* β. 10 *illinc* γ. 12 *petitor* β. 16 *ista* γ. V 1–VI 6 om. γ. VI 2 *tuto* Friedl. 8 *posset* ς. VII hab. T. 2 *ligia* T, *legeia* β, *ligea* γ.

et fortem iuuenemque Martiumque
in tanto duce militem uideret,
dixit praeside gloriosa tali:
'Parthorum proceres ducesque Serum,
Thraces, Sauromatae, Getae, Britanni,
possum ostendere Caesarem; uenite.'

IX

Palma regit nostros, mitissime Caesar, Hiberos,
  et placido fruitur Pax peregrina iugo.
ergo agimus laeti ..anto pro munere grates:
  misisti mores in loca nostra tuos.

X

Habet Africanus miliens, tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

XI

Parthenio dic, Musa, tuo nostroque salutem:
  nam quis ab Aonio largius amne bibit?
cuius Pimpleo lyra clarior exit ab antro?
  quem plus Pierio de grege Phoebus amat?
et si forte (sed hoc uix est sperare) uacabit,
  tradat ut ipse duci carmina nostra roga,
quattuor et ..antum timidumque breuemque libellum
  commendet uerbis 'Hunc tua Roma legit.'

XII

Omnia promittis cum tota nocte bibisti:
  mane nihil praestas. Pollio, mane bibe.

XIII

Genus, Aucte, lucri diuites habent iram:
odisse quam donare uilius constat.

XIV

Parcius utaris moneo rapiente ueredo,
  Prisce, nec in lepores tam uiolentus eas.
saepe satisfecit praedae uenator et acri
  decidit excussus nec rediturus equo.
insidias et campus habet: nec fossa nec agger
  nec sint saxa licet, fallere plana solent.
non derit qui tanta tibi spectacula praestet
  inuidia fati sed leuiore cadat.
si te delectant animosa pericula, Tuscis
  (tutior est uirtus) insidiemur apris.
quid te frena iuuant temeraria? saepius illis,
  Prisce, datum est equitem rumpere quam leporem.

XV

Quidquid Parrhasia nitebat aula
donatum est oculis deisque nostris.
miratur Scythicas uirentis auri
flammas Iuppiter et stupet superbi
regis delicias grauesque luxus:
haec sunt pocula quae decent Tonantem,
haec sunt quae Phrygium decent ministrum.
omnes cum Ioue nunc sumus beati;
at nuper (pudet, a pudet fateri)
omnes cum Ioue pauperes eramus.

XVI

Addixti, Labiene, tres agellos;
emisti, Labiene, tres cinaedos.
pedicas, Labiene, tres agellos.

XVII

Quare tam multis a te, Laetine, diebus
  non abeat febris quaeris et usque gemis.
gestatur tecum pariter tecumque lauatur;
  cenat boletos, ostrea, sumen, aprum;
ebria Setino fit saepe et saepe Falerno
  nec nisi per niueam Caecuba potat aquam;
circumfusa rosis et nigra recumbit amomo,
  dormit et in pluma purpureoque toro.
cum sit ei pulchre, cum tam bene uiuat apud te,
  ad Damam potius uis tua febris eat?

XVIII

Dum tu forsitan inquietus erras
clamosa, Iuuenalis, in Subura
aut collem dominae teris Dianae;
dum per limina te potentiorum
sudatrix toga uentilat uagumque
maior Caelius et minor fatigant:
me multos repetita post Decembres
accepit mea rusticumque fecit
auro Bilbilis et superba ferro.
hic pigri colimus labore dulci
Boterdum Plateamque (Celtiberis
haec sunt nomina crassiora terris):
ingenti fruor inproboque somno
quem nec tertia saepe rumpit hora,
et totum mihi nunc repono quidquid
ter denos uigilaueram per annos.
ignota est toga, sed datur petenti
rupta proxima uestis a cathedra.
surgentem focus excipit superba
uicini strue cultus iliceti,
multa uilica quem coronat olla.
uenator sequitur, sed ille quem tu
secreta cupias habere silua;
dispensat pueris rogatque longos
leuis ponere uilicus capillos.
sic me uiuere, sic iuuat perire.

XIX

In thermis sumit lactucas, oua, lacertum,
  et cenare domi se negat Aemilius.

XX

Quare non habeat, Fabulle, quaeris
uxorem Themison? habet sororem.

XXI

Municipem rigidi quis te, Marcella, Salonis
  et genitam nostris quis putet esse locis?
tam rarum, tam dulce sapis. Palatia dicent,
  audierint si te uel semel, esse suam;
nulla nec in media certabit nata Subura
  nec Capitolini collis alumna tibi;
nec cito †ridebit† peregrini gloria partus,
  Romanam deceat quam magis esse nurum.
tu desiderium dominae mihi mitius urbis
  esse iubes: Romam tu mihi sola facis.

XXII

Quam sit lusca Philaenis indecenter
uis dicam breuiter tibi, Fabulle?
esset caeca decentior Philaenis.

XXIII

Dentibus atque comis (nec te pudet) uteris emptis.
  quid facies oculo, Laelia? non emitur.

XI om. γ. **5** *uocabit* β. **XII** hab. T R. **2** *postume* γ (sed in lemm. AD POLLAM). **XIV** hab. T, **5–12** hab. R. **7** *deerunt—praestent* β γ. **8** *cadant* β. **XV** om. γ. **1** *nitebat* ς, *nitebit* β. **5** *luxus* Iunius, *lusus* β. **XVII** hab. T. **3** *pariterque l.* P Q f. **9** *si te* (pro *sit ei*) γ, *recubet* T. **XVIII 7** *multos* ς, *multas* codd. **XIX** hab. T. **2** *foras* (pro *domi*) β γ. **XXI 1 4** hab. T. **7** *ridebit. parcbit* Munro. **XXII** hab. T. **XXIII** hab. R.

XXIV

O iucunda, couinne, solitudo,
carruca magis essedoque gratum
facundi mihi munus Aeliani!
hic mecum licet, hic, Iubate, quidquid
in buccam tibi uenerit loquaris.
non rector Libyci niger caballi
succinctus neque cursor antecedit;
nusquam est mulio: mannuli tacebunt.
o si conscius esset hic Auitus,
aurem non ego tertiam timerem.
totus quam bene sic dies abiret!

XXV

Cum rogo te nummos sine pignore, 'Non habeo' inquis;
idem, si pro me spondet agellus, habes.
quod mihi non credis ueteri, Telesine, sodali,
credis coliculis arboribusque meis?
ecce reum Carus te detulit: adsit agellus.
exilii comitem quaeris: agellus eat.

XXVI

Sexagena teras cum limina mane senator,
esse tibi uideor desidiosus eques,
quod non a prima discurram luce per urbem
et referam lassus basia mille domum.
sed tu, purpureis ut des noua nomina fastis
aut Nomadum gentes Cappadocumue regas:
at mihi, quem cogis medios abrumpere somnos
et matutinum ferre patique lutum,
quid petitur? rupta cum pes uagus exit aluta
et subitus crassae decidit imber aquae
nec uenit ablatis clamatus uerna lacernis,
accedit gelidam seruus ad auriculam,
et 'Rogat ut secum cenes Laetorius' inquit.
uiginti nummis? non ego: malo famem
quam sit cena mihi, tibi sit prouincia merces,
et faciamus idem nec mereamur idem.

XXVII

A latronibus esse te fututam
dicis, Saenia: sed negant latrones.

XXVIII

Poto ego sextantes, tu potas, Cinna, deunces:
et quereris quod non, Cinna, bibamus idem?

XXIX

Hermogenes tantus mapparum, *Pontice*, fur est
quantus nummorum uix, puto, Massa fuit;
tu licet obserues dextram teneasque sinistram,
inueniet mappam qua ratione trahat:
ceruinus gelidum sorbet sic halitus anguem;
casuras alte sic rapit Iris aquas.
nuper cum Myrino peteretur missio laeso,
subduxit mappas quattuor Hermogenes;
cretatam praetor cum uellet mittere mappam,
praetori mappam surpuit Hermogenes.
attulerat mappam nemo dum furta timentur:
mantele a mensa surpuit Hermogenes.
hoc quoque si derit, medios discingere lectos
mensarumque pedes non timet Hermogenes.
quamuis non modico caleant spectacula sole,
uela reducuntur cum uenit Hermogenes.
festinant trepidi substringere carbasa nautae,
ad portum quotiens paruit Hermogenes.
linigeri fugiunt calui sistrataque turba,
inter adorantes cum stetit Hermogenes.
ad cenam Hermogenes mappam non attulit umquam,
a cena semper rettulit Hermogenes.

XXX

Siccus, sobrius est Aper; quid ad me?
seruum sic ego laudo, non amicum.

XXXI

Hoc nemus, hi fontes, haec textilis umbra supini
palmitis, hoc riguae ductile flumen aquae,
prataque, nec bifero cessura rosaria Paesto,
quodque uiret Iani mense nec alget holus,
quaeque natat clusis anguilla domestica lymphis,
quaeque gerit similes candida turris aues,
munera sunt dominae: post septima lustra reuerso
has Marcella domos paruaque regna dedit.
si mihi Nausicaa patrios concederet hortos,
Alcinoo possem dicere 'Malo meos.'

XXXII

O Iuliarum dedecus Kalendarum,
uidi, Vacerra, sarcinas tuas, uidi;
quas non retentas pensione pro bima
portabat uxor rufa crinibus septem
et cum sorore cana mater ingenti.
Furias putaui nocte Ditis emersas.
has tu priores frigore et fame siccus
et non recenti pallidus magis buxo
Irus tuorum temporum sequebaris.
migrare cliuom crederes Aricinum.
ibat tripes grabatus et bipes mensa
et cum lucerna corneoque cratere
matella curto rupta latere meiebat;
foco uirenti suberat amphorae ceruix;
fuisse gerres aut inutiles maenas
odor inpudicus urcei fatebatur,
qualis marinae uix sit aura piscinae.
nec quadra derat casei Tolosatis,
quadrima nigri nec corona pulei
caluaeque restes alioque caepisque,
nec plena turpi matris olla resina
Summemmianae qua pilantur uxores.
quid quaeris aedes uilicosque derides,
habitare gratis, o Vacerra, cum possis?
haec sarcinarum pompa conuenit ponti.

XXXIII

Vt pueros emeret Labienus uendidit hortos.
nil nisi ficetum nunc Labienus habet.

XXXIV

Triginta mihi quattuorque messes
tecum, si memini, fuere, Iuli.
quarum dulcia mixta sunt amaris
sed iucunda tamen fuere plura;
et si calculus omnis huc et illuc
diuersus bicolorque digeratur,
uincet candida turba nigriorem.
si uitare uoles acerba quaedam
et tristis animi cauere morsus,
nulli te facias nimis sodalem:
gaudebis minus et minus dolebis.

XXIV 4 *Iubate* Postgate, *iuuate* codd. 8 *est* om. β. **XXV** hab. T. 6 *exili* γ, *ex illi* T, *exilio* ς. **XXVI** post **XXIX** hab. L, om. E. 1 *Sexagena* Vossius, *Sexaginta* β. 6 *Nomadum* Schneid., *numadum* β, *numidum* ς. *regas* Heins., *petas* β. **XXIX** om. γ. 1 *Pontice* ed. a. 1471, *Castrice* Lindsay, nomen om. β. **XXXI** 1-8 hab. T. 5 *nymphis* β. 8 *has—dapes* T, *hos—lares* Heins. **XXXII** 17 *qualis—uissit* L, *qualem—uissit* E, *qualem—misit* Ald. a. 1501. 22 *summummianae* γ. **XXXIII** 1 *agros* β. **XXXIV** 8-11 hab. T. 8 *uelis* β γ.

XXXV

Tamquam simpliciter mecum, Callistrate, uiuas,
  dicere percisum te mihi saepe soles.
non es tam simplex quam uis, Callistrate, credi.
  nam quisquis narrat talia plura tacet.

XXXVI

Libras quattuor aut duas amico
algentemque togam breuemque laenam,
interdum aureolos manu crepantis,
possint ducere qui duas Kalendas,
quod nemo nisi tu, Labulle, donas,
non es, crede mihi, bonus. quid ergo?
ut uerum loquar, optimus malorum es.
Pisones Senecasque Memmiosque
et Crispos mihi redde, sed priores:
fies protinus ultimus bonorum.
uis cursu pedibusque gloriari?
Tigrim uince leuemque Passerinum:
nulla est gloria praeterire asellos.

XXXVII

Nasutus nimium cupis uideri.
nasutum uolo, nolo polyposum.

XXXVIII

Hunc qui femineis noctesque diesque cathedris
  incedit tota notus in urbe nimis,
crine nitens, niger unguento, perlucidus ostro,
  ore tener, latus pectore, crure glaber,
uxori qui saepe tuae comes inprobus haeret,
  non est quod timeas, Candide: non futuit.

XXXIX

Odi te quia bellus es, Sabelle.
res est putida, bellus et Sabellus;
bellum denique malo quam Sabellum.
tabescas utinam, Sabelle, belle!

XL

Mentiris, credo: recitas mala carmina, laudo:
  cantas, canto: bibis, Pontiliane, bibo:
pedis, dissimulo: gemma uis ludere, uincor:
  res una est sine me quam facis, et taceo.
nil tamen omnino praestas mihi. 'Mortuus' inquis
  'accipiam bene te.' nil uolo: sed morere.

XLI

Non est, Tucca, satis quod es gulosus:
et dici cupis et cupis uideri.

XLII

Barbatus rigido nupsit Callistratus Afro
  hac qua lege uiro nubere uirgo solet.
praeluxere faces, uelarunt flammea uultus,
  nec tua defuerunt uerba, Talasse, tibi.
dos etiam dicta est. nondum tibi, Roma, uidetur
  hoc satis? expectas numquid ut et pariat?

XLIII

Facundos mihi de libidinosis
legisti nimium, Sabelle, uersus,
quales nec Didymi sciunt puellae
nec molles Elephantidos libelli.
sunt illic Veneris nouae figurae,
quales perditus audeat fututor,
praestent et taceant quid exoleti,
quo symplegmate quinque copulentur,
qua plures teneantur a catena,
extinctam liceat quid ad lucernam.
tanti non erat esse te disertum.

XLIV

Vnice, cognato iunctum mihi sanguine nomen
  qui geris et studio corda propinqua meis;
carmina cum facias soli cedentia fratri,
  pectore non minor es sed pietate prior.
Lesbia cum lepido te posset amare Catullo,
  te post Nasonem blanda Corinna sequi.
nec derant Zephyri si te dare uela iuuaret;
  sed tu litus amas. hoc quoque fratris habes.

XLV

Haedina tibi pelle contegenti
nudae tempora uerticemque caluae
festiue tibi, Phoebe, dixit ille
qui dixit caput esse calceatum.

XLVI

Vendunt carmina Gallus et Lupercus.
sanos, Classice, nunc nega poetas.

XLVII

Difficilis facilis, iucundus acerbus es idem:
  nec tecum possum uiuere nec sine te.

XLVIII

Boletos et aprum si tamquam uilia ponis
  et non esse putas haec mea uota, uolo:
si fortunatum fieri me credis et heres
  uis scribi propter quinque Lucrina, uale.
lauta tamen cena est: fateor, lautissima, sed cras
  nil erit, immo hodie, protinus immo nihil,
quod sciat infelix damnatae spongea uirgae
  uel quicumque canis iunctaque testa uiae:
mullorum leporumque et suminis exitus hic est,
  sulpurensque color carnificesque pedes.
non Albana mihi sit comissatio tanti
  nec Capitolinae pontificumque dapes;
inputet ipse deus nectar mihi, fiet acetum
  et Vaticani perfida uappa cadi.
conuiuas alios cenarum quaere magister
  quos capiant mensae regna superba tuae:
me meus ad subitas inuitet amicus ofellas:
  haec mihi quam possum reddere cena placet.

XLIX

Crinitae Line paedagoge turbae,
rerum quem dominum uocat suarum
et credit cui Postumilla diues
gemmas, aurea, uina, concubinos,
sic te perpetua fide probatum
nulli non tua praeferat patrona:
succurras misero, precor, furori
et serues aliquando neglegenter
illos qui male cor meum perurunt,
quos et noctibus et diebus opto
in nostro cupidus sinu uidere,
formosos niueos pares gemellos
grandes, non pueros, sed uniones.

L

Daphnonas, platanonas et aerios pityonas
  et non unius balnea solus habes,

XXXV hab. T. **XXXVI** om. γ. **12** *passarinum* f. **XXXVIII** post **1** duo uersus excidisse putat Housman. **2** *insidit* Guttmann. **XXXIX** hab. T. **XL** hab. T, **1–2** hab. R. **2** *pompiliane* β. **XLI** hab. T. **XLII 4** *thalasse* β. **XLIII 3** *didymae* γ. **XLIV 2** *meo* β. **5** *tenero* γ. **XLVI** post **XLVII** hab. L, om. E. **XLVII** hab. T. **XLVIII 1–6, 9–10, 13–18** hab. T. **1** *si* ς, *sic* T β, om. γ. **16** *superbe* γ. **L** hab. T. **1** *pityonas* Heins., *phyonas* T, *pytonas* β, *cyparissos* γ.

et tibi centenis stat porticus alta columnis
calcatusque tuo sub pede lucet onyx,
puluereumque fugax hippodromon ungula plaudit
et pereuntis aquae fluctus ubique sonat;
atria longa patent. sed nec cenantibus usquam
nec somno locus est. quam bene non habitas!

LI

Tam saepe nostrum decipi Fabullinum
miraris, Aule? semper homo bonus tiro est.

LII

Tempora Pieria solitus redimire corona
nec minus attonitis uox celebrata reis,
hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus,
cuius et ipse tui flagrat amore cinis.
dulcis in Elysio narraris fabula campo
et stupet ad raptus Tyndaris ipsa tuos:
tu melior quae deserto raptore redisti,
illa uirum uoluit nec repetita sequi.
audit et Iliacos ridet Menelaus amores:
absoluit Phrygium uestra rapina Parim.
accipient olim cum te loca laeta piorum,
non erit in Stygia notior umbra domo:
non aliena uidet sed amat Proserpina raptas:
iste tibi dominam conciliabit amor.

LIII

Nummi cum tibi sint opesque tantae
quantas ciuis habet, Paterne, rarus,
largiris nihil incubasque gazae
ut magnus draco quem canunt poetae
custodem Scythici fuisse luci.
sed causa, ut memoras et ipse iactas,
dirae filius est rapacitatis.
ecquid tu fatuos rudesque quaeris
inludas quibus auferasque mentem?
huic semper uitio pater fuisti.

LIV

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine laesus,
rem magnam praestas, Zoile, si bonus es.

LV

Gratis qui dare uos iubet, puellae,
insulsissimus inprobissimusque est.
gratis ne date, basiate gratis.
hoc Aegle negat, hoc auara uendit
(sed uendat: bene basiare quantum est!)
hoc uendit quoque nec leui rapina:
aut libram petit illa Cosmiani
aut binos quater a noua moneta,
ne sint basia muta, ne maligna,
ne clusis aditum neget labellis.
humane tamen hoc facit: recusat
gratis quae dare basium, sed unum,
gratis lingere non recusat Aegle.

LVI

Aegrotas uno decies aut saepius anno,
nec tibi sed nobis hoc, Polycharme, nocet:
nam quotiens surgis, soteria poscis amicos.
sit pudor: aegrota iam, Polycharme, semel.

LVII

Cur saepe sicci parua rura Nomenti
laremque uillae sordidum petam, quaeris?
nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
in urbe locus est pauperi. negant uitam
ludi magistri mane, nocte pistores,
aerariorum marculi die toto;
hinc otiosus sordidam quatit mensam
Neroniana nummularius massa,
illinc palucis malleator Hispanae
tritum nitenti fuste uerberat saxum;
nec turba cessat entheata Bellonae,
nec fasciato naufragus loquax trunco,
a matre doctus nec rogare Iudaeus,
nec sulpuratae lippus institor mercis.
numerare pigri damna qui potest somni,
dicet quot aera uerberent manus urbis,
cum secta Colcho Luna uapulat rhombo.
tu, Sparse, nescis ista nec potes scire,
Petilianis delicatus in regnis,
cui plana summos despicit domus montis,
et rus in urbe est uinitorque Romanus
(nec in Falerno colle maior autumnus)
intraque limen latus essedo cursus,
et in profundo somnus et quies nullis
offensa linguis, nec dies nisi admissus.
nos transeuntis risus excitat turbae,
et ad cubile est Roma. taedio fessis
dormire quotiens libuit, imus ad uillam.

LVIII

Ancillariolum tua te uocat uxor, et ipsa
lecticariola est. estis, Alauda, pares.

LIX

Tantum dat tibi Roma basiorum
post annos modo quindecim reuerso
quantum Lesbia non dedit Catullo.
te uicinia tota, te pilosus
hircoso premit osculo colonus;
hinc instat tibi textor, inde fullo,
hinc sutor modo pelle basiata,
hinc menti dominus periculosi,
hinc †dexiocholus†, inde lippus
fellatorque recensque cunnilingus.
iam tanti tibi non fuit redire.

LX

Martis alumne dies, roseam quo lampada primum
magnaque siderei uidimus ora dei,
si te rure coli uiridisque pudebit ad aras,
qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
da ueniam, seruire meis quod nolo Kalendis
et qua sum genitus uiuere luce uolo.
natali pallere suo, ne calda Sabello [LXb
desit; et ut liquidum potet Alauda merum,
turbida sollicito transmittere Caecuba sacco;
atque inter mensas ire redire suas;
excipere hos illos et tota surgere cena
marmora calcantem frigidiora gelu:
quae ratio est haec sponte sua perferre patique
quae te si iubeat rex dominusque, neges?

LXI

Versus et breue uiuidumque carmen
in te ne faciam times, Ligurra,

LII 6 *sinthesis* (pro *Tyndaris*) γ. 9 *audet—ridet* Stephenson, *ridet—audit* codd., *ridet ut* Postgate. **LIII** 1–5, 7–10 hab. T. 7 *es* T γ. 8 *et quid* β γ, *haec quid* T. **LV** 5–6 om. β, post 8 transp. Friedl. 9 *nec m.* γ. 11 *recusat* Housman, *sed unum* codd. 12 *sed unum*, Housman, *recusat* codd. 13 *nec* γ. **LVI** hab. T. **LVII** 1–7, 9–10, 15, 28 hab. T. 2 *querem petis* T. 9 *palucis* Friedl., *balucis* Turnebus, *paludis* β γ, *pollicent* T. 15 *qui* ϛ, *quis* codd. 19 *petinianis* γ. 22 *monte* γ. 23 *latus. clausus* γ. **LVIII** hab. T. **LIX** 9 *dexiocholus et* β, *dexiocolus* E, *dexioculus* A, *istinc dexiocholus* Lindsay, *nec deest hinc oculis et* Heins. **LX** 3 *pigebit* β. 7–14 nou. epigr. in codd., coniunxi Gruter. 8, 9 interpunctionem corr. Munro. **LXI** hab. T.

et dignus cupis hoc metu uideri.
sed frustra metuis cupisque frustra.
in tauros Libyci ruunt leones,
non sunt papilionibus molesti.
quaeras censeo, si legi laboras,
nigri fornicis ebrium poetam,
qui carbone rudi putrique creta
scribit carmina quae legunt cacantes.
frons haec stigmate non meo notanda est.

LXII

Antiqui rex magne poli mundique prioris,
  sub quo pigra quies nec labor ullus erat,
nec regale nimis fulmen nec fulmine digni,
  scissa nec ad Manes sed sibi diues humus:
laetus ad haec facilisque ueni sollemnia Prisci
  gaudia: cum sacris te decet esse tuis.
tu reducem patriae sexta, pater optime, bruma
  pacifici Latia reddis ab urbe Numae.
cernis ut Ausonio similis tibi pompa macello
  pendeat et quantus luxurietur honos?
quam non parca manus largaeque nomismata mensae,
  quae, Saturne, tibi pernumerentur opes?
utque sit his pretium meritis et gratia maior,
  et pater et frugi sic tua sacra colit.
at tu sancte (tuo sic semper amere Decembri)
  hos illi iubeas saepe redire dies.

LXIII

Vncto Corduba laetior Venafro,
Histra nec minus absoluta testa,
albi quae superas oues Galaesi
nullo murice nec cruore mendax,
sed tinctis gregibus colore uiuo:
dic uestro, rogo, sit pudor poetae
nec gratis recitet meos libellos.
ferrem, si faceret bonus poeta,
cui possem dare mutuos dolores.
corrumpit sine talione caeleps;
caecus perdere non potest quod aufert.
nil est deterius latrone nudo:
nil securius est malo poeta.

LXIV

Vincentem roseos facieque comaque ministros
  Cinna cocum fecit. Cinna, gulosus homo es.

LXV

Formosa Phyllis nocte cum mihi tota
se praestitisset omnibus modis largam,
et cogitarem mane quod darem munus,
utrumne Cosmi, Nicerotis an libram,
an Baeticarum pondus acre lanarum,
an de moneta Caesaris decem flauos,
amplexa collum basioque tam longo
blandita quam sunt nuptiae columbarum,
rogare coepit Phyllis amphoram uini.

LXVI

Bis quinquagenis domus est tibi milibus empta,
  uendere quam summa uel breuiore cupis.
arte sed emptorem uafra corrumpis, Amoene,
  et casa diuitiis ambitiosa latet.
gemmantes prima fulgent testudine lecti
  et Maurusiaci pondera rara citri;
argentum atque aurum non simplex Delphica portat;
  stant pueri, dominos quos precer esse meos.
deinde ducenta sonas et ais non esse minoris.
  instructam uili uendis, Amoene, domum.

LXVII

Maiae Mercurium creastis Idus,
Augustis redit Idibus Diana,
Octobres Maro consecrauit Idus.
Idus saepe colas et has et illas,
qui magni celebras Maronis Idus.

LXVIII

Matutine cliens, urbis mihi causa relictae,
  atria, si sapias, ambitiosa colas.
non sum ego causidicus nec amaris litibus aptus
  sed piger et senior Pieridumque comes;
otia me somnusque iuuant, quae magna negauit
  Roma mihi: redeo, si uigilatur et hic.

LXIX

Sic tamquam tabulas scyphosque, Paule,
omnes archetypos habes amicos.

LXX

Lintea ferret Apro uatius cum uernula nuper
  et supra togulam lusca sederet anus
atque olei stillam daret enterocelicus unctor,
  udorum tetricus censor et asper erat:
frangendos calices effundendumque Falernum
  clamabat, biberet quod modo lotus eques.
a sene sed postquam patruo uenere trecenta,
  sobrius a thermis nescit abire domum.
o quantum diatreta ualent et quinque comati!
  tunc, cum pauper erat, non sitiebat Aper.

LXXI

Nil non, Lygde, mihi negas roganti:
at quondam mihi, Lygde, nil negabas.

LXXII

Iugera mercatus prope busta latentis agelli
  et male compactae culmina fulta casae,
deseris urbanas, tua praedia, Pannyche, lites
  paruaque sed tritae praemia certa togae.
frumentum, milium tisanamque fabamque solebas
  uendere pragmaticus, nunc emis agricola.

LXXIII

Heredem tibi me, Catulle, dicis.
non credam, nisi legero, Catulle.

LXXIV

Dum tibi Niliacus portat crystalla cataplus,
  accipe de circo pocula Flaminio.
hi magis audaces, an sunt qui talia mittunt
  munera? sed geminus uilibus usus inest:
nullum sollicitant haec, Flacce, toreumata furem
  et nimium calidis non uitiantur aquis.
quid quod securo potat conuiua ministro
  et casum tremulae non timuere manus?
hoc quoque non nihil est, quod propinabis in istis,
  frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.

LXXV

Festinat Polytimus ad puellas;
inuitus puerum fatetur Hypnus;
pastas glande natis habet Secundus;
mollis Dindymus est sed esse non uult;
Amphion potuit puella nasci.

LXI 5 *fremunt* β. **LXII** 4 *sed sibi* Heins., *sed sis* γ, *nec mihi* β (gloss.). **LXIII** 8 *uellem* β. **LXIV** hab. T. 2 *est* T β. **LXVIII** hab. T. **LXX** 4 *udorum* Lipsius, *nudorum* codd. 6 *qui* β. **LXXII** 5-6 hab. T. 4 *rara* (pro *certa*) β. 6 *pragmaticos* γ. **LXXIII** 2 *credo* β. **LXXIV** 4 *geminus* Gruter, *geminis* P X A V, *gemmis* L E. **LXXV** 2 *hymnus* β.

horum delicias superbiamque
et fastus querulos, Auite, malo
quam dotis mihi quinquies ducena.

LXXVI

Amphora uigesis, modius datur aere quaterno.
ebrius et crudus nil habet agricola.

LXXVII

Multis dum precibus Iouem salutat
stans summos resupinus usque in ungues
Aethon in Capitolio, pepedit.
riserunt homines, sed ipse diuom
offensus genitor trinoctiali
adfecit domicenio clientem.
post hoc flagitium misellus Aethon,
cum uult in Capitolium uenire,
sellas ante petit Paterclianas
et pedit deciesque uiciesque.
sed quamuis sibi cauerit crepando,
compressis natibus Iouem salutat.

LXXVIII

Nil in te scripsi, Bithynice. credere non uis
et iurare iubes? malo satisfacere.

LXXIX

Donaui tibi multa quae rogasti;
donaui tibi plura quam rogasti:
non cessas tamen usque me rogare.
quisquis nil negat, Atticilla, fellat.

LXXX

Ne laudet dignos, laudat Callistratus omnes.
cui malus est nemo, quis bonus esse potest?

LXXXI

Brumae diebus feriisque Saturni
mittebat Vmber aliculam mihi pauper;
nunc mittit alicam: factus est enim diues.

LXXXII

Effugere in thermis et circa balnea non est
Menogenen, omni tu licet arte uelis.
captabit tepidum dextra laeuaque trigonem,
inputet exceptas ut tibi saepe pilas.
colligit et referet laxum de puluere follem,
et si iam lotus, iam soleatus erit.
lintea si sumes, nive candidiora loquetur,
sint licet infantis sordidiora sinu.
exiguos secto comentem dente capillos
dicet Achilleas disposuisse comas.
fumosae feret ipse tropin de faece lagonae,
frontis et umorem colligit ille tuae.
omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
perpessus dicas taedia mille 'Veni!'

LXXXIII

Derisor Fabianus hirnearum,
omnes quem modo colei timebant
dicentem tumidas in hydrocelas
quantum nec duo dicerent Catulli,
in thermis subito Neronianis
uidit se miser et tacere coepit.

LXXX[illegible]IV

Nolueram, Polytime, tuos uiolare capillos,
sed iuuat hoc precibus me tribuisse tuis.
talis eras, modo tonse Pelops, positisque nitebas
crinibus ut totum sponsa uideret ebur.

LXXXV

Pedicонibus os olere dicis.
hoc si, sicut ais, Fabulle, uerum est,
quid tu credis olere cunnilingis?

LXXXVI

Triginta tibi sunt pueri totidemque puellae:
una est nec surgit mentula. quid facies?

LXXXVII

Bis Cotta soleas perdidisse se questus,
dum neglegentem ducit ad pedes uernam,
qui solus inopi praestat et facit turbam,
excogitauit homo sagax et astutus
ne facere posset tale saepius damnum:
excalceatus ire coepit ad cenam.

LXXXVIII

Tongilianus habet nasum, scio, non *nego*. sed iam
nil praeter nasum Tongilianus habet.

LXXXIX

Quod lana caput alligas, Charine,
non aures tibi sed dolent capilli.

XC

Pro sene, sed clare, uotum Maro fecit amico,
cui grau[illegible]s et feruens hemitritaeos erat,
si Stygi[illegible]s aeger non esset missus ad umbras,
ut ca[illegible]e et magno uictima grata Ioui.
coeperur[illegible] certam medici spondere salutem.
ne uotam soluat nunc Maro uota facit.

XCI

[illegible]mmunis tibi cum uiro, Magulla,
[illegible]um sit lectulus et sit exoletus,
quare, dic mihi, non sit et minister.
suspiras; ratio est, times lagonam.

XCII

[illegible]aepe rogare soles qualis sim, Prisce, futurus,
si fiam locuples simque repente potens.
quemquam posse putas mores narrare futuros?
dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

XCIII

Qua moechum ratione [illegible]ret
coram coniuge repperi[illegible]lla.
parumm basiat usque [illegible]m;
hunc multis rapit osc[illegible]ntem
moechus protinus et s[illegible]m
ridenti dominae statim[illegible]
quanto morio maior est [illegible]!

XCIV

Scribebamus epos; coepisti sc[illegible]re: cessi,
aemula ne starent carmina n[illegible]a tuis.
transtulit ad tragicos se nostra [illegible]lia cothurnos:

LXXV 7 *Auite* Heins., *amice* β, *aui* γ. **LXXVI** hab. T. **1** *uigesi* G, *uicenis* T. **LXXVII 1–3, 7–8, 11–12** hab. T. **4** *diuum* β. **LXXVIII** hab. R. **LXXX** hab. T. **LXXXI 3** *misit* β. **LXXXII 4** *acceptas* β. **5** *colliget* G. *lapsum* Q. **11** *tropin* ς, *propin* codd. **12** *colliget* G. *utque* ⁄, *usque* ς. **LXXXV 2** *tibulle* L (om. P Q). **LXXXVIII 1** *non nego* ς, *non ego* codd. **XC** hab. T. **1** *caro* (pro *clare*) γ. **3** *iret* β, *isset* Heins. *undas* βγ. **XCII** hab. T. **XCIII 2** *fabulla* β. **5** *proximus* β. **XCIV** hab. T.

aptasti longum tu quoque syrma tibi.
fila lyrae moui Calabris exculta Camenis:
plectra rapis nobis, ambitiose, noua.
audemus saturas: Lucilius esse laboras.
ludo leuis elegos: tu quoque ludis idem.
quid minus esse potest? epigrammata fingere coepi:
hinc etiam petitur iam mea palma tibi.
elige quid nolis (quis enim pudor omnia uelle?)
et si quid non uis, Tucca, relinque mihi.

XCV

Musaei pathicissimos libellos,
qui certant Sybariticis libellis,
et tinctas sale pruriente chartas
Instanti lege Rufe; sed puella
sit tecum tua, ne thalassionem
indicas manibus libidinosis
et fias sine femina maritus.

XCVI

Cum tibi nota tui sit uita fidesque mariti
nec premat ulla tuos sollicitetue toros,
quid quasi paelicibus torqueris inepta ministris,
in quibus et breuis est et fugitiua Venus?
plus tibi quam domino pueros praestare probabo:
hi faciunt ut sis femina sola uiro;
hi dant quod non uis uxor dare. 'Do tamen' inquis
'ne uagus a thalamis coniugis erret amor.'
non eadem res est: Chiam uolo, nolo mariscam:
ne dubites quae sit Chia, marisca tua est.
scire suos fines matrona et femina debet:
cede sua pueris, utere parte tua.

XCVII

Vxor cum tibi sit puella qualem
uotis uix petat inprobus maritus,
diues nobilis erudita casta,
rumpis, Basse, latus, sed in comatis,
uxoris tibi dote quos parasti.
et sic ad dominam reuersa languet
multis mentula milibus redempta;
sed nec uocibus excitata blandis,
molli pollice nec rogata surgit.
sit tandem pudor aut eamus in ius.
non est haec tua, Basse: uendidisti.

XCVIII

Baetis oliuifera crinem redimite corona,
aurea qui nitidis uellera tinguis aquis;
quem Bromius, quem Pallas amat; cui rector aquarum
Albula nauigerum per freta pandit iter:
ominibus laetis uestras Instantius oras
intret, et hic populis ut prior annus eat.
non ignorat onus quod sit succedere Macro;
qui sua metitur pondera, ferre potest.

[LIBER TERTIVS DECIMVS]

XENIA

I

Ne toga cordylis et paenula desit oliuis
aut inopem metuat sordida blatta famem,
perdite Niliacas, Musae, mea damna, papyros:
postulat ecce nouos ebria bruma sales.
non mea magnanimo depugnat tessera telo,
senio nec nostrum cum cane quassat ebur:
haec mihi charta nuces, haec est mihi charta fritillus:
alea nec damnum nec facit ista lucrum.

II

Nasutus sis usque licet, sis denique nasus,
quantum noluerat ferre rogatus Atlans,
et possis ipsum tu deridere Latinum,
non potes in nugas dicere plura meas
ipse ego quam dixi. [illegible] dentem dente iuuabit
rodere? carne opu[illegible] si satur esse uelis.
ne perdas operam, [illegible]mirantur, in illos
uirus habe; no[illegible] uimus esse nihil.
non tamen hoc [illegible]nil est, si candidus aure
nec matutina [illegible]onte uenis.

III

Omnis in hoc graci[illegible]ENIORVM turba libello
constabit nummi[illegible]attuor empta tibi.
quattuor est nimi[illegible] poterit constare duobus,
et faciat lucrum [illegible]ybliopola Tryphon.
haec licet hospitib[illegible] pro munere disticha mittas,
si tibi tam rarus quam mihi nummus erit.
addita per titulos sua nomina rebus habebis:
praetereas, si quid non facit ad stomachum.

IV. *Tus*

Serus ut aetheriae Germanicus imperet aulae
utque diu terris, da pia tura Ioui.

V. *Piper*

Cerea quae patulo lucet ficedula lumbo,
cum tibi sorte datur, si sapis, adde piper.

VI. *Alica*

Nos alicam, poterit mulsum tibi mittere diues.
si tibi noluerit mittere diues, emes.

VII. *Faba*

Si spumet rubra conchis tibi pallida testa,
lautorum cenis saepe negare potes.

VIII. *Far*

Inbue plebeias Clusinis pultibus ollas,
ut [illegible]tur in uacuis dulcia musta bibas.

IX. *Lens*

Accipe Niliacam, Pelusia munera, lentem:
uilior est alica, carior illa faba.

XCIV 5 *doctis* (pro *Calabris*) β γ. 9 *scribere* (sed *fingere* P) *coepi* β, *pingere possis* γ. 10 *fama* β (*forma* L) γ. XCV 3–7 hab. T. 1, 2 transp. β. 1 *Musaei* ς, *musetis* L, *musseti* E. XCVII 2 *improbis* ς. 8 *uel ne* γ, *quae nec* Heins. *sentit* (pro *blandis*) β.

XENIA. [XIII] I–IX hab. T. I 5 *talo* β γ. III 7–8 hab. R. 1 *seniorum* γ. 4 *faciet* β γ. IV 1 *aetheria—aula* γ. VI hab. R. 2 *eme* γ. VII–VIII hab. R.

X. *Simula*

Nec dotes simulae possis numerare nec usus,
pistori totiens cum sit et apta coco.

XI. *Hordeum*

Mulio quod non det tacituris, accipe, mulis.
haec ego coponi, non tibi, dona dedi.

XII. *Frumentum*

Ter centum Libyci modios de messe coloni
sume, suburbanus ne moriatur ager.

XIII. *Betae*

Vt sapiant fatuae, fabrorum prandia, betae,
o quam saepe petet uina piperque cocus!

XIV. *Lactucae*

Cludere quae cenas lactuca solebat auorum,
dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

XV. *Ligna acapna*

Si uicina tibi Nomento rura coluntur,
ad uillam moneo, rustice, ligna feras.

XVI. *Rapa*

Haec tibi brumali gaudentia frigore rapa
quae damus, in caelo Romulus esse solet.

XVII. *Fascis coliculi*

Ne tibi pallentes moueant fastidia caules,
nitrata uiridis brassica fiat aqua.

XVIII. *Porri sectiui*

Fila Tarentini grauiter redolentia porri
edisti quotiens, oscula clusa dato.

XIX. *Porri capitati*

Mittit praecipuos nemoralis Aricia porros:
in niueo uirides stipite cerne comas.

XX. *Napi*

Hos Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nursinas poteris parcius esse pilas.

XXI. *Asparagi*

Mollis in aequorea quae creuit spina Rauenna
non erit incultis gratior asparagis.

XXII. *Vuae duracinae*

Non habilis cyathis et inutilis uua Lyaeo,
sed non potanti me tibi nectar ero.

XXIII. *Ficus Chiae*

Chia seni similis Baccho, quem Setia misit,
ipsa merum secum portat et ipsa salem.

XXIV. *Cydonea*

Si tibi Cecropio saturata Cydonea melle
ponentur, dicas: 'Haec melimela placent.'

XXV. *Nuces pineae*

Poma sumus Cybeles: procul hinc discede, uiator,
ne cadat in miserum nostra ruina caput.

XXVI. *Sorba*

Sorba sumus, molles nimium tendentia uentres:
aptius haec puero quam tibi poma dabis.

XXVII. *Petalium caryotarum*

Aurea porrigitur Iani caryota Kalendis;
sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

XXVIII. *Vas cottanorum*

Haec tibi quae torta uenerunt condita meta,
si maiora forent cottana, ficus erat.

XXIX. *Vas Damascenorum*

Pruna peregrinae carie rugosa senectae
sume: solent duri soluere uentris onus.

XXX. *Caseus Lunensis*

Caseus Etruscae signatus imagine Lunae
praestabit pueris prandia mille tuis.

XXXI. *Caseus Vestinus*

Si sine carne uoles ientacula sumere frugi,
haec tibi Vestino de grege massa uenit.

XXXII. *Caseus fumosus*

Non quemcumque focum nec fumum caseus omnem
sed Velabrensem qui bibit, ille sapit.

XXXIII. *Casei Trebulani*

Trebula nos genuit; commendat gratia duplex,
siue leui flamma siue domamur aqua.

XXXIV. *Bulbi*

Cum sit anus coniunx et sint tibi mortua membra,
nil aliud bulbis quam satur esse potes.

XXXV. *Lucanicae*

Filia Picenae uenio Lucanica porcae:
pultibus hinc niueis grata corona datur.

XXXVI. *Cistella oliuarum*

Haec quae Picenis uenit subducta trapetis
inchoat atque eadem finit oliua dapes.

XXXVII. *Mala citrea*

Aut Corcyraei sunt haec de frondibus horti,
aut haec Massyli poma draconis erant.

XXXVIII. *Colustrum*

Subripuit pastor quae nondum stantibus haedis
de primo matrum lacte colustra damus.

XXXIX. *Haedus*

Lasciuum pecus et uiridi non utile Baccho
det poenas; nocuit iam tener ille deo.

X hab. R. SIMILA R γ. **XI** hab. T. **2** *dabo* β. **XIII** hab. T R. **XIV** hab. R. **2** *inchoet* $\beta\gamma$. **XV–XXIV** hab. T. **XV 1** *colantur* T. **XVII** FASCIS COLI T, FASCES COLICVLORVM β. **XXIV** hab. R. **2** *licet* $\beta\gamma$. **XXV** hab. R. **XXVI** hab. R. **1** *durantia* β, *dicantia* (uel *ditantia*) γ. **2** *dabo* L. **XXVII** hab. T. PETADIVM β, PETAVIVVM T, *palathion* Salmasius. **XXVIII** hab. T R. **2** *erant* β fort. recte. **XXIX** hab. T. –NARVM $\beta\gamma$. **XXX** hab. R. **XXXI** hab. T. **2** *missa* T. **XXXII** hab. T. **XXXIII** hab. T R. TRIB. α. **1** *Tribula* α. **XXXIV** hab. T. **XXXV** hab. R. **XXXVI–XLVIII** hab. T. **XXXVIII** hab. R, om. β. **XXXIX 2** *sed tamen* (pro *iam tener*) T.

XL. *Oua*

Candida si croceos circumfluit unda uitellos,
 Hesperius scombri temperet oua liquor.

XLI. *Porcellus lactans*

Lacte mero pastum pigrae mihi matris alumnum
 ponat, et Aetolo de sue diues edat.

XLII. *Apyrina et tubures*

Non tibi de Libycis tubures et apyrina ramis,
 de Nomentanis sed damus arboribus.

XLIII. *Idem*

Lecta suburbanis mittuntur apyrina ramis
 et uernae tubures. quid tibi cum Libycis?

XLIV. *Sumen*

Esse putes nondum sumen; sic ubere largo
 et fluit et uiuo lacte papilla tumet.

XLV. *Pulli gallinacei*

Si Libycae nobis uolucres et Phasides essent,
 acciperes, at nunc accipe chortis aues.

XLVI. *Persica praecocia*

Vilia maternis fueramus Persica ramis:
 nunc in adoptiuis Persica cara sumus.

XLVII. *Panes Picentini*

Picentina Ceres niueo sic nectare crescit
 ut leuis accepta spongea turget aqua.

XLVIII. *Boleti*

Argentum atque aurum facilest laenamque togamque
 mittere; boletos mittere difficilest.

XLIX. *Ficedulae*

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus uuis,
 cur potius nomen non dedit uua mihi?

L. *Terrae tubera*

Rumpimus altricem tenero quae uertice terram
 tubera, boletis poma secunda sumus.

LI. *Turdorum decuria*

Texta rosis fortasse tibi uel diuite nardo,
 at mihi de turdis facta corona placet.

LII. *Anates*

Tota quidem ponatur anas, sed pectore tantum
 et ceruice sapit: cetera redde coco.

LIII. *Turtures*

Cum pinguis mihi turtur erit, lactuca, ualebis;
 et cocleas tibi habe. perdere nolo famem.

LIV. *Perna*

Cerretana mihi fiat uel missa licebit
 de Menapis: lauti de petasone uorent.

LV. *Petaso*

Musteus est: propera, caros nec differ amicos.
 nam mihi cum uetulo sit petasone nihil.

LVI. *Volua*

Te fortasse magis capiat de uirgine porca;
 me materna graui de sue uolua capit.

LVII. *Colocasia*

Niliacum ridebis holus lanasque sequaces,
 inproba cum morsu fila manuque trahes.

LVIII. *Iecur anserinum*

Aspice quam tumeat magno iecur ansere maius!
 miratus dices 'Hoc, rogo, creuit ubi?'

LIX. *Glires*

Tota mihi dormitur hiemps et pinguior illo
 tempore sum quo me nil nisi somnus alit.

LX. *Cuniculi*

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris.
 monstrauit tacitas hostibus ille uias.

LXI. *Attagenae*

Inter sapores fertur alitum primus
Ionicarum gustus attagenarum.

LXII. *Gallinae altiles*

Pascitur et dulci facilis gallina farina,
 pascitur et tenebris. ingeniosa gula est.

LXIII. *Capones*

Ne nimis exhausto macresceret inguine gallus,
 amisit testes. nunc mihi Gallus erit.

LXIV. *Idem*

Succumbit sterili frustra gallina marito.
 hunc matris Cybeles esse decebat auem.

LXV. *Perdices*

Ponitur Ausoniis auis haec rarissima mensis:
 hanc in piscina ludere saepe soles.

LXVI. *Columbinae*

Ne uioles teneras periuro dente columbas,
 tradita si Gnidiae sunt tibi sacra deae.

LXVII. *Palumbi*

Inguina torquati tardant hebetantque palumbi:
 non edat hanc uolucrem qui cupit esse salax.

LXVIII. *Galbuli*

Galbina decipitur calamis et retibus ales,
 turget adhuc uiridi cum rudis uua mero

LXIX. *Cattae*

Pannonicas nobis numquam dedit Vmbria cattas:
 mauult haec domino mittere dona Pudens.

XLI hab. R. LACTENS γ. **XLIV 2** *effluet* β γ. **XLV 1** *phasidus* T. **2** *tu nunc* T. **XLVI** hab. R. PRAECOCTA α, PRAECOQVA γ. **XLVIII, XLIX** hab. R. **L–LVI** hab. T. **LII** hab. R. **LIII 1** *C. m. t. p. c.* β. **LVII–LIX** hab. R. **LX, LXI** hab. T. **LXII** hab. R. **LXIII** hab. T. **LXIV–LXVII** hab. R. **LXIV** CAPONES β. **1** *sterilis* γ. **LXV 1** *perdix* (pro *auis haec*) β. *karissima* R. **2** *in lautorum condere* β, *in lautorum mandere* (uel *madere*) γ, *ui l. ponere* Q. **LXVI 1** *perduro* γ. **LXVII** PALVMBVS R. **LXVIII** hab. T. **1** *Galbula* γ. **LXIX** hab. R. **2** *dominae* β.

LXX. *Pauones*

Miraris, quotiens gemmantis explicat alas.
et potes hunc saeuo tradere, dure, coco?

LXXI. *Phoenicopteri*

Dat mihi pinna rubens nomen, sed lingua gulosis
nostra sapit. quid si garrula lingua foret?

LXXII. *Phasiani*

Argoa primum sum transportata carina:
ante mihi notum nil nisi Phasis erat.

LXXIII. *Numidicae*

Ansere Romano quamuis satur Hannibal esset,
ipse suas numquam barbarus edit aues.

LXXIV. *Anseres*

Haec seruauit auis Tarpeia templa Tonantis.
miraris? nondum fecerat illa deus.

LXXV. *Grues*

Turbabis uersus nec littera tota uolabit,
unam perdideris si Palamedis auem.

LXXVI. *Rusticulae*

Rustica sim an perdix quid refert, si sapor idem est?
carior est perdix. sic sapit illa magis.

LXXVII. *Cycni*

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
cantator cycnus, funeris ipse sui.

LXXVIII. *Porphyriones*

Nomen habet magni uolucris tam parua gigantis?
et nomen prasini Porphyrionis habet.

LXXIX. *Mulli uiui*

Spirat in aduecto sed iam piger aequore mullus
languescit. uinum da mare: fortis erit.

LXXX. *Muraenae*

Quae natat in Siculo grandis muraena profundo,
non ualet exustam mergere sole cutem.

LXXXI. *Rhombi*

Quamuis lata gerat patella rhombum,
rhombus latior est tamen patella.

LXXXII. *Ostrea*

Ebria Baiano modo ueni concha Lucrino:
nobile nunc sitio luxuriosa garum.

LXXXIII. *Squillae*

Caeruleus nos Liris amat, quem silua Maricae
protegit: hinc squillae maxima turba sumus.

LXXXIV. *Scarus*

Hic scarus, aequoreis qui uenit adesus ab undis,
uisceribus bonus est, cetera uile sapit.

LXXXV. *Coracinus*

Princeps Niliaci raperis, coracine, macelli:
Pellaeae prior est gloria nulla gulae.

LXXXVI. *Echini*

Iste licet digitos testudine pungat acuta,
cortice deposita mollis echinus erit.

LXXXVII. *Murices*

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas
induis, et non est hoc satis: esca sumus.

LXXXVIII. *Gobii*

In Venetis sint lauta licet conuiuia terris,
principium cenae gobius esse solet.

LXXXIX. *Lupus*

Laneus Euganei lupus excipit ora Timaui,
aequoreo dulces cum sale pastus aquas.

XC. *Aurata*

Non omnis laudes pretiumque aurata meretur,
sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

XCI. *Acipensis*

Ad Palatinas acipensem mittite mensas:
ambrosias ornent munera rara dapes.

XCII. *Lepores*

Inter aues turdus, si quid me iudice certum est,
inter quadripedes mattea prima lepus.

XCIII. *Aper*

Qui Diomedeis metuendus saetiger agris
Aetola cecidit cuspide, talis erat.

XCIV. *Dammae*

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum:
inbelles dammae quid nisi praeda sumus?

XCV. *Oryx*

Matutinarum non ultima praeda ferarum
saeuos oryx constat quot mihi morte canum!

XCVI. *Ceruus*

Hic erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro.
an magis iste tuus, Siluia, ceruus erat?

XCVII. *Lalisio*

Dum tener est onager solaque lalisio matre
pascitur, hoc infans sed breue nomen habet.

XCVIII. *Caprea*

Pendentem summa capream de rupe uidebis:
casuram speres; despicit illa canes.

XCIX. *Dorcas*

Delicium paruo donabis dorcada nato:
iactatis solet hanc mittere turba togis.

LXX hab. R. PAVO R. **LXXI** hab. T. **LXXII** hab. T R. PHASIANVS *a*. **LXXIII** hab. R. **LXXIV–CXV** hab. T. **LXXIV** hab. R. 1 *tarpei* $\beta\gamma$. **LXXV** hab. R. **LXXVI** 2 *si* T P Q. **LXXVII** hab. R. 1 *deficiens* β. **LXXVIII** 2 *purpurionis* γ. **LXXIX** interpunctionem corr. Housman. **LXXXII** 1 *ueni modo* $\beta\gamma$. **LXXXVI** hab. R. 2 *deposito* $\beta\gamma$. **LXXXVII** hab. R. **LXXXIX** 1 *Daunius* Heins. **XC** hab. R. 2 *erat* β. **XCII** hab. R. 2 *multea* R, *mutea* T. **XCIV** hab. R. **XCVI** hab. R. CERVOS γ. **XCVIII, XCIX** 1, **C** hab. R.

C. *Onager*

Pulcher adest onager: mitti uenatio debet
dentis Erythraei: iam remouete sinus.

CI. *Oleum Venafrum*

Hoc tibi Campani sudauit baca Venafri:
unguentum quotiens sumis, et istud olet.

CII. *Garum sociorum*

Expirantis adhuc scombri de sanguine primo
accipe fastosum, munera cara, garum.

CIII. *Amphora muriae*

Antipolitani, fateor, sum filia thynni:
essem si scombri, non tibi missa forem.

CIV. *Mel Atticum*

Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti
Pallados a siluis nobile nectar apis.

CV. *Faui Siculi*

Cum dederis Siculos mediae de collibus Hyblae,
Cecropios dicas tu licet esse fauos.

CVI. *Passum*

Gnosia Minoae genuit uindemia Cretae
hoc tibi, quod mulsum pauperis esse solet.

CVII. *Picatum*

Haec de uitifera uenisse picata Vienna
ne dubites, misit Romulus ipse mihi.

CVIII. *Mulsum*

Attica nectareum turbatis mella Falernum.
misceri decet hoc a Ganymede merum.

CIX. *Albanum*

Hoc de Caesareis mitis uindemia cellis
misit, Iuleo quae sibi monte placet.

CX. *Surrentinum*

Surrentina bibis? nec murrina picta nec aurum
sume: dabunt calices haec tibi uina suos.

CXI. *Falernum*

De Sinuessanis uenerunt Massica prelis:
condita quo quaeris consule? nullus erat.

CXII. *Setinum*

Pendula Pomptinos quae spectat Setia campos,
exigua uetulos misit ab urbe cados.

CXIII. *Fundanum*

Haec Fundana tulit felix autumnus Opimi.
expressit mustum consul et ipse bibit.

CXIV. *Trifolinum*

Non sum de primo, fateor, trifolina Lyaeo,
inter uina tamen septima uitis ero.

CXV. *Caecubum*

Caecuba Fundanis generosa cocuntur Amyclis,
uitis et in media nata palude uiret.

CXVI. *Signinum*

Potabis liquidum Signina morantia uentrem?
ne nimium sistas, sit tibi parca sitis.

CXVII. *Mamertinum*

Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta
si detur, quoduis nomen habere potest.

CXVIII. *Tarraconense*

Tarraco, Campano tantum cessura Lyaeo,
haec genuit Tuscis aemula uina cadis.

CXIX. *Nomentanum*

Nomentana meum tibi dat uindemia Bacchum:
si te Quintus amat, commodiora bibes.

CXX. *Spoletinum*

De Spoletinis quae sunt cariosa lagonis
malueris quam si musta Falerna bibas.

CXXI. *Paelignum*

Marsica Paeligni mittunt turbata coloni:
non tu, libertus sed bibat illa tuus.

CXXII. *Acetum*

Amphora Niliaci non sit tibi uilis aceti:
esset cum uinum, uilior illa fuit.

CXXIII. *Massalitanum*

Cum tua centenos expunget sportula ciuis,
fumea Massiliae ponere uina potes.

CXXIV. *Caeretanum*

Caeretana Nepos ponat, Setina putabis.
non ponit turbae, cum tribus illa bibit.

CXXV. *Tarentinum*

Nobilis et lanis et felix uitibus Aulon
det pretiosa tibi uellera, uina mihi.

CXXVI. *Vnguentum*

Vnguentum heredi numquam nec uina relinquas.
ille habeat nummos, haec tibi tota dato.

CXXVII. *Coronae roseae*

Dat festinatas, Caesar, tibi bruma coronas:
quondam ueris erat, nunc tua facta rosa est.

CI 2 *oles* G. **CIX** 2 *Iulco* ς, *iuleto* T, *iule* E, *hibleo* β. **CXV** 1 *coluntur* T. **CXVI** 1 *potentia* β. 2 *sistant, sit* ς, *sitias sit* β, *sis tanti* γ. **CXVII–CXXVII** hab. T. **CXVIII** 2 *brena* (pro *uina*) T, *prela* Heins. **CXIX** 1 *Nom. malum* β. **CXXII** hab. R. **CXXIII** 1 *expugnet* T β. **CXXVII** hab. R. CORONA ROSEA α.

[LIBER QVARTVS DECIMVS]

APOPHORETA

I

Synthesibus dum gaudet eques dominusque senator
  dumque decent nostrum pillea sumpta Iouem;
nec timet aedilem moto spectare fritillo,
  cum uideat gelidos tam prope uerna lacus:
diuitis alternas et pauperis accipe sortes:
  praemia conuiuae dent sua quisque suo.
'Sunt apinae tricaeque et si quid uilius istis.'
  quis nescit? uel quis tam manifesta negat?
sed quid agam potius madidis, Saturne, diebus,
  quos tibi pro caelo filius ipse dedit?
uis scribam Thebas Troiamue malasue Mycenas?
  'Lude' inquis 'nucibus': perdere nolo nuces.

II

Quo uis cumque loco potes hunc finire libellum:
  uersibus explicitumst omne duobus opus.
lemmata si quaeris cur sint adscripta, docebo,
  ut, si malueris, lemmata sola legas.

III. *Pugillares citrei*

Secta nisi in tenues essemus ligna tabellas,
  essemus Libyci nobile dentis onus.

IV. *Quinquiplices*

Caede iuuencorum domini calet area felix,
  quinquiplici cera cum datur altus honos.

V. *Pugillares eborei*

Languida ne tristes obscurent lumina cerae,
  nigra tibi niueum littera pingat ebur.

VI. *Triplices*

Tunc triplices nostros non uilia dona putabis,
  cum se uenturam scribet amica tibi.

VII. *Pugillares membranei*

Esse puta ceras, licet haec membrana uocetur:
  delebis, quotiens scripta nouare uoles.

VIII. *Vitelliani*

Nondum legerit hos licet puella,
nouit quid cupiant Vitelliani.

IX. *Idem*

Quod minimos cernis, mitti nos credis amicae.
  falleris: et nummos ista tabella rogat.

X. *Chartae maiores*

Non est munera quod putes pusilla,
cum donat uacuas poeta chartas.

XI. *Chartae epistulares*

Seu leuiter noto seu caro missa sodali
  omnes ista solet charta uocare suos.

XII. *Loculi eborei*

Hos nisi de flaua loculos implere moneta
  non decet: argentum uilia ligna ferant.

XIII. *Loculi lignei*

Si quid adhuc superest in nostri faece locelli,
  munus erit. nihil est? ipse locellus erit.

XIV. *Tali eborei*

Cum steterit nullus uultu tibi talus eodem,
  munera me dices magna dedisse tibi.

XV. *Tesserae*

Non sim talorum numero par tessera, dum sit
  maior quam talis alea saepe mihi.

XVI. *Turricula*

Quae scit compositos manus inproba mittere talos,
  si per me misit, nil nisi uota feret.

XVII. *Tabula lusoria*

Hac mihi bis seno numeratur tessera puncto;
  calculus hac gemino discolor hoste perit.

XVIII. *Nuces*

Alea parua nuces et non damnosa uidetur;
  saepe tamen pueris abstulit illa natis.

XIX. *Theca libraria*

Sortitus thecam calamis armare memento:
  cetera nos dedimus, tu leuiora para.

XX. *Calculi*

Insidiosorum si ludis bella latronum,
  gemmeus iste tibi miles et hostis erit.

XXI. *Graphiarium*

Haec tibi erunt armata suo graphiaria ferro:
  si puero dones, non leue munus erit.

XXII. *Dentiscalpium*

Lentiscum melius: sed si tibi frondea cuspis
  defuerit, dentes pinna leuare potest.

XXIII. *Auriscalpium*

Si tibi morosa prurigine uerminat auris,
  arma damus tantis apta libidinibus.

XXIV. *Acus aurea*

Splendida ne madidi uiolent bombycina crines,
  figat acus tortas sustineatque comas.

APOPHORETA. [XIV] I–XXXIX hab. T. **I 6** *det* $\beta\gamma$. **11** *troiamue malasque* β, *troiamque malaque* γ. **III** VITREI γ, EBVREI T. **IV 1** *caret* Tβ. **V** hab. R. EBVRNEI RQ, EBVREI TL. **VIII 2** *capiunt* T, *capiant* ς. **XII** hab. R. **2** *licet* T. **XVI 2** *feret* Schneid., *ferret* T, *facit* $\beta\gamma$. **XVIII 1** *uidentur* P. **2** *ista* γ. **XXIV 1** *madidi* ς, *madidis* Tβ, *madida* γ.

XXV. *Pectines*

Quid faciet nullos hic inuentura capillos
multifido buxus quae tibi dente datur?

XXVI. *Crines*

Chattica Teutonicos accendit spuma capillos:
captiuis poteris cultior esse comis.

XXVII. *Sapo*

Si mutare paras longaeuos cana capillos,
accipe Mattiacas (quo tibi calua?) pilas.

XXVIII. *Vmbella*

Accipe quae nimios uincant umbracula soles:
sit licet et uentus, te tua uela tegent.

XXIX. *Causea*

In Pompeiano tecum spectabo theatro.
mandatus populo uela negare solet.

XXX. *Venabula*

Excipient apros expectabuntque leones,
intrabunt ursos, sit modo firma manus.

XXXI. *Culter uenatorius*

Si deiecta gemas longo uenabula rostro,
hic breuis ingentem comminus ibit aprum.

XXXII. *Parazonium*

Militiae decus hoc gratique erit omen honoris,
arma tribunicium cingere digna latus.

XXXIII. *Pugio*

Pugio, quem curua signat breuis orbita uena.
stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

XXXIV. *Falx*

Pax me certa ducis placidos curuauit in usus.
agricolae nunc sum, militis ante fui.

XXXV. *Securicula*

Cum fieret tristis soluendis auctio nummis,
haec quadringentis milibus empta fuit.

XXXVI. *Ferramenta tonsoria*

Tondendis haec arma tibi sunt apta capillis;
unguibus hic longis utilis, illa genis.

XXXVII. *Scrinium*

Selectos nisi das mihi libellos,
admittam tineas trucesque blattas.

XXXVIII. *Fasces calamorum*

Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus;
texantur reliqua tecta palude tibi.

XXXIX. *Lucerna cubicularis*

Dulcis conscia lectuli lucerna,
quidquid uis facias licet, tacebo.

XL. *Cicindela*

Ancillam tibi sors dedit lucernae,
totas quae uigil exigit tenebras.

XLI. *Lucerna polymyxos*

Inlustrem cum tota meis conuiuia flammis
totque geram myxas, una lucerna uocor.

XLII. *Cereus*

Hic tibi nocturnos praestabit cereus ignis:
subducta est puero namque lucerna tuo.

XLIII. *Candelabrum Corinthium*

Nomina candelae nobis antiqua dederunt.
non norat parcos uncta lucerna patres.

XLIV. *Candelabrum ligneum*

Esse uides lignum; seruas nisi lumina, fiet
de candelabro magna lucerna tibi.

XLV. *Pila paganica*

Haec quae difficili turget paganica pluma,
folle minus laxast et minus arta pila.

XLVI. *Pila trigonalis*

Si me mobilibus scis expulsare sinistris,
sum tua. tu nescis? rustice, redde pilam.

XLVII. *Follis*

Ite procul, iuuenes: mitis mihi conuenit aetas:
folle decet pueros ludere, folle senes.

XLVIII. *Harpasta*

Haec rapit Antaei uelox in puluere draucus,
grandia qui uano colla labore facit.

XLIX. *Halteres*

Quid pereunt stulto fortes haltere lacerti?
exercet melius uinea fossa uiros.

L. *Galericulum*

Ne lutet inmundum nitidos ceroma capillos,
hac poteris madidas condere pelle comas.

LI. *Strigiles*

Pergamon has misit. curuo destringere ferro:
non tam saepe teret lintea fullo tibi.

LII. *Gutus corneus*

Gestauit modo fronte me iuuencus:
uerum rhinocerota me putabas.

LIII. *Rhinoceros*

Nuper in Ausonia domini spectatus harena
hic erit ille tibi cui pila taurus erat.

LIV. *Crepitacillum*

Si quis plorator collo tibi uernula pendet,
haec quatiat tenera garrula sistra manu.

XXV om. β. **XXVI 1** *Chaticas* T, *Castica* $\beta\,\gamma$. **XXVII 1** *cane* T. **XXIX 2** *mandatus* quid sit nondum satis liquet, *nam uentus* γ, *nam flatus* Pontanus. **XXX** hab. R. **XXXI 1** *gemes* $\beta\,\gamma$. **XXXVI** hab. R. **2** *haec* β. **XXXVII 1** *Constrictos* $\beta\,\gamma$. **XL** om. T. CICINDELA codd., *candela* ς. **2** *tutas* γ. **XLI–LXXXII** hab. T. **XLI 2** *myxas* ς, *myxos* codd. **XLII** hab. R. **1** *praestabo* Isidorus. **2** *subducta luce altera lux tibi sum* Isidorus. **XLV 1** *difficilis urguet* γ. **XLVI 1** *mobilibus* Scaliger, *nobilibus* codd. *nostri*, i.e. *nosti* (pro *scis*) T. **2** *si* (pro *tu*) $\beta\,\gamma$, fort. recte. **LI 1** *Pergamus* γ. **LII 2** *putabis* β, *putabat* T. **LIV** CREPITACVLVM T β.

LV. *Flagellum*

Proficies nihil hoc, caedas licet usque, flagello,
si tibi purpureo de grege currit equus.

LVI. *Dentifricium*

Quid mecum est tibi? me puella sumat:
emptos non soleo polire dentes.

LVII. *Myrobalanum*

Quod nec Vergilius nec carmine dicit Homerus,
hoc ex unguento constat et ex balano.

LVIII. *Aphronitrum*

Rusticus es? nescis quid Graeco nomine dicar:
spuma uocor nitri. Graecus es? aphronitrum.

LIX. *Opobalsama*

Balsama me capiunt, haec sunt unguenta uirorum:
delicias Cosmi uos redolete, nurus.

LX. *Lomentum*

Gratum munus erit scisso nec inutile uentri,
si clara Stephani balnea luce petes.

LXI. *Lanterna cornea*

Dux lanterna uiae clusis feror aurea flammis,
et tuta est gremio parua lucerna meo.

LXII. *Lanterna de uesica*

Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut me
uesicam, contra qui uenit, esse putat?

LXIII. *Fistula*

Quid me conpactam ceris et harundine rides?
quae primum structa est fistula talis erat.

LXIV. *Tibiae*

Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis:
saepe duas pariter, saepe monaulon habet.

LXV. *Soleae lanatae*

Defuerit si forte puer soleasque libebit
sumere, pro puero pes erit ipse sibi.

LXVI. *Mamillare*

Taurino poteras pectus constringere tergo:
nam pellis mammas non capit ista tuas.

LXVII. *Muscarium pauoninum*

Lambere quae turpes prohibet tua prandia muscas,
alitis eximiae cauda superba fuit.

LXVIII. *Copta Rhodiaca*

Peccantis famuli pugno ne percute dentes:
clara Rhodos coptam quam tibi misit edat.

LXIX. *Priapus siligineus*

Si uis esse satur, nostrum potes esse Priapum;
ipsa licet rodas inguina, purus eris.

LXX. *Porcus*

Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus,
inter spumantes ilice pastus apros.

LXXI. *Muscarium bubulum*

Sordida si flauo fuerit tibi puluere uestis,
corrigat hoc tenui uerbere cauda leuis.

LXXII. *Botulus*

Qui uenit botulus mediae tibi tempore brumae,
Saturni septem uenerat ante dies.

LXXIII. *Psittacus*

Psittacus a uobis aliorum nomina discam:
hoc didici per me dicere 'Caesar haue.'

LXXIV. *Coruus*

Corue salutator, quare fellator haberis?
in caput intrauit mentula nulla tuum.

LXXV. *Luscinia*

Flet Philomela nefas incesti Tereos, et quae
muta puella fuit, garrula fertur auis.

LXXVI. *Pica*

Pica loquax certa dominum te uoce saluto:
si me non uideas, esse negabis auem.

LXXVII. *Cauea eborea*

Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potest.

LXXVIII. *Narthecium*

Artis ebur medicae narthecia cernis: habebis
munera quae cuperet Paccius esse sua.

LXXIX. *Flagra*

Ludite lasciui, sed tantum ludite, serui:
haec signata mihi quinque diebus erunt.

LXXX. *Ferulae*

Inuisae nimium pueris grataeque magistris,
clara Prometheo munere ligna sumus.

LXXXI. *Pera*

Ne mendica ferat barbati prandia nudi,
dormiat et tristi cum cane, pera rogat.

LXXXII. *Scopae*

In pretio scopas testatur palma fuisse.
otia sed scopis nunc analecta dedit.

LXXXIII. *Scalptorium eboreum*

Defendet manus haec scapulas mordente molesto
pulice, uel si quid pulice sordidius.

LXXXIV. *Manuale*

Ne toga barbatos faciat uel paenula libros,
haec abies chartis tempora longa dabit.

LXXXV. *Lectus pauoninus*

Nomina dat spondae pictis pulcherrima pinnis
nunc Iunonis auis, sed prius Argus erat.

LXXXVI. *Ephippium*

Stragula succincti uenator sume ueredi:
nam solet a nudo surgere ficus equo.

LXIII om. γ. **LXV** om. γ. **LXXI** post **LXVII** hab. L. **2** *corrigat hoc* Postgate, coll. Iuu. 14. 67, *colligat hunc* codd. **LXXII 1** *medio* β. **LXXIII 1** *discam. discoi* T, *disco* Schol. Pers. prol. 8. **LXXV 1** *infesti* β. **LXXVII 2** *plorabas* β. **LXXXI 2** *tetrico* γ. **LXXXII 2** *dabunt* β γ, *dabit* Scriuer. **LXXXIII-CVI** om. T.

LXXXVII. *Stibadia*

Accipe lunata scriptum testudine sigma.
octo capit; ueniat quisquis amicus erit.

LXXXVIII. *Gustatorium*

Femineam nobis cherson si credis inesse,
deciperis: pelagi mascula praeda sumus.

LXXXIX. *Mensa citrea*

Accipe felices, Atlantica munera, siluas:
aurea qui dederit dona, minora dabit.

XC. *Mensa acerna*

Non sum crispa quidem nec siluae filia Maurae,
sed norunt lautas et mea ligna dapes.

XCI. *Dentes eborei*

Grandia taurorum portant qui corpora, quaeris
an Libycas possint sustinuisse trabes?

XCII. *Quinquepedal*

Puncta notis ilex et acuta cuspide clusa
saepe redemptoris prodere furta solet.

XCIII. *Pocula archetypa*

Non est ista recens nec nostri gloria caeli:
primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

XCIV. *Calices audaces*

Nos sumus audacis plebeia toreumata uitri,
nostra neque ardenti gemma feritur aqua.

XCV. *Phiala aurea caelata*

Quamuis Callaico rubeam generosa metallo,
glorior arte magis: nam Myos iste labor.

XCVI. *Calices Vatinii*

Vilia sutoris calicem monimenta Vatini
accipe; sed nasus longior ille fuit.

XCVII. *Lances chrysendetae*

Grandia ne uiola paruo chrysendeta mullo:
ut minimum, libras debet habere duas.

XCVIII. *Vasa Arretina*

Arretina nimis ne spernas uasa monemus:
lautus erat Tuscis Porsena fictilibus.

XCIX. *Bascauda*

Barbara de pictis ueni bascauda Britannis,
sed me iam mauolt dicere Roma suam.

C. *Panaca*

Si non ignota est docti tibi terra Catulli,
potasti testa Raetica uina mea.

CI. *Boletaria*

Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen,
prototomis (pudet heu!) seruio coliculis.

CII. *Calices Surrentini*

Accipe non uili calices de puluere natos,
sed Surrentinae leue toreuma rotae.

CIII. *Colum niuarium*

Setinos, moneo, nostra niue frange trientes:
pauperiore mero tinguere lina potes.

CIV. *Saccus niuarius*

Attenuare niues norunt et lintea nostra:
frigidior colo non salit unda tuo.

CV. *Vrceoli ministratorii*

Frigida non derit, non derit calda petenti.
sed tu morosa ludere parce siti.

CVI. *Vrceus fictilis*

Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa.
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat aquam.

CVII. *Calathi*

Nos Satyri, nos Bacchus amat, nos ebria tigris,
perfusos domini lambere docta pedes.

CVIII. *Calices Saguntini*

Quae non sollicitus teneat seruetque minister
sume Saguntino pocula facta luto.

CIX. *Calices gemmati*

Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum
aspice. quot digitos exuit iste calix!

CX. *Ampulla potoria*

Hac licet in gemma, seruat quae nomina Cosmi,
luxuriose, bibas, si foliata sitis.

CXI. *Crystallina*

Frangere dum metuis, franges crystallina: peccant
securae nimium sollicitaeque manus.

CXII. *Nimbus uitreus*

A Ioue qui ueniet, miscenda ad pocula largas
fundet nimbus aquas: hic tibi uina dabit.

CXIII. *Murrina*

Si caldum potas, ardenti murra Falerno
conuenit et melior fit sapor inde mero.

CXIV. *Patella Cumana*

Hanc tibi Cumano rubicundam puluere testam
municipem misit casta Sibylla suam.

CXV. *Calices uitrei*

Aspicis ingenium Nili: quibus addere plura
dum cupit, a quotiens perdidit auctor opus!

CXVI. *Lagona niuaria*

Spoletina bibis uel Marsis condita cellis:
quo tibi decoctae nobile frigus aquae?

CXVII. *Idem*

Non potare niuem sed aquam potare recentem
de niue commenta est ingeniosa sitis.

CXVIII. *Idem*

Massiliae fumos miscere niualibus undis
parce, puer, constet ne tibi pluris aqua.

LXXXVII 1 *lunata* ς, *lunatas* β, *lunatam* γ. *sigma* ς, *signa* γ, *ligna* β. **LXXXVIII** 1 *cresson* γ. **XCIV** 1 *audaces* β. **XCV-XCVI** om. β. **XCV** 1 *gallaico* γ. 2 *Myos iste* Ald.², *meos isit* γ. **XCVIII** 2-**XCIX** 1 om. β. **XCIX** 1 *ueni* ς, *uenit* γ. **CVI** 1 *panda* ς, *pansa* γ, *laxa* β. **CVII** hab. T. **CVIII** om. T. **CIX-CCXXIII** hab. T. **CXIV** 1 *cumanae* T β. *testam* G, *testae* T, *testa* β γ. **CXVII** 1 *rigentem* β γ.

CXIX. *Matella fictilis*

Dum poscor crepitu digitorum et uerna moratur,
o quotiens paelex culcita facta mea est!

CXX. *Ligula argentea*

Quamuis me ligulam dicant equitesque patresque,
dicor ab indoctis lingula grammaticis.

CXXI. *Coclearia*

Sum cocleis habilis sed nec minus utilis ouis.
numquid scis, potius cur cocleare uocer?

CXXII. *Anuli*

Ante frequens sed nunc rarus nos donat amicus.
felix cui comes est non alienus eques.

CXXIII. *Dactyliotheca*

Saepe grauis digitis elabitur anulus unctis;
tuta mea fiet sed tua gemma fide.

CXXIV. *Toga*

'Romanos rerum dominos gentemque togatam'
ille facit, magno qui dedit astra patri.

CXXV. *Idem*

Si matutinos facilest tibi perdere somnos,
attrita ueniet sportula saepe toga.

CXXVI. *Endromis*

Pauperis est munus sed non est pauperis usus:
hanc tibi pro laena mittimus endromida.

CXXVII. *Canusinae fuscae*

Haec tibi turbato Canusina simillima mulso
munus erit. gaude: non cito fiet anus.

CXXVIII. *Bardocucullus*

Gallia Santonico uestit te bardocucullo.
cercopithecorum paenula nuper erat.

CXXIX. *Canusinae rufae*

Roma magis fuscis uestitur, Gallia rufis,
et placet hic pueris militibusque color.

CXXX. *Paenula scortea*

Ingrediare uiam caelo licet usque sereno,
ad subitas nusquam scortea desit aquas.

CXXXI. *Lacernae coccineae*

Si ueneto prasinoue faues, quid coccina sumes?
ne fias ista transfuga sorte uide.

CXXXII. *Pilleum*

Si possem, totas cuperem misisse lacernas:
nunc tantum capiti munera mitto tuo.

CXXXIII. *Lacernae Baeticae*

Non est lana mihi mendax nec mutor aheno.
sic placeant Tyriae: me mea tinxit ouis.

CXXXIV. *Fascia pectoralis*

Fascia, crescentes dominae compesce papillas,
ut sit quod capiat nostra tegatque manus.

CXXXV. *Cenatoria*

Nec fora sunt nobis nec sunt uadimonia nota:
hoc opus est, pictis accubuisse toris.

CXXXVI. *Laena*

Tempore brumali non multum leuia prosunt:
calfaciunt uilli pallia uestra mei.

CXXXVII. *Lacernae albae*

Amphitheatrali nos commendamus ab usu,
cum teget algentes alba lacerna togas.

CXXXVIII. *Mantele*

Nobilius uillosa tegant tibi lintea citrum:
orbibus in nostris circulus esse potest.

CXXXIX. *Cuculli Liburnici*

Iungere nescisti nobis, o stulte, lacernas:
indueras albas, exue callainas.

CXL. *Vdones Cilicii*

Non hos lana dedit sed olentis barba mariti:
Cinyphio poterit planta latere sinu.

CXLI. *Synthesis*

Dum toga per quinas gaudet requiescere luces,
hos poteris cultus sumere iure tuo.

CXLII. *Focale*

Si recitaturus dedero tibi forte libellum,
hoc focale tuas adserat auriculas.

CXLIII. *Tunicae Patauinae*

Vellera consumunt Patauinae multa trilices,
et pingues tunicas serra secare potest.

CXLIV. *Spongea*

Haec tibi sorte datur tergendis spongea mensis
utilis, expresso cum leuis imbre tumet.

CXLV. *Paenula gausapina*

Is mihi candor inest, uillorum gratia tanta,
ut me uel media sumere messe uelis.

CXLVI. *Ceruical*

Tingue caput Cosmi folio, ceruical olebit:
perdidit unguentum cum coma, pluma tenet.

CXLVII. *Cubicularia gausapina*

Stragula purpureis lucent uillosa tapetis.
quid prodest, si te congelat uxor anus?

CXLVIII. *Lodices*

Nudo stragula ne toro paterent,
iunctae nos tibi uenimus sorores.

CXLIX. *Amictorium*

Mammosas metuo; tenerae me trade puellae,
ut possint niueo pectore lina frui.

CL. *Cubicularia polymita*

Haec tibi Memphitis tellus dat munera: uicta est
pectine Niliaco iam Babylonos acus.

CXIX PATELLA *β*. 1 *Cum* T. **CXXI** 2 *uocor* T A Isidorus. **CXXII** 1 *mittit* *γ*. **CXXV** 1 *rumpere* *γ*. 2 *multa* (pro *saepe*) *γ*. **CXXVI** 2 *tomula* *γ*. **CXXIX** 2 *colos* *γ*. **CXXX** 2 *numquam* *β* X V. **CXXXI** 1 *prasinoque* T. *qui coccina sumis* *γ*. **CXXXVII** 1 *commendamur ad usu* (uel *usum*) *γ*. 2 *tegit* *β* *γ*. *albentes* *β*. **CXL** 2 *poterat* T *γ*. **CXLVI** 1 *nardi* *γ*. **CXLVIII** 2 *caremus* (pro *uenimus*) T, *cauimus* Heins.

CLI. *Zona*

Longa satis nunc sum; dulci sed pondere uenter
si tumeat, fiam tunc tibi zona breuis.

CLII. *Gausapum quadratum*

Lodices mittet docti tibi terra Catulli:
nos Helicaonia de regione sumus.

CLIII. *Semicinctium*

Det tunicam locuples: ego te praecingere possum.
essem si locuples, munus utrumque darem.

CLIV. *Lanae amethystinae*

Ebria Sidoniae cum sim de sanguine conchae,
non uideo quare sobria lana uocer.

CLV. *Lanae albae*

Velleribus primis Apulia, Parma secundis
nobilis: Altinum tertia laudat ouis.

CLVI. *Lanae Tyriae*

Nos Lacedaemoniae pastor donauit amicae:
deterior Ledae purpura matris erat.

CLVII. *Lanae Pollentinae*

Non tantum pullo lugentes uellere lanas,
sed solet et calices haec dare terra suos.

CLVIII. *Idem*

Lana quidem tristis sed tonsis apta ministris,
quales non primo de grege mensa citat.

CLIX. *Tomentum Leuconicum*

Oppressae nimium uicina est fascia plumae?
uellera Leuconicis accipe rasa sagis.

CLX. *Tomentum Circense*

Tomentum concisa palus Circense uocatur.
haec pro Leuconico stramina pauper emit.

CLXI. *Pluma*

Lassus Amyclaea poteris requiescere pluma,
interior cycni quam tibi lana dedit.

CLXII. *Faenum*

Fraudata tumeat fragilis tibi culcita mula.
non uenit ad duros pallida cura toros.

CLXIII. *Tintinabulum*

Redde pilam: sonat aes thermarum. ludere pergis?
Virgine uis sola lotus abire domum.

CLXIV. *Discus*

Splendida cum uolitant Spartani pondera disci,
este procul, pueri: sit semel ille nocens.

CLXV. *Cithara*

Reddidit Eurydicen uati: sed perdidit ipse,
dum sibi non credit nec patienter amat.

CLXVI. *Idem*

De Pompeiano saepe est eiecta theatro
quae duxit siluas detinuitque feras.

CLXVII. *Plectrum*

Feruida ne trito tibi pollice pusula surgat,
exornent docilem candida plectra lyram.

CLXVIII. *Trochus*

Inducenda rota est: das nobis utile munus:
iste trochus pueris at mihi canthus erit.

CLXIX. *Idem*

Garrulus in laxo cur anulus orbe uagatur?
cedat ut argutis obuia turba trochis.

CLXX. *Signum Victoriae aureum*

Haec illi sine sorte datur cui nomina Rhenus
uera dedit. deciens adde Falerna, puer.

CLXXI. *Βρούτου παιδίον fictile*

Gloria tam parui non est obscura sigilli:
istius pueri Brutus amator erat.

CLXXII. *Sauroctonos Corinthius*

Ad te reptanti, puer insidiose, lacertae
parce; cupit digitis illa perire tuis.

CLXXIII. *Hyacinthus in tabula pictus*

Flectit ab inuiso morientia lumina disco
Oebalius, Phoebi culpa dolorque, puer.

CLXXIV. *Hermaphroditus marmoreus*

Masculus intrauit fontis: emersit utrumque:
pars est una patris, cetera matris habet.

CLXXV. *Danae picta*

Cur a te pretium Danae, regnator Olympi,
accepit, gratis si tibi Leda dedit?

CLXXVI. *Persona Germana*

Sum figuli lusus russi persona Bataui.
quae tu derides, haec timet ora puer.

CLXXVII. *Hercules Corinthius*

Elidit geminos infans nec respicit anguis.
iam poterat teneras hydra timere manus.

CLXXVIII. *Hercules fictilis*

Sum fragilis: sed tu, moneo, ne sperne sigillum:
non pudet Alciden nomen habere meum.

CLXXIX. *Minerua argentea*

Dic mihi, uirgo ferox, cum sit tibi cassis et hasta,
quare non habeas aegida. 'Caesar habet.'

CLXXX. *Europe picta*

Mutari melius tauro, pater optime diuum,
tunc poteras, Io cum tibi uacca fuit.

CLXXXI. *Leandros marmoreus*

Clamabat tumidis audax Leandros in undis
'Mergite me, fluctus, cum rediturus ero.'

CLXXXII. *Sigillum gibberi fictile*

Ebrius haec fecit terris, puto, monstra Prometheus:
Saturnalicio lusit et ipse luto.

CLVIII 1 *neca* (pro *apta*) T, *nata* Scriuer. **CLXI** hab. R. **CLXII 1** *pluma* $\beta\gamma$. **CLXIV 2** *te* (pro *este*) γ, *ite* Heins. **CLXVII 1** *punsula* γ, *pusuli* T, *pulsula* β. **2** *garrula* $\beta\gamma$. **CLXXV 2** *exegit* Q. **CLXXXI 1** *leander* $\beta\gamma$. **CLXXXII 1** *terris* T β, *ferris* γ, *his fecit formis* de Rooy.

CLXXXIII. *Homeri Batrachomachia*

Perlege Maeonio cantatas carmine ranas
et frontem nugis soluere disce meis.

CLXXXIV. *Homerus in pugillaribus membranis*

Ilias et Priami regnis inimicus Vlixes
multiplici pariter condita pelle latent.

CLXXXV. *Vergili Culix*

Accipe facundi Culicem, studiose, Maronis,
ne nucibus positis 'Arma uirumque' legas.

CLXXXVI. *Vergilius in membranis*

Quam breuis inmensum cepit membrana Maronem!
ipsius uultus prima tabella gerit.

CLXXXVII. *Μενάνδρου Θαΐς*

Hac primum iuuenum lasciuos lusit amores;
nec Glycera pueri, Thais amica fuit.

CLXXXVIII. *Cicero in membranis*

Si comes ista tibi fuerit membrana, putato
carpere te longas cum Cicerone uias.

CLXXXIX. *Monobyblos Properti*

Cynthia, facundi carmen iuuenale Properti,
accepit famam; non minus ipsa dedit.

CXC. *Titus Liuius in membranis*

Pellibus exiguis artatur Liuius ingens,
quem mea non totum bybliotheca capit.

CXCI. *Sallustius*

Hic erit, ut perhibent doctorum corda uirorum,
primus Romana Crispus in historia.

CXCII. *Ouidi Metamorphosis in membranis*

Haec tibi multiplici quae structa est massa tabella,
carmina Nasonis quinque decemque gerit.

CXCIII. *Tibullus*

Vssit amatorem Nemesis lasciua Tibullum,
in tota iuuit quem nihil esse domo.

CXCIV. *Lucanus*

Sunt quidam qui me dicant non esse poetam:
sed qui me uendit bybliopola putat.

CXCV. *Catullus*

Tantum magna suo debet Verona Catullo,
quantum parua suo Mantua Vergilio.

CXCVI. *Calui de aquae frigidae usu*

Haec tibi quae fontes et aquarum nomina dicit
ipsa suas melius charta natabit aquas.

CXCVII. *Mulae pumilae*

His tibi de mulis non est metuenda ruina:
altius in terra paene sedere soles.

CXCVIII. *Catella Gallicana*

Delicias paruae si uis audire catellae,
narranti breuis est pagina tota mihi.

CXCIX. *Asturco*

Hic breuis ad numeros rapidum qui colligit unguem,
uenit ab auriferis gentibus Astur equus.

CC. *Canis uertragus*

Non sibi sed domino uenatur uertragus acer,
inlaesum leporem qui tibi dente feret.

CCI. *Palaestrita*

Non amo quod uincat, sed quod succumbere nouit
et didicit melius *τὴν ἐπικλινοπάλην*.

CCII. *Simius*

Callidus emissas eludere simius hastas,
si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

CCIII. *Puella Gaditana*

Tam tremulum crisat, tam blandum prurit, ut ipsum
masturbatorem fecerit Hippolytum.

CCIV. *Cymbala*

Aera Celaenaeos lugentia Matris amores
esuriens Gallus uendere saepe solet.

CCV. *Puer*

Sit nobis aetate puer, non pumice, leuis,
propter quem placeat nulla puella mihi.

CCVI. *Cestos*

Collo necte, puer, meros amores,
ceston de Veneris sinu calentem.

CCVII. *Idem*

Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston:
ussit amatorem balteus iste Iouem.

CCVIII. *Notarius*

Currant uerba licet, manus est uelocior illis:
nondum lingua suum, dextra peregit opus.

CCIX. *Concha*

Leuis ab aequorea cortex Mareotica concha
fiat: inoffensa curret harundo uia.

CCX. *Morio*

Non mendax stupor est nec fingitur arte dolosa.
quisquis plus iusto non sapit, ille sapit.

CCXI. *Caput ueruecinum*

Mollia Phrixei secuisti colla mariti.
hoc meruit, tunicam qui tibi, saeue, dedit?

CCXII. *Pumilus*

Si solum spectes hominis caput, Hectora credas:
si stantem uideas, Astyanacta putes.

CLXXXIII–CXCVI hab. R. **CLXXXVI 2** *ipsius et u.* R. **CLXXXVII 1** *Haec* β E. *iuuenis* β, *iuuen* γ. **CLXXXIX 1** *iuuenile* Q. 2 *nec* β γ. **CXCIV 1** *dicunt* R Q. **CXCVI** CALIDAE AQVAE ET FRIGIDAE VSVS Q. 2 *natabat* T, *notauit* β. **CXCVII 2** *saepe* T. **CXCVIII** hab. R. **CXCIX 1** *numerum* β γ. *rapidos—ungues* γ. **CCI 1** *uincit* β γ. *nonuult* (pro *nouit*) γ. 2 τὴν ἐπικλινοπάλην Gilbert, 'fort. τὴν ἐπὶ κλινοπάλην' Postgate, *tenet elinopalen* T, *teneristino palen* β, HIN EPIKAEINOI ΠAHN γ. **CCVIII** hab. R. **CCIX** hab. R. 2 *fiet* β. *currit* α, *currat* γ. **CCXI** 2 *saepe* β γ.

CCXIII. *Parma*

Haec, quae saepe solet uinci, quae uincere raro,
parma tibi, scutum pumilionis erit.

CCXIV. *Comoedi pueri*

Non erit in turba quisquam Μισούμενος ista:
sed poterit quiuis esse Δὶς ἐξαπατῶν.

CCXV. *Fibula*

Dic mihi simpliciter, comoedis et citharoedis,
fibula, quid praestas? 'Carius ut futuant.'

CCXVI. *Accipiter*

Praedo fuit uolucrum: famulus nunc aucupis idem
deicit et captas non sibi maeret aues.

CCXVII. *Opsonator*

Dic quotus et quanti cupias cenare, nec unum
addideris uerbum: cena parata tibi est.

CCXVIII. *Auceps*

Non tantum calamis sed cantu fallitur ales,
callida dum tacita crescit harundo manu.

CCXIX. *Cor bubulum*

Pauper causidicus nullos referentia nummos
carmina cum scribas, accipe cor, quod habes.

CCXX. *Cocus*

Non satis est ars sola coco: seruire palatum
nolo: cocus domini debet habere gulam.

CCXXI. *Craticula cum uerubus*

Rara tibi curua craticula sudet ofella;
spumeus in longa cuspide fumet aper.

CCXXII. *Pistor dulciarius*

Mille tibi dulces operum manus ista figuras
extruet: huic uni parca laborat apis.

CCXXIII. *Adipata*

Surgite: iam uendit pueris ientacula pistor
cristataeque sonant undique lucis aues.

CCXVI hab. R. 2 *deicit* Housman, *accipiter captas* idem postea coni., *decipit* codd. (*decepit* α). **CCXVII** hab. R. **CCXVIII** 2 *pallida* γ. **CCXX** hab. R. **CCXXII** hab. R. 1 *operum munuscula figunt* β. **CCXXIII** hab. R. 1 *iantacula* β.

INCERTAE SEDIS EPIGRAMMA

Flauia gens, quantum tibi tertius abstulit heres!
paene fuit tanti non habuisse duos.

Hoc epigramma extat apud scholiastam in Iuuenalem S. iv 38. uulgo in fine libri spectaculorum legitur, libro xi adsignatur a Friedl.

D. IVNI IVVENALIS

SATVRARVM

LIBER PRIMVS

SATVRA I

SEMPER ego auditor tantum? numquamne reponam
uexatus totiens rauci Theseide Cordi?
inpune ergo mihi recitauerit ille togatas,
hic elegos? inpune diem consumpserit ingens
Telephus aut summi plena iam margine libri
scriptus et in tergo necdum finitus Orestes?
nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis et Aeoliis uicinum rupibus antrum
Vulcani; quid agant uenti, quas torqueat umbras
Aeacus, unde alius furtiuae deuehat aurum
pelliculae, quantas iaculetur Monychus ornos,
Frontonis platani conuulsaque marmora clamant
semper et adsiduo ruptae lectore columnae.
expectes eadem a summo minimoque poeta.
et nos ergo manum ferulae subduximus, et nos
consilium dedimus Sullae, priuatus ut altum
dormiret. stulta est clementia, cum tot ubique
uatibus occurras, periturae parcere chartae.
cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
per quem magnus equos Auruncae flexit alumnus,
si uacat ac placidi rationem admittitis, edam.
Cum tener uxorem ducat spado, Meuia Tuscum
figat aprum et nuda teneat uenabula mamma,
patricios omnis opibus cum prouocet unus
quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat,
cum pars Niliacae plebis, cum uerna Canopi
Crispinus Tyrias umero reuocante lacernas
uentilet aestiuum digitis sudantibus aurum
nec sufferre queat maioris pondera gemmae,
difficile est saturam non scribere. nam quis iniquae
tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se,
causidici noua cum ueniat lectica Mathonis
plena ipso, post hunc magni delator amici
et cito rapturus de nobilitate comesa
quod superest, quem Massa timet, quem munere palpat
Carus et a trepido Thymele summissa Latino;
cum te summoueant qui testamenta merentur
noctibus, in caelum quos euehit optima summi
nunc uia processus uetulae uesica beatae?
unciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem,
partes quisque suas ad mensuram inguinis heres.
accipiat sane mercedem sanguinis et sic
palleat, ut nudis pressit qui calcibus anguem,
aut Lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
quid referam quanta siccum iecur ardeat ira,
cum populum gregibus comitum premit hic spoliator
pupilli prostantis et hic damnatus inani
iudicio? quid enim saluis infamia nummis?
exul ab octaua Marius bibit et fruitur dis
iratis, at tu uictrix, prouincia, ploras.
haec ego non credam Venusina digna lucerna?
haec ego non agitem? sed quid magis? Heracleas
aut Diomedeas aut mugitum labyrinthi
et mare percussum puero fabrumque uolantem,
cum leno accipiat moechi bona, si capiendi
ius nullum uxori, doctus spectare lacunar,
doctus et ad calicem uigilanti stertere naso;
cum fas esse putet curam sperare cohortis
qui bona donauit praesepibus et caret omni
maiorum censu, dum peruolat axe citato
Flaminiam puer Automedon? nam lora tenebat
ipse, lacernatae cum se iactaret amicae.
nonne libet medio ceras inplere capaces
quadriuio, cum iam sexta ceruice feratur
hinc atque inde patens ac nuda paene cathedra
et multum referens de Maecenate supino
signator falsi, qui se lautum atque beatum
exiguis tabulis et gemma fecerit uda?
occurrit matrona potens, quae molle Calenum
porrectura uiro miscet sitiente rubetam
instituitque rudes melior Lucusta propinquas
per famam et populum nigros efferre maritos.
aude aliquid breuibus Gyaris et carcere dignum,
si uis esse aliquid. probitas laudatur et alget,
criminibus debent hortos praetoria mensas
argentum uetus et stantem extra pocula caprum.
quem patitur dormire nurus corruptor auarae,
quem sponsae turpes et praetextatus adulter?
si natura negat, facit indignatio uersum
qualemcumque potest, quales ego uel Cluuienus.
Ex quo Deucalion nimbis tollentibus aequor
nauigio montem ascendit sortesque poposcit
paulatimque anima caluerunt mollia saxa
et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas,
quidquid agunt homines, uotum timor ira uoluptas
gaudia discursus, nostri farrago libelli est.
et quando uberior uitiorum copia? quando
maior auaritiae patuit sinus? alea quando
hos animos? neque enim loculis comitantibus itur
ad casum tabulae, posita sed luditur arca.

I I 2 *cordi* P(ithoeanus, Montepessulanus 125) S(choliorum in P et Sangallensi 870 seruatorum lemmata) Seruius Verg. Aen. XI 458, *codri* ω (libri praeter P uel omnes uel meliores uel meliorum plures) Seru. Aen. I p. 4, l. 2, ed. Thilonis. 3 *togatam* G(ramm.) L(at.) K(eilii) uol. IV, p. 524. 16 *syllae dedimus* ϛ (librorum praeter P unus uel aliquot) schol. Stat. Theb. I 389. 21 *ac* P ϛ, *et* ω. 24 et 25 om. G (Parisiensis 7900[A]) O(xoniensis Bodleianus Canonicianus class. Lat. 41) T(rinitatis collegii Cantabrigiensis O, iv, 10) ϛ. 35 *palpat* om. P. 38 *non tibi* P. 44 *lugud-* ex P. 46 *premat* Vind(obonensis 107 siue CXI) ϛ. 47 *et* P ϛ, *at* ω. 52 *heracleas* P S Probus Vallae, *herecleas* Vind., *herculeias* ω. 65 *adque* P similiaque passim. 67 *falsi* P ϛ sicut coni. Markland, *falso* ω. 68 *fecerit* P S ϛ, *fecerat* ϛ. 85 *timor* om. P. 86 *far. lib. est* P ϛ, *est far. lib.* ϛ.

proelia quanta illic dispensatore uidebis
armigero! simplexne furor sestertia centum
perdere et horrenti tunicam non reddere seruo?
quis totidem erexit uillas, quis fercula septem
secreto cenauit auus? nunc sportula primo
limine parua sedet turbae rapienda togatae.
ille tamen faciem prius inspicit et trepidat ne
suppositus uenias ac falso nomine poscas:
agnitus accipies. iubet a praecone uocari
ipsos Troiugenas, nam uexant limen et ipsi
nobiscum. 'Da praetori, da deinde tribuno.'
sed libertinus prior est. 'Prior' inquit 'ego adsum.
cur timeam dubitemue locum defendere, quamuis
natus ad Euphraten, molles quod in aure fenestrae
arguerint, licet ipse negem? sed quinque tabernae
quadringenta parant. quid confert purpura maior
optandum, si Laurenti custodit in agro
conductas Coruinus oues, ego possideo plus
Pallante et Licinis?' expectent ergo tribuni,
uincant diuitiae, sacro ne cedat honori
nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis,
quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
maiestas, etsi funesta pecunia templo
nondum habitat, nullas nummorum ereximus aras,
ut colitur Pax atque Fides Victoria Virtus
quaeque salutato crepitat Concordia nido.
sed cum summus honor finito conputet anno,
sportula quid referat, quantum rationibus addat,
quid facient comites quibus hinc toga, calceus hinc est
et panis fumusque domi? densissima centum
quadrantes lectica petit, sequiturque maritum
languida uel praegnas et circumducitur uxor.
hic petit absenti nota iam callidus arte
ostendens uacuam et clausam pro coniuge sellam.
'Galla mea est,' inquit, 'citius dimitte. moraris?
profer, Galla, caput. noli uexare, quiescet.'
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum:
sportula, deinde forum iurisque peritus Apollo
atque triumphales, inter quas ausus habere
nescio quis titulos Aegyptius atque Arabarches,
cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
uestibulis abeunt ueteres lassique clientes
uotaque deponunt, quamquam longissima cenae
spes homini; caulis miseris atque ignis emendus.
optima siluarum interea pelagique uorabit
rex horum uacuisque toris tantum ipse iacebit.
nam de tot pulchris et latis orbibus et tam
antiquis una comedunt patrimonia mensa.
nullus iam parasitus erit. sed quis ferat istas
luxuriae sordes? quanta est gula quae sibi totos
ponit apros, animal propter conuiuia natum!
poena tamen praesens, cum tu deponis amictus
turgidus et crudum pauonem in balnea portas.
hinc subitae mortes atque intestata senectus.
it noua nec tristis per cunctas fabula cenas,
ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius quod nostris moribus addat
posteritas, eadem facient cupientque minores,
omne in praecipiti uitium stetit. utere uelis,
totos pande sinus. dicas hic forsitan 'Vnde
ingenium par materiae? unde illa priorum
scribendi quodcumque animo flagrante liberet
simplicitas? "Cuius non audeo dicere nomen?
quid refert, dictis ignoscat Mucius an non?"
pone Tigellinum, taeda lucebis in illa
qua stantes ardent qui fixo gutture fumant
et latum media sulcum deducit harena.'
qui dedit ergo tribus patruis aconita, uehatur
pensilibus plumis atque illinc despiciat nos?
'Cum ueniet contra, digito compesce labellum:
accusator erit qui uerbum dixerit "Hic est."
securus licet Aenean Rutulumque ferocem
committas, nulli grauis est percussus Achilles
aut multum quaesitus Hylas urnamque secutus:
ense uelut stricto quotiens Lucilius ardens
infremuit, rubet auditor cui frigida mens est
criminibus, tacita sudant praecordia culpa.
inde ira et lacrimae. tecum prius ergo uoluta
haec animo ante tubas: galeatum sero duelli
paenitet.' experiar quid concedatur in illos
quorum Flaminia tegitur cinis atque Latina.

SATVRA II

Vltra Sauromatas fugere hinc libet et glacialem
Oceanum, quotiens aliquid de moribus audent
qui Curios simulant et Bacchanalia uiuunt.
indocti primum, quamquam plena omnia gypso
Chrysippi inuenias; nam perfectissimus horum,
si quis Aristotelen similem uel Pittacon emit
et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
frontis nulla fides; quis enim non uicus abundat
tristibus obscaenis? castigas turpia, cum sis
inter Socraticos notissima fossa cinaedos.
hispida membra quidem et durae per bracchia saetae
promittunt atrocem animum, sed podice leui
caeduntur tumidae medico ridente mariscae.
rarus sermo illis et magna libido tacendi
atque supercilio breuior coma. uerius ergo
et magis ingenue Peribomius; hunc ego fatis
inputo, qui uultu morbum incessuque fatetur.
horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
dat ueniam; sed peiores, qui talia uerbis
Herculis inuadunt et de uirtute locuti
clunem agitant. 'Ego te ceuentem, Sexte, uerebor?'
infamis Varillus ait 'quo deterior te?'
loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
quis caelum terris non misceat et mare caelo,
si fur displiceat Verri, homicida Miloni,
Clodius accuset moechos, Catilina Cethegum,
in tabulam Sullae si dicant discipuli tres?
qualis erat nuper tragico pollutus adulter
concubitu, qui tunc leges reuocabat amaras
omnibus atque ipsis Veneri Martique timendas,
cum tot abortiuis fecundam Iulia uuluam
solueret et patruo similes effunderet offas.
nonne igitur iure ac merito uitia ultima fictos
contemnunt Scauros et castigata remordent?
Non tulit ex illis toruum Laronia quendam
clamantem totiens 'Vbi nunc, lex Iulia, dormis?'
atque ita subridens: 'Felicia tempora, quae te
moribus opponunt. habeat iam Roma pudorem;

98 *ac* P ς, *et* ω. **106** *purpura maior* P (ut uidetur) et ς, *purpurae amator* ς, *purpuram actor* ς, *purpura maius* uel *maiorum* ς. **110** *ne* P ς, *nec* ω. **114** *habitat* P ς, *habitas* ω. **126** *quiescaet* P, *quiescit* ω. **127–131** post **III 130** ponit Hirschfeld. **131** *meiere* ω Prisc. G. L. K. II, p. 495, Eutyches ib. V, p. 476, *mengere* P, i.e. *meiiere* corr. in *megere*, hoc ς, *mingere* ς. inter **131** et **132** excidisse uidentur uersus aliquot de clientibus patronum domum comitatis. **134** *caulis* P ς, *caules* ω. **143** *crudum* ω Phocas G. L. K. V, p. 426, schol. Persii III 98, *crudus* P ς. **144** *infestata* Madvig; locum explicare conatus sum in Classical Review, uol. xiii, pp. 432–4. **145** *it* A (Monacensis 408) L(eidensis bibl. publ. 82) ς, *et* P ω. **148** *cupient facientque* Vind. ς. **150** *dicas* ω, *dices* P ς. **155** *lucebis* ω Σ (scholiastes in P et Sang. 870 seruatus), *lucebit* P ς. **156** *gutture* ω Σ, *pectore* P ς. inter **156** et **157** excidisse uidetur uersus huiusmodi, *quorum informe unco trahitur post fata cadauer*; cf. Sen. de ira III 3 6. **157** *deducit* P ω, *deducis* ς. **158** *uehatur* P ς, *uehetur* ω. **159** *despiciat* Vind. ς, *despicia et* P, *despiciet* ω. **161** *uerbum* P, *uersu* Vind., *uerum* ω. **168** *ira* A G L O ς, *irae* P S ς, 'inde irae (*A C*, ira *G*) et lacrimae' Cyprianus heptat. gen. 895. **169** *animo* A L ς, *anim* corr. in *animo* P, *anime* O Vind. ς, Prisc. G. L. K. III, p. 236, *animante tuba* G T ς. **II 5** *horum* P ς, *horum est* ω. **19** *periores* Vind., i.e. *peiiores*, cf. IV 13. **30** *reuocabat* P ς, *reuocarat* ω. **31** *ipsis* P p, *ipsi* Vind. ς. **34** *uitia ultima* ω p (libri P manus 2), *uitia* sequente rasura P. *omnia uitia* cum notis transpositionis O. **37** interpunxi.

tertius e caelo cecidit Cato. sed tamen unde
haec emis, hirsuto spirant opobalsama collo
quae tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernae.
quod si uexantur leges ac iura, citari
ante omnis debet Scantinia. respice primum
et scrutare uiros; faciunt nam plura, sed illos
defendit numerus iunctaeque umbone phalanges.
magna inter molles concordia. non erit ullum
exemplum in nostro tam detestabile sexu.
†media non lambit Cluuiam nec Flora Catullam:
Hispo subit iuuenes et morbo pallet utroque.
numquid nos agimus causas, ciuilia iura
nouimus aut ullo strepitu fora uestra mouemus?
luctantur paucae, comedunt colyphia paucae.
uos lanam trahitis calathisque peracta refertis
uellera, uos tenui praegnantem stamine fusum
Penelope melius, leuius torquetis Arachne,
horrida quale facit residens in codice paelex.
notum est cur solo tabulas inpleuerit Hister
liberto, dederit uiuus cur multa puellae.
diues erit magno quae dormit tertia lecto.
tu nube atque tace: donant arcana cylindros.
de nobis post haec tristis sententia fertur?
dat ueniam coruis, uexat censura columbas.'
  Fugerunt trepidi uera ac manifesta canentem
Stoicidae; quid enim falsi Laronia? sed quid
non facient alii, cum tu multicia sumas,
Cretice, et hanc uestem populo mirante perores
in Proculas et Pollittas? est moecha Fabulla,
damnetur, si uis, etiam Carfinia: talem
non sumet damnata togam. 'Sed Iulius ardet,
aestuo.' nudus agas: minus est insania turpis.
en habitum quo te leges ac iura ferentem
uulneribus crudis populus modo uictor et illud
montanum positis audiret uulgus aratris.
quid non proclames, in corpore iudicis ista
si uideas? quaero an deceant multicia testem.
acer et indomitus libertatisque magister,
Cretice, perluces. dedit hanc contagio labem
et dabit in plures, sicut grex totus in agris
unius scabie cadit et porrigine porci
uuaque conspecta liuorem ducit ab uua.
foedius hoc aliquid quandoque audebis amictu;
nemo repente fuit turpissimus. accipient te
paulatim qui longa domi redimicula sumunt
frontibus et toto posuere monilia collo
atque Bonam tenerae placant abdomine porcae
et magno cratere deam. sed more sinistro
exagitata procul non intrat femina limen:
solis ara deae maribus patet. 'Ite, profanae,'
clamatur, 'nullo gemit hic tibicina cornu.'
talia secreta coluerunt orgia taeda
Cecropiam soliti Baptae lassare Cotyton.
ille supercilium madida fuligine tinctum
obliqua producit acu pingitque trementis
attollens oculos; uitreo bibit ille Priapo
reticulumque comis auratum ingentibus implet
caerulea indutus scutulata aut galbina rasa
et per Iunonem domini iurante ministro;
ille tenet speculum, pathici gestamen Othonis,
Actoris Aurunci spolium, quo se ille uidebat
armatum, cum iam tolli uexilla iuberet.
res memoranda nouis annalibus atque recenti
historia speculum ciuilis sarcina belli.
nimirum summi ducis est occidere Galbam
et curare cutem; summi constantia ciuis
Bebriaci campis solium adfectare Palati
et pressum in facie digitis extendere panem,
quod nec in Assyrio pharetrata Sameramis orbe
maesta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.
hic nullus uerbis pudor aut reuerentia mensae,
hic turpis Cybeles et fracta uoce loquendi
libertas et crine senex fanaticus albo
sacrorum antistes, rarum ac memorabile magni
gutturis exemplum conducendusque magister.
quid tamen expectant, Phrygio quos tempus erat iam
more superuacuam cultris abrumpere carnem?
quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
cornicini, siue hic recto cantauerat aere;
signatae tabulae, dictum 'Feliciter,' ingens
cena sedet, gremio iacuit noua nupta mariti.
o proceres, censore opus est an haruspice nobis?
scilicet horreres maioraque monstra putares,
si mulier uitulum uel si bos ederet agnum?
segmenta et longos habitus et flammea sumit,
arcano qui sacra ferens nutantia loro
sudauit clupeis ancilibus. o pater urbis,
unde nefas tantum Latiis pastoribus? unde
haec tetigit, Gradiue, tuos urtica nepotes?
traditur ecce uiro clarus genere atque opibus uir,
nec galeam quassas nec terram cuspide pulsas
nec quereris patri. uade ergo et cede seueri
iugeribus campi, quem neglegis. 'Officium cras
primo sole mihi peragendum in ualle Quirini.'
quae causa officii? 'Quid quaeris? nubit amicus
nec multos adhibet.' liceat modo uiuere, fient,
fient ista palam, cupient et in acta referri.
interea tormentum ingens nubentibus haeret,
quod nequeant parere et partu retinere maritos.
sed melius, quod nil animis in corpora iuris
Natura indulget: steriles moriuntur, et illis
turgida non prodest condita pyxide Lyde,
nec prodest agili palmas praebere Luperco.
uicit et hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
lustrauitque fuga mediam gladiator harenam
et Capitolinis generosior et Marcellis
et Catuli Paulique minoribus et Fabiis et
omnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
admoueas cuius tunc munere retia misit.
  Esse aliquos manes et subterranea regna,
Cocytum et Stygio ranas in gurgite nigras,
atque una transire uadum tot milia cumba
nec pueri credunt, nisi qui nondum aere lauantur.
sed tu uera puta: Curius quid sentit et ambo
Scipiadae, quid Fabricius manesque Camilli,
quid Cremerae legio et Cannis consumpta iuuentus,
tot bellorum animae, quotiens hinc talis ad illos
umbra uenit? cuperent lustrari, si qua darentur
sulpura cum taedis et si foret umida laurus.
illic heu miseri traducimur. arma quidem ultra
litora Iuuernae promouimus et modo captas
Orcadas ac minima contentos nocte Britannos,

43 *ac iura* ω (cf. 72), *at iura* Vind., *aciu re* T, *acturae* P, *acture* S. 44 *omnis* ex Vind. 45 *nam* O, erasus P, *hi* ω p. 49 *Media* P S, *Tedia* ω, *Meuia* p, *Vedia* C. F. Hermann. 50 *Hispo* ω et (*is* in ras.) P, *Hippo* S, *Hisppo* Vind. 60 *eris* et *dormis* Probus Vallae. 60–106 om. Vind. 68 *pollitas* P, *pollutas* U (Vrbinas 661 bibl. Vatic.), *pollucas* L ς, *polliucas* similiaue ω. *fabulla* P S ς, *labulla* ω. reliquias uersus inter 68 et 69 extriti seruasse uidetur Σ '*de centum una.* de meretricibus.' 69 *Carfania* Cuiacius, 'Carfania improbissima femina' Vlpianus dig. III 1 1 5. 80 *porrigine* G O T U ς, *prurigine* P ς. 83 *uenit* codex Pontani. 92 *cotyton* P S ς, *cocyton* ω. 93 *tinctum* L ς et in rasura dimidio maiore P, Prisc. G. L. K. II, p. 162, *tactum* ω, Prisc. ib. p. 259. 97 *galbina* P S, *galbana* ω. 106 *Bebriaci* ω, *Bebriacis* P S ς, *Bedr-* Tac. Plin., *Betr-* Suet. Plut. *campis* P S, *campi* T, *campo* ω. *solium* Herwerden, *spolium* ω et in ras. P. 107 *facie* G T U ς, *faciet* Vind. ς, *facie** P, *faciem* A L O ς. 108 *as(s)yria—urbe* Vind. sicut coni. Hadr. Valesius. *sameramis* P S ς, *samiramis* O U ς, *semiramis* ω. 111 *turpes* T ς. *turpis* nom. plur., si uera lectio; cf. XIII 224, XIV 300. 116 *abrumpere* P ω, *abscindere* ς, *abscidere* ς, cf. Claud. in Eutr. I 280. 130 *nec quereris patri nec terram cuspide quassas* Prisc. G. L. K. III, p. 275 et 326. 133 *ualle* ω Σ, *ualle colle* P S. 138 *nequeant* P, *nequeat* O, *nequeunt* ω. 140 *indulsit* Vind. *moriuntur* P ς, *morientur* ω. 146 *catuli paulique* P, *catulis paulisque* ω. 150 *Cocitum* Liutprandus antapod. V 8 '*esse aliquos manes et subterranea regna* in quibus periuria puniantur, *Cocitum* etiam *et Stigio ranas in gurgite nigras,*' *et contum* ω Σ, *et pontum* P S ς. 159 *illic* G L Vind. ς, *illuc* A T U ς et in litura breuioris uocis P, *istinc* O. 161 *ac* P ω, *et* ς Seru. Aen. VI 265.

sed quae nunc populi fiunt uictoris in urbe
non faciunt illi quos uicimus. et tamen unus
Armenius Zalaces cunctis narratur ephebis
mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
aspice quid faciant commercia: uenerat obses,
hic fiunt homines. nam si mora longior urbem
†indulsit pueris non numquam derit amator.
mittentur bracae cultelli frena flagellum.
sic praetextatos referunt Artaxata mores.

SATVRA III

Quamuis digressu ueteris confusus amici
laudo tamen, uacuis quod sedem figere Cumis
destinet atque unum ciuem donare Sibyllae.
ianua Baiarum est et gratum litus amoeni
secessus. ego uel Prochytam praepono Suburae;
nam quid tam miserum, tam solum uidimus, ut non
deterius credas horrere incendia, lapsus
tectorum adsiduos ac mille pericula saeuae
urbis et Augusto recitantes mense poetas?
sed dum tota domus raeda componitur una
substitit ad ueteres arcus madidamque Capenam.
hic, ubi nocturnae Numa constituebat amicae,
nunc sacri fontis nemus et delubra locantur
Iudaeis quorum cophinus faenumque supellex,
omnis enim populo mercedem pendere iussa est
arbor et eiectis mendicat silua Camenis,
in uallem Egeriae descendimus et speluncas
dissimiles ueris. quanto praesentius esset
numen aquis, uiridi si margine cluderet undas
herba nec ingenuum uiolarent marmora tofum.
Hic tunc Vmbricius 'Quando artibus' inquit 'honestis
nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
res hodie minor est, here quam fuit, atque eadem cras
deteret exiguis aliquid, proponimus illuc
ire, fatigatas ubi Daedalus exuit alas,
dum noua canities, dum prima et recta senectus,
dum superest Lachesi quod torqueat et pedibus me
porto meis nullo dextram subeunte bacillo.
cedamus patria. uiuant Artorius istic
et Catulus; maneant qui nigrum in candida uertunt,
quis facile est aedem conducere flumina portus
siccandam eluuiem portandum ad busta cadauer
et praebere caput domina uenale sub hasta.
quondam hi cornicines et municipalis harenae
perpetui comites notaeque per oppida buccae
munera nunc edunt et uerso pollice uulgus
cum iubet occidunt populariter, inde reuersi
conducunt foricas; et cur non omnia? cum sint
quales ex humili magna ad fastigia rerum
extollit quotiens uoluit Fortuna iocari.
quid Romae faciam? mentiri nescio; librum,
si malus est, nequeo laudare et poscere; motus
astrorum ignoro; funus promittere patris
nec uolo nec possum; ranarum uiscera numquam
inspexi; ferre ad nuptam quae mittit adulter,
quae mandat, norunt alii; me nemo ministro
fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tamquam
mancus et extinctae corpus non utile dextrae.
quis nunc diligitur nisi conscius et cui feruens
aestuat occultis animus semperque tacendis?
nil tibi se debere putat, nil conferet umquam,
participem qui te secreti fecit honesti.
carus erit Verri, qui Verrem tempore quo uult
accusare potest. tanti tibi non sit opaci
omnis harena Tagi quodque in mare uoluitur aurum,
ut somno careas ponendaque praemia sumas
tristis et a magno semper timearis amico.
Quae nunc diuitibus gens acceptissima nostris,
et quos praecipue fugiam, properabo fateri,
nec pudor obstabit. non possum ferre, Quirites,
Graecam urbem. quamuis quota portio faecis Achaei?
iam pridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes
et linguam et mores et cum tibicine chordas
obliquas nec non gentilia tympana secum
uexit et ad Circum iussas prostare puellas.
ite, quibus grata est picta lupa barbara mitra.
rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine,
et ceromatico fert niceteria collo.
hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,
hic Andro, ille Samo, hic Trallibus aut Alabandis,
Esquilias dictumque petunt a uimine collem,
uiscera magnarum domuum dominique futuri.
ingenium uelox, audacia perdita, sermo
promptus et Isaeo torrentior. ede quid illum
esse putes. quemuis hominem secum attulit ad nos;
grammaticus rhetor geometres pictor aliptes
augur schoenobates medicus magus, omnia nouit
Graeculus esuriens: in caelum miseris ibit.
in summa non Maurus erat neque Sarmata nec Thrax
qui sumpsit pinnas, mediis sed natus Athenis.
horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
signabit fultusque toro meliore recumbet,
aduectus Romam quo pruna et cottona uento?
usque adeo nihil est, quod nostra infantia caelum
hausit Auentini baca nutrita Sabina?
quid quod adulandi gens prudentissima laudat
sermonem indocti, faciem deformis amici,
et longum inualidi collum ceruicibus aequat
Herculis Antaeum procul a tellure tenentis,
miratur uocem angustam qua deterius nec
ille sonat, quo mordetur gallina marito?
haec eadem licet et nobis laudare, sed illis
creditur. an melior cum Thaida sustinet aut cum
uxorem comoedus agit uel Dorida nullo
cultam palliolo? mulier nempe ipsa uidetur,
non persona, loqui: uacua et plana omnia dicas
infra uentriculum et tenui distantia rima.
nec tamen Antiochus nec erit mirabilis illic
aut Stratocles aut cum molli Demetrius Haemo:
natio comoeda est. rides, maiore cachinno
concutitur; flet, si lacrimas conspexit amici,
nec dolet; igniculum brumae si tempore poscas,
accipit endromidem; si dixeris "Aestuo," sudat.
non sumus ergo pares: melior, qui semper et omni
nocte dieque potest aliena sumere uultum
a facie, iactare manus, laudare paratus,
si bene ructauit, si rectum minxit amicus,
si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
†praeterea sanctum nihil aut ab inguine tutum,
non matrona laris, non filia uirgo, neque ipse
sponsus leuis adhuc, non filius ante pudicus.
horum si nihil est, auiam resupinat amici.
[scire uolunt secreta domus atque inde timeri.]
et, quoniam coepit Graecorum mentio, transi
gymnasia atque audi facinus maioris abollae.
Stoicus occidit Baream delator amicum

163 *numquam* P ς, *umquam* ω, *um* supra scr. *quam* Vind., *cuiquam* Weidner, praestat *ulli*, sed ne sic quidem sanatus est uersus. inter **169** et **170** excidisse uidetur uersus cuius hic sensus fuerit, 'sument feminarum Romanorumque habitus.' **III 18** *praesentius* Vind. sicut coni. Grangaeus, *pra* ceteris crasis P, *praestantius* ω p. **19** *aquis* P, *aquae* ω. **24** *deterit* Prisc. G. L. K. III, p. 71. **37** *cum* P ς, *quem* G L O T ς. *iubet* P ς, *libet* ω. **39** *summa* schol. Luc. VI 7. **48** *extincta—dextra* Eremita. **58** *nunc* P ς, *non* ω. **60** *opstabit* P. **61** *achaei* ω, *archei* schol. Luc. I 284, *achaeae* P ς. **67** *trechedipna* Vind. Σ, *traccaedipna* P ς, *rechedipna* ω. **75** *putas* Ar(ouiensia fragmenta). **78** *miseris* Ar. Vind. et ut uidetur P, *iusseris* ω p. **79** *in summa* P S, *ad summam* ω. **82** *signabit* P ς, *signauit* ω. *recumbet* P ς, *recumbit* ω. **94** *pullo* Buchnerus. **97** *et* om. Prisc. G. L. K. II, p. 103. **101** *aspexit* Vind. **104** del. Jahn; cf. Mart. IX 62 1 sq. **105** *aliena* P ς sicut coni. Markland, *alienum* ω. **109** *aut* ω, om. P, *auct* Vind., *atque* U, *est* A, *est et* ς, scribendum uidetur *aut tibi.* **112** *auiam* P Σ ς, *aulam* ω. **113** del. Pinzger.

discipulumque senex ripa nutritus in illa,
ad quam Gorgonei delapsa est pinna caballi.
non est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat
Protogenes aliquis uel Diphilus aut Hermarchus,
qui gentis uitio numquam partitur amicum,
solus habet. nam cum facilem stillauit in aurem
exiguum de naturae patriaeque ueneno,
limine summoueor, perierunt tempora longi
seruitii; nusquam minor est iactura clientis.
 Quod porro officium, ne nobis blandiar, aut quod
pauperis hic meritum, si curet nocte togatus
currere, cum praetor lictorem impellat et ire
praecipitem iubeat dudum uigilantibus orbis,
ne prior Albinam et Modiam collega salutet?
diuitis hic seruo cludit latus ingenuorum
filius; alter enim, quantum in legione tribuni
accipiunt, donat Caluinae uel Catienae,
ut semel aut iterum super illam palpitet; at tu,
cum tibi uestiti facies scorti placet, haeres
et dubitas alta Chionen deducere sella.
da testem Romae tam sanctum, quam fuit hospes
numinis Idaei, procedat uel Numa uel qui
seruauit trepidam flagranti ex aede Mineruam:
protinus ad censum, de moribus ultima fiet
quaestio. "Quot pascit seruos? quot possidet agri
iugera? quam multa magnaque paropside cenat?"
quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
tantum habet et fidei. iures licet et Samothracum
et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
creditur atque deos dis ignoscentibus ipsis.
quid quod materiam praebet causasque iocorum
omnibus hic idem, si foeda et scissa lacerna,
si toga sordidula est et rupta calceus alter
pelle patet, uel si consuto uulnere crassum
atque recens linum ostendit non una cicatrix?
nil habet infelix paupertas durius in se
quam quod ridiculos homines facit. "Exeat," inquit,
"si pudor est, et de puluino surgat equestri,
cuius res legi non sufficit, et sedeant hic
lenonum pueri quocumque ex fornice nati,
hic plaudat nitidus praeconis filius inter
pinnirapi cultos iuuenes iuuenesque lanistae":
sic libitum uano, qui nos distinxit, Othoni.
quis gener hic placuit censu minor atque puellae
sarcinulis impar? quis pauper scribitur heres?
quando in consilio est aedilibus? agmine facto
debuerant olim tenues migrasse Quirites.
haut facile emergunt, quorum uirtutibus obstat
res angusta domi; sed Romae durior illis
conatus: magno hospitium miserabile, magno
seruorum uentres et frugi cenula magno.
fictilibus cenare pudet, quod turpe negabis
translatus subito ad Marsos mensamque Sabellam
contentusque illic Veneto duroque cucullo.
pars magna Italiae est, si uerum admittimus, in qua
nemo togam sumit nisi mortuus. ipsa dierum
festorum herboso colitur si quando theatro
maiestas tandemque redit ad pulpita notum
exodium, cum personae pallentis hiatum
in gremio matris formidat rusticus infans,
aequales habitus illic similesque uidebis
orchestram et populum; clari uelamen honoris
sufficiunt tunicae summis aedilibus albae.
hic ultra uires habitus nitor, hic aliquid plus
quam satis est interdum aliena sumitur arca.
commune id uitium est; hic uiuimus ambitiosa
paupertate omnes. quid te moror? omnia Romae
cum pretio. quid das, ut Cossum aliquando salutes,
ut te respiciat clauso Veiento labello?
ille metit barbam, crinem hic deponit amati;
plena domus libis uenalibus: accipe et istud
fermentum tibi habe. praestare tributa clientes
cogimur et cultis augere peculia seruis.
 Quis timet aut timuit gelida Praeneste ruinam
aut positis nemorosa inter iuga Volsiniis aut
simplicibus Gabiis aut proni Tiburis arce?
nos urbem colimus tenui tibicine fultam
magna parte sui; nam sic labentibus obstat
uilicus et, ueteris rimae cum texit hiatum,
securos pendente iubet dormire ruina.
uiuendum est illic ubi nulla incendia, nulli
nocte metus. iam poscit aquam, iam friuola transfert
Vcalegon, tabulata tibi iam tertia fumant:
tu nescis; nam si gradibus trepidatur ab imis
ultimus ardebit quem tegula sola tuetur
a pluuia, molles ubi reddunt oua columbae.
lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex
ornamentum abaci, nec non et paruulus infra
cantharus et recubans sub eodem marmore Chiron,
iamque uetus Graecos seruabat cista libellos,
et diuina opici rodebant carmina mures.
nil habuit Codrus, quis enim negat? et tamen illud
perdidit infelix totum nihil. ultimus autem
aerumnae est cumulus, quod nudum et frusta rogantem
nemo cibo, nemo hospitio tectoque iuuabit.
si magna Asturici cecidit domus, horrida mater,
pullati proceres, differt uadimonia praetor.
tum gemimus casus urbis, tunc odimus ignem.
ardet adhuc, et iam accurrit qui marmora donet,
conferat inpensas; hic nuda et candida signa,
hic aliquid praeclarum Euphranoris et Polycliti
†haec Asianorum uetera ornamenta deorum,
hic libros dabit et forulos mediamque Mineruam,
hic modium argenti. meliora ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus et merito iam
suspectus tamquam ipse suas incenderit aedes.
si potes auelli Circensibus, optima Sorae
aut Fabrateriae domus aut Frusinone paratur,
quanti nunc tenebras unum conducis in annum.
hortulus hic puteusque breuis nec reste mouendus
in tenuis plantas facili diffunditur haustu.
uiue bidentis amans et culti uilicus horti,
unde epulum possis centum dare Pythagoreis.
est aliquid, quocumque loco, quocumque recessu,
unius sese dominum fecisse lacertae.
 Plurimus hic aeger moritur uigilando, sed ipsum
languorem peperit cibus inperfectus et haerens
ardenti stomacho; nam quem meritoria somnum
admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.

121 *partitus* ς. 130 uide ad I 127. *nec* P S. 131 *seruo* P ς, *serui* ω. 134 *aut* P ς, *atque* ω. 141 *agros* P. 142 *iugera* om. P. *paropside* ex P ς. 150 *uolnere* ut uidetur L. 154 *et de* ω et in litura P, *dete* S. 155 post *sufficit* quidam Vmbricium ex sua persona loqui putant. 156 *ex* P ς, om. Vind., *in* ω. 157 *nitidus* Markland et ut uidetur cod. Brit. Mus. 15 B xviii man. 1, *nitidi* P ω. 158 *iuuenesque* P ς, *iuuenemque* ω. 164 *opstat* P. 168 *negabis* Σ Vind., *necabis* P, *negabit* ς, *negauit* ω. 177 *similemque* ς. 182 *ambitiosi* P. 185 *uenento* Burneianus 192 Brit. Mus., i.e. *Veiiento*, cf. IV 113. 186 *amati* ω et ex longiore uoce factum P, *amatrū* Vind., *amatus* Ruperti. 187 *libis* L Vind. ς, *libris* P S ω. *istud* P ς, *illud* ω. 188 *praestare* P ς, *praestant* ω. 193 *incolimus—fidicine* schol. Luc. VII 404. 197 *est* om. P. 203 *cordo* (et 208 *cordus*, ubi *cordrus* Vind.) U. *codro—sex* om. P, habet Prisc. G. L. K. II, p. 219. 205 *eo de* C. Valesius, scribendum uidetur *eodem e*, 'quemadmodum solent e marmoribus facere sigilla diuersa' Σ. *chiro* P, ut XIII 50 *pluto*, sed cf. I 61, 81, VI 76, 153, 174, X 221, 318. 210 *est* P ς, om. ω, fort. recte, cf. 197. *et* P ς, *ac* ς. *frusta* G O T ς, *frustra* P ς, utrumque agnoscit Σ. 212 *asturici* P S ς, *asturi* ω. 214 *tum* ex P S ς. 215 *accurrit* P ς, *occurrit* ω. 218 *haec asianorum* P S ς, *et as.* G ut uidetur, *hic as.* O Vind., quam coniecturam repetiit Ruperti, *fecasianorum* (uel *phaec-*) ω, *phaecasiatorum* C. Valesius, scribendum uidetur *hic aliquid praedarum, Euphranoris et Polycliti | aera, Asianorum* etc. 224 *paratur* P ς, *parctur* ω. 227 *diffunditur* A G L T Vind. ς Seru. georg. IV 115, *defunditur* P S ς. 232 *illum* Prisc. G. L. K. II, p. 409 et 427 et III, p. 233. 234 *quem* H. Valesius, *que* uel *quae* P ω.

inde caput morbi. raedarum transitus arto
uicorum in flexu et stantis conuicia mandrae
eripient somnum Druso uitulisque marinis.
si uocat officium, turba cedente uehetur
diues et ingenti curret super ora Liburna
atque obiter leget aut scribet uel dormiet intus;
namque facit somnum clausa lectica fenestra.
ante tamen ueniet: nobis properantibus obstat
unda prior, magno populus premit agmine lumbos
qui sequitur; ferit hic cubito, ferit assere duro
alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
pinguia crura luto, planta mox undique magna
calcor, et in digito clauus mihi militis haeret.
nonne uides quanto celebretur sportula fumo?
centum conuiuae, sequitur sua quemque culina.
Corbulo uix ferret tot uasa ingentia, tot res
inpositas capiti, quas recto uertice portat
seruulus infelix et cursu uentilat ignem.
scinduntur tunicae sartae modo, longa coruscat
serraco ueniente abies, atque altera pinum
plaustra uehunt; nutant alte populoque minantur.
nam si procubuit qui saxa Ligustica portat
axis et euersum fudit super agmina montem
quid superest de corporibus? quis membra, quis ossa
inuenit? obtritum uulgi perit omne cadauer
more animae. domus interea secura patellas
iam lauat et bucca foculum excitat et sonat unctis
striglibus et pleno componit lintea guto.
haec inter pueros uarie properantur, at ille
iam sedet in ripa taetrumque nouicius horret
porthmea nec sperat caenosi gurgitis alnum
infelix nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia ac diuersa pericula noctis:
quod spatium tectis sublimibus unde cerebrum
testa ferit, quotiens rimosa et curta fenestris
uasa cadant, quanto percussum pondere signent
et laedant silicem. possis ignauus haberi
et subiti casus inprouidus, ad cenam si
intestatus eas: adeo tot fata, quot illa
nocte patent uigiles te praetereunte fenestrae.
ergo optes uotumque feras miserabile tecum,
ut sint contentae patulas defundere pelues.
ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,
dat poenas, noctem patitur lugentis amicum
Pelidae, cubat in faciem, mox deinde supinus:
[ergo non aliter poterit dormire; quibusdam]
somnum rixa facit. sed quamuis improbus annis
atque mero feruens cauet hunc, quem coccina laena
uitari iubet et comitum longissimus ordo,
multum praeterea flammarum et aenea lampas.
me quem luna solet deducere uel breue lumen
candelae, cuius dispenso et tempero filum,
contemnit. miserae cognosce prohoemia rixae,
si rixa est, ubi tu pulsas, ego uapulo tantum.
stat contra starique iubet. parere necesse est,
nam quid agas cum te furiosus cogat et idem
fortior? "Vnde uenis?" exclamat "cuius aceto,
cuius conche tumes? quis tecum sectile porrum
sutor et elixi ueruecis labra comedit?
nil mihi respondes? aut dic aut accipe calcem.
ede ubi consistas: in qua te quaero proseucha?"
dicere si temptes aliquid tacitusue recedas,
tantumdem est: feriunt pariter, uadimonia deinde
irati faciunt. libertas pauperis haec est:
pulsatus rogat et pugnis concisus adorat
ut liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
nec tamen haec tantum metuas. nam qui spoliet te
non derit clausis domibus postquam omnis ubique
fixa catenatae siluit compago tabernae.
interdum et ferro subitus grassator agit rem:
armato quotiens tutae custode tenentur
et Pomptina palus et Gallinaria pinus,
sic inde huc omnes, tamquam ad uiuaria, currunt.
qua fornace graues, qua non incude catenae?
maximus in uinclis ferri modus, ut timeas ne
uomer deficiat, ne marrae et sarcula desint.
felices proauorum atauos, felicia dicas
saecula quae quondam sub regibus atque tribunis
uiderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram et pluris subnectere causas.
sed iumenta uocant et sol inclinat, eundum est;
nam mihi commota iam dudum mulio uirga
adnuit. ergo uale nostri memor, et quotiens te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino
me quoque ad Heluinam Cererem uestramque
Dianam
conuerte a Cumis. saturarum ego, ni pudet illas,
auditor gelidos ueniam caligatus in agros.'

SATVRA IV

Ecce iterum Crispinus, et est mihi saepe uocandus
ad partes, monstrum nulla uirtute redemptum
a uitiis, aegrae solaque libidine fortes
deliciae, uiduas tantum aspernatus adulter.
quid refert igitur, quantis iumenta fatiget
porticibus, quanta nemorum uectetur in umbra,
iugera quot uicina foro, quas emerit aedes?
†nemo malus felix minime corruptor et idem
incestus, cum quo nuper uittata iacebat
sanguine adhuc uiuo terram subitura sacerdos.
sed nunc de factis leuioribus. et tamen alter
si fecisset idem caderet sub iudice morum;
nam, quod turpe bonis Titio Seioque, decebat
Crispinum. quid agas, cum dira et foedior omni
crimine persona est? mullum sex milibus emit,
aequantem sane paribus sestertia libris,
ut perhibent qui de magnis maiora locuntur.
consilium laudo artificis, si munere tanto
praecipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi;
est ratio ulterior, magnae si misit amicae,
quae uehitur cluso latis specularibus antro.
nil tale expectes: emit sibi. multa uidemus
quae miser et frugi non fecit Apicius. hoc tu
succinctus patria quondam, Crispine, papyro,
hoc pretio squamas? potuit fortasse minoris
piscator quam piscis emi; prouincia tanti
uendit agros, sed maiores Apulia uendit.
qualis tunc epulas ipsum gluttisse putamus
induperatorem, cum tot sestertia, partem
exiguam et modicae sumptam de margine cenae,
purpureus magni ructarit scurra Palati,
iam princeps equitum, magna qui uoce solebat
uendere municipes fracta de merce siluros?
incipe Calliope. licet et considere; non est

237 *in flexu* edd. uett., *inflexu* P ω, *flexu* O. *conuitia* S T Vind. flor(ilegium) Sang(allense 870). **238** *surdo* Speyer. **240** *liburna* P S ς, *liburnae* Vind., *liburno* ω. **242** del. Pinzger. **243** *opstat* P S. **246** *tignum* P ς, *lignum* ω. **259** *de* A T ς, *e* P ς, *et* U. **269** *cerebro* S et ut uidetur P. **271** *cadant* P ω, *cadunt* A Vind. ς. **281** del. Heinecke. **288** *prohoemia* P ς, *praemia* ω. **293** *conche* P S Σ ς, *concha* ω. **296** ante **295** posuit Pinzger. **317** incipit F (Parisiensis 8071). *iandudum* P. *adnuit* P ς, *annuit* ω, *innuit* S ς. **320** *uestramque* ω, *****tamque* P, *uestamque* p. **321** *conuerte* P, *conuelle* ω et supra scr. P. **322** *auditor* P ς, *adiutor* ω. **IV 1–36** damnauit Ribbeck. primum Crispino exprobratur quod mullum sex milibus sibi emerit, deinde ad Domitiani luxum exagitandum pergitur. **3** *aegrae* S Vind., *aegra* P, *aeger* ω. *fortes* P S ς, *fortis* ω. **4** *deliciae* (hoc S) *uiduas* P ς, *delicias uiduae* ω. *aspernatus* Vind. ς, *spernatus* F, *aspernatur* ω, *spernatur* P S ς. **8** del. Jahn. ubi nos *minime*, ibi *quin sit* legerunt Σ et is quem Valla exscripsit; scribendum uidetur *aedes*, | *nemo malus felix quin sit, corruptor—sacerdos?* **9** *uittata* P ς, *uitiata* S ς, *uitata* ς, *uictata* ς. **13** *Seioque* Calderinus, *serioque* P ω, i.e. *Seiio*. **15** *exse* Vind., i.e. *seex*. **17** *locuntur* ω, *loquuntur* P ς. **18** *si* P S ς, *in* ω. **25** *pretio* P S ς, *pretium* ω. *squamas* Dorleans, 'piscem' Σ, *squamae* P ω. **31** *ructarit* P, *ructaret* ω. **33** *fracta* ω Σ, *facta* P ς. **34** *et* P ς, *hic* ω.

cantandum, res uera agitur. narrate, puellae
Pierides: prosit mihi uos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret Flauius orbem
ultimus et caluo seruiret Roma Neroni,
incidit *H*adriaci spatium admirabile rhombi
ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon,
impleuitque sinus; nec enim minor haeserat illis,
quos operit glacies Maeotica ruptaque tandem
solibus effundit torrentis ad ostia Ponti
desidia tardos et longo frigore pingues.
destinat hoc monstrum cumbae linique magister
pontifici summo. quis enim proponere talem
aut emere auderet, cum plena et litora multo
delatore forent? dispersi protinus algae
inquisitores agerent cum remige nudo
non dubitaturi fugitiuum dicere piscem
depastumque diu uiuaria Caesaris, inde
elapsum ueterem ad dominum debere reuerti.
si quid Palfurio, si credimus Armillato,
quidquid conspicuum pulchrumque est aequore toto
res fisci est, ubicumque natat. donabitur ergo,
ne pereat. iam letifero cedente pruinis
autumno, iam quartanam sperantibus aegris,
stridebat deformis hiemps praedamque recentem
seruabat; tamen hic properat, uelut urgueat Auster.
utque lacus suberant, ubi quamquam diruta seruat
ignem Troianum et Vestam colit Alba minorem,
obstitit intranti miratrix turba parumper.
ut cessit, facili patuerunt cardine ualuae;
exclusi spectant admissa obsonia patres.
itur ad Atriden. tum Picens 'Accipe' dixit
'priuatis maiora focis. genialis agatur
iste dies; propera stomachum laxare sagina
et tua seruatum consume in saecula rhombum.
ipse capi uoluit.' quid apertius? et tamen illi
surgebant cristae. nihil est quod credere de se
non possit cum laudatur dis aequa potestas.
sed derat pisci patinae mensura. uocantur
ergo in consilium proceres, quos oderat ille,
in quorum facie miserae magnaeque sedebat
pallor amicitiae. primus clamante Liburno
'Currite, iam sedit' rapta properabat abolla
Pegasus, attonitae positus modo uilicus urbi.
anne aliud tum praefecti? quorum optimus atque
†interpres legum sanctissimus omnia quamque
temporibus diris tractanda putabat inermi
iustitia. uenit et Crispi iucunda senectus,
cuius erant mores qualis facundia, mite
ingenium. maria ac terras populosque regenti
quis comes utilior, si clade et peste sub illa
saeuitiam damnare et honestum adferre liceret
consilium? sed quid uiolentius aure tyranni,
cum quo de pluuiis aut aestibus aut nimboso
uere locuturi fatum pendebat amici?
ille igitur numquam derexit bracchia contra
torrentem, nec ciuis erat qui libera posset
uerba animi proferre et uitam inpendere uero.
sic multas hiemes atque octogensima uidit
solstitia, his armis illa quoque tutus in aula.
proximus eiusdem properabat Acilius aeui
cum iuuene indigno quem mors tam saeua maneret
et domini gladiis tam festinata; sed olim
prodigio par est in nobilitate senectus,
unde fit ut malim fraterculus esse gigantis.
profuit ergo nihil misero, quod comminus ursos
figebat Numidas Albana nudus harena
uenator. quis enim iam non intellegat artes
patricias? quis priscum illud miratur acumen,
Brute, tuum? facile est barbato inponere regi.
nec melior uultu quamuis ignobilis ibat
Rubrius, offensae ueteris reus atque tacendae,
et tamen inprobior saturam scribente cinaedo.
Montani quoque uenter adest abdomine tardus,
et matutino sudans Crispinus amomo
quantum uix redolent duo funera, saeuior illo
Pompeius tenui iugulos aperire susurro,
et qui uulturibus seruabat uiscera Dacis
Fuscus marmorea meditatus proelia uilla,
et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
qui numquam uisae flagrabat amore puellae,
grande et conspicuum nostro quoque tempore monstrum,
caecus adulator dirusque, a ponte, satelles,
dignus Aricinos qui mendicaret ad axes
blandaque deuexae iactaret basia raedae.
nemo magis rhombum stupuit; nam plurima dixit
in laeuum conuersus, at illi dextra iacebat
belua. sic pugnas Cilicis laudabat et ictus
et pegma et pueros inde ad uelaria raptos.
non cedit Veiento, sed ut fanaticus oestro
percussus, Bellona, tuo diuinat et 'Ingens
omen habes' inquit 'magni clarique triumphi.
regem aliquem capies, aut de temone Britanno
excidet Aruiragus. peregrina est belua: cernis
erectas in terga sudes?' hoc defuit unum
Fabricio, patriam ut rhombi memoraret et annos.
'Quidnam igitur censes? conciditur?' 'Absit ab illo
dedecus hoc,' Montanus ait, 'testa alta paretur
quae tenui muro spatiosum colligat orbem.
debetur magnus patinae subitusque Prometheus.
argillam atque rotam citius properate; sed ex hoc
tempore iam, Caesar, figuli tua castra sequantur.'
uicit digna uiro sententia. nouerat ille
luxuriam inperii ueterem noctesque Neronis
iam medias aliamque famem, cum pulmo Falerno
arderet. nulli maior fuit usus edendi
tempestate mea: Circeis nata forent an
Lucrinum ad saxum Rutupinoue edita fundo
ostrea callebat primo deprendere morsu,
et semel aspecti litus dicebat echini.
surgitur, et misso proceres exire iubentur
consilio, quos Albanam dux magnus in arcem
traxerat attonitos et festinare coactos,
tamquam de Chattis aliquid toruisque Sygambris
dicturus, tamquam ex diuersis partibus orbis
anxia praecipiti uenisset epistula pinna.
atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
tempora saeuitiae, claras quibus abstulit urbi
inlustresque animas inpune et uindice nullo.
sed periit postquam cerdonibus esse timendus
coeperat: hoc nocuit Lamiarum caede madenti.

SATVRA V

Si te propositi nondum pudet atque eadem est mens,
ut bona summa putes aliena uiuere quadra,
si potes illa pati quae nec Sarmentus iniquas

43 *torrentis* P S ς, *torpentis* ω. **59** *uel* P ς. **63** *ut* P S, *et* ω. **65** *tum* ex P ς. **67** *sagina* Buecheler et Weidner, *saginam* P S, *saginis* ω, et hoc et *sagittis* agnoscit Σ, Cypr. hept. num. 355 'laeta neutres laxare sagina.' **78** del. Heinrich. *tum* ex P ς. **79** *quamque* P, *quamquam* ω, quod sententiam peruertit, 'quamquam optimus, tum pro tempore omnia iniuste agenda credebat' Σ, quae uerba scholiasten *quamquam* hic non legisse probant et simul unde in contextum uenerit demonstrant. fort. *quippe*, cf. XII 7. **83** *terra—gerenti* P. **85** *adferre* P ς, *ferre* ω. **92** *octogensima* (similiaque alibi) ex P, *octogessima* T Vind. **96** *tam festinata* P ς, *iam destinata* ω. **97** *in* ω p, nec amplior in P rasura, *cum* Pithoeus. **98** *gigantis* P S ω, *gigantum* ς Prisc. G. L. K. II, p. 101. **101** *intellegit* Vind. ς. **113** *uellento* P, i.e. *Veiiento.* **116** interpunxi ut ordo uerborum appareret, cf. XIV 144. **120** *lacuo* P, i.e. *laeuom, laeuam* ς. **123** *uellento* P, *uelaento* Vind., cf. 113. **127** *excidet* P ς, *excidit* ω. **128** *in.* scribendum uidetur *per.* **135** *figuli* P ω, *tegulae* ς. **136** *uincit* S. **139** *ussus* Vind. post **141** uersus in P erasus est, titulum *de cenis contumeliosis* hic habet T. **147** *catthis* S, *cattis* Vind., *****is* P, *getis* ω p. *sygambris* Vind., *sig-* G O, *syc-* P ω, **148** *ex* O sicut coni. Ribbeckio praeeunte Weidner, *et* P ς, om. ω, *a* Vind. ς.

Caesaris ad mensas nec uilis Gabba tulisset,
quamuis iurato metuam tibi credere testi.
uentre nihil noui frugalius; hoc tamen ipsum
defecisse puta, quod inani sufficit aluo:
nulla crepido uacat? nusquam pons et tegetis pars
dimidia breuior? tantine iniuria cenae,
tam ieiuna fames cum possit honestius illic
et tremere et sordes farris mordere canini?
Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
mercedem solidam ueterum capis officiorum.
fructus amicitiae magnae cibus: inputat hunc rex,
et quamuis rarum tamen inputat. ergo duos post
si libuit menses neglectum adhibere clientem,
tertia ne uacuo cessaret culcita lecto,
'Vna simus' ait. uotorum summa. quid ultra quaeris? habet Trebius, propter quod rumpere somnum
debeat et ligulas dimittere, sollicitus ne
tota salutatrix iam turba peregerit orbem,
sideribus dubiis aut illo tempore quo se
frigida circumagunt pigri serraca Bootae.
Qualis cena tamen! uinum quod sucida nolit
lana pati: de conuiua Corybanta uidebis.
iurgia proludunt, sed mox et pocula torques
saucius et rubra deterges uulnera mappa,
inter uos quotiens libertorumque cohortem
pugna Saguntina feruet commissa lagona.
ipse capillato diffusum consule potat
calcatamque tenet bellis socialibus uuam.
cardiaco numquam cyathum missurus amico
cras bibet Albanis aliquid de montibus aut de
Setinis, cuius patriam titulumque senectus
deleuit multa ueteris fuligine testae,
quale coronati Thrasea Heluidiusque bibebant
Brutorum et Cassi natalibus. ipse capaces
Heliadum crustas et inaequales berullo
Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum,
uel, si quando datur, custos adfixus ibidem,
qui numeret gemmas, ungues obseruet acutos.
da ueniam: praeclara illi laudatur iaspis.
nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
a digitis, quas in uaginae fronte solebat
ponere zelotypo iuuenis praelatus Iarbae.
tu Beneuentani sutoris nomen habentem
siccabis calicem nasorum quattuor ac iam
quassatum et rupto poscentem sulpura uitro.
si stomachus domini feruet uinoque ciboque,
frigidior Geticis petitur decocta pruinis:
non eadem uobis poni modo uina querebar?
uos aliam potatis aquam. tibi pocula cursor
Gaetulus dabit aut nigri manus ossea Mauri
et cui per mediam nolis occurrere noctem,
cliuosae ueheris dum per monumenta Latinae:
flos Asiae ante ipsum, pretio maiore paratus
quam fuit et Tulli census pugnacis et Anci
et, ne te teneam, Romanorum omnia regum
friuola. quod cum ita sit, tu Gaetulum Ganymedem
respice, cum sities. nescit tot milibus emptus
pauperibus miscere puer; sed forma, sed aetas
digna supercilio: quando ad te peruenit ille?
quando rogatus adest calidae gelidaeque minister?
quippe indignatur ueteri parere clienti
quodque aliquid poscas et quod se stante recumbas.
[maxima quaeque domus seruis est plena superbis.]
ecce alius quanto porrexit murmure panem
uix fractum, solidae iam mucida frusta farinae,
quae genuinum agitent, non admittentia morsum.
sed tener et niueus mollique siligine fictus
seruatur domino. dextram cohibere memento;
salua sit artoptae reuerentia. finge tamen te
inprobulum, superest illic qui ponere cogat:
'Vis tu consuetis, audax conuiua, canistris
impleri panisque tui nouisse colorem?'
'Scilicet hoc fuerat, propter quod saepe relicta
coniuge per montem aduersum gelidasque cucurri
Esquilias, fremeret saeua cum grandine uernus
Iuppiter et multo stillaret paenula nimbo.'
Aspice quam longo distinguat pectore lancem
quae fertur domino squilla, et quibus undique saepta
asparagis qua despiciat conuiuia cauda,
dum uenit excelsi manibus sublata ministri.
sed tibi dimidio constrictus cammarus ouo
ponitur exigua feralis cena patella.
ipse Venafrano piscem perfundit, at hic qui
pallidus adfertur misero tibi caulis olebit
lanternam; illud enim uestris datur alueolis quod
canna Micipsarum prora subuexit acuta,
propter quod Romae cum Boccare nemo lauatur,
quod tutos etiam facit a serpentibus atris.
mullus erit domini, quem misit Corsica uel quem
Tauromenitanae rupes, quando omne peractum est
et iam defecit nostrum mare, dum gula saeuit,
retibus adsiduis penitus scrutante macello
proxima, nec patimur Tyrrhenum crescere piscem.
instruit ergo focum prouincia, sumitur illinc
quod captator emat Laenas, Aurelia uendat.
Virroni muraena datur, quae maxima uenit
gurgite de Siculo; nam dum se continet Auster,
dum sedet et siccat madidas in carcere pinnas,
contemnunt mediam temeraria lina Charybdim:
uos anguilla manet longae cognata colubrae,
aut glacie aspersus maculis Tiberinus et ipse
uernula riparum, pinguis torrente cloaca
et solitus mediae cryptam penetrare Suburae.
Ipsi pauca uelim, facilem si praebeat aurem.
nemo petit, modicis quae mittebantur amicis
a Seneca, quae Piso bonus, quae Cotta solebat
largiri; namque et titulis et fascibus olim
maior habebatur donandi gloria. solum
poscimus ut cenes ciuiliter. hoc face et esto,
esto, ut nunc multi, diues tibi, pauper amicis.
Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
altilis, et flaui dignus ferro Meleagri
spumat aper. post hunc tradentur tubera, si uer
tunc erit et facient optata tonitrua cenas
maiores. 'Tibi habe frumentum,' Alledius inquit,
'o Libye, disiunge boues, dum tubera mittas.'
structorem interea, ne qua indignatio desit,
saltantem spectes et chironomunta uolanti
cultello, donec peragat dictata magistri
omnia; nec minimo sane discrimine refert,
quo gestu lepores et quo gallina secetur.
duceris planta uelut ictus ab Hercule Cacus
et ponere foris, si quid temptaueris umquam
hiscere tamquam habeas tria nomina. quando propinat
Virro tibi sumitue tuis contacta labellis
pocula? quis uestrum temerarius usque adeo, quis
perditus, ut dicat regi 'Bibe'? plurima sunt quae
non audent homines pertusa dicere laena.
quadringenta tibi si quis deus aut similis dis
et melior fatis donaret homuncio, quantus
ex nihilo, quantus fieres Virronis amicus!
'Da Trebio, pone ad Trebium. uis, frater, ab ipsis

V 4 *gabba* P S ς, *galba* ω. 8 *uocat* Vind. ς. 10 *possit* P ς, *possis* ω. 24 *quod* ω, *quo* P ς. 31 sq. interpunxi, uulgo *uuam*, | *cardiaco—amico.* | *cras.* 38 *Eliadum* uel *Acliadum* P ω, *Appiadum* Vind. *berullo* P S, *berullos* T Vind., *berillos* ω. 42 *illi* P ς, *illic* ω. 51 del. Pinzger. 63 post 64 ponunt P ς. 63 *rogatus* P ς, *uocatus* ω. 66 del. Heinrich. 70 *fictus* A ς, *factus* ω, hoc ex illo corr. aut P aut p. 72 *artoptae* P Probus Vallae, *arto opta e* Vind., *artot optae* F, *artocopi* ω. 80 *distinguat* P ς, *distendat* ω, *distentat* ς. 88 *datur* ω, *dabitur* P S ς. 91 hic habent ω, om. P ς, add. in marg. aut P aut p et U, ante 90 ponunt O ς, del. Weber. *atris* ω et P siue p, *afris* ς, *afros* ς. 96 *patimur* P ς, *patitur* ς. post hunc uersum desinit Vind. 104 *glacie* nondum explicatum. 105 *torpente* Rutgersius. 116 *spumat* P S ς, *fumat* ω. *tradentur* P ς, *radentur* ς, *raduntur* ω. 119 *libye* P ς, *libya* ω. 121 *spectes* G, *spectis* P, *spectas* ω, *uideas* ς. 128 *ue* P ς, *que* ω.

ilibus?' o nummi, uobis hunc praestat honorem,
uos estis frater. dominus tamen et domini rex
si uis tu fieri, nullus tibi paruolus aula
luserit Aeneas nec filia dulcior illo.
iucundum et carum sterilis facit uxor amicum.
sed tua nunc Mycale pariat licet et pueros tres
in gremium patris fundat semel, ipse loquaci
gaudebit uido, uiridem thoraca iubebit
adferri minimasque nuces assemque rogatum,
ad mensam quotiens parasitus uenerit infans.
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
boletus domino, sed quales Claudius edit
ante illum uxoris, post quem nihil amplius edit.
Virro sibi et reliquis Virronibus illa iubebit
poma dari, quorum solo pascaris odore,
qualia perpetuus Phaeacum autumnus habebat,
credere quae possis subrepta sororibus Afris:
tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit
qui tegitur parma et galea metuensque flagelli
discit ab hirsuta iaculum torquere capella.
Forsitan inpensae Virronem parcere credas.
hoc agit, ut doleas; nam quae comoedia, mimus
quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt,
si nescis, ut per lacrimas effundere bilem
cogaris pressoque diu stridere molari.
tu tibi liber homo et regis conuiua uideris:
captum te nidore suae putat ille culinae,
nec male coniectat; quis enim tam nudus, ut illum
bis ferat, Etruscum puero si contigit aurum
uel nodus tantum et signum de paupere loro?
spes bene cenandi uos decipit. 'Ecce dabit iam
semesum leporem atque aliquid de clunibus apri;
ad nos iam ueniet minor altilis.' inde parato
intactoque omnes et stricto pane tacetis.
ille sapit, qui te sic utitur. omnia ferre
si potes, et debes. pulsandum uertice raso
praebebis quandoque caput nec dura timebis
flagra pati, his epulis et tali dignus amico.

LIBER SECVNDVS

SATVRA VI

Credo Pudicitiam Saturno rege moratam
in terris uisamque diu, cum frigida paruas
praeberet spelunca domos ignemque Laremque
et pecus et dominos communi clauderet umbra,
siluestrem montana torum cum sterneret uxor
frondibus et culmo uicinarumque ferarum
pellibus, haut similis tibi, Cynthia, nec tibi, cuius
turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
sed potanda ferens infantibus ubera magnis
et saepe horridior glandem ructante marito.
quippe aliter tunc orbe nouo caeloque recenti
uiuebant homines, qui rupto robore nati
compositiue luto nullos habuere parentes.
multa Pudicitiae ueteris uestigia forsan
aut aliqua exstiterint et sub Ioue, sed Ioue nondum
barbato, nondum Graecis iurare paratis
per caput alterius, cum furem nemo timeret
caulibus ac pomis, et aperto uiueret horto.
paulatim deinde ad superos Astraea recessit
hac comite, atque duae pariter fugere sorores.
anticum et uetus est alienum, Postume, lectum
concutere atque sacri Genium contemnere fulcri.
omne aliud crimen mox ferrea protulit aetas:
uiderunt primos argentea saecula moechos.
conuentum tamen et pactum et sponsalia nostra
tempestate paras, iamque a tonsore magistro
pecteris, et digito pignus fortasse dedisti.
certe sanus eras. uxorem, Postume, ducis?
dic qua Tisiphone, quibus exagitere colubris.
ferre potes dominam saluis tot restibus ullam,
cum pateant altae caligantesque fenestrae,
cum tibi uicinum se praebeat Aemilius pons?
aut, si de multis nullus placet exitus, illud
nonne putas melius, quod tecum pusio dormit?
pusio, qui noctu non litigat, exigit a te
nulla iacens illic munuscula, nec queritur quod
et lateri parcas nec quantum iussit anheles.
Sed placet Vrsidio lex Iulia, tollere dulcem
cogitat heredem, cariturus turture magno
mullorumque iubis et captatore macello.
quid fieri non posse putes, si iungitur ulla
Vrsidio? si moechorum notissimus olim
stulta maritali iam porrigit ora capistro,
quem totiens texit perituri cista Latini?
quid quod et antiquis uxor de moribus illi
quaeritur? o medici, nimiam pertundite uenam.
delicias hominis! Tarpeium limen adora
pronus et auratam Iunoni caede iuuencam,
si tibi contigerit capitis matrona pudici.
paucae adeo Cereris uittas contingere dignae,
quarum non timeat pater oscula. necte coronam
postibus et densos per limina tende corymbos.
unus Hiberinae uir sufficit? ocius illud
extorquebis, ut haec oculo contenta sit uno.
magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
uiuentis. uiuat Gabiis ut uixit in agro,
uiuat Fidenis, et agello cedo paterno.
quis tamen adfirmat nil actum in montibus aut in
speluncis? adeo senuerunt Iuppiter et Mars?
Porticibusne tibi monstratur femina uoto
digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
quod securus ames quodque inde excerpere possis?
chironomon Ledam molli saltante Bathyllo
Tuccia uesicae non imperat, Apula gannit,
sicut in amplexu, subito et miserabile longum.
attendit Thymele: Thymele tunc rustica discit.
ast aliae, quotiens aulaea recondita cessant
et uacuo clusoque sonant fora sola theatro
atque a plebeis longe Megalesia, tristes
personam thyrsumque tenent et subligar Acci.
Vrbicus exodio risum mouet Atellanae
gestibus Autonoes, hunc diligit Aelia pauper.

137 *frater* Parisiensis 8291 sicut coni. Markland, *fratres* P ω. 140 del. Jahn. 141 *mygale* P S. 142 *semel* P, *simul* ω.

II VI 4 *communi* P ω, *communis* ϛ schol. Stat. Theb. I 586. 9 *magnis* om. P. 13 *ue* F O T U ϛ sicut coni. Pithoeus, erasus P, *que* ϛ p. 18 *ac* ω, *et* P ϛ, *aut* ϛ. *sed aperto* Barthius. 22 *pulchri* P S. 25 *et* alterum om. P ϛ. 28 *ducis* P ϛ, *duces* ϛ. 29 *quibus* om. P et post *exagitare* spatium quinque litterarum reliquit. *exagitere* O ϛ, *exagitare* P ω. 34 et 35 *pusio* ω Probus Vallae, *pungio* P S Σ, *pugio* ϛ. 35 *exagitatue* P. 46 *nimiam* P ϛ, *mediam* ω. 50 scribendum uidetur *teretis*, cf. Ouid. ex Pont. III 3 51 sq. 52 *tende* ω, erasus P, *necte* F T p. 55 *paterno*. fort. *Pedano*. 58 *nil* P ϛ, *nihil* A G L T ϛ, ut solet Iuuenalis in altero semipede ante uocalem. 63 *chironomo* Marcilius et Meursius. 64 *gannit*. scribendum uidetur *longum*. 65 *subito* P ϛ, *subitum* ω. *et* om. O, del. Dobree. *longum*. scribendum uidetur *gannit*. 70 *acci* L O ϛ G. L. K. V, p. 321 et VI, p. 232, *acii* ϛ, *accii* ϛ, *actii* ϛ, *aene* P S.

soluitur his magno comoedi fibula, sunt quae
Chrysogonum cantare uetent, Hispulla tragoedo
gaudet: an expectas ut Quintilianus ametur?
accipis uxorem de qua citharoedus Echion
aut Glaphyrus fiat pater Ambrosiusque choraules.
longa per angustos figamus pulpita uicos,
ornentur postes et grandi ianua lauro,
ut testudineo tibi, Lentule, conopeo
nobilis Euryalum aut murmillonem exprimat infans.
nupta senatori comitata est Eppia ludum
ad Pharon et Nilum famosaque moenia Lagi
prodigia et mores urbis damnante Canopo.
immemor illa domus et coniugis atque sororis
nil patriae indulsit, plorantesque improba natos
utque magis stupeas, ludos Paridemque reliquit.
sed, quamquam in magnis opibus plumaque paterna
et segmentatis dormisset paruula cunis,
contempsit pelagus: famam contempserat olim,
cuius apud molles minima est iactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus lateque sonantem
pertulit Ionium constanti pectore, quamuis
mutandum totiens esset mare. iusta pericli
si ratio est et honesta, timent pauidoque gelantur
pectore nec tremulis possunt insistere plantis:
fortem animum praestant rebus quas turpiter audent.
si iubeat coniunx, durum est conscendere nauem;
tunc sentina grauis; tunc summus uertitur aer:
quae moechum sequitur, stomacho ualet. illa maritum
conuomit, haec inter nautas et prandet et errat
per puppem et duros gaudet tractare rudentis.
qua tamen exarsit forma, qua capta iuuenta
Eppia? quid uidit propter quod ludia dici
sustinuit? nam Sergiolus iam radere guttur
coeperat et secto requiem sperare lacerto;
praeterea multa in facie deformia, sicut
attritus galeae mediisque in naribus ingens
gibbus et acre malum semper stillantis ocelli.
sed gladiator erat. facit hoc illos Hyacinthos;
hoc pueris patriaeque, hoc praetulit illa sorori
atque uiro. ferrum est quod amant. hic Sergius idem
accepta rude coepisset Veiento uideri.
Quid priuata domus, quid fecerit Eppia, curas?
respice riuales diuorum; Claudius audi
quae tulerit. dormire uirum cum senserat uxor
ausa Palatino tegetem praeferre cubili,
sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos,
linquebat comite ancilla non amplius una
et nigrum flauo crinem abscondente galero.
intrauit calidum ueteri centone lupanar
et cellam uacuam atque suam; tunc nuda papillis
prostitit auratis titulum mentita Lyciscae
ostenditque tuum, generose Britannice, uentrem.
excepit blanda intrantis atque aera poposcit
[ac resupina iacens multorum absorbuit ictus].
mox lenone suas iam dimittente puellas
tristis abit, et quod potuit tamen ultima cellam
clausit, adhuc ardens rigidae tentigine uoluae,
et lassata uiris necdum satiata recessit,
obscurisque genis turpis fumoque lucernae
foeda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
hippomanes carmenque loquar coctumque uenenum
priuignoque datum? faciunt grauiora coactae
imperio sexus minimumque libidine peccant.
'Optima sed quare Censennia teste marito?'
bis quingena dedit. tanti uocat ille pudicam;
nec pharetris Veneris macer est aut lampade feruet:
inde faces ardent, ueniunt a dote sagittae.
libertas emitur. coram licet innuat atque
rescribat; uidua est, locuples quae nupsit auaro.
'Cur desiderio Bibulae Sertorius ardet?'
si uerum excutias, facies, non uxor amatur.
tres rugae subeant et se cutis arida laxet,
fiant obscuri dentes oculique minores,
'Collige sarcinulas' dicet libertus 'et exi.
iam grauis es nobis et saepe emungeris. exi
ocius et propera.' sicco uenit altera naso.
interea calet et regnat poscitque maritum
pastores et ouem Canusinam ulmosque Falernas;
quantulum in hoc? pueros omnes, ergastula tota,
quodque domi non est, sed habet uicinus, ematur.
mense quidem brumae, cum iam mercator Iason
clausus, et armatis opstat casa candida nautis,
grandia tolluntur crystallina, maxima rursus
murrina, deinde adamans notissimus et Beronices
in digito factus pretiosior. hunc dedit olim
†barbarus incestae dedit hunc Agrippa sorori,
obseruant ubi festa mero pede sabbata reges
et uetus indulget senibus clementia porcis.
'Nullane de tantis gregibus tibi digna uidetur?'
sit formosa decens diues fecunda, uetustos
porticibus disponat auos intactior omni
crinibus effusis bellum dirimente Sabina,
rara auis in terris nigroque simillima cycno:
quis feret uxorem cui constant omnia? malo,
†malo uenusinam quam te, Cornelia, mater
Gracchorum, si cum magnis uirtutibus adfers
grande supercilium et numeras in dote triumphos.
tolle tuum, precor, Hannibalem uictumque Syphacem
in castris et cum tota Carthagine migra.
'Parce precor, Paean, et tu, dea, pone sagittas;
nil pueri faciunt, ipsam configite matrem'
Amphion clamat; sed Paean contrahit arcum.
extulit ergo greges natorum ipsumque parentem
dum sibi nobilior Latonae gente uidetur
atque eadem scrofa Niobe fecundior alba.
quae tanti grauitas, quae forma, ut se tibi semper
imputet? huius enim rari summique uoluptas
nulla boni, quotiens animo corrupta superbo
plus aloes quam mellis habet. quis deditus autem
usque adeo est, ut non illam quam laudibus effert
horreat inque diem septenis oderit horis?
Quaedam parua quidem sed non toleranda maritis.
nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
formosam nisi quae de Tusca Graecula facta est,
de Sulmonensi mera Cecropis? omnia Graece:
[cum sit turpe magis nostris nescire Latine.]
hoc sermone pauent, hoc iram gaudia curas,
hoc cuncta effundunt animi secreta; quid ultra?
concumbunt Graece. dones tamen ista puellis:
tunc etiam, quam sextus et octogensimus annus
pulsat, adhuc Graece? non est hic sermo pudicus
in uetula. quotiens lasciuum interuenit illud
ζωὴ καὶ ψυχή, modo sub lodice relictis†
uteris in turba. quod enim non excitet inguen
uox blanda et nequam? digitos habet. ut tamen omnes

77 *ue* U, sicut coni. H. Valesius. **81** *aut* ω et supra scr. P, om. A U, *et* ⲋ, coniunctionem agnoscit Σ. **82** *eppia* P, *ippia* ω. **91** *aput* T U flor. Sang. **92** *sonorum* Bentley. sed cf. Val. Fl. IV 715 *Tyrrhenus.* **103** *iuuenta* P ⲋ, *iuuenta est* ⲋ. **104** *Eupia* P, *Ippia* ω. **108** *galeae* H. Valesius, *galea* P ω. **109** *semper* P ⲋ, *saepe* ω. **114** *eppia* P S ⲋ, *ippia* ω. **119** ante **117** posuit Schurzfleisch, praeterea **120** ante **118** ponendus uidetur, ut ordo sit **119, 117, 120, 118.** **120** *et* F T ⲋ Seru. Aen. IV 698, *sed* ω, hoc in illud correctum P, *sic* Ribbeck. **123** *prostitit* P S ⲋ, *constitit* ω. **124** post **125** posuit Achaintre. **126** om. P ω, 'in uetustis codicibus' post **128** inuenit Io. Cuspinianus, post **125** posuit Henninius. **137** *quingena* P S ⲋ, *quingenta* ω. **146** *dicet* P ⲋ, *dicit* ω. **148** *en propera* E. Mueller. **151** *enim hoc* Hermann, cf. XIV 73. **152** *sed* P ⲋ, *et* ⲋ. **153** *cum* ω, *quo* P ⲋ. *iasum* P S ⲋ. **156–215** om. U. **156** *murrina* ex A F L. **158** *dedit hunc* S ω, *dedit hoc* P ⲋ, scribendum uidetur *gestare*, cf. Verg. Aen. XII 211. **159** *mero* ω, *nudo* P ⲋ. **162** *formonsa* F. **166** *feret* P ω, *ferat* ⲋ Seru. Aen. III 518. **172** *dea pone* Graeuius, *depone* P ω Mai auct. class. III, p. 57. **177** *niobene* P Ar. **183** *diem* P ⲋ, *dies* ω. **184** om. Gaybacensis 2 probante Heinrichio, qui u. **185** *numquid* coniecit. **188** om. Gaybacensis 2, del. Barthius, cf. Cic. Brut. 140. **195** *relictis.* scribendum uidetur *ferendis*, cf. Mart. X 68 7.

subsidant pinnae, dicas haec mollius Haemo
quamquam et Carpophoro, facies tua conputat annos.
Si tibi legitimis pactam iunctamque tabellis
non es amaturus, ducendi nulla uidetur
causa, nec est quare cenam et mustacea perdas
labente officio crudis donanda, nec illud
quod prima pro nocte datur, cum lance beata
Dacicus et scripto radiat Germanicus auro.
si tibi simplicitas uxoria, deditus uni
est animus, summitte caput ceruice parata
ferre iugum. nullam inuenies quae parcat amanti;
ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis
et spoliis; igitur longe minus utilis illi
uxor, quisquis erit bonus optandusque maritus.
nil umquam inuita donabis coniuge, uendes
hac opstante nihil, nihil haec si nolet emetur.
haec dabit adfectus: ille excludatur amicus
iam senior, cuius barbam tua ianua uidit.
testandi cum sit lenonibus atque lanistis
libertas et iuris idem contingat harenae,
non unus tibi riualis dictabitur heres.
'Pone crucem seruo.' 'Meruit quo crimine seruus
supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi;
nulla umquam de morte hominis cunctatio longa est.'
'O demens, ita seruus homo est? nil fecerit, esto:
hoc uolo, sic iubeo, sit pro ratione uoluntas.'
imperat ergo uiro. sed mox haec regna relinquit
permutatque domos et flammea conterit; inde
auolat et spreti repetit uestigia lecti.
ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
uela domus et adhuc uirides in limine ramos.
sic crescit numerus; sic fiunt octo mariti
quinque per autumnos, titulo res digna sepulcri.
Desperanda tibi salua concordia socru
illa docet spoliis nudi gaudere mariti,
illa docet missis a corruptore tabellis
nil rude nec simplex rescribere, decipit illa
custodes aut aere domat; tunc corpore sano
aduocat Archigenen onerosaque pallia iactat.
abditus interea latet et secretus adulter
inpatiensque morae silet et praeputia ducit.
scilicet expectas ut tradat mater honestos
atque alios mores quam quos habet? utile porro
filiolam turpi uetulae producere turpem.
Nulla fere causa est in qua non femina litem
mouerit. accusat Manilia, si rea non est.
componunt ipsae per se formantque libellos,
principium atque locos Celso dictare paratae.
Endromidas Tyrias et femineum ceroma
quis nescit, uel quis non uidit uulnera pali,
quem cauat adsiduis rudibus scutoque lacessit
atque omnes implet numeros dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi si quid in illo
pectore plus agitat ueraeque paratur harenae?
quem praestare potest mulier galeata pudorem,
quae fugit a sexu, uires amat? haec tamen ipsa
uir nollet fieri; nam quantula nostra uoluptas!
quale decus, rerum si coniugis auctio fiat,
balteus et manicae et cristae crurisque sinistri
dimidium tegimen! uel, si diuersa mouebit
proelia, tu felix ocreas uendente puella.
hae sunt quae tenui sudant in cyclade, quarum
delicias et panniculus bombycinus urit?
aspice quo fremitu monstratos perferat ictus
et quanto galeae curuetur pondere, quanta
poplitibus sedeat quam denso fascia libro,
et ride positis scaphium cum sumitur armis.
dicite uos, neptes Lepidi caeciue Metelli
Gurgitis aut Fabii, quae ludia sumpserit umquam
hos habitus, quando ad palum gemat uxor Asyli.
Semper habet lites alternaque iurgia lectus
in quo nupta iacet; minimum dormitur in illo.
tum grauis illa uiro, tunc orba tigride peior
cum simulat gemitus occulti conscia facti,
aut odit pueros aut ficta paelice plorat,
uberibus semper lacrimis semperque paratis
in statione sua atque expectantibus illam
quo iubeat manare modo. tu credis amorem,
tu tibi tunc, uruca, places fletumque labellis
exorbes, quae scripta et quot lecture tabellas,
si tibi zelotypae retegantur scrinia moechae!
sed iacet in serui complexibus aut equitis. dic,
dic aliquem sodes hic, Quintiliane, colorem.
haeremus. dic ipsa. 'Olim conuenerat' inquit
'ut faceres tu quod uelles nec non ego possem
indulgere mihi. clames licet et mare caelo
confundas, homo sum.' nihil est audacius illis
deprensis; iram atque animos a crimine sumunt.
Vnde haec monstra tamen uel quo de fonte, requiris?
praestabat castas humilis fortuna Latinas
quondam, nec uitiis contingi parua sinebant
tecta labor somnique breues et uellere Tusco
uexatae duraeque manus ac proximus urbi
Hannibal et stantes Collina turre mariti.
nunc patimur longae pacis mala; saeuior armis
luxuria incubuit uictumque ulciscitur orbem.
nullum crimen abest facinusque libidinis ex quo
paupertas Romana perit. hinc fluxit ad istos
†et Sybaris collis, hinc et Rhodos et Miletos
atque coronatum et petulans madidumque Tarentum.
prima peregrinos obscaena pecunia mores
intulit, et turpi fregerunt saecula luxu
diuitiae molles. quid enim uenus ebria curat?
inguinis et capitis quae sint discrimina, nescit
grandia quae mediis iam noctibus ostrea mordet,
cum perfusa mero spumant unguenta Falerno,
cum bibitur concha, cum iam uertigine tectum
ambulat et geminis exsurgit mensa lucernis.
i nunc et dubita, qua sorbeat aera sanna
Tullia, quid dicat notae conlactea Maurae
Maura, Pudicitiae ueterem cum praeterit aram.
noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic
effigiemque deae longis siphonibus implent
inque uices equitant ac Luna teste mouentur,
inde domos abeunt: tu calcas luce reuersa
coniugis urinam magnos uisurus amicos.
nota Bonae secreta Deae, cum tibia lumbos
incitat et cornu pariter uinoque feruntur
attonitae crinemque rotant ululantque Priapi
Maenades. o quantus tunc illis mentibus ardor
concubitus, quae uox saltante libidine, quantus
ille meri ueteris per crura madentia torrens!
lenonum ancillas posita Saufeia corona

213 *nolet* ς, *nollet* P ς, *nolit* ω. 214 *excludetur* ς. 222 *fecerit* P ω, *feceris* ς. 237 *et* om. P. *arcessitus* Henninius, *accersitus* Marshall. 238 'hic uersiculus in quibusdam codicibus non est, inquit Probus' Valla. *morae* ω, *mora* P S. *silet* P ς, *pauet* ω, 'metuit' Σ. *ducit* P ω, *discit* ς. 240 *atque* P S ς, *aut* ς. 247 *uel* P ς, *aut* ω. 248 *rudibus* F et ut uidetur P, sicut coni. Lipsius, *sudibus* ω p, *su*dibus* T. 250 *in imo* Scholte. 251 *agitat* ω, *agitet* P S ς. 252 *seruare* schol. Luc. VIII 76. 256 *tunicae* Seru. Aen. X 496. 259 *haec* Ar. F, quam formam u. 569 habet T, 592 P S, VIII 224 U. 264 *ridet* ς. 270 *tum* U, *tunc* ω, *cum* P ς. 274 *expectantibus* P ς, *spectantibus* ω. 276 *tunc uruca* S Ar. F et (*uc* in ras.) P, *tu c.* uel *tunc c.* uel *cum c.* ω. 277 *lecture* ω, *lecturae* Ar., *lectura* P. 278 *retegantur—moechae* ω, *legantur—moechi* P ς. 280 *hic* P Σ ς, *dic* ω, om. T. 285 *a* om. P Ar., habet Gelasius Papa epist. de Lupercalibus Mign. patrol. vol. LIX, p. 114, 'uiresque a crimine sumit' Cypr. hept. gen. 1200, 'animos de crimine sumunt' Dracont. laud. dei. III 462 et Orest. trag. 234. 287 *seruabat* Augustinus epp. 138, 3, 16, schol. Luc. I 550. 288 *sinebant* P, *sinebat* ω. 295 *istos* U ς sicut coni. Nogarola, *indos* P Ar., *istros* uel *histros* ω. inter 295 et 296 excidisse uidetur uersus cuius clausula fuerit *Corinthos*. 304 *uertice* P Ar. 306 *inunget* P S Ar. 307 om. P Ar. ς, post 308 ponunt ς probante Madvigio, recte ut uidetur. 316 *ululantque priapi* P S, *ululante priapo* ω. 320 *saufeia* Σ, *s aut feta* P, *laufeia* O, *laufela* ω, *laufella* L, i.e. *Saufeiia*, cf. IX 117.

prouocat et tollit pendentis praemia coxae,
ipsa Medullinae fluctum crisantis adorat.
palma inter dominas: uirtus natalibus aequa.
nil ibi per ludum simulabitur, omnia fient
ad uerum, quibus incendi iam frigidus aeuo
Laomedontiades et Nestoris hirnea possit.
tunc prurigo morae inpatiens, tum femina simplex,
ac pariter toto repetitus clamor ab antro
'Iam fas est, admitte uiros.' iam dormit adulter,
illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo;
si nihil est, seruis incurritur; abstuleris spem
seruorum, uenit et conductus aquarius; hic si
quaeritur et desunt homines, mora nulla per ipsam
quo minus imposito clunem summittat asello.
atque utinam ritus ueteres et publica saltem
his intacta malis agerentur sacra; sed omnes
nouerunt Mauri atque Indi quae psaltria penem
maiorem quam sunt duo Caesaris Anticatones
illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
intulerit, ubi uelari pictura iubetur
quaecumque alterius sexus imitata figuras.
et quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
simpuuium ridere Numae nigrumque catinum
et Vaticano fragiles de monte patellas
ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
[audio quid ueteres olim moneatis amici,
'Pone seram, cohibe.' sed quis custodiet ipsos
custodes? cauta est et ab illis incipit uxor.]
iamque eadem summis pariter minimisque libido,
nec melior, silicem pedibus quae conterit atrum,
quam quae longorum uehitur ceruice Syrorum.
Vt spectet ludos, conducit Ogulnia uestem,
conducit comites sellam ceruical amicas
nutricem et flauam cui det mandata puellam.
haec tamen argenti superest quodcumque paterni
leuibus athletis et uasa nouissima donat.
multis res angusta domi; sed nulla pudorem
paupertatis habet nec se metitur ad illum
quem dedit haec posuitque modum. tamen utile quid sit
prospiciunt aliquando uiri, frigusque famemque
formica tandem quidam expauere magistra:
prodiga non sentit pereuntem femina censum.
ac uelut exhausta rediuiuus pullulet arca
nummus et e pleno tollatur semper aceruo
non umquam reputant, quanti sibi gaudia constent.
In quacumque domo uiuit luditque professus
obscaenum, tremula promittit et omnia dextra,
inuenies omnis turpes similesque cinaedis.
his uiolare cibos sacraeque adsistere mensae
permittunt, et uasa iubent frangenda lauari,
cum colocyntha bibit uel cum barbata chelidon.
purior ergo tuis laribus meliorque lanista,
in cuius numero longe migrare iubetur
psellus ab euphono. quid quod nec retia turpi
iunguntur tunicae, nec cella ponit eadem
†munimenta umeri pulsatamque arma tridentem
qui nudus pugnare solet? pars ultima ludi
accipit *has* animas aliusque in carcere neruos;
sed tibi communem calicem facit uxor et illis
cum quibus Albanum Surrentinumque recuset
flaua ruinosi lupa degustare sepulchri.
horum consiliis nubunt subitaeque recedunt,
†his languentem animum seruant et seria uitae,
his clunem atque latus discunt uibrare magistris,
quicquid praeterea scit qui docet. haud tamen illi
semper habenda fides: oculos fuligine pascit
distinctus croceis et reticulatus adulter.
suspectus tibi sit, quanto uox mollior et quo
saepius in teneris haerebit dextera lumbis.
hic erit in lecto fortissimus; exuit illic
personam docili Thais saltata Triphallo.
quem rides? aliis hunc mimum! sponsio fiat:
purum te contendo uirum, contendo: fateris,
an uocat ancillas tortoris pergula? noui
consilia et ueteres quaecumque monetis amici,
'Pone seram, cohibe.' sed quis custodiet ipsos
custodes, qui nunc lasciuae furta puellae
hac mercede silent? crimen commune tacetur.
prospicit hoc prudens et ab illis incipit uxor.
Sunt quas eunuchi inbelles ac mollia semper
oscula delectent et desperatio barbae
et quod abortiuo non est opus. illa uoluptas
summa tamen, cum iam calida matura iuuenta
inguina traduntur medicis, iam pectine nigro.
ergo expectatos ac iussos crescere primum
testiculos, postquam coeperunt esse bilibres,
tonsoris damno tantum rapit Heliodorus.
mangonum pueros uera ac miserabilis urit
debilitas, follisque pudet cicerisque relicti:
conspicuus longe cunctisque notabilis intrat
balnea nec dubie custodem uitis et horti
prouocat a domina factus spado. dormiat ille
cum domina; sed tu iam durum, Postume, iamque
tondendum eunucho Bromium committere noli.
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
uocem uendentis praetoribus. organa semper
in manibus, densi radiant testudine tota
sardonyches, crispo numerantur pectine chordae,
quo tener Hedymeles operas dedit: hunc tenet, hoc se
solatur, gratoque indulget basia plectro.
quaedam de numero Lamiarum ac nominis Appi
et farre et uino Ianum Vestamque rogabat,
an Capitolinam deberet Pollio quercum
sperare et fidibus promittere. quid faceret plus
aegrotante uiro, medicis quid tristibus erga
filiolum? stetit ante aram nec turpe putauit
pro cithara uelare caput dictataque uerba
pertulit, ut mos est, et aperta palluit agna.
dic mihi nunc, quaeso, dic, antiquissime diuum,
respondes his, Iane pater? magna otia caeli;
non est, quod uideo, non est quod agatur aput nos.
haec de comoedis te consulit, illa tragoedum
commendare nolet; uaricosus fiet haruspex.
Sed cantet potius quam totam peruolet urbem,

321 *et tollit* ω, *attollit* P ς, *ac t.* H. Valesius. 322 *fluctum* P S ς, *fructum* ς, *frictum* ς. 323 *palma* P S ς, *palmam* ω. *aequa* P, *aequat* ω. 327 *tum* ex P. 328 *ac* P Ar., *et* ω, *it* U. *par. toto* P ς, *toto par.* ς. 329 *iam dormit* Pithoeus, *si iam dormit* P S, *dormitat* ω Prisc. G. L. K. II, p. 404, 'si adulter dormitat' Σ; lacuna subesse potest huiusmodi, *uiros* ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – *si iam dormitat adulter.* 332 *uenit et* P, *ueniet* ω. 339 *illud testiculis* P S Ar. *inde* P. 341 *figuras* P Ar., *figura est* ς, *figuram est* ς. 343 *simpulum* P S flor. Sang. *que* P ς flor. Sang., *ue* ω. 345 *clodius* P S ς, *claudius* Ar. ω Σ. 346–348 utpote ex frag. Oxon. 30–34 contractos del. M. Maas. 347 *prohibe* P. 353 *conducunt* G. L. K. VI, p. 231. 363 *renidius* G, *recidiuus* ς quod uerum uidetur, cf. Seru. Aen. X 58. 364 *toll. semp.* P ς, *semp. toll.* ω. 365 'hic uersus in quibusdam non est, ut inquit Probus' Valla. *umquam* ω, *nusquam* P, *usquam* Buecheler. *reputant* P ς, *repetunt* ω. *sibi* P ς, *sua* ω. inter 365 et 366 uersus XXXIV solus seruauit O. *2 trem. prom. et* ego, *et trem. prom.* O, item semel Martialis *et* tertio loco posuit IX 59 12; minus placet *promittens.* interpunxi ut *quacumque* relatiuum esset, alii post *dextra* plenam distinctionem ponunt. *9 psellus* ego, *psillus* O. *euphono* ego et Platt, *eupholio* O. *11 pulsantemque* Postgate, scribendum uidetur *pulsata hastamque.* *12* sq. interpunxi. *13 has* ego, item Owen et Buecheler, *as* O. *aliusque* ego, *aliosque* O. *15 recuset* Platt, *recusat* O, cf. XIV 133. *18* scribendum uidetur *soluunt*, quod Postgatio quoque in mentem uenit. *ad seria* H. Richards, *anim. seru. langu. ad seria* Postgate. *25 lecto* Postgate, *tecto* O. *26 triphallo* Postgate, *tripallo* O. *27* interpunxi. *31 cohibe* ω u. 347, *cohibes* hic O. *custodiet* P ω u. 347, *custodiat* hic O. *32* sq. *qui nunc—tacetur* adfert Σ ad u. 348. 369 *quom* Ribbeck, *quod* P ω, *quando cal.* Schrader. 371 *expectatos* ω, *spectatos* P metro uix patiente. 373 *dam. tant.* P, *tant. dam.* ω. inter 373 et 374 duo uersus solus seruauit O. 385 *appi* Σ F, *api* P, *alti* ω, *Aeli* N. Heinsius. 386 *et f.* P ς, *cum f.* ω. 395 *quod u.* P ς, *ut u.* ω. *aput* ex P ς.

audax et coetus possit quae ferre uirorum
cumque paludatis ducibus praesente marito
ipsa loqui recta facie siccisque mamillis.
haec eadem nouit quid toto fiat in orbe,
quid Seres, quid Thraces agant, secreta nouercae
et pueri, quis amet, quis diripiatur adulter;
dicet quis uiduam praegnatem fecerit et quo
mense, quibus uerbis concumbat quaeque, modis quot.
instantem regi Armenio Parthoque cometen
prima uidet; famam rumoresque illa recentis
excipit ad portas, quosdam facit; isse Niphaten
in populos magnoque illic cuncta arua teneri
diluuio, nutare urbes, subsidere terras,
quocumque in triuio cuicumque est obuia, narrat.
nec tamen id uitium magis intolerabile quam quod
uicinos humiles rapere et concidere loris
exortata solet. nam si latratibus alti
rumpuntur somni 'Fustes huc ocius' inquit
'adferte' atque illis dominum iubet ante feriri,
deinde canem. grauis occursu, taeterrima uultu
balnea nocte subit, conchas et castra moueri
nocte iubet, magno gaudet sudare tumultu,
cum lassata graui ceciderunt bracchia massa,
callidus et cristae digitos impressit aliptes
ac summum dominae femur exclamare coegit.
conuiuae miseri interea somnoque fameque
urguentur. tandem illa uenit rubicundula, totum
oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna
admotum pedibus, de quo sextarius alter
ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
dum redit et loto terram ferit intestino.
marmoribus riui properant, aurata Falernum
peluis olet; nam sic, tamquam alta in dolia longus
deciderit serpens, bibit et uomit. ergo maritus
nauseat atque oculis bilem substringit opertis.
  Illa tamen grauior, quae cum discumbere coepit
laudat Vergilium, periturae ignoscit Elissae,
committit uates et comparat, inde Maronem
atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
cedunt grammatici, uincuntur rhetores, omnis
turba tacet, nec causidicus nec praeco loquetur,
altera nec mulier: uerborum tanta cadit uis,
tot pariter pelues ac tintinnabula dicas
pulsari. iam nemo tubas, nemo aera fatiget;
una laboranti poterit succurrere Lunae.
inponit finem sapiens et rebus honestis;
nam quae docta nimis cupit et facunda uideri
crure tenus medio tunicas succingere debet,
caedere Siluano porcum, quadrante lauari.
non habeat matrona, tibi quae iuncta recumbit,
dicendi genus aut curuum sermone rotato
torqueat enthymema nec historias sciat omnes,
sed quaedam ex libris et non intellegat. odi
hanc ego quae repetit uoluitque Palaemonis artem
seruata semper lege et ratione loquendi
ignotosque mihi tenet antiquaria uersus
nec curanda uiris. opicae castiget amicae
uerba: soloecismum liceat fecisse marito.
  Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
cum uirides gemmas collo circumdedit et cum
auribus extentis magnos commisit elenchos.
intolerabilius nihil est quam femina diues.
interea foeda aspectu ridendaque multo
pane tumet facies aut pinguia Poppaeana
spirat et hinc miseri uiscantur labra mariti.
(ad moechum lota ueniunt cute. quando uideri
uult formosa domi? moechis foliata parantur,
his emitur quidquid graciles huc mittitis Indi.)
tandem aperit uultum et tectoria prima reponit,
incipit agnosci, atque illo lacte fouetur
propter quod secum comites educit asellas,
exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
sed, quae mutatis inducitur atque fouetur
tot medicaminibus coctaeque siliginis offas
accipit et madidae, facies dicetur an ulcus?
  Est pretium curae penitus cognoscere toto
quid faciant agitentque die. si nocte maritus
auersus iacuit, periit libraria, ponunt
cosmetae tunicas, tarde uenisse Liburnus
dicitur et poenas alieni pendere somni
cogitur; hic frangit ferulas, rubet ille flagello,
hic scutica: sunt quae tortoribus annua praestent.
uerberat atque obiter faciem linit, audit amicas
aut latum pictae uestis considerat aurum
et caedit, longi relegit transuersa diurni
et caedit, donec lassis caedentibus 'Exi'
intonet horrendum iam cognitione peracta.
praefectura domus Sicula non mitior aula.
nam, si constituit solitoque decentius optat
ornari et properat iamque expectatur in hortis
aut aput Isiacae potius sacraria lenae,
disponit crinem laceratis ipsa capillis
nuda umeros Psecas infelix nudisque mamillis.
'Altior hic quare cincinnus?' taurea punit
continuo flexi crimen facinusque capilli.
quid Psecas admisit? quaenam est hic culpa puellae,
si tibi displicuit nasus tuus? altera laeuum
extendit pectitque comas et uoluit in orbem.
est in consilio materna admotaque lanis
emerita quae cessat acu; sententia prima
huius erit, post hanc aetate atque arte minores
censebunt, tamquam famae discrimen agatur
aut animae: tanta est quaerendi cura decoris.
tot premit ordinibus, tot adhuc conpagibus altum
aedificat caput, Andromachen a fronte uidebis;
post minor est, credas aliam. cedo si breue parui
sortita est lateris spatium, breuiorque uidetur
uirgine Pygmaea nullis adiuta coturnis,
et leuis erecta consurgit ad oscula planta.
  Nulla uiri cura interea nec mentio fiet
damnorum. uiuit tamquam uicina mariti,
hoc solo propior, quod amicos coniugis odit
et seruos, grauis est rationibus. ecce furentis
Bellonae matrisque deum chorus intrat et ingens
semiuir, obscaeno facies reuerenda minori,
mollia qui rapta secuit genitalia testa
iam pridem, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
plebeia et Phrygia uestitur bucca tiara.
grande sonat metuique iubet Septembris et Austri
aduentum, nisi se centum lustrauerit ouis
et xerampelinas ueteres donauerit ipsi,
ut quidquid subiti et magni discriminis instat
in tunicas eat et totum semel expiet annum.
hibernum fracta glacie descendet in amnem,
ter matutino Tiberi mergetur et ipsis
uerticibus timidum caput abluet, inde superbi
totum regis agrum nuda ac tremibunda cruentis
erepet genibus; si candida iusserit Io,
ibit ad Aegypti finem calidaque petitas

404 *diripiatur* P S, *dicipiatur* U, *decipiatur* ω. **410** *arma* P. **413** *quod* ω, *quae* P, *quo* Schrader. **415** *exortata* P ς, *exarata* G, *exorata* ω, 'rogata' Σ. **429** *loto terram* P ς, *terram loto* O, *luto terram* ς, *terram luto* ω. **430** *aurata* P S, *aut lata* ω. **442** *nemo aera* P, *atque aera* ω. **455** interpunxi, *haec* (ita ς) *c. uiris?* Postgate. *uiris* ω Σ, *mihi* P. *castiget* Ribbeck, *castigat* P ω. **459** *extentis* P ς, *extensis* ω, cf. XII 5 et 68. **460** del. Paldam. **461–463** post **466** posuit Madvig, lacunam ante **461** suspicatus est Guil. Schulz, scribendum uidetur *diues* | *in terris. foeda*, cf. VIII 37, X 279, XIII 126, Mart. X 32 6, Prop. II 17 9. **465** *formonsa* P ς. **466** *huc* ω Σ, *hic* P S. **469** *educet* Jahn, praestat *educat*. **473** *accipit et madidae facies* ω, *acc. et fac. mad.* ς, *accipite fac. mad.* P. **474** *pretium curae* P ς, *pretium* T, *operae pretium* ς. *cognoscere* ω, *cogitur cognoscere* P. **479** *flagello* P ς, *flagellis* ω. **486** *praefectura* (hoc S) *domus* P ς, *profectura domo* ω. **489** *aput* ex P ς. **490** *disponit* P S Σ ς, *componit* ς. **491** *nudo* Ruperti. *humeros* A ς, *umero* (*humero*) P S ω. **501** *tanta* P Σ ς, *tanti* ω. **511** *grauis est* ω, *grauis* T, *graui* P ς, *grauior* Buecheler. **518** *nisi* om. P. **526** *ereptet* P S. **527** *calidaque* G et e corr. P, *calidasque* P ω.

a Meroe portabit aquas, ut spargat in aede
Isidis, antiquo quae proxima surgit ouili;
credit enim ipsius dominae se uoce moneri.
en animam et mentem cum qua di nocte loquantur!
ergo hic praecipuum summumque meretur honorem,
qui grege linigero circumdatus et grege caluo
plangentis populi currit derisor Anubis.
ille petit ueniam, quotiens non abstinet uxor
concubitu sacris obseruandisque diebus
magnaque debetur uiolato poena cadurco
et mouisse caput uisa est argentea serpens;
illius lacrimae meditataque murmura praestant
ut ueniam culpae non abnuat, ansere magno
scilicet et tenui popano corruptus, Osiris.
cum dedit ille locum, cophino faenoque relicto
arcanam Iudaea tremens mendicat in aurem,
interpres legum Solymarum et magna sacerdos
arboris ac summi fida internuntia caeli.
implet et illa manum, sed parcius; aere minuto
qualiacumque uoles Iudaei somnia uendunt.
spondet amatorem tenerum uel diuitis orbi
testamentum ingens calidae pulmone columbae
tractato Armenius uel Commagenus haruspex;
pectora pullorum rimabitur, exta catelli,
interdum et pueri; faciet quod deferat ipse.
Chaldaeis sed maior erit fiducia: quidquid
dixerit astrologus, credent a fonte relatum
Hammonis, quoniam Delphis oracula cessant
et genus humanum damnat caligo futuri.
praecipuus tamen est horum, qui saepius exul.
[cuius amicitia conducendaque tabella
magnus ciuis obit et formidatus Othoni.]
inde fides artis. sonuit si dextera ferro
laeuaque, si longe castrorum in carcere mansit.
nemo mathematicus genium indemnatus habebit,
sed qui paene perit, cui uix in Cyclada mitti
contigit et parua tandem caruisse Seripho.
consulit ictericae lento de funere matris,
ante tamen de te Tanaquil tua; quando sororem
efferat et patruos, an sit uicturus adulter
post ipsam; quid enim maius dare numina possunt?
haec tamen ignorat quid sidus triste minetur
Saturni, quo laeta Venus se proferat astro,
quis mensis damnis, quae dentur tempora lucro:
illius occursus etiam uitare memento,
in cuius manibus ceu pinguia sucina tritas
cernis ephemeridas, quae nullum consulit et iam
consulitur, quae castra uiro patriamque petente
non ibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
ad primum lapidem uectari cum placet, hora
sumitur ex libro; si prurit frictus ocelli
angulus, inspecta genesi collyria poscit;
aegra licet iaceat, capiendo nulla uidetur
aptior hora cibo nisi quam dederit Petosiris.
si mediocris erit, spatium lustrabit utrimque
metarum et sortes ducet frontemque manumque
praebebit uati crebrum poppysma roganti.
†diuitibus responsa dabunt Phryx augur et inde
conductus, dabit astrorum mundique peritus
atque aliquis senior qui publica fulgura condit.
plebeium in Circo positum est et in aggere fatum;
quae nudis longum ostendit ceruicibus aurum,
consulit ante falas delphinorumque columnas,
an saga uendenti nubat caupone relicto.
Hae tamen et partus subeunt discrimen et omnis
nutricis tolerant fortuna urguente labores,
sed iacet aurato uix ulla puerpera lecto.
tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
quae steriles facit atque homines in uentre necandos
conducit. gaude, infelix, atque ipse bibendum
porrige quidquid erit; nam, si distendere uellet
et uexare uterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater, mox decolor heres
impleret tabulas numquam tibi mane uidendus.
transeo suppositos et gaudia uotaque saepe
ad spurcos decepta lacus, saepe inde petitos
pontifices, Salios Scaurorum nomina falso
corpore laturos. stat Fortuna inproba noctu
adridens nudis infantibus; hos fouet omni
inuoluitque sinu, domibus tunc porrigit altis
secretumque sibi mimum parat; hos amat, his se
ingerit utque suos semper producit alumnos.
Hic magicos adfert cantus, hic Thessala uendit
philtra, quibus ualeat mentem uexare mariti
et solea pulsare natis. quod desipis, inde est,
inde animi caligo et magna obliuio rerum
quas modo gessisti. tamen hoc tolerabile, si non
et furere incipias, ut auunculus ille Neronis,
cui totam tremuli frontem Caesonia pulli
infudit: quae non faciet quod principis uxor?
ardebant cuncta et fracta conpage ruebant,
non aliter quam si fecisset Iuno maritum
insanum. minus ergo nocens erit Agrippinae
boletus, siquidem unius praecordia pressit
ille senis tremulumque caput descendere iussit
in caelum et longa manantia labra saliua:
haec poscit ferrum atque ignes, haec potio torquet,
haec lacerat mixtos equitum cum sanguine patres.
tanti partus equae, tanti una uenefica constat.
Oderunt natos de paelice; nemo repugnet,
nemo uetet, iam iam priuignum occidere fas est.
uos ego, pupilli, moneo, quibus amplior est res,
custodite animas et nulli credite mensae:
liuida materno feruent adipata ueneno.
mordeat ante aliquis quidquid porrexerit illa
quae peperit, timidus praegustet pocula papas.
fingimus haec altum satura sumente coturnum
scilicet, et finem egressi legemque priorum
grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu,
montibus ignotum Rutulis caeloque Latino?
nos utinam uani. sed clamat Pontia 'Feci,
confiteor, puerisque meis aconita paraui,
quae deprensa patent: facinus tamen ipsa peregi.'
tune duos una, saeuissima uipera, cena?
tune duos? 'Septem, si septem forte fuissent.'
credamus tragicis quidquid de Colchide torua
dicitur et Procne; nil contra conor. et illae
grandia monstra suis audebant temporibus, sed
non propter nummos. minor admiratio summis
debetur monstris, quotiens facit ira nocentes
hunc sexum et rabie iecur incendente feruntur
praecipites, ut saxa iugis abrupta, quibus mons

528 *potabit* P ς. *aede* P Σ ς, *aedem* ω. 533 *linigero* ς, *lanigero* P ω. 537 *cadurco* P ς Probus Vallae, *caduco* T, *caducco* ω. 541 *popano* P ς, *pepono* ω. 551 *rimabitur* P ς, *rimatur* F, *rima**tur et* T, *rimatur et* ω. 553 *sed* ω, *et* P ς. 554 *fonte* F ς schol. Stat. Theb. III 476, *fronte* P ω. 558 et 559 om. P ς, ignorat Σ, sed cf. G. L. K. VII, p. 544 'formidatam tabellam, pinacem': Iuuenalis esse uidentur, sed non huius loci. 560 *arti* F L T U ς. 561 *longe* O sicut coni. Buecheler (i.e. diu, ut VII 41), *longa* P, *longo* ω. 565 *hictericae* A G T, *hecterice* U, *hic tetricae* P ς. 569 *haec* ω, *nec* P S ς, *hac* Buecheler, cf. ad 259. *ignorat* ω, *ignorant* P ς, utrumque agnoscit Σ. 571 *quis* P ς, *qui* ω. *dantur temporalia lucra* P. 575 *petenti* ς. 579 *poscunt* P. 582 *utrimque* P, *utrumque* ω. 585 *dabunt* P ς, *dabit* F T U ς, *feret* A L O ς. *inde* P ω et ut uidetur Σ, *indi* U, *indus* ς. fort. *dabis* et *Inde*, nisi potius excidit aliquid. 589 *aurum* nondum explicatum. 592 *haec* P S ς. 603 *delata* ς. *saepe* G ς, *sepeque* U, *a*** P, *atque* ω p. 606 *omni* P ς, *omnes* ω, *ulnis* Markland. 614 '*tamen hoc tolerabile, si non* | *semper aquam portes rimosa ad dolia, semper* | *istud onus subeas ipsis manantibus urnis,* | *quo rabidus nostro Phalarim de rege dedisti*: sed hi tres uersiculi in multis non sunt codicibus. quos in antiquissimo legimus codice et Probus etiam refert' Valla; habet eos U (qui u. 3 *quod* praebet) cum paucis aliis. deleto 615 et *peius* uel pro *istud* uel pro *ipsis* substituto locum tueri poterunt: cf. Sen. de tran. uit. 14 4 et Classical Review XV, p. 265. 623 *longa—saliua* P ς, *longam—saliuam* ω. 626 *tanti* alterum P Σ ς, *quantum* ω. 632 et 633 om. P ς. 635 *et fin. egr.* P ς, *egr. et fin.* ς. 640 *tamen*, cf. Ouid. fast. II 312. 643 *magicis* ς. 644 *procne* ex G O T. 647 *nocentes* P ς, *nocentem* ω. 648 *et rabie* ω, *rabiem* P ς, cf. 652. *inpendere* P ς.

subtrahitur cliuoque latus pendente recedit:
illam ego non tulerim, quae computat et scelus ingens
sana facit. spectant subeuntem fata mariti
Alcestim et, similis si permutatio detur,
morte uiri cupiant animam seruare catellae.
occurrent multae tibi Belides atque Eriphylae
†mane, Clytaemestram nullus non uicus habebit.
hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
insulsam et fatuam dextra laeuaque tenebat,
at nunc res agitur tenui pulmone rubetae;
sed tamen et ferro, si praegustarit Atrides
Pontica ter uicti cautus medicamina regis.

LIBER TERTIVS

SATVRA VII

Et spes et ratio studiorum in Caesare tantum;
solus enim tristes hac tempestate Camenas
respexit, cum iam celebres notique poetae
balneolum Gabiis, Romae conducere furnos
temptarent, nec foedum alii nec turpe putarent
praecones fieri, cum desertis Aganippes
uallibus esuriens migraret in atria Clio.
nam, si Pieria quadrans tibi nullus in umbra
ostendatur, ames nomen uictumque Machaerae
et uendas potius, commissa quod auctio uendit
stantibus, oenophorum tripedes armaria cistas
Alcithoen Pacci Thebas et Terea Fausti.
hoc satius quam si dicas sub iudice 'Vidi'
quod non uidisti, faciant equites Asiani
†quamquam et Cappadoces faciant equitesque Bithyni,
altera quos nudo traducit gallica talo.
nemo tamen studiis indignum ferre laborem
cogetur posthac, nectit quicumque canoris
eloquium uocale modis laurumque momordit.
hoc agite, o iuuenes. circumspicit et stimulat uos
materiamque sibi ducis indulgentia quaerit.
si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
praesidia atque ideo croceae membrana tabellae
impletur, lignorum aliquid posce ocius et quae
componis dona Veneris, Telesine, marito,
aut claude et positos tinea pertunde libellos.
frange miser calamum uigilataque proelia dele,
qui facis in parua sublimia carmina cella,
ut dignus uenias hederis et imagine macra.
spes nulla ulterior: didicit iam diues auarus
tantum admirari, tantum laudare disertos,
ut pueri Iunonis auem. sed defluit aetas
et pelagi patiens et cassidis atque ligonis.
taedia tunc subeunt animos, tunc seque suamque
Terpsichoren odit facunda et nuda senectus.
  Accipe nunc artes. ne quid tibi conferat iste
quem colis et Musarum et Apollinis aede relicta,
ipse facit uersus atque uni cedit Homero
propter mille annos; et, si dulcedine famae
succensus recites, maculosas commodat aedes.
haec longe ferrata domus seruire iubetur,
in qua sollicitas imitatur ianua pórtas.
scit dare libertos extrema in parte sedentis
ordinis et magnas comitum disponere uoces:
nemo dabit regum, quanti subsellia constant
et quae conducto pendent anabathra tigillo
quaeque reportandis posita est orchestra cathedris.
uos tamen hoc agimus tenuique in puluere sulcos
ducimus et litus sterili uersamus aratro.
nam, si discedas, laqueo tenet ambitiosi
†consuetudo mali tenet insanabile multos
scribendi cacoethes et aegro in corde senescit.
sed uatem egregium, cui non sit publica uena,
qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
communi feriat carmen triuiale moneta,
hunc, qualem nequeo monstrare et sentio tantum,
anxietate carens animus facit, omnis acerbi
inpatiens, cupidus siluarum aptusque bibendis
fontibus Aonidum. neque enim cantare sub antro
Pierio thyrsumque potest contingere maesta
paupertas atque aeris inops, quo nocte dieque
corpus eget: satur est cum dicit Horatius 'Euhoe.'
quis locus ingenio, nisi cum se carmine solo
uexant et dominis Cirrhae Nysaeque feruntur
pectora uestra duas non admittentia curas?
magnae mentis opus nec de lodice paranda
attonitae currus et equos faciesque deorum
aspicere et qualis Rutulum confundat Erinys.
nam, si Vergilio puer et tolerabile desset
hospitium, caderent omnes a crinibus hydri,
surda nihil gemeret graue bucina. poscimus ut sit
non minor antiquo Rubrenus Lappa coturno,
cuius et alueolos et laenam pignerat Atreus?
non habet infelix Numitor quod mittat amico:
Quintillae quod donet habet, nec defuit illi
unde emeret multa pascendum carne leonem
iam domitum; constat leuiori belua sumptu
nimirum et capiunt plus intestina poetae.
contentus fama iaceat Lucanus in hortis
marmoreis, at Serrano tenuique Saleio
gloria quantalibet quid erit si gloria tantum est?
curritur ad uocem iucundam et carmen amicae
Thebaidos, laetam cum fecit Statius urbem
promisitque diem: tanta dulcedine captos
adficit ille animos tantaque libidine uolgi
auditur. sed cum fregit subsellia uersu,
esurit, intactam Paridi nisi uendit Agauen.
ille et militiae multis largitus honorem
semenstri uatum digitos circumligat auro.

652 *fata* ω schol. Stat. Theb. VI 381, *et fata* P, cf. 648. 656 *mane* P ω O², *m**** O, *mene* ς, fortasse *mille*. 660 *praegustarit* Markland, 'manducauerit' Σ, *praegustaret* ω, *praegustabit* P S ς, *praegustauit* U et Rigaltius.

III VII 3 *celebres notique* P ς, *noti celebresque* ω. 8 *umbra* P ς, *area* ω. 11 *tripedes* P, *tripodes* ω. 12 *Alcithoen* G, *Alcitheon* P, *Alcinoen* similiaue ω. *pacci* P, *p* seruauit S, *bachi* uel *bacchi* ω. 15 del. Pinzger: nihil coniecerunt quod poetae arti conueniret. 16 *gallica* P S ς, *gallia* ω. 20 *o* om. P. *uos* P ς, *nos* ω. 22 *expectanda* ω, *spectanda* P ς, *experanda* Burneianus 192, 'si—speras' Σ, scribendum uidetur *speranda*. 23–24 *crocea—implentur* P. 25 *componis* P ς, *conscribis* ς. 27 *calamum* P, *calamos* ω. 36 sq. interpunxit Madvig. 39 *et* P, *aut* ω, *at* G, *ac* U, *set* ς, *tu* Hermann. 40 *maculosas* (*-lonsas* Ribbeck) Heinrich, 'alii sordibus dix. alii pictas' ('aut sordidas dixit aut pictas' Schopen) Σ, *maculosos* F, *maculonus* ω, *maculonis* P ς. 41 *haec* P ς, *ac* ω. 48 *tenuisque* ut uidetur P. 50 *ambitiosum* Jahn deleto u. 51; potius delenda uidentur *laqueo—mali*. 54 *nihil* S ω, *nil* P. 60 *que* P ς, *ue* ω. *maesta* P ς, *sana* G T U ς, *saeua* F O ς. 61 *quo. quom* Ribbeck probabiliter. 69 *deesset* P ς, *desit* ω. 80 *at serrano* P S, *et sarrano* ω. *saleio* S ς, *saleno* (i.e. *saleiio*) P, *salino* ω. 88 *largitus* G ς. *largitur* P ω. 89 *semestris* Salmasius. *uatum digitos* ω et ut uidetur S, *dig. uat.* ς, *gidos uastum* P Ar.

quod non dant proceres, dabit histrio. tu Camerinos
et Baream, tu nobilium magna atria curas?
praefectos Pelopea facit, Philomela tribunos.
haut tamen inuideas uati quem pulpita pascunt.
quis tibi Maecenas, quis nunc erit aut Proculeius
aut Fabius, quis Cotta iterum, quis Lentulus alter?
tum par ingenio pretium, tunc utile multis
pallere et uinum toto nescire Decembri.
Vester porro labor fecundior, historiarum
scriptores? perit hic plus temporis atque olei plus.
nullo quippe modo millensima pagina surgit
omnibus et crescit multa damnosa papyro:
sic ingens rerum numerus iubet atque operum lex.
quae tamen inde seges? terrae quis fructus apertae?
quis dabit historico quantum daret acta legenti?
'Sed genus ignauum, quod lecto gaudet et umbra.'
dic igitur quid causidicis ciuilia praestent
officia et magno comites in fasce libelli.
ipsi magna sonant, sed tum cum creditor audit
praecipue, uel si tetigit latus acrior illo
qui uenit ad dubium grandi cum codice nomen.
tunc inmensa caui spirant mendacia folles
conspuiturque sinus. ueram deprendere messem
si libet, hinc centum patrimonia causidicorum,
parte alia solum russati pone Lacernae.
consedere duces, surgis tu pallidus Aiax
dicturus dubia pro libertate bubulco
iudice. rumpe miser tensum iecur ut tibi lasso
figantur uirides, scalarum gloria, palmae.
quod uocis pretium? siccus petasunculus et uas
pelamydum aut ueteres, Maurorum epimenia, bulbi
aut uinum Tiberi deuectum, quinque lagonae.
si quater egisti, si contigit aureus unus,
inde cadunt partes ex foedere pragmaticorum.
Aemilio dabitur quantum licet, et melius nos
egimus. huius enim stat currus aeneus, alti
quadriiuges in uestibulis, atque ipse feroci
bellatore sedens curuatum hastile minatur
eminus et statua meditatur proelia lusca.
sic Pedo conturbat, Matho deficit, exitus hic est
Tongilii, magno cum rhinocerote lauari
qui solet et uexat lutulenta balnea turba
perque forum iuuenes longo premit assere Maedos
empturus pueros argentum murrina uillas;
spondet enim Tyrio stlattaria purpura filo.
et tamen est illis hoc utile. purpura uendit
causidicum, uendunt amethystina; conuenit illi
et strepitu et facie maioris uiuere census,
sed finem inpensae non seruat prodiga Roma.
fidimus eloquio? Ciceroni nemo ducentos
nunc dederit nummos nisi fulserit anulus ingens.
respicit haec primum qui litigat, an tibi serui
octo, decem comites, an post te sella, togati
ante pedes. ideo conducta Paulus agebat
sardonyche, atque ideo pluris quam Gallus agebat,
quam Basilus. rara in tenui facundia panno.
quando licet Basilo flentem producere matrem?
quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te
Gallia uel potius nutricula causidicorum
Africa, si placuit mercedem ponere linguae.
Declamare doces? o ferrea pectora Vetti,
cum perimit saeuos classis numerosa tyrannos.
nam quaecumque sedens modo legerat haec eadem stans
perferet atque eadem cantabit uersibus isdem.
occidit miseros crambe repetita magistros.
quis color et quod sit causae genus atque ubi summa
quaestio, quae ueniant diuersa parte sagittae,
nosse uolunt omnes, mercedem soluere nemo.
'Mercedem appellas? quid enim scio?' 'Culpa docentis
scilicet arguitur, quod laeuae parte mamillae
nil salit Arcadico iuueni, cuius mihi sexta
quaque die miserum dirus caput Hannibal inplet,
quidquid id est de quo deliberat, an petat urbem
a Cannis, an post nimbos et fulmina cautus
circumagat madidas a tempestate cohortes.
quantum uis stipulare et protinus accipe: quid do,
ut totiens illum pater audiat?' haec alii sex
uel plures uno conclamant ore sophistae
et ueras agitant lites raptore relicto;
fusa uenena silent, malus ingratusque maritus,
et quae iam ueteres sanant mortaria caecos.
ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra mouebunt
consilia, et uitae diuersum iter ingredietur,
ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra,
summula ne pereat qua uilis tessera uenit
frumenti; quippe haec merces lautissima. tempta
Chrysogonus quanti doceat uel Polio quanti
lautorum pueros: artem scindes Theodori.
balnea sescentis et pluris porticus in qua
gestetur dominus quotiens pluit: anne serenum
expectet spargatque luto iumenta recenti?
hic potius, namque hic mundae nitet ungula mulae.
parte alia longis Numidarum fulta columnis
surgat et algentem rapiat cenatio solem.
quanticumque domus, ueniet qui fercula docte
conponit, ueniet qui pulmentaria condit.
hos inter sumptus sestertia Quintiliano,
ut multum, duo sufficient: res nulla minoris
constabit patri quam filius. 'Vnde igitur tot
Quintilianus habet saltus?' exempla nouorum
fatorum transi: felix et pulcer et acer,
felix et sapiens et nobilis et generosus
adpositam nigrae lunam subtexit alutae,
felix orator quoque maximus et iaculator,
et si perfrixit, cantat bene. distat enim quae
sidera te excipiant modo primos incipientem
edere uagitus et adhuc a matre rubentem.
si Fortuna uolet, fies de rhetore consul;
si uolet haec eadem, fiet de consule rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quam
sidus et occulti miranda potentia fati?
seruis regna dabunt, captiuis fata triumphum.
felix ille tamen coruo quoque rarior albo.
paenituit multos uanae sterilisque cathedrae,
†sicut thresimachi probat exitus atque Secundi
Carrinatis: et hunc inopem uidistis, Athenae,
nil praeter gelidas ausae conferre cicutas.
di maiorum umbris tenuem et sine pondere terram
spirantisque crocos et in urna perpetuum uer,
qui praeceptorem sancti uoluere parentis
esse loco. metuens uirgae iam grandis Achilles
cantabat patriis in montibus et cui non tunc
eliceret risum citharoedi cauda magistri,

91 *baream* P S ς, *bareas* ω. 96 *tum* ex P. 99 *perit* P ς, *petit* ω. 100 *nullo quippe modo* P ς Seru. Aen. IV 98 schol. Luc. I 334, *namque oblita modi* ς. 105 *lecto* P ς, *tecto* ω. 106 *praestent* P ς, *praestant* ς. 108 *tunc* ς. 114 *lacernae* P S ς, *lacertae* ω Probus Vallae. 120 *aut* P ς, *et* ς. *maurorum* P ς, *afrorum* ω. 123 *ex* P ς, *in* ς. 124 *licet* P ς, *petet* ς, *libet* ς. 130 *Tongilii* G O, *Tongil** P, *Tongilli* ω p. 136 *illi* P ς, *illis* ω. 139 *fidimus eloquio* P ς Prisc. G. L. K. III, p. 329, *ut redeant ueteres* ω, cf. Mart. XI 5 5. 142 *post te* P ς, *posita* ω. 144 *gallus* P ς, *cossus* ω. 146 *producere* P ς, *deducere* ς. 149 *ponere* P Ar., *inponere* ω, *poscere* Buecheler. 151 *cui* Jahn. 154 *crambe* G sicut coni. Politianus, *cambre* ω, *crambre* P Ar. 156 *diuersa* ω, *diuersae* P ς, *diuersa e* ς. *parte* ω, *forte* P Ar., cf. XIII 136. 157 *nolunt* ω, *uelunt* P Ar., *uelint* Parisiensis 7906 et Pithoeus. 159 *leue* P Ar., *leua* ς Fulg. myth. II 6, *leua in* ς schol. Pers. II 53. 165 *accipere* P Ar. *quid* P ς Prisc. G. L. K. II, p. 387 et III, p. 275, *quod* ς. 166 *haec* P ς, *ast* ς. 167 *uel* P S, *et* ω. 175 *tempta* ω, *temptat* P S. 177 *scindes* Vossianus 64 man. 1 et Jahn, *scindens* P S ω. 181 del. Heinrich. 185 *componit* G T ς, *conponat* P ω. *condit* P ς, *condat* ς. 193 *ioculator* O ς. 198 *fiet* P ς, *fies* ω. 201 *triumphum* P ς, *triumphos* ω. 204 *thresimachi* (uel *tres-*) ω, *t**esymachi* (*hr* postea) A, *t* in initio seruauit S, *****simachi* P, *lysimachi* p ς, *thrasymachi* ς, *Tharsymachi* Ritschl. 208 *spirantesque* ω (*-tisque* Jahn), *spirandisque* P S.

sed Rufum atque alios caedit sua quemque iuuentus,
Rufum, quem totiens Ciceronem Allobroga dixit.
  Quis gremio Celadi doctique Palaemonis adfert
quantum grammaticus meruit labor? et tamen ex hoc,
quodcumque est, minus est autem quam rhetoris aera,
discipuli custos praemordet acoenonoetus
et qui dispensat frangit sibi. cede, Palaemon,
et patere inde aliquid decrescere, non aliter quam
institor hibernae tegetis niueique cadurci,
dummodo non pereat mediae quod noctis ab hora
sedisti, qua nemo faber, qua nemo sederet
qui docet obliquo lanam deducere ferro;
dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas,
quot stabant pueri, cum totus decolor esset
Flaccus et haereret nigro fuligo Maroni.
rara tamen merces quae cognitione tribuni
non egeat. sed uos saeuas inponite leges,
ut praeceptori uerborum regula constet,
ut legat historias, auctores nouerit omnes
tamquam ungues digitosque suos, ut forte rogatus,
dum petit aut thermas aut Phoebi balnea, dicat
nutricem Anchisae, nomen patriamque nouercae
Anchemoli, dicat quot Acestes uixerit annis,
quot Siculi Phrygibus uini donauerit urnas.
exigite ut mores teneros ceu pollice ducat,
ut si quis cera uoltum facit; exigite ut sit
et pater ipsius coetus, ne turpia ludant,
ne faciant uicibus: non est leue tot puerorum
obseruare manus oculosque in fine trementis.
'Haec' inquit 'cura; sed, cum se uerterit annus,
accipe, uictori populus quod postulat, aurum.'

SATVRA VIII

Stemmata quid faciunt, quid prodest, Pontice, longo
sanguine censeri, pictos ostendere uultus
maiorum et stantis in curribus Aemilianos
et Curios iam dimidios umeroque minorem
Coruinum et Galbam auriculis nasoque carentem,
quis fructus generis tabula iactare capaci
. . . posse ac multa contingere uirga
fumosos equitum cum dictatore magistros,
si coram Lepidis male uiuitur? effigies quo
tot bellatorum, si luditur alea pernox
ante Numantinos, si dormire incipis ortu
Luciferi, quo signa duces et castra mouebant?
cur Allobrogicis et magna gaudeat ara
natus in Herculeo Fabius lare, si cupidus, si
uanus et Euganea quantumuis mollior agna,
si tenerum attritus Catinensi pumice lumbum
squalentis traducit auos emptorque ueneni
frangenda miseram funestat imagine gentem?
tota licet ueteres exornent undique cerae
atria, nobilitas sola est atque unica uirtus.
Paulus uel Cossus uel Drusus moribus esto;
hos ante effigies maiorum pone tuorum;
praecedant ipsas illi te consule uirgas.
prima mihi debes animi bona. sanctus haberi
iustitiaeque tenax factis dictisque mereris?
agnosco procerem. salue, Gaetulice, seu tu
Silanus: quocumque alto de sanguine rarus
ciuis et egregius patriae contingis ouanti,
exclamare libet populus quod clamat Osiri
inuento. quis enim generosum dixerit hunc qui
indignus genere et praeclaro nomine tantum
insignis? nanum cuiusdam Atlanta uocamus,
Aethiopem Cycnum, prauam extortamque puellam
Europen; canibus pigris scabieque uetusta
leuibus et siccae lambentibus ora lucernae
nomen erit pardus tigris leo, si quid adhuc est
quod fremat in terris uiolentius. ergo cauebis
et metues ne tu sic Creticus aut Camerinus.
  His ego quem monui? tecum est mihi sermo, Rubelli
Blande. tumes alto Drusorum stemmate, tamquam
feceris ipse aliquid propter quod nobilis esses,
ut te conciperet quae sanguine fulget Iuli,
non quae uentoso conducta sub aggere texit.
'Vos humiles' inquis 'uolgi pars ultima nostri,
quorum nemo queat patriam monstrare parentis,
ast ego Cecropides.' uiuas et originis huius
gaudia longa feras. tamen ima plebe Quiritem
facundum inuenies, solet hic defendere causas
nobilis indocti: ueniet de plebe togata
qui iuris nodos et legum aenigmata soluat;
hinc petit Euphraten iuuenis domitique Bataui
custodes aquilas armis industrius: at tu
nil nisi Cecropides truncoque simillimus Hermae.
nullo quippe alio uincis discrimine quam quod
illi marmoreum caput est, tua uiuit imago.
dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
quis generosa putet nisi fortia. nempe uolucrem
sic laudamus equum, facili cui plurima palma
feruet et exultat rauco uictoria Circo;
nobilis hic, quocumque uenit de gramine, cuius
clara fuga ante alios et primus in aequore puluis.
sed uenale pecus Coryphaei posteritas et
Hirpini, si rara iugo uictoria sedit;
nil ibi maiorum respectus, gratia nulla
umbrarum; dominos pretiis mutare iubentur
exiguis, trito et ducunt epiraedia collo
segnipedes dignique molam uersare nepotes.
ergo ut miremur te, non tua, priuum aliquid da,
quod possim titulis incidere praeter honores
quos illis damus ac dedimus quibus omnia debes.
  Haec satis ad iuuenem quem nobis fama superbum
tradit et inflatum plenumque Nerone propinquo;
rarus enim ferme sensus communis in illa
fortuna. sed te censeri laude tuorum,
Pontice, noluerim sic ut nihil ipse futurae
laudis agas. miserum est aliorum incumbere famae,
ne conlapsa ruant subductis tecta columnis,
stratus humi palmes uiduas desideret ulmos.
esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
integer; ambiguae si quando citabere testis
incertaeque rei, Phalaris licet imperet ut sis
falsus et admoto dictet periuria tauro,
summum crede nefas animam praeferre pudori
et propter uitam uiuendi perdere causas.
dignus morte perit, cenet licet ostrea centum
Gaurana et Cosmi toto mergatur aeno.

214 *quem* P ς, *qui* ω. 215 *celadi* P ς, *enceladi* ω. 217 *autem* om. P ς. 218 *acoenonoetus* P S ς, *acoenonetos* U et Grangaeus, *acoenetus* ς, *acoenetus ipse* ς. 219 *frangit* F G U, *frangat* A ς, hoc corr. in illud P, *franget* ς. 223 *sederet* P, *sedebit* ς, *sedebat* ς. 234 *patriaeque* P S. 235 *Anchemoli* ς, *Anchemori* G U, *Archemoli* O ς, *Archemori* P S ς. *annis* P S, *annos* ω. 236 *siculi* P ς, *siculis* ς, *siculus* ς. 240 et 241 'Iuuenalis non sunt' Valla, *oculos—trementis* testantur Seru. buc. III 8 schol. Pers. I 18. 242 *cura sed* G ς, *curas et* P ω, *cures et* ς, *cura et* Burneianus 192, fort. *cures; at.* VIII 2 *uultus* om. P. 4 *humeroque* ς, *umerosque* P ς, *nasumque* ω. 5 *Coruinum* P ς, *Coruini* ω. 7 om. ω, habet P et ς, hi partim post u. 5 positum, ultima uerba interpretatur Σ. in principio *Coruinum* P ς, *Fabricium* ς, *nomina tot* Withof, scribendum uidetur *pontifices*. *posse ac* Withof, *posthac* P ς, *post haec* ς. 8 *fumosos* P ς, *famosos* ω. 11 *ortu* P, *ortus* ω. 17 *traducit* P S ς, *producit* ω, *producat* ς. 19 *tot licet*** P. 27 *alto* H. Richards, *alio* P ω, cf. Verg. Aen. IV 230. 33 *prauam* F G T U et (*ra* in litura) P, *paruam* ς. 37 *fremat* P ς, *fremit* ς. 38 *sic* H. Iunius, *si* P ut uidetur, *sis* ω. 40 *stemmate* P ς, *sanguine* ς. 49 *ueniet* P ς, *uenit et* A L U ς. *plebe* P ς, *gente* ς, scribendum uidetur *pube*, cf. 256. 51 *hinc* G U sicut coni. Weidner, *hic* P ω. 57 *putet* P ς, *putat* ς. 60 *germine* 'sunt qui legant' Valla. 62 *coryphaei* Σ G et ex corr. U, *cory*e** P, *corythae* ω p. 66 *trito et* ς, *et trito* P ς, *tritoque* ς, *trito* ς. 67 *nepotes* P ς, *nepotis* ς. 68 *priuum* Salmasius, *primum* P ω. 72 *plenumque* ω, *plerumque* P ς. 78 *humi. ubi* flor. Sang. *desideret* F G U sicut coni. Beer, *desiderat* P ς, *discinderet* in marg. P uel p. 86 *cosmo* P S.

expectata diu tandem prouincia cum te
rectorem accipiet, pone irae frena modumque,
pone et auaritiae, miserere inopum sociorum:
ossa uides rerum uacuis exucta medullis.
respice quid moneant leges, quid curia mandet,
praemia quanta bonos maneant, quam fulmine iusto
et Capito et Tutor ruerint damnante senatu
piratae Cilicum. sed quid damnatio confert?
praeconem, Chaerippe, tuis circumspice pannis,
cum Pansa eripiat quidquid tibi Natta reliquit,
iamque tace: furor est post omnia perdere naulum.
non idem gemitus olim neque uulnus erat par
damnorum sociis florentibus et modo uictis.
plena domus tunc omnis, et ingens stabat aceruus
nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa,
et cum Parrhasii tabulis signisque Myronis
Phidiacum uiuebat ebur, nec non Polycliti
multus ubique labor, rarae sine Mentore mensae.
†inde Dolabella atque hinc Antonius, inde
sacrilegus Verres referebant nauibus altis
occulta spolia et plures de pace triumphos.
nunc sociis iuga pauca boum, grex paruus equarum,
et pater armenti capto eripietur agello,
ipsi deinde Lares, si quod spectabile signum,
si quis in aedicula deus unicus. haec etenim sunt
†pro summis nam sunt haec maxima despicias tu
forsitan. inbellis Rhodios unctamque Corinthon
despicias merito: quid resinata iuuentus
cruraque totius facient tibi leuia gentis?
horrida uitanda est Hispania, Gallicus axis
Illyricumque latus; parce et messoribus illis
qui saturant urbem Circo scaenaeque uacantem;
quanta autem inde feres tam dirae praemia culpae,
cum tenuis nuper Marius discinxerit Afros?
curandum in primis ne magna iniuria fiat
fortibus et miseris. tollas licet omne quod usquam est
auri atque argenti, scutum gladiumque relinques
et iaculum et galeam; spoliatis arma supersunt.
quod modo proposui, non est sententia, uerum est;
credite me uobis folium recitare Sibyllae.
si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
uendit acersecomes, si nullum in coniuge crimen,
nec per conuentus et cuncta per oppida curuis
unguibus ire parat nummos raptura Celaeno,
tum licet a Pico numeres genus, altaque si te
nomina delectant omnem Titanida pugnam
inter maiores ipsumque Promethea ponas;
de quocumque uoles proauum tibi sumito libro.
quod si praecipitem rapit ambitio atque libido,
si frangis uirgas sociorum in sanguine, si te
delectant hebetes lasso lictore secures,
incipit ipsorum contra te stare parentum
nobilitas claramque facem praeferre pudendis.
omne animi uitium tanto conspectius in se
crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.
quo mihi te, solitum falsas signare tabellas,
in templis quae fecit auus statuamque parentis
ante triumphalem? quo, si nocturnus adulter
tempora Santonico uelas adoperta cucullo?
Praeter maiorum cineres atque ossa uolucri
carpento rapitur pinguis Lateranus, et ipse,
ipse rotam adstringit sufflamine mulio consul,
nocte quidem; sed Luna uidet, sed sidera testes
intendunt oculos. finitum tempus honoris
cum fuerit, clara Lateranus luce flagellum
sumet et occursum numquam trepidabit amici
iam senis ac uirga prior annuet atque maniplos
soluet et infundet iumentis hordea lassis.
interea, dum lanatas robumque iuuencum
more Numae caedit, Iouis ante altaria iurat
solam Eponam et facies olida ad praesepia pictas.
sed, cum peruigiles placet instaurare popinas,
obuius adsiduo Syrophoenix udus amomo
currit, Idymaeae Syrophoenix incola portae
hospitis adfectu dominum regemque salutat
et cum uenali Cyane succincta lagona.
defensor culpae dicit mihi 'Fecimus et nos
haec iuuenes.' esto, desisti nempe nec ultra
fouisti errorem. breue sit quod turpiter audes;
quaedam cum prima resecentur crimina barba.
indulge ueniam pueris: Lateranus ad illos
thermarum calices inscriptaque lintea uadit
maturus bello Armeniae Syriaeque tuendis
amnibus et Rheno atque Histro. praestare Neronem
securum ualet haec aetas. mitte Ostia, Caesar,
mitte, sed in magna legatum quaere popina:
inuenies aliquo cum percussore iacentem,
permixtum nautis et furibus ac fugitiuis,
inter carnifices et fabros sandapilarum
et resupinati cessantia tympana Galli.
aequa ibi libertas, communia pocula, lectus
non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
quid facias talem sortitus, Pontice, seruum?
nempe in Lucanos aut Tusca ergastula mittas.
at uos, Troiugenae, uobis ignoscitis, et quae
turpia cerdoni Volesos Brutumque decebunt.
Quid si numquam adeo foedis adeoque pudendis
utimur exemplis ut non peiora supersint?
consumptis opibus uocem, Damasippe, locasti
sipario, clamosum ageres ut Phasma Catulli.
Laureolum uelox etiam bene Lentulus egit,
iudice me dignus uera cruce. nec tamen ipsi
ignoscas populo: populi frons durior huius,
qui sedet et spectat triscurria patriciorum,
planipedes audit Fabios, ridere potest qui
Mamercorum alapas. quanti sua funera uendant,
quid refert? uendunt nullo cogente Nerone,
nec dubitant celsi praetoris uendere ludis.
finge tamen gladios inde atque hinc pulpita poni,
quid satius? mortem sic quisquam exhorruit, ut sit
zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
res haut mira tamen citharoedo principe mimus
nobilis. haec ultra quid erit nisi ludus? et illic
dedecus urbis habes, nec murmillonis in armis
nec clipeo Gracchum pugnantem aut falce supina,

88 *accipiet* ω, *accipiat* P ς. 90 *rerum* P ς, *regum* ς. *exucta* P ς, *exuta* ς, *exusta* ς, *exhausta* ς, *exsicca* ς. 93 *tutor* ω Σ, *numitor* P S ς ex Verg. Aen. VI 768 ut suspicatur Hosius. 96 *nata relinquid* P. 98 *neque* P ς, *nec* ω. 100 *aceruos* cod. Brit. Mus. 30861 et Harleianus 3872. 105 *Dolabellae* Ruperti. *hinc* P ω, ***hinc* cod. Brit. Mus. 30861, *dehinc* Lachmann, *hinc atque hinc* Weidner. 109 *eripietur* ω p, *eripientur* G, *eripiu*** P, *eripiantur* ς. 111 et 112 del. Manso. 112 *nam. iam* Buecheler, scribendum uidetur *pro summis.* <*quis*> *sunt haec maxima, despicias tu | forsitan.* 123 *relinques* ω, *relinquas* S T et ut uidetur P, *relinquens* ς p. 124 del. Lachmann, recte ut uidetur. *iaculum* P, *iacula* ω. 125 *uerum est* P ς, *uerum* ς. 131 *tum* L O T ς, *tu* P S ς, *tunc* ς. 133 *ponas* A L, *po*nas* P, *penas* flor. Sang., *pingas* ω. 134 melius abesset. 135 *ambitio* P ς, *ambitus* ω. 142 interpunxi. 147 *lateranus* S G U ς et sub ras. P, *damasippus* ω, utrumque agnoscit Σ; similis uariatio uu. 151 et 167, cuius causa apparet u. 185. 148 *sufflamine mulio consul* G U flor. Sang., 'Iuuenalis correpte *mulio consul*' G. L. K. VI, p. 231, *sufflamine multo consul* Vaticanus 2810 ς, *consul* ceteris erasis P glossemate supra scr. 'sicut agaso,' *multo sufflamine consul* ω p, *consul sufflamine multo* ς. 152 *numquam* P ς, *nusquam* ς. 155 *robumque* S flor. Sang. et (*rob* eras.) P, *rubumque* G U, *probumque* F, *toruumque* ω p. 157 *eponam* P S Σ ς, *yponam* ω. 159–161 uitium traxerunt. 159 *udus* ω, *unctus* A ς et (*unc* in ras.) P. 160 del. Jahn. *Petrae* Froehner. 162 *cyanis* P prim. ut uidetur. 163 *dicit* ω, *dicet* T ς, de P ambigitur. 166 *resecantur* ς. 168 *scriptaque* P ς. 174 *et* P ς, *aut* ς. *ac* P ς, *aut* ς. 175 *sandapilarum, sandaliorum, sardanapallos* agnoscit Σ. 179 *regule* G U, utrumque agnoscit Valla. 182 *uolesos* ω, *uolsos* P, *uolusos* ς. *brutumque* ω p, *rut*umque* P, *rutilumque* ς, *rutulumque* ς, cf. Verg. Aen. XI 463 sq. 183 *quid* ω, *quod* P ς. 194 del. Ruperti. 195 *poni* P, *pone* ω. 196 *sic* O ς, *si* P ω. 198 *mimus* Σ G U, item P sed aut *imu* aut *mus* in ras., *natus* ω. 201 *pugn. aut* P ς, *aut pugn.* ς.

damnat enim tales habitus, sed damnat et odit,
nec galea faciem abscondit, mouet ecce tridentem,
postquam uibrata pendentia retia dextra
nequiquam effudit, nudum ad spectacula uoltum
erigit et tota fugit agnoscendus harena.
credamus tunicae, de faucibus aurea cum se
porrigat et longo iactetur spira galero.
ergo ignominiam grauiorem pertulit omni
uulnere cum Graccho iussus pugnare secutor.
Libera si dentur populo suffragia, quis tam
perditus ut dubitet Senecam praeferre Neroni?
cuius supplicio non debuit una parari
simia nec serpens unus nec culleus unus.
par Agamemnonidae crimen, sed causa facit rem
dissimilem. quippe ille deis auctoribus ultor
patris erat caesi media inter pocula, sed nec
Electrae iugulo se polluit aut Spartani
sanguine coniugii, nullis aconita propinquis
miscuit, in scaena numquam cantauit Orestes,
Troica non scripsit. quid enim Verginius armis
debuit ulcisci magis aut cum Vindice Galba,
quod Nero tam saeua crudaque tyrannide fecit?
haec opera atque hae sunt generosi principis artes,
gaudentis foedo peregrina ad pulpita cantu
prostitui Graiaeque apium meruisse coronae.
maiorum effigies habeant insignia uocis,
ante pedes Domiti longum tu pone Thyestae
syrma uel Antigones aut personam Melanippes,
et de marmoreo citharam suspende colosso.
Quid, Catilina, tuis natalibus atque Cethegi
inueniet quisquam sublimius? arma tamen uos
nocturna et flammas domibus templisque paratis
ut bracatorum pueri Senonumque minores,
ausi quod liceat tunica punire molesta.
sed uigilat consul uexillaque uestra coercet;
hic nouus Arpinas, ignobilis et modo Romae
municipalis eques, galeatum ponit ubique
praesidium attonitis et in omni monte laborat.
tantum igitur muros intra toga contulit illi
†nominis ac tituli, quantum in Leucade, quantum
Thessaliae campis Octauius abstulit udo
caedibus adsiduis gladio; sed Roma parentem,
Roma patrem patriae Ciceronem libera dixit.
Arpinas alius Volscorum in monte solebat
poscere mercedes alieno lassus aratro,
nodosam post haec frangebat uertice uitem,
si lentus pigra muniret castra dolabra;
hic tamen et Cimbros et summa pericula rerum
excipit et solus trepidantem protegit urbem,
atque ideo, postquam ad Cimbros stragemque uolabant
qui numquam attigerant maiora cadauera corui,
nobilis ornatur lauro collega secunda.
plebeiae Deciorum animae, plebeia fuerunt
nomina; pro totis legionibus hi tamen et pro
omnibus auxiliis atque omni pube Latina
sufficiunt dis infernis Terraeque parenti.
[pluris enim Decii quam quae seruantur ab illis.]
ancilla natus trabeam et diadema Quirini
et fasces meruit, regum ultimus ille bonorum.
prodita laxabant portarum claustra tyrannis
exulibus iuuenes ipsius consulis et quos
magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
quod miraretur cum Coclite Mucius et quae
imperii fines Tiberinum uirgo natauit:
occulta ad patres produxit crimina seruus
matronis lugendus; at illos uerbera iustis
adficiunt poenis et legum prima securis.
Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Aeacidae similis Vulcaniaque arma capessas,
quam te Thersitae similem producat Achilles.
et tamen, ut longe repetas longeque reuoluas
nomen, ab infami gentem deducis asylo;
maiorum primus, quisquis fuit ille, tuorum
aut pastor fuit aut illud quod dicere nolo.

SATVRA IX

Scire uelim, quare totiens mihi, Naeuo'e, tristis
occurras fronte obducta ceu Marsya uictus.
quid tibi cum uultu, qualem deprensus habebat
Rauola, dum Rhodopes uda terit inguina barba,
nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo?
non erit hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem usuram praestare paratus
circumit et fatuos non inuenit. unde repente
tot rugae? certe modico contentus agebas
uernam equitem, conuiua ioco mordente facetus
et salibus uehemens intra pomeria natis.
omnia nunc contra: uultus grauis, horrida siccae
silua comae, nullus tota nitor in cute, qualem
Bruttia praestabat calidi tibi fascia uisci,
sed fruticante pilo neglecta et squalida crura.
quid macies aegri ueteris, quem tempore longo
torret quarta dies olimque domestica febris?
deprendas animi tormenta latentis in aegro
corpore, deprendas et gaudia; sumit utrumque
inde habitum facies. igitur flexisse uideris
propositum et uitae contrarius ire priori.
nuper enim, ut repeto, fanum Isidis et Ganymedem
Pacis et aduectae secreta Palatia matris
et Cererem (nam quo non prostat femina templo?)
notior Aufidio moechus scelerare solebas,
quodque taces, ipsos etiam inclinare maritos.
'Vtile et hoc multis uitae genus, at mihi nullum
inde operae pretium. pingues aliquando lacernas,
munimenta togae, duri crassique coloris
et male percussas textoris pectine Galli
accipimus, tenue argentum uenaeque secundae.
fata regunt homines, fatum est et partibus illis
quas sinus abscondit. nam, si tibi sidera cessant,
nil faciet longi mensura incognita nerui,
quamuis te nudum spumanti Virro labello
uiderit et blandae adsidue densaeque tabellae
sollicitent, αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα κίναιδος.
quod tamen ulterius monstrum quam mollis auarus?
"Haec tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.'
computat et ceuet. ponatur calculus, adsint
cum tabula pueri; numera sestertia quinque
omnibus in rebus, numerentur deinde labores.
an facile et pronum est agere intra uiscera penem
legitimum atque illic hesternae occurrere cenae?
seruus erit minus ille miser qui foderit agrum
quam dominum. sed tu sane tenerum et puerum te
et pulchrum et dignum cyatho caeloque putabas.

202 *sed* P ς, *et* ω. uersum del. Ruperti, uerba *sed damnat—abscondit* Hermann, scribendum uidetur *habitus: mouet ecce tridentem.* | *nec galea faciem abscondit, sed damnat et odit:* | *postquam* etc. **203** *faciem* P ς, *frontem* ς. **221** *uirgilius* P S. **223** melius abesset. *quod* Peyrared, *quid* P ω. **224** *hae sunt* P ς, *haec sunt* U, *illae sunt* F, *illae* ς. **225** *cantu* P ς Prisc. G. L. K. II, p. 419, *saltu* ω. **229** *antigones* ω, *antigonae* P ς. *aut* Hermann, *tu* ω, om. P. *melanippes* ς, *menalippes* ω, *menalippe* P. **233** *paratis* P ς, *parastis* ω. **239** *monte* S Σ F G et sub ras. P, *mente* U, *gente* ω, praeterea *ponte* Σ, cf. Val. Fl. I 14, Stat. silu. IV 5 33. **241** *in* P S ς, *non* ω, *sibi* Jahn. **245** *uulscorum* ς. **256** *pulc* P S ς, *plebe* ς. **258** del. Dobree. *qui* ς. *seruatur* Σ. **266** *produxit* P ς, *eduxit* ω. **270** *uulcaniaque* ω, *uolcani* G, *uulcanique* P ς. **IX 4** et **5** interpunxi. **5** del. Guietus, habet Seru. georg. III 360 et Aen. VII 115. **6** *erit* P S ς, *erat* ω. **14** *Bruttia p. calida tibi* (in uersu inter 11 et 12 iterato) G U, *Brustia p. calidi circum* P, *p. calidi circumlita* ω. **15** *fruticante* ω Prisc. G. L. K. II, p. 433, *fructificante* P S ς. **25** *scelerare* P, *celebrare* ω. **26** *quodque taces* P S ς, *quodque taceo* U, *quod taceo atque* ς. **33** *cessant* P ς, *cessent* ω. **36** *assidue* A ς, *adsiduae* P ω. **37** recte U praeter αναρσ, quod corr. ς, consimilia G, εφεδκετει αναγασιναιδος P, peiora ω. **38** *quid* flor. Sang. **40-150** om. F. **40** *et ceuet* G U, erasus P, *ceuet* S, *atque ceuet* ς, *atque cauet* ω p. **41** *numeras* P. **46** *quam* P ς, *non* ς. *tenerum* P S ς, *tener* ς.

nos humili adseculae, uos indulgebitis umquam
cultori, iam nec morbo donare parati?
en cui tu uiridem umbellam, cui sucina mittas
grandia, natalis quotiens redit aut madidum uer
incipit et strata positus longaque cathedra
munera femineis tractat secreta kalendis.
dic, passer, cui tot montis, tot praedia seruas
Apula, tot miluos intra tua pascua lassas?
te Trifolinus ager fecundis uitibus implet
suspectumque iugum Cumis et Gaurus inanis,
(nam quis plura linit uicturo dolia musto?)
quantum erat exhausti lumbos donare clientis
iugeribus paucis? meliusne hic rusticus infans †
cum matre et casulis et conlusore catello
cymbala pulsantis legatum fiet amici?
"Improbus es cum poscis" ait. sed pensio clamat
"Posce," sed appellat puer unicus ut Polyphemi
lata acies per quam sollers euasit Vlixes.
alter emendus erit (namque hic non sufficit), ambo
pascendi. quid agam bruma spirante? quid, oro,
quid dicam scapulis puerorum Aquilone Decembri
et pedibus? "Durate atque expectate cicadas"?
uerum, ut dissimules, ut mittas cetera, quanto
metiris pretio quod, ni tibi deditus essem
deuotusque cliens, uxor tua uirgo maneret?
scis certe quibus ista modis, quam saepe rogaris
et quae pollicitus. fugientem saepe puellam
amplexu rapui; tabulas quoque ruperat et iam
signabat: tota uix hoc ego nocte redemi
te plorante foris; testis mihi lectulus et tu
ad quem peruenit lecti sonus et dominae uox.
instabile ac dirimi coeptum et iam paene solutum
coniugium in multis domibus seruauit adulter.
quo te circumagas? quae prima aut ultima ponas?
nullum ergo meritum est, ingrate ac perfide, nullum
quod tibi filiolus uel filia nascitur ex me?
tollis enim et libris actorum spargere gaudes
argumenta uiri. foribus suspende coronas:
iam pater es; dedimus quod famae opponere possis.
iura parentis habes, propter me scriberis heres,
legatum omne capis nec non et dulce caducum.
commoda praeterea iungentur multa caducis,
si numerum, si tres impleuero.' iusta doloris,
Naeuole, causa tui; contra tamen ille quid adfert?
'Neglegit atque alium bipedem sibi quaerit asellum.
haec soli commissa tibi celare memento
et tacitus nostras intra te fige querellas,
nam res mortifera est inimicus pumice leuis.
qui modo secretum commiserat, ardet et odit
tamquam prodiderim quidquid scio. sumere ferrum,
fuste aperire caput, candelam adponere ualuis
non dubitat. nec contemnas aut despicias quod
his opibus numquam cara est annona ueneni.
ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.'
O Corydon, Corydon, secretum diuitis ullum
esse putas? serui ut taceant, iumenta loquentur
et canis et postes et marmora. claude fenestras,
uela tegant rimas, iunge ostia, tollite lumen,
e medio fac eant omnes, prope nemo recumbat:
quod tamen ad cantum galli facit ille secundi
proximus ante diem caupo sciet, audiet et quae
finxerunt pariter libarius archimagiri
carptores. quod enim dubitant componere crimen
in dominos, quotiens rumoribus ulciscuntur
baltea? nec derit qui te per compita quaerat
nolentem et miseram uinosus inebriet aurem.
illos ergo roges quidquid paulo ante petebas
a nobis, taceant illi. sed prodere malunt
arcanum, quam subrepti potare Falerni,
pro populo faciens quantum Saufeia bibebat.
†uiuendum recte, cum propter plurima, tunc his
[idcirco ut possis linguam contemnere serui.]
praecipue causis, ut linguas mancipiorum
contemnas; nam lingua mali pars pessima serui.
deterior tamen hic qui liber non erit illis,
quorum animas et farre suo custodit et aere.
'Vtile consilium modo. sed commune, dedisti.
nunc mihi quid suades post damnum temporis et spes
deceptas? festinat enim decurrere, uelox
flosculus, angustae miseraeque breuissima uitae
portio; dum bibimus, dum serta unguenta puellas
poscimus, obrepit non intellecta senectus.'
Ne trepida, numquam pathicus tibi derit amicus
stantibus et saluis his collibus: undique ad illos
conueniunt et carpentis et nauibus omnes
qui digito scalpunt uno caput. altera maior
spes superest: [tu tantum erucis inprime dentem]
gratus eris, tu tantum erucis inprime dentem.
'Haec exempla para felicibus; at mea Clotho
et Lachesis gaudent, si pascitur inguine uenter.
o parui nostrique Lares, quos ture minuto
aut farre et tenui soleo exorare corona,
quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus
a tegete et baculo? uiginti milia faenus
pigneribus positis, argenti uascula puri,
sed quae Fabricius censor notet, et duo fortes
de grege Moesorum, qui me ceruice locata
securum iubeant clamoso insistere Circo;
sit mihi praeterea curuus caelator, et alter
qui multas facies pingit cito; sufficiunt haec.
quando ego pauper ero? uotum miserabile, nec spes
his saltem; nam cum pro me Fortuna uocatur
adfixit ceras illa de naue petitas,
quae Siculos cantus effugit remige surdo.

50 *en cui tu* ω, *incultu* P S. **53** *tractat* P ς Seru. Aen. VIII 638, *tractas* ω. **54** *cui praedia* O T ς. **55** *lassas* G U sicut coni. Haupt, *lassos* P S ω. **60** *ne hic* P ω, *nec hic* A L, *nc* ς, scribendum uidetur *nunc*. **62** *legatum* P ς, *legatus* ω. **63** *est* P S. *poscis* P ς, *poscit* ς. *ais* ς. **68** *puerorum* P ς, *seruorum* ω. *aquilone* P ς, *mense* ς. **74** *saepe*. fort. *nempe*. **79** et **80** del. Pinzger. **82** *nullum* in fine om. P, *auare* ς. **84** *titulis actorum* Seru. georg. II 502. **89** *iungentur* P ς, *iunguntur* ς. **92** *neclegit* S G. **96** *commiserat* P. **97** *ferrum* om. P. **99** *quod* om. P. **100** *cara est* Σ G, *cara**** P, *caras* U, *careas* ω p. **103** *loquentur* ω et (*e* in ras.) P, *loquuntur* ς. **105** *tollito* G T U ς fort. recte. **106** *face eant* Haupt, *taceant* P, *clament* ω. **107** *secundum* ς. **109** *libarius* aliquis a Plathnero in lectionibus Iun. anno 1637 scriptis commemoratus, *librarius* P ω. **117** *saufeia* P ς, *laufeia* ς, *laufela* ς, *laufella* L corr. et Burneianus 192, i.e. *Saufeiia*. **118** *recte* ω, *recte est* P ς, *est recte* ς. *tunc his* O T ς, *tunc est* P ς, *tune* ς, *tum his* ς, scribendum uidetur *tum est his*. **119** del. Pithoeus, hic ponunt P ς, post **123** ω. **120** *caue sis* Lachmann. **121** *nam* ω, *nec* P. **122** *nouerit illos* P ς. **132** *conueniunt* ω schol. Luc. VII 726, *conuenient* P Σ ς, cf. Tac. ann. XV 44 4. **134** scribendum uidetur *spes superest: <turbae, quam cernis crescere, molli>* | *gratus eris, tu* etc., 'multos inberbes habes tibi crescentes' Σ sententiam non assecutus. **134ᵃ** habent P A, om. ω. *erucis* A, *faucis* P. **136** *gaudent* ω, *gaude** P, *gaudet* p. **139** *fiam aliquid quod* P. **143** *mysorum* P. *locata*** P, *locatum* Heinrich. **146** *pingit* P, *pingat* ω. **148** *uocatur* P ς, *rogatur* ω. **149** *adfixit* P ς, *adfigit* ω. **150** *et fugit* P, *efugit* A.

LIBER QVARTVS

SATVRA X

Omnibus in terris quae sunt a Gadibus usque
Auroram et Gangen pauci dinoscere possunt
uera bona atque illis multum diuersa, remota
erroris nebula. quid enim ratione timemus
aut cupimus? quid tam dextro pede concipis ut te
conatus non paeniteat uotique peracti?
euertere domos totas optantibus ipsis
di faciles. nocitura toga, nocitura petuntur
militia; torrens dicendi copia multis
et sua mortifera est facundia; uiribus ille
confisus periit admirandisque lacertis;
sed plures nimia congesta pecunia cura
strangulat et cuncta exuperans patrimonia census
quanto delphinis ballaena Britannica maior.
temporibus diris igitur iussuque Neronis
Longinum et magnos Senecae praediuitis hortos
clausit et egregias Lateranorum obsidet aedes
tota cohors: rarus uenit in cenacula miles.
pauca licet portes argenti uascula puri
nocte iter ingressus, gladium contumque timebis
et mota ad lunam trepidabis harundinis umbra:
cantabit uacuus coram latrone uiator.
prima fere uota et cunctis notissima templis
diuitiae, crescant ut opes, ut maxima toto
nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur
fictilibus: tunc illa time cum pocula sumes
gemmata et lato Setinum ardebit in auro.
iamne igitur laudas quod de sapientibus alter
ridebat, quotiens de limine mouerat unum
protuleratque pedem, flebat contrarius auctor?
sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
mirandum est unde ille oculis suffecerit umor.
perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quamquam non essent urbibus illis
praetextae trabeae fasces lectica tribunal.
quid si uidisset praetorem curribus altis
extantem et medii sublimem puluere Circi
in tunica Iouis et pictae Sarrana ferentem
ex umeris aulaea togae magnaeque coronae
tantum orbem quanto ceruix non sufficit ulla?
quippe tenet sudans hanc publicus et, sibi consul
ne placeat, curru seruus portatur eodem.
da nunc et uolucrem, sceptro quae surgit eburno,
illinc cornicines, hinc praecedentia longi
agminis officia et niueos ad frena Quirites,
defossa in loculos quos sportula fecit amicos.
tum quoque materiam risus inuenit ad omnis
occursus hominum, cuius prudentia monstrat
summos posse uiros et magna exempla daturos
ueruecum in patria crassoque sub aere nasci.
ridebat curas nec non et gaudia uulgi,
interdum et lacrimas, cum Fortunae ipse minaci
mandaret laqueum mediumque ostenderet unguem.
  Ergo superuacua aut *quae* perniciosa petuntur?
propter quae fas est genua incerare deorum?
  Quosdam praecipitat subiecta potentia magnae
inuidiae, mergit longa atque insignis honorum
pagina. descendunt statuae restemque secuntur,
ipsas deinde rotas bigarum inpacta securis
caedit et inmeritis franguntur crura caballis;
iam strident ignes, iam follibus atque caminis
ardet adoratum populo caput et crepat ingens
Seianus, deinde ex facie toto orbe secunda
fiunt urceoli pelues sartago matellae.
pone domi laurus, duc in Capitolia magnum
cretatumque bouem: Seianus ducitur unco
spectandus; gaudent omnes. 'Quae labra, quis illi
uultus erat! numquam, si quid mihi credis, amaui
hunc hominem.' 'Sed quo cecidit sub crimine? quisnam
delator quibus indicibus, quo teste probauit?'
'Nil horum: uerbosa et grandis epistula uenit
a Capreis.' 'Bene habet, nil plus interrogo.' sed quid
turba Remi? sequitur fortunam, ut semper, et odit
damnatos. idem populus, si Nortia Tusco
fauisset, si oppressa foret secura senectus
principis, hac ipsa Seianum diceret hora
Augustum. iam pridem, ex quo suffragia nulli
uendimus, effudit curas; nam qui dabat olim
imperium fasces legiones omnia nunc se
continet atque duas tantum res anxius optat,
panem et Circenses. 'Perituros audio multos.'
'Nil dubium, magna est fornacula.' 'Pallidulus mi
Bruttidius meus ad Martis fuit obuius aram:
quam timeo, uictus ne poenas exigat Aiax
ut male defensus. curramus praecipites et,
dum iacet in ripa, calcemus Caesaris hostem.
sed uideant serui, ne quis neget et pauidum in ius
ceruice obstricta dominum trahat.' hi sermones
tunc de Seiano, secreta haec murmura uulgi.
uisne salutari sicut Seianus, habere
tantundem atque illi summas donare curules,
illum exercitibus praeponere, tutor haberi
principis angusta Caprearum in rupe sedentis
cum grege Chaldaeo? uis certe pila cohortes
egregios equites et castra domestica; quidni
haec cupias? et qui nolunt occidere quemquam
posse uolunt. sed quae praeclara et prospera tanti
ut rebus laetis par sit mensura malorum?
huius qui trahitur praetextam sumere mauis
an Fidenarum Gabiorumque esse potestas
et de mensura ius dicere, uasa minora
frangere pannosus uacuis aedilis Vlubris?
ergo, quid optandum foret, ignorasse fateris
Seianum; nam qui nimios optabat honores
et nimias poscebat opes numerosa parabat
excelsae turris tabulata, unde altior esset
casus et inpulsae praeceps inmane ruinae.
quid Crassos, quid Pompeios euertit et illum
ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
summus nempe locus nulla non arte petitus
magnaque numinibus uota exaudita malignis.
ad generum Cereris sine caede ac uulnere pauci
descendunt reges et sicca morte tyranni.
  Eloquium ac famam Demosthenis aut Ciceronis

IV X 2 *dinoscere* P ς Seru. georg. II 461, *discernere* ς. 5 *concipis* P ς, *concupis* ς. 9 *militia* P ς, *militia et* ω, i.e. *militiae*, cf. 35. 21 *mota* P S, *motae* ω. *umbra* A ς, *umbram* P ς, *umbras* ω. 29 *de* P ς, *a* ω. 30 *auctor* P ς, *alter* ς. 35 *praetextae* P Σ ς, *praetexta* flor. Sang., *praetexta et* ω. 46 *loculos* P ut uidetur, *loculis* ω. 47 *tum* ex G L T U. 54 *quae* addidit Buecheler, *aut ne p. petantur* Lachmann, qui primus interrogationem agnouit. 58 *secuntur* ex ω. 61 *strident* P S ς Prisc. G. L. K. II, p. 521, *stridunt* ω, cf. V 160. 64 *matellae* P S Σ ς, *patellae* ω. 65 *laurus* P ς, *lauros* ω. 70 *indiciis* ς. 73 *remi* P S ς, *tremens* ω comm. Cruquii Hor. carm. I 35 25. 74 *nortia* P ς, *nurtia* ς, *nursia* ω. 78 *effudit* P ς, *effugit* ω. 81 *panem* A F G, *pan*** L, *panim* P ς, *pan** O, *pan* T ς. 82 *pallidus mihi* P. 87 *in ius* P ς, *intus* G U, *huius* ω. 88 *obstricta* P ς, *adstricta* ω. 90 *hauere* Lachmann. 91 *summas* P ς, *sellas* ς. 93 *angusta* ω, *augusta* P ς. 97 *tanti* P ς, *tantum* ς. 102 *uacuis* P ς, *uacuisque* ς. 112 *ac* P ω, *et* ς Seru. georg. II 498. *uulnere* P ω, *sanguine* ς Seruius. 114 *ac—aut* ω, *aut—aut* P ς, *ac—ac* L ς.

incipit optare et totis Quinquatribus optat
quisquis adhuc uno parcam colit asse Mineruam,
quem sequitur custos angustae uernula capsae.
eloquio sed uterque perit orator, utrumque
largus et exundans leto dedit ingenii fons.
ingenio manus est et ceruix caesa, nec umquam
sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
'O fortunatam natam me consule Romam':
Antoni gladios potuit contemnere si sic
omnia dixisset. ridenda poemata malo
quam te, conspicuae diuina Philippica famae,
uolueris a prima quae proxima. saeuus et illum
exitus eripuit quem mirabantur Athenae
torrentem et pleni moderantem frena theatri.
dis ille aduersis genitus fatoque sinistro,
quem pater ardentis massae fuligine lippus
a carbone et forcipibus gladiosque paranti
incude et luteo Vulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuuiae, truncis adfixa tropaeis
lorica et fracta de casside buccula pendens
et curtum temone iugum uictaeque triremis
aplustre et summo tristis captiuos in arcu
humanis maiora bonis creduntur. ad hoc se
Romanus Graiusque et barbarus induperator
erexit, causas discriminis atque laboris
inde habuit: tanto maior famae sitis est quam
uirtutis. quis enim uirtutem amplectitur ipsam,
praemia si tollas? patriam tamen obruit olim
gloria paucorum et laudis titulique cupido
haesuri saxis cinerum custodibus, ad quae
discutienda ualent sterilis mala robora fici,
quandoquidem data sunt ipsis quoque fata sepulcris.
expende Hannibalem: quot libras in duce summo
inuenies? hic est quem non capit Africa Mauro
percussa oceano Niloque admota tepenti
rursus ad Aethiopum populos aliosque elephantos.
additur imperiis Hispania, Pyrenaeum
transilit. opposuit natura Alpemque niuemque:
diducit scopulos et montem rumpit aceto.
iam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit.
'Acti' inquit 'nihil est, nisi Poeno milite portas
frangimus et media uexillum pono Subura.'
o qualis facies et quali digna tabella,
cum Gaetula ducem portaret belua luscum!
exitus ergo quis est? o gloria! uincitur idem
nempe et in exilium praeceps fugit atque ibi magnus
mirandusque cliens sedet ad praetoria regis,
donec Bithyno libeat uigilare tyranno.
finem animae quae res humanas miscuit olim
non gladii, non saxa dabunt nec tela, sed ille
Cannarum uindex et tanti sanguinis ultor
anulus. i, demens, et saeuas curre per Alpes
ut pueris placeas et declamatio fias.
unus Pellaeo iuueni non sufficit orbis,
aestuat infelix angusto limite mundi
ut Gyarae clausus scopulis paruaque Seripho;
cum tamen a figulis munitam intrauerit urbem
sarcophago contentus erit. mors sola fatetur
quantula sint hominum corpuscula. creditur olim
uelificatus Athos et quidquid Graecia mendax
audet in historia; constratum classibus isdem
suppositumque rotis solidum mare credimus, altos
defecisse amnes epotaque flumina Medo
prandente et madidis cantat quae Sostratus alis;
ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
in Corum atque Eurum solitus saeuire flagellis
barbarus Aeolio numquam hoc in carcere passos,
ipsum conpedibus qui uinxerat Ennosigaeum
(mitius id sane, quod non et stigmate dignum
credidit: huic quisquam uellet seruire deorum?)—
sed qualis rediit? nempe una naue, cruentis
fluctibus ac tarda per densa cadauera prora.
has totiens optata exegit gloria poenas.
'Da spatium uitae, multos da, Iuppiter, annos.'
hoc recto uoltu, solum hoc et pallidus optas.
sed quam continuis et quantis longa senectus
plena malis! deformem et taetrum ante omnia uultum
dissimilemque sui, deformem pro cute pellem
pendentisque genas et talis aspice rugas
quales, umbriferos ubi pandit Thabraca saltus,
in uetula scalpit iam mater simia bucca.
plurima sunt iuuenum discrimina; pulchrior ille
†hoc atque alio, multum hic robustior illo:
una senum facies, cum uoce trementia membra
et iam leue caput madidique infantia nasi;
frangendus misero gingiua panis inermi.
usque adeo grauis uxori natisque sibique
ut captatori moueat fastidia Cosso.
non eadem uini atque cibi torpente palato
gaudia. nam coitus iam longa obliuio; uel si
coneris, iacet exiguus cum ramice neruus
et, quamuis tota palpetur nocte, iacebit.
anne aliquid sperare potest haec inguinis aegri
canities? quid quod merito suspecta libido est
quae uenerem adfectat sine uiribus? aspice partis
nunc damnum alterius. nam quae cantante uoluptas,
sit licet eximius, citharoedo siue Seleuco
et quibus aurata mos est fulgere lacerna?
quid refert, magni sedeat qua parte theatri
qui uix cornicines exaudiet atque tubarum
concentus? clamore opus est ut sentiat auris
quem dicat uenisse puer, quot nuntiet horas.
praeterea minimus gelido iam in corpore sanguis
febre calet sola; circumsilit agmine facto
morborum omne genus, quorum si nomina quaeras,
promptius expediam quot amauerit Oppia moechos,
quot Themison aegros autumno occiderit uno,
quot Basilus socios, quot circumscripserit Hirrus
pupillos, quot longa uiros exorbeat uno
Maura die, quot discipulos inclinet Hamillus;
percurram citius quot uillas possideat nunc
quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
ille umero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
perdidit ille oculos et luscis inuidet, huius
pallida labra cibum accipiunt digitis alienis,
ipse ad conspectum cenae diducere rictum
suetus hiat tantum ceu pullus hirundinis, ad quem
ore uolat pleno mater ieiuna. sed omni
membrorum damno maior dementia, quae nec
nomina seruorum nec uultum agnoscit amici
cum quo praeterita cenauit nocte, nec illos
quos genuit, quos eduxit. nam codice saeuo
heredes uetat esse suos, bona tota feruntur
ad Phialen: tantum artificis ualet halitus oris,
quod steterat multis in carcere fornicis annis.
ut uigeant sensus animi, ducenda tamen sunt

116 *parcam* P, *partam* ω. **131** *paranti* P ς, *parante* ω. **136** *captiuos* ex P. **145** *fici* P ς, *ficus* ω. **150** *aliosque* ω Prisc. G. L. K. II, p. 217, *altosque* P ς. **152** *inposuit* Prisc. G. L. K. II, p. 328, *adposuitque* schol. Luc. I 481. **153** *diduxit* ς G. L. K. VIII, p. 217. *rumpit* P ς, *rupit* ς G. L. K, ibid. schol. Luc. I 183 et 255. **155** *acti* ω, *actum* P ς, cf. Sen. Med. 993. **160** *fugit* P ς, *abit* ς. **164** *nec* P ς, *non* ω. **166** *i* om. P ς. **170** *gyari* ς. **173** *hominis* ς. **175** sq. interpunxi, uulgo *historia, constratum—mare, credimus altos.* **184** *credidit* P ς, *crederet* ω. aut pro *quod—credidit* cum Guil. E. Webero *quid?—credidit?* scribendum uidetur aut pro *uellet* reponendum *nollet.* **189** *alto* ante *recto* erasum P, *hoc altus* (*alius* O) *caelumque tuens hoc p. o.* L O ς, *hoc altus caelum intuens uultus sonus hoc et p. o.* F. *uoltu* ex G. **197** *atque* P ς, *atque ille* ω G. L. K. IV p. 492, scribendum uidetur *atque ore* uel *uoltuque. multo* G. L. K. ibid. **198** *membra* P ω, *uerba* L ς, *labra* G U ς, om. flor. Sang. **211** *citharoedo* P, *cithareda* flor. Sang., *cithedo* F, *citharoedus* ω. *siue* P ς, *sine* flor. Sang., *situe* ω. *seleuco* P flor. Sang., *eleuco coraules* F, *seleucos* G U, *seleucus* ς. **214** *exaudiet* P ς, *exaudiat* ς. **217** *in* om. A G U ς. **220** *oppia* P S ς, *eppia* Σ ς, *yppia* ς, *hippia* ς. **230** *deducere* ς. **233** *maius* Duff, *peior* Postgate. **240** *ducenta tamen sint* P.

funera natorum, rogus aspiciendus amatae
coniugis et fratris plenaeque sororibus urnae.
haec data poena diu uiuentibus, ut renouata
semper clade domus multis in luctibus inque
perpetuo maerore et nigra ueste senescant.
rex Pylius, magno si quicquam credis Homero,
exemplum uitae fuit a cornice secundae.
felix nimirum, qui tot per saecula mortem
distulit atque suos iam dextra conputat annos,
quique nouum totiens mustum bibit. oro parumper
attendas quantum de legibus ipse queratur
fatorum et nimio de stamine, cum uidet acris
Antilochi barbam ardentem, cum quaerit ab omni
quisquis adest socio, cur haec in tempora duret,
quod facinus dignum tam longo admiserit aeuo.
haec eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
atque alius cui fas Ithacum lugere natantem.
incolumi Troia Priamus uenisset ad umbras
Assaraci magnis sollemnibus Hectore funus
portante ac reliquis fratrum ceruicibus inter
Iliadum lacrimas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet scissaque Polyxena palla,
si foret extinctus diuerso tempore, quo non
coeperat audaces Paris aedificare carinas.
longa dies igitur quid contulit? omnia uidit
euersa et flammis Asiam ferroque cadentem.
tunc miles tremulus posita tulit arma tiara
et ruit ante aram summi Iouis ut uetulus bos,
qui domini cultris tenue et miserabile collum
praebet ab ingrato iam fastiditus aratro.
exitus ille utcumque hominis; sed torua canino
latrauit rictu quae post hunc uixerat uxor.
festino ad nostros et regem transeo Ponti
et Croesum, quem uox iusti facunda Solonis
respicere ad longae iussit spatia ultima uitae.
exilium et carcer Minturnarumque paludes
et mendicatus uicta Carthagine panis
hinc causas habuere: quid illo ciue tulisset
natura in terris, quid Roma beatius umquam,
si circumducto captiuorum agmine et omni
bellorum pompa animam exhalasset opimam
cum de Teutonico uellet descendere curru?
prouida Pompeio dederat Campania febres
optandas, sed multae urbes et publica uota
uicerunt; igitur Fortuna ipsius et urbis
seruatum uicto caput abstulit. hoc cruciatu
Lentulus, hac poena caruit ceciditque Cethegus
integer et iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
murmure, cum Veneris fanum uidet, anxia mater
usque ad delicias uotorum. 'Cur tamen' inquit
'corripias? pulchra gaudet Latona Diana.'
sed uetat optari faciem Lucretia qualem
ipsa habuit, cuperet Rutilae Verginia gibbum
accipere atque suum Rutilae dare. filius autem
corporis egregii miseros trepidosque parentes
semper habet: rara est adeo concordia formae
atque pudicitiae. sanctos licet horrida mores
tradiderit domus ac ueteres imitata Sabinos,
praeterea castum ingenium uultumque modesto
sanguine feruentem tribuat natura benigna
larga manu (quid enim puero conferre potest plus
custode et cura natura potentior omni?)
non licet esse uiro. nam prodiga corruptoris
improbitas ipsos audet temptare parentes:
tanta in muneribus fiducia. nullus ephebum
deformem saeua castrauit in arce tyrannus,
nec praetextatum rapuit Nero loripedem nec
strumosum atque utero pariter gibboque tumentem.
i nunc et iuuenis specie laetare tui, quem
maiora expectant discrimina. fiet adulter
publicus et poenas metuet quascumque mariti
†exire irati debet, nec erit felicior astro
Martis, ut in laqueos numquam incidat. exigit autem
interdum ille dolor plus quam lex ulla dolori
concessit: necat hic ferro, secat ille cruentis
uerberibus, quosdam moechos et mugilis intrat.
sed tuus Endymion dilectae fiet adulter
matronae. mox cum dederit Seruilia nummos
fiet et illius quam non amat, exuet omnem
corporis ornatum; quid enim ulla negauerit udis
inguinibus, siue est haec Oppia siue Catulla?
deterior totos habet illic femina mores.
'Sed casto quid forma nocet?' quid profuit immo
Hippolyto graue propositum, quid Bellerophonti?
†erubuit nempe haec ceu fastidita repulso
nec Stheneboea minus quam Cressa excanduit, et se
concussere ambae. mulier saeuissima tunc est
cum stimulos odio pudor admouet. elige quidnam
suadendum esse putes cui nubere Caesaris uxor
destinat. optimus hic et formosissimus idem
gentis patriciae rapitur miser extinguendus
Messalinae oculis; dudum sedet illa parato
flammeolo Tyriusque palam genialis in hortis
sternitur et ritu decies centena dabuntur
antiquo, ueniet cum signatoribus auspex.
haec tu secreta et paucis commissa putabas?
non nisi legitime uult nubere. quid placeat dic.
ni parere uelis, pereundum erit ante lucernas;
si scelus admittas, dabitur mora paruula dum res
nota urbi et populo contingat principis aurem.
dedecus ille domus sciet ultimus: interea tu
obsequere imperio, si tanti uita dierum
paucorum. quidquid leuius meliusque putaris,
praebenda est gladio pulchra haec et candida ceruix.
Nil ergo optabunt homines? si consilium uis,
permittes ipsis expendere numinibus quid
conueniat nobis rebusque sit utile nostris.
nam pro iucundis aptissima quaeque dabunt di;
carior est illis homo quam sibi. nos animorum
inpulsu et caeca magnaque cupidine ducti
coniugium petimus partumque uxoris; at illis
notum qui pueri qualisque futura sit uxor.
ut tamen et poscas aliquid uoueasque sacellis
exta et candiduli diuina tomacula porci,
orandum est ut sit mens sana in corpore sano.
fortem posce animum mortis terrore carentem,
qui spatium uitae extremum inter munera ponat
naturae, qui ferre queat quoscumque dolores,
nesciat irasci, cupiat nihil, et potiores
Herculis aerumnas credat saeuosque labores
et uenere et cenis et pluma Sardanapalli.
monstro quod ipse tibi possis dare; semita certe
tranquillae per uirtutem patet unica uitae.
nullum numen habes, si sit prudentia: nos te,
nos facimus, Fortuna, deam caeloque locamus.

SATVRA XI

Atticus eximie si cenat, lautus habetur,
si Rutilus, demens. quid enim maiore cachinno

253 *cum* P ς, *nam* ω. 254 *socio* ω, *socius* P. 263 *non* P, *iam* ω. 272 *uixerat* P ς, *uixerit* ς. 274 *quem uox iusti* P ς, *iusti quem uox* ς. 295 *suum* P ς, *suam* ω, *osque suum* Weidner. 299 *sabinos* F G et (*inos* in ras.) P, *sabinas* ϖ p. 300 *modesto* P ς, *modestum* ω. 304 *uiro* Jahn et ut uidetur Σ, *uiros* P ς, *uiris* ϖ. 308 *nec* in fine P ς, *uel* ω. 310 *i nunc et* G U, *inunget* P S, *nunc ergo* ω. *iuu. spec.* P ς, *spec. iuu.* ς. 312 *metuit* P ς. 313 *exire irati* A, *exigere irati* ω, *irati* P ς. *debet* P, *debent* ω. *maritis* | *iratis debet* Rigaltius, *ira sibi debet* Madvig, *exigere iratist* Munro, scribendum uidetur *lex irae debet*, cf. 315. 322 *oppia* P S ς, *optia* ς. 323 del. Heinrich. 325 *bellorophonti* P ω (non Σ). 326 *nempe haec* P ω, *certe* L O ς, *n. hac* Haupt. *repulso* P S ς, *repulsa* ω. fort. *coepto c. f. repulso*, cf. Ouid. met. IX 616. 331 *formonsissimus* F. 338 *dic placeat quid* flor. Sang. 339 *erit* P ς, *est* ω. 343 *sit* P ς. 344 *leuius meliusque* ς, *leuius meliusue* A ς, *leuiusque* P, *melius leuiusque* ω. 351 scribendum uidetur aut *nanaque* aut *prauaque*. *ducti* P ω, *capti* ς. 354 *ut tamen et* P ς, *at tamen ut* ω. 359 *dolores* G U, *labores* P S ω. 361 *dolores* ς. 362 *pluma* P ς, *plumis* ω. 365 *habes.* *abest* G U. *nos te* P S ς, *post te* U, *sed te* ω. cf. XIV 315 sq. ibique Lactantium.

excipitur uulgi quam pauper Apicius? omnis
conuictus thermae stationes, omne theatrum
de Rutilo. nam, dum ualida ac iuuenalia membra
sufficiunt galeae dumque ardent sanguine, fertur
non cogente quidem sed nec prohibente tribuno
scripturus leges et regia uerba lanistae.
multos porro uides, quos saepe elusus ad ipsum
creditor introitum solet expectare macelli,
et quibus in solo uiuendi causa palato est.
egregius cenat meliusque miserrimus horum
et cito casurus iam perlucente ruina.
interea gustus elementa per omnia quaerunt
numquam animo pretiis obstantibus; interius si
adtendas, magis illa iuuant quae pluris ementur.
ergo haut difficile est perituram arcessere summam
lancibus oppositis uel matris imagine fracta,
et quadringentis nummis condire gulosum
fictile: sic ueniunt ad miscillanea ludi.
refert ergo quis haec eadem paret; in Rutilo nam
luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
sumpt*us* et a censu famam trahit. illum ego iure
despiciam, qui scit quanto sublimior Atlans
omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem
ignorat quantum ferrata distet ab arca
sacculus. e caelo descendit γνῶθι σεαυτόν
figendum et memori tractandum pectore, siue
coniugium quaeras uel sacri in parte senatus
esse uelis, neque enim loricam poscit Achillis
Thersites in qua se traducebat Vlixes,
ancipitem seu tu magno discrimine causam
protegere adfectas, te consule, dic tibi qui sis,
orator uehemens an Curtius et Matho buccae.
noscenda est mensura sui spectandaque rebus
in summis minimisque, etiam cum piscis emetur,
ne mullum cupias cum sit tibi gobio tantum
in loculis. quis enim te deficiente crumina
et crescente gula manet exitus, aere paterno
ac rebus mersis in uentrem faenoris atque
argenti grauis et pecorum agrorumque capaeem?
talibus a dominis post cuncta nouissimus exit
anulus, et digito mendicat Pollio nudo.
non praematuri cineres nec funus acerbum
luxuriae, sed morte magis metuenda senectus.
hi plerumque gradus: conducta pecunia Romae
et coram dominis consumitur; inde, ubi paulum
nescio quid superest et pallet faenoris auctor,
qui uertere solum, Baias et ad ostrea currunt.
cedere namque foro iam non est deterius quam
Esquilias a feruenti migrare Subura.
ille dolor solus patriam fugientibus, illa
maestitia est, caruisse anno Circensibus uno.
sanguinis in facie non haeret gutta, morantur
pauci ridiculum et fugientem ex urbe pudorem.
Experiere hodie numquid pulcherrima dictu,
†Persice, non praestem uitae sed moribus et re,
si laudem siliquas occultus ganeo, pultes
coram aliis dictem puero sed in aure placentas.
nam, cum sis conuiua mihi promissus, habebis
Euandrum, uenies Tirynthius aut minor illo
hospes, et ipse tamen contingens sanguine caelum,
alter aquis, alter flammis ad sidera missus.
fercula nunc audi nullis ornata macellis.
de Tiburtino ueniet pinguissimus agro
haedulus et toto grege mollior, inscius herbae
needum ausus uirgas humilis mordere salieti,
qui plus lactis habet quam sanguinis, et montani
asparagi, posito quos legit uilica fuso.
grandia praeterea tortoque calentia faeno
oua adsunt ipsis cum matribus, et seruatae
parte anni quales fuerant in uitibus uuae,
Signinum Syriumque pirum, de corbibus isdem
aemula Picenis et odoris mala recentis
nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
autumnum et crudi posuere pericula suci.
haec olim nostri iam luxuriosa senatus
cena fuit. Curius paruo quae legerat horto
ipse focis breuibus ponebat holuscula, quae nunc
squalidus in magna fastidit compede fossor,
qui meminit calidae sapiat quid uolua popinae.
sicci terga suis rara pendentia crate
moris erat quondam festis seruare diebus,
et natalicium cognatis ponere lardum
accedente noua, si quam dabat hostia, carne.
cognatorum aliquis titulo ter consulis atque
castrorum imperiis et dictatoris honore
functus ad has epulas solito maturius ibat
erectum domito referens a monte ligonem.
cum tremerent autem Fabios durumque Catonem
et Scauros et Fabricium rigidique seueros
censoris mores etiam collega timeret,
nemo inter curas et seria duxit habendum
qualis in Oceani fluctu testudo nataret
clarum Troiugenis factura et uobile fulcrum,
sed nudo latere et paruis frons aerea lectis
uile coronati caput ostendebat aselli,
ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
[tales ergo cibi qualis domus atque supellex.]
tunc rudis et Graias mirari nescius artes
urbibus euersis praedarum in parte reperta
magnorum artificum frangebat pocula miles,
ut phaleris gauderet ecus caelataque cassis
Romuleae simulacra ferae mansuescere iussae
imperii fato, geminos sub rupe Quirinos,
ac nudam effigiem *in* clipeo uenientis et hasta
pendentisque dei perituro ostenderet hosti.
ponebant igitur Tusco farrata catino:
argenti quod erat solis fulgebat in armis.
omnia tunc quibus inuideas si liuidulus sis.
templorum quoque maiestas praesentior, et uox
nocte fere media mediamque audita per urbem
litore ab Oceani Gallis uenientibus et dis
officium uatis peragentibus. his monuit nos,
hanc rebus Latiis curam praestare solebat
fictilis et nullo uiolatus Iuppiter auro.
illa domi natas nostraque ex arbore mensas
tempora uiderunt: hos lignum stabat ad usus,
annosam si forte nucem deiecerat Eurus.
at nunc diuitibus cenandi nulla uoluptas,
nil rhombus, nil damma sapit, putere uidentur
unguenta atque rosae, latos nisi sustinet orbis
grande ebur et magno sublimis pardus hiatu
dentibus ex illis quos mittit porta Syenes
et Mauri celeres et Mauro obscurior Indus,
et quos deposuit Nabataeo belua saltu
iam nimios capitique graues. hinc surgit orexis,
hinc stomacho uires; nam pes argenteus illis,
anulus in digito quod ferreus. ergo superbum
conuiuam caueo qui me sibi comparat et res

XI 3 *omnes* A ϛ. 4 *statione sollemne* P flor. Sang. 6 *ardent* Rigaltius, *ardenti* P ω, *ardens* ϛ, *ardet* Guietus, *galeae ardenti* Duff. 15 *opstantibus* P. 16 *ementur* P, *emuntur* ω. 23 *sumptus* Heinrich, *sumit* P S ω. 24 *quanto* P ϛ, *quantum* ω. 26 *ignorat* L ϛ, 'non se agnoscit' Σ, *ignoret* P S ω. 27 Graeca recte P ϛ, corrupte ω, om. ϛ. 30 *neque* P ϛ, *nec* ϛ. 31 *transducebat* P S ϛ. 34 *et* P S ϛ, *an* ω. 35 *sui* ω, *suis* P, *suae* ϛ. 37 *ne* P S ϛ, *nec* ϛ. 38 *te* om. P ϛ. *crumina* L O T ϛ et (*rumi* in ras.) P, *crumena* Σ A ϛ, *culina* F G U ϛ. 55 *et fugientem* G ϛ Prisc. G. L. K. II, p. 389 et III, p. 361, *effugientem* P ϛ, *fugientem* ϛ. 57 *uitae* P, *uita* ω. *sed* A ϛ, *** P (quadrant uestigia rasorum in *sed*), *seu* ϛ. *nec* ω, *uel* ϛ p, *tibi* uel *quoque* Buecheler. 58 *si* P S A, *sed* ω. 62 *contingens* P ϛ, *contingit* ϛ. 81 *uolua* ex F G. 82 *grate* P S ϛ. 85 *dabat* P ϛ, *daret* ϛ. *carne* A L ϛ, *carnem* P ω. 91 *fabricium* P Σ ϛ, *fabricios* ω. *rigidique* ω, *postremo* P. 93 *seria sibi duxit habendam* P. 94 *oceani* ω, *oceano* P ϛ, cf. 113. 99 Marklando praeeunte del. Heinrich. *uiri cibi* Burneianus 192. 100 *tunc* P ϛ, *tum* ϛ. 103 *aecus* P, *equus* ω. 106 *in* addidit H. Valesius. *uenientis* P S ϛ, *fulgentis* ω, *clipeoque nitentis* Merry. 113 *oceani* P ϛ, *oceano* ω. 118 *hos* ω, *hoc* P ϛ. *ad* P ϛ, *in* ϛ. 122 *orbis* ex G. 128 *uires* P ϛ, *bilis* ω. 130 *comparet* P S ϛ.

despicit exiguas. adeo nulla uncia nobis
est eboris, nec tessellae nec calculus ex hac
materia; quin ipsa manubria cultellorum
ossea. non tamen his ulla umquam obsonia fiunt
rancidula aut ideo peior gallina secatur.
sed nec structor erit cui cedere debeat omnis
pergula, discipulus Trypheri doctoris, aput quem
sumine cum magno lepus atque aper et pygargus
et Scythicae uolucres et phoenicopterus ingens
et Gaetulus oryx hebeti lautissima ferro
caeditur et tota sonat ulmea cena Subura.
nec frustum capreae subducere nec latus Afrae
nouit auis noster, tirunculus ac rudis omni
tempore et exiguae furtis inbutus ofellae.
plebeios calices et paucis assibus emptos
porriget incultus puer atque a frigore tutus,
non Phryx aut Lycius, non a mangone petitus
quisquam erit et magno: cum posces, posce Latine.
idem habitus cunctis, tonsi rectique capilli
atque hodie tantum propter conuiuia pexi.
pastoris duri hic filius, ille bubulci.
suspirat longo non uisam tempore matrem
et casulam et notos tristis desiderat haedos
ingenui uultus puer ingenuique pudoris,
qualis esse decet quos ardens purpura uestit,
nec pupillares defert in balnea raucus
testiculos, nec uellendas iam praebuit alas,
crassa nec opposito pauidus tegit inguina guto.
hic tibi uina dabit diffusa in montibus illis
a quibus ipse uenit, quorum sub uertice lusit.
[namque una atque eadem est uini patria atque ministri.]
forsitan expectes ut Gaditana canoro
incipiant prurire choro, plausuque probatae
ad terram tremulo descendant clune puellae,
[spectant hoc nuptae iuxta recubante marito
quod pudeat narrare aliquem praesentibus ipsis.]
inritamentum ueneris languentis et acres
diuitis urticae; maior tamen ista uoluptas
alterius sexus; magis ille extenditur, et mox
auribus atque oculis concepta urina mouetur.
non capit has nugas humilis domus. audiat ille
testarum crepitus cum uerbis, nudum olido stans
fornice mancipium quibus abstinet, ille fruatur
uocibus obscaenis omnique libidinis arte
qui Lacedaemonium pytismate lubricat orbem;
namque ibi fortunae ueniam damus. alea turpis,
turpe et adulterium mediocribus: haec eadem illi
omnia cum faciunt, hilares nitidique uocantur.
nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos:
conditor Iliados cantabitur atque Maronis
altisoni dubiam facientia carmina palmam.
quid refert, tales uersus qua uoce legantur?
  Sed nunc dilatis auerte negotia curis
et gratam requiem dona tibi, quando licebit
per totum cessare diem. non faenoris ulla
mentio nec prima si luce egressa reuerti
nocte solet tacito bilem tibi contrahat uxor,
umida suspectis referens multicia rugis
uexatasque comas et uultum auremque calentem.
protinus ante meum quidquid dolet exue limen,
pone domum et seruos et quidquid frangitur illis
aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
interea Megalesiacae spectacula mappae
Idaeum sollemne colunt, similisque triumpho
praeda caballorum praetor sedet, ac, mihi pace
inmensae nimiaeque licet si dicere plebis,
totam hodie Romam Circus capit, et fragor aurem
percutit, euentum uiridis quo colligo panni.
nam, si deficeret, maestam attonitamque uideres
hanc urbem ueluti Cannarum in puluere uictis
consulibus. spectent iuuenes quos clamor et audax
sponsio, quos cultae decet adsedisse puellae:
nostra bibat uernum contracta cuticula solem
effugiatque togam. iam nunc in balnea salua
fronte licet uadas, quamquam solida hora supersit
ad sextam. facere hoc non possis quinque diebus
continuis, quia sunt talis quoque taedia uitae
magna: uoluptates commendat rarior usus.

SATVRA XII

Natali, Coruine, die mihi dulcior haec lux,
qua festus promissa deis animalia caespes
expectat. niueam reginae ducimus agnam,
par uellus dabitur pugnanti Gorgone Maura,
sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio seruata Ioui frontemque coruscat,
quippe ferox uitulus templis maturus et arae
spargendusque mero, quem iam pudet ubera matris
ducere, qui uexat nascenti robora cornu.
si res ampla domi similisque adfectibus esset,
pinguior Hispulla traheretur taurus et ipsa
mole piger, nec finitima nutritus in herba
laeta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
iret et a grandi ceruix ferienda ministro
ob reditum trepidantis adhuc horrendaque passi
nuper et incolumem sese mirantis amici.
nam praeter pelagi casus et fulminis ictus
euasit. densae caelum abscondere tenebrae
nube una subitusque antemnas inpulit ignis,
cum se quisque illo percussum crederet et mox
attonitus nullum conferri posse putaret
naufragium uelis ardentibus. omnia fiunt
talia, tam grauiter, si quando poetica surgit
tempestas. genus ecce aliud discriminis audi
et miserere iterum, quamquam sint cetera sortis
eiusdem pars dira quidem sed cognita multis
et quam uotiua testantur fana tabella
plurima: pictores quis nescit ab Iside pasci?
accidit et nostro similis fortuna Catullo.
cum plenus fluctu medius foret alueus et iam,
alternum puppis latus euertentibus undis,
arboris incertae, nullam prudentia cani
rectoris cum ferret opem, decidere iactu
coepit cum uentis, imitatus castora, qui se
eunuchum ipse facit cupiens euadere damno
testiculi: adeo medicatum intellegit inguen.
'Fundite quae mea sunt' dicebat 'cuncta' Catullus
praecipitare uolens etiam pulcherrima, uestem
purpuream teneris quoque Maecenatibus aptam,

137 *aput* ex P ς. 139 *phoenicopterus* G, *ponicopterus* P flor. Sang., *phoenix opterus* ω. 141 *tota* om. P. 142 *capreae* ω Σ, *caprae* P ς Prisc. G. L. K. II, p. 108. 146 *porrigit* P S ς. 148 *et* ω, *in* P S ς, *hic* olim Polstorff, *quis erit et* Burncianus 192, scribendum uidetur *qui steterit*, 'quales uendunt care manciparii' Σ. *posces* P, *poscis* ω. 151 *hic* P ς, *hic est* ς, *est hic* ς. 155 *qualis* ex G. 156 *ne* P S. *pupillares* P S ς, *pugillares* ς. 161 del. Markland confictum ex Σ ad 160 'de eadem uilla uinum unde et minister est.' 163 *incipiant* P S ς, *incipiat* ω. 165 et 166 recte om. G T U ς, post 164 ponunt P ς, post 159 ς, post 160 F L, post 161 O ς, ille quidem inuerso ordine, post 162 ς, post 171 ς, post 172 ς, post 202 ς. 165 *expectant hoc* P. 166 *narrare* P ς, *narras* ς, *narrasse* ς. *aliquid* P ς. 167 *ueneris* in litura totum P, fort. *nerui*, cf. Hor. epod. 8 17 sq. 168 *diuitis*. scribendum uidetur *ramitis* (*ramicis*): sic demum intellectum habebunt illa *alterius sexus*. 171 *audeat* P S. 178 *faciunt* ς, *faciant* P ω. 180 *conditor* ω, *conducitur* P S. 182 del. Sebastiani. 184 *licebat* P ς. 195 *praeda* P S Σ ς, *praedo* ω. 199 *defecerit* P S. *uideret* P. 203 *combibet aestiuum c. c. s.* Prisc. G. L. K. II, p. 106, ut Iuuenalis libri schol. Pers. IV 18. 208 *parior* P S. XII 1 *dulcior* P ς Seru. buc. III 76, *carior* ω. 8 *ubera matris* om. P. 13 *sanguis* etiam Seru. Aen. VIII 106. 14 *a* om. P ς Seruii cod. Floriacensis neque legit Σ, qui datiuum agnoscit; scribendum uidetur *et grandi ceruix iret. magno—magistro* Seruius, *magistro* Burncianus 192. 17 *fulminis ictus* P S, *fulguris ictum* ω. 18 *euasit* P ς, *euasi* ς. 29 del. Jahn. 32 *arbori* Lachmann (et *conferret*). *incertae* P ς, *incerto* ω, *incerti* ς. 33 *cum ferret* ω, *comferet* P, *conferret* ς. 36 *testiculi* ω Seru. georg. I 58, *testicul* P, *testiculorum* ς. 38 *uolens* om. P ς.

atque alias quarum generosi graminis ipsum
infecit natura pecus, sed et egregius fons
uiribus occultis et Baeticus adiuuat aer.
ille nec argentum dubitabat mittere, lances
Parthenio factas, urnae cratera capacem
et dignum sitiente Pholo uel coniuge Fusci;
adde et bascaudas et mille escaria, multum
caelati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
sed quis nunc alius, qua mundi parte quis audet
argento praeferre caput rebusque salutem?
[non propter uitam faciunt patrimonia quidam
sed uitio caeci propter patrimonia uiuunt.]
iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
damna leuant. tunc aduersis urguentibus illuc
reccidit ut malum ferro summitteret, ac se
explicat angustum: discriminis ultima, quando
praesidia adferimus nauem factura minorem.
i nunc et uentis animam committe dolato
confisus ligno, digitis a morte remotus
quattuor aut septem, si sit latissima, taedae,
mox cum reticulis et pane et uentre lagonae
†aspice sumendas in tempestate secures.
sed postquam iacuit planum mare, tempora postquam
prospera uectoris fatumque ualentius Euro
et pelago, postquam Parcae meliora benigna
pensa manu ducunt hilares et staminis albi
lanificae, modica nec multum fortior aura
uentus adest, inopi miserabilis arte cucurrit
uestibus extentis et, quod superauerat unum,
uelo prora suo. iam deficientibus Austris
spes uitae cum sole redit. tum gratus Iulo
atque nouercali sedes praelata Lauino
conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
scrofa dedit, laetis Phrygibus mirabile sumen
et numquam uisis triginta clara mamillis.
tandem intrat positas inclusa per aequora moles
Tyrrhenamque pharon porrectaque bracchia rursum
quae pelago occurrunt medio longeque relinquunt
†Italiam; non sic igitur mirabere portus
quos natura dedit. sed trunca puppe magister
interiora petit Baianae peruia cumbae
tuti stagna sinus, gaudent ubi uertice raso
garrula securi narrare pericula nautae.
Ite igitur, pueri, linguis animisque fauentes
sertaque delubris et farra inponite cultris
ac mollis ornate focos glaebamque uirentem.
iam sequar et sacro, quod praestat, rite peracto
inde domum repetam, graciles ubi parua coronas
accipiunt fragili simulacra nitentia cera.
hic nostrum placabo Iouem Laribusque paternis
tura dabo atque omnis uiolae iactabo colores.
cuncta nitent, longos erexit ianua ramos
et matutinis operatur festa lucernis.
neu suspecta tibi sint haec, Coruine, Catullus,
pro cuius reditu tot pono altaria, paruos
tres habet heredes. libet expectare quis aegram
et claudentem oculos gallinam inpendat amico
tam sterili; uerum haec nimia est inpensa: coturnix
nulla umquam pro patre cadet. sentire calorem
si coepit locuples Gallitta et Pacius orbi,
legitime fixis uestitur tota libellis
porticus, existunt qui promittant hecatomben,
quatenus hic non sunt nec uenales elephanti,
nec Latio aut usquam sub nostro sidere talis
belua concipitur, sed furua gente petita
arboribus Rutulis et Turni pascitur agro,
Caesaris armentum nulli seruire paratum
priuato, siquidem Tyrio parere solebant
Hannibali et nostris ducibus regique Molosso
horum maiores ac dorso ferre cohortis,
partem aliquam belli, et euntem in proelia turrem.
nulla igitur mora per Nouium, mora nulla per Histrum
Pacuuium, quin illud ebur ducatur ad aras
et cadat ante Lares Gallittae uictima sola
tantis digna deis et captatoribus horum.
alter enim, si concedas, mactare uouebit
de grege seruorum magna et pulcherrima quaeque
corpora, uel pueris et frontibus ancillarum
inponet uittas, et, si qua est nubilis illi
Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etsi
non sperat tragicae furtiua piacula ceruae.
laudo meum ciuem, nec comparo testamento
mille rates; nam si Libitinam euaserit aeger
delebit tabulas inclusus carcere nassae
post meritum sane mirandum atque omnia soli
forsan Pacuuio breuiter dabit, ille superbus
incedet uictis riualibus. ergo uides quam
grande operae pretium faciat iugulata Mycenis.
uiuat Pacuuius quaeso uel Nestora totum,
possideat quantum rapuit Nero, montibus aurum
exaequet, nec amet quemquam nec ametur ab
ullo.

LIBER QVINTVS

SATVRA XIII

Exemplo quodcumque malo committitur, ipsi
displicet auctori. prima est haec ultio quod se
iudice nemo nocens absoluitur, improba quamuis
gratia fallaci praetoris uicerit urna.
quid sentire putas homines, Caluine, recenti
de scelere et fidei uiolatae crimine? sed nec
tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
iacturae te mergat onus, nec rara uidemus
quae pateris: casus multis hic cognitus ac iam
tritus et e medio fortunae ductus aceruo.

44 *Parthenios* P S. **46** *mascaudas* P S. *escaria* P ς, *escalia* ς. **47** *pallidus* P ς. **48** *quis nunc* P ς, *nunc quis* ω. **50** et **51** del. Bentley. **54** *reccidit* F L U, *recidit* P S ς, *decidit* ς. *hac se* L ς. **59** *taedae* P S, *taeda* ω. **61** *respice* Jahn, scribendum uidetur *accipe*. **62** *tempora*, cf. VI 571, XVI 4, ordo est enim 'postquam uectoris prospera tempora fatumque ualentiora fuerunt quam eurus et pelagus.' **63** *uectores* ς, *uectori* L corr. et H. Valesius fort. uere. **64** *benignae* P ς. **68** *extensis* ω, cf. VI 549. **70** *tum* ω, *tunc* P ς. **73** *mirabile* ω, *miserabile* P S ς, utrumque agnoscit Σ, cf. Verg. Aen. VIII 81. **76** *rursum* P ς, *rursus* ω. **77** *occurrunt* ω Seru. Aen. X 693, *currunt* P S ς. *relinquunt* P ς. **78** *igitur* sententiam peruertit, om. Burneianus 192. **81** *tuti stagna sinus* P ς, *tunc stagnante sinu* ω. *ubi* ω, *ibi* P ς. **86** *peracto* Σ ω, *peractum* P S. **92** *operatur* ω Seru. Aen. III 136, *operantur* P ς, *operitur* ς. **93** *neu* F L O sicut coni. Schrader, *nec* P ω, *ne* ς Lachmann. **99** *orbus* A ς. **100** *libellis* P S ω, *tabellis* ς. **101** *promittant* P S ς, *promittunt* ω. **104** *furua* ω, 'nigra' Σ, *fulua* P S ς. **110** *belli* P ς, *bellique* ς. *turrem* P ς, *turmam* A ς, *turbam* ω. **111** *nulla per histrum* om. P. **113** *sola* P ς, *sacra* ς. **116** *et* ω, *ut* P, *aut* ς. **117** *et frontibus ancillarum* om. P. **128** *tantum* flor. Sang. ς.

V **XIII 4** *fallaci* P ς codd. plerique Seruii Aen. VI 431, *fallacis* ω. *qui praetoris* Seruii codd. plerique. *urna* P S ς Seruii codd. plerique, *urnam* ω. **5** *homines* U ς, *omnes* P ω

ponamus nimios gemitus. flagrantior aequo
non debet dolor esse uiri nec uulnere maior.
tu quamuis leuium minimam exiguamque malorum
particulam uix ferre potes spumantibus ardens
uisceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
depositum? stupet haec qui iam post terga reliquit
sexaginta annos Fonteio consule natus?
an nihil in melius tot rerum proficis usu?
magna quidem, sacris quae dat praecepta libellis,
uictrix fortunae sapientia, ducimus autem
hos quoque felices, qui ferre incommoda uitae
nec iactare iugum uita didicere magistra.
quae tam festa dies, ut cesset prodere furem
perfidiam fraudes atque omni ex crimine lucrum
quaesitum et partos gladio uel pyxide nummos?
rari quippe boni, numera, uix sunt totidem quot
Thebarum portae uel diuitis ostia Nili.
nona aetas agitur peioraque saecula ferri
temporibus, quorum sceleri non inuenit ipsa
nomen et a nullo posuit natura metallo.
nos hominum diuumque fidem clamore ciemus,
quanto Faesidium laudat uocalis agentem
sportula? dic, senior bulla dignissime, nescis
quas habeat ueneres aliena pecunia? nescis
quem tua simplicitas risum uulgo moueat, cum
exigis a quoquam ne peieret et putet ullis
esse aliquod numen templis araeque rubenti?
quondam hoc indigenae uiuebant more, priusquam
sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tunc cum uirguncula Iuno
et priuatus adhuc Idaeis Iuppiter antris;
nulla super nubes conuiuia caelicolarum
nec puer Iliacus formosa nec Herculis uxor
ad cyathos et iam siccato nectare tergens
bracchia Vulcanus Liparaea nigra taberna;
prandebat sibi quisque deus, nec turba deorum
talis ut est hodie, contentaque sidera paucis
numinibus miserum urguebant Atlanta minori
†pondere; nondum sortitus triste profundi
imperium Sicula toruos cum coniuge Pluton,
nec rota nec Furiae nec saxum aut uulturis atri
poena, sed infernis hilares sine regibus umbrae.
inprobitas illo fuit admirabilis aeuo,
credebant quo grande nefas et morte piandum
si iuuenis uetulo non adsurrexerat et si
barbato cuicumque puer, licet ipse uideret
plura domi fraga et maiores glandis aceruos:
tam uenerabile erat praecedere quattuor annis,
primaque par adeo sacrae lanugo senectae.
nunc si depositum non infitietur amicus,
si reddat ueterem cum tota aerugine follem,
prodigiosa fides et Tuscis digna libellis
quaeque coronata lustrari debeat agna.
egregium sanctumque uirum si cerno, bimembri
hoc monstrum puero et miranti sub aratro
piscibus inuentis et fetae comparo mulae,
sollicitus, tamquam lapides effuderit imber
examenque apium longa consederit uua
culmine delubri, tamquam in mare fluxerit amnis
gurgitibus miris et lactis uertice torrens.
  Intercepta decem quereris sestertia fraude
sacrilega. quid si bis centum perdidit alter
hoc arcana modo, maiorem tertius illa
summam, quam patulae uix ceperat angulus arcae?
tam facile et pronum est superos contemnere testes,
si mortalis idem nemo sciat. aspice quanta
uoce neget, quae sit ficti constantia uultus.
per Solis radios Tarpeiaque fulmina iurat
et Martis frameam et Cirrhaei spicula uatis,
per calamos uenatricis pharetramque puellae
perque tuum, pater Aegaei Neptune, tridentem,
addit et Herculeos arcus hastamque Mineruae,
quidquid habent telorum armamentaria caeli.
si uero et pater est, 'Comedam' inquit 'flebile nati
sinciput elixi Pharioque madentis aceto.'
  Sunt in fortunae qui casibus omnia ponant
et nullo credant mundum rectore moueri
natura uoluente uices et lucis et anni,
atque ideo intrepidi quaecumque altaria tangunt.
[est alius metuens ne crimen poena sequatur.]
hic putat esse deos et peierat, atque ita secum:
'Decernat quodcumque uolet de corpore nostro
Isis et irato feriat mea lumina sistro,
dummodo uel caecus teneam quos abnego nummos.
et pthisis et uomicae putres et dimidium crus
sunt tanti. pauper locupletem optare podagram
nec dubitet Ladas, si non eget Anticyra nec
Archigene; quid enim uelocis gloria plantae
praestat et esuriens Pisaeae ramus oliuae?
ut sit magna, tamen certe lenta ira deorum est;
si curant igitur cunctos punire nocentes
quando ad me uenient? sed et exorabile numen
fortasse experiar; solet his ignoscere. multi
committunt eadem diuerso crimina fato:
ille crucem sceleris pretium tulit, hic diadema.'
sic animum dirae trepidum formidine culpae
confirmat, tunc te sacra ad delubra uocantem
praecedit, trahere immo ultro ac uexare paratus.
nam cum magna malae superest audacia causae
creditur a multis fiducia. mimum agit ille
urbani qualem fugitiuus scurra Catulli:
tu miser exclamas ut Stentora uincere possis,
uel potius quantum Gradiuus Homericus, 'Audis,
Iuppiter, haec nec labra moues, cum mittere uocem
debueris uel marmoreus uel aeneus? aut cur
in carbone tuo charta pia tura soluta
ponimus et sectum uituli iecur albaque porci
omenta? ut uideo, nullum discrimen habendum est
effigies inter uestras statuamque Vagelli.'
  Accipe quae contra ualeat solacia ferre
et qui nec Cynicos nec Stoica dogmata legit
a Cynicis tunica distantia, non Epicurum
suspicit exigui laetum plantaribus horti.
curentur dubii medicis maioribus aegri:
tu uenam uel discipulo committe Philippi.
si nullum in terris tam detestabile factum
ostendis, taceo, nec pugnis caedere pectus
te ueto nec plana faciem contundere palma,
quandoquidem accepto claudenda est ianua damno
et maiore domus gemitu, maiore tumultu
planguntur nummi quam funera; nemo dolorem
fingit in hoc casu, uestem diducere summam
contentus, uexare oculos umore coacto:
ploratur lacrimis amissa pecunia ueris.
sed si cuncta uides simili fora plena querella,
si decies lectis diuersa parte tabellis

13 *laborum* ς. 18 *an* P S ω, *at* ς. *proficis* ω, *proficit* P ς, *proficit usus* Jahn tamquam ex Σ. 19 *quidem* P ς, *equidem* ς. 25 *puxide* S. 26 *numera* P U^2, *numero* ω, *numerum* ς, *numeres* Schurzfleisch. *uix sunt* L O ς p, erasus P, *iussunt* F, *uissi* U, *iussi* G, *uix* T, *sunt uix* A ς. 28 *nona* ω, *non* F G, *nunc* P. 29 *ipsa* ω p, *****usa* P. 36 *illis* ς, *ipsi* flor. Sang. 43 *formonsa* P. 44 'exsiccato faeculento aut liquefacto' Σ, unde *saccato* Jessen. 48 *miserum* in litura P, testantur Prisc. G. L. K. II, p. 346 et schol. Stat. Theb. V 430. 49 *nondum* P, *nondum aliquis* ω, scribendum uidetur *n. imi.* 50 *imperium* L O, *imperium aut* P ω. *toruos* P. *pluto* P ς. 52 *sed* om. P. 54 *quo* P, *quod* ω. 57 *fraga* P Σ ς, *farra* ω. 59 *cara deo* P S, *cara adeo* G. 65 *hoc* P S ς schol. Stat. Theb. I 457, *ut* ω. *et* ω et ut uidetur P, *aut* G U, *uel* ς p. *miranti* ω, *mirantis* G ς, *mirandis* P ς, cf. VII 208. 69 *amnis* om. P. 70 *miniis* Porson, *rubris* Jacobs, 'aut lacteis aut sanguineis' Σ. 86 *in* S G U ς, om. P, *qui in* ω. *qui* P ς, *iam* ς. 90 del. Jahn. 95 *pthisis* G, *ptisis* L O, *phisis* F, *thisis* P ω. 97 prius *nec* P S ς, *ne* ς. *ladas* P S ς, *laudas* ω. 105 *scel. pret.* P S ς, *pret. scel.* ς. 107 *confirmat* F G L U et S (in cod. Sang., non in Pith.), *confirmant* P ς, *confirmans* Hermann. 119 *uagelli* Σ F G U, *agelli* P S, *bacilli* ς. 123 *suspicit* P ς, *suscipit* ς. 131 *dolorem* P ς, *dolores* ς. 132 *hoc casu* P S ς, *occasu* ς. *deducere* ς. 136 *parte* P ς, *in parte* ς.

uana superuacui dicunt chirographa ligni,
arguit ipsorum quos littera gemmaque princeps
sardonychum, loculis quae custoditur eburnis,
ten, o delicias! extra communia censes
ponendum, quia tu gallinae filius albae,
nos uiles pulli nati infelicibus ouis?
rem pateris modicam et mediocri bile ferendam,
si flectas oculos maiora ad crimina. confer
conductum latronem, incendia sulpure coepta
atque dolo, primos cum ianua colligit ignes;
confer et hos, ueteris qui tollunt grandia templi
pocula adorandae robiginis et populorum
dona uel antiquo positas a rege coronas;
haec ibi si non sunt, minor exstat sacrilegus qui
radat inaurati femur Herculis et faciem ipsam
Neptuni, qui bratteolam de Castore ducat;
an dubitet, solitus, totum conflare Tonantem?
confer et artifices mercatoremque ueneni
et deducendum corio bouis in mare, cum quo
clauditur aduersis innoxia simia fatis.
haec quota pars scelerum, quae custos Gallicus urbis
usque a Lucifero donec lux occidat audit?
humani generis mores tibi nosse uolenti
sufficit una domus: paucos consume dies et
dicere te miserum, postquam illinc ueneris, aude.
quis tumidum guttur miratur in Alpibus aut quis
in Meroe crasso maiorem infante mamillam?
caerula quis stupuit Germani lumina, flauam
caesariem et madido torquentem cornua cirro?
[nempe quod haec illis natura est omnibus una.]
ad subitas Thracum uolucres nubemque sonoram
Pygmaeus paruis currit bellator in armis,
mox inpar hosti raptusque per aera curuis
unguibus a saeua fertur grue. si uideas hoc
gentibus in nostris, risu quatiare; sed illic,
quamquam eadem adsidue spectentur proelia, ridet
nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
 'Nullane peiuri capitis fraudisque nefandae
poena erit?' abreptum crede hunc grauiore catena
protinus et nostro (quid plus uelit ira?) necari
arbitrio: manet illa tamen iactura, nec umquam
depositum tibi sospes erit, sed corpore trunco
inuidiosa dabit minimus solacia sanguis.
'At uindicta bonum uita iucundius ipsa.'
nempe hoc indocti, quorum praecordia nullis
interdum aut leuibus uideas flagrantia causis,
quantulacumque adeo est occasio sufficit irae:
Chrysippus non dicet idem nec mite Thaletis
ingenium dulcique senex uicinus Hymetto,
qui partem acceptae saeua inter uincla cicutae
accusatori nollet dare. plurima felix
paulatim uitia atque errores exuit, omnes
prima docens rectum, sapientia. quippe minuti
semper et infirmi est animi exiguique uoluptas
ultio. continuo sic collige, quod uindicta
nemo magis gaudet quam femina. cur tamen hos tu
euasisse putes, quos diri conscia facti
mens habet attonitos et surdo uerbere caedit
occultum quatiente animo tortore flagellum?
poena autem uehemens ac multo saeuior illis
quas et Caedicius grauis inuenit et Rhadamanthus
nocte dieque suum gestare in pectore testem.
Spartano cuidam respondit Pythia uates
haut inpunitum quondam fore quod dubitaret
depositum retinere et fraudem iure tueri
iurando. quaerebat enim quae numinis esset
mens et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
reddidit ergo metu, non moribus, et tamen omnem
uocem adyti dignam templo ueramque probauit
extinctus tota pariter cum prole domoque
et quamuis longa deductis gente propinquis.
has patitur poenas peccandi sola uoluntas.
nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum
facti crimen habet. cedo, si conata peregit.
perpetua anxietas nec mensae tempore cessat,
faucibus ut morbo siccis interque molares
difficili crescente cibo, sed uina misellus
expuit, Albani ueteris pretiosa senectus
displicet; ostendas melius, densissima ruga
cogitur in frontem uelut acri ducta Falerno.
nocte breuem si forte indulsit cura soporem
et toto uersata toro iam membra quiescunt,
continuo templum et uiolati numinis aras
et, quod praecipuis mentem sudoribus urguet,
te uidet in somnis; tua sacra et maior imago
humana turbat pauidum cogitque fateri.
hi sunt qui trepidant et ad omnia fulgura pallent,
cum tonat, exanimes primo quoque murmure caeli,
non quasi fortuitus nec uentorum rabie sed
iratus cadat in terras et iudicet ignis.
illa nihil nocuit, cura grauiore timetur
proxima tempestas uelut hoc dilata sereno.
praeterea, lateris uigili cum febre dolorem
si coepere pati, missum ad sua corpora morbum
infesto credunt a numine; saxa deorum
haec et tela putant. pecudem spondere sacello
balantem et Laribus cristam promittere galli
non audent; quid enim sperare nocentibus aegris
concessum? uel quae non dignior hostia uita?
mobilis et uaria est ferme natura malorum:
cum scelus admittunt, superest constantia; quod fas
atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
criminibus. tamen ad mores natura recurrit
damnatos fixa et mutari nescia. nam quis
peccandi finem posuit sibi? quando recepit
eiectum semel attrita de fronte ruborem?
quisnam hominum est quem tu contentum uideris uno
flagitio? dabit in laqueum uestigia noster
perfidus et nigri patietur carceris uncum
aut maris Aegaei rupem scopulosque frequentes
exulibus magnis. poena gaudebis amara
nominis inuisi tandemque fatebere laetus
nec surdum nec Teresian quemquam esse deorum.

SATVRA XIV

Plurima sunt, Fuscine, et fama digna sinistra
et nitidis maculam haesuram figentia rebus,
quae monstrant ipsi pueris traduntque parentes.
si damnosa senem iuuat alea, ludit et heres
bullatus paruoque eadem mouet arma fritillo.
nec melius de se cuiquam sperare propinquo
concedet iuuenis, qui radere tubera terrae,
boletum condire et eodem iure natantis
mergere ficedulas didicit nebulone parente
et cana monstrante gula. cum septimus annus

139 post 140 ponit P, sed corr. 139 *sardonichum* P ς, *sardonicus* ω. 140 *teno* P ς, *te*ne* A, *te nunc* ω. 141 *quid?* Heinrich. 142 *uiles* P ς, *uilis* ς. *pulli* P ς, *populi* ς, *populus* ω. 143 *ferenda* P ς. 153, quem paulo melius distinxi, delendus uidetur. 158 *occidat* P ς, *occidit* ς. 165 *cornua cirro* om. P. 166 Marklando suspectum del. Pinzger. 174 *peiuri* ex S A et P corr. (fuerat *peiori*). 179 *minimus* corruptum uidetur, *missus* Wakefield, *manans* W. von Christ, scribendum uidetur *solum*, 'nihil inde lucri habebis nisi inuidiosam defensionem' Σ, cf. X 217. *solatia* P ω. 183 del. Jahn. 187 *plurima*—189 *sapientia* del. Guietus. 189 *docet* P ς. 190 *et* om. P. 206 *par. tota* ς, 'oppressus tota pariter cum pube' Cypr. hept. gen 1076. 208 *sola* G T U, *saeua* P ς, *scaeua* ς. *uoluntas* A F G U, *uoluptas* P ς. 210 *cognata* P ς. 212 *ut* P ς, *et* ω. 213 *una* corr. in *uina* U, *Setina* Herel. et Withof. 224 *exanimis* P. 226 *iudicet* P ω Seru. Aen. IV 209 et VI 179, *uindicet* ς. 236 del. Jahn. 237 *quod* P ω, *quid* U ς. XIV inter 1 et 2 *et quod maiorum uitia* (*uitio* ς) *sequiturque minores* ω, om. P ς: his cum titulo in O aliisque scripto et cum Σ collatis efficitur 'de institutionibus, quod mala institutio in naturam uertit, et quod maiorum uitia sequuntur minores.' 2 *haesuram* P ς, *ac rugam* ς. 7 *concedet* P ς, *concedit* ω. 9 *ficellas* Lachmann.

transierit puerum, nondum omni dente renato,
barbatos licet admoueas mille inde magistros,
hinc totidem, cupiet lauto cenare paratu
semper et a magna non degenerare culina.
mitem animum et mores modicis erroribus aequos
†praecipit atque animas seruorum et corpora nostra
†materia constare putat paribusque elementis,
an saeuire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
plagarum strepitu et nullam Sirena flagellis
conparat, Antiphates trepidi laris ac Polyphemus,
tunc felix, quotiens aliquis tortore uocato
uritur ardenti duo propter lintea ferro?
quid suadet iuueni laetus stridore catenae,
quem mire adficiunt inscripta ergastula carcer?
rusticus expectas ut non sit adultera Largae
filia, quae numquam maternos dicere moechos
tam cito nec tanto poterit contexere cursu
ut non terdecies respiret? conscia matri
uirgo fuit, ceras nunc hac dictante pusillas
implet et ad moechum dat eisdem ferre cinaedis.
sic natura iubet: uelocius et citius nos
corrumpunt uitiorum exempla domestica, magnis
cum subeant animos auctoribus. unus et alter
forsitan haec spernant iuuenes, quibus arte benigna
et meliore luto finxit praecordia Titan,
sed reliquos fugienda patrum uestigia ducunt
et monstrata diu ueteris trahit orbita culpae.
abstineas igitur damnandis; huius enim uel
una potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
ex nobis geniti; quoniam dociles imitandis
turpibus ac prauis omnes sumus, et Catilinam
quocumque in populo uideas, quocumque sub axe,
sed nec Brutus erit Bruti nec auunculus usquam.
nil dictu foedum uisuque haec limina tangat,
intra quae pater es. procul, a procul inde puellae
lenonum et cantus pernoctantis parasiti.
maxima debetur puero reuerentia, si quid
turpe paras; nec tu pueri contempseris annos,
sed peccaturo obstet tibi filius infans.
nam si quid dignum censoris fecerit ira
quandoque et similem tibi se non corpore tantum
nec uultu dederit, morum quoque filius et qui
omnia deterius tua per uestigia peccet,
corripies nimirum et castigabis acerbo
clamore ac post haec tabulas mutare parabis.
unde tibi frontem libertatemque parentis,
cum facias peiora senex uacuumque cerebro
iam pridem caput hoc uentosa cucurbita quaerat?
Hospite uenturo cessabit nemo tuorum.
'Verre pauimentum, nitidas ostende columnas,
arida cum tota descendat aranea tela,
hic leue argentum, uasa aspera tergeat alter'
uox domini furit instantis uirgamque tenentis.
ergo miser trepidas, ne stercore foeda canino
atria displiceant oculis uenientis amici
neu perfusa luto sit porticus, et tamen uno
semodio scobis haec emendat seruulus unus:
illud non agitas, ut sanctam filius omni
aspiciat sine labe domum uitioque carentem?
gratum est quod patriae ciuem populoque dedisti,
si facis ut patriae sit idoneus, utilis agris,
utilis et bellorum et pacis rebus agendis.
plurimum enim intererit quibus artibus et quibus hunc tu
moribus instituas. serpente ciconia pullos
nutrit et inuenta per deuia rura lacerta:
illi eadem sumptis quaerunt animalia pinnis.
uultur iumento et canibus crucibusque relictis
ad fetus properat partemque cadaueris adfert:
hic est ergo cibus magni quoque uulturis et se
pascentis, propria cum iam facit arbore nidos.
sed leporem aut capream famulae Iouis et generosae
in saltu uenantur aues, hinc praeda cubili
ponitur; inde autem cum se matura leuauit
progenies stimulante fame festinat ad illam
quam primum praedam rupto gustauerat ouo.
Aedificator erat Caetronius et modo curuo
litore Caietae, summa nunc Tiburis arce,
nunc Praenestinis in montibus alta parabat
culmina uillarum Graecis longeque petitis
marmoribus uincens Fortunae atque Herculis aedem
ut spado uincebat Capitolia nostra Posides.
dum sic ergo habitat Caetronius inminuit rem,
fregit opes; nec parua tamen mensura relictae
partis erat. totam hanc turbauit filius amens,
dum meliore nouas attollit marmore uillas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
nil praeter nubes et caeli numen adorant,
nec distare putant humana carne suillam
qua pater abstinuit, mox et praeputia ponunt;
Romanas autem soliti contemnere leges
Iudaicum ediscunt et seruant ac metuunt ius,
tradidit arcano quodcumque uolumine Moyses,
non monstrare uias eadem nisi sacra colenti,
quaesitum ad fontem solos deducere uerpos.
sed pater in causa, cui septima quaeque fuit lux
ignaua et partem uitae non attigit ullam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cetera, solam
inuiti quoque auaritiam exercere iubentur.
fallit enim uitium specie uirtutis et umbra,
cum sit triste habitu uultuque et ueste seuerum,
nec dubie tamquam frugi laudetur auarus,
tamquam parcus homo et rerum tutela suarum
certa magis quam si fortunas seruet easdem
Hesperidum serpens aut Ponticus. adde quod hunc, de
quo loquor, egregium populus putat adquirendi
artificem; quippe his crescunt patrimonia fabris,
sed crescunt quocumque modo, maioraque fiunt
incude adsidua semperque ardente camino.
et pater ergo animi felices credit auaros,
qui miratur opes, qui nulla exempla beati
pauperis esse putat: iuuenes hortatur ut illa
ire uia pergant et eidem incumbere sectae.
sunt quaedam uitiorum elementa, his protinus illos
inbuit et cogit minimas ediscere sordes;
mox adquirendi docet insatiabile uotum.
seruorum uentres modio castigat iniquo
ipse quoque esuriens, neque enim omnia sustinet umquam
mucida caerulei panis consumere frusta,
hesternum solitus medio seruare minutal

11 *puerum* P ς, *puero* ω. 16 *atque. a* in ras. man. rec. O, *etque* cod. Brit. Mus. 15 B xii, recte Buecheler olim *utque —putet*, sed praeterea 23 et 24 ante 15 ponendi uidentur. *animas* P ς, *animos* ς. 18 *rutilus* O T U, *rutilis* P, *rutulus* ς. 24 *mire. nimium* supra scr. P. *adliciunt* Postgate. *scripta* P S, *inscripti* H. Richards. 30 *moechum* P ς, *moechos* ω Prisc. G. L. K. II, p. 298 et 304, III, p. 10 et 361. 33 *subeant* ω, *subeunt* P ς. *animis* P. 34 *sperant* P S. 38 *damnandis huius enim* P ς, *damnis huiusce etenim* ω. 43 *umquam* P S ς. 45 *pater* P ω, *puer* A ς. *es* Cramer et fort. Σ, *est* P ω. *ah* Cramer, *ac* P ς, *hac* ς. 49 *obstet* P ς, *obsistet* T, *obsistat* ω. 51 *quandoque* P ς, *quandoquidem* ω. 52 *quoque* P ς, *tibi* ω. *qui* P ς, *cum* ω. 59 *cessabit* ω et (*bit* in ras.) P, *cessaret* ς. 62 *leue* P S ς, *leuet* ς, *lauet* ω. 63 *furit* P S ς, *fremit* ς, *fremat* ω. 66 *neu* florilegia Parisina, *ne* P ω, *nec* O T. 67 *scobis* P S ς Eutych. G. L. K. V, p. 473, *scrobis* ω. 70 *patribus* Bentley. 71 *patriae* ω, *patria* P S, scribendum uidetur *ciuis*, 'ciuem bonum. si eum ita institueris ut sit utilis patriae' Σ. 82 *hinc* P ς, *tunc* ω, *tum* A, *hacc* Lachmann. 83 *se* om. P. *leuauit* T Prisc. G. L. K. II, p. 243, *leuabit* ω, *leuarit* ς, *leuaret* P. 85 *gustauerit* ς et Prisciani libri plerique. 86 *cretonius* P fort. recte. 92 *cetonius* P. 97 *nomen* schol. Luc. II 593. 111 *laudetur* P ς, *laudatur* ω. 112 *cautela* ς. 113 *fortuna* P ς. 114 *de* om. P. 115 *adquirendi* P ς, *atque uerendi* ω. 117 del. Jahn. 119 *felices* ω Prisc. G. L. K. III, p. 316 et (*es* in ras. fort. ex *is*) P, *felicis* T U ς. 120 *miratur* P Σ, *mirantur* ω. *qui* P ς, *hi* ω. 121 *putat* P ς, *putant* ω. *hortatur* P ω, *hortantur* ς Prisc. G. L. K. II, p. 304, scribendum uidetur aut *hortatus* aut *iuuenesque. illa* P ς, *illam* ω Prisc. 122 *uia* P ς, *uiam* ω Prisc. *pergant* ω Prisc., *peragant* P. 124 *nimias* ς. 125 del. Jahn. 128 *frustra* P ς.

Septembri nec non differre in tempora cenae
alterius conchem aestiuam cum parte lacerti
signatam uel dimidio putrique siluro,
filaque sectiui numerata includere porri.
inuitatus ad haec aliquis de ponte negabit.
sed quo diuitias haec per tormenta coactas,
cum furor haut dubius, cum sit manifesta phrenesis,
ut locuples moriaris, egentis uiuere fato?
interea, pleno cum turget sacculus ore,
crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia creuit,
et minus hanc optat qui non habet. ergo paratur
altera uilla tibi, cum rus non sufficit unum,
et proferre libet fines maiorque uidetur
et melior uicina seges; mercaris et hanc et
arbusta et densa montem qui canet oliua.
quorum si pretio dominus non uincitur ullo,
nocte boues macri lassoque famelica collo
iumenta ad uiridis huius mittentur aristas
nec prius inde domum quam tota noualia saeuos
in uentres abeant ut credas falcibus actum.
dicere uix possis quam multi talia plorent
et quot uenales iniuria fecerit agros.
sed qui sermones, quam foede bucina famae!
'Quid nocet haec?' inquit 'tunicam mihi malo lupini
quam si me toto laudet uicinia pago
exigui ruris paucissima farra secantem.'
scilicet et morbis et debilitate carebis
et luctum et curam effugies, et tempora uitae
longa tibi posthac fato meliore dabuntur,
si tantum culti solus possederis agri
quantum sub Tatio populus Romanus arabat.
mox etiam fractis aetate ac Punica passis
proelia uel Pyrrhum inmanem gladiosque Molossos
tandem pro multis uix iugera bina dabantur
uulneribus: merces haec sanguinis atque laboris
nulli uisa umquam meritis minor aut ingratae
curta fides patriae. saturabat glaebula talis
patrem ipsum turbamque casae, qua feta iacebat
uxor et infantes ludebant quattuor, unus
uernula, tres domini; sed magnis fratribus horum
a scrobe uel sulco redeuntibus altera cena
amplior et grandes fumabant pultibus ollae.
nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
inde fere scelerum causae, nec plura uenena
miscuit aut ferro grassatur saepius ullum
humanae mentis uitium quam saeua cupido
inmodici census. nam, diues qui fieri uult,
et cito uult fieri; sed quae reuerentia legum,
quis metus aut pudor est umquam properantis auari?
'Viuite contenti casulis et collibus istis,
o pueri,' Marsus dicebat et Hernicus olim
Vestinusque senex, 'panem quaeramus aratro,
qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris,
quorum ope et auxilio gratae post munus aristae
contingunt homini ueteris fastidia quercus.
nil uetitum fecisse uolet quem non pudet alto
per glaciem perone tegi, qui summouet Euros
pellibus inuersis: peregrina ignotaque nobis
ad scelus atque nefas, quaecumque est, purpura ducit.'
haec illi ueteres praecepta minoribus; at nunc
post finem autumni media de nocte supinum
clamosus iuuenem pater excitat: 'Accipe ceras,
scribe, puer, uigila, causas age, perlege rubras
maiorum leges; aut uitem posce libello,
sed caput intactum buxo narisque pilosas
adnotet et grandes miretur Laelius alas;
dirue Maurorum attegias, castella Brigantum,
ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
adferat; aut, longos castrorum ferre labores
si piget et trepidum soluunt tibi cornua uentrem
cum lituis audita, pares quod uendere possis
pluris dimidio, nec te fastidia mercis
ullius subeant ablegandae Tiberim ultra,
neu credas ponendum aliquid discriminis inter
unguenta et corium: lucri bonus est odor ex re
qualibet. illa tuo sententia semper in ore
uersetur dis atque ipso Ioue digna poeta:
"Vnde habeas quaerit nemo, sed oportet habere."'
[hoc monstrant uetulae pueris repentibus assae,
hoc discunt omnes ante alpha et beta puellae.]
talibus instantem monitis quemcumque parentem
sic possem adfari: 'Dic, o uanissime, quis te
festinare iubet? meliorem praesto magistro
discipulum. securus abi: uinceris ut Aiax
praeteriit Telamonem, ut Pelea uicit Achilles.
parcendum est teneris; nondum impleuere medullas
maturae mala nequitiae. cum pectere barbam
coeperit et longae mucronem admittere cultri,
falsus erit testis, uendet periuria summa
exigua et Cereris tangens aramque pedemque.
elatam iam crede nurum, si limina uestra
mortifera cum dote subit. quibus illa premetur
per somnum digitis! nam quae terraque marique
adquirenda putas breuior uia conferet illi;
nullus enim magni sceleris labor. "Haec ego numquam
mandaui" dices olim "nec talia suasi."
mentis causa malae tamen est et origo penes te.
nam quisquis magni census praecepit amorem
et laeuo monitu pueros producit auaros
et qui per fraudes patrimonia conduplicari
dat libertatem et totas effundit habenas
curriculo, quem si reuoces, subsistere nescit
et te contempto rapitur metisque relictis.
nemo satis credit tantum delinquere quantum
permittas: adeo indulgent sibi latius ipsi.
cum dicis iuueni stultum, qui donet amico,
qui paupertatem leuet attollatque propinqui,
et spoliare doces et circumscribere et omni
crimine diuitias adquirere, quarum amor in te
quantus erat patriae Deciorum in pectore, quantum
dilexit Thebas, si Graecia uera, Menoeceus,
in quorum sulcis legiones dentibus anguis
cum clipeis nascuntur et horrida bella capessunt
continuo, tamquam et tubicen surrexerit una.
ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
flagrantem late et rapientem cuncta uidebis.
nec tibi parcetur misero, trepidumque magistrum
in cauea magno fremitu leo tollet alumnus.
nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
expectare colus; morieris stamine nondum
abrupto. iam nunc obstas et uota moraris,
iam torquet iuuenem longa et ceruina senectus.

131 *conchem* P S Σ, *conchen* U, *concham* ω. *aestiuam* P ς, *aestiua* A, *aestiui* ω. 134 *negabit* ω, *negauit* P S, *negabat* O. 135 *quod* P S. 137 *egenti* A G ς. 139 *creuit* P ς, *crescit* ς flor. Sang. 145 *pret. dom.* P ς, *dom. pret.* ω. 147 *uiridis* ex F. *huius* om. O, *-es huius* in ras. P. *mittentur* A T U, *mitentur* P, *mittuntur* ς. 149 *abeant* A ς, *habeant* P ω. 152 *foede* P ς, *foedae* ω. 153 *haec* P ς, *hoc* ς. *lupina* P S, *lupinam* A. 158 *posthac* P ς, *post haec* ω. 164 *haec* P, *ea* ω. 165 *nulli* F U sicut coni. Heinrich, *nullis* P ω. *aut* P ς, *haut* A, *haud* ς. 168 *et* add. P ante *unus*. 176 *inmodici* P ς, *indomiti* ω. 178 *modus* Herel. 184 *homini* P ς, *homines* ς. 188 *adque* P (ut passim) et O. 194 *narisque* ex G. 199 *trepidum* P ς, *trepido* ω. 206 *poeta* P S ς, *poetae* ω. 208 et 209 del. Jahn: indidem opinor petiti sunt unde 207, sed a lectore aliquo hic scripti, non a Iuuenale. 208 *uet. pu.* P ς, *pu. uet.* ω. *repentibus* S flor. Sang. ς, *reppentibus* P ς, *petentibus* ς, *repetentibus* ς, *poscentibus* ω. *assae* P S ς, *asse* ς, *assem* ς. 211 *possem* P, *possim* ς, *possum* ς. 216 *maturae* ς, *naturae* P ω. *nequitiae* ω, *nequitia est* P ς. 217 *longae* A, *longe* P ς, *longi* ω. 219 *et* P ς, om. ω. 223 *anquirenda* Stewechius probabiliter. 224 *haec ego numquam* om. P. 229 habent P ς, om. ω, del. Ruperti. *aeque per* Postgate. *conduplicandi* Weidner. inter 229 et 230 excidisse uidetur uersus huiusmodi, *cum uideant, cupiant sic et sua conduplicari;* nam in uulgata lectione, ut de orationis structura taceam, uerba *per fraudes* sententiam interimunt. 232 *meritisque* P S ς. 247 *cauea* P ς, *caueam* ω. 250 *uoto* P S.

ocius Archigenen quaere atque eme quod Mithridates
composuit: si uis aliam decerpere ficum
atque alias tractare rosas, medicamen habendum est,
sorbere ante cibum quod debeat et pater et rex.'
Monstro uoluptatem egregiam, cui nulla theatra,
nulla aequare queas praetoris pulpita lauti,
si spectes quanto capitis discrimine constent
incrementa domus, aerata multus in arca
fiscus et ad uigilem ponendi Castora nummi
ex quo Mars Vltor galeam quoque perdidit et res
non potuit seruare suas. ergo omnia Florae
et Cereris licet et Cybeles aulaea relinquas:
tanto maiores humana negotia ludi.
an magis oblectant animum iactata petauro
corpora quique solet rectum descendere funem,
quam tu, Corycia semper qui puppe moraris
atque habitas, Coro semper tollendus et Austro,
perditus ac uilis sacci mercator olentis,
qui gaudes pingue antiquae de litore Cretae
passum et municipes Iouis aduexisse lagonas?
hic tamen ancipiti figens uestigia planta
uictum illa mercede parat brumamque famemque
illa reste cauet: tu propter mille talenta
et centum uillas temerarius. aspice portus
et plenum magnis trabibus mare: plus hominum est iam
in pelago. ueniet classis, quocumque uocarit
spes lucri, nec Carpathium Gaetulaque tantum
aequora transiliet, sed longe Calpe relicta
audiet Herculeo stridentem gurgite solem.
grande operae pretium est, ut tenso folle reuerti
inde domum possis tumidaque superbus aluta,
Oceani monstra et iuuenes uidisse marinos.
non unus mentes agitat furor. ille sororis
in manibus uultu Eumenidum terretur et igni,
hic boue percusso mugire Agamemnona credit
aut Ithacum: parcat tunicis licet atque lacernis,
curatoris eget qui nauem mercibus implet
ad summum latus et tabula distinguitur unda,
cum sit causa mali tanti et discriminis huius
concisum argentum in titulos faciesque minutas.
occurrunt nubes et fulgura: 'Soluite funem'
frumenti dominus clamat piperisue coempti,
'nil color hic caeli, nil fascia nigra minatur;
aestiuum tonat.' infelix hac forsitan ipsa
nocte cadet fractis trabibus fluctuque premetur
obrutus et zonam laeua morsuque tenebit.
sed cuius uotis modo non suffecerat aurum,
quod Tagus et rutila uoluit Pactolus harena,
frigida sufficient uelantes inguina panni
exiguusque cibus, mersa rate naufragus assem
dum rogat et picta se tempestate tuetur.
Tantis parta malis cura maiore metuque
seruantur: misera est magni custodia census.
dispositis praediues amis uigilare cohortem
seruorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
electro signisque suis Phrygiaque columna
atque ebore et lata testudine. dolia nudi
non ardent Cynici; si fregeris, altera fiet
cras domus, atque eadem plumbo commissa manebit.
sensit Alexander, testa cum uidit in illa
magnum habitatorem, quanto felicior hic qui
nil cuperet quam qui totum sibi posceret orbem
passurus gestis aequanda pericula rebus.
nullum numen habes, si sit prudentia: nos te,
nos facimus, Fortuna, deam. mensura tamen quae
sufficiat census, si quis me consulat, edam:
in quantum sitis atque fames et frigora poscunt,
quantum, Epicure, tibi paruis suffecit in hortis,
quantum Socratici ceperunt ante penates;
numquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
acribus exemplis uideor te cludere? misce
ergo aliquid nostris de moribus, effice summam
bis septem ordinibus quam lex dignatur Othonis.
haec quoque si rugam trahit extenditque labellum,
sume duos equites, fac tertia quadringenta.
si nondum impleui gremium, si panditur ultra,
nec Croesi fortuna umquam nec Persica regna
sufficient animo nec diuitiae Narcissi,
indulsit Caesar cui Claudius omnia, cuius
paruit imperiis uxorem occidere iussus.

SATVRA XV

Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
Aegyptos portenta colat? crocodilon adorat
pars haec, illa pauet saturam serpentibus ibin.
effigies sacri nitet aurea cercopitheci,
dimidio magicae resonant ubi Memnone chordae
atque uetus Thebe centum iacet obruta portis.
illic aeluros, hic piscem fluminis, illic
oppida tota canem uenerantur, nemo Dianam.
porrum et caepe nefas uiolare et frangere morsu;
o sanctas gentes quibus haec nascuntur in hortis
numina! lanatis animalibus abstinet omnis
mensa, nefas illic fetum iugulare capellae,
carnibus humanis uesci licet. attonito cum
tale super cenam facinus narraret Vlixes
Alcinoo, bilem aut risum fortasse quibusdam
mouerat ut mendax aretalogus. 'In mare nemo
hunc abicit saeua dignum ueraque Charybdi,
fingentem inmanes Laestrygonas et Cyclopas?
nam citius Scyllam uel concurrentia saxa
Cyaneis, plenos et tempestatibus utres
crediderim aut tenui percussum uerbere Circes
et cum remigibus gruunisse Elpenora porcis.
tam uacui capitis populum Phaeaca putauit?'
sic aliquis merito nondum ebrius et minimum qui
de Corcyraea temetum duxerat urna;
solus enim haec Ithacus nullo sub teste canebat.
nos miranda quidem sed nuper consule Iunco
gesta super calidae referemus moenia Copti,
nos uulgi scelus et cunctis grauiora coturnis;
nam scelus, a Pyrrha quamquam omnia syrmata uoluas,
nullus aput tragicos populus facit. accipe, nostro
dira quod exemplum feritas produxerit aeuo.
Inter finitimos uetus atque antiqua simultas,
inmortale odium et numquam sanabile uulnus,
ardet adhuc Ombos et Tentyra. summus utrimque
inde furor uolgo, quod numina uicinorum

255 *et pater et* flor. Sang., *et pater*et* P, quorum uterque *et* post *sorbere* inserit, *aut pater aut* (*ut* U ut uidetur) ω, fort. *et pater ut*, 'pater—aeque debet timere saluti suae sicut rex' Σ. 265 *peta* P. 269 *ac uilis* P ς, *a siculis* ω, uersum del. Hermann; scribendum uidetur *ac similis*, i.e. concolor, 'uel ex sententia tali: tu foetide' Σ, nisi scripsit 'mercis—ex sentinae alitu foetidae.' 270 *pingue* P ς, *pingui* ς. 277 *uocarit* om. P. 287 *lacernis* P ω, *lacertis* ς. 289 *unda* ω p, *u*da* P, *una* T ς, *uda* L ς. 293 *ue* P ς Prisc. G. L. K. II, p. 205, *que* ς. *coemptor* ς Prisc. 295 *hac* U, *ac* P, *at* ω, *an* ς. 296 *cadet* ω, *cadit* P ς. 300 *uelantis* P. 301 *cibus* in litura P. 307 *electro* ω p, *elec**** P. 310 *aut* ς. 315 *habes* P ω Lactantius diuin. inst. III 29, *habet* U, *abes* A, *abest* florilegia Parisina. *nos te* P ς Lactantius, *sed te* ω, *sed nos* A G ς. 316 *nos* P ω Lactantius, *te* A G. cf. X 365 sq. 319 *sufficit* P ς. 323 incipit (frag.) Bob(iense).
XV 2 *Aeguptos* ex P (item 45 et 116). 5 'quidam *dimidium* legunt' schol. Bob. *memnone* ω, *memnona* Bob., *memnonie* P, *Memnoni* Duff, sed cf. Verg. buc. III 39 similiaque. 7 *illic aeluros* Brodaeus, *illiccelu**s* U, *illicaeruleos* (et in fine uersus *illi*) P, *illic caeruleos* Bob. ω. 9 *et fr.* Bob. P ς, *ac fr.* ω. 10-12 imitatur Sedulius C. P. I 273 sqq. 18 *et* Bob. ω, *atque* P ς. 20 *Cyaneis* Bob. P ς, *Cyanes* ω, *Cyaneas* ς fort. recte, sed cf. Val. Fl. IV 658. 23 *sic uacuum cerebri* Prisc. G. L. K. III, p. 218. 25 *duxerat* P, *produxerat* A, *deduxerat* Bob. ω. 26 *hic* P flor. Sang. 27 *set* Bob., item 38, ut P non raro. *iunco* Bob. A U ς, *iunpo* P, *iunio* ω. 31 *aput* ex Bob. P S. 32 *producserit* Bob. 33 *adque* Bob. P. 35 *ombos* P S Σ ς, *umbos* Bob., *combos* ς, *compos* ς. *tentura* Bob. 36 *uolgo* P ς, *uulgo* Bob., *uulgi* ω.

odit uterque locus, cum solos credat habendos
esse deos quos ipse colit. sed tempore festo
alterius populi rapienda occasio cunctis
uisa inimicorum primoribus ac ducibus ne
laetum hilaremque diem, ne magnae gaudia cenae
sentirent positis ad templa et compita mensis
peruigilique toro, quem nocte ac luce iacentem
septimus interdum sol inuenit. horrida sane
Aegyptos, sed luxuria, quantum ipse notaui,
barbara famoso non cedit turba Canopo.
adde quod et facilis uictoria de madidis et
blaesis atque mero titubantibus. inde uirorum
saltatus nigro tibicine, qualiacumque
unguenta et flores multaeque in fronte coronae:
hinc ieiunum odium. sed iurgia prima sonare
incipiunt; animis ardentibus haec tuba rixae.
dein clamore pari concurritur, et uice teli
saeuit nuda manus. paucae sine uulnere malae;
uix cuiquam aut nulli toto certamine nasus
integer. aspiceres iam cuncta per agmina uultus
dimidios, alias facies et hiantia ruptis
ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
ludere se credunt ipsi tamen et puerilis
exercere acies, quod nulla cadauera calcent.
et sane quo tot rixantis milia turbae,
si uiuunt omnes? ergo acrior impetus, et iam
saxa inclinatis per humum quaesita lacertis
incipiunt torquere, domestica seditioni
tela, nec hunc lapidem, qualis et Turnus et Aiax,
uel quo Tydides percussit pondere coxam
Aeneae, sed quem ualeant emittere dextrae
illis dissimiles et nostro tempore natae.
nam genus hoc uiuo iam decrescebat Homero,
terra malos homines nunc educat atque pusillos;
ergo deus, quicumque aspexit, ridet et odit.
a deuerticulo repetatur fabula. postquam
subsidiis aucti, pars altera promere ferrum
audet et infestis pugnam instaurare sagittis.
terga fugae celeri praestant instantibus Ombis
qui uicina colunt umbrosae Tentyra palmae.
labitur hic quidam nimia formidine cursum
praecipitans capiturque. ast illum in plurima sectum
frusta et particulas, ut multis mortuus unus
sufficeret, totum corrosis ossibus edit
uictrix turba; nec ardenti decoxit aeno
aut ueribus, longum usque adeo tardumque putauit
expectare focos, contenta cadauere crudo.
hic gaudere libet, quod non uiolauerit ignem,
quem summa caeli raptum de parte Prometheus
donauit terris; elemento gratulor, et te
exultare reor. sed qui mordere cadauer
sustinuit nil umquam hac carne libentius edit;
nam, scelere in tanto ne quaeras et dubites an
†prima uoluptatem gula senserit, ultimus autem
qui stetit, absumpto iam toto corpore ductis
per terram digitis aliquid de sanguine gustat.
Vascones, ut fama est, alimentis talibus usi
produxere animas. sed res diuersa, sed illic
fortunae inuidia est bellorumque ultima, casus
extremi, longae dira obsidionis egestas.
huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
†exemplum esse cibi sicut modo dicta mihi gens
post omnis herbas, post cuncta animalia, quidquid
cogebat uacui uentris furor, hostibus ipsis
pallorem ac maciem et tenuis miserantibus artus,
membra aliena fame lacerabant, esse parati
et sua. quisnam hominum ueniam dare quisue deorum
†urbibus abnueret dira atque inmania passis
et quibus illorum poterant ignoscere manes
quorum corporibus uescebantur? melius nos
Zenonis praecepta monent, nec enim omnia quidam
pro uita facienda putant, sed Cantaber unde
Stoicus, antiqui praesertim aetate Metelli?
nunc totus Graias nostrasque habet orbis Athenas,
Gallia causidicos docuit facunda Britannos,
de conducendo loquitur iam rhetore Thyle.
nobilis ille tamen populus, quem diximus, et par
uirtute atque fide sed maior clade Zacynthos
tale quid excusat: Maeotide saeuior ara
Aegyptos. quippe illa nefandi Taurica sacri
inuentrix homines, ut iam quae carmina tradunt
digna fide credas, tantum immolat; ulterius nil
aut grauius cultro timet hostia. quis modo casus
inpulit hos? quae tanta fames infestaque uallo
arma coegerunt tam detestabile monstrum
audere? anne aliam terra Memphitide sicca
inuidiam facerent nolenti surgere Nilo?
qua nec terribiles Cimbri nec Brittones umquam
Sauromataeque truces aut inmanes Agathyrsi,
hac saeuit rabie inbelle et inutile uulgus
paruula fictilibus solitum dare uela phaselis
et breuibus pictae remis incumbere testae.
nec poenam sceleri inuenies nec digna parabis
supplicia his populis, in quorum mente pares sunt
et similes ira atque fames. mollissima corda
humano generi dare se natura fatetur,
quae lacrimas dedit; haec nostri pars optima. sensus
plorare ergo iubet causam dicentis amici
squaloremque rei, pupillum ad iura uocantem
circumscriptorem, cuius manantia fletu
ora puellares faciunt incerta capilli.
naturae imperio gemimus, cum funus adultae
uirginis occurrit uel terra clauditur infans
et minor igne rogi. quis enim bonus et face dignus
arcana, qualem Cereris uult esse sacerdos,
ulla aliena sibi credit mala? separat hoc nos
a grege mutorum, atque ideo uenerabile soli
sortiti ingenium diuinorumque capaces
atque exercendis pariendisque artibus apti
sensum a caelesti demissum traximus arce,
cuius egent prona et terram spectantia. mundi
principio indulsit communis conditor illis
tantum animas, nobis animum quoque, mutuus ut nos
adfectus petere auxilium et praestare iuberet,
dispersos trahere in populum, migrare uetusto
de nemore et proauis habitatas linquere siluas,
aedificare domos, laribus coniungere nostris
tectum aliud, tutos uicino limine somnos
ut conlata daret fiducia, protegere armis
lapsum aut ingenti nutantem uulnere ciuem,
communi dare signa tuba, defendier isdem
turribus atque una portarum claue teneri.
sed iam serpentum maior concordia. parcit

post **43** desinit Bob. **44** *interdum* P S ς, *interea* ς. **44** *horrida*—**48** *titubantibus* del. Francke. **46** *turba* P ς, *ripa* ω, 'Canopo. Latina ripa' Σ. **47** *madidis* om. P. **52** interpunxit Markland. **61** *quo* P ς, *quod* ω. **64** *seditioni* Σ et H. Valesius, *seditione* P ω. **65** *qualis et* P, *quales et* O^1, *qualis e* G, *quali se* ω. **75** *fugae* P ς, *fuga* ω. *praestant instantibus ombis* O sicut coni. Mercerius, *p. i. combis* Palatinus 1700, *p. i. orbes* L ς, *p. i. omnes* U ς, *praestant* erasis ceteris sed ut in fine appareat *s* P, *praestantibus omnibus instans* (A G p) uel *instant* (F T) ω. **76** *tentura* P. **77** *hic* ω, *hinc* P ς. **78** *in* om. P ς. **85** *promethea* P. **88** *nihil* G L U ς, cf. VI 58. **90** *autem* orationem peruertit, scribendum uidetur *ante*. **93** *ut* G L T ς, om. A, *haec* P ς, *ut haec* ς, cf. Verg. Aen. VI 14. *est* om. T ς. *clementis* P. *usi* A G L ς, *olim* P ς quod plerisque placet. **97** et **98** del. Guietus. **98** *cibi. tibi* G ς. scribendum uidetur *tibi, si cui, modo dicta mihi gens.* | *post*, cf. 86 sq. **104** *urbibus* P ς, *uiribus* ω, *uentribus* H. Valesius probabiliter. *abnueret* P ς, *abnuerit* ς. **107** *quidam* P ς, *quaedam* ς. **112** *iam* om. P. **114** *zacynthos* P, *sacynthos* U, *zaghuntus* T, *saguntos* uel *saguntus* ω. **119** *quis* P ς, *qui* ς. **124** *brittones* A L ς, *britones* P ς, *brittrones* flor. Sang., *bistones* O U ς. **125** *que* P S ς, *ue* ς. **133** interpunxi, cf. Sen. nat. quaest. I prol. 14; alioqui scribendum esset *census*. **134** rei amicus significatur, non noster, cf. Cic. pro Sex. Rosc. 5. **135** *squalorem atque* Rupertio praeeunte Kiaer. **142** *credit* P ς, *credat* ς. **145** *pariendisque* O U sicut coni. Buecheler, ****iendisque* P, *rapiendisque* ς, *capiendisque* ω p. **154** *limite* P ς. **155** *conlata* ex F O U, *colata* P.

cognatis maculis similis fera; quando leoni
fortior eripuit uitam leo? quo nemore umquam
expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
perpetuam, saeuis inter se conuenit ursis.
ast homini ferrum letale incude nefanda
produxisse parum est, cum rastra et sarcula tantum
adsueti coquere et marris ac uomere lassi
nescierint primi gladios extendere fabri.
aspicimus populos quorum non sufficit irae
occidisse aliquem, sed pectora bracchia uoltum
crediderint genus esse cibi. quid diceret ergo
uel quo non fugeret, si nunc haec monstra uideret,
Pythagoras, cunctis animalibus abstinuit qui
tamquam homine et uentri indulsit non omne legumen?

SATVRA XVI

Quis numerare queat felicis praemia, Galli,
militiae? nam si subeuntur prospera castra
me pauidum excipiat tironem porta secundo
sidere. plus etenim fati ualet hora benigni
quam si nos Veneris commendet epistula Marti
et Samia genetrix quae delectatur harena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
haut minimum illud erit, ne te pulsare togatus
audeat, immo, et si pulsetur, dissimulet nec
audeat excussos praetori ostendere dentes
et nigram in facie tumidis liuoribus offam
atque oculum medico nil promittente relictum.
Bardaicus iudex datur haec punire uolenti
calceus et grandes magna ad subsellia surae
legibus antiquis castrorum et more Camilli
seruato, miles ne uallum litiget extra
et procul a signis. 'Iustissima centurionum
†cognitio est igitur de milite, nec mihi derit
ultio, si iustae defertur causa querellae.'
tota cohors tamen est inimica, omnesque manipli
†consensu magno efficiunt curabilis ut sit
uindicta et grauior quam iniuria. dignum erit ergo
declamatoris mulino corde Vagelli,
cum duo crura habeas, offendere tot caligas, tot
milia clauorum quis tam procul absit ab urbe
praeterea, quis tam Pylades, molem aggeris ultra
ut ueniat? lacrimae siccentur protinus, et se
excusaturos non sollicitemus amicos.
'Da testem' iudex cum dixerit, audeat ille
nescio quis, pugnos qui uidit, dicere 'Vidi'
et credam dignum barba dignumque capillis
maiorum. citius falsum producere testem
contra paganum possis quam uera loquentem
contra fortunam armati contraque pudorem.
Praemia nunc alia atque alia emolumenta notemus
sacramentorum. conuallem ruris auiti
improbus aut campum mihi si uicinus ademit
et sacrum effodit medio de limite saxum,
quod mea cum patulo coluit puls annua libo,
debitor aut sumptos pergit non reddere nummos
uana superuacui dicens chirographa ligni,
expectandus erit qui lites inchoet annus
totius populi. sed tum quoque mille ferenda
taedia, mille morae; totiens subsellia tantum
sternuntur, iam facundo ponente lacernas
Caedicio et Fusco iam micturiente parati
digredimur, lentaque fori pugnamus harena.
ast illis quos arma tegunt et balteus ambit
quod placitum est ipsis praestatur tempus agendi,
nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis praeterea testandi militibus ius
uiuo patre datur. nam, quae sunt parta labore
militiae, placuit non esse in corpore census,
omne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
signorum comitem castrorumque aera merentem
quamuis iam tremulus captat pater; hunc fauor aequus
prouehit et pulchro reddit sua dona labori.
ipsius certe ducis hoc referre uidetur
ut, qui fortis erit, sit felicissimus idem,
ut laeti phaleris omnes et torquibus, omnes

*

166 *et* P ς, *ac* ς. 168 *nescierint* P ς, *nes eierunt* S ς, *nescierant* (*a* corr. ex *u*) flor. Sang., *nescirent* ω Seru. georg. II 539. *extendere* P flor. Sang. ς, *extundere* ω Seruius, *excudere* ς. 170 *uoltum* ex U, *uoltu* P. 171 *crediderint* P ω, *crediderant* flor. Sang., *crediderunt* ς. 174 *omnes* P *legumen* omisso. XVI 1 *galli* P ς, *galle* ω. 2 *quod si* Prisc. G. L. K. II, p. 399 et 435. *subeuntur* P ς Prisc., *subeantur* ω. inter 2 et 3 lacunam statuit Jahn: excidisse uidetur uersus huiusmodi, *nil tibi di possunt donare optatius. ergo.* 3 *excipiet* ς. 5 *epistula* ex G L T U. 8 *ne* P ς, *si* ς. 12 *oculum* P ς, *oculos* ω. *relictum* F U, *relictos* ω, *–nte relicto* p in ras. 18 *igitur* sententiae aduersatur, scribendum uidetur *inquis* uel *inquit.* 20 *tamen cohors* P. 21 *efficiunt* P ς, *officiunt* ω. *curabilis* P ς, *curabitis* ς. 22 *et* P ς, om. ς. 23 *mulino* P S ς, *mutinensi* ω, utrumque agnoscit Σ. 24 *caligas tot* ς, *caligatos* P ω. 29 *cum* P ς, *quem* ω. *duxerit* P. *illi* P. 30 *qui uidit* P ς, *uidit qui* ω. 35 *alia emolumenta* O ς, *emolumenta* ω, *molumenta* P. 38 *et* P ς, *aut* ω. *medio* P ω, *sacro* L O. 39 *patulo* P ς, *uetulo* ς. *plus* ς. 41 cf. XIII 137. 42 *inchoet* ω Seru. Aen. II 102 P fort. ex corr., *inchoat* ς. 43 *tum* L O T U, *tunc* P ς. 45 *lacernas* P ς, *lucernas* ω. 48 *illis* A T ς, *illi* P ω. 49 *ipsis* P ς, *illis* ς. 56 *captat socer* Heinrich coll. Hor. serm. II 5 55–69. *fauor* Ruperti, *labor* P ω. reliqua libri quinti pars in codicibus deest.

M. AVRELI OLYMPII NEMESIANI

BVCOLICA

I

[TIMETAS. TITYRVS.]

Tim.
DVM fiscella tibi fluuiali, Tityre, iunco
texitur et raucis inmunia rura cicadis,
incipe, si quod habes gracili sub harundine carmen
compositum. nam te calamos inflare labello
Pan docuit uersuque bonus tibi fauit Apollo.
incipe, dum salices haedi, dum gramina uaccae
detondent, uiridique greges permittere campo
dum ros et primi suadet clementia solis.
Tit. Hos annos canamque comam, uicine Timeta,
tu iuuenis carusque deis in carmina cogis?
diximus et calamis uersus cantauimus olim,
dum secura hilares aetas ludebat amores.
nunc album caput et ueneres tepuere sub annis,
iam mea ruricolae dependet fistula Fauno.
te nunc rura sonant; nuper nam carmine uictor
risisti calamos et dissona flamina Mopsi
iudice me. mecum senior Meliboeus utrumque
audierat laudesque tuas sublime ferebat.
quem nunc emeritae permensum tempora uitae
secreti pars orbis habet mundusque piorum.
quare age, si qua tibi Meliboei gratia uiuit,
dicat honoratos praedulcis tibia manes.
Tim. Et parere decet iussis et grata iubentur.
namque fuit dignus senior, quem carmine Phoebus,
Pan calamis, fidibus Linus aut Oeagrius Orpheus
concinerent totque acta uiri laudesque sonarent.
sed quia tu nostrae laudem deposcis auenae,
accipe quae super haec cerasus, quam cernis ad amnem,
continet, inciso seruans mea carmina libro.
Tit. Dic age; sed nobis ne uento garrula pinus
obstrepat, has ulmos potius fagosque petamus.
Tim. Hic cantare libet; uirides nam subicit herbas
mollis ager lateque tacet nemus omne: quieti
aspice ut ecce procul decerpant gramina tauri.
Omniparens aether et rerum causa, liquores,
corporis et genetrix tellus, uitalis et aer,
accipite hos cantus atque haec nostro Meliboeo
mittite, si sentire datur post fata quietis.
nam si sublimes animae caelestia templa
sidereasque colunt sedes mundoque fruuntur,
tu nostros aduerte modos, quos ipse benigno
pectore fouisti, quos tu, Meliboee, probasti.
longa tibi cunctisque diu spectata senectus
felicesque anni nostrique nouissimus aeui
circulus innocuae clauserunt tempora uitae.
nec minus hinc nobis gemitus lacrimaeque fuere
quam si florentes mors inuida carperet annos.
nec tenuit tales communis causa querelas.
heu, Meliboee, iaces mortali frigore segnis
lege hominum, caelo dignus canente senecta
concilioque deum. plenum tibi ponderis aequi
pectus erat. tu ruricolum discernere lites
adsueras, uarias pacans mulcendo querelas
sub te ruris amor, sub te reuerentia iuris
floruit, ambiguos signauit terminus agros.
blanda tibi uultu grauitas et mite serena
fronte supercilium, sed pectus mitius ore.
tu calamos aptare labris et iungere cera
hortatus duras docuisti fallere curas.
nec segnem passus nobis marcere iuuentam
saepe dabas meritae non uilia praemia Musae.
saepe etiam senior, ne nos cantare pigeret,
laetus Phoebea dixisti carmen auena.
felix o Meliboee, uale! tibi frondis odorae
munera dat lauros carpens ruralis Apollo;
dant Fauni, quod quisque ualet, de uite racemos,
de messi culmos omnique ex arbore fruges;
dat grandaeua Pales spumantia cymbia lacte,
mella ferunt Nymphae, pictas dat Flora coronas:
manibus hic supremus honos. dant carmina Musae,
carmina dant Musae, nos et modulamur auena:
siluestris te nunc platanus, Meliboee, susurrat,
te pinus; reboat te quidquid carminis echo
respondet siluae; te nostra arbusta loquuntur.
namque prius siccis phocae pascentur in aruis
insuetusque freto uiuet leo, dulcia mella
sudabunt taxi, confusis legibus anni

Aureliani Nemesiani Cartaginensis egloghe incipiunt G(addianus 90, 12 inf.) Aurelii Nemesiani poetae Carthaginensis egloga prima A (= codex Vgoleti Germanicus), inscriptione carent N(eapolitanus 380) V (= uulgaris notae codices, quorum duae sunt classes v et w). I 2 *raris* G. *inmunia* M (= meliorum codd. N A G H consensus), *inmitantur* v, *inmitua* w, *uitantur* Froehner. 3 *canit* V. 5 *flauit* A G. 7 *detondent* H(arleianus 2578), *detondet* G, *detonderet* N. *uirilique* N. 9 *comam uicine timeta* M (*coma* N, *timere* N G) L, *meam mihi care senectam* V. 11 *uiximus* v. *uersus* w, *et uersu* M (*et uersu calamis*) H, *uersu* w, *uersus mandauimus* Heinsius (*et uersum cantauimus* Baehrens). 13 *et* M, *ac* V. *ztenuere* G (z del). *stupuere* V. 14 *iam* V, *nam* N G, *et* A H. 15 *te* M, *et* V. *carmine* H w, *carmina* rell. 16 *flamina* A N H v, *carmina* G w. 20 *priorum* N G. 23 *et* alt. om. N. 25 *fidibusque* G v. *linus* V, *lydus* G, *sidus* N. *aut oeagrius* N et (*earius*) G, *modulatibus* (uel *-antibus* v. 27 *laudem* M, *musam* V. 32 *subicit* N H, *subigit* G w, *suggerit* A v. 33 *late tacet et* G. 37 *hos* N, *hoc* G. *hos calamos* V. 38 *mittite* post *datur* habent N G. 42 *fouisti* V, *nouisti* N G. 46 *hinc* V, *hic* N G. 47 *carperet* M, *pelleret* V. 48 *renuit* Martellius. 49 *letali* V. 51 *consilioque deus* w. 53 *paeans* Maehly, *patiens* codd., *sapiens* Burmann (*patiens mulcensque* Vlitius). 54 *ruris* N (*r* pr. in ras.), *iuris* Martellius. *iuris* N et G e corr., *ruris* G pr., *iusti* V. 56 *uultus* v. 63 *carmina* G. 67 *messi* Maehly, *messe* M, *campo* V. 71 *nos et* H G, *nos* N, *nos te* V. 73 om. G. *te primis* (*pienis*, *pieris*) v. *reboant* Baehrens. *te* V, *tunc* N. *respondet* A N, *respondent* G H V. *arbusta* Haupt, *armenta* codd. *loquuntur* M, *sequuntur* V. 75 *nascentur* V. *aruis* L, *herbis* N. 76 *insuetusque* Heinsius, *uestitusque* N G v, *hirsutusque* w.

messem tristis hiemps, aestas praestabit oliuam,
ante dabit flores autumnus, uer dabit uuas,
quam taceat, Meliboee, tuas mea fistula laudes.
Tit. Perge, puer, coeptumque tibi ne desere carmen.
nam sic dulce sonas, ut te placatus Apollo
prouehat et felix dominam perducat in urbem.
iamque hic in siluis praesens tibi Fama benignum
strauit iter, rumpens liuoris nubila pennis.
sed iam Sol demittit equos de culmine mundi,
flumineos suadens gregibus praebere liquores.

II

[Idas. Alcon.]

Formosam Donacen Idas puer et puer Alcon
ardebant rudibusque annis incensus uterque
in Donaces uenerem furiosa mente ruebant.
hanc, cum uicini flores in uallibus horti
carperet et molli gremium compleret acantho,
inuasere simul uenerisque imbutus uterque
tum primum dulci carpebant gaudia furto.
hinc amor et pueris iam non puerilia uota:
quis anni ter quinque† hiemes et cura iuuentae.
sed postquam Donacen duri clausere parentes,
quod non tam tenui filo de uoce sonaret
sollicitumque foret pinguis sonus, improba ceruix
suffususque rubor crebro uenaeque tumentes,
tum uero ardentes flammati pectoris aestus
carminibus dulcique parant releuare querela;
ambo aeuo cantuque pares nec dispare forma,
ambo genas leues, intonsi crinibus ambo.
atque hinc sub platano maesti solacia casus
alternant, Idas calamis et uersibus Alcon.
I. Quae colitis siluas, Dryades, quaeque antra, Napaeae,
et quae marmoreo pede, Naides, uda secatis
litora purpureosque alitis per gramina flores:
dicite, quo Donacen prato, qua forte sub umbra
inueniam, roseis stringentem lilia palmis?
nam mihi iam trini perierunt ordine soles,
ex quo consueto Donacen exspecto sub antro.
interea, tamquam nostri solamen amoris
hoc foret aut nostros posset medicare furores,
nulla meae trinis tetigerunt gramina uaccae
Luciferis, nullo libarunt amne liquores;
siccaque fetarum lambentes ubera matrum
stant uituli et teneris mugitibus aera complent.
ipse ego nec iunco molli nec uimine lento
perfeci calathos cogendi lactis in usus.
quid tibi, quae nosti, referam? scis mille iuuencas
esse mihi, nosti numquam mea mulctra uacare.
ille ego sum, Donace, cui dulcia saepe dedisti
oscula nec medios dubitasti rumpere cantus
atque inter calamos errantia labra petisti.
heu heu! nulla meae tangit te cura salutis?
pallidior buxo uiolaeque simillimus erro.
omnes ecce cibos et nostri pocula Bacchi
horreo nec placido memini concedere somno.
te sine, uae, misero mihi lilia fusca uidentur
pallentesque rosae nec dulce rubens hyacinthus,
nullos nec myrtus nec laurus spirat odores.
at si tu uenias, *tunc* candida lilia fient
purpureaeque rosae, tunc dulce rubens hyacinthus;
tunc mihi cum myrto laurus spirabit odores.
nam dum Pallas amat turgentes unguine bacas,
dum Bacchus uites, Deo sata, poma Priapus,
pascua laeta Pales, Idas te diligit unam.—
Haec Idas calamis. tu, quae responderit Alcon
uersu, Phoebe, refer: sunt curae carmina Phoebo.
A. O montana Pales, o pastoralis Apollo,
et nemorum Siluane potens, et nostra Dione,
quae iuga celsa tenes Erycis, cui cura iugales
concubitus hominum totis conectere saeclis,
quid merui? cur me Donace formosa reliquit?
munera namque dedi, noster quae non dedit Idas,
uocalem longos quae ducit aedona cantus;
quae licet interdum, contexto uimine clausae
cum paruae patuere fores, ceu libera ferri
norit et agrestes inter uolitare uolucres,
scit rursus remeare domum tectumque subire,
uiminis et caueam totis praeponere siluis.
praeterea tenerum leporem geminasque palumbes
nuper, quae potui, siluarum praemia misi.
et post haec, Donace, nostros contemnis amores?
forsitan indignum ducis, quod rusticus Alcon
te peream, qui mane boues in pascua duco.
di pecorum pauere greges, formosus Apollo,
Pan doctus, Fauni uates et pulcher Adonis.
quin etiam fontis speculo me mane notaui,
nondum purpureos Phoebus cum tolleret ortus
nec tremulum liquidis lumen splenderet in undis:
quod uidi, nulla tegimur lanugine malas,
pascimus et crinem; nostro formosior Ida
dicor, et hoc ipsum mihi tu iurare solebas,
purpureas laudando genas et lactea colla
atque hilares oculos et formam puberis aeui.
nec sumus indocti calamis: cantamus auena,
qua diui cecinere prius, qua dulce locutus
Tityrus e siluis dominam peruenit in urbem.
nos quoque te propter, Donace, cantabimur urbi,
si modo coniferas inter uiburna cupressos
atque inter pinus corylum frondescere fas est.—
Sic pueri Donacen toto sub sole canebant,
frigidus e siluis donec descendere suasit
Hesperus et stabulis pastos inducere tauros.

III

Nyctilus atque Micon nec non et pulcher Amyntas
torrentem patula uitabant ilice solem,
cum Pan uenatu fessus recubare sub ulmo
coeperat et somno lassatas sumere uires;
quem super ex tereti pendebat fistula ramo.
hanc pueri, tamquam praedem pro carmine possent
sumere fasque esset calamos tractare deorum,
inuadunt furto; sed nec resonare canorem
fistula quem suerat nec uult contexere carmen,

78 post 79 coll. w. 78 *praestabit* Haupt, *tractabis* codd., *iactabit* Burmann. *oliuam* N G, *oliuas* V. 81 *coeptumque* M. 83 *in* M, *ad* V. 84 *iamque* Heinsius, *namque* codd. 85 *pennis* N G, *plene* v, *plena* w. 86 *demittit* ed. Ven., *dimittit* codd. II 1 *donacem* N G. 2 *rudibusque* M, *rudibus* V. 3 *ruebat* w. 4 *callibus* G. Hermann. 6 *uenerisque* H w, *uenerique* v, *ueneris* N G. 8 *non* A H, *nunc* N G V. 9 *anni* L, *actae* Heinsius. *hiemes et cruda iuuenta* Haupt, *et primae cura iuuentae* Burmann. 12 *pinguis sonus* M, *linguis onus* V. 18 *hinc sub* H. Schenkl, *hic sub* N G, *hi* A H, *sub hac* V. 20 *quaeque* V, *atque* N G. 21 *naydes* N, *naiades* G V. *secatis* N v, *secantes* G w. 22 *gramina* V, *littora* N G. 27 *nostri tamquam* G. 28 *nostros posset* N G, *posset rapidos* V (*rabidos* v). 30 *nullo libarunt* Glaeser, *nullo libar* N, *nulloque biberunt* A H, *nullo sudarunt* G, *nullo lamberunt* V. 32 *aera* H N v, *ethera* G, *atria* w. 40 *heu heu* A G H, *heu* N, *en heu* V. *te tangit* V. 41 *uiolisque* w. *erro* A N G v, *atrae* w. 42 *Bacchi* V, *uini* N G. 45 *rubens* V, *rubensque* A N G. 47 *tu si* V. *tunc* C. Schenkl, *et* codd. 48 *tunc* N v, *tum* A, om. G, *et* w. *rubensque* N G. 50 *dum* V, *cum* N G. *unguine* M, *sanguine* V. 51 *uites* V, *uuas* N G. *Deo* Glaeser, *deus* H, *deus et* N G (in quo *deus uuas et*) V. 53 *tu* L, *tum* v, *nunc* w. 54 *curae* Haupt, *aurea* codd. 62 *clausae* Haupt, *clausa* codd. 63 *norit* Wernsdorf, *nouit* codd. 71 *duco* G, *ducas* N, *ducam* V. 73 *fauni uates* V, *uates fauni* N G. 75 *cum* V, *dum* N G. *orbes* ed. Ven. 76 *splenderet lumen* V. 81 om. N (add. m. alt.) 84 *dominam* G V, *daram* N. *in* M, *ad* V. 85 *cantabimur* ed. Ascensiana, *cantabimus* codd. 87 *pinus* G H, *pinos* N V. 89 *descendere* N, *discedere* G V. III 1 *Vitulus* N (!). 6 *praedem* Titius, *praedam* codd. post 16 in N leg. II, 81.

sed pro carminibus male dissona sibila reddit,
cum Pan excussus sonitu stridentis auenae
iamque uidens 'Pueri, si carmina poscitis,' inquit
'ipse canam: nulli fas est inflare cicutas,
quas ego Maenaliis cera coniungo sub antris.
iamque ortus, Lenaee, tuos et semina uitis
ordine detexam: debemus carmina Baccho.'
haec fatus coepit calamis sic montiuagus Pan:
'Te cano, qui grauidis hederata fronte corymbis
uitea serta plicas quique udo palmite tigres
ducis odoratis perfusus colla capillis,
uera Iouis proles; nam cum post sidera caeli
sola Iouem Semele uidit Iouis ora professum,
hunc pater omnipotens, uenturi prouidus aeui,
pertulit et iusto produxit tempore partus.
hunc Nymphae Faunique senes Satyrique procaces,
nosque etiam Nysae uiridi nutrimus in antro.
quin et Silenus paruum ueteranus alumnum
aut gremio fouet aut resupinis sustinet ulnis,
euocat aut risum digito motuue quietem
allicit aut tremulis quassat crepitacula palmis.
cui deus arridens horrentes pectore saetas
uellicat aut digitis aures astringit acutas
adplauditue manu mutilum caput aut breue mentum
et simas tenero collidit pollice nares.
interea pueri florescit pube iuuentus
flauaque maturo tumuerunt tempora cornu.
tum primum laetas extendit pampinus uuas:
mirantur Satyri frondes et poma Lyaei.
tum deus 'O Satyri, maturos carpite fetus'
dixit 'et ignotos primi calcate racemos.'
uix haec ediderat, decerpunt uitibus uuas
et portant calathis celerique elidere planta
concaua saxa super properant: uindemia feruet
collibus in summis, crebro pede rumpitur uua
rubraque purpureo sparguntur pectora musto.
tum Satyri, lasciua cohors, sibi pocula quisque
obuia corripiunt: quae fors dedit, arripit usus.
cantharon hic retinet, cornu bibit alter adunco,
concauat ille manus palmasque in pocula uertit,
pronus at ille lacu bibit et crepitantibus haurit
musta labris; alius uocalia cymbala mergit,
atque alius latices pressis resupinus ab uuis
excipit; at potus (saliens liquor ore resultat)
euomit inque umeros et pectora defluit umor.
omnia ludus habet cantusque chorique licentes;
et uenerem iam uina mouent: raptantur amantes
concubitu Satyri fugientes iungere Nymphas
iamiamque elapsas hic crine, hic ueste retentat.
tum primum roseo Silenus cymbia musto
plena senex auide non aequis uiribus hausit.
ex illo uenas inflatus nectare dulci
hesternoque grauis semper ridetur Iaccho.
quin etiam deus ille, deus Ioue prosatus ipso,
et plantis uuas premit et de uitibus hastas
integit et lynci praebet cratera bibenti.'
haec Pan Maenalia pueros in ualle docebat,
sparsas donec oues campo conducere in unum
nox iubet, uberibus suadens siccare fluorem
lactis et in niueas astrictum cogere glaebas.

IV

[LYCIDAS. MOPSVS.]

Populea Lycidas nec non et Mopsus in umbra,
pastores, calamis et uersu doctus uterque
nec triuiale sonans, proprios cantabat amores.
nam Mopso Meroe, Lycidae crinitus Iollas
ignis erat; parilisque furor de dispare sexu
cogebat trepidos totis discurrere siluis.
hos puer ac Meroe multum lusere furentes,
dum modo condictas uitant in uallibus ulmos,
nunc fagos placitas fugiunt promissaque fallunt
antra nec est animus solitos adludere fontes.
cum tandem fessi, quos dirus adederat ignis,
sic sua desertis nudarunt uulnera siluis
inque uicem dulces cantu dixere querelas.
M. Inmitis Meroe rapidisque fugacior Euris,
cur nostros calamos, cur pastoralia uitas
carmina? quemue fugis? quae me tibi gloria uicto?
quid uultu mentem premis ac spem fronte serenas?
tandem, dura, nega: possum non uelle negantem.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
L. Respice me tandem, puer o crudelis Iolla.
non hoc semper eris: perdunt et gramina flores,
perdit spina rosas nec semper lilia candent
nec longum tenet uua comas nec populus umbras.
donum forma breue est nec se quod commodet annis.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
M. Cerua marem sequitur, taurum formosa iuuenca,
et uenerem sensere lupae, sensere leaenae
et genus aerium uolucres et squamea turba
et montes siluaeque, suos habet arbor amores:
tu tamen una fugis, miserum tu prodis amantem.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
L. Omnia tempus alit, tempus rapit: usus in arto est.
uer erat, et uitulos uidi sub matribus istos,
qui nunc pro niuea coiere in cornua uacca.
et tibi iam tumidae nares et fortia colla,
iam tibi bis denis numerantur messibus anni.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
M. Huc, Meroe formosa, ueni: uocat aestus in umbram.
iam pecudes subiere nemus, iam nulla canoro
gutture cantat auis, torto non squamea tractu
signat humum serpens: solus cano. me sonat omnis
silua, nec aestiuis cantu concedo cicadis.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
L. Tu quoque, saeue puer, niueum ne perde colorem
sole sub hoc: solet hic lucentes urere malas.
hac age pampinea mecum requiesce sub umbra;
hic tibi lene uirens fons murmurat, hic et ab ulmis
purpureae fetis dependent uitibus uuae.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
M. Qui tulerit Meroes fastidia lenta superbae,
Sithonias feret ille niues Libyaeque calorem,
Nerinas potabit aquas taxique nocentis
non metuet sucos, Sardorum gramina uincet
et iuga Marmaricos coget sua ferre leones.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.

17 *cepit fatus* N G. 21 *nam cum* Baehrens, *iam tunc* codd. 26 *nosque etiam* N G w, *nos etiam* v, *nos etiam et* A, *nosque etiam* H. *nysae* A N G, *nymphae* V. *nutristis* A H. 27 *ueteranus* O. Schubert, *ueneratus* codd. 29 *euocat aut* G H et N corr., *aut euocat* N ante corr., *et uocat ad* V. 30 hab. M, om. V. 33 *adplauditue* v, *aut plauditue* N G, *adplauditque* w. *breue. leue* A. 37 *laetas* N G w, *leues* (*leuas*) v, *lenes* A. *extendit* G, *ostendit* N V H. 41 *haec* V, *hoc* N G. 45 *rubraque* N G, *udaque* w, *nudaque* v. 46 *cum* N. 47 *quae* N G, *quod* V. *cantarum* G, *canthară* N. 49 *palmasque* G w, *palmas* N v. 51 *uocalia* v, *uenalia* w, *uocabula* N G. 52, 53 transp. ed. Aldina altera. 53 *pressis* V et G e corr., *pressus* N et G ante corr. 54 *euomit* N G H, *spumeus* V. 57 *concubitum* G, *cum cubitum* N. 63 *prosatus ipso* w, *prosatus ab ipso* N G (in G *pro* del.), *pronatus ipso* v, *natus ab ipso* A. IV 2 *et. ac* V. 8 *condictas* H, *conductas* rell. 10 *animus* V, *animos* G, *arons* N, *animo* A H. *ad ludere* Maehly. 11 *tum* V. *dirus* H. Schenkl, *durus* M, *lusus* V. *adederat* w, *ederat* M. 16 *quemne* Postgate. 18 *negas* V. *non. nam* C. Schenkl, *iam* Baehrens. 21–24 hab. Exc. Paris. 21 *hoc* G w, *hec* N. *eris* V Exc., *erit* N G. *germina* N. *flores* V, *florem* N G. 24 *quod* N G Exc., *tibi* V. *commodet* Exc., *commodat* codd. 28 *aerium* G w, *aereum* N v. *uolucres et* V, *uolucru et* N, *uolucrum tum* G. 30 *perdis* V. 32 (Exc.) *arto* N, *arcto* G v Exc., *arte* w. 35 *et. iam* V. 36 *messibus* w, *mensibus* N G v. 39 *subiere* V, *subeunt* N, *subeunte* G. 46 *hac* G, *ḥ* V, *hic* V. 47 *fluens* V. *ab ulmis* V, *habundas* N, *habundans* (in marg. *habunde*) G, *ad undas* Glaeser. 51 *libycosque calores* V. 52 *Nerines* H. 53 *sardorum* G v (N e corr.), *sardot* N, *salebrosaque* w. 54 post 55 coll. N ante corr. 54 *sua—iuga* V.

L. Quisquis amat pueros, ferro praecordia duret,
nil properet discatque diu patienter amare
prudentesque animos teneris non spernat in annis,
perferat et fastus. sic olim gaudia sumet,
si modo sollicitos aliquis deus audit amantes.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
M. Quid prodest, quod me pagani mater Amyntae
ter uittis, ter fronde sacra, ter ture uaporo,
incendens uino crepitantes sulphure lauros,
lustrauit cineresque auersa effudit in amnem,
cum sic in Meroen totis miser ignibus urar?
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.
L. Haec eadem nobis quoque uersicoloria fila
et mille ignotas Mycale circumtulit herbas;
cantauit, quo luna tumet, quo rumpitur anguis,
quo currunt scopuli, migrant sata, uellitur arbos.
plus tamen ecce meus, plus est formosus Iollas.
cantet, amat quod quisque: leuant et carmina curas.

59 *sumet* w, *summet* N G v. **63** *uittis* V, *uitis* N G. **64, 65** coll. Haupt. **64** *auersa* N (ante corr.) w, *aduersa* N (corr.) G v. **66** *meroen* w, *meroem* N G v, *Meroe* Heinsius. **70** *quo* H, *q'* N, *qua* G, *quod* v. *quo* v, *q'* N, *qua* G. *Aureliani Nemesiani Cartag' bucol' explicit* N, in G subscriptio erasa, *Calpurnii bucolica expl.* sic fere nonnulli V.

M. AVRELI OLYMPII NEMESIANI

CYNEGETICON LIBER

VENANDI cano mille uias hilaresque labores
discursusque citos, securi proelia ruris,
pandimus. Aonio iam nunc mihi pectus ab oestro
aestuat: ingentes Helicon iubet ire per agros,
Castaliusque mihi noua pocula fontis alumno
ingerit et late campos metatus apertos
imponit*que* iugum uati retinetque corymbis
implicitum ducitque per auia, qua sola numquam
trita rotis. iuuat aurato procedere curru
et parere deo. uirides en ire per herbas
imperat: intacto premimus uestigia musco;
et, quamuis cursus ostendat tramite noto
obuia Calliope faciles, insistere prato
complacitu*m*, rudibus qua luceat orbita sulcis.
nam quis non Nioben numeroso funere maestam
iam cecinit? quis non Semelen ignemque iugalem
letalemque simul nouit de *pa*elicis astu?
quis magno recreata tacet cunabula Baccho,
ut pater omnipotens maternos reddere menses
dignatus iusti complerit tempora partus?
sunt qui sacrilego rorantes sanguine thyrsos
(nota nimis) dixisse uelint, qui uincula Dirces
Pis*aeique* tori legem Danaique cruentum
imperium sponsasque truces sub foedere primo
dulcia funereis mutantes gaudia taedis.
Biblidos indictum nulli scelus; impia Myrrhae
conubia et saeuo uiolatum crimine patrem
nouimus, utque Arabum fugiens cum carperet arua
iuit in arboreas frondes animamque uirentem.
sunt qui squamosi referant fera sibila Cadmi
stellatumque oculis custodem uirginis Ius
Herculeos*que* uelint semper numerare labores
miratumque rudes se tollere Terea pinnas
post epulas, Philomela, tua*s*; sunt ardua mundi
qui male temptantem curru Phaet*h*onta loquantur
extinctasque canant emisso fulmine flammas
fumantemque Padum, Cycnum plumamque senilem
et flentes semper germani funere siluas.
Tantalidum casus et sparsas sanguine mensas
condentemque caput uisis Titana Mycenis
horrendasque uices generis dixere priores.
Colchidos iratae sacris imbuta uenenis
munera non canimus pulchraeque incendia Glauces,
non crinem Nisi, non saeuae pocula Circes,
nec nocturna pie curantem busta sororem:
haec iam magnorum praecepit copia uatum,
omnis et antiqui uulgata est fabula saecli.
nos saltus uiridesque plagas camposque patentes
scrutamur totisque citi discurrimus aruis
et uarias cupimus facili cane sumere praedas;
nos timidos lepores, inbelles figere dammas
audacesque lupos, uulpem captare dolosam
gaudemus: nos flumineas errare per umbras
malumus et placidis ichneumona quaerere ripis
inter harundineas segetes faelemque minacem
arboris in trunco longis perfigere telis
implicitumque sinu spinosi corporis erem
ferre domum; talique placet dare lintea curae,
dum non magna ratis, uicinis sueta moueri
litoribus tutosque sinus percurrere remis,
nunc primum dat ue*la* Notis portusque fideles
linquit et *H*adriacas audet temptare procellas.
mox uestros meliore lyra memorare triumphos
accingar, diui fortissima pignora Cari,
atque canam nostrum geminis sub finibus orbis
litus et edomitas fraterno numine gentes,
quae Rhenum Tigrimque bibunt Ararisque remotum
principium Nilique ui*de*nt in origine fontem;
nec taceam primum quae nuper bella sub Arcto
felici, Carine, manu confeceris, ipso
paene prior genitore deo, utque intima frater
Persidos et ueteres Babylonos ceperit arces,
ultus Romulei uiolata cacumina regni;
inbellemque fugam referam clausasque pharetras
Parthorum laxosque arcus et spicula nulla.
haec uobis nostrae libabunt carmina Musae,
cum primum uultus sacros, bona numina terrae,
contigerit uidisse mihi. iam gaudia uota
temporis impatiens sensus spretorque morarum
praesumit uideorque mihi iam cernere fratrum
augustos habitus, Romam clarumque senatum
et fidos ad bella duces et milite multo
agmina, quis fortes animat deuotio mentes.
aurea purpureo longe radiantia uelo
signa micant sinuatque truces leuis aura dracones.
tu modo, quae saltus placidos siluasque pererras,
Latonae, Phoebe, magnum decus, heia age suetos
sume habitus arcumque manu pictamque pharetram
suspende ex umeris, sint aurea tela, sagittae;
candida puniceis aptentur crura coturnis,
sit chlamys aurato multum subtemine lusa
corrugesque sinus gemmatis balteus artet
nexibus, implicitos cohibe diademate crines.
tecum Nai*a*des faciles uiridique iuuenta
pubentes Dryades Nymphaeque, unde amnibus umor,
adsint et docilis decant*et* Oreadas Echo.
duc age, diua, tuum frondosa per auia uatem:

5 *Castaliique* Pithoeus. 12 hic posuit Pithoeus. post 24 habet A (= Parisinus 7561). 13 *Calliope. i* ex *o* corr. in A. 14 *complacito* A, corr. H. Schenkl. 17 *laetalemque* A¹. 20 *complerit* ed. Aldina, *compellere* A. 21 *sacrilegos orantes* A, corr. σ (= Vindob. 3261, 'C' Baehrensii). 31 *Ius* A mg., *ius* A¹ in *eius* corr. 32 fort. *memorare*. 33 *therea* σ, *tacerea* A. 34 *philomella tua* A, corr. σ. 35 *currus* A, corr. ed. Aldina. 43 *ingentia* A, corr. Pithoeus. 47 *sęculi* A¹. 48 *nos* σ, *non* A. 54 *icneumona* σ ex corr., *sicnheumona* A. 56 *perfigere* Johnson (*praef.* uulg.) et *telis* σ, *profigeret olis* A. 58 *cymbae* Heins. (melius *cumbae*), *cursu* Baehrens. 61 *ue* A¹. 62 *Hadriacas* ex σ. 63 *uox* A¹, *mox* A mg. σ. 65 *gemini* Heins. 68 *uident* Johnson, *bibunt* O ex u. 67. 70 *felicia* A. 75 *arcos* A¹. 76 *uobis* Pithoeus, *nobis* A. 79 *morarum* σ, *memoratum* A. 87 *Lato***e pheebe* A. 89 *humeris* A. 91 *chlamis* A. *luso* A, corr. ed. Aldina. 94 *naides* A. *facilem* A¹. 96 *dicant oreades* A, corr. σ et ed. Aldina.

te sequimur, tu pande domos et lustra ferarum
huc igitur mecum, quisquis percussus amore
uenandi damnas lites *r*apidosque tumultus
ciuilesque fugis strepitus bellique fragores
nec praedas auido sectaris gurgite ponti.
Principio tibi cura canum non segnis ab anno
incipiat primo, cum Ianus, temporis auctor,
pandit inocciduum bissenis mensibus aeuum.
elige tunc cursu facilem facilemque recursu,
seu Lacedaemonio natam seu rure Molosso,
non humili de gente canem. sit cruribus altis,
sit rigidis, multamque trahat sub pectore lato
costarum sub fine decenter prona carinam,
quae sensim rursus sicca se colligat aluo,
renibus ampla satis ualidis diductaque coxas,
cuique nimis molles fluitent in cursibus aures.
huic parilem summitte marem, sic omnia magnum,
dum superant uires, dum laeto flore iuuentas
corporis et uenis primaeuis sanguis abundat.
namque graues morbi subeunt segnisque senectus
inualidamque dabunt non firmo robore prolem.
sed diuersa magis feturae conuenit aetas:
tu bis uicenis plenum iam mensibus acrem
in uenerem permitte marem; sit femina, binos
quae tulerit soles. haec optima cura iugandi.
mox cum se bina formarit lampade Phoebe
ex quo passa marem genitalia uiscera turgent,
fecundos aperit partus matura grauedo
continuo largaque uides strepere omnia prole.
sed, quamuis auidus, primos contemnere partus
malueris; mox non omnes nutrire minores.
nam tibi si placitum populosos pascere fetus,
iam macie tenues sucique uidebis inanes
pugnantesque diu, quisnam prior ubera lambat,
distrahere inualidam lassato uiscere matrem.
sin uero haec cura est, melior ne forte necetur
abdaturue domo, catulosque probare uoluntas,
quis nondum gressus stabiles neque lumina passa
luciferum uidere iubar, quae prodidit usus
percipe et intrepidus spectatis annue dictis.
pondere nam catuli poteris perpendere uires
corporibus*que* leues grauibus praenoscere cursu.
quin et flammato ducatur linea longe
circuitu signet*que* habilem uapor igneus orbem,
impune ut medio possis consistere circo:
huc omnes catuli, huc indiscreta feratur
turba: dabit mater partus examen, honestos
iudicio natos seruans trepidoque periclo.
nam postquam conclusa uidet sua germina flammis,
continuo saltu transcendens feruida zonae
uincla, rapit rictu primum portatque cubili,
mox alium, mox deinde alium. sic conscia mater
segregat egregiam subolem uirtutis amore.
hos igitur genetrice simul iam uere sereno
molli pasce sero (passim nam lactis abundans
tempus adest, albent plenis et ouilia mulctris),
interdumque cibo Cererem cum lacte ministra,
fortibus ut sucis teneras complere medullas
possint et ualidas iam tunc promittere uires.
sed postquam Phoebus candentem feruidus axem
contigerit tardasque uias Cancrique morantis
sidus init, tunc consuetam minuisse saginam
profuerit tenuesque magis retinere cibatus,
ne grauis articulos deprauet pondere moles.
nam tum membrorum nexus nodosque relaxant
infirmosque pedes et crura natantia ponunt,
tunc etiam niueis armantur dentibus ora.
sed neque conclusos teneas neque uincula collo
impatiens circumdederis noceasque futuris
cursibus imprudens. catulis nam saepe remotis
aut uexare trabes, laceras aut mandere ualuas
mens erit, et teneros torquent conatibus artus
obtunduntue nouos adroso robore dentes
aut teneros duris inpingunt postibus ungues;
mox iam cum ualidis insistere cruribus aetas
passa, quater binos uoluens ab origine menses,
inlaesis catulos spectauerit undique membris,
tunc rursus miscere sero Cerealia dona
conueniet fortemque dari de frugibus escam,
libera tunc primum consuescant colla ligari
concordes et ferre gradus clausique teneri.
iam cum bis denos Phoebe reparauerit ortus,
incipe non longo catulos producere cursu,
sed paruae uallis spatio saeptoue nouali.
his leporem praemitte manu, non uiribus aequis
nec cursus uirtute parem, sed tarda trahentem
membra, queant iam nunc faciles ut sumere praedas.
nec semel indulge catulis moderamina cursus,
sed donec ualidos etiam praeuertere suescant,
exerceto diu uenandi munere, cogens
discere et emeritae laudem uirtutis amare.
nec non consuetae norint hortamina uocis,
seu cursus reuocent, iubeant seu tendere cursus.
quin etiam docti uictam contingere praedam
exanimare uelint tantum, non carpere sumptam.
sic tibi ueloces catulos reparare memento
semper et in paruos iterum protendere curas.
nam tristes morbi, scabies et sordida uenis
saepe uenit multamque canes discrimine nullo
dant stragem: tu sollicitos inpende labores
et sortire gregem suffecta prole quotannis.
quin acidos Bacchi latices Tritonide . .
admiscere decet catulosque canesque maritas
unguere profuerit tepidoque ostendere soli,
auribus et tineas candenti pellere cultro.
est etiam canibus rabies, letale periclum.
quod seu caelesti corrupto sidere manat,
cum segnes radios tristi iaculatur ab aethra
Phoebus et attonito pallens caput exserit orbe
seu magis, ignicomi candentia terga leonis
cum quatit, hoc canibus blandis inuiscerat aestus,
exhalat seu terra sinu, seu noxius aer
causa mali, seu cum gelidus non sufficit umor
torrida per uenas concrescunt semina flammae:
quicquid id *est*, imas agitat sub corde medullas
inque feros rictus nigro spumante ueneno
prosilit, insanos cogens infigere morsus.
disce igitur potus medicos curamque salubrem.
tunc uirosa tibi sumes multumque domabis
castorea, attritu silicis lentescere cogens;
ex ebore huc trito puluis sectoue feratur,
admiscensque diu facies concrescere utrumque:
mox lactis liquidos sensim superadde fluores,
ut non cunctantes haustus infundere cornu
inserto possis Furiasque repellere tristes
atque iterum blandas canibus componere mentes.
sed non *S*partanos tantum tantumue Molossos
pascendum catulos: diuisa Britannia mittit
ueloces nostrique orbis uenatibus aptos.
nec tibi Pannonicae stirpis temnatur origo,
nec quorum proles de sanguine manat Hibero.
quin etiam siccae Libyes in finibus acres
gignuntur catuli, quorum non spreueris usum.
quin et Tuscorum non est extrema uoluptas
saepe canum. sit forma illis licet obsita uillo
dissimilesque habeant catulis uelocibus artus,

98 *domos* σ, *dolos* A. 99 *huc* Vlitius, *hinc* A. 100 *auidosque* A, corr. Vlitius. 101 *strepidus* A[1]. 109 *suppectore* A. 122 *iugandis* σ. post h. u. A habet 224-230, transp. Haupt, Schradero duce. 127 *contempnere* A. 131 *quisnam* ed. Aldina, *quis non* A (et σ). 137 *adnue* σ. 142 *ut* Johnson, *in* A. 145 fort. *trepidansque*. 146 *conclausa* A. 161 *nec* A. *deprauet* σ, *degrauet* A. 165 *conclausos* A. 168 *pandere* A, corr. Heins. *ualuas* σ, *uuluas* A. 170 *notos* ex corr. A. 172 *cum iam* ed. Aldina. 174 *catulis* A. *spectauerit* Johnson, *spectaberis* A. 176 *ęscam* A. 179 *phoebę* A. 184 *sūmere* A. 185 *ne* A. *moderamine* A, corr. Vlitius. 187 interpunximus. 199 *oliuo* A, interpretamentum eiecimus cum Housmano, *oliua* ed. Aldina. fort. *leui*, cf. Aen. III 281, V 328, *olenti* H. Schenkl. 202 *tinias candendi* A. 208 *hos* Scaliger. 209 *sinus* A, corr. Scaliger. 224 *pastanos* A. 229 *libies* A. 232 *sit* Barth. *est* A. *uallo* A[1].

haud tamen iniucunda dabunt tibi munera praedae,
namque et odorato noscunt uestigia prato
atque etiam leporum secreta cubilia monstrant.
horum animos moresque simul naresque sagaces
mox referam; nunc omnis adhuc narranda supellex
uenandi cultusque mihi dicendus equorum.
cornipedes igitur lectos det Graecia nobis
Cappadocumque notas referat generosa propago
†armata et palmas nuper grex omnis auorum.
illis ampla satis leui sunt aequora dorso
immodicumque latus paruaeque ingentibus alui,
ardua frons auresque agiles capitisque decori
altus honos oculique uago splendore micantes,
plurima se ualidos ceruix resupinat in armos,
fumant umentes calida de nare uapores,
nec pes officium standi tenet, ungula terram
crebra ferit uirtusque artus animosa fatigat.
quin etiam gens ampla iacet trans ardua Calpes
culmina, cornipedum late fecunda proborum.
namque ualent longos pratis intendere cursus,
nec minor est illis Graio quam in corpore forma,
nec non terribiles spirabile flumen anheli
prouoluunt flatus et lumina uiuida torquent
hinnitusque cient tremuli frenisque repugnant,
nec segnes mulcent aures, nec crure quiescunt.
sit tibi praeterea sonipes, Maurusia tellus
quem mittit (modo sit gentili sanguine firmus)
quemque coloratus Mazax deserta per arua
pauit et assiduos docuit tolerare labores.
nec pigeat, quod turpe caput, deformis et aluus
est ollis quodque infrenes, quod liber uterque,
quodque iubis pronos ceruix deuerberet armos.
nam flecti facilis lasciuaque colla secutus
paret in obsequium lentae moderamine uirgae:
uerbera sunt praecepta fugae, sunt uerbera freni.
quin et promissi spatiosa per aequora campi
cursibus adquirunt commoto sanguine uires
paulatimque auidos comites post terga relinquunt.
haud secus effusis Nerei per caerula uentis,
cum se Threicius Boreas superextulit antro
stridentique sono uastas exterruit undas,
omnia turbato cesserunt flamina ponto:
ipse super fluctus spumanti murmure feruens
conspicuum pelago caput eminet, omnis euntem
Nereidum mirata suo stupet aequore turba.
horum tarda uenit longi fiducia cursus,
his etiam emerito uigor est iuuenalis in aeuo.
nam quaecumque suis uirtus bene floruit annis,
non prius est animo quam corpore passa ruinam.
pasce igitur sub uere nouo farragine molli
cornipedes uenamque feri ueteresque labores
effluere aspecta nigri cum labe cruoris.
mox laetae redeunt in pectora fortia uires
et nitidos artus distento robore formant;
mox sanguis uenis melior calet, ire uiarum
longa uolunt latumque fuga consumere campum.
inde ubi pubentes calamos durauerit aestas
lactentesque urens herbas siccauerit omnem
messibus umorem culmusque armarit aristas,
hordea tum paleasque leues praebere memento:
puluere quin etiam puras secernere fruges
cura sit atque toros manibus percurrere equorum,
gaudeat ut plausu sonipes laetumque relaxet
corpus et altores rapiat per uiscera sucos.
id curent famuli comitumque animosa iuuentus.
nec non et casses idem uenatibus aptos
atque plagas longoque meantia retia tractu
addiscant raris semper contexere nodis
et seruare modum maculis linoque tenaci.
linea quin etiam, magnos circumdare saltus
quae possit uolucresque metu concludere praedas,
digerat innexas non una ex alite pinnas.
namque ursos magnosque sues ceruosque fugaces
et uulpes acresque lupos ceu fulgura caeli
terrificant linique uetant transcendere saeptum.
has igitur uario semper fucare ueneno
cura tibi niueisque alios miscere colores
alternosque metus subtemine tendere longo.
dat tibi pinnarum terrentia milia uultur,
dat Libye, magnarum auium fecunda creatrix,
dantque grues cycnique senes et candidus anser,
dant quae fluminibus crassisque paludibus errant
pellitosque pedes stagnanti gurgite tingunt.
hinc mage puniceas natiuo munere sumes:
namque illic sine fine greges florentibus alis
inuenies auium suauique rubescere luto
et sparsos passim tergo uernare colores.
his ita dispositis hiemis sub tempus aquosae
incipe ueloces catulos immittere pratis,
incipe cornipedes latos agitare per agros.
uenemur dum mane nouum, dum mollia prata
nocturnis calcata feris uestigia seruant.

FRAGMENTA

1. Lactantius ad *Stat. Theb.* V 389: *Abiunctis quidam hyphen legunt, diuisis. sic in Olympio*

abiungere Luna
iunices

cui contrarium est iungere.

2. Idem ad *Theb.* II 58: *Philosophi lunam terram esse dicunt, quae circa nostrum hoc solum circulo altiore suspensa est. haec autem omnia corpora maiora gignit, utpote quae uicina sit caelo. poetae denique omnes asserunt leonem de his polis ortum, quem Hercules prostrauit, ut etiam Olympus ait, quare proximus sit terris et ultimus. de lunari etiam globo apud mortalium genus caeli ratio ignoratur. leuiorem perstringam quia hoc diuinum lumen animas tam de astris omnibus quam de omni materia mundi subtracta parte superna excipit et decerpit quasi lumina quae postea ter quinis diebus, ut collegerat, totidem refundit in fratrem.*

---

234 *iniocunda* A. 236 *adque* A. 238 *suppellex* A[1]. 240 *Graecia* σ, *gratia* A. 242 *armenti* Gronouius. *numeret* idem, fort. *superet.* 245 *decori* Baehrens, *decoris* A. 246 *oculis* A[1]. 247 *se*ualidos* A. 253 *intendere* σ, *incendere* A. 255 *flumen* apud Barthium, *numen* A. *anheli* Vlitius, *anhele* A. 258 *haec segnes* A[1]. 261 *coloratur* A[1]. 264 *infren*es* eraso *i* ut uid. A, fort. *infrenis.* 269 *permissi* Heins. 272 *neri*, *i* in *e* mutatum A. 276 *marmore* Heins. 277 *pelato* A. 278 *Nereidum* σ, *Naidum* A. 282 *passa* ed. Aldina, *posse* A. 284 *carnipedesque* A[1]. 293 *palleasque* A[1]. 295 *totos manibus* A sed alterum *t* et *m* ex corr. 307 *fulgora* A. 310 *curabis* Haupt. 311 *subtegmine* A. *tendere* Vlitius, *tempore* A. 313 *libye* A. 314 *eignique* A.

FRAGMENTA 2 *Olympius* Wernsdorf, recte ut uidetur. uerborum proximorum situs in incerto est, *quare—ultimus* post *ignoratur* habent tres Lactantii codices.

[DE AVCVPIO VERSVS]

Gybertus Longolius *in dialogo de auibus* (*Coloniae excudebat Io. Gymnicus a.* 1544) *p. E.* 2^a *scribit: Nemesiani poetae authoritas, qui de aucupio Latinis uersibus conscripsit, me in hanc sententiam perduxit* [*tetracem esse urogallum*]. *descripserat autem furtim in bibliotheca porcorum Saluatoris Bononiensis uersus aliquot Hieronymus Boragineus Lubecensis, magnae spei adolescens, cum quo Bononiae et Ferrariae aliquandiu communi uita uixi. ex iis ego quosdam cum opus erit historia, tibi recitabo.*

Et tetracem, Romae quem nunc uocitare taracem
coeperunt. auium est multo stultissima. namque
cum pedicas necti sibi contemplauerit adstans,
immemor ipse sui tamen in dispendia currit.
tu uero adductos laquei cum senseris orbes
appropera et praedam pennis crepitantibus aufer.
nam celer oppressi fallacia uincula colli
excutit et rauca subsannat uoce magistri
consilium et laeta fruitur iam pace solutus.
hic prope Pentinum radices Apennini †
nidificat, patulis qua se sol obiicit agris,
persimilis cineri dorsum, maculosaque terga
inficiunt pullae cacabantis imagine notae.
Tarpeiae est custos arcis non corpore maior
nec qui te uolucres docuit, Palamede, figuras.
saepe ego nutantem sub iniquo pondere uidi
mazonomi puerum, portat cum prandia, circo
quae consul praetorue nouus construxit ouanti.

Idem F 2^a (de ascalopa): *Nemesianus scolopacem cum Herodiano appellat, et huius uenationem mox post otidem quibusdam notis similem statim describit. Aristoteles illius pennas attageni similes plane asseuerat. magnitudine gallinulae, rostro longo, cursu celeri, addit et* φιλάνθρωπον *esse. Nemesianus columbae quantitatem illi assignat, rostrum oppido quam longum, oculos pro corporis mole uastiores, obtusum oculorum uisum. Herodianus syluestrem perdicem interpretatur. Nemesiani uersus, si quis expetit, sunt:*

cum nemus omne suo uiridi spoliatur honore,
fultus equi niueis syluas pete protinus altas
exuuiis: praeda est facilis et amoena scolopax.
corpore non Paphiis auibus maiore uidebis.
illa sub aggeribus primis, qua proluit humor,
pascitur exiguos sectans obsonia uermes.
at non illa oculis, quibus est obtusior, etsi
sint nimium grandes, sed acutis naribus instat:
impresso in terram rostri mucrone sequaces
uermiculos trahit et uili dat praemia gulae.

Idem Longolius habet fol. B^a *Neque hoc mirandum est, cum uideamus Aristotelem et Aelianum apud Graecos, Romanorum uero Plinium et Nemesium nulla in naturae parte describenda ieiuniores quam in auium historia.*

De Avcvpio Versvs **1** *namque* Gesner, *nunquam* Longolius. **10** *Pelt(u)inum* Buecheler. *et radices* Haupt. **12** *collum* Gesner. **13** *notae. guttae* Vlitius. **17** *mazanoim* Longolius puto typothetae errore, corr. Gesner. *circo* Burmann, *cirro* Longolius. **21** *facilis praeda est* Riese, facilius, si tanti est, *sct* scribere. **28** *aique gulae d. pr. uili* Wernsdorf frustra.

LONDINI: EXCVDEBANT C. WHITTINGHAM ET SOC.

141933

Ed.

Postgate, Iohannes P.

AUTHOR

Corpus Poetarum Latinorum

TITLE

PA6121 A2 Fasc. 5

Bell

DATE DUE	BORROWER'S NAME